

కేదారం

(ఉర్దూ కథలు)

రచయిత

జీలాసిబానూ

అనువాదం

డాశరథి రంగాచార్య

ప్రచురణ

ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమి

కళాభవన్, సైఫాబాద్, హైదరాబాద్ - 500 004

ప్రథమ ముద్రణ 1977

ప్రతులు 1000

Acc. No. 482

శ్రీమద్భగవద్గీతా

వెల : 7.00

ముద్రణ :

జయశ్రీ ప్రింటింగ్ అండ్ బుక్ బైండింగ్ వర్క్స్

విద్యానగర్, యూనివర్సిటీ రోడ్,

హైదరాబాద్ - 500 044.

విజ్ఞప్తి

భారతదేశమున అనేక భాషలున్నవి. అన్ని భాషలకును సాహిత్యము ఉన్నది. ఆయా సాహిత్యములు విలక్షణమైన చరిత్ర కలిగి ఉన్నవి. విశిష్టమైన సంప్రదాయములు కలిగిఉన్నవి. మనదేశ సమైక్య పరిరక్షణకుగాను ఒక భాషా సాహిత్యమును ఇతరభాషలవారు తెలుసుకొనవలసి ఉన్నది. అట్లు తెలుసు కొనుటకు తోడ్పడునది అనువాదసాహిత్యము.

ఒకనాడు తెలుగుదేశమున అనువాద సాహిత్యము కొల్లలుగా వెలువడినది వంగసాహిత్యము ఎక్కువగా తెలుగులోనికి వచ్చినది. కొంతవరకు ఉర్దూ హిందీ సాహిత్యములు కూడా తెలుగులోనికి వచ్చినవి. ఈ మధ్యకాలమున అనువాదములు అంతగా కనిపించుటలేదు.

అనువాదప్రక్రియ భారత సమైక్యతకు జీవమువంటిది. సాహితీ, సంస్కృతుల సమ్మేళనము అత్యంత ఆవసరమై ఉన్నది.

ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమీకి తెలుగు, హిందీ, ఉర్దూ సాహిత్య ములతో సంబంధమున్నది. ఆయా భాషలనుండి అనువాదములను సాహిత్య మును గురించిన గ్రంథములను ప్రచురించుటకు పూనుకొన్నాము. కొన్నిగ్రంథ ములను ప్రచురించినాము.

ఇంతకుముందు తెలుగు కథలను కొన్నింటిని ఉర్దూలోనికి అనువదించి చేసి "తెలుగు అఫ్సానే" అను గ్రంథముతోపాటు ఉర్దూ కథలను తెలుగులో పరివర్తించి ఉర్దూకథానికలా అను సంపుటము అకాడమి పక్షేన యింతకుముందు ప్రకటించనైనది.

శ్రీమతి జీలానీబానూకు కథారచయిత్రిగా ఉర్దూ సాహిత్యమున విశిష్ట స్థానమున్నది. ఆమె తండ్రి ఉర్దూ సాహిత్యమున చక్కని వైదుష్యముగలకవి. జీలానీబానూకు భాషమీద చక్కని అధికారమున్నది. ఆమె కథలలో చాలా

చోట్ల కవిత్వా ధోరణి కాన్పించును. ఆమెకు తనదైన ప్రత్యేకమైన శైలి ఉన్నది. అంతేకాక ఆమెలో వస్తువైవిధ్యము కూడ ఉన్నది. ఆమె కథలు చదువువారికి ఈ విషయములు తెలియును. జీలావీణామాకు జీవితమును పరిశీలించుటకు తగిన ప్రజ్ఞాపాటవములు గలవు.

జీలావీణానూ కథలలోని విశిష్టతను, విరిక్షణతను దృష్టిలో ఉంచుకొని వాటిని తెలుగులోనికి అనువదించజేసి ప్రచురించుటకు నిర్ణయించినది. అనువాద కార్యమును నిర్వహించవలసిందిగా శ్రీ దాశరథి రంగచార్యులగారిని కోరినాము. వారు చక్కని అనువాదకులు. ఇదివరకు ఉర్దూ, హిందీ, ఇంగ్లీషు నుంచి అనువాదములు చేసినారు. వారు మాకు సకాలమునకు చక్కని అనువాదము అందించినారు.

ఇతర సాహిత్యములనుంచి ఇచ్చి పుచ్చు కొనుట అవసరమను దృష్టితో ఉర్దూ కథల తెలుగు అనువాదమును గ్రంథముగా ప్రచురించుచున్నాము. ఇందుకు తెలుగువారి ప్రోత్సాహము మాకు లభించునని ఆశించుచున్నాము.

హైదరాబాదు

15-10-77

దేవులపల్లి రామానుజరావు

కార్యదర్శి

ఛాయ

అనువాదం అసలు రచనకంటే కష్టం. ఈ విషయం రెండు ప్రక్రియల్లో రచనలు చేసేవారందరికీ తెలుసు. స్వీయరచనలో స్వేచ్ఛ ఉంటుంది. భావాలు తనవి. భాషతనది. అది తానుకన్న ముద్దుబిడ్డ. అది ఎలాఉన్నా బాధ్యత తనదే.

అనువాదం అలాకాదు. భావాలు మరొకరివి. భాష అనువాదకుడు కూర్చాల్సి. పరిధి సంకుచితం అయిపోయింది. అనువాదకునికి స్వేచ్ఛలేదు అసలు రచయిత గీసింది "రిక్షణరేఖ" ఆ పరిధి దాటలేడు. ఇది మరొకరు కన్నబిడ్డ. ముద్దు ముచ్చటా అనువాదకుడు తీర్చాల్సి. ఈ బాధ్యతలో తనభాగం ఎంతో తెలియదు.

అనువాదం అంటే భాషను మార్చడం మాత్రమేకాదు. ఇది రచయిత భావాలను అనువదించడం. ఒక్కొక్కసారి భావోల్పణంతో భాషజలపాతంలా వస్తుంది రచయితకు. రచయితకు అలాంటి భావోల్పణం కంగడానికి శారణాలూ - పరిస్థితులూ - ప్రభావాలూ ఏవో ఉంటాయి. అనువాదకుడు అదే పరిస్థితుల్లో ప్రభావాల్లో ఉండడు. అయినా భావోల్పణానికి తనభాషను సమకూర్చాల్సి. అది ఆ భావోల్పణాన్ని వ్యక్తపరచాలి. అది ఎంత కష్టమో ఆలోచించండి, మరొకణ్ణి కొద్దే - తాను ఏదవాలి!

భాషలన్నీ పరిమితాలే. ఏ భాషకూ భావాలకు సరిపోయేన్నీ పదార్లేవు అయితే ఒక్కొక్కభాష ఒక్కొక్క పరిధిని ఏర్పరుచుకుంది. ఒక్కొక్క భాషకు కొన్ని ఆచార వ్యవహారాలుంటాయి. రెండు భాషలకు సమానమైన పదాలుండడం కష్టం. ఈ పదాలను ఏరి, వెతికి పెట్టడం వల్ల అతుకులబొంత అవుతోంది తప్ప అనువాదంకాదు. ఉదాహరణకు ఉర్దూలో ఉన్న మజ్రూర్, అవారా, పుజూర్, సన్నాటా, కర్వబ్బదల్నా, ఫిజా, నఫ్రే అన్నపదాలకు

తెలుగునదాని దొరకపు. అనువాదకునికి ఉర్దూపదం తెలుసు. దాని అర్థంతెలుసు, దాని సాగనుతెలుసు, కావి తెలుగులో చెప్పలేదు. అతనిబాధను అర్థంచేసుకొండి.

రచయిత ఒకమూడ్ లో రచనచేస్తాడు. ఆ మూడ్ నుబట్టి అతనిశైలి మారుతుంటుంది. ఒకసారి హాస్యంగా, ఒకసారి అపహాస్యంగా, ఒకసారి గంభీరంగా ఒకసారి వర్ణనాత్మకంగా సాగిపోతాడు రచయిత. అనువాదకుడు ఆ రచయిత మూడ్ ను పట్టుకొని సాగాలి. ఈ మూడ్ తనదికాదు. మరొకరిది. అతని చొక్కాలో నేను అందంగా కనిపించాలి.

అనువాదం కష్టం. అందుకే చాలామంది అందుకు పూనుకోవడంలేదు. సాహిత్య సంస్థలుతప్ప అనువాదాలు ప్రచురించిడం ఆరుదు. అయినా అనువాదం అవసరం. మనదేశంలో విభిన్నభాషలున్నాయి. విభిన్నభాషల్లో అనంతం అయిన సాహిత్యం ఉంది. ఒకరి సాహిత్యాన్ని ఒకరు అర్థం చేసుకున్నప్పుడే సమన్వయం సాధ్యం అవుతుంది. అందుకే సాహిత్య అకాడమీ వంటి సంస్థలు అనువాదాలు చేయించి ప్రచురిస్తున్నాయి.

ఇదివరకునేను “ఉమ్రావ్ జాన్ ఆదా” అనేఉర్దూ నవలను అనువదించాను. దాన్ని కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ వారు ప్రచురించారు.

ఇప్పుడు జీలానీబానూ ఉర్దూ కథలను అనువదించే పనిని ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమీ వారు నాకు అప్పగించారు. అందుకు అకాడమీ కార్యదర్శి పూజ్యులు శ్రీ దేవులపల్లి రామానుజరావుగారికి వామీద ఉండే అభిమానం కారణం. వారికి నేను కృతజ్ఞుణ్ణి.

జీలానీబానూ కథల్ను గురించి నేనేం చెప్పదలచలేదు. కాని సాధ్యమయినంత చక్కని అనువాదం చేయడానికి ప్రయత్నించాను. వాల్మీకి ఎంత వరకు ఫలించిందీ చెప్పాల్సింది మీరు.

సికింద్రాబాదు

11 జూలై 1977

పోమవారం.

తవదీయుడు.

దాశరథి రంగారెడ్డి.

విషయ సూచిక

1.	తీరని దాహం	1
2.	పాదాలు	27
3.	ఆదరణ	43
4.	అద్దం	51
5.	మోక్షం	62
6.	మనసొకచోట	78
7.	దొంగసొమ్ము	90
8.	సతీసావిత్రి	98
9.	శ్యామల	112
10.	శాలువ	128
11.	సరస్వతి	134
12.	విరీక్షణ	152
13.	పరుల ఇల్లు	154
14.	చప్పటి కథ	175
15.	ఎంకమ్మ	192
16.	స్కూటర్ వాలా	206
17.	గొడ్డాలు	217
18.	బింగారు లేడి	227
19.	కిషన్ ! ఓ కిషన్ !	235
20.	అపరిచితులు	242
21.	వినోదం	252
22.	మనస్కారం	258
23.	సూనా	265
24.	కేదారం	275

తీరని దాహం

“దాహంకూడా రోగమే? డాక్టర్ల కేం అలాగే అంటారు. పైద్యులకు విద్యలేదు. ధైర్యంగా ఉండు స్పష్టంగా చనిపిస్తుంది. ఏదో గాలి తాకిడిలా ఉంది. మంత్రగానికి చూపించడం మంచిది.”

“దాహం అంటే మామూలుదాహం అనుకున్నారా? రోజంతా బిందెల కొద్ది నీళ్లుతాగుతుంది. అయినా దప్పి అరందే ఆదేంధాహమోమరి?”

“ఇప్పుడిహ రూపమే గుర్తించకుండా అయిపోయింది. అయినా ఊరుకుంటుందా? ఊపిరి ఆడ్డిమే ఉష్టం. అయినా వాగుడు మానదు.”

“రాత్రి అయిందంటే కొండలు విరుచుకు పడ్డట్టే - ఆ దేవుడే రక్షించాలి”

అవును. నాకు రాత్రులు కొండల్లాగే అనిపిస్తాయి. కొండలు ఎక్కుతూ ఎక్కుతూ జీవితాన్నే కోల్పోయాను. నా చంద్రుణ్ణి పోగొట్టుకున్నాను. కటిక చీకటిలో కొట్టుకుంటున్నాను, నేను గురిచూచుకునే గోడను. గురిచూచి తమ ప్రతిభను గుర్తించుకోవడానికి నన్ను లక్ష్యం చేసుకున్నారు. నా మనస్సు అనేక చోట్ల పీటలు వారింది. నా అపజయాల సైన్యం అందు ప్రవేశించింది. నా గుండె ఖజానా అందుకుని నలువైపులా పురుకుతున్నాను. ఖజానా ఏమిటి? ఏమిటి పిచ్చి? ఇంకేం మిగిలింది నాలో? నాలో ఇంకేమైనా మిగిలిందా? ఛా, నాకు మతిలేదు. నేను గుండెకు అదుముకొని తిరుగుతున్న మాటలో నా మనస్సుకు సంబంధించిన ముత్యం ఒక్కటి లేదు. కొంటే పిల్లలు దానిలో చిత్తుకాగితాలు కట్టారు. నా మనోమందిరాన్ని ఎందరెందరు దోచుకున్నారు. నేను నడచిన బాటలన్నింటా ముత్యాలు రాలేయి. వాటిని ఏహ్యంగా చూచి లేచాను. నేల రాలిన దాన్ని అందుకుంటారా? ఛీ నిజమే ఏమిటి మాటలు ఒట్టు ఎందుకిలా వాగుతున్నాను?

ఏమిటివేది ఇవ్వాళ? ఎందేనా? ఎందుకీదాహం? గొంతు ఆరిపోతుంది. భగవాన్ గ్లాసెడు నీళ్లు ఇచ్చేవాడులేడు. అవును నేను తప్పు చేశాను. నిజం కాని మావాళ్లు నాకు భయంకరం అయిన శిక్ష విధించారు. అపఖ్యాతిఅనే ఎడారి లో దాహంతో చాపగొడుతున్నాడు. నేను తృప్తిగా ఉనీనం నీళ్లు తాగలేకపోయాను. జనం యేమేమో తాగుతున్నారు. పీళ్లు మావాళ్లుకారు. సాయివాళ్లు సలీమే నుప్పి లేవకు. పీళ్లు నీళ్లివ్వరు. కానీ ఇలాగే చస్తాను దాహంతో.

నేటిరేయి ఇంత నీరసంగా ఎందుకుంది? చంద్రుని కళ్లు ఎందుకలా మూతలు పెడుతున్నాయి. వెన్నెల బిందువులుగా రాలుతున్నట్లుంది. వెన్నెల కన్నీరు రలుస్తుంది. కన్నీటి చుక్కల్నే తాగుదాం.

అయ్యో-పరీక్షలు వచ్చేకాయా నెత్తిమీదికి. వరండాలో అమ్మా, పమ్మా పెళ్లుపిరుచుకొని నోట్సురాస్తున్నారు. నాకూ గుర్తుండదు ఈ భూమి-చంద్రుడు వాటి సిద్ధాంతం. పరీక్షలు ఎచ్చాయంటే గంటలతరబడి బట్టిపెట్టేదాన్ని. భూమి బొంగరంలా తిరుగుతుంది. దాని వెలుగుభాగం చంద్రునిముందుకు వెస్తే వెన్నెల రాత్రులు అవుతాయి. భూమికి చంద్రునికి దూరం కలకాలంగా ఉంది. ఉంటుంది. కొత్త సైంటిస్టులు అది నమ్మరట. నమ్మకపోదురుగాక నాకేటి భయము. నాపరకునాకు భూమి చంద్రునిలోంచి విడిపోయిన భాగం మాత్రమే ననిపిస్తుంది. అందుకే విడిపోయిన తనదేహంలోని భాగాన్ని కలుసుకోవడానికి భూమివెంట పరిగెత్తుతుంది. చంద్రునికి నోరుంటే ఎంత బాపుండును. అతడు చెప్పగలిగేవాడు తన ఇష్టపూర్తిగా భూమిచుట్టూ తిరుగు తున్నానని.

హా హ్లా హ్లా ఎంత వింత-అక్కడ ఆకాశంలో కూడా స్వార్థం పురి విప్పకొని ఆడుతుంది. అక్కడ కూడా అదృష్టం బలపెత్తనం అయిందే. అందుకే పాపం భూమి - చంద్రుడూ కలుసుకోలేక పోతున్నాయి. తాకలేక పోతున్నాయి, ఇహ ఇంతేనా? చంద్రుని కన్నీరు వెన్నెల జూపాతాలు కావలసిందేనా? కలయిక లేని ఈ కల్లోలాన్ని లోకం భరించలేదని కాబోలు నేటి రాత్రి నిశ్శబ్దంగా ఉంది. వాయువు స్థంభించింది. అమ్మ అజ్ఞాతంగా కూర్చోని

జపంలో లీనం అయిపోయింది. రేయి ఈ విషాదదృశ్యంమీద, కంబళి కప్పాలనుకుంటూంది. కావి వనంతంలో శృంగులాలు వెదుక్కునే వెర్రిగుండెల వాళ్ళను ఆపగలవాడేకీ? చంద్రుడు తేపతేప మబ్బుల ముసుగులను చీల్చుకుని వేగంగా ఉరుకుతున్నాడు. కాదు చంద్రుడు నిలిచే ఉన్నాడు. మబ్బులు మబ్బులతో పాటు నా మంచం, నా ఇల్లు, నా మనసు అన్నీ చంద్రునివెంట ఉరుకులు పెడున్నాయి. సలీం! చంద్రుడు వెర్రివాడిలా ఉన్నాడు. కాకుంటే ఎందుకలా భూమివెంటపడి ఉరుకుతాడు. ఏమిటి భూమికి చంద్రునికి బంధం? వాళ్లు కలుస్తారా? కలుస్తారు పో-ప్రళయంరాదా? అవును ఈ పరీక్షలా ప్రళయం లాంటివే! భగవాన్ ఎలాంటి పరీక్షతో పెట్టావయ్యా ఎన్ని కల్లోలాలు రేపాయియ్యా!

అజీమ్ అక్క గాలిబ్ కవిత చదివించేది. గాలిబ్ కవిత చెప్పేప్పుడు ఆమె తన్మయురాలయిపోయేది. సురయా చూపులు, ఆమె చామన చాయ వదనంనుంచి చిన్నిచిన్ని కళ్ళనుంచి కదలే పెదవులనుండీ కదిలేవికావు, ఆ కదిలే పెదవులు ఏంపలుకుతున్నాయో! విశ్కబ్దంలో కాగితంమీద పేల నాజూకు పేళ్లు కదలాడు తున్నట్లుండేది. సురయా శరీరంమీది ప్రతిరోషమూ కన్నుగా పరివర్తనం చెందింది.

“నిన్నుబోలు దాని నేనేడ తెలుసు ?

అజీమ్ అక్క స్నిగ్ధదృక్కులు క్లాసునిండా పరచుకున్నాయి.

“గాలిబ్ కవి ఎవరిని ఉద్దేశించి ఈచరణం ఆలాపించారో చెప్పగలరా!”

అజీమ్ అక్క వ్యక్తిత్వంలో ఆచరణ ఉంది. కాలేజీలోని ప్రతిరెండో ఆమ్మాయి ఆమె కురుల్లో ఇరుక్కుంది. పురుషులు ఆమెను చూస్తే చూపు మరల్చక పోయేవారు. కాన దగ్గరికి వస్తే గౌరవంగా సంబోధించేవారు. అణకువగా ప్రవర్తించేవారు. అజీమ్ అక్కకు తన బలహీనతలు తెలుసు. నా రూపాన్ని చూచి చిలిపి భావాలు కలిగేవారు నా బుద్ధితో పోటీపడగలరా? నిన్నటికిన్నిన్న ఒక కవి నన్ను ఉద్దేశించి కవితచెప్పారు.

క్లాసులోని అమ్మాయిలంతా కాపీలు మూసి ఆ రోమాంచకమైన వలపును తమ గుండెలమీద రాసుకోవాలని ప్రయత్నించేవారు. అది కాల్పనిక రొమాన్స్. ఆ విషయం అందరికీ తెలుసు. అయినా దానిని కాల్పనికం అనేధైర్యం ఏ ఒక్క అమ్మాయికీ ఉండేది కాదు. అజీమ్ అక్కలాంటి నిర్భయంగల అడది మరొకటి ఏది? ఏదేడు పరదల్లో దాగటానికి అలవాటు పడిన పల్లెలనుంచి వచ్చిన అమ్మాయిలకు సంజ్ఞలు, సంకేతాలూ అర్థంకాకుంటే ఫలానా అబ్బాయి నుద్బంటే పడి చస్తాడు ఏదో ఒకటి చెప్పు అని అజ్ఞాపించేది. అనేకసార్లు స్టాఫెరూమ్లో ఆమెకు వ్యతిరేకంగా కల్లోలం రేగింది. కానీ అమెకు యూరోపు లోని అన్నదేశాలకు చెందిన డిగ్రీలున్నాయి. వాటిని మోయాలంటే ఇద్దరు కూలీలు కావాలని వచ్చేవారు. అలాంటప్పుడు ఆమెను ఒదలించడం ఎవరికీ తరచుయ్యేదికాదు. అమె తీవిగా అనేది చాటుగా మొరిగేవాళ్లు ముందుకురావాలని.

సరే ఇదంతా ఆమెను గురించిన భోగట్టా, అసలు కథకువస్తే ఆమె ప్రశ్న అడిగిందికదా! అలవాటు చొప్పున సురయ లేచినుంచుంది. అజీమ్ అక్క అలవాటేమంటే తానంటే పడిచచ్చే అమ్మాయినే ప్రశ్నించేది. కానీ ఆరోజు విచిత్రంగా సురయాను ఆపాదమస్త్రం అవలోకించి తల ఆడించి “కాదు .... నిన్ను కాదు. ఈ కవితలో .....” ఆమె కనుచూపు అక్కడున్న రూపాలన్నింటినీ పెదికాయి.

“ఈ కవితలో గాలిబ్ కవి జమాల్ ను ఉద్దేశించారు. ఏమంటావ్ జమాల్ ?”

క్లాసుసాంతం ఆ కొత్త అమ్మాయిపై పు తిరిగింది. ఆమె ఫస్టియర్ పిల్ల - వెర్రిది. వలపు జ్వాలలంటే ఎరుగనిది. తన అందాన్ని సైతం గుర్తించనిది. ముడుచుకొని కూర్చుంది. గొంతు ఆరుకు పోతూంది. భయంతో చేతిలోని పెన్ను గజగజలాడుతుంది. అమ్మాయిలంతా గొల్లుమని నవ్వారు అది ఆమెకు వినిపించలేదు. పెనుగాలికి పతాకంలా రెపరెపలాడింది. అజీమ్ అక్క పీరియడ్ ఆయిపోయింది. ఆమె పర్సు, పుస్తకాలు జాగ్రత్తగా లెచ్చరర్సరూమ్ కు చేర్చి లిసింది. చేర్చుకుందానే ఆమె క్లాసునుండి అమ్మలాసాగింది. గేటుపై పుసాగింది.

అంగణంలో తల్లి కనిపించింది. ఆమెది నలుపురంగు, నల్లచీర కట్టు కుంది. మసి అంటిన చేతులు కడుక్కుంటూంది. ఏమిటదంతా, అమ్మను ఉద్దేశించి కవి కవిత చెప్పాడా? లేదే, ఒక నిట్టూర్పు విడిచింది. గదిలోకి వెచ్చింది ఎక్కడా అద్దం కనిపించలేదు. అయినా గోడల్లో తన ప్రతిబింబాలు కనిపిస్తున్నాయి - పదులు - పందలు. అనేక కోణాల్లో తన ప్రతిమలు తనకే కనిపిస్తున్నాయి. చామనచాయ, చట్టిముక్కు. వెడల్పుయిన వదనంలో చిన్నచిన్నకనులు చెంపలమీది మొటిమల పంట-కనులు చితికిపోతే ఎంతబావుండేది! ముఖం తిప్పుకొని వెళ్లి పోయేవారు కనిపించేవారుకారు. ప్లాస్టిక్ సర్జరీ బొంబాయిలోకూడా చేస్తున్నారట చేస్తుండవచ్చు, కాని సైంటిస్టులు ఇంతవరకు రంగుమార్చేమందు కనిపెట్టందే! వెధవలు చంద్రుని మీదికి ఉరుకుతున్నారు. మసిపిరంగు మార్చలేనివారు చంద్రుని మీదికి మిడకడం ఎందుకో? అదేపుడు ఇలాంటి అందవికారుల కుటుంబంలో ఎందుకు పడేశాడో? ఇహ ఇంటివాళ్లను ఆ అల్లాయే కాపాడాలి నాన్నకు అబ్బో ఎంతోగర్వం ఎండిన నారింజలాంటి నల్లని అమ్మముఖంమీద పడిచస్తాడు. ఒకళ్ళిద్దరుకారు ఏడుగురు నల్లని పిల్లల్ని కన్నారు. అమ్మ బొగ్గు నమిలిందేమో పిల్లలంతా అమవాస్యరాత్రులయినారు అనేది బామ్మ కూతురుకు పద్నాలుగేళ్ళు వస్తేచాలు నాన్న మర్వాడీ దగ్గరికి ఉరికెవాడు అప్పు అడగడానికి. కొన్నినెలలు గడుస్తాయీ కొత్త ఆల్బుడు ఇంటికి వస్తాడు. ఇహ అతని ముందు తమ కష్టాల్ని గురించి ఏడుపు కర్చులను గురించినరొడ ఆ ఆల్బుళ్ళ ఎలాంటి వారయా అంటే ఒంటెల్లాంటివారు. మామిడి ఎరుగుల్లాంటి క్లార్కులు, వాళ్ళు - తమను తాము నలకూబరులనుకొని సురయాను “నీలమణి” “నల్లరాతిబొమ్మ” అనేవాళ్ళు. సురయా ఏడ్చేది. తన నొసటా అలాంటివాడే రాసి ఉన్నాడనుకనేది. కుమిలిపోయేది. అయితే అలాకాలేదు. మర్వాడీలు ముఖం ముడిచారు. పెళ్లి ముహూర్తం చాలాసార్లు మారింది. ఈలోగా ఆమె తొమ్మిదో క్లాసులో ఫస్టున పాసయింది. ఇంతలో ఆక్లార్కుకు జనాభా తగ్గుతుందని భయం అయింది. వేరేదాన్ని కట్టుకున్నాడు. తొమ్మిదో క్లాసు పాసైందని తల్లి అంటే మెట్రీక్ కానిమ్మన్నాడు తండ్రి. మగపిల్లలు లేకుంటేఏం అడపిల్లనే చదివింతామనుకున్నాడు. అయితే మిగతా కూతుళ్లకు రూపంతోపాటు తెలివీ లేకుండాపోయింది. మూడేళ్లు కాండే రెండోక్లాసు దాటలేదు. పెళ్ళయేవరకు,

ఆరోగ్యశుకు వస్తే గగనంగా ఉండేది. అలాంటప్పుడు సురయా మెట్రిక్ పాసయింది. ఆ సంతోషంలో ఎత్తి పోయిన సంబంధపు దుఃఖం మరచాడు. సురయా దస్తూరి అందమైనది. తండ్రి ఆమె దస్తూరితో తనదాన్ని పోల్చుకొని సిగ్గుపడేవాడు. లెక్కల్లో నలదై, యాదై, మార్కులు తెచ్చుకునేది. ఉర్దూలో అనేక కవితలు అభ్యజెప్పగలిగేది. పగలంత వలపు పత్రికలు చదివేది. కూతురు ఆనక్కికి తండ్రి మురిసిపోయేవాడు. ఆమె కోరింది హాజరుపరచేవాడు. ఆరోజుల్లోనే కొన్ని పత్రికలు ముందరేసుకుని స్త్రీ విద్యనుగురించి ఒకవ్యాసం రాసింది సురయా అది చూచాడు. తండ్రి మురిసిపోయాడు. కనిపించిన వాడికల్లా చదివి వినిపించాడు. దాన్ని హెడ్ మిస్ట్రీస్ దాకా చేర్చాడు. ఆమె నిండు క్లాసులో ఆ వ్యాసం చదివి వినిపించింది. సురయా వీపు తట్టింది - క్లాసుంచింది. దాంతో సురయా ఉక్కిరి దిక్కిరయింది. ఆమెకోదాది కనిపించింది. ఆకర్షించ దానికి ఇదొక మార్గం అనుకుంది. తన వ్యాసాలు చూచినవారు ఎవరీసం తనను చూచి ముఖం తిప్పుకోరు అనుకుంది. తొలిసారి పొగడ్త రుచిచూచింది. ఇహ ఆమె శరీరం సొంతం తాపంతో పరితపించింది. అప్పుడామె రచయిత్రికావాలని నిశ్చయించుకుంది. తాను ఘాటయిన కథలు రాస్తుంది. జనం తనను చూద్దానికి ఆరాట పడిపోతారు. తాను మసిదొగ్గు అనేమాట మరచిపోతారు. ముఖాన పెరిగిన మొటిమల పంటను పరికించరు. ఆ రాత్రి ఆమె రంగురంగుల కలలు వున్నది. తనఖ్యాతి సుదూరప్రాంతాలకు వ్యాపించింది. మహామహా రచయితలు తనవలుపువాకిట తలలువంచి నుంచున్నారు. అప్పుడు తాను తనకు నచ్చిన రచయితను పెండ్లాడింది. రాత్రిసొంతం తనపేరే తరవాత తనఅభిమాన రచయితల పేర్లో రాస్తూ ఉండిపోయింది.

ఆరోజుల్లోనే సురయా మేనత్త ఒక సంబంధం తెచ్చింది. వాడు పోకిరి మజీద్. వాణ్ణి జాగుచేసే ఉపాయం ఆడగటానికి ఆమె తరచు తమ్ముని దగ్గరికి వస్తూండేది. మజీద్ మహాశయుడు చాలకాలంగా మెట్రిక్ పరీక్ష ఇస్తున్నాడు. తప్పడానికి కారణం తన మాస్టర్ల దుర్మార్గం అని ఆరోపిస్తుంటాడు. ఆమాట విని సురయా వాణ్ణి వెక్కిరిస్తుండేది. పగలబడి నవ్వుతుండేది, అయినా

పెళ్ళయితే ముకుతాడు పడిన ఎద్దులా సురయా లొంగి పోతుందని మజీద్ గారి తల్లిగారి దృఢవిశ్వాసం.

చీ మజీద్ పేరువిని సురయా ఏవగించుకుంది. ఆ వెనకకు కవిత్వం ఏచెట్టు పేరోకూడా తెలియదు. ఒకసారి తాను సలీమ్ వెంట కవి సమ్మేళనానికి వెళ్లింది, అక్కడ ఎంతంత రసికులయిన కవులను చూచింది. తన కాలేజివాడే ఒక యువకవి 'షాహిద్ రొమాని' మీదినుంచి దృష్టిమరల్చుకోలేక పోయింది. ఒక్క పల్చనివాడు-పొడవు పేంట్లుకలవాడు-బలహీన హస్తమున కంపించు సిగరెట్టు కలవాడు. అతని ముఖం నలుపు-పండ్లుపాకరవి. అయినా ఎంత ఆకర్షణఉంది అతనిలో! కాలేజీ అమ్మాయిలంతా అతని పేరువంటే చెత్రివాళ్ళయి పోయేవారు! షాహిద్ కవిత్వంలోని ప్రతిపాదం సురయా గుండెలో హత్తుకుంటూంది.

ఒకనాడు షాహిద్ వికార రూపం చూచి జనం మూతిముడిచి ఉంటారు, ఇవ్వాలి అంటే ఎంతటి హీరోలనయినా అతను కాలదన్నగలడు! మరునాడు సురయా అటోగ్రాఫి పుస్తకం కొన్నది. సలీమ్ కు ఇచ్చింది. షాహిద్ సంతకం తెచ్చి పెట్టమన్నది. సంతకం చూచింది. ఆమె గుండె దడదడ లాడింది. ఆ రోజు చాటుగా పలుమార్లు తనపేరు పక్కన షాహిద్ రొమాని పేరు రాసింది, సురయా షాహిద్ రొమాని మళ్ళి చెరి పెప్పుడు చాలదుఃఖం కలిగింది. గుండె కుంగింది. సలీమ్ ఆమెను హేళన చేసింది. షాహిద్ మమూలు 3వి ఆన్నదీ బచ్చాగాడు అన్నది కావాలంటే వెంటనే పరిచయం చేస్తానన్నది. అయినా ఆ బచ్చాకవికి పెద్దగా లిప్ట్ ఇవ్వద్దన్నది.

సాయంత్రం సలీమ్ వెంటపెళ్ళడానికి తయారవుతుంది, ఇంతలో అమ్మా, ఆక్కా గుసగుసలు వివిపించాయి. మజీదును మించిన సంబంధం సురయాకు దొరకదంటుంది ఆక్కా. ఆక్కాకు అయదో పిల్లాడు కోతిపిల్లలా కొమ్మనంటు కొని కీ, కీ అంటుంటాడు. బలవంతంగా విడిపిస్తే ఏడుపు లంకించు కుంటాడు. ఇంటి చిక్కులకు విసిగి పెళ్ళాం మొగుడు పోట్లాడు

కోని రోజంటూలేదు. అయినా చెల్లెళ్ల పెళ్లిళ్లు చూడాలని మహా సంబర పడుతుంది.

సలీమ్ బాగా పురి ఎక్కిస్తే బయల్దేరి ఇంటివాళ్ళందరిముందు తాను బి.ఏ. పాసయే వరకు పెళ్లి చేసుకోనని ప్రకటించింది. అమాట విని తల్లి మూర్ఛ పోయింది. అక్కనోట మాట రాలేదు. తండ్రి చాలాసేపటికి తేరుకున్నాడు. సురయాకు బి.ఎ. అయిందాకా పెళ్లి చేయనని ప్రకటించాడు తాను ఏకాన్తీ చేసి ఇల్లు కట్టడమే కాక కూతురును బి.ఏ కూడా చదివించాడనే విషయం తిమ్మాపురం ప్రజలకు ఎరుకపరచాలనుకున్నాడు

అంతే అనుకున్నంతే అయింది కొత్త సంవత్సరం వచ్చింది. కొత్త అమ్మాయిలు పచ్చారు. అజీమ్ అక్క ఎప్పటిలాగే సురయాను మరచింది. జమాల్ను ఎన్నుకుంది. సురయా అజీమ్ అక్కకు ఫెర్ కాపీలు రాసిపెట్టడం నుంచి ప్రైవేటు ఉత్తరాలు అందించడం ప్రత్యర్థి కూటాల్లో గూఢచారవృత్తి అవలంబించడం వరకు అన్నివిధులూ నిర్వర్తించింది. సురయా మండిపడింది. నానా మాటలన్నది. ప్రౌఢేనర్లముండు. రచయితలముందూ జమాల్ను అడి పోసింది.

‘జమాల్ వట్టి మొద్దుముండ పిచ్చిది. మీ అదృష్టం బావుండి షాహీద్ లాంటి తెలివైనవారికి చదువుచెపుతున్నారు. నిజం. అజీమ్ అక్కను చూడండి పాపం’ అని చట్టిముక్కు ఉబికించింది.

‘జమాల్ ఎవరు? షాహీద్ ఉలికి పడి అడిగాడు షాహీద్ కాలేజీలో జరిగే కవినమ్మేళనాల్లో విజయం సాధించిన్నాటినుంచి అమ్మాయిల్లో అతి విఖ్యాతుడయినాడు. అందమైన ప్రతి అమ్మాయిమీదా తనకే తొలిహక్కును కునేవాడు.

‘కాలేజీకి వచ్చిందిలే ఒక జాగీర్దారు కూతురు.’

సురయా షాహిద్ను శ్రుతిపెట్టిన వీణలాచూచింది, తీగ తెగనుందో? పాడనుందో? షాహిద్ను చూచుకొని కొన్ని రోజులుగా కలులు తనడం సహితం మానేసింది. ఏదోవిధంగా కాలేజీలో ఈ స్కాండల్ వ్యాపించాలని తహతహలాడుతోంది.

ఏం చేప్పమంటావు, షాహిద్ పాడు ముఖమూ అబీ మామూలు కవితకు కూడా అర్థం చెప్పలేదు. ఒకసారి ఏమైందనుకున్నావు - అజీమ్ అక్క గాలిబ్ కవితకు అర్థం అడిగింది. ఒట్టు-తెలుస్తేనా?

“అది సరే ఇంతకూ ఎవరి కూతురు?” షాహిద్ ముఖంలో కలుగు తున్న మార్పులను బట్టి సురయా గ్రహించింది - ఆతని సర్వేంద్రియాలు జమాల్ను అన్వేషిస్తున్నాయని.

“అయ్యో! నాకేం తెలుసు ఆ చచ్చినోడెవడో?”

“అవును. అవునవును - నేనూచూచాను” షాహిద్ ధ్వనిలో పరాకు వసికట్టింది సురయా - మాట మార్చింది.

“నిన్నటి నుంచీ గాభరాగాఉంది నిజం భయం, బట్టు-రాత్రొంతా నిద్దర లేదంటే నమ్ము”

“ఏమి ? ఏమైంది?” షాహిద్ బెదిరినట్లయి చేతితో జుట్టు సవరించు కున్నాడు.

“ఏంచెప్పమంటావ్ - వద్దంటుంటే అమ్మాయిలంతానన్ను యూనియన్ కు ప్రెసిడెంటును చేశారు. ఇప్పుడేమో ఎవరో మంత్రిగారు వస్తారట ప్రారంభోత్సవానికి, వారికేమో ఎడ్రస్ రాసి సమర్పించాలి. నిజం నాకు చాలాభయంగా ఉంది. ఎలారాస్తారో ఎడ్రస్ మంత్రిలకు!”

“సరే ఎడ్రస్ రాసిస్తాను కాని ఒక్క షరతు” షాహిద్ చిరునవ్వులో కొంటెదనం కనిపించింది.

‘నిజం! అని గంతేసింది. సురయాషాహీద్ బుజానికి తాకింది. (సలీమ్ ఏమంటుందంటే రాత్రింబెళ్లు కూర్చొని వెళవవ్యానాలు రాయడం ప్రయోజనం కాదు. సీకోసం మరొకరు కవితరాయడంలో స్వారస్యంఉందని)

“ఇప్పుడిహా షరతులు గిరతులు పెట్టకు. ఎల్లుండి నాకు ఎడ్రస్ కావాలి,”

“ముందు మీ ఫంక్షన్ కు ఆహ్వానంపంపండి. తరవాత జమాల్ తో పరిచయం చేయిస్తానని వాగ్దానం చేయండి.”

అయితే ఈ వెళవకూడా ‘మీరు’ అనడం మానడంలేదు. దోర్భాగ్యుడు.

మరుసటిరోజు కాలేజీకి వెళ్లింది. జమాల్ సుందర సుకుమారహస్తం తన గుండెలమీద పెట్టుకుంది. తన దగ్గరి మిత్రుల్ని తోటలోకి లాక్కెళ్ళింది. అక్కడ పిగ్గుతో వంఁరతిరిగిపోయి షాహీద్ కొంటెదనాన్ని గురించి, నిన్నటి అసభ్యప్రవర్తనను గురించి వివరించింది. అజీమ్ అక్క ఆహ్వానంమీద రేపటి సభకు వస్తున్నాడు—ఎందుకు అచ్చంగా తనను చూట్టానికి.

వెళ్ళేప్పుడు అతి ప్రేమగా జమాల్ చేయి పట్టుకుంది. జమాల్! నిజం నువ్వే అతిథులను ఆహ్వానించాలి. ఓట్టు నేను స్టేజు మీదీకి రాలేను. ఏమో నబ్బా నాకు భయంగాఉంది. సిగ్గేస్తుంది ఈ వార్త కాలేజీలో వ్యాపిస్తుందేమోనని.

షాహీద్ సభకు వచ్చాడు. అతిథులమధ్య సోఫాలో కూర్చున్నాడు, వెనక సీట్లలో కూర్చొన్న అమ్మాయిల్లో గుసగుసలు బయల్పేరాయి సురయా అంటే షాహీద్ పడిచస్తాడని.

సురయా స్టేజీమీద ఉదయించి బహుపసందయిన ఎడ్రస్ చదివింది. అందరూ నివ్వెరపోయారు. మాటకు తప్పతీసే ఖమర్ హుసేన్ సహితం మెచ్చుకున్నాడంటే అమ్మాయిలసంగతి అడుగనేల? సురయా తన సాయం ఆర్థించక ఏరచయిత ప్రాపకం సంపాదించి ఉంటుందని అజీమ్ అక్క

అలోచనలో పడిపోయింది. అంతకుముందు అజీమ్ అక్క వకే అడ్రస్ అందరిచేత చదివించేది. అది ఎక్కడిదంటే ఆమె ప్రెసిడెంటు అయిన పుడు ఖమర్ హుసేన్ రాసిచ్చింది - పేర్లుమాత్రం మారేవి అంటే.

షాహిద్ సురయాగుండెలో గూడు కట్టుకున్నాడని అమ్మాయిలంతా ఏకగ్రీవాభిప్రాయాలికి వచ్చారు. అందుకే స్టేజీమీద ఉన్న సురయాను నిక్కె విక్కి చూస్తున్నాడని అనుకున్నారు.

సురయా మైక్ ముందునుంచి జరగగానే షాహిద్ పక్కనున్న అజీమ్ అక్కతో దీన్నంటారు మంత్రముద్గరచన అని అన్నాడు.

‘ఎంతైనా నా శిష్యురాలు, అజీమ్ అక్కధ్వనితో అట్టడుగున దాగిన కావేషం కనిపించింది. ఆ మాటకు అజీమ్ తోపాటు షాహిద్ కూడా పెద్దగా నవ్వాడు. వారి నవ్వువిని అంతా వారిపై పు చూశారు. తరవాత డ్రామాలవంతు వచ్చింది. తీర్చిదిద్దిన కొండపల్ల బొమ్మలా జమాల్ స్టేజీమీద అవతరించింది షాహిద్ ఆమెను చూచాడు. తన్నుతాను మరచాడు. వరాకులో ఆతని సిగ రెట్టు అజీమ్ చంపకు తగిలింది. ఆమె చురున లేచింది ‘ఇందుకే మిమ్మల్ని అమ్మాయిల కాలేజికి పిలివంది. హద్దూ పద్దూ ఎరగరు’

‘క్షమించండి. నిజంగానే మాకు హద్దులేదు.’ అని చేతులు నలుపు కున్నాడు. తరవాత ఆమె మీదికి వంగి ‘మీరు సంధాన విద్యావేత్తలని విన్నాను గుసగుసలాడారు.

హుష్.. ఊరుకో అజీమ్ డ్రామాలో మునిగిఉంది.

వీల్లేదు. జమాల్ తో యిరువురూనని వాగ్దానం చేయండి. కాకుంటే ఇక్కడే అందరిముందు అల్లరిచేస్తా’ పిల్లల్లా మంకు పట్టాడు.

‘నాకేమీ తెలిదు బాబూ సురయావల్ల పట్టుకో,, అని చేయి వదిలించు కుంది. సంధాన విద్యచొ సురయా ఆమెకు నిజమైన శిష్యురాలిగా నిరూపితం అవుతూంది.

ద్రామా ఏండావుండలేదు, జమాల్ హీరోయిన్ పాత్ర నిర్వహించ లేక పోయింది. రొమాంటిక్ సీన్ ఎస్తే సంభాషణలు మరచి ఎడకిపోయింది కాటుక మీసాలు పెట్టుకున్న సురయాచూచి, వాస్తవంగా వరుడు వచ్చి చేతికి ఉంగరం పెట్టున్నట్లు కుంచించుకు పోయింది.

సారాబాయి వగైరాలు గ్రీన్ రూమ్ లో జమాల్ నటనను గురించి విసుక్కుంటున్నప్పుడు మైక్ ద్వారా వొక ప్రకటన వెలువడింది. నవాబ్ రహా మతలీగారి కూతురు జమాల్ ఆత్యద్భుత నటనకు గాను షాహీద్ రోమానీ జమామానం ప్రకటించారు. హాలు మరొకసారి కరతాళ ధ్వనులతో పర్తి ధ్వనించింది. ఇద్దరే ఇద్దరూ మిన్నకున్నారు. గోడవైపు ముఖంపెట్టి సవ్యుతున్న జమాల్ ఒకరై. చేతిలోవున్న ఎడ్రెస్ కాపీ అంచులు చించిపారేస్తూన్న సురయా రెండోది.

తర్వాత చర్చల పోటీ అజీమ్ అక్క జడ్జిగా స్టేజి ఎక్కింది.

“చాలా కష్టపడ్డాను, సురయా ఉపన్యాసం కాస్త శ్రద్ధగా విను”, వికార్ షాహీద్ చెవిలో చెమటె ఉలిక్కిపడ్డాడు. నమ్మలేనట్లు చూశాడు. సురయా స్టేజి మీద టిక్కుటిక్కుమని కులుకుతూ కదులుతూంది.

వికార్ ద్రామాల్లో విలన్ వేషం వేసేవాడు. క్రికెట్ ఆడుతాడు. దారే వెళ్ళే అమ్మాయిలను చూచి ఈలవేస్తాడు. అమ్మాయిలకు అతడంటే అదురు. అందుకే షాహీద్ వంటి బుద్ధిమంతుల్లోకి అతని రాకలేదు. సురయా వికార్ పద్ధతిలో స్టేజిమీద పొగలు జిమ్మే ఉపన్యాసం ఇచ్చినప్పుడు పాపం ఈ అమ్మాయికి కీర్తికంఠూతి మెండయింది అనుకున్నాడు షాహీద్.

కాలేజి సాంతం చూస్తుండగా సురయా ట్రాక్ గెలుచుకుంది. షాహీద్ చాలా ఉత్సాహంగా ఆమెతో కరచాలనం చేశాడు. చిన్నపిల్లల్లా సురయా కొంగు పట్టుకొని మిఠాయి ఇప్పించాలని మంకు పట్టాడు. సురయా ఒప్పుకోక తప్పలేదు.

అతిథులను సాగనంపడానికి జమాల్ గేట్ దాకా వెళ్ళింది. ఆమె ముఖపు మేకప్ ఇంకా పూర్తిగా వదలేదు. గోరింటాకుతో చేతులు ఎర్రగా ఉన్నాయి. చమ్మీ ఉన్న ఓణీ కండవాలా బుజాలమీద కప్పుకుంది. ప్రతి అతిథివెంటా కారుధాకావెళ్ళి సవినయంగా “చాలాచాలా కృతజ్ఞతలు, చాలా శ్రమ కల్గించాం” అంటూంది.

యూనివర్సిటీ పిల్లలంతా “చాలా చాలా కృతజ్ఞతలు” అని గట్టిగా అరచి జమాల్ ను అనుసరించుతూ సాగిపోతున్నారు. అదే సమయంలో షాహీద్ వాక నల్ల షేర్వాని మిత్రునితో అటుగావెళ్తున్నాడు.

“జమాల్ గారు! మీరాయి తినడానికి మీ ఇంటికి ఎప్పుడు రమ్మంటారు?

“మా ఇంటికా”? జమాల్ కొండమీంచి దొర్లి పడిపోతున్నట్లనిపించింది. ఆమె ిళ్ళల్లో మంటలు ఉమిసేతండ్రి కనిపించాడు, జమాల్ స్టేజి ఏక్కిందని వారికీ తెలుస్తే వెంటనే తుప్పుపట్టిన తుపాకీ మరమ్మత్తుప్రారంభిస్తారు.

“సురయా ఆక్కను అడగండి” ఆమె ముడుచుకు పోయింది,

“వీల్లేదు. మేం మిమ్మల్నే అడుగుతాం. మీరు గొప్పగా నటించారు. ఆ సమయంలో గాలిబ్ మహాకవి ఉంటే తన కవితకు వ్యాఖ్యచూసి పొంగి పోయేవాడు.

“చాలా చాలా కృతజ్ఞతలు, చాలా శ్రమకల్గించాం”. అని తప్పుకుంది.

“ఏవరాపిల్ల వెర్రిదానిలా ఉంది”. అని అతని మిత్రుడు లాక్కో పోయాడు

“సురయా అన్నీ నేర్చుతుంది,, అన్నాడు షాహీద్.

పార్టీ సురయా ఇచ్చింది. కానీ తన ఇల్లు ఇరుకని సలీం ఇంటికి పిలిచింది. అంతమంది మగపిల్లల్ని ఇంటికేవరు రానిస్తారు? విన్న మాటల్ని బట్టే ‘చలాకీ పిల్ల’, అనే బిరుదం ఇచ్చేశారు. తండ్రి తిట్లుదాటి డెబ్బలదాకా

వచ్చాడు. తల్లి, ఆక్కల ముందు అవమానించింది. అంతేకాదు ఎవడో వొక కసాయిని పిలిపించి 'నికా' చదివిస్తానని బెదిరించింది. చదువుకున్న పిల్లను నికా కట్టుకునే కసాయి ఉండడని గ్రహించి ధైర్యం తెచ్చుకుంది. ఏర్పాట్లలో మునిగిపోయింది.

ఈ విందు ఆమె సలీమ్ ఇంట్లో ఏర్పాటుచేసింది. సలీమ్ నాయబ్ జంగ్ గారి వొకే వొక ముద్దుల కూతురు. ఆమెకు క్షయ. పదేళ్ళనుంచీ కాలేజీకి వాస్తూందంటే - చదవడానికి కాదు విహారానికి. యూనీవర్సిటీలో కాస్త పేరున్న విద్యార్థినల్లా విందులనీ, వినోదాలనీ సతాయించేది. సలీం అసుగ్రహం ఉంటే ఫస్ట్ డివిజన్ ఏమిటి తాసిల్దార్ కూడ చేతికి అందుతుందని కాలేజీలో చెప్పుకునే వారు. ఆమెకు మామలు, బాబాయిలు, అన్నలు అంతటా ఉండేవారు. ఫీసు మాఫీతో చదివే పిల్లలు ఆమె దయాధర్మాలకై పడిగాపులు కాసేవారు. ఎటుక ముఖమూ. లొడితెడు మనిషి ఆయినా సౌందర్య రాశిగా చిత్రించే కవిరాజు లకు కరువులేదు. అందువల్ల ఆమె కీర్తిచంద్రికలు యూనీవర్సిటీని దాటి నగరం లోకీ వ్యాపించాయి. నగరంలోని సాహితీ రంగం ఆమెకు చేరవ అయింది. ఊరినుంచి వచ్చిన తల్లిచాటు పిల్లలు కూడా ఆమె శిక్షణతో నగరంలో పేరున్న రచయితలుగా ప్రఖ్యాతి గాంచారు. వీరంతా సృష్టిలో మహాకవులు అనిపించుకున్న సలీమ్ ను చూస్తే ఊరిలోని తల్లులను గుర్తుకు తెచ్చు కుంటారు.

అందుకే సురయా సలీమ్ ఇంట్లో పార్టీ ఏర్పాటుచేసింది. అక్కడికి మరి కొందరు స్నేహితురాళ్ళను పిలిచింది. వారిలో మసూద్ వొకతి. ఆమె సుర యాకు ప్రాణస్నేహితురాలు మసూద్ కు తనపేరు త్రీ వాచకంగా ఉండడం ఇష్టం ఉండేదికాదు. అందువల్లనే ఆమె తన ముఖంలోను, శరీరంలోను ఆడ దనం అగుపించకుండా జాగ్రత్త పడుతుంది. ఆరోజుల్లో కాలేజీలోని ఆడ పిల్లలు తమ పేర్లలోని త్రీ వాచకం తుంచి పారేయడం ఫేషన్ గా భావించేవారు.

మసూద్ స్థితి సురయాలాంటిదే. వొక ప్రొఫెసరువారు తన విరహ మున దివికేతెంచున్నారని ప్రకటించింది. ఆ ప్రొఫెసరు భార్య, పాపం

కొద్దినెలలక్రితమే చనిపోయింది. వారు క్లాసులోకి వచ్చి తల్లిపోయిన పిల్లల పోషణకు సంబంధించిన చిట్కాలు అడిగేవారు. మసూద్ మాటిమాటికి లేచి ఏవేవో ఉపాయాలు చెప్పేది. ప్రొఫెసర్ ఆక్కడక్కడా మిగిలిన నల్లవెంట్రుకలను నరిచేసుకొని, జారిపోతున్న ప్యాంటు పైకి లాక్తుంటూ కృతజ్ఞతలు అప్పగించేవారు.

‘మసూద్ బీబీ చాల తెలివైంది. ఈ కళ మీరూ నేర్చుకోవాలి. ఎందుకంటారా? వీటన్నింటి ప్రతిగా మీకురానున్న వరుడు ఒకేవక ప్రతిఫలం అప్పగిస్తాడు—సంతానం.’

అదివిని సిగ్గు కోపం కలిసిన భావంగల నవ్వులు ప్రతిధ్వనిస్తాయి. ప్రొఫెసర్ గారు కూడా తన పాచిపండ్లు బయట పెట్టి హే హే హే అని నవ్వుతారు.

‘జారీగారు నీకు ప్రతిఫలం ప్రసాదించా లనుకుంటున్నారు. సలీమ్ మసూద్ ను ఉడికించేది.

మసూద్ ముఖం జేవురించేది, ఆమెలో సిగ్గుల నీగ్గులు కనిపించేవి.

మరొకతిరానా. ఆమెకు సురయాలాగే కీర్తిజ్వరం తగులుకుంది. ఆమె చాయ సురయాలా అమావాస్యరాత్రి కాకున్నా సంధ్యాసమయపు మసక చీకటి లాంటిది. కొత్త కొత్త మేకప్ పద్ధతులు అవలంబించి ఉడిగిన సంజలాంటి చాయకు తెచ్చుకుంది. సురయాకు, ఈమెకు ఒకతేడా ఉంది. సురయా మంది వెంట తిరిగి వ్యాసాలు రాయించుకుంటుంది. రానా చుట్టు అబ్బాయిలు ముసిరి తాము రాసివ వ్యాసాలు ఆమెపేర ప్రకటించుకో వలసిందని ప్రార్థిస్తారు. ‘నేను సూర్యుణ్ణి యూనివర్సిటీరోని ప్రతి పిల్లాడూ పొద్దుతిరుగుడు పూవు’ అంటుంది రానా.

తరచుగా ఆమె, సురయా యూనివర్సిటీకి వెళ్ళేవారు — ఊరికే — విహారార్థం. రానా ఏదోఒక గేలరీదగ్గరసురయాను నిలిపేసేడి.—ఎందుకోతెలునా?

తనతోపాటు కాలంనిలచి పోయిందని చూపడానికి, అప్పుడు ఏంజరిగిందంటే క్లాసులు వదలి వస్తున్న పిల్లలు ఏదోఒక నెపంతో అక్కడే తిరుగుతుండేవారు. అలాంటి సమయంలో ఈమె ఎలాప్రవర్తిస్తుందనుకున్నారు? చుట్టూ ఎక్కడా నరవాసన లేనట్లు సురయా మెడలో చేతులేసి రేలింగ్ మీదినుంచి తొంగి చూస్తుంది-కిలకిలా నవ్వుతుంది.

మొన్ననే మూన్ లైటు ఎంజాయ్ చేయడానికి హోమ్‌రుబ్ వెళ్ళానే. వాళ్ళేదూ హామీడ్ మళ్ళీకారు తెచ్చాడే! నువ్వెందుకురాలేదే! ఎంత బావుందనుకున్నావే-ఓహో! అబ్బా నాకు భయమేస్తుందబ్బా! అన్నానే! ఇంటికి వెళ్ళి పోతానన్నానే! నాన్నికు తెలుస్తేవా చెప్పిందకుంటాడన్నానే! చూశావా మా అక్క ఇవాళ బలవంతంగా గోరింటాకు పెట్టింది నేను వద్దన్నా విన్నది కాదే-యూనివర్సిటీ పిల్లలు ముదనష్టపాళ్లు వెక్కిరిస్తారో ఏమోనబ్బా! సిగ్గు పేస్తుంది.

పీర్లుకాక జమాల్ మరోపిల్ల పులిని వేటాడాలంటే తుపాకి ఒక్కటే చాలదు. దడుచుకుని అరచే మేలిపిల్లకావాలి. అదికాక యూనివర్సిటీ పిల్లలు అంతా కదిలే మరల్లాంటి వాళ్ళు. వాళ్లతో నెగ్గడం ఆజీమ్ అక్కకు మాత్రమే వచ్చు. కాని సలీమ్, సురయాలకు వాళ్ళ ఆయువుపట్లు తెలుసు.

జమాల్ ఫస్టియర్‌లో చదివేది. తోటిఅమ్మాయిలను చిన్నమ్మల్లా ఆదరించేది. అయినాసురయా మూడు నాలుగుసార్లు కలుసుకున్నతరువాత బుజం మీద చేయిపేసి కాలేజీతోటలోకి తీసికెళ్ళింది. ఆమె రూపాన్ని పొగడినతీరు చూచి క్లాసు పిల్లలంతా అచ్చెరు వొందారు. వాళ్ళు మెల్లెక్కుతూ దిగుతూ చూసే సురయా జమాల్ జడ అందుకొని వీపుమీద డప్పు వాయిస్తుండేది. సురయా తన టిఫిన్‌డబ్బాలో గాజర్‌హాల్వా తెచ్చేది. జమాల్ భవిష్యత్తును గురించి లచ్చరల్ల కుసైతం నిరాశ కలిగింది. అయినా సంస్కృతిక కార్యక్రమాలు వచ్చినపుడు ఆమెనే పిలవాలివచ్చేది.

అయితే ఈపిల్లలు కాక పార్టీకి యూనివర్సిటీలో పేరున్న మగపిల్లల్ని కూడా ఆహ్వానించారు. సగరంలోని నవ కవులు, రచయితలూ కూడారు. వాళ్లు సురయా నుంచి జమాల్ దాకా అందరినీ స్తుతిస్తున్నారు.

బాబూ! రజా అలమ్ రాలేదా! రజాఅలమ్..... షాహీద్ వస్తూనే వాగుడు సాగించాడు. అతడు నేరుగా బార్ నుంచి వస్తూన్నాడని కాదు అమ్మాయిలను చూస్తే అతని గుండె గంతులుస్తోంది - నోరు అదుపు తప్పిపోతుంది.

హయ్యో! మరిచేపోయాను సురయా పశ్చాత్తాపం నటించింది. అది షాహీద్ జ్ఞాపకం చేస్తున్నందుకు, కాకుంటే ఆకథలు రాసేవాడి ముఖం అంటేనే ఆవిడకు గిట్టదు. రజాఅలమ్ బట్టతల, ఎండిన ముఖంచూచి వాళ్ళాంతా 'ఎండురొయ్య అనేవారు.'

“చిత్రమే మీరు రజాఅలమ్ ను మరచడం. సరేగాని ఈ విషయం అతని ముందు ఎత్తకండి.

“అవును మరిచాను ఏం అతడేమన్నా నా ప్రేమడా? ఆ ఎండురొయ్యను చూస్తేనే నాకు భయం.”

“అతడు పొరపాటున మిమ్మల్ని రన్ గుల్లా అనుకున్నాడేమో” వికార్ అంటే అందరూ నవ్వువలసివచ్చింది.

“దాన్ని గురించి రజాఅలమ్ గుండెను అడగండి.”

“పోనీండి ఇప్పుడెందుకది.” సురయా గుండెమీదికి ఒక కొండ దొర్లి వచ్చింది - అలా వచ్చిన కొండ సముద్రపు అడుగునకు కొట్టుకు పోయింది.

ప్రూట్ సాలడ్ చేస్తూచేస్తూ ఆమె చేతులు పోయాయి. అందరి మధ్యన కూర్చోని గంటగా పళ్ళపొట్టు వలుస్తుంది. సమయం వస్తే చక్కని వంట చేయగలనని నిరూపించడానికి ఆపని. అంతకు గంట ముందే సేరు పాయసా

నికి చక్కెరెంతని నలీమెను అడిగింది. అప్పుడు ఆమె జమాల్ కథ విని పించింది. అదేమంటే ఓసారి జమాల్ పులగం వంశాల్సివస్తే అందులో మిర పకాయలు వేసింది!

మీకు నన్ను హాళనచేస్తున్నారు. అరలు విషయం ఏమిటి చెప్పరాదూ. షాహిద్ చట్టిముక్కు ఉదికించి అడిగింది.

చెప్పేదేమిటి మీ ఆడపిల్లల జాతి చాం కఠినమైంది. అబ్బాయిలం ఇక్కడ న్నాం - మమ్మగురించి ఆలోచించండే."

"రజా అలమ్ మాటమాట్లాడండి," జమాల్ ఎంతో ఆసక్తిగా షాహిద్ ను చూచింది. సురయా ఆమెకు తన చీర కట్టించింది సాధారణ మేకప్ చేసింది, ఆమె సింగారింపు చూచి తన గుండె చప్పుళ్లను జమాల్ అర్థం చేసుకుందనీ గ్రహించాడు.

"అదికాదు ముందు మామాట వినండి" అన్నాడు జమాల్ ను ఉద్దేశించి.

"అప్పుడు ఇవాళ షాహిద్ కు మంచి ఛాన్సు దొరికింది." అని సురయా అందరినీ నవ్వించింది.

"అయినాప్పి రజాఅలమ్ - పాపం" వికార్ మళ్ళీ జ్ఞాపకం చేశాడు.

'నాముందు వాడిమాట తేవద్దు - వాడు గాడిద'

'అది వాడి కర్మ షాహిద్' అందరితో కలిసి నవ్వక సిగరెట్టు వెలిగించాడు తనకు రజాఅలం ఎందుకు జ్ఞాపకం వచ్చినట్టు? అనవసరంగా సురయాను ఎందుకు ఏడిపిస్తున్నట్లు అనే ఆలోచనలో పడిపోయాడు. 'మంచిదే కానీ పాపం ఇంత కష్టపడ్డందుకు బహుమానం లభించాలిగా!

బిచ్చతల అలంకారాన్ని గురించిన జమాల్ జోక్ వాగా పేలింది. ఎంత ప్రయత్నించినా సురయా నవ్వలేకపోయింది. అందుకు కారణాలు జమాల్ ఆమెను రేపతేప ఆక్కా అని పిలుస్తుంది, రెండు రజాఅలమ్ 'కితాబు,ను

గురించి మాటి మాటికి రెట్టించడం ఎందుకు? అతనిదేమన్నా విజంగా బట్ట తలా? అదృష్టవంతుల్లా ముఖం కాస్త విశాలం అంతే.

‘ఒకసారి కీషన్ చందర్ సురయాను గురించి చాల మంచివాక్యం రాశాడు. చెప్పనా సురయా’ సరీమ్ అడుగుతే సురయా జంకింది.

‘ఇదిగో సరీమ్ చూడు - నామీద ఒట్టు చెప్పావంటే చూడు మజాబ్ అన్నమాట నేనూ చెప్పేస్తాను.

‘ఏమిటామాట? ఏమిటది?, అందరిలో ఆసక్తి పొంగింది.

అసలు విషయం షాహిద్ కు మాత్రమే తెలుసు. మాటా లేదుమట్టి లేదు. తనకు అంత పెద్దపెద్ద వాళ్ళతో పరిచయం ఉందని చెప్పుకోవడానికే ఇదంతా.

‘ఇహ కవిగోష్టి ప్రారంభింతామా....? షాహిద్ అడగ్గానే అందరూ అందుకు సంసిద్ధులయినారు.

ఈపార్టీ పర్యవసానం ఏమైనప్పటికీ రజాఆలమ్ అదృష్టం పండింది అతని విశాల ఎదనంమీద విధాత పేరు ప్రఖ్యాతులే కాక ఒక చురుకైన పిల్ల సాంగత్యం కూడా రాసిపెట్టాడని సురయా అతనికి విశ్వాసం గలిగించింది. వీ ద్వారంలోకి ప్రవేశం లభింపని దురదృష్టవంతుల్లో రజాఆలమ్ ఒకడు అతడు తన కథల్లో అభ్యుదయం, బ్రాజిడి, సెక్స్ చిట్కాలు అన్న సమపాళంలో పేసేవాడు. అయినా అతని ఎంటరం నచ్చిన సంపాదకులు ఉండక పోవడం దురదృష్టం కాదూహరి! విసిగిపోయి స్వయంగా వక పత్రిక ప్రారంభించాడు. అప్పుడు నగరంలోని చిన్నా, పెద్దా రచయితలు అతని నైపుణ్యాన్ని గురించి రాయసాగారు. ప్రతి రచయిత కర్తవ్యం ఏమిటంటే అతని పత్రిక భారత దేశంలో ఏకైక పత్రికగా కీర్తించడం - అతణ్ణివినా మరొకణ్ణి కథాకారునిగా గుర్తించక పోవడం. ఇప్పుడు రజాఆలమ్ కథలు అచ్చుకాపడమేకాదు. అతని కథల్ని గురించి సురయా రాసిన ప్రశంసావ్యాసాలు కూడా అచ్చవుతున్నాయి

సురయా కాలేజీనుంచి బయటపడి నూగలు జీచరు అయింది. రజా ఆలమ్ క్లర్కుఉద్యోగం ఎదిలేశాడు. కథలు రాయడమే అతనిపని. పగలంతా సిగరెట్లు కాలుస్తూ కథలు రాస్తాడు. సాయంత్రం తాగి తూలుతూ సురయా ఇంటిముందు కూలబడి ఆమె పేరుపెట్టి పిలుస్తుంటాడు. మొదటిసారి అతను వచ్చినప్పుడు ప్రళయం వచ్చేసింది. లోన కూర్చున్న ఆమ్మా, అక్కా సురయా తార్కాళింగా చనిపోతే బావుండుననుకున్నారు. నాన్న మెడపట్టి రజాఆలమ్ను గెంటారు. బెత్తం ఆందుకొని సురయాపై పు సాగాడు.

‘ఆగు అడుగు ముందుకువేస్తే ఉండను. లేచిపోతా’

పేలెత్తి అన్న సురయానుచూచి తండ్రి ప్రతిమలా విశ్చేతనుడై నిలచి పోయాడు. ఆ దెదిరింపు విని తల్లి తల్లడిల్లింది. నిజంగానే లేచిపోతే అనుకుంది.

ఆమెకు పెళ్లికావల్సిన మరి ముగ్గురు కూతుళ్లు కనిపించారు. వాళ్లు ఎదుగుతున్నారు. వారిలో మొలుస్తున్న ఎయసు తండ్రితో మార్వాడీ దగ్గరికి వెళ్తున్నట్లుంటే అంటుంది. కాని అచ్చం అప్పులతో జీవితం లభించదే! సురయాను గురించిన గుసగుసలు, ముసి ముసి నవ్వులనుంచి హేళన నవ్వుల దాకా వచ్చేకాయి. మంచి వాళ్ళెవరూ ఈ గుమ్మంలో అడుగు వేయలేక పోతున్నారు. ఎలావేస్తారు? మెట్ల దగ్గరే రజాఆలమ్ ఊక్కలా పడి ఉంటుంటే! సురయా వచ్చి అతని చేతికి మూడు, నాలుగు రూపాయలిచ్చి పంపుతేగాని కదలడు. ఇంటివాళ్లకు ఆమెతో సంభంధం పలచబడింది. స్కూలునుంచి కాలేజీకి వెళ్తుంది. అక్కడ సందాన కార్యక్రమంలో కొంతకాలం గడుపుతుంది. అతరువాత రజాఆలమ్ గదికి వెళ్తుంది. అంతకుముందు ఆగదిని నాన్ రొద్దైతేవాడు అదైకు తీసుకొన్నడు. అందుకే అందులో ప్రవేశిస్తే పట్టవగలు కూడా అర్ధరాత్రిలా ఉంటుంది. సురయా దానికి సున్నం వేయించింది. ఇప్పుడా నల్లని గోడలు తెల్ల ముసుగువేసుకున్న సురయాలా ఉన్నాయి. రజాఆలమ్ ఆమెను గురించి ప్రళంసా కవితలు చదివి నవ్వుడు ఆ గదిలో తీపావళి రేయి

వరచుకుంటుంది. ఆమె బాల్యంలో రచయిత సాహచర్యం కోరుకుంది. అది అక్షరాలా నిజమైంది. ఆ గది గోడల నిండా 'సురయా రజాఆలమ్, అని పెన్సిల్ తో రాసింది

తండ్రి దగ్గరికి వెళ్లి పెళ్లిని గురించి అడచమని సురయా రజాఆలమ్ తో చాలసార్లు తగాదాపడ్డది. రజాఆలమ్ పద్దతి ఆమెకేమీ నచ్చలేదు. బాబాయి లేకుండా ఊరేగింపు లేకుండా ఎక్కడో గుప్ చుప్ న నికా ట్టుకోవడం ఆమెకు ఇష్టం లేదు. అలా జరుగుతే తాను పెండ్లికూతురు కావడం, పెండ్లివిందులు జీవితాంతం కలగానే ఉండిపోతాయి. ఈ లోగా రజాఆలమ్ మహాబూబ్ నగర్ లో తనకో తల్లిఉందనీ, ఆ స్త్రీ ఉందనీ ప్రకటించాడు. ఆ మాటవిని సురయా పొంగిపోయింది. అత్త, ఆడబిడ్డలతో తగాదాలు పడొచ్చుననుకుంది. ముసలి దాన్ని ఆటలాడించ వచ్చుననుకుంది. ముసలిది తనబాధలు పడలేక రజాఆలమ్ తో మొరపెట్టుకుంది. ఆ విధంగా, ఊర్లో ఏ మూలనో పడి ఉన్న ముసలిదానికి ఆయువు ప్రసాదించుమని ప్రార్థించింది. తన జీతం సొంతం రజాఆలమ్ కు అప్పగించింది. అక్కడి ఆ స్త్రీ అమ్మి ముసలిదాన్ని ఇక్కడికి తీసువరమ్మంది. అవును డబ్బు! లేకుండా పెళ్లికార్యం ఎలా జరుగుతుంది!

రజాఆలమ్ వెళ్లిపోయాడు. అప్పుడు ఆమె కళ్లు తెరిచింది. లోకాన్ని చూస్తే చాలా మారిపోయింది షాహీద్ కాలేజీ ముగించుకొన్నాడు. బొంబాయిలో రోడ్లమీద తిరుగుతున్నాడు. జమాల్ విరహం భరించలేక పిచ్చివాడయినాట్ట. జమాల్ ఫిలాసఫీ ప్రొఫెసర్ భార్య అయింది. జీవితం గడుపుతూంది.

సలీమ్ టీబీ చివరిదశనుంచి జీవితపు తొలి మజిలీ చేరుకుంది. ఆప్పటి ఉర్దూ ప్రొఫెసర్ క్లాసులో భార్యకు సంబంధించిన కథలు వినిపిస్తున్నాడు. సలీమ్ కు తలనొప్పి అవుతే ప్రొఫెసర్ కు మనసులో మనసు ఉండడంలేదు. క్లాసులో 'జవుఫ్' కవితను 'గాలిఫ్' కవిత అంటున్నాడు. సలీం ఇప్పుడు పరదాలో ఉంటుంది. తన పాతన్నేహితులకు గూండాలని బద్మాషులని బిరుదులు ప్రదానం చేస్తుంది.

సురయా రజాఆలం నుండి ఉత్తరం కోసం వేచివేచి సలీమ్ ఇంటికి చేరుకుంది. తానే ఆ ఇంటికి నియంత అయినట్లు సోఫాలో పడిపోయింది. సలీము అమెకు విననఃప్రత్యో విసరుతూంది. చామచేసి తెచ్చిఇస్తుంది. తన జీవితం వెలుగొందడానికి సంబంధించిన బ్యాటరీస్విచ్చి సురయా దగ్గరుందని అమెకుతెలుసు.

జమాలకు తనను గురించిచాల గర్వం ఉండేది. షాహీద్ను తననుంచి ఎవరూ వేరుచేయలేరని విశ్రవించేది. కాని ఏదో అదృశ్యహస్తం షాహీద్ను దొంగిలించి రోడ్లమీద విసరివేసింది, జమాలపెండ్లి ఫిలాసఫి ప్రొఫెసర్ లో జరిగినప్పుడు సురయా స్వయంగా దోలు వాయిచింది. పాటలు పాడింది. స్వహస్తాలతో జమాల చేతిని వరుని చేతికి అందించింది.

ఇవన్నీ సురయా స్వప్నంలో చేసినట్లుంది. అమె జమాలను, సలీమ్ను పెండ్లికూతుళ్ళను ఎందుకు చేసింది? తాను పెళ్ళికూతురు కావడానికి నిరీక్షించి గనుక, అమె జమాల తల్లయై జమాల పిల్లలను ఏల చిచ్చికొట్టింది? అమె దగ్గర పసి పిల్లల దుస్తులు చాలా కుట్టికన్నాయి. గనుక షాహీద్ కన్నీరు కాచుస్తూ జమాలకు ఉత్తరాలురాస్తే అమెకూడా వాటిని చదివి కన్నీరు రాల్చింది

అమె కోరిందేమిటి? తాను చేసిందేమిటి? ఏమీ అర్థం అయ్యేదికాదు. షాహీద్ వెర్రివాడయి దొంగయిననుంచి వచ్చేవాడు. అప్పుడు జమాలను పొగ దాల్సివచ్చేది. సాగడీయాల్సివచ్చేది ఏమిటది? వందలకొద్ది అబ్బాయిల, అమ్మాయిల జీవితాలను తీర్చిదిద్దే బాధ్యత తనకెందుకు?

రజాఆలమ్ రావాలి. తానూ పెళ్ళికూతురు కావాలి. అత్తతో పోట్లాడాలి పిల్లల్ను బాదాలిరాను కూడా గుండాలకుదూరంగా ఉంటుంది, పరదాలో ఉంటుంది. సాపం రజాఆలమ్ తన కథలు వినిపించి వినిపించి శ్రోతలనుక్షమాపణకోర్తాడు.

“క్షమించండి మా ఆవిడకు విన్నవించి దోకులు. నా బదలు కిషన్ చందర్ మీకు వధ వినిపిస్తాడు.”

అమె రేలింగ్ మీదినుంచి వంగింది. కరెంటు వాళ్ళపని చూస్తూంది, కూలీలు చీమల్లా ఉన్నారు. ఇనుప స్తంభాన్ని కరచుకొని ఉన్నారు. ఎటు చూచినా చుక్కల గుర్తులు - స్విచ్చులు, ఉచ్చులు, రోడ్డుకు ఇటునుంచి అటు తాడు. మధ్యన రెపరెపలాడే ఎర్రజండా.

ఈ శ్రామికులు అనంత కళలు సృష్టించ గలరు - ప్రదర్శించగలరు. ప్రతిపాించే నదులను నిలుపగలరు. ఆ నదికి అగ్గిపెట్టగలరు. అందునుంచి విద్యుత్కాంతిని సృష్టించగలరు ఆ విద్యుత్తు వందలమైళ్లు పయనించి చుక్కలవల పరచగలదు. తంపన - ప్రకంపన - ఉచ్చులు ప్రమాదాన్ని హెచ్చరించు ఎర్ర జండా ఒకమీటు, దాన్ని నొక్కడం - లైటు వెలగడం-ఆ వెలుగుకు ఒకవెక్రిశలభపు ఆత్మరక్షణ, ఇంతే, ఇదే మనిషి కథ - వలపు గాధ

లోన గదిలో షాహిద్ జమాల్ మాట్లాడుకుంటున్నారు. గుసగుసలు నిట్టూర్పులు. పెందలమైళ్ళదూరం అక్కడొకనది. నది ఒడ్డున బురద, బురదలో పురుగులు బిలబిలాడుతున్నాయి అక్కడే ఒక పతంగం కూర్చుంది - ఆలోచించింది - ఆ పెరసలో చివరి మణిలీ చేరుకోవాలనుకుంది. ఇంతలో ఒక దివ్వెమండింది, వెలిగింది. ఇహ ఆపతంగపు ప్రదక్షిణకు అంతంఏది?

తాను ప్రమాదాన్ని సూచించు జండా అయింది. బయటి రెపరెపలాడు తూంది. తనకు దైర్యం వుంది. సాహసం ఉంది. వాటిబలంతో తాను వంటరిగా ఇనుప స్తంభం పాతుతూంది. ఏదిలే తీవల స్విచ్చులను కలుపు తుంది. అది నిజమే తన శరీరంలో కూడా కరెంటు పాకుతూంది. షాక్ అని పిస్తూంది. వంటి నిండా వేదనలతరంగాలు వెలుగుతూ ఉరుకుతున్నాయి.

ఎంత బరువైన బాధ్యత నిర్వహిస్తూంది తాను! తనకు ప్రమాదాలతో ఆటలు అలవాటే. అయినా వళ్లు వడకుతూంది. నేడు జమాల్ కప్పలేని కరెంటు తీగ. అంటుకున్నవాడు హరీ అనాల్సిందే, ఎంతదైర్యంతనది? ముగ్గురుపిల్లలు జబ్బుతో నున్న భర్తనుంచి జమాల్ను లాక్కొచ్చిందితాను. జమాల్ ఆరేళ్ళక్రితపు అందాలు అక్కడే వదిలేసినట్లుంది, అమె చేతులకు

భర్తతలకు రాస్తున్న నూనె దుర్వాసవ చీరమీద చిన్నపిల్లవాడి మూత్రం-
పెద్దపిల్లకు అల్లుతున్న సూటర్ అంటుకొని ఇక్కడిదాకా వచ్చింది. అలాంటి
జమాల్ సిగ్గుతో ముడుచుకొని గదిలోకి వెళ్ళింది. అప్పుడు సురయాకు కూడా
సిగ్గేసింది.

అంత అందమైన అతివ ఎంతలో భార్య అయింది! తల్లి అయింది!
ఇహ జీవితాంతం వాటిల్లోనే మువిగి ఉంటుందేమో! అయినా అమె షాహీద్
పేరీయసి అనే విషయం సురయా గుర్తుచేస్తుంది, జమాల్ బిడ్డకు జబ్బు
చేస్తుంది, అమె మనసు మనసులో ఉండదు, ఇంట్లోవీవో చీకాకులు వాటితో
సురయాకు మర్యాదలు చేయలేదు, అప్పుడు సురయా ఆజ్ఞాపిస్తుంది, ఏమని?
షాహీద్కు ఉత్తరం రాయమని ఎందుకని? రాయకుంటే అతడు ఇంట్లోనే
దిగుతాడని.

అయినా అమె పేరీమాభిమానాలను ఎవరూ గుర్తించలేదు, రేలింగ్ మీద
వంగీ వంగీ కన్నీరు తుడుచుకుంది. బిట్టతల రజాఅలంకూడా అమెను గమ
నించలేదు. ఇప్పుడతడు ఊరినుంచి మిత్రులకు కథలు పంపడంలేదు. ఉత్త
రాలు రాస్తున్నాడు. ఆ ఉత్తరాలు తానూ చూచింది. అన్నింటిలోనూ భార్య
జబ్బును గురించి, పిల్లల ముద్దులను గురించేఉంది.

అమెకూడా భార్యకాగలదు, అమె కూడా పిల్లవాడు మూత్రించిన చీర
కట్టుకోగలదు అనే విషయం జనం మరిచారు. తాను సంతోషాలు పంచడంలో
ఉదారంగా ప్రవర్తించింది, జనం తన విషయంలో బిట్టలు ఎందుకవుతున్నారు
తన అనుగ్రహం ప్రవాహాన్ని అందరికీ అందించింది, అంతా దాహం తీర్చు
కొన్నారు. తమ దారి చూచుకున్నారు, తననుచూచి తుద్రున ఎగిరిపోయే
రంగురంగుల పిట్టల్ని పట్టుకొనడానికి ఉరికింది, పిల్లలంటే కనికరం లేని
చంద్రునివెంట పరుగులు తీసింది.

అమె తన కన్నీటి వరదకు కట్టుకట్టి పైకిచూచింది గోడకు వేలాడే.
బల్లమీద Toilet ఆవి రాసిఉంది, ఈ భాళి ఇంటిని షాహీద్ చాల కష్టంగా

నాదించాడు. జమాల్ను కత్తికోవడానికి. కాని అబ్బల తన వాసట ఉన్నట్లని పించింది సురియాకు. ఆమె కూడా ఖాళీఇల్లే. దీన్ని దయ్యాలకొంప అనుకున్నారు. అంతా విడిచిపెళ్ళారు. ఇప్పుడు దాని గోడల్లో గడ్డి మొలుస్తూంది. గోడలగచ్చు అక్కడిక్కడా పెచ్చెల్లేచింది.

ఈ ముంగిలిలోకి దాగుడుమూతలాడే పిల్లలేలరారు? ఇంతవరకు ఇక్కడ దీపం ఎందుకు వెలగలేదు? ఆమె ఛీకటిలో తలకొట్టుకొని తెరుగుతూంది. కేకలువేసి పిలుస్తూంది. ఎవడూ పలకడు ఏదీ షాహీద్? ఏదీ వికార్? ఏదీరజా? ఏదీ వీరంతా!

ఆమె మొదలు నరికిన చెట్టులా మెట్టమీద పడిపోయింది.

ఎవరది? ఎవరక్కడ? ఎవరు దోలునాయించేది? నిజం. అది దోలే దోలు చప్పుడే. ఎవరో అపస్వరాలు వాయిస్తున్నారు. చ చ ఏమిటాపాట? సలీమ్ గుర్తుందా? నీపెళ్ళిలో ఎన్ని పాటలు పాడాను? ఎంత హడావుడి చేశాను ఇంట్లో పెళ్ళిఅవుతే ఎంతసందడి-ఎంత వెలుగు! వెలుగే వెలుగు సందడేసందడి

బత్తోలుఉందే దానికి గోరింటాకు పెట్టుకోవడం గిట్టదు. కొండెంగలా నేనోమూలకు కూచోనని నృష్టంగా చెప్పేసింది. కమ్యూనిస్టునని తిరిగేది నాకైతే బాగనిపిస్తుందమ్మా! ఎదువులకు గోరింటాకు అలలలరించడం వాళ్ళ చల్లవి చేతులు తాకడం నాకు భలేసరదా. అందుకే జమాల్కు బాగా గోరింటాకు పెట్టాను.

ఈ నిమ్మాషమ్మా ఋత్రులకు ఏమైంది? భూమీ, చంద్రుడు వేరువేరుగా తిరుగుతున్నారని తెలీదా? వీరిమధ్యదూరం శాశ్వతంగా ఉండేదే-ఉంటుంది.

సలీమ్ ఎందుకింకా కూర్చున్నావు? వెళ్లు నీమొగుడు ఎడబాటు భరించలేడు. పాపం. పద్మా అర్థాలు మరిచిపోతాడు. నాకు తెలుసు నీవెందుకు కూర్చున్నావో? ఏదో శుభవార్త విందామని-అంతేకదు? విను చేపుతా. అమ్మ

మళ్ళీ మజీద్ దిగరికి వెళ్ళింది యాచించడానికి. వాడూ నిరాకరించాడు. వాడికి నేనక్కరలేదు. పెళ్ళాంకావాలి. తల్లిలేని పిల్లల్ని సాకడానికి. వాడికో ప్రాణంలేని దొమ్మకావాలి. వాడు నాకేం చేయగలడు? నేను సురయాను - సురయాను మాత్రం. నాకు నీళ్లుతాగించు. ఆ పచ్చికుండ ఎత్తినామీద గుమ్మరించు. ఈ మాత్రం చేయరే? చాల్లే ఎందుకామాటలు? అవును నాకు ఎందుకు సాయం చేస్తావులే! నేనెవరికేం చేశానని. ఒక ముసలివాణ్ణి పిసినారిని జాగీర్దారుడు తెచ్చావు. అతని అమ్మముందూ అక్కముందూ కూర్చోబెట్టావు. అబ్బి! ఏమిటబ్బా ఈ టెక్కు. రోజంతా ఆలోచించినా ఏచీరకట్టుకోవాలో తెగదు ఎందుకూ అన్నీనగిలు పెట్టావు. ఉక్కపోస్తుందబ్బా! సరేకాని ఇవ్వాల నువ్వు చెప్పినట్లే వింటాను. దాచెనా కాటుకా పెట్టుకుంటాన్నే, కాకుంటే నువ్వునన్ను పెళ్ళికూతురనవు. అవునురదా! నువ్వు నా పాపిట అలంకరిస్తున్నావు అప్పుడు నాకోమంచి ఆలోచన వచ్చింది. ఏమిటంటావా? ఒక పెండ్లి పత్రిక రజా ఆరిమ్మకు పంపదామని. అప్పుడెలా ఉంటుంది. వాడికి కోపం ఎస్తుంది. మండి పడ్తాడు పెళ్ళాన్న దారుతాడు. వెనక ఎండురొయ్య!

ఈ మొగ్గారు తమ కోపాలను అడవాళ్ళమీద తీరుస్తారు. ఈ అడవాళ్ళను చూస్తే భయమవుతుంది. కళ్లు మూతలు పడుతున్నాయి. సిగ్గనిపిస్తుంది. వాళ్ల వ్యవహారాల్లో నుంచున్న జంతువులా ఉన్నారు. ఎందుకూ నేనువాళ్ల కోసం వెదకడం? వాళ్లంటే అసహ్యంనాకు. నీకూ, మా అమ్మకూ భయపడి అక్కడ కూర్చున్నాను. అకడెవరు? నీకు మామా? అతడే ఎద్దన్నారుగా - ఇహ సరా? అడ పిల్లలు ఆలా అనగలరా? ఒకసారి మజీద్ ను వద్దన్నాను. అంతే ఇలా అయ్యాను.

నేనిప్పుడు ప్రమాదం సూచించు ఎర్రజండాను. నన్ను వెదురుబొంగుకు కట్టి జనానికి చూపించు.

ఎవరది....? మెట్లమీద ఎవరి అడుగుల నవ్వుడి . ? నువ్వేదో దాస్తున్నావు. నిజంగా ఎవరో వస్తున్నారు. రావచ్చు ఎచ్చేవాడు నాకోసం గ్లాసెడు చల్లని నీళ్లు తెస్తుందవచ్చు. రానివ్వు తేనివ్వు.

హాదాలు

వాళ్లకు సాధ్యం అవుతే నన్ను ఎముకలో మూలగులా పీల్చిపారేసేవాళ్లు

ఈ ఇంటికి ఎచ్చినపుడు అదృష్టమీద నమ్మకంలేదు. అత్తవారింటికి వెళ్ళే కోడళ్లు తమ బలహీనతను అదృష్టంగా భావిస్తే పుక్కిటి పురాణం అనిపించేది. ఆ కోడలుపిల్లలాగే తిట్టుకుంటున్నా ఆ ఇంటికి వెళ్ళడం తప్పడం లేదు. రోజూ రెండుసార్లు ఆ ఇంటికి వెళతాను. అసలునేను మూడుసార్లు వెళ్ళాల్సింది. మహమూద్ అలా ఏర్పాటు చేశాడు. నేను నెలకు ముప్పై రూపాయలిచ్చేట్లు నాకు మూడు పూటలు వాళ్లు తిండి పెట్టేట్లు ఏర్పాటు.

యూనివర్సిటీ హాస్టల్లో ఈగల పులుసూ. రాళ్ళి రొట్టెలూ మాన్పించడం కొందరి కుర్రాళ్ల సాహసానికి సాధ్యం అయ్యేదికాదు. హైదరాబాదులో కొండల్ను చదును చేయడమూ సాధ్యంకాదు. మహమూద్ మాయదీపపు భూతంలాంటివాడని ప్రఖ్యాతి. అయినా అమ్మాయికి ఇవ్వవలసిన ప్రేమలేఖ లెచ్చిరర్కు చేరపేసేవాడు. అతనికి రహస్యం అని చెప్పింది. తప్పక ప్రొఫెసర్ల దాకా పోయేది. అదంతా ఏమైనా నాకుమాత్రం నగరంలో ఒకగది ఇప్పించాడు. యూ.పి.నుంచి వచ్చిన మంచి కుటుంబంలో భోజనం ఏర్పాటు చేశాడు.

గది మద్రాసు వాళ్లు కిరాయకు ఇచ్చారు. వాళ్లు కాఫీ, ఊరగాయలు, అప్పడాలబేరం చేసేవాళ్లు. దంచవలసిన ఎస్తువుల వర్తకం వారిది. కాఫీగుండ వానెత్తి మీద దంచేవారు. ఊరగాయల ఘాటుకు తుమ్మలవరస. తుమ్మలతో శుభ్రం అయిన మెదడుకు రొయ్యలుపేసిన వాసన అందించేవారు. శ్మశానంలో చందనం చెక్కా, నేతిలో వేసిన పీనుగల వాసనలో ఉంటూన్నట్లు అనిపిస్తుంది

పరిగ్గా నడుయానికిపనులు జరగడం ఈఇంట్లోనే చూశాను. ఇంటికి పెద్ద పిల్లవాడు తలుపు తీయమని కేక పెట్టాడనుకోండి. మీరు కళ్లుమూసుకొని ఉదయం ఏడున్నర అయిందని చెప్పచ్చు. పెద్దమనిషి బయటికి రావడానికి

తలుపు తెరిచిన చప్పుడయితే సాయంకాలం ఆరు గండులయినట్లు అప్పు
చాయప పాలు పోయడానికి బయల్దేరుతాడు. తలుపు తట్టిన చప్పుడయితే
రాత్రి ఎనమిదయినట్లు. తరవాత గవ్వచుప్ ఇహ చప్పుడేగాదు. శ్మశాన
ప్రశాంతత ఆచరిస్తుంది. తరవాత అడుగుల చప్పుడు గిన్నెల కదలికతప్ప
ఏమీ వినిపించవు. ఒకనాడు మాత్రం నా గదిపక్కన ఒక ఆడది పడ్డట్టా,
ఆమె ఆయాస పడుతున్నట్లుగా వినిపించింది. మర్నాడు యజమాని పచ్చి
షిమూషు కోరాడు.

ఆ తరవాత భోజనం చేయాలన్న ఇంటికి వెళ్ళాను.

అది రెండుగంటల క్వార్టర్. మగవాళ్ళగది భాళిగా ఉంది. గాలిపటాల
కాగితాలు, విరిగిన కర్రలు, భాళి సిగరెట్టుపెట్టెలు, ఫిల్మల వాల్ పోస్టర్లు
గుట్టల్లా పడిఉన్నాయి. ఒకమూలకు చిరిగిన చాప ఉంది. దానిమీద చిరిగిన
మురికి బట్టలు పడిఉన్నాయి. దానిమీద ఒక ముదుసలి ముడుచుకొని పడి
ఉన్నాడు. ఆతనిది నిప్పుకోడిలాంటి పొడవైనమెడ. దాన్ని మోకాళ్ళమధ్య
ఇరికించి ముడుచుకున్నాడు. లోపలినుంచి ఒక ఆడది శ్వాసనైతం అడనట్లు
న్నది. గుట్టమీద గుడ్డపేగులాంటిదివేసి పెంచుతూంది. మహమూద్ కేకవేశాడు
ముసలివాడు ఉలిక్కిపడి లేచాడు. అప్పుడతనిమెడ ఆకాశంలో నక్షత్రాలమధ్య
నడయాడుతున్నట్లుంది. ఆతడు మమ్మల్నిచూశాడు. ఓక్షగాచూచి గుర్తించి
నట్లు చేశాడు. చాపమీద కూర్చోడానికి అనుమతించాడు.

“మురాద్ నుంచి ఉత్తరం వచ్చిందా? మహమూద్ సంభాషణకు ఉప
క్రమించాడు.

‘మూడు నాలుగు నెలల్లో రావచ్చు,’ ముసలివాడు నిట్టూర్పువిడిచాడు.

‘రాకున్నా ఆతని ఆశతో తీవించడం మానేశాం.

ఆతనికి అది నచ్చలేదు. ఆశపెట్టుకోవడం వృధాప్రయాస. డెబ్బై
ఏండ్ల ఎయిసులో అదే నేర్చుకొన్నది.’ అన్నాడు.

అశలు వదలుకునీ జీవిస్తున్న వృద్ధుణ్ణి దగ్గరిగా చూచాను. అతడు మఝిగా ఉండిందెప్పుడో తెలీదుగాని ఇప్పుడు మాత్రం అస్తిపంజరానికి చర్మం తొడిగినట్లున్నాడు. అతని ముఖం ఆరిన బీపంలా ఉంది. కూలిన కొంపలా ముఖంలో మౌనంఉంది. అడ్డదిడ్డంగా పెరిగిన గడ్డం కదలాడు తూంది. రాసున్న ఇక్కట్లలా జులపాలు పెరుగుతున్నాయి. జీవితాంతం ఎడారిలో పాట్లుపడి ఇప్పటికీ అగ్గిమీద అడుగులేస్తున్న జాడలు అతని వద నంలో కనిపిస్తున్నాయి.

గదిలో మాసిన గోడలమీద ఉమ్మిచారలున్నాయి. ఆఫ్రేములో పికాసో ఆర్టులాంటి అరమాన రేఖాప్రతిమలున్నాయి. ఒకకుర్రాడు సిగరెట్టు పీలుస్తు న్నాడు. ఆడదాని రూపానికి చేప శరీరంఉంది. ఒకడు గాడిదమీద స్వారి చేస్తున్నాడు. దాని కింద 'బహుదూరపుబాటసారి! మమ్మువెంట తీసికెళ్లు'అని రాసింది. భూతాలు, పక్షులు, పిచ్చుకల బొమ్మలకు లెక్కలేదు. ఈచిత్ర లేఖనం లోపలదాకా కొనసాగుతున్న చాయలు కనిపిస్తున్నాయి. లోపలనుంచి ఒకపురుషుడు అతి అవస్వరంతో పాడుతున్నాడు, "బాల్యం నుంచే రపికా గ్రేసరుణ్ణినేను" అని

ఆ పాడేవాడు రక్తిని తలతన్నాననుకునేవాడిగా కనిపించాడు.

మహమూద్ నామంచి తనాన్ని గురించిన కథలల్ని ముసలి వాడికి చెపు తున్నాడు. నాకేమో ఈ ఇంటిని చూస్తే బుగులుగాఉంది. రోజూ మూడుసార్లు రావడం గండం అనిపిస్తుంది.

అమాంతంగా లోపలి పాట మూతపడింది. ఒక సన్నవి మెత్తనిస్వరం వినిపించింది. 'పెద్దన్న మిత్రులు వచ్చారు. పెద్దన్న మిత్రులు వచ్చారు.' అమాంతంగా పరుగుపందెం మొదలయింది. గది గుమ్మానికి వేలాడే మురికి తెర కదలసాగింది. తలుపులు కదిలాయి. ద్వారంనుంచి ఒక సుందరి చూస్తు న్నట్లునిపించింది, ఇప్పుడు అటు చూడకుండడం నా నైతికధర్మం, చూపు తాకు తుంటే అదోలాఉంది. కాళ్లు చేతులు మంచు ముద్దలయినాయి. ఇహ ఆక్కడచేత్తో

శిరోజములు నవరించు కుంటున్నారు. ముక్కుస్థానం తప్పిందేమోనని చూచు కుంటున్నారు. ఫోటోడిగడానికి తయారై నట్లున్నారు.

‘ముందు పీఠి ఆరోగ్యంచూచి మేము ఈక్ష్య పడేవాళ్ళం. హాస్టల్ తిండి ఇలా చేసింది’. మహమూద్ చెప్పుకుపోతున్నాడు.

అప్పుడు నన్నునేను చూచుకుంటే ఏడ్చువచ్చింది. ధైర్యం తెచ్చుకోవడానికి కాద్రాపాంటు చూసుకోవాల్సివచ్చింది.

తలుపు కొద్దిగా తెరుచుకుంది. ఆరేడేళ్ళపిల్లవాడు లోనికి వచ్చాడు. వాడు చొక్కాను మామిడి పండులా చీకుతున్నాడు. ఎర్రని పొడవైన వెంట్రుకలు ముఖంమీద పడుతున్నాయి. మమ్మలను బీక్షగాచూస్తూ మూలన నుంచు న్నాడు. అతని ముఖంలో పిల్లల పసితనం బొత్తిగాలేదు. మాంత్రికుని గుహమంచి బయటపడినట్లు భయం ఆవహించి ఉంది.

తెరవెనుక గాజుల చప్పుడు అవుతూనేఉంది. రక్షిని తలతన్నినపాట కాడు’ మన్ తద్పత్ హరి దర్శన్ కో ఆజ్’ అందుకున్నాడు.

‘సరే. ఈ డబ్బు తీసుకోండి. రేపటినుంచి ఇక్కడే భోజనం చేస్తారు’

మహమూద్ జేబులోంచి డబ్బుతీశాడు. పిల్లవాడు నిజరొక్కుకొన్నాడు. అయికాంతంలాంటి ఆవర్షణ కుర్రాణ్ణి వృద్ధుని దగ్గరికి లాక్కొచ్చింది.

తెరవెనుక నాకు కొద్దిదూరంలో నాజూకు పాదాలు నడయాడుతున్నాయి ఆ పాదాలు చక్కని చామ్ ఛాయలో ఉన్నాయి. గోళ్ళకు రంగుంది. నాలోని చలనం వచ్చింది. నిశ్చలంగా కూర్చున్నాను. డబ్బులో గారడి ఉంది. అది అందమైన పడుచు పాదాలను ఇంత దగ్గరికి లాక్కొచ్చింది.

కుర్రాడు లోపలినుంచి ఈ సువార్తనినే వచ్చినట్లున్నాడు. ఎందుకంటారా పాపం హరిదర్శనానికి తపించేవాడికి ఆకాశవాణి వినిపించింది. హరిదర్శనానికి ఉరికివచ్చాడువందొమ్మిది. ఇరవై ఏళ్ళ పడుచువాడు గుట్టమీంచి గుండు దొర్లినట్లు ఊడిపడ్డాడు. సిగరెట్టు పట్టుకొనే భంగిమలో రెండువేళ్లై ఒకే సలామ్. మా ఇద్దరికి

పంచేశాడు నుంచున్నాడు. ముసలవాడిచేతిలో వడుకుతున్న నోట్లను చూస్తున్నాడు. ముఖం అందమైందే. గాలి తిరుగుడుకు అవతారం మారింది. వెంట్రుకలు దిలీప్ కుమార్ లా పెంచాడు. ప్యాంటు చిరిగి, మురికి పట్టింది. ప్యాంటుది ఒకకాలు మోకాలుదాకా మడిచాడు.

‘పీరు మురాద్ గారి తమ్ముణిగారు షాహీజాద్ గారు’

“అదాబె అరజ్”

“అదాబె అరజ్”

అక్కడన్నవాళ్ళలో చిన్నకుర్రాడు అనవసరంగా కనిపించాడతనికి. లాగిరెండు గుద్దులు గుద్దాడు. పిల్లవాడు తల్లిడిల్లాడు. వీడవలేదు. వెంటనే కుర్రాడి కళ్లుపట్టుకొని లోనికి విసిరేశాడు.

పాదాలు గడగడ లాడాయి. కదిలి పోయాయి.

“ఈ వెధవను చూస్తేనావళ్లు మండుతుంది”. అని మావైపు చూచి చిరు నవ్వాడు. వాడునాకు ఏసాయిలా కనిపించాడు. నాగుండెలో మంటలు రగిలాయి.

“మిరూ మా అన్న దోస్తులేనా?” ఒకరకం పోజుపెట్టి మాదరికిచేరి కూర్చున్నాడు. వాడి చూపులు వృద్ధుని చేతిలో పిచ్చుకలా ముడుచుకున్న నోట్ల మీద ఉన్నాయి. లోపలినుంచి కుర్రాడి ఎక్కిళ్లు వినిపిస్తున్నాయి. ఇప్పటి దాకా పాదాలు కదలాడిన చోట వెలుగులు కనిపిస్తున్నాయి.

“కాథండీ నేను మహమూద్ గారితో యూనివర్సిటీలో చదువుతున్నాను”

“అయితే మీ ఆనందాలకు అంతేమి?” మరి కాస్త దగ్గరికి జరిగాడు,

“ఫీదో కాలం గడుపుతున్నాం”

“డిల్లీలో మా అన్నకూడా హాయిగా.....” అతని చూపులో ఈర్ష్య గోచరించింది. గోడమీద తన అన్నకు సంబంధించిన కలర్ ఫిలిం చూడ సాగడు,

నాకూ గోడమీద రంగులు వ్యాపిస్తూ కనిపించాయి. వెలుగు చిమ్మింది. రంగుగాజుబుద్ధులలికాయి. రంగులు, రంగులు, అనేక రంగులు. రంగురంగుల పంయాలు రంగులు ముడుచుకున్నాయి. ఒకేరంగు ఎరుపు-అరుణేమ-అంతటా కనిపిస్తోంది. గోడ ఎరుపు. బట్టలు ఎరుపు. గోడమీది పెన్సిలు బొమ్మలు ఎరుపు. పెద్దమనిషిగడ్డం ఎరుపు. నడయాడినపాదాలు ఎరుపు. పాదాల నంటిన చీరతొడుపు ఎరుపు. ఆ ఎరుపు అందమైన పాదాలను కాటువేస్తున్నట్లున్నది.

ముసుగులో దాగిన ముఖం, తెరచాటున కదలాడిన పాదాలు నా మతి పోగొట్టున్నాయి.

“నా కొడుకు చదువుట్టుకొని డబ్బుకూడ దెత్తున్నాడు” పెద్దమనిషీ బలం వుంజుకొని అన్నాడు.

“మురాద్ బిజినెస్ చేస్తున్నాడా? ఉద్యోగమా? వేలు సంపాదిస్తుండ వచ్చు” నా మీదప్రభావం వేయడానికి కాక, పెద్దమనిషిని ఓదార్చడానికి అన్నాడు మహమూద్.

“మహమూద్ మియా, ఏంలేదు మురాద్ది మంకు, చప్పున బోలెడు సంపాదించి తెస్తానంటాడు” వేల సంపాదనకు నాక్ష్యం చూపలేక అన్నట్లు అన్నాడు.

“బావుంది. అలాఅనుకుంటే మీకు కష్టంకాదూ!” ఏదో అనాలనీఅన్నాను

“ఏమిటా వాగుడు” ముసలాయిన నన్ను కొట్టేంత పనిచేసి “మేం మంది సంపాదన మీద చతుకుతా మనుకున్నావా? చీకేం తెలుసు మేం ఎలా బతికామో! ఈ డబ్బు మాకో లెక్కా? కాల తన్నేవాళ్ళం” అని నోట్లను వేలకొట్టాడు. వెంటనే పవిత్ర గ్రంథాన్ని పడేసినట్లు అందుకున్నాడు.

తెరలో భూకంపంలాంటివి ఎస్తున్నాయి. గాజుల గలగలలు నిట్టూర్పులుగా మారాయి. ఆ పాదాలుకూడా అవతారం మార్చాయి. అవి నల్లగా ఉన్నాయి. ముడుతలు పడ్డాయి. కాళ్లు పగలాయి. వేళ్లువంగిపోయాయి. గోళ్లకు రంగు లేదు. నల్లగా ఉన్నాయి. అవి పారాణి పులిమిన పాదాలు కావు— దెబ్బలు తిని

గాయాలయిన పాదాలు, విశాలమయిన ఎడారిలో ఎండకు నడిచి నడిచి ఆలసి, సాలసిన పాదాలు !

ఆ నాటినుంచి అక్కడికే భోజనానికి వస్తున్నాను. భోజనంచేయడం నేనొక్కజ్జేన ? నావెంట పిల్ల కుర్చీడ్, షహజాదా, ముడుచుకున్న బాబాయి, తెరలోపల జీవితంలో ఓడిపోయిన వికారపాదాలు, ఆ వేదనతో తిరుగాడే అందమైన పాదాలు అన్నీ ఉంటాయి. అందరూ నాలోపాటు నోరు తెరుస్తారు. మూస్తారు. ఊహాభోజనం చేస్తారు. ఆ కళ్ల గుంపులో కూర్చుని వంటరిగా నా శ్ల ఎముకలు కొడుకుతున్నాను. ఈ రొడ్డెలో బాబాయి పిన్నిరు, పెదిన విట్టూర్పు, కుర్చీడ్ షహజాదా ప్రేగుల ఆరుపులు పిలిసియున్నాయి. ముప్పై రూపాయలిచ్చి ఈ రొడ్డెలు తినే చూక్కు సాధించాను. ఇప్పుడిహ ఈ ముప్పై రూపాయల ఆశను ముక్కులుచేయడమూ అనర్థమే. పీటితోనే ఈ ఇంటివాళ్లలో ఇంకా ప్రాణాలున్నాయి. పోట్లాడుకునే శక్తి నిలిచి ఉంది. అందుకోసమన్నా నేను రెండుసార్లు రావాలి. నా పరిస్థితి ఉరికిక్ష వినిపించడానికి రోజూ తీసుకొని వచ్చే కైబీలా ఉంది.

నేను రాగానే ఇంట్లో గడబిడ మొదలవుతుంది. కోడలు సోమరితనాన్ని గురించి బాబాయితిట్లు, సాపెనలు మొదలు ఆవుతాయి. జవాబుగా లోన గాజుల గలగలలు వినిపిస్తాయి. పాటపాడేముందు తల ఆడించే హీరాబాయి కూని రాగాలు వినిపిస్తాయి. నా నిరీక్షణపాటకోసం, వాస్తవంగా నాకు ఈ ఇంట్లో ఎవరిమీదా సానుభూతిలేదు. ఆ కూనిరాగం వినడానికే ముప్పైరూపాయలు ఇస్తున్నాను. లోన గిన్నెల చప్పుడుతోపాటు షహజాదా పాటప్రారంభిస్తాడు. 'వెధవల్లారా! నాకూ మిగల్చండి.'

అంతగట్టిగా అనకు చిన్నన్నా, బయటినుంచి మిగిలివచ్చింది తినండి, ఖుర్చీడ్ ధ్వని తగ్గించి మెల్లగా అంటాడు.

ఖుర్చీడ్ నాకు స్నేహితుడయినాడు. ఇంటిలో అతనిది విచిత్రస్థితి. వారికి కోపంవస్తే పీజ్జిదాదేవారు. వరుసగా ఉపవాసాలు, అనంతం అయిన

దర్శనం ఏదేళ్లపిల్లవాడికి పదిహేదేళ్ల అనుభవమూ జాగ్రత్తా కలిగించాయి. సన్నగొండు పనితనపు నవ్వుతప్ప బ్యాపు లక్షణాలేమీ కనిపించవు. ఆణా కోసం పొరిగిండ్లకు సామానులు తెచ్చిపెట్టాడు. ఒక టీచర్ పాపను ఎత్తుకున్నందుకు రోజూదేడా ఇచ్చేది. అదే ఆ ఇంటికి ఆశ. అదే రాబడి. పాపను ఎత్తుకొని, ఎత్తుకొపి నడుం ఒకవైపుకు వంగిపోయింది. బరువుమోస్తే ఆయాసం ఎస్తుంది. నొసటి నరాలు పొంగాయి. ముక్కు కొనకు చెమట చుక్కలు విలుస్తాయి. ఇంటిలో అందరినీ మించిన బాధ్యత అతనిదే. ఎస్తువులు కుడువపెట్టడం, ఇంటిగొరవాన్ని కాపాడడం అన్నీ అతడే చేసేవాడు.

అతనికి కథలు వినడం బహుఇష్టం. అరేబియన్ నైట్స్ కథలన్నీ నోటికివచ్చు. అతడు ఎవరినైనా అసహించుకుంటే అలావుద్దీన్ అద్భుతదీపం కథలో మాంత్రికునితో పోల్చేవాడు గోడమీద ఆ మాంత్రికుని బొమ్మచేస్తాడు. అతడు తనకు కలిసిన కొత్తవర్గాను సాధారణంగా ఒక ప్రశ్న అడుగుతాడు.

‘అన్నా మీకోపైన దొరికిందనుకోండి ఇల్లుసొంతం నిండేంత వస్తువు కొనాలనుకున్నారు. అదిఏది?’

‘ఏమిటి?’ నాల్గవంకాక తలగోక్కున్నాను.

‘మీరు చెప్పండి’

‘కాదు మీరే’

‘సరే నేనే చెబుతాను. గాలి కొనితెస్తాను” అని పెద్దగా నవ్వాడు నవ్వీ నవ్వీ అతని ముఖం కందగడ్డ అయింది. నవ్వుతూనే తండ్రితో “అబ్బా! అబ్బా! అన్నకు తెలీదు పైనకుకొనే గొప్పవస్తువేదో” అన్నాడు.

ఆ నవ్వువిని ఉలిక్కిపడ్డతండ్రి వాణ్ణి ఒకతన్ను తన్నాడు. ‘దీపం ఎందుకు తెలీదు?’ అని అడిగాడు.

‘ఆవును మరచాను’ అని తలవంచుకున్నాడు.

“మీకు ముగ్గురు రాజకుమారుల కథతెలుసా?” అని ఆ కథ చెప్పడం ప్రారంభించారు. బాబాయి చారీ నుండి బయటపడాలంటే వారికథ చెప్పేవాడు. తిండి.... తిండి.... తిండి.... తినడానికే వారు లోకంలో అవతరించారు. తండ్రితాతల కొంప తినేశారు పొలాలు నమిలి మింగేశారు. పిన్ని నగలు పిండి కొట్టి బుక్కేశారు. వారికి ఎందలరకాల నోరూరించు రుచులు తెలుసు వందలవంటల పుస్తకాలు చిరిగి నా చాపకింద దాచి ఉంచారు. కాస్త డబ్బుచేతికివస్తే అవంటలు చేయించాని.

బాబాయి నోరుకదపక నిశ్శబ్దంగా ఉంటే నాకో అలోచన వచ్చేది వారేవో ఊహలోకాల్లో విహరిస్తున్నారని. ఎందురొత్తైలకోసం వేచివేచి కవాబుల కోసం ఎవరెప్పు శిఖరం అధిరోహిస్తారు. పాలసముద్రంలో ఈదులాడుతారు. మిఠాయిల ద్వీపాలు ఎక్కుతారు. రుచికరకాల వంటకాల్లో కూరుక పోతారు.

ఈ ఇంట్లో రొట్టెలు లెక్కించి ఇస్తారు. కూరలతో నాలుక చెడింది. ఇక్కడ తినడం ఇష్టంలేదు. అయినా ఆ అందమైన పాదాలు_అవి నన్ను వదలడంలేదు. ప్రతిరోజూ నారాక తెలిసి ఆపాదాలు తెరదగ్గరికి చేరుకుంటాయి. ఆ అడుగుల సవ్వడి నాకు తప్ప మరెవ్వరికీ వినరాదు. ఖర్చీద్ మాత్రం అప్పుడప్పుడూనన్నుచూస్తాడు. ఏదిలేకాళ్ళనుచూస్తాడు. పిల్లలతోఆటలో పడిపోతాడు.

పిన్ని ఆర్ర్ర్ర్ర్ర్రలో నాలుగు రొట్టెలు అసహ్యంగా కనిపించే కూరా తెస్తుంది. “బిడ్డా! రొట్టెలు ఎక్కువ తేలేదు అనుకోవద్దు. ఎంగిలిపడ్తాయని తేలేదు. అవుసరం అవుతే ఆడుగు.”

“ఎందుకు పిన్ని! ఇవే ఎక్కువ, కాస్త తగ్గించండి” మొహమాటా వికి అనేవాణ్ణి.

షాహజాద్, ఖర్చీద్ చూపులు అశగా నన్ను, నిరాశగా పిన్నినీ చూస్తుండేవి. షాహజాద్ వచ్చి నా పక్కవ కూర్చుంటాడు. ఖర్చీద్ పిల్లవాణ్ణి పట్టుకొని చాపమీద కూరబడ్తాడు. పిల్లవాడు రొట్టెయ్యుచూచి ఏడుస్తాడు నేనో రొట్టెముక్క పిల్లవాడికి ఇస్తాను. నా దాతృత్వంమీద షాహజాద్కు కోపం

వస్తుంది. “వెనవ పుక్కెపు తిండితిని బలుస్తున్నాడు మీరు వాడికి రొట్టె ఇవ్వకండి” అంటాడు. “మున్నా ఇటుతే కాకికి ఇస్తా” అని రొట్టెముక్కలాక్కొని నోవ్లోపేసుకుంటాడు.

బాబాయి తల మోకాళ్ళలో అనించి ముఖం దాచుకొంటాడు. ఇంతలో దగ్గుపాక వస్తుంది ఉక్కిరిబిక్కిరయి ఏదో చెప్పాలను కుంటాడు, నా నోట్లో ముద్ద పెషంలా అనిపిస్తుంది. ఖుర్షీద్, షాహజాద్, మురాద్భార్య, పిన్నీప్ల నరాల్లోంచి లాగిన రక్తంలో నావేళ్ళ ముసుగుతున్నాయి !!!

“మీరేంచేస్తుంటారు” ముంచుకొస్తున్నసిగ్గును కప్పిపుచ్చుకోవడానికి షాహజాద్ను అడిగాను.

“ఏంచేయను? ఏమేచేయను. అన్నాడు నా భోజనంమీద చూపునిగిడించి “నాల్లాసార్లు మెట్రీక్ పరీక్ష ఇచ్చాను” అన్నాడు ముద్దమింగుతున్న నన్నుచూచి.

“ఏంచేయాలనుకుంటున్నారు?”

“నాకు ఫిలింలైనులో పోవాలని ఉంది. కొద్దిగొప్పద్యాన్ని నేర్చుకున్నాను పాటకూడావచ్చు” అబ్బలిస్తూ అన్నాడు.

“చిన్నన్న జానీవాకర్ అవుతాడు” ఖుర్షీద్ అందించాడు.

“నోర్క్యూడేజే” ఒక్కతన్ను తన్నాడు అట్లాభ్ సాహెబ్! జానీవాకర్ అంటే నాకిష్టం. తగుబోతు పాత్రవాడింటే బాగాచేయగలను. కాని ఫిలిం డ్రిల్లో అందమైన అమ్మాయైనా ఉండాలి, గట్టిసిఫారసైనా కావాలి.”

“ఒకసారి చిన్నన్న వదిన గొలుసుతీసుకొని.....” ఖుర్షీద్ ఏదో చెప్పబోయాడు కాని షాహజాద్ పళ్లురాల్లేట్లు చెంపవాయించాడు, ఈ గొడవచూచి బాబాయి మేల్కొన్నాడు. లోకం ఎలాఉందో చూడ్డానికి మేల్కొనలున్నారు. లోకంలో వ్యాపించిన అంధకారం, అన్యాయం, అక్రమంచూచి తమ “ఉబోషియా” లోకి వెళ్లి పోయారు.

“మా నాన్నగారికో పిచ్చి, కొడుకులను పెంచి పెద్దవాళ్లను చేస్తే పైన పైన రాబట్టాలను కొంటారు, వారికి తిండిని గురించి తీవరం ఎక్కువ. అన్నను బి. ఏ. ఉదివించడానికి నాలుగువేలు పోశాడు. ఇప్పుడు చూడండి కట్కడ మావదిన ఆరిపోతూంది. నన్ను అలాగే చేయాలని ఎత్తు”

మాట్లాడుతున్నా అతని దృష్టి నాతిండిమీదనే ఉంది.

“నేను ఒప్పుకోలేదు. మిలటరీలో దరఖాస్తు ఇచ్చాను - చేరాను. కాని ఏం చెప్పను - నెలరోజుల్లోనే ఎముకలు నుసి అయినాయి. గండంగడిచి బయట పడ్డాను. ఇప్పుడిలా ఉద్యోగం అంటే అసహ్యం నాకు. ఇవాళకూడ రుచిగా ఉన్నట్లుంది. అని గుటకలు మింగాడు - మూడో రోజు ముట్టుకోకుండా భోజనం ముగించాలని అతని ఉద్దేశం.

“ఆన్న ఎస్తే కొంతడబ్బుతీసుకొని బొంబాయి వెళ్లి ప్రయత్నిస్తాను”

“పాపం ఇంటి కర్చుకు ఇబ్బందిగా ఉన్నట్లుంది” అందమైన పాదాలను చూచి అనాలని అన్నాను.

ఖుర్షీద్ బాగా సంపాదిస్తాడు. కాని మా ఇల్లే అంత. ఎంతవచ్చినా ఇంతే. అన్నాడు కాళ్లు ఊపుతూ.

క్రమక్రమంగా ఆ ఇంటి విషయాలన్నీ నాకు తెలిసిపోయాయి. పరిచయాలూ పెరిగాయి. పిన్ని తలుపు వారకూర్చొని తన పిల్లిగొంతుతో గంటల తరబడి మాట్లాడేది, కొడుకుల లక్షణాలు. పొరుగుమ్మల ముచ్చట్లు, మొగుని నవాబులాంటి కర్చూ, కోడలు పెక్కులూ ఎన్నో చెప్పేది. కోడలుమీద చాడీలు మెండు. కోడలుకు హిస్టీరియా! ఎంట తప్పించుకోవాలని మూడుసార్లు పొయ్యి మీద పడిపోయింది!! ఆమెకు తన అందంమీద గర్వం. భర్తంటే పడదు. పాపం వాడెంతో ప్రయత్నించాడు - అయినా ఉద్యోగం దొరకంది వాడెంచేస్తాడు చెప్పండి? తనకు కాళ్ల కలకలు. మురాద్ తిరిగివస్తే ముందు వైద్యం చేయించు కుంటుంది. షాహజాద్ వదిన నగలన్నీ స్వాహచేశాడు.

మాటలు అయిపోయాయనుకోండి - పాత ముచ్చట్లు అప్పగించేది. అప్పుడు అమెకు అయిదు గేదెలుండేవి. బాబాయి పేస్కారు నేతిలో తప్ప వంటలు చేసేదికాదు.

పిన్నితో వివరంగా మాట్లాడిన్నాడు నిద్రపట్టేదికాదు. ఆ నాజూకు పాదాలు సిప్పుకలమీద ఉరుకుతాయి. ఏకుతున్న దూదిలా నిద్రచెదిరిపోతుంది. తెల్లని పూలల్లో ధూమ్యాకాశాలు దాక్కుంటాయి. మ్రమంగా పూలతెలుపుదనం వసుపువచ్చగా మారుతుంది. తరవాత ఎరుపు అవుతుంది. అగ్గిమంటలు లేస్తాయి మంటలు - మంటలు - మంటలు.

ఉదయం లేస్తే అలిసి పోయినట్లుంటుంది-రాత్రి సాంతం రాళ్లుమోసినట్లు కనిపిస్తాను.

నెలచివరిరోజుల్లో కాళీగదిలో వంటరిగా కూర్చోవలసి వస్తుంది. తోన ఏదో ఉరుకుతుంటుంది. బయటికి ఎవరురారు. తుదకు పిన్ని తలుపు చాటుకు వచ్చి చాల అలస్యంగా వచ్చారు. బయట తినివచ్చారనుకున్నాం, సరే ఎందుతా లేండి. ఎంతసేపు" అంటుంది. నేన వద్దంటాను. అనవసరంగా వ దినకుశ్రమ.

కొన్నాళ్లు జబ్బునెపంతో వెళ్ళలేదు. నాలుగురోజులువెను ఇంటిల్లపాదీ బిలబిలా బయటికి వచ్చారు. పాపం బాబాయికూడా ఈ పాడులోకాన్ని చూడాల్సి వచ్చింది.

“బిడ్డా! ఈ నెలలో నాలుగురోజులు నీకు బాకీపడ్డాయి. ఆ నాలుగు రోజులూ వోంచేసిపో బిడ్డా!”

“అదేమిటి నాలుగురోజులేమిటి? తరవాత రావద్దంటారా ఏం?”

అందరికీ ప్రాణాలు లేచివచ్చాయి.

అందమైన పాదాలు నన్ను పలకరించడం ఆదే తొలినారీ-చివరిసారికూడా.

‘మీరు చాలరోజులు రాలేదు’,

నేను గుతువేశాను. నా చెవులను నమ్మలేకపోయాను. ఖర్చిద్ నన్నే చూస్తున్నాడు. పెదవిని కొరుకుతున్నాడు.

ఆనందంతో ఉక్కిరి బిక్కిరయి ఆనందోత్సవాలు జరపాలనుకున్నాను. ఖుర్షిద్ నుచూచి అన్నీ చురచాను.

‘అరోగ్యం బాగాలేకుండింది. మీరు బావున్నారా?’

‘బావుండడం! బావుండి చేసేదేముంది’. నిరాశగా నిట్టూర్చింది.

నాకు ఏదేవో ఆలోచనలు వచ్చాయి. ఏమేమో అందామనుకున్నాను. ఆటుచూస్తే తెరకనిపించింది. పాదాలు కదిలిపోయాయి. పిన్ని తలుపుచాటు నుంచి అడుగుతూంది.

“మీకు షాహిజాద్ గాని కనిపించాడా? నాలుగు రోజులయింది ఇంటికి రాక

‘అదేమిటి ఎక్కడికి వెళ్లి నట్లు?’ నేను ఆశ్చర్యం వ్యక్తపరచాను.

“దోస్తుల దగ్గరికి వెళ్ళి ఉంటాడు. ఇంటిలో ఇబ్బంది అవుతే వెళ్ళి పోతాడు. ఇహ మా కోడలు చస్తానని ఉరుకుతుంది.” మెల్లగా గుసగుస చెప్పు తున్నట్లు ‘ఇంటివాడు వెధవ బావికూడా తవ్వించాడు’ అన్నది.

నాకు కంపరం పుట్టింది. పారిపోవడానికి ఈ ఇంటికి చాలాదోషాలు న్నాయనిపించింది.

సాయంకాలం ఆపాదాలు దర్వాజా పక్కనుంచి కదులుతుంటే ఆరోగ్యాన్ని గురించి అడిగాను.

‘నేను జబ్బుగా ఉన్నానని ఎవరు చెప్పారు?’

నేను దిమ్మర పోయాను. ‘ఏదో అలాగే అనుకున్నాను.

“అయితే అనుకోటమే మీపనా?”

ఆరోజు భోజనం బావుంది. మినప్పప్పు చేపలు వగైరా.

‘ఇవ్వాలేమైన పండగా?’ ఖుర్షిద్ ను అడిగాను,

‘ఏంలేదు. మీరు వదిన అరోగ్యాన్ని గురించి అడిగారు. ఆమె మీకోసం వంటచేసింది.’ అని గబగబా బయటికి వెళ్లిపోయాడు.

బుర్నిడ్తో నాన్నేహం నాను మాత్రం అయిపోయింది. అతడు అంతగా మాట్లాడేవాడుకాదు. నేనుంటే లోనికి రావడం తక్కువ.

ఇవ్వాలి బాదాయిగారూ చాపమించి మాయం. పిన్నికూడా గడవమీద కూర్చోని నా ముద్దలు లెక్కించడంలేదు. గాజుల గలగలలు మాత్రం వినపిస్తున్నాయి.

కొద్దిసేపట్లో బుర్నిడ్ షాహిజాద్ను లోనికి లాక్కొచ్చాడు. ‘చెప్పి ఎక్కడికెళ్ళావు?’ అడుగుతున్నాడు.

అతడు జవాబు చెప్పలేదు. వంటకాల వాసన చూసి ముక్కుపుటాలు ఎగతేళాడు, ప్లేట్లను చూస్తూ ఉండిపోయాడు.

‘మళ్ళీ దొరికాడా ఆ దొంగవెధవ?’

‘ఊరుకోండి.... ఊరుకోండి’ వదిన అక్కడితో ఆపించింది.

‘ఇంతమంచి వంటచేసినందుకు వదినకు కృతజ్ఞతలు చెప్పండి’ అని పిన్నికి ప్రేవాపసు ఇచ్చేశాను ఇంతలో తెరలేచింది. పెరటిలో మెరుపు మెరిసింది, ఆమె ముతకీచీర కట్టుకుంది, నవ్వులు వలకపోస్తుండగా షాహిజాద్ ఫిలిం హీరోలా ఎచ్చి ఆమె నడుం మీద చేయివేసి ‘ఇవ్వాలి వెలిగిపోతున్నావ్.’ అన్నాడు.

ఒక దివ్వె వెలుగుతున్నా బాదాయి ఇంట్లో చీకటి ఉంది, ఈ బీసాన్ని చేతపట్టుకొని మీరు దోవ ఏల వెదకరో?

భోజనం అంత చెడ్డగాపెంలేదు, మరో నాలుగు నేలలు ఉందామనుకున్నాను,

మరుసటిరోజు గదిలో టర్నిట్ ఎంటరిగా కనిపించాడు. ఏమీ పనిలేనట్లున్నాడు తీరిగ్గా ఉన్నాడు. ఇల్లుసొంతం సశ్శబ్దంగా ఉంది. నా ప్రశ్నలన్నిటికీ అతని సమాధానం ఒక్కటే

‘పెద్దన్నయ్య ఎచ్చారు’

‘ఎచ్చారా? నా మీద ఒక హంటర్ దెబ్బ పడ్డట్లయింది.’

“తరవాత —?”

“ఏమిటది?”

వాస్తవంగా ఏమిటిది? ఆలోచించాను అసలు ఏమిటి

పెద్దన్న ఏమీ తేలేదు. అన్ని అబద్ధాలే, ఉమ్మితో గోడమీది గీతలను చెడుపుతూ నాపని సులభంచేశాడు. పెస్సెయితో కొమ్ములున్న మాంత్రికుని బొమ్మగీస్తున్నాడు.

నేను వదినను గురించి ఆలోచిస్తున్నాను ఇప్పుడామె ఏంచేస్తుందని

‘వదినకు చెప్ప.....భోజనం... భోజనం.....’ ఎలా చెప్పాలో అర్థం కాలేదు.

‘వదిన లేదు. చిన్నన్నతో రాత్రిలేచి పోయింది. పెద్దన్న పోలీసులో రిపోర్టు ఇవ్వడానికి వెళ్ళాడు’

అతడు గోడమీద కార్టూనులు వేస్తున్నాడు.

నేను నిశ్చేష్టుణ్ణయి కూలబడ్డాను. కదుల్తే ఇల్లంతా కూల్తుందన్నట్లు కూర్చున్నాను. కనురెప్పలు చీల్చుకొని చూచినా ఏమీ కనిపించదు. పట్టపగలు అర్ధరాత్రి ఎలా వచ్చింద?

మా ఇద్దరినూ పిల్ల శతాబ్దాలు గడిచాయి. ఈలోగా ఎన్నో సినిమాలకు కార్ని
ఫారేహను, థియేటర్ల వార్యులను ఎనందానీ డెబ్బయ్యేళ్ళ ముదిపగ్గయి అంటున్నాడు

‘ఇహమిట మా ఇంటికి భోజనానికిరావ. ఎదిన వెళ్లి పోయిందిగా।

పెన్నిల్ ఫారేసి తండ్రి దగ్గరికి వెళ్లి కూర్చున్నాడు. మోకాళ్ళలో
వంకరికించుకుని అతని అస్తిత్వాన్ని దాచుకో చూస్తున్నాడు.

ఆదరణ

ఎంటవాడు కూడా తనను తాను కళాకారుడను కుంటాడని అలావృద్ధీన్ నా దగ్గరికి వచ్చివస్తుడు నాకు తెలిసింది. అతడు తనపేరు రాసి చీటి పంపించాడు. దానిమీద 'ఆటిన్, అని వుంది.

అతడు చక్కగా అలంకరించుకొని వచ్చాడు ఉతికిన తెల్లని ప్యాంటు, తెల్లనిషర్టుమూమూలుచెప్పలు చేసుకున్నాడు. వెంట్రుకలు అభ్యుదయకవివెంట్రుకల్లా కత్తిరించాడు. రూపంచూడగానే మనవర్గంవాడని తెలిసిపోయింది. అంటే అభ్యుదయ వర్గం; తనను పరిచయం చేసుకోకముందే నన్ను పొగడ్తం ప్రారంభించాడు.

'ఓ తథలు చదువుతే నాలుగు తుప్పు వదులుతుంది. ఏంరాస్తారో ఇతరులు గాని చదువుతే జీర్ణకోశం చెడిపోతుంది.॥

నేనేం చేయను చిరునవ్వాను.

ఇహ అతడు కళను గురించిన నిర్వచనం సాగించాడు.

'కళాకారుడంటే ఏంది తనను కలలో మాంసమోలె కరిగించాలె. తన నెత్తురున్నదేదాని అఖరితోట్టుకూడా కల కోసం అర్పించాలె.॥

కళాకారుడు కళ ఆనే మూకుడులో మాడి పోవటానికి తయారు గుండాలె.'

ఒకడు తనను కళాకారుడు అనుకోవడానికి భారత రాజ్యాంగంలోని ఏపరిచ్ఛేదమూ అడ్డురాదు. అలాంటప్పుడు నేనేం చేయగలను మానమే భూషణం అనుకున్నాను.

ఘీర్నేదైనా "గజల్" రాశారా 'నజమ్' రాయనున్నారా?

'నేనా' నన్ను నమలి మింగేట్లు చూశాడు. త్వరలో కవితాకదంబం అచ్చుకానున్న కవికావచ్చు అనుకున్నా.

‘నేను బతుకులో ఒక్క-ఎవితకూడా తయారుచేయలేదండీ నా ఆట రేరే ఉంది.’ ఉన్నత విధులను అధిరోపించినట్లు నవ్వాడు ఆతని ముందు నుంచి చీమలా కనిపించాను.

శాసనోజులనుండి పనిలేదండీ ఈ రోజుల్లో కలా పోసకులులేరు శాసనోజులనుంచి కలాపోసకులకోసం వెతుకుతున్నాను. అల్లా చెప్పాడు మీరు ఎలాదిమానులని మీకు శాసనమంది నవాబులతో సంబంధాలున్నాయన్నాడు”

‘అల్లా ఎవరు’ అశ్చర్యంగా అడిగాను.

‘ఆదేవాడే రెవ్విల్లో ఇంజనీరున్నాడుగదా-అక్కడి వంటకవిషి”

ఆతన్ని బీక్షగా చూశాను-తాని ఉన్నాడా అని, నల్లని రంగు,ఎండిన పెదవులు కాపంగల కళ్లు-రోజూ పొయ్యి మీద కాలే గిన్నెలా ఉన్నాడు.

అరడు నా జవాబుకోసం సీతీక్షించాడు-రెండు మూడు నిమిషాలు.

‘నేను మీ దెగ్గరికెందు కొచ్చిన్నంపె-కలాకారునిరే ఎలాకారుని వియవ తెలుస్తుందని.....”

“మీరు ఎవ రాశారా? అది ఆచుకావాలా?” చూటమవ్యలో అందుకున్నాను.

‘లేదండీ-చెప్పకంటినిగా - నా రంగం రేరే- నేను మరో ఎలాకారున్ని, ఆ తరువాత ఆతడు కళాసమస్యలు నేడున్న ఎలానిరసనను గురించి గంభీరంగా మాట్లాడాడు.

‘ఒక పెద్దకవి ఉన్నాడు. తనను ‘ఆటిన్’ అనుకుంటాడు. కాని మరో ఆటిన్ను గౌరవించడండీ. వంటోడు కూడ కలాకారుడైతే నా పద్యాలన్ని పొయ్యిలోపేసి తగలపెట్టానంటాడు. విన్నారా? ఈ లోకంలో మూర్ఖులే మిగిలిపోయారు.’

సకలప్రపంచంలో మిగిలిన ఒకే ఒక ‘ఆటిన్” ఎల్లుతుడుచు కుంటున్నాడు. కోపంతో అగ్గిబుగ్గి అయిపోతున్నాడు. కన్నీరు నాబలహీనత.

కన్నీరు కార్చేవాళ్లను ఊరడించడానికే నేను ఇతలు రాయడం సాగించాను. అయినా అతణ్ణి ఓదార్చలేకపోయాను.

ఆరోజుల్లో మా వంటవాడు మమ్మల్ని చాలా సతాయిస్తున్నాడు. అతణ్ణి పెళ్ళగొట్టటం అటుంచి కోప్పడ్డం చాతకాడంలేదు. పనివాళ్లు ఎదిగినేండా క్లుంటే యజమానుల హక్కులన్ని చూరించేస్తారు. అలావుడ్డిన్ కనిపించేంతకు మా వంటవానికి బుద్ధిచెప్పాలనిపించింది అంతేకాక అలావుడ్డిన్ మూర్ఖుడేం కాదు అట్టిస్తు అతనికి అట్టిస్తు దైజావావర, అట్టిస్తు గాలిబ్ అట్టిస్తు సూర దాన్ కథలన్నీ తెలుసు.

అలావుడ్డిన్ ఎనిమిదోక్లాసు పూర్తిగా పాసైనాడు. తొమ్మిదోక్లాసులో మాత్రం ఇంగ్లీషు, ఉర్దూ, లెక్కల్లో ఫెయిలైనాడు. ఫెయిలు కావడం తన లోపం కాదంటాడు మాస్టర్గారి కోడిపెట్టుకు రోగబెచ్చింది. అన్నాతికి తీసికెళ్ళుచున్నాడు. అలావుడ్డిన్ తీసికెళ్ళలేదు. అందుకోసం ఫెయిలుయినాట్ట, ఆ కాస్తతప్ప చేసిఉండటోలే అతడు బడినంతులయి పిల్లలను ముందు కైమా చేసి అతరవాత కవాబులకింద కార్చేవాడు.

‘కలాకారుడు కావటానికి నిజాయితీ ఉండాలిందీ నిజాయితీ గలవాడు నరకాన్నికూడ దాటొచ్చు’

నేనూ తల దించి ఆమోదం తెలిపాల్సి వచ్చింది.

అలావుడ్డిన్ ఎంటింటిలో దూరితే కోడిపందాల్లాంటిపోటు మొదలయింది మా వంటవాడు పోరులో ఓడి పక్కచుట్ట కట్టసాగాడు. అలావుడ్డిన్ కొలుపు కోసం రాలేదని, అతణ్ణి నేనో చోట పనికి కుదిరించేముందు కాస్త ఎని చూడ దర్చానని నచ్చచెప్పాను. మా వంటమనిషికి. అంతలో అలావుడ్డిన్ రోని కలా కారుడు దెబ్బతిన్నాడు అలిగి మెట్టెక్కి కూర్చున్నాడు.

“పూర్వకాలపు అట్టిస్తులు ఒకరికోసం ఒకరు పానాలిచ్చేవారు. అందుకే కల అంత ఎదిగింది. ఇప్పుడు గుర్రాన్ని గాడిదనూ ఒకేతీరుగా చూస్తున్నాం,

“నోరుముయ్యవోయ్ కలాకారుడా - నన్ను గుర్రం అన్నావంటే జేబుకు పట్టిస్తా” పొయ్యి పొడుతునే కాలుమివ్వబడు ఎంట మనిషి.

తన వాగుడులో వినలేదు అలావుడ్డిన్ మండిదయింది. వింటే తనను గాడిద అన్నాడని కుస్తీకి దిగేవాడు.

తొలిరోజు ఆతడు చేపల హల్వాచేస్తానన్నాడు.

‘చేపలహల్వా?’ నాకు చేపగొంతులో ఇరుకున్నట్టనిపించింది.

‘అరే తినై తేచాడండి. పెరవహల్వాలన్నీ తిని మీ నాజక తుప్పు పట్టింది. తుప్పు ఎదులుతుంది.’

“సరే కానివ్వి” ఒప్పుకోక తప్పలేదు.

పొద్దటినుంచి సాయంత్రందాకా చేపల్ని కడగడంతోనే సరిపొయిందని ఎంటవాడు సమాచారం అందించాడు. సాయంకాలానికి చక్కగా ముస్తాతియి పచ్చాడు.

‘చేపలహల్వా ఇంకా తయారు కాలేదమ్మా’

‘సరే. రాత్రి దోజనం వరకు తయారుచేయి.’

‘ఇప్పుడు నేను అటు తిరగటానికి పోతున్న కలాకారులు సాయం కాలాల్లో పనిచేయరు. మీరు శీత్రంగ కనపడుతున్నారు, సాయంకాలంకూడ చదుపుతరు.’

‘అయ్యోదేవుడా! నేను కళాకారిణిననీ ఎప్పుడు చెప్పాను?’ చిన్నపిల్లలా మూతిముడిచాను.

‘హి హి హి’ అని వెకిలిగా నవ్వాడు. పృథ్వీరాజ్ తనను అనుకరిస్తున్న హాస్యగాణ్ణి చూచి నవ్వినట్లుంది ఆతని నవ్వు.

రెండోరోజు తొమ్మిది గంటలదాకా నిద్రలేచాడుకాదు. లేచాడా - లేచి కాలాన్ని తిట్టాడు. పొరుగువాళ్ళ గడబిడను నిందించాడు. తరవాత మరోగంట

సిగరెట్టు పీల్చాడు టిఫిన్ వేసి పన్నెండు గంటలకు పొయ్యిదగ్గరికి చేరాడు. రెండోరోజు హల్వా తయారయింది.

అతని ముందు అడ్డంలేకుండా హల్వాను పొగిడాం. పికాసో చిత్రాన్ని చూచి కళాకారుడు కీర్తించినట్లు. వాస్తవానికి హల్వా బావుంది. అర్జిస్తు అమ్మా మొగుడైనా చేపకు సంబంధించిన వాసనగాని, రుచిగాని గుర్తించలేడు.

అతి కష్టమీద అలావుద్దీన్ను ఒకపెద్ద హోటల్లో కొలువుకు పెట్టించాను. జీతం నూటాయాభై. పని ఎంటవాళ్ళమీద పర్యవేక్షణ.

మరుసటిరోజు మళ్ళీ అలావుద్దీన్ మా ఇంటికి వచ్చాడు. ‘ఆ కొలువు విడిచి వచ్చిన్నమ్మా’ ఎంత తీవిగా చెప్పాడంటే అతని మెళ్ళో పీరమాల వేయాలనిపించింది.

“ఏం? అది అర్థం అయింది.” హోటల్ మేనేజరు ఫనగర్వంతో ఇతనిలోని కళాకారుణ్ణి అనాదరించి ఉంటాడు.

‘నాకు మొదలే తెలుసుమ్మా మమ్మ ఆదరించేవాండ్లు నవాబులమాత్రమే మా విలువ మరొకరికి తెలియదు. ఆ వెఫవ - మేనేజర్ - కూర్మాలో పసుపు వేయనుంటాడు. తినటంకూడా ఒకఆర్ట్. ఆ హోటలుకు వచ్చే వెఫవలకు పరమాన్నానికి పచ్చిపులుసుకూ తేడా తెల్వదు.’

అతడు కోపంతో ఎణికిపోతున్నాడు. చలిలో నుంచున్నట్లు.

‘తరవాత?’

‘ఇంకేమున్నది? నిండుహోటల్ల నిలబడి “ఇక్కడ తినేవాండ్లు చ్చి లేకుండనే అబ్బను కూనీచేస్తున్నారు. ఇంక ఈడ ఉండలేను. పోతున్న, అని బయటపడిన” అనిలేచి నుంచున్నాడు.

“చిన్నచిన్న విషయాలకు ఏమిటలా’ ఎదో వదిలించుకోవాలని ఆన్నా

“ఏమంటిరి - ఇది చిన్నమాటంటారా?” ఇది చిన్న మాటా?” అగ్గి అంటు కున్నట్లు ఆనాడు మీరు పతలు రాస్తారు. మీకు కంపెనీ తెలుస్తుంది అట్టిస్ అట్టికు అగ్గిపెద్దే అగ్గిల దుంకినట్లుంటది. అక్కర్ బాదా ఆదరించిండు అట్టిరులను”

అతనికి ఆటిస్ అనే మాటనేర్చిన పరిపుంగవుని మీద నాకు కోపం వచ్చింది. అతనికి ఎసిమిదో క్లాసుదాగా చదువు ముగించిన మాస్టర్లమీద మంథు కొచ్చింది. ఎసిమిదో క్లాసుతోనే మహాపండితుడైన అలావుద్దీన్ నేలమీద విలివలేకున్నాడు.

“అక్కర్ బాదుషా చచ్చిన్నాడే కళాకారులు ప్రాణాలు విడిచారు. ఇహ అబ్దుల్లాంచీ పుట్టడం మానేశారు” ఓదార్చడానికి అన్నాను.

“అయ్యో, పుట్టడం మనచేతులున్నదా? ఆటిస్ను అల్లామియా, పంపిస్తాడు హోటల్ ముందకొడుకులకు బుద్ధిచెప్పటానికి” అతడు అపార్థం చేసుకున్నాడు,

“ఇదీ ఎసిమిదో క్లాసు ఉర్దూ పుస్తకంలో ఉందా?”

“లేదుండీ, అది నాసొంత ఆలోచన”

“దావుంది, అయితే నీవు ఆర్ట్ను గురించి రీసర్చ్ చేశావు, అలాంటివన్నీ హోటల్ వాళ్ళలో కళాభిరుచి కలిగించడానికి అక్కడ కొలుపుచేయాలి”

“ఊరుకొండి ‘మేం బరైలముందు బాజా వాయింఛం’ అని లేచి పోయాడు, ఊసిరావడానికి వెళ్లాడేమో అనుకున్నా, ఎంతసేపటికీ రాకుంటే నాముందు బాజా బజాయింఛడం వ్యర్థమని వెళ్లిపోయాడనుకున్నా.

కొన్నిరోజులుగడిచాయి. వాకిట్లో అలికిడి అవుతే అలావుద్దీన్ అనుకోవడం మానేశాను. మా వంట మనిషిమాత్రం అతన్ని మరిచిపోలేదు.

“సన్నాసి కావటం ఇష్టంలేదు. వంటలో వందరుచులు చూపిస్తా.

దెబ్బయి అయిదురకాల కూర్మా వండులా. యాదై రకాల పలాపు చేస్తా అనేవాడు” అని పొట్టపగల నవ్వుతాడు. మేనుంటే మూ వాడితోపాటు నవ్వాల్సివచ్చేది.

మళ్ళీ ఒకనాడు అలావుద్దీన్ వాకిద్లో ప్రత్యక్షం అయినాడు, చివరకు ఆతణ్ణి ఒక పెద్ద నవాబుకు అప్పగించాను.

ఆ నవాబు గొప్పవాడు అలాంటివారు అరుదు. ఆతను కూర్చునేది చల్లదొల్లి సింహాసనమే అయినా అట్టహాసానికి ఏమీ కొడువలేదు. భోజన భాజనాలు గొప్పగా ఉంటాయి. ఎటు వాళ్ళ విలువ తెలిసినవారు, నేను వారికి అలావుద్దీన్ను గురించి పరిచయం చేసెప్పుడు ఆతని నాజూకు స్వభావాన్ని గురించి కూడా వివరించాను.

నవాబుదగ్గర నొరి దొరికిందని ఎగ్గిరి గంకేశాడు, సంతోషంతో చేతులూ, కాళ్ళూ విరిచిపారేసేంత పని చేసాడు. చొక్కాకు ఉన్న ఒకే ఒక గుండీ తెంపి పారేశాడు.

“మీరు శాన గొప్పపని చేసింది - నేనె తె అనుకోలే”

“ఎమిటీ నీవు అనుకోంది”

“అదే మీరు నిజమైన ఆటన్ అని లల్లా చెప్పినమాట అబద్ధమనుకున్న”

“బాబుంది” పుక్కెడు విషం మింగి నట్లయింది.

“చూడండిప్పుడు నాకల చూపిస్తా. మంది మతిచెడి చూడాలె. ఒక తలాపోసకుడు దొరికిండు. మా విలువ నవాబులకే ఎరిక. తినటంకూడ గొప్ప ఆట”

నాకు వాణ్ణిచూస్తే అసహాయ్యం వేస్తూంది.

మూడోరోజు అలావుద్దీన్ బదులు నవాబుగారు, విజయం చేశారు. అసా దారణంగా - రాక తెలియపరచకుండా - వెంట వంది మాగధులు లేకుండా.

“నుంచి వెంటవాన్నే పంపించారు”

వారి ముఖం చూస్తే నాకు నవ్వు వస్తోంది.

“అతడు గొప్ప చాకాయాడు నవాబుగాటా! అతణ్ణి ఆదరించడం నేర్పుకొండి”.

‘అది నిజమే, కాని అతడు రాత్రి దావిలోదూకి ప్రాణం తీసుకున్నాడు’.

“ఏమి? ? ?”

“ఉన్నట్లుండి ఆపద విడుచుకు పడింది ఉదయం నుండి పోలీసు ప్రేషనుకు తిప్పుతున్నారు”.

“ఏమిటి? ఏమైంది?” మాట కష్టంగా పెకిలింది

“కావడానికేముంది?” నవాబుగారు పైపు ముట్టించారు. ‘పజ్జాలు పొదిగాడేమో రెలీడుగాని పగలు సొంతం పలావ్ తయారు చేస్తూ కూర్చున్నాడు. పలావ్ మీద బంగారు రేకులు పరచాడు. సాయంకాలం భోజనాలకు కూర్చున్నామా బిర్లాగార్డ్ హా తమ కొత్తనాటకాన్ని ప్రదర్శిస్తున్నంత గర్వంగా నుంచున్నాడు. “ఆయ్యా! ఇప్పుడు నా అబ్ ను ఆదరించటం మీదేమిలో ఉన్నది” అన్నాడు. నేటి భోజనానికి కూర్చున్నాను. పలావ్ లో కొద్దిగా ‘దాల్చా’ పరిపాను. అంతే అతని మీద కుందెడు నిప్పులు గుమ్మరించినట్లుంది. “పలాకాయలకు ఇంకేడి అదరణ; ఇగ మునిగి చానల్సిందే”. అని కేకలు వేసుకుంటూ ఉరికాడు దావిలో చూకాడు.

అద్దం

నిలుపుటద్దం అమ్మేసి “పప్పు”కు బత్తాయాలు తినిపించాలనుకుంది ఫాతిమా. కానీ అద్దం అమ్మేవిషయం అత్తగారితో చెప్పలేక పోయింది. ఆమాట చెబితే అత్తగారు ముందు అరవడం ప్రారంభిస్తారు. తరవాత ధోజనం మానేస్తారు. గుండెదడ వుట్టుకొస్తుంది. ఏడుపు లంకించుకుంటారు. అద్దం అమ్మడానికి అప్పగిస్తే ఇంట్లోంచి పీనుగ వెళ్ళినట్లు ఏడుపులు, మొత్తు కోళ్ళ సాగుకాయ అది ఫాతిమాకు అనుభవమే. ఇదివరకు ఇంట్లోంచి కదిలిన ప్రతిఒక్కవ్యక్తా పీనుగు కదిలినంత అట్టహాసం జరిగింది. అయినా “పప్పు”కు బత్తాయాలు అందించలేదు. “పప్పు”కు బత్తాయాలు పెట్టాలంటే వేరే గత్యం తప్పలేదు. అద్దం అమ్మాలిస్తే

పప్పుకు మందుతోపాటు బత్తాయాలకూడా ఇవ్వాలని డాక్టర్ సంవత్సరంగా చెబుతున్నాడు. బత్తాయాలు ఇవ్వండి పప్పు పేలకాళ్ళకు బలంరాదనీ చెబుతున్నాడు. బత్తాయాలు ఇవ్వకుండానే పప్పును పరిగెత్తిస్తా నంటూంది ఫాతిమా భర్త అస్లమ్మతో ఏడాదిగా. ఏడాదినుంచి అస్లమ్మకు అదే అనుభవం. ఆస్లమ్మనుంచి ఎస్తాడు. మురికితిండి ఈగలుముసిరే పప్పును చూస్తాడు. టిపోగ చూరిన వాసన వస్తుంది. పత్రికలో వెభవ వార్తలుంటాయి. ఫాతిమా మురికి బట్టలతో సిద్ధం. పెగాకోపంతో పిల్లలమీద ఎగురుతుంటుంది. అత్తఅసకాశం కోసం నిరీక్షిస్తుంటుంది, కోడలుమీద కొడుక్కు చాడీలు చెప్పడానికి.

ఆస్లమ్మనుంచి వచ్చిన అస్లమ్మ ఎళ్ళమండుతుంది. ఏదో అంటాడు. జగడం మొదలు, పెళ్ళాం మొగుడి తగాదా చూడ్డానికి పొరుగింటి అవిడ వెంటి లేటర్ లోంచి తొంగిచూస్తుంది. అమ్మ వ్యవహారమూ అంతే. భర్త ఆస్లమ్మనుంచి రాగానే తగాదాలు మొదలు. నువ్వెంత అంటే నువ్వెంత అని సాగుతుంది. అలాంటప్పుడు ఫాతిమా తనకన్నీరు తుడుచుకొని పొరుగింటి పోట్లాట చూడ్డానికి వెంటిలేటర్ లోంచి తొంగిచూస్తుంది.

ఫాతిమా తన పంతం నెగ్గించుకోవడానికే పప్పుకు బత్తాయీలు ఇస్తాడని
చేదని అస్లమ్ అప్రప్రాయం. కాని రెండుచంటల రూపాయ తో ఇల్లుగడపదం
ఎంతకష్టమో ఫాతిమాకు మాత్రమే తెలుసు

తోలిరోడ్ లో ఫాతిమా అన్ని గట్టిపర్వాలుచేసింది ఇంటి బడెట్ కూడా
ఒకద్దంబీగా ఏర్పాటుచేసింది. అప్పుడు అత్తగారు చాలసంతోషించారు.
అయినా అస్లమ్ శీతం చాలందే. ఒకనెల్లో అద్దె బకాయీపడేది. మరోనెలలో
రెంటుదిల్లు. ఇరవయ్యోకేటీ ఎచ్చిందంటే తల్లి కొడుకుల గునుగుడు మొడిలు
అయినా ఎచ్చినదానీలో సరిపెట్టుకుంటున్నందుకు అస్లంకుసంతోషంగా ఉండేది.
సంవత్సరం గడిచేసరికిల్లా నియమాల బంధంలో ఖరుక్కొని విసిగిపోయాడు.

అత్తగారు రోజూ పులగమే తింటూంది. పాలే తాగుతూంది. రోజూ
పులగం తినడం అంటే పిషం తిన్నట్లుంది. ఇహ ఫాతిమా నెయ్యా, చక్కెరా
రూచి చేసేది. తులం అటుగాని ఇటుగానికానిచ్చేదికాదు. ఆదేయిచి. అదే పులగం
చేలసంవత్సరాలనుంచితింటున్నట్లునిపించేది. పులగంముందుకువస్తేతన్నెయ్యంని
పించేది. రాత్రిమిగిలిన నాచిరొట్టెలు, కుండలో మిగిలిన కూరనంజుకొని తినాలని
పించేది. కాని కోడలు చదువుకున్నది. పాచి పదార్థం తిననిస్తుందా? కోడలు
భయం ఏనుంటే అత్త అపభ్యం చేస్తే మందు తెప్పించాలి. మందు తెప్పిస్తే
మరో ఖర్చు తగ్గించాలి. ఏ ఖర్చు తగ్గించాలో తెలీదు. అన్నీ బొటాబొటగా
ఉన్నాయి ఖర్చులనీ పోటీలుపెట్టి నిలబెట్టిన యింటిలా ఉంది. ఏది లాగినా
ఇల్లంతా. కూలేట్లుంది అందువల్ల కుటుంబసంతానం కొయ్యబొమ్మల్లా ఫాతిమా
సంజ్ఞల ప్రకారం ఉదలాల్సి వచ్చేది.

కొడుకును కోడలు కొంగున కట్టుకుంది అంటుందిఅత్తగారు. అస్లమ్
పరమ సోమరి. అయినా సిగరెట్టు బూడిద నేలమీద పడనీయడు. జాగ్రత్తగా
“యాప్రే”లో దులుపుతున్నాడు. ఎముకలు కొరికే చలిఉన్నా స్నానం
చేయక టిఫిన్ చేయడు లోకం తలకిందులయినా రాత్రి పదింటికి పడకగదికి
చేరుకుంటాడు.

అత్తగారు నేలమీద ఊయలేకపోతూంది. మూతికి కట్టిన ఉమ్మిపాత్ర వదిలించుకోవాలని తహతహ లాడుతూంది.

పొరపాటున పక్కింటి పిల్లలు ఇంటిలోకి వస్తే ఫాతిమా చిరచిరలాడేది. వాళ్ళ అల్లరి సహించలేక పోయేది. పిల్లల తల్లులను తూలనాడేది. 'నాదిరా' పుట్టంతరవాత ఫాతిమాకు తెలిసివచ్చింది. విటామిన్లున్న తిండి తినిపించేది. డిసంబర్ చలిలోను రెండుసార్లు స్నానం పోసేది. అల్లం బెల్లం అన్నీ అంట నిచ్చేదికాదు. సవయానికి ఆహారం గొంతులో కుక్కేది. అయినా నాదిరాకు అడ్డమయిన నాయనమ్మ అలవాట్లన్నీ వచ్చేళాయి. ఫాతిమా చెప్పింది అన్నలు చేసేదికాదు. ఫాతిమా సంత్రాలు తినిపించాలనుకునేది. నాదిరాకు అవి విషంలా తోచేవి. పద్దన్నపుడు సంత్రాలకోసం పొర్లి ఏడ్చేది. చప్పని కూరలంటే ఆమెకు అసహ్యం. మసాలాలు, కారం ఉన్న కూరలకోసం ఉన్విక్తురైంది.

ఒక్క నాదిరాతోనే పడలేకుండా ఉంది ఫాతిమా, చూస్తూ చూస్తుడంగానే అల్లరిపిల్లలు అనేకమంది తయారయినారు. గిల్లి కియ్యాలు పెట్టుకునే పిల్లల సంఖ్య పెరిగిపోతూంది. ఫాతిమా చాకిరిచేసే గొడ్డులా తయారయింది. ఒకసారి స్నానంచేయించి, రెండోవాణ్ణి పట్టుకునేది. అప్పటికి మొదటివాడు మట్టి పులుము కొని మళ్ళీతయారు.

కుటుంబంలో క్రమశిక్షణ తలక్రిందులైంది. ఎప్పుడూ ఇంట్లో అల్లరే, నాదిరా జబ్బున పడుతుంది. ఆమెకు మందు వస్తుంది. ఇంతలో శన్నూ మెల్ల మీంచి పడుతుంది. మరోరోజు పప్పు కాళ్ళు చచ్చుపెడ్తాయి. ఫాతిమాను వెక్కిరించడానికి అన్నట్లు పిల్లల జబ్బులు పరిగెత్తుకొని వచ్చేవి.

కుటుంబ నిర్వహణ ఫాతిమాకు అలవికాకుండా పోయినపుడు అత్తగారు పాతకొట్టుతాళం తీయాలివచ్చింది. అది అత్తగారి తండ్రిసామాను ఉన్నగది. వీలునామాప్రకారం ఆ సామానుకు వారిపిల్లలే వారసులు. ప్రస్తుతం అత్తగారే వాటికి వారసురాలు.

అత్తగారు గదితలుపు తెరిచింది. తప్పలేదు. అందులోని బట్టలు పట్టుకొని దోచున ఏడిచింది. అన్నం మానివేసింది. గుండెదడ ఎక్కువయింది. తండ్రి పోయింతరువాత ఎచ్చిన : ప్లాంన్నీ గుర్తుకు తెచ్చుకుంది. అందులోనుంచి ఒక ఆమ్మరి బయటికి తీసింది. అన్నమ్ వ్యాపారిని తీసుకవచ్చాడు. ఆ తరువాత పీనుగును పారేసిన ఇంటిలా ఇల్లంతా వెలవెల బోయింది.

అలా ఒకనెల హాయిగా గడిచింది. మళ్ళీ భార్యాభర్తల కీచులాట మొదలు. పిల్లల ఏడ్పులు. ఇంన్నీ విన్న అత్తగారు కన్నీళ్లు తుడుచుకుంటుంది. కొట్టుకున్న చుప్పపట్టిన తాళం తీస్తుంది. ఒకనాడు అన్నమ్ ఖజానా చూచాడు తల్లిపెట్టెలోంచి తాళంచెవి తీశాడు. ఇప్పుడతనికి రెండోఆట సినిమాచూడడం, అన్నచాటుగా సిగరేట్లు కాల్చడం సుఖమయింది.

తాతగారు మాత్రం చేసిందేమిటి-ఏదో కొద్దిపాటి వకాల్తీ, ఆమాత్రంతో అతడేం దొక్కసాలు నింపిపోయాడా? అత్తగారి వెలసిపోయిన కోరికల్లాంటి ముక్కలు చెక్కులయిన సామగ్రి ఏడాదిలో దారిచూచుకుంది. మిగిలింది కొట్టుకొట్టో చిమ్మ చీకటి, పందికొక్కులు తోడిపోసిన మట్టిరాసులు, చిందరవెందరగా పడిన కుండపెంకులు. కాగితం ముక్కలు చూడ్డానికి అసహ్యంగా ఉంది. మట్టిరాసులు - గాలిదూరని కొంపా లోన అడుగుపెద్దే తలతిరిగిపోతుంది ఇహ ఆ గదిలో మిగిలింది గోడకు తగిలించిన నిలువుటద్దం మాత్రమే. ఆ అద్దంచూస్తే అత్తగారికి తండ్రి గుర్తుకువస్తాడు. అతడుకొట్టుకు వెళ్ళేప్పుడు ఆ అద్దంలో చూస్తూ కోటువేసుకునేవారు. ఆ అద్దంచూస్తే తండ్రి నుంచున్నట్టు అనిపించేది అత్తగారికి. పసిడిచాయ ముఖం. తెల్లని గడ్డం, నల్లని కోటు - నిలువెత్తు విగ్రహం - ఆమె కళ్లు చెమ్మగిల్లుతాయి. అందుకే అద్దంగోడవై పుండేటట్లు తగిలించింది. గది కాళీ అయింతరువాత అద్దందాగలేదు. బయట ఏడింది.

నేలలు దొర్లిపోతున్నాయి. మందుకు డబ్బు లేనపుడు జబ్బులుమాత్రం ఏంముఖంపెట్టుకొని వస్తాయి? అంటూపప్పుకాళ్లు మాత్రం బత్తాయీలు లేకుండా దాగుకావని బిర్రబిగిసి చూస్తున్నాయి. రోజంతా పక్కలోపడి మూలుగుతుంటాడు

ఘాతిమా వైద్యులచుట్టూ, డాక్టర్లచుట్టూ తిరిగి తిరిగి కాళ్లు అరగతీసు కుంది. అస్లమ్ చెప్పిన సలహాలను అనుసరించింది, అయితే ఎంతకాలమని! రోజూ మందుకు అర్థరూపాయి పెట్టడం పెద్దసమస్య అయి పోయింది. పైసకుపైస కూడబెట్టి వండిన వంట రాత్రిళ్లు అలాగే పడిఉండేది. అస్లమ్ ఇంటికి వెచ్చి ఘాతిమాతో పోట్లాటలో పడిపోయేవాడు. అలసిపోయి కన్ను మూతపడేది. ఘాతిమా పిల్లలతో పడలేక చెవులు మూసుకొని ఏడ్చేది. అస్లం నిరాశరించిన బోజనపుపళ్ళెం అత్తగారు ఘాతిమా ముందుంచేది. ఆమెతోనూ చీవాట్లుపడి పళ్ళెం అల్మారీమీద పెట్టేసేది.

చివరకు అత్తగారు గుండె రాయిచేసుకుంది. కొట్టోనుంచి అద్దం తెచ్చింది బయట బడేసింది. ఆనాడు సాంతం కన్నీటితో కొంగు తడుపుకుంది. సాయంత్రం అస్లమ్ ఆఫీసునుంచివచ్చాడు. చూస్తే తనముందు నీలువెడు మనిషి నుంచొని ఉన్నాడు. వంగి జుట్టు సవరించుకున్నాడు షేర్వానీ గుండీలు సవరించు కొని, చిరునవ్వుపోజు పెట్టాడు. తన అందానికి తానే మురిచాడు చెమటతోనూ, సిరాతోనూ తడిసిన చేతుల్తో అద్దపు ఫ్రేమును అంటుకున్నాడు ఎంతదాపుంది అనుకున్నాడు.

భర్త అద్దంలో చూచుకొని మురిసిపోవడం చూచింది ఘాతిమా. పొయ్యి దగ్గర్నుంచి లేచింది. మసిచేతులు తుచుడుకుంటూ వచ్చేసింది.

“పాతిక, ముప్పైరూపాయలకు పోవచ్చు....” మాటపూర్తి కాకుండానే బెదిరినట్లయి వెనకడుగు వేసింది అద్దంలో మామడి వరుగులాంటి ఎండి పోయిన ప్రిన్టినిపించింది, ఎండిన దేహం, పీచువలె రేగిన జుట్టు, మురికి కారుతున్న చీర అస్లమ్ పక్కన నుంచుంటే భయంకరంగా కనిపిస్తుంది ఈమె ఎవరు? తన కన్నుల్లో దివ్యులు దాచుకొన్న ఘాతిమాయేనా? అందంలో పందెం వేసి గెల్చుకొన్న పాతిమాయేనా? ఎచీర కట్టినా అద్దినట్లు కనిపించిన పాతిమా యేనా తన పొడవైన కురులను చూచి పొంగిపోయిన పాతిమాయేనా?

రోస కుండనూడి మసిబొగ్గయింది. ఆక్కడినుంచి అమాంతంగా పరుగుతీసింది.

ఆ రాత్రి కుటుంబపు సాంఘిక, ఆర్థిక, రాజకీయ సమస్యలన్నింటికీ ఒకేఒక పరిష్కారం నిలుపు బద్దంగా నిర్ణయించింది. అయినా ఆ విషయం అస్లమ్ బుర్రకు బొత్తిగా ఎక్కలేదు. అతనికి అది మాంత్రికుని అద్దంలా కనిపించింది. అందులో భవిష్యత్తుకు సంబంధించిన అందమైన అప్పరసల నాట్యాలు గోచరించాయి.

పాతిమా చెప్పిన ప్రతిమాటకూ అడ్డు తగిలాడు అస్లమ్. అద్దం ఆమ్మినా అర్థరూపాయనుమించి రాదు. అద్దం ఆమ్మితే ఆమ్మ గుండె పగులుతుంది. ఎప్పుడు ఇప్పుడు చితాయిలు పెట్టినా ప్రయోజనంలేదు. పారూఖ్ భాయి ఇచ్చిన ఆప్పు అడగడం మానేశాడు ఇదీ వరస.

తల్లి కొడుకునే వెనకేసుకు వస్తుంది. ఆమె ఆ అద్దంలో తనతండ్రి ప్రతిరూపం చూచుకుంటుంది. ఇహ అస్లమ్ ఇంట్లో ఉన్నంత సేపూ అద్దం చుట్టూ తిరుగుతుంటాడు ఆక్కడే బోంచేస్తాడు. గడ్డం గీక్కుటాడు, దువ్వు పింటాడు అద్దంలో చూచుకున్నప్పటినుంచి అతనికి వళ్ళుపెంచుకోవాలనే కంఠి వట్టంది. పాతిమా ఏమో అతని ఆరోగ్యం అడుగంటడానికి కాపలసిన ప్రయత్నాలన్నీ చేస్తూంది. అస్లమ్ ఇంటికి వస్తాడా పిల్లలంతా స్వరయుక్తంగా ఎదుస్తారు. రోజూ అదే కేజీజీకూర అస్లమ్ కు అదంటే బొత్తిగా ఇష్టంఉండదు

ఒకనాడు ఆక్రమ్ తల్లి కొంగులోంచి డబ్బు దొంగిలించాడు. లెక్క పెట్టుకుంటున్నాడు. చప్పున అద్దం కనిపించింది, బయటవాడికి ఎంత పనో! అయినా లెక్కచేయలేదు. కీక్షగా చూచాడు, అద్దాన్నిచూస్తే ఏంకనిపిస్తుంది? అతడే కనిపించాడు. ముఖం జీడ్డుకారుతూంది, దొంగల్లా వెంట్రుకలు పెరిగాయి. కాళ్ళకు చెప్పులేవు, అంగలార్చుకుంటూ నడుస్తున్నాడు, అద్దంలోని గూండాను ఆపాదమస్తకం చూశాడు, ఊశాడు ఛ అన్నీ పోయినాయి ఇంకా ఈ అద్దం బద్దలు కాదు, అనుకున్నాడు అదృష్టం ఏమంటే దేనిమీదా అతని ద్యాస నిమిషాన్ని మించి ఉండదు. అదీకాక సిగరెట్టుకోసం మండిపడుతున్నాడు కాకుంటే అద్దంరెండు తన్నుల్ను మించి తట్టుకోగలదా?

రెండోరోజు ఆక్రమ్ సైకిలు ఎత్తుకొచ్చాడు. మల్లేశం దుకాణానికి తెచ్చాడు. మళ్ళీ ఆ అద్దం ముందున్నట్లునిపించింది, అదే జిడ్డుముఖం దొంగల్లాంటి పొడవైన జుట్టు! మల్లేశం దుకాణంలో అద్దంకాదు వెలుగుముఖం కనిపించదు. చిమ్మచీటి ఆంతటా సైకిళ్ళ స్పేర్స్ పడిఉన్నాయి. దొంగ సైకిళ్ళను ఎడతీసి ముక్కలముడం అతని వ్యాపారం.

ఆ సాయంత్రం ఆక్రమ్ రిజ్జె తెచ్చాడు. అద్దం తీసికేళ్ళి ఆమ్మేయ దానికి పిద్దపడ్డాడు మల్లేశం పదిహేను రూపాయలకు కొంటానన్నాడని చెప్పాడు. అస్లమ్మకు అమ్మడం ఇష్టంలేదు. అమ్మ అద్దానికి యాదై రావాలంది. వాళ్ళనాన్న దాన్ని నూటికి కొన్నాడంది. నుంచుంటే దానిలో నలుగురి రూపాలు కనిపిస్తాయంది.

ఆక్రమ్, ఫాతిమా అద్దంవెంట అలా ఎందుకు పడ్డారో అర్థంకాలేదు అస్లమ్మకు. అతనికి అద్దం అంటే గర్వం అలాంటిది. బంగలాల్లో కూడా ఉండదని ఆతని అభిప్రాయం. అందంగా అమర్చిన గదిలో ఈ అద్దం ఉంచితే వెలిగిపోతుందనుకుంటాడు. రావాలంటే అన్నీ ఒకేసారి ఎస్తాయా? ఇవ్వాలి అద్దంఉంది. రేపు సోఫా ఎస్తుంది. ఆ తరివాత రేడియో, అటుపై ఫర్నిచర్ ఇలాగే అన్ని, అలా ఊహల్లో ఇంటినంతా తీర్చిదిద్దాడు. అయితే కనిపించింది ఒక్క అద్దం మాత్రమే దాన్ని తనగదిలో పెట్టుకున్నాడు. చూడగానే తాను సొంతం కనిపించేట్టు పెట్టాడు. మంచం దానిపక్కనేవేసి పడుకుంటున్నాడు. ఫాతిమా కేరలు కాస్త తగ్గాయి. ఎంచేతంటే అతని జీతమూ అలవెన్సులూ కాస్త పెరిగాయి. అందువల్ల వప్పుకు బత్తాయాలు లభిస్తున్నాయి.

అస్లమ్ ఆశీసునుంచి వచ్చేపుడు ప్రతిరోజూ నాలుగు బత్తాయాలు తెచ్చేవాడు. అతని ఆలికిడి విని పిల్లలంతా పరిగెత్తి వచ్చేవాళ్లు. కాళ్ళకు చుట్టేసుకుంటారు. అవి పళ్లుకావు మందు మాత్రంలంటాడు. వప్పు చేదుమందు అందులో ఉందంటాడు, పిల్లలు వినరు ఏడుపు లంకించుకుంటారు. అప్పుడు

పాతిమా లేచి పిల్లలను నాలుగు బాదుతుంది. పిల్లలు ప్రాణం పోయినట్లే పొర్లి పొర్లి ఏడుస్తారు.

ఈ వళ్ళపిల్ల ఒకని ఆరోగ్యం బాగుపడుతుందనుకుంటే పాపం ఇందరు పిల్లలప్రాణాలు పోతున్నాయి! ఇందును గురించి అస్తమే తప్ప ఎవరూ ఆలోచించేవారుకాదు. అందుపిల్ల పప్పు దగ్గరకూర్చుని జాగ్రత్తగా ఎరిచిపెట్టేవాడు వజ్రాలలోచేసిన తేహ్యం తినిపించినట్లు, మరొక బిత్తాయి పిల్లలందరికీ పెట్టేవాడు. తాను ఎన్నపడుతున్నాడు. సంపాదిస్తున్నాడు. తాను ఆరోగ్యంగా ఉండాలి అర్థంచూసుకుంటే ఆరోగ్యం దిగజారుతున్నట్లుంది. ‘పిల్లలకేం - ఎలాగూ ఎదుగుతారు తినాల్సింది మనం. తానుంటేనే లోకం అనేది అమ్మ. అందుపిల్ల మూడో బిత్తాయి అస్తమే తినేవాడు. ఇహ నాలుగోది ఉబ్బిలోవేళాడు. తెల్లవారే ఎరకు ఉండేదిబాదు ముందు పాతిమా చూచింది. ఆమె గుండె దడదడలాడింది భర్తను లేపింది. అస్తమే కళ్లు నలుపుకుంటూ లేచాడు

“కాకి ఎత్తుపోయిందేమో” ముఖం ఎరుక్కుంటూ అత్తగారు అన్నారు.

“కాకులు పళ్లు తినిపమ్మా!”

“పిల్లలింకా లేవనేలేదు” పాతిమా పిల్లల్ని కాపాడుకుంది. ఈసేరం పిల్లల మీద వేస్తాడేమో నని ఆమె భయం. “పడుకునేపుడు నేను స్వయంగా చూచాను,”

“ఈ ఇంట్లో దేనికి ఒక వద్దతిలేదు. అంత కరీదైనపళ్లు ఆలా ఎందుకు పారేశారు?” అత్తగారు అటూ ఇటూ తిప్పికోడలు మీద సేరం మోపటానికి చూచింది.

“ఏమిటి? ఎమన్నావు?” అని కోడలు లేచింది. పప్పును నాలు గంటించింది. నువ్వెంత అంటే నువ్వెంత అని ఒగడం సాగింది. దాన్ని ఆవడం అస్తమేకు సావ్యంపడలేదు. అల్లరివిని పిల్లలు లేచారు. చూస్తే చిక్కంలో బిత్తాయి రనిపించలేదు పప్పుకు. ఆతడు ఎక్కెక్కి ఏడుపు సాగించాడు.

రెండోరోజు ఉదయం మళ్ళీ బిత్తాయి మాయం.

అది అక్రమే పనేనని పాతిమా - అస్లమే అనుకున్నారు. అందుకు కారణం లేకపోలేదు. అత్తగారు తానూ, అక్రమే నిర్దోషులమని గంటకొట్టి చెబుతూంది. అక్రమే మాత్రం ఉలకడంలేదు. ఎలకడంలేదు. తనకేమీ పట్టిలేనట్లు ప్రవర్తిస్తున్నాడు. భోజనాలప్పుడు కందగడ్డయిన అన్న ముఖం చూస్తాడు. చెప్పగలిగిన ఎదిన కళ్లు చూస్తాడు. “ఏమైంది? అలా ఉన్నారు.” అని అడుగుతాడు అత్తగారు నోరు ఎడబాదు. అన్నం కలవకుంటుంది. పాతిమా అర్థయూరం అయిన చూపులో అస్లమేను చూస్తుంది. అస్లమే విషపు చూపులో దుంగలాగా ఉన్న అక్రమేను చూస్తాడు.

అస్లమే భోంచేసి ఎడుకుంటే అద్దంలో అక్రమే కనిపించాడు, నిశ్చింతగా పిల్లలతో ఆడుకుంటున్నాడు. వెళ్ళవ ఇంత పెద్దవాడయినాడు - ఆటలాడ్తాడు! ఎవరేదు పాటలేదు భోజనానికి సిద్ధం. సరే చదివించడానికి డబ్బులేదు నిజమే. ఏదైనాపని చేసుకోవచ్చుగా. వెదుకుతే భగంతుడైనా దొరుకుతాడు. వాడికేం పట్టింది. తిండి దొరుకుతుంది. పనికోసం ఎందుకు వెదుకుతాడు! దొరికదని ఇంట్లో కూర్చున్నాడు. పిల్లల్లో ఆడుకుంటున్నాడు బతాయిలుతినీతినీ ఎళ్ళపెంచు కుంటున్నాడు వెళ్ళవ.

మొలకెత్తుతున్న యిష్టన ఓశలో ఉన్నాడు అక్రమే. ఆతన్నిచూస్తే అస్లమేకు మంట. అద్దంలో తన ఉంగిరాల జుట్టు చూసుకున్నాడు. అది రోజుకింత రాలిపోతుంది. ఇద్దరూ ఒకే తల్లి సంతానం - అయినా ఎంతవ్యత్యాసం! అస్లమే బిక్కపల్చగా ఉంటాడు. అక్రమే ఆరోగ్యంగా నిర్లక్ష్యంగా ఉంటాడు.

అద్దంలో పొయ్యిదగ్గర కూర్చున్న తల్లి కనిపించింది. తల్లి అమాంతంగా ముసలిది అయిపోయి నట్లనిపించింది. పరిగ చేసులా ఆమె వెంట్రుకలన్ని ఊడి పోయాయి. జనపనారలా తెల్లబడి పోయాయి. ముఖం మీద ముడుతలు ఎచ్చేశాయి. ఇదింతా క్షణంలో జరిగి పోయింది. తల్లి అస్లమే ముందు కూర్చోని అవతారం మార్చినట్లనిపించింది.

బత్తాయాలు మాయం అయిన్నాటినుంచి ముసలమ్మ వోరు మూతపడింది. ఆమె ఏ బత్తాయి ఒకలెక్కా? ఆమె రోజుల్లో ఇల్లాంటివళ్ళను తొక్కి పారేసి

ఉంటుంది నోరు ఎదపకున్నా ఫాతిమా ఏమనుకుంటుందో ఆమెకు తెలుసు నేరం సొంతం అక్రమే మీద మోపే ప్రయత్నం జరుగుతుంది.

ఫాతిమా నోరు తర్లినోరు మూయించిందని అస్లమ్ గ్రహించాడు. ఏమిటిది - ఒక్క బర్తాయి కోసం ఇల్లంతా తలక్రిందు చేస్తుంది అనుకున్నాడు. పగలంతా ఆస్థులో ఎళ్లు చూచానం చేసుకొని ఇంటికివస్తే ఏమింది అర్తా కోడిలు పోట్లాడీ పోట్లాడీ అని పోయి ఉంటారు పిల్లలు ఎసిగిపోయి బయటికి వెళ్ళిపోయారు. పప్పు ఏదీ ఏదీ సాక్కిపోయారు. అందువల్ల అతని రారనే ఎవరూ గమనించలేదు. చాలాసేపు ఒళ్లుఎరుస్తూ కూర్చున్నాడు. అప్పుడు ఫాతిమా లేచింది. పొరుగింటి నుంచి వేరురు అడిగి తెచ్చింది. ఎత్రిలో సీసమా ప్రకటనలు మాత్రమే చదవలేదని నిరూపించడానికి, లోకంలోని వార్తలను సమీక్షింది.

“రోజూ ఈ జగదాల్లో చచ్చిపోతున్నానమ్మా! ఒసార్కరే గొంతుపిసికి నీస్థాగి చల్లబడరాదూ”

“ఎవరో చంపడం ఎందుకూ. ఏమిటి చావాలనుకుంటే వాళ్లు ఉరిపోసుకుంటే సరిపోదూ” అత్తగారు ఎక్కలు చత్తిరిస్తూ రాజాయద్దానికి తయారయింది.

“ఎందుకూ మీ నందుకా పాందాను వేరేపెత్తెపోయె” ఫాతిమాకు తెలుసు అత్తగారి ప్రాణం వాటిలోనే కొట్టుకులాడుతుందిని.

“అవును నాప్రాణం వాటిలోనే దాచుకున్నానమ్మా” అత్తగారికి అనేక పాత స్మృతులు గుర్తుకు వచ్చాయి. డిల్లీలో చిన్నకొడుకు గోరీఉంది. ఈ ఇంట్లో నేరెడు చెట్టు నాటింది. ఇంకా ఎన్నెన్నో జ్ఞాపకాలు ఆమె ముఖంలో మసలాయి. అర్థరాత్రి అమాంతంగా దివ్వెలు వెలిగించినట్లుంది ఆమె వదనం!

అస్లమ్ అన్నీ విన్నాడు. అన్నీ చూశాడు. అయినా కిమ్మనలేదు. రాత్రి సొంతం మెరుకువతోఉండి దొంగను పట్టాలని నిశ్చయించుకున్నాడు. అప్పుడు

పాతిమా అంతుతేల్చాలనుకున్నాడు. నోరుపారేసుకునే ఈముండవల్ల తల్లి వానిసలా పడిఉంటుందనుకున్నాడు. అమె పాపం విషంమింగి ఊరుకుంటుంది.

రాత్రి పదకొండు దాకా 'మేడమ్ బావరీ' చదువుతూ మేలికతో ఉండడానికి ప్రయత్నించాడు. చిక్కం పక్కనుంచి అద్దం వైపుకు తిరిగాడు. బత్తాయి దొంగిలిస్తున్న అక్రమను అద్దంలో చూచి ఎట్టుకోవాలని అతని ప్రయత్నం. తెల్లవారుజామైంది. ఎక్కడో కనిపించే కలల ఊహలు పొద్దటిసందడిలో కరిగిపోతున్నాయి. అస్లమ్ చప్పున లేచి కూర్చున్నాడు. కళ్ళుతెరిచి చూశాడు. శరీరం ఆలసిఉంది. చిరాగ్గాఉంది. వేళ్లు విరుచుకోడానికి సిద్ధపడుతున్నాడు.

అతడు 'మేడమ్ బావరీ' చదువుతూ పడుకున్నాడు. రాల్ఫ్ స్థానంలో తాను ఎమ్మా ను కూర్చోబెట్టుకుని 'కోచ్' నడిపించాడు. మంచులాంటి ఎమ్మా శరీరం అతని చేతుల్లో కరిగిపోతుంది. ఉలిక్కిపడి లేచి కూర్చున్నాడు. రాతంతా మేలికతో ఉండి దొంగను పట్టాల్సింది గుర్తుకు వచ్చింది. ఉలిక్కి పడి లేచాడు.

ఆటు తిరక్కుండానే చిక్కాన్ని చూశాడు. గుడ్డి సజ్జవెలుగులో బలహీనం అయిన ఒకచేయి చిక్కం వైపు సాగింది. పరిగచేసులాంటి జుట్టు వంగింది. అస్లమ్ పరిగముళ్ళల్లో ఇరుక్కున్నాడు. కిమ్మనలేదు.

పదకొండు గంటలకు పాతిమా వంటలో ఉంది. అస్లమ్ పొద్దున్నే అద్దం తీసుకొని బయల్దేరాడు. అద్దం అమ్మకుంటే ఆటంబాంబు పేలుతుందన్నంత ఆదుర్దాతో వెళ్ళాడు.

"నాలుగు నెల్లనుంచి మొత్తుకుంటున్నాను. చెవికెక్కలేదు. అద్దంలో ఏదయ్యింది కనిపించిందో..... పాతిమా ఆలోచించలేక పోయింది.

ప్రతి దానికి ఇలాగే ఏడుస్తుంది. నయం ఈ గొడవలో దానికి బత్తాయి గుర్తుకురావేదు" అని ముసిముసి నవ్వుకుంది అత్తగారు. ఎండిపోయిన చేతులకు బలం పచ్చిందేమోనని చికిలించిన కళ్ళతో చూచుకుంది,

మోక్షం

అది రావణుని బొమ్మ తగలపెట్టేరోజు విజయదశమి.

నేడులోకంలోని అన్యాయానికి, దుష్టత్వానికి అగ్గిపెట్టడం జరుగుతుంది, నేడు తమ అత్మకు మోక్షం అందించునున్నదన్నట్లు, జనుల వదనాల్లో హృదయాల ఉత్సాహం వెల్లివిరిస్తుంది.

రావణుని పేరు ఇంకా నిలిచి ఉండేందుకు : లోకం చెడును గుర్తించడానికి, శిక్షించడానికి. అగ్గిపెట్టడానికి.

ఇది పండుగరోజు. వాన పడ్తుంది. అయినా సహస్రున్నాడు జనం - పాతద్రవియాలి తెక్కును సహించినట్లు.

మేఘాలు, జనుల నిరాశల్లా, కమ్మకుంటున్నాయి. వేల చూపులు, మళ్ళి పోవాల్సిందని మేఘాల్ని వేడుకుంటున్నాయి. ఊరి జాతరనాడు వాన రావడం సీతారాములమధ్య రావణుడు ఊడిపడట్లుంది.

చాలనేపు సుందరం కవితలు చదివాను. కాస్త విశ్రాంతికొనం కిటికీ ముందు నుంచున్నాను.

దూరంగా కొండల్లో దేవాలయం ఉంది. అక్కడికి జనులు రాకపోకలు అప్పుడేసాగాయి. అయినా విశేషం ఏమీలేదు. కొత్తదనమూ తనిపించడంలేదు. బురదలో పొర్లెపండులు, కుక్కలు, కోళ్లు, చెత్తకుప్పలు, అత్తాకోడళ్ళ ఆరుపులు, తోటికోడళ్ళకేకలు అన్నీమామూలే. ఊరుదాటి కాలిబాటల పక్కన కూరగాయల తోటలు, తోటలను చుట్టేసిన కొండలు, చిత్రకారుని కేన్వాస్ మీది బొమ్మల్లా చిన్నచిన్నగా కనిపిస్తున్నాయి. కాని వాటికి మనం దగ్గరవుతుంటే నరుని కోరికల్లా పెరిగిపోతుంటాయి. గుడికివెళ్ళేదోవలో అనేకరాళ్ళకు రంగులు పేసి బంతిపూలూ, దీపాలూ పెట్టారు. ఈ రాళ్ళూ కొన్నిరోజుల్లో గుళ్లయి

పోతాయి. ఎంచాతంటే వాటిచుట్టూ ఆనేక కథలూ, ఆచారాలూ కూడి ఉన్నాయి. నావరికూ నా కనిపించేదేమంటే జానపదుల ఆచారవ్యవహారాలు ఒకదానిమీద ఒకటి పేరుకొని పర్వతాలుగా మారి ఉంటాయని! వీటిలో కొత్త ఎమీలేదు. చూడాల్సిందేలేదు. అయినా కీటికీ దగ్గరికి వెచ్చి నుంచుంటాను. అనుకోకుండానే అలా వెచ్చి నుంచుంటాను.

మా ఇంటిముందు రత్నమ్మ గుడిసే ఉందని బహుషా మీకు తెలియదు. రత్నమ్మ ఎవరు? అనిమీరు నన్ను అడిగారనుకోండి నేను ప్రపంచ ప్రఖ్యాతమైన రోమాంటిక్ కవుల కవితలన్నీ వినిపించేస్తాను.

జాతరకు బయలుదేరడానికి ఇంకా సమయంఉంది. ముందున్న గొందిలో అడావుడిగా ఉంది. పిల్లలు కొత్త బట్టలు కట్టుకొని సంబరపడుతున్నారు. ముకుతాడు వేయని ఎద్దుల్లా ఇవ్వాళ వారి ఆనందానికి వ్యవధిలేవు. వంటిమీది బట్టవిడిచి ఎరుగని మగాళ్లు సైతం బట్టలు మార్చారు. వాళ్ళను చూస్తుంటే ఆక్కడక్కడా సున్నంకొట్టిన పాతగుడిలా ఉన్నారు. వారు పిల్లల్ని ఎత్తుకొని చంపనేసుకుంటున్నారు, ఆడపిల్లలతో పరాచికాలాడుతున్నారు.

స్త్రీలు మామూలుకన్నా గంభీరంగా ఉన్నారు. ఆలంకరించుకున్నా అందుతో ప్రత్యేకత లేదని కనబరచ ప్రయత్నిస్తున్నారు. డబ్బు ఎక్కువ ఖర్చవుతుందని, పని ఎక్కువ అయిందనీ విసుగుతున్నారు. అంత శృంగారం ఎందుకని ఆమ్మాయిలను కసురుతున్నారు. ఆమ్మాయిలు మామూలే వాళ్ళను పట్టించుకోవడంలేదు. పండాలు వేసుకున్నట్లు ఒకరినిమించి ఒకరు అలంకరించుకుంటున్నారు. అయితే అందరూ కొప్పుల్లో బంతిపూలు తురుముకున్నారు కాళ్ళకు పసుపు రాసుకున్నారు, వారు కదలిపోయినా బంతిపూల పచ్చదనం వాతావరణంలో కనిపిస్తుంది. ఆది ప్రమంగా ఆకాశంలో మబ్బులా వ్యాపిస్తుంది చెమ్మగిలిన కండ్లకు ఆది వర్షంలా కనిపిస్తుంది. గుండెల్లో మబ్బులు చేరుకుంటున్నాయి ఆ మబ్బుల్లోంచి ఎడగళ్ల నామీద పడకముందే లోనికి వెళదామనుకున్నాను. ఆమాంతంగా మెరుపు మెరిసింది.

కాదు - మెరిసింది మెరుపుకాదు. పరిసరాలు నవ్వాయి. పరిసరాలుకాదు రత్తమ్మ నవ్వింది. ఆమె తన చిరునవ్వుల వెలుగులు నాకళ్ళలో కురిసింది. అంతే ఉత్తరదిశకు తిరిగింది. అయినా అందంగానే ఉంది తాజ్ మహల్ ను ఏ కోణంనుంచి చూచినా సుందరంగానే ఉంటుంది.

రత్తమ్మను సంవత్సరంగా చూస్తున్నాను. వంగినమెడ నాసికపు నీడలో పొడవై ముఖాన్ని అందుకుంటూ నలుపు వెట్రుకల కొండల్లోని సెలవీటిలాంటి పాడిటను అంటుకుంటాయి. ఆమె కళ్ళ అపనతంగా ఉంటాయి. చిన్నెత్తదు. చూపు నేల కానీంచి కూర్చుంటుంది.

అందుకు విరుద్ధంగా నేను చీకటి గదిలో ఉదయించింది. ఆమె పెదవులు స్వర్ణద్వారాల్లా ఉన్నాయి. ఆమె గుండెలోనుంచి వచ్చిన చిరునవ్వు చెంపలమీద తాండవమాడింది.

ఈ రోజు ఆమెకూడా తన చిరునవ్వును కానుకగా అర్పించి తన అందాన్ని కోరికల చూపు తూపులనుంచి లక్షించుకొని పవిత్రం కాదలచు కుందేమో !

ఆమె కనురెప్పలు నాదిశగా తెరుచుకున్నాయి - ఒక దేవాలయ ద్వారాలు హరిజనులకు తెరచుకున్నట్లు, నేను ఇందుకు అర్హుడనా ? ఒక మాలలా ఆలోచించాను.

రత్తమ్మ ముఖంమీద నాచూపు గుమ్మరించేముందు, ఎందుకో తెలీదు. బదరీనాథుని పవిత్రదేవాలయం గుర్తుకువస్తుంది. ఆ దేవాలయంలోని భక్త్యా వేశాలను చూచి ఆక్కడి మెట్లు ఎక్కితేను.

అస్పృశ్యులు చేసిన పాపం ఏమిటి ! వారు ఏ దేవాలయానికి వెళ్ళినా ద్వారాలు తెరుచుకోవు. వారి ఆపవిత్ర పాదాలు నేలనంటుతే భగవంతుడు ఎందు కలా మూతి ముడుచుకొని పారిపోతాడు. వీరికి భగవానునికిమధ్య పాపాలగోడ అడుంది. భగవంతుడు ఆలోచనల అడుగులనవ్వడిసైతం వినగలడట - హరి జనుల ఆద్రందనలు ఎందుకు వినడు.

నాకు రత్తమ్మ గుర్తుకు ఎచ్చినప్పుడల్లా నామనసులో దాగిన మాల గుర్తుకు ఎస్తాడు. నయం ఈ విషయం మా అమ్మకు తెలియలేదు. తెలిస్తే నామనసులో మాలను ప్రదేశపెట్టే రత్తమ్మను ఇంటికే రానిచ్చేదికాదు.

పట్నంలోని సామితులు నా మానసిక ప్రేమను అపహాస్యం చేసేవారు. ప్రేమపిండంలో రగులుకొనవలసిన నిప్పురవ్వ అంటే వారికి గిట్టదు. పెటోలుపోసి తగలపెట్టడం వారి ఆలవాటు. వారు బీస్ని ప్రేమగాభావించరు. నేను ప్రమంగా దేదాంతంలోకి దిగజారుతున్నానని వారి నమ్మకం మూడు నాలుగేళ్లలో నేను భక్తుణ్ణి ఆయిపోతానని ఒక మందిరంలో కూర్చుంటానని ఆస్పడు తమ వలపుల వరాలు అడగడానికి వస్తామని భవిష్యద్దర్శనం చేసేవాళ్లు.

కాపి నేడు పరిసరాల్లోని మానసికశక్తులు మాట్లాడు తున్నట్లున్నాయి. ఇది భగవానుడు దుష్టత్వాన్ని అంతంచేసేరోజు. ఆతనికి నామూగ కోరికల గుసగుసలు వినిపించాయమో : క్షణంలో ఈ ఆలోచనలన్నీ ఎచ్చేశాయి. మరుక్షణంలో నిరాశ మేఘాలు తొంగిచూచాయి. మరుక్షణం జాతరకు వెళ్ళేవాళ్ళ గడబడలు ఎక్కువయినాయి నేను తడబడి నలువైపులా చూచాను. నాకూ రత్తమ్మకూ ఉన్నదూరం కొలచాను. అది ఏడేడు సంద్రాలంత ఉంది.

మానవుని హృదయం పరితప్తం అయినపుడు, పేద వాని ఆలోచనల్లా, చూపు నలువైపుల పరుగుతీస్తుంది.

విజయదశమి హడావుడి తారస్థాయిని అందుకుంది. మురికిమీద మక్షి కల్లా సాధువులు సన్యాసులు గుమికూడారు. ద్వారాలకు మామిడి తోరణాలు పచ్చగా కనిపిస్తున్నాయి. మామిడి ఆకుల కొసలకు చేరిన వర్షబిందువులు ముత్యాల మాలలా ఉన్నాయి. కాస్తంత కదలికకు ముత్యాలు వెండితీగ అయి జారుతున్నాయి. వాకీళ్లలో కళాపి చల్లారు. అంగనలు రంగవల్లులు తీర్చారు. కాని అవి వానకు కొట్టుకుపోయాయి,

ఆడవారంతా తలంట్లుపోసుకొని, వెంట్రుకలు విరబోసుకున్నారు. వారి దేహాలు పరిశుద్ధములు అయినాయి. అత్మల పరిశుద్ధ్యంకోసం చేతుల్లో పళ్ళె రాలతో చెరువుపై వృతరలి పోతున్నారు.

కాకా దేవాలయానికి బస్తినుంచి సాధువులు వెచ్చారట. వారి దగ్గర రక్తిరకాల దేవతల గుర్తులున్నాయట. వారిదగ్గరున్న మంత్రాల్లో మాహాత్యం ఏమో గాని ఆడవారి కోరికల్ని గ్యారెంటీగా తీరుస్తారట. సర్వపాప పరిహారానికి దాహ్యత ఏహిస్తారట, సాధువులగుంపు దేవాలయపువెనుక ఉన్న సత్రంలో విడిచారట.

బస్తివాళ్ళ కోరికల్ని పీళ్లు తీర్చి ఉండాలి, లేదా పాపం వాళ్ల గుండెల్లో తోర్కెరే లేకుండాలి, ఈ సాధువులు మా గ్రామానికి విచ్చేశారు.

ఈవార్త ఊళ్ళో అగ్గిలా వ్యాపించింది. ఊరివాళ్ళకు ఉన్నవీ లేనివీ కోరికలు మొలుకెత్తాయి. చేసిన చిన్నా, పెద్దా పాపాలు వాళ్ళను చిరాకు పరుస్తున్నాయి.

మా ఇంట్లోకూడా అడావుడిగా ఉంది గిన్నెల చవ్వుళ్లు, కోళ్ళ అరుపులు మా చెల్లెళ్ళకేకలు - రోదగా ఉంది. వసారాలో పూజకు పళ్ళాలు తయారవుతున్నాయి. మా అమ్మ చందనం, కొబ్బరితాయలు, కుంకుమ సర్దుతూంద బలిహారణానికి అయిదు రంగుల బియ్యం ఉడుకుతున్నాయి. మా చెల్లెళ్లు మంచి మంచి చీరలు తీస్తున్నారు - చట్టడానికి. వాళ్ల అలంకారాలకు అంతులేదు.

దసరా అసలు ఆడపిల్లలపండుగ. కొన్నివారాలు ముందునుంచే సీతకథ పాడు కుంటారు. రాసలీల జరుగుతుంది. భరతనాట్యం ఆడ్తారు. పూలు, ప్రమిదల మధ్యనుంచీ చుట్టు తిరుగుతూ సీతావనవాసానికి సంబంధించిన విధాలుగానం చేస్తూ రావణుని దుష్టతలంపు మరిచిపోతారు. వారికి చిత్రాంగదా అర్జునుల ప్రేమగాథలు గుర్తుకువస్తాయి. ఒక్కొక్కసారి కృష్ణలీలలు గానంచేస్తూ వెన్నెల్లో చెట్లక్రింద, తమను తాము మరచి పోతారు.

నా చెల్లెళ్లు పోట్లాడి మరీ కొత్తగాజులు వేయించుకున్నారు సిగలో బంతిపూలు తురుముకున్నారు. కాళ్ళకు పసుపు రాసుకున్నారు. కోడిపుంజులా వళ్ళువిరుచుకునే గంజిపెట్టిన చీరలు కట్టుకున్నారు. వాళ్ళనడుస్తుంటే గాలి తాకిడికి చీరలు సవ్వడి చేస్తున్నాయి. గత నాలుగయిదు రోజులుగా అటల్లో మునిగి గది ఊడ్వడం సహితం మరచారు.

“ని స్నేహితురాలు రత్తమ్మ ఇవ్వాలకూడా మురికి చీర కట్టుకుంది. చూస్తే ఎలాగో అనిపిస్తుంది” నా చెల్లెలు వనితాలక్ష్మితో అన్నాను.

“పాపం వాళ్ళ అవు చచ్చిపోయింది. ఆ దుఃఖంతో అటల్లోకూడా పాల్గొనలేదు” అని వీళ్ళల్లో తననీడ చూచుకొని దొట్టు సవరించుకుంది.

అవు చావుకూ - అటకూ ఏం సంబంధం? అవు చనిపోతే పండుగ చేసుకోదా?

నాన్న చనిపోయి ఎంతోకాలం కాలేదు. మేము మరిచిపోలేదూ? నాన్నను వారు ప్రతి నిత్యం గీత చదవకుండా అమ్మను కొట్టెవారుకాదు. రైతుల దగ్గర డబ్బువసూలుచేసి భూమిలో పాతిపెట్టండే మాకు సీతాఫలాలు కొనుక్కోవడానికి పైస ఇచ్చేవారు కారు. అలాంటివారు పోతే ఏడవకుండా ఎలాఉంటాం? మా నాన్న మట్టోకలిస్తే వారు పాతిపెట్టిన ఆనందాలన్న వెలకి వచ్చాయి.

“ఇప్పుడీ డబ్బుంతా ఏంకాను?” డబ్బునుచూచి మాఅమ్మ మూర్ఛ పోయినంత పనిచేసింది. రత్తమ్మ తల్లి విధవరాలు అయినప్పటివలె! ఆతర్వాత డబ్బుల అజీర్ణంతో రోజులకొద్దీ మంచంలోపడి రత్తమ్మ ధ్యానలో రోజులు గడపసాగాను.

పనేమీలేనప్పుడు వలపువెల్లువ ముంచుకొస్తుంది.

మనం మన వలపుల చావుకు ఏడవం. కాని తన్నిమిత్తపదార్థం మన నుండి దూరం అయినప్పుడు దుఃఖిస్తాం అది మాతకావచ్చు లేదా గోమాతకావచ్చు

“రత్తమ్మకు ఆవు అమ్మనుమించింది.” అమ్మ రత్తమ్మ యింటికి వెళ్లి మందలించి వచ్చి అన్నది. “పాపం ఆ ఆవువల్లనే ఇంటి ఖర్చంతా వెళ్ళేది. ఇహ వీధివాళ్లు అప్పు సహితం ఇస్తారనే నమ్మకం లేదు.

భూమిని మోసే ఆవు అలసిపోతుందట. అప్పుడది కొమ్ము మార్చుకుంటుందట అప్పుడే భూకంపం వచ్చేది. వాబుంది. కాని ఆవు అలసిపోతే!

నాకు భయం వేసింది. రత్తమ్మ ఇంటిని చూశాను. ఇంకా అక్కడికి దసరా చేరలేదు. ఒక తెల్లపిల్లి గుమ్మంలో కూర్చొని పాదాలు నాకుతూంది. అప్పుడప్పుడు ఎళ్లుకెరిచి, ముకుపుటాలు పెంచి వీధిలో వందే వంటల వాసన చూస్తూంది.

అప్పుడే దాజాలవాళ్ళు వచ్చేశారు. డోళ్ళు మోగుతున్నాయి. శంఖ నాదం విన్న స్త్రీలు మైమరచి, తాగినవారివలె వెంట్రుకలు విరయబోసుకొని నాట్యం సాగించారు. వీధిలోని మగాళ్ళు వేపాకునీళ్ళలో ముంచి దిగతుడుపు తీస్తున్నారు. కానినేడు ఏ ఆడది భర్తప్రేమగాని. సంతానంగాని, సంపదగాని ఆడగలేదు. కన్నెపిల్లలు తమ కళ్ళలో కోరికలదీపాలు వెలిగించి వాటిని తీర్చమనే వరాలు కోరడానికి రాలేదు.

వీరు దేవదాసీలు. పురుషుని ప్రేమించిన నేరానికి దేవాలయంనుండి గెంటివేయబడ్డారు. ఇది పూజాదినం. ఈరోజు మళ్ళీ వారు జ్ఞానంతో వెలుగుతున్నారు. అలాంటప్పుడు అందరూ తమతమ విన్నపాలతో వీరిని ఆశ్రయిస్తారు. కాని నేటి స్థితివేదు. సాధుపులబృందం చేరింది. అందువలన వీరి ప్రాముఖ్యత తగ్గింది. కొందరు ముదునళ్లు మాత్రం ఆచారం ప్రకారం కేలు పెట్టి ప్రార్థిస్తున్నారు.

చెరువులో విడవడానికి పూజపళ్ళాయ తీసుకొని ఆడవాళ్ళు కూడుతున్నారు వాతావరణంలో ఒక వెలుగు పరుచుకుంది. బుట్టలో రంగురంగుల పూలు విసురుతే ఎలా ఉంటుంది? అలా ఉన్నారు రంగురంగుల చీరలు కట్టిన చిన్నాదులు. వీరి నల్లని శిరోజుల్లో తెల్లని నీటి బిందువుల ముత్యాలు లక్షలకొద్దీ

మెరుస్తున్నాయి. పశ్చింలోఉన్న ప్రమిదలు నేరం వప్పుకున్న నేరస్తుల్లా ఉ
గడలాడు తున్నాయి. అమ్మాయిలు వేరు వేరు వరుసలుగా నుంచున్నా
ఒకరిని ఒకరు విమర్శించుకుంటున్నారు. లేయింబపెళ్ళు కనిపించే ఈ
యిలు ఎంతో ఆందంగా కవిపిస్తున్నారు. పీయంగా కనిపిస్తున్నారు.

నేటి రత్తమ్మ నవ్వు ప్రకృతి శోభను ఎంతో పెంచింది.

నేనూ గబగబా జాతరకు వెళ్ళే ఏర్పాట్లలో మునిగి పోయా
పట్నంలో ఎగ్గిబిషన్ కన్నా పల్లెజాతరనాకు బాగుపిస్తుంది. జాతరలో పల్లె
సంతోష పడ్డాన్నేను. అక్కడ గేదెలు, అవులు కుండలు అమ్ము
అప్పుదాలు, ఎండుచేపలు. మేపేగుల కూరతిని కల్లుతాగుతారు. ఊళ్ళో
ఆందమైన అమ్మాయిదగ్గర నుంచుని బుర్రుపథ వినవచ్చు.

ఇవ్వాళ మిత్రులకు దూరంగా ఉండాలని అనుకున్నా చెల్లెళ్ళ వెంట
ఉండడం మంచిది. ఊరి అమ్మాయిలంతా వాళ్ళదగ్గరికి వస్తారు. నా ప్యాంటు
చేత్తో ఇస్తూనే చేస్తుండగా రత్తమ్మ పిలుపు లోకానికి వినవచ్చింది.

‘లోనికి రావాలా రాజ్యలక్ష్మీ!’

‘రావమ్మ రా-రా’ పనితాలక్ష్మీ అన్నది.

‘రా-రా....’ నేనూ పిలవాలనుకున్నాను. చీనుఇంటికి శివుడు చె
వస్తాడా? వసంతం అడిగి వస్తుందా? సూర్యుడు వచ్చేముందు హేచ్చరిస్తాడా

ఇహ గుమ్మందగ్గరికి ఎవరినీ రానివ్వరు. రత్తమ్మ అడుగుపెట్టి లోనికి
వచ్చిన భూభాగం ఓదిలి వేరయిందనుకున్నా. అర్థంకాదు లోకం ఈ జీ
వీపావళి పండుగ ఎందుకు చేయదు? ఏమీ ఒక్కసీత రాముని ఇంటికి వస్తే
దీపావళి అవుతుందా?

రత్తమ్మ రోజులాగే పాతచీర కట్టుకుంది. వెంట్రుకలు చింపిరిగా
ఉన్నాయి. చిరిగిన చీరలోంచి కనిపించే ....

రత్తమ్మ సిగకెక్కిన పూవును మించిన అద్భుష్టంగల పూవు ఇహ ఈ ఊర్లో లేదు.

లోపలినుంచి ఆమె మాటమెల్లగా వినిపిస్తోంది. ఆమె వనితా లక్ష్మికి జడ అల్లింది. రాజ్య లక్ష్మికి నగలు పెట్టింది.

“ఇవ్వాలి పులగం వండుతారుకదా! మా నాయన బతికిఉన్నప్పుడు అమ్మకూడా ఎండేది” అన్నది రత్తమ్మ.

షేప్ చేసుకునేవాణ్ణి అగిఫోయాను. గదిదాటి బయటికి వెళ్ళే దైర్యం లేదు. ఆమె అప్పుడే మొలకెత్తిన మొలక లాంటిది. నా కంటిపేడికి కనలి పొతుందేమో పారిపోతుంటేమో!

పులగం ఎండారుగా రాజు మీసేసేహితురాలికి పెట్టరాదా అందామను కున్నా, కాని మాట పెట్టలేదు. అమ్మకు రత్తమ్మంటే అంత అభిమానంలేదు. ఎందుకంటే వాళ్ళు మా రైతులు.

ఆ ముందున్న మట్టిఇళ్లు జాగీర్దారు ఆస్తిగా మారకముందు ఎప్పుడో మాతాతలనాడు మా ఆస్తి అట. అందుకే ఆడవాళ్ళంతా మమ్మలను యజమానులవలె గౌరవిస్తారు.

మా ఊరివ్వా జ్ఞాపకశక్తి గొప్పది. వారు మంచీ, చెడూ అన్నింటినీ గూర్చి శతాబ్దాల తరబడి గుర్తుంచుకుంటారు, వారు రత్తమ్మ తండ్రినీ మరచి పోలేదు, అతడు కాలుకుంటి అనే నెపంతో ఏ పనీ చేసేవాడు కాదు. చేల్లో దొంగతనం చేసేవాడు. ఒకసారి సొరకాయ దొంగతనం చేస్తూంటే పంతులు పట్టుకున్నాడు. దేవుని గుడికి పిలిచాడు. ఆలాంటి వెధవ పనులు చేసినందుకు కులం నుంచి వారు వెలివేశాడు. సుందరంపేట చెరువులో పడి చచ్చాడు.

తరువాత అతని భార్య పిడకలు చేస్తుంది. ఆవుపాలు అమ్ముతూంది. రత్తమ్మ కూలినానికి పోతుంది. ఆకష్టం, ఆ కులంతక్కువదనం ఆమె పెదవుల

మీంచి చిరునవ్వు చెరిసివేశారు. ఆమె ముఖంలో ముకుళించిన మొగ్గులు వణుకుతుంటాయి. అవి పేదతనపు ఎండకు, జనుల కొంచెపుచూపు తుపానులకు వికసించవు.

రత్తమ్మ దుఃఖపూరిత విశాలనేత్రాల్లో నాకు ఆమె తండ్రి శవం కనిపిస్తుంది.

“రత్తమ్మా! ఇవ్వాళ జాతరకుకూడా వెళ్ళవా?” వనితాలక్ష్మి విచారంగా అడిగింది. కాని ఆమె జవాబు వినిపించలేదు. బహుశా తల ఆడించి చెప్పి ఉంటుంది.

“అయితే పరాలు అడగటానికి సాధువుల దగ్గరికి వెళ్ళవా?” రాజ్యలక్ష్మి బెదిరినట్లు అడిగింది. నేను గోడకు చెవిపెట్టాను.

“రాజూ ఇవ్వాళ నా కోరిక ఒక్కటే - ఎక్కడైనా ఒక రూపాయి దొరకాలి” ఆమె చ్చని బావిలోనుంచి మాట్లాడినట్లున్నది.

కాని రాజ్యలక్ష్మి, వనిత ఆమెను వదలలేదు. ఫీవేవో గుసగుసలు చెప్పారు. ముచ్చట్లుచెప్పారు. ఆమెను మురిపించారు. ఆమె ఒకసారి నవ్వి నట్లు ఉంది.

నేను వణికే చేతులతో అమ్మ పెట్టె తెరిచాను. ఒకరూపాయినోటు తీసాను గడపమీద పెట్టాను. నాగుండె దడదడలాడుతుంది. గడపమీది రూపాయి రత్తమ్మ ఆందుకొకుంటే జీవితాంతం రత్తమ్మను పొందలే ననుకున్నాను. నేను తొలుసారి హనుమంతుని పటానికి మొక్కాను. రెండు ప్రేమించుకునే హృదయాల నడుమ ఉన్న లంకను ముంచేయమని ప్రార్థించాను.

“చిన్నమ్మా! ఏదన్నా పనిచెప్పండి చేస్తా” అని పొయ్యిదగ్గర కూర్చున్న అమ్మదగ్గరికి వెళ్ళింది రత్తమ్మ.

“మీ అమ్మకు జబ్బుగాఉంది. ఆమె దగ్గరికివెళ్లు. ఈ పనికేంలే . . . . .” మా అమ్మ పండుగనాడు ఇలాంటి వాళ్ళను చేరనివ్వదు.

దానిమే ఇవ్వాలనుకుంటే గుడిదగ్గర కూడిన సాధువులకివ్వు. ఇలా
అప్పుడు కాకుండా ఇస్తే దేవుడైనా చూడడు

“అగు” ఆమెను గడపమీద ఆపాను “వెళ్ళేప్పుడు తలుపు వేసుకుంటూ
వెళ్ళు” అన్నాను.

అప్పుడు నాకు పరీక్షలో పాసైన విద్యార్థిలా సంతోషం కలిగింది -
పొంగిపోయాను.

జాతరనుంచి తిరిగివచ్చేప్పుడు బాగా అలిసిపోయాం. జాతరలో పాత
ంబరాలేవు. నేను గాడిద బరువు మోస్తున్నాను. గాజులు, దువ్వెనలు, చెక్క
బొమ్మలు, జరెళ్లు, కుండలు, అవికాక చాటుగా నేనొక ముత్వాలహారం
కొన్నాను అది గుండె దగ్గరున్న నాజేబులో ఉంది. ఎవరైనా నావైపు సంజ్ఞచేస్తే
అదిరి పోతున్నాను. కాళ్ళకెవరో రాళ్లు కట్టినట్లున్నారు. గుంపు తోపిడిలో
ఎన్నోవార్లు రత్తమ్మ ఇల్లుచేరాను కానీ ఆమె మాల ధరించలేదు. మా నాన్న
శవంతుడు మానాన్న శవంచూడు .. ” అన్నది.

“తొలగించండి. ఏమిటిది ఇంకా ఎందుకు తగలపెట్టారు?” నేను కేక
చేస్తున్నాను.

“ఈ ఊరి వాళ్ళకు ఇష్టంలేదు” ఆమె భయకంపిత స్వరంతో అంటుంది
మళ్ళీ జాతరకు తిరిగివస్తుంది. ఒక్కోసారి వనితకు మట్టిబొమ్మలు బేరమాడు
తున్నాను. మరోసారి రాజా అదృష్టం పరీక్షించడానికి లాటరీ వేస్తున్నా.

“రత్తమ్మా.... రత్తమ్మా...” రాజ్యలక్ష్మి కేకవిని అదిరిపడ్డాను వాస్త
వంగానే రత్తమ్మ మా దగ్గరికి వస్తుంది. వెంట వాళ్ళ పిన్ని ఉంది. దండం
పెట్టింది. ఊర్లోంచి వెళ్ళగొట్టిన దుఃఖంసాంతం రత్తమ్మముఖంలో కూడింది.
ఇప్పటికీ ఆమె ఆ బట్టలే కట్టింది. కుడి చెంపకు ఏదో అంటింది. నల్లని మచ్చ
లావుంది. పొయ్యిదగ్గర్నుంచి వచ్చినట్లుంది. ఆ మచ్చ అసహ్యంగా ఉంది.
నాకెందుకో చిరాకనిపించింది. ఆ మచ్చను ఎవరూ ఆచెరపరే? వనిత
రత్తమ్మ దగ్గరికి చేరింది.

‘పట్టలు మార్చుకొని రాకపోయావా?’

“జాతరలో ఏమేమి చూశావు?”

“చూడ: నేను ఏమేమి కొన్నానో?” ఆమెను చూచి పిల్లల ఆనందం పట్టలేనంతగా ఉంది.

రత్తమ్మ తన స్నేహితురాండ్రు మెరిసే చీరలు చూచింది. జాతరలో కొన్న వస్తువులు చూచింది. తరవాత ఆమెద్వష్టి నాప్యాంటుమీద పడింది. ఆమె ఎదుట అనాథ బాలుర తీనత్వం గోచరించింది.

ఆమె నాకనుచూపు చూడడం ఇది రెండోసారి. నా మనసు చిచ్చుబుడ్డిలా విగిసిపోతుంది.

‘వినండి వినండి. అని చేయిచాచి బుర్రకథవాళ్ళలా అందరినీ పిలవాలను కుంటాను. ఆ తదుపరి వినేవాళ్ళు వీన్నారు, అనేవాళ్ళు అన్నారు, ఎమని? దేవి రెండోసారి ఈ పురుషుని ముఖం చూసిందని అంతేకాదు చిరునవ్వు నవ్విందని అంతేకాదు ఆ పురుషునిముందు స్వర్గద్వారాలు తెరుచుకున్నాయని, ఇంకా ఏమయిందయో అంటే ఆకాశవాణి పలికింది.... ఆకాశవాణి.

నాచేయి మాటి మాటికి హారమున్న జేబులోకి పోతుంది. నేను ఏ ఆకాశాల్లో విహరించానో తెలియదు. ఎనిత నాచేయి పట్టిలాగింది.

“కాస్తమళ్ళి గుడిదాకా వెళ్దాంపా. రత్తమ్మ వెళ్ళాలంటూంది.

బావుందనుకున్నాను. ఇదీ మంచికే మేమిద్దరం ఒకేనారి సాధువులను ఎరాలు కోర్దాం. ఈ రోజు ఎలాంటిది? పవిత్ర హృదయానడుమ నడయాడే రావణున్ని తగలపెట్టేది.

గుళ్ళో మళ్ళీ అవేదేరాలు.

మెట్టమీదఉన్న సాధువులు తమకు తగిలిన గాయాల ప్రదర్శనం ఏర్పాటు చేసి అణా వసూలుచేశారు.

‘ఇక్కడ నుంచాని దేవికి నమస్కరించండి.’ అని చెప్పి మరో సాధువు ముఠా అణా పసూలు చేశాడు.

‘ఇది విష్ణుస్థానం ఇక్కడ్నుంచే అతడు వరాలు కురిపిస్తాడు.’

ఎనిత, రాజా గబగబా నాలుగేసి అణాలు మట్టిముంతలో వేశారు రత్తమ్మ వెనక నుంచుంది కాని నేను ముందడుగు వేశాను. మా ఇద్దరికి చెరి సావలా పుణ్యం కొన్నాను.

మరోసాధువు మాకు బాట చూపడానికి వచ్చాడు. “ఇదిగో ఇలారండి, ఇదిగో శివుడు. మీ ఇష్టంవచ్చిన పాపాలు శమింప చేసుకోండి. ఇష్టంవచ్చిన వరాలు కోరుకోండి.” అతని ఉదార హృదయాన్ని చూస్తుంటే రైతులకు ఉచితంగా భూములు వంచిపెట్టావని ప్రబటించే ఆచార్య వినోదాభావే గుర్తుకు వస్తున్నారు.

ఎదుట విలయతాండవం చేస్తున్న శివస్వామి పటంఉంది. శివుడు శవాలమీద నృత్యం చేస్తున్నాడు. శివుడు ప్రళయదేవత ప్రళయం తరవాత అతడే ఉంటాడు. మరెవరీ మిగలదు.

దిగువన ఒక సాధువు కళ్లుమూసుకున్నాడు. ఏదో జపిస్తున్నాడు, ఆనేక సాంప్రదాని పాత్రల్లోంచి సుగంధ భూమం చుట్టుకుంటూంది. ప్రాణాలు కూడా ఆవిరిగా మారిపోతున్నట్లుంది. శరీరం సెగలు పొగలయి ఆత్మనుంచి విడి పోతుంది. నిరాకారుడైన భగవచ్చక్తి సర్వత్రా వాపిస్తున్నట్లుంది. మాకు నిద్రలో ఉన్నట్లుంది. ఏదో కలగంటున్నట్లుంది.

ఇక్కడి ఓజు రూపాయి, ఎనిత రాజు ముందడుగు వేయడానికి జంకారు కాని రత్తమ్మ సాధువుల మాట పూర్తిగా వినకుండానే ముందడుగు వేసింది. పెళ్లికాని తల్లితన బిడ్డను పారేసినట్లు, ముత్తమ్మ అదే రూపాయని అక్కడ పడేసింది.

“నన్ను తీయించండి. నేను దొంగతనం చేశాను.... దొంగ.....” రత్తమ్మ గుసుస్తుంది.

నాకు తొలిసారి రత్తమ్మమీద కోపం వచ్చింది. ఆమెను పక్కకులాగి నేనే ఈ బాపాయి ఇచ్చానని అందామనిపించింది. కాని నాకన్నముందే ఒక పొడుగుపాటి సాధు ముండిడుగుచాడు. అతడు రత్తమ్మను తీక్షణంగా చూశాడు మెడవట్ట దగ్గరికి లాక్కున్నాడు. "నువ్వు మహాపాపం చేశావు. పాప పరిహారం కోసం వచ్చావు" అన్నాడు. అతని చావులు రత్తమ్మ శరీరాన్ని చీల్చి ఆత్మకోసం స్వేషిస్తున్నట్లున్నాడు.

‘అయితే ఇటులా మోక్షం ఇక్కడ లభించదు.’

రత్తమ్మ భయంతో గడగడలాడుతూంది. సాధు భయంకరంగా కనిపించాడు అతన్ని చూస్తూ ఉండిపోయింది. ఇంతలో చుట్టుతక్కలవాళ్లు కనిపించారు వాళ్ళను చూచింది.

అప్పుడు రత్తమ్మ ఒక్కలో తంద్రీశవం లేకుండా నినిపించింది.

సాధు, రత్తమ్మను గుడివెనుక అంధకారం వ్యాపించిన అరణ్యంలోకి తీసికెళ్ళాడు.

మా చుట్టూ జనం ఉన్నారు. గుడిగంటలు మోగుతున్నాయి. బలి ఇస్తున్న షేకల, కోళ్ల ఆరుపులు మిన్ను ముద్దున్నాయి వరాలు కోరుకునేవాళ్ల వరుస వేచి ఉంది కిక్కు మూసుకొని కూర్చున్న సాధువు అమాంతంగా కళ్లుతెరిచి ఆడవాళ్ళను చూస్తున్నాడు. ఒకరైను చూస్తున్నాడు. తన దగ్గరికి పిలుస్తున్నాడు.

మరో పడుచు సాధువచ్చాడు. అతడు అందంగా ఉన్నాడు. జాజు రాసుకునే ముందు వంటికి శైల మర్థనం చేసుకున్నట్లున్నాడు. నిగనిగలాడుతున్నాడు. ఉమండలం అందుకొని ఆడవాళ్ళమీదికి వంగుతున్నాడు. “ముందు మీశరీరాలను శుభ్రపరచుకొండి. క్లనుంచి కామవసు దూరంచేయండి అప్పుడు భగవంతుడు మీ ఆత్మలకు పవిత్రత ప్రసాదిస్తాడు” అంటున్నాడు. సాగిపోతున్నాడు. అలా వెళ్ళేప్పుడు స్త్రీరక్షణ చేయాల్సివస్తుంది. వారి పైటలు దీపాలకు అంటుకోకుండా చూడాల్సివస్తుంది. అలా కొంత ఆలస్యం జరుగుతూంది.

“మా పాపాయిలు భూమికి భారం అయినాయి, అందుకే భగవంతుడు అదృక్కుడు అయినాడు, మేం పాపాలం.... పాపాలు చేశాం”

రత్తమ్మను తీసుకొని సాధువెటువెళ్ళాడు? చీకట్లో చాలా దూరంవకు చూచాను. ఒకే కొవ్వో కుక్కిన కైడీల్లా అనుమానాలు నాగుండెలో కూడు కుంటున్నాయి.

దానిపెంటా ఎవరైనా వెళ్ళినా వాగుండేది. అనుకుంటూంది. రత్తమ్మ పిన్ని.

హరిః ఓమ్ . . హరిఓమ్ , శాంతిశాంతి” పడుచు సాధువు అనుమాన దృక్కుల్తో చూస్తూ నాదగ్గరికి విచ్చేశాడు. ఘామపాత్ర నాముఖం ముందుంచాడు.

అమ్మా మనసులో పాపం చేరనీయకు. ఇదే దేవాలయం” అన్నాడు రత్తమ్మ పిన్నితో.

మేమిద్దరమూ అవమానంతో కుంగిపోయాం ఆ మాదక వాతావరణంలో నా వళ్లు జరజరలాడింది. చేసుకున్న పాపాల పశ్చాత్తాప తృప్తి వెలికివచ్చింది. నా దేహం మాయం అయింది. పాపాలే కళ్ళకు కనిపిస్తున్నాయి. ఎదుట నిలిచిన సాధువు నన్ను పరిహసిస్తున్నాడు.

గంట గడిచింది. మేము మా హృదయాల్లోని పాపాలను దూరంచేయ దానికి ప్రయత్నిస్తున్నాం.

శివుని పటం ఎదుగుతూంది. నృత్య, తాళ స్థాయి పెరుగుతూంది. కింద శవాల రాసులు పెరుగుతున్నాయి. ప్రళయకాలం ఎచ్చినట్లుంది. శివుడు విలయాన్ని గురించి ప్రియమిస్తున్నట్లున్నాడు.

దూరం తరిమిన పాపాలు నామీద దాడి సాగించాయి. విపశుణాయి చీటి వైపు సాగిపోతున్నాను. నా వెనుక కొందరు స్త్రీలు సాగారు. మేం అంభ కారంలోకి అడుగువేయక ముందే బైరాగి కనిపించాడు. రత్తమ్మను ఈడ్చు కొని వస్తున్నాడు.

రత్తమ్మ జుట్టు చెదిరింది. చీర అక్కడక్కడా చిరిగింది. ఆమెదేహం చెమటతో తడిసింది. నేను ఎర్రవారిన ఆమె చెంపను చూచాను. అక్కడ ఆ చుచ్చులెదు. చెరిగి పోయింది.

“రాం....రాం” దైరాగి రెండూ చేతులుఎత్తి కళ్ళు మూసుకొని ఆకాశాన్ని చూస్తూ “ఈదేవి చాల మంకుది. భగవద్దర్శనం అవుతే బెదిరిపోయింది అన్నాడు. అన్నాడు అంతే, గుంపులోకి మాయం అయినాడు.

చేష్టలుడిగిన రత్తమ్మను చేతుల్లో పట్టుకున్నాను. ఈ మిందిరంలో అడుగుపెట్టే భగవంతునికి కోపం వస్తుందని నాకు తెలియలేదు. అప్పుడు ఈ గుళ్ళో అడుగుపెట్టే భాగ్యానికి మళ్ళీనోచుకోనని అర్థంకాలేదు.

రత్తమ్మ పిన్నే భయంతో వణకిపోయింది. వనిత, రాజు రత్తమ్మ చీర నవరించారు. ముఖం మీద పడ్డ వెంట్రుకలు తొలగించారు.

“రత్తమ్మ....రత్తమ్మ” అని పిలిచారు.

“ఇహనేను ఇంటికి రాను” రత్తమ్మ మెడ నా బుజం మీద కదులుతూ .

“నాకు .... మోక్షం....లభించింది”

మీరు మరిచిపోలేదుగదా అదే ఏరోజు గుర్తుందా? దుష్టత్వపు ప్రతి అగ్గిపెట్టెరోజు.

మునసొకచోట.....

‘హాఫిజ్ గారు ఎచ్చారు! ఎదురుకుతున్న బామ్మ తలను ఎదలకుండా పట్టుకొని చెవిలో మూతిపెట్టి చెప్పింది. జరీనా

హాఫిజ్ గారు పస్తున్నారనే కబురు విన్న బామ్మ ముగ్గుబుట్టలాంటి తల సిగ్గుచేరింది. నల్లమందు డబ్బా చప్పున దిండుకింద దాచేసింది. ఖురాన్ మంచ పైకి మేడ పెట్టింది. కాంతిహీనములైన కన్నుల్లోంచి కారే కన్నీరు తుడుచుకుంది. ముసుగువేసుకోవడానికి దుప్పటి వెదుకుతూంది.

ఆమె మనుషుడు సలీం అతనికి ముసలమ్మ చేష్టలు బొత్తిగా గిట్టవు. దెన్నెలయిదేళ్ళ ముసలి దానికి ముసుగేమిటి? హాఫిజ్ గారు పస్తున్నారనే వార్త విని ముసుగుకు దుప్పటి వెదుకుతుంది. ఎటన్నా వెళ్ళాలంటే టాంగాకు తెరలు ఎత్తాలి. అడవి దాగ్గూలా ఎండిన నారింజపండు అయినా అహంభావం చాపదు. హాఫిజ్ గారికి పాపం వచ్చు ఎనిపించవు, చెవులు విసిపించవు అయినా బామ్మ పెళ్ళి చూపులకు వచ్చినట్లు ఉలికి పడుతూంది.

ఎదిరే సలీం పెదవులు చూచి బామ్మ గ్రహించింది. సలీం తనకేదో నీతి బోధిస్తున్నాడని.

“చచ్చినా అడదానికి సిగ్గుభారం తప్పదు ఇంతవరకూ పరాయి మగాని ఎంటపడలేదు. నీ ఆక్క చెల్లెళ్ళలా వెంట్రుకలు విరబోసుకుని, నోరువెళ్ళబెట్టుకొని, రొమ్ములు కనబరుస్తూ టీక్కు టీక్కుమని తిరగమంటావా!”

ఇంతకూ ఆ హాఫిజ్ గారు ఎవరయ్యా అంటే బామ్మ శత్రువర్గంలోని వారు బామ్మ కుటుంబానికే, ఉప్పు నీటి బావి దారికీ కలకాలంగా కార్పణ్యం రగులుతూంది. తగాదా వచ్చింది ఎప్పుడయ్యా అంటే తాతలకాలం నాడు హాఫిజ్ జీ తాతకూ బామ్మతాతకూ భూముల విషయంలో తగాద వచ్చింది. ఆది అంతటితో

ఆగలేదు, అగ్గిరగుల సాగింది. 'బామ్మతాత హాఫిజ్ గారి పెద్దల్లో ఎవరితోనో నడి పేడిలో అన్నట్ట! 'ఇవ్వొక్కనుంచి మాకూ ఉప్పుసీటి బాని వారీ బంధుత్వాలు తెగిపోయాయి ఇహ నుంచి మా సంతానంలో ఎవరైనా మీ గడప తొక్కుతే మహాపాపం చేసినట్టే''

ఆ అన్నపెద్దలు ఎలాంటి వారయా అంటే యునానీ దేశతల్లా ప్రకృతి రహస్యాలన్ని గుప్పెట్లో పెట్టుకున్న వారు. అందుకే వారిమాట వేదిం అయింది. ఎవరూ అతి క్రమింపలేదు. చచ్చిన వాళ్లు చచ్చారు కాని పిల్లలను ఇచ్చి ఇచ్చుకోవడం మాత్రం చేయలేదు. ఎదురు బదులు ఇండ్లు-మూతిపట్టుకొని ఎలాకూచుంటారు. పిల్లలు కలసి అడుక్కొనేవారు. యువతీ యువకులు స్నేహంలో ఒకరిని మించాలని ఒకరుచూచేవారు ముసలి వాళ్లుకూడా పంటరిగా కడుసుక నే వాళ్లు కావి నలుగురిలో పడితే ఒకరిమీద ఒకరు సవరించడానికి చూడేవారు.

హాఫిజ్ గారికి ఎనభయ్యోపడి ఆ కాలపు తిండి కాబట్టి ఈ ఎయిబ్బులోనూ కర్రపట్టుకొని పేడిదాటగలరు. అరిపోసున్న కళ్ళతో విరిగిన పిల్లలను సులోచనాల్లోంచి మనుషుల ముఖాల్ను గుర్తించ యత్నించేవారు. కాళ్లుచేతులు ఎనుకు. భూమి దగ్గరకు పిలుస్తున్నట్టు వంగిపోయారు. పైగా దమ్మరొగం జ్ఞానం విరామంలేదు. యముణ్ణిమోసగించి బ్రతుకుతున్నారు.

ఆసలు విషయం ఏమంటే బామ్మవారిని పిలువనంపింది. పిలిపించిన కారణం వివి హాఫిజ్ గారి చల్లారిన రత్తం సేగలు పొగలు లేచింది. ఆవేశంతో ఊగి పోయారు కదలడం చాతకాకున్న కదిలారు. ఒక చేయిక రాని బుజరమీద వేళారు. మరో చేత్తో కర్రపట్టుకున్నారు. కదిలారు బామ్మను చూద్దానికి వారి కర్రచప్పుడు విన్నది. అమ్మ చిన్నకోడలు ఉరికిపచ్చింది. చేయి పట్టుకొని దోవ చూపింతామని హాఫిజ్ గారు విదిలించారు 'ఇదేం నాకు కొత్తవోదా? ఈ ముంగిలి లోనే బిల్లంగోడు ఆడాం॥ అన్నాడు.

హాఫిజ్ గారి మాట విని అంతా గొల్లున నవ్వారు. ఏమిటీ-వీరు ఆటలాడారా? ఏమో? ఎవరికీ నమ్మకం కలుగలేదు.

“దాపున్నావా?” వారికి పుట్టెడు చెవుడు. చెవిటివానికి చెప్పినట్లు అరిచే వారు. బామ్మకు చెవుడే! ఆమెకు వినిపించినట్లుంది. జవాబు ఇవ్వడానికి నారి సారించింది.

“వాగుంది ఎవర్ని ఉద్దరించడానికి. కాటికి కాళ్లుచాచు కూర్చున్నా. ఆ గడియ రావడంలేదు. అంతే” పణికె తలను దిండుకావిచ్చింది. ఆలోచనలో పడిపోయింది. దేన్నిగురించి ముందు వివరించాలి - దగ్గును గురించి చెప్పాలా? గుంపె దడను గురించి చెప్పాలా? కాళ్లకు వచ్చిన నంజును గురించి చెప్పాలా? కీళ్ళనొప్పులను గురించి చెప్పాలా?

అందరూ కలిసి హాఫిజ్ గారిని మంచం మీద పడేశారు, దాంతోవారు ఉక్కిరి బిక్కిరి అయినారు, కాస్త పర్దుకొని నిట్టూర్పు విడుస్తూ అన్నారు. ‘దాగా చెప్పావు మనదేముంది కొనకు ఓచ్చాం, చేసుకున్న పుణ్యం చెట్టంతయి రక్షించింది. ఏం వెంట తీసికెళుతాం - మంచి చెడు రెండే’

ఇంతలో ఒక నౌకరు హుక్కా తెచ్చిపెట్టాడు, గొట్టం హాఫిజ్ గారి చేతికి అందించాడు.

బామ్మ వారి పూర్తివాక్యం వినలేదు, ఏదో పోగలాన్ని గురించి ఆమె చెవిని పడింది.

‘కాకుంటే ఏమిటి - కలికాలం దాపురించింది, ఈ పాపాలు చూస్తున్నా ప్రాణం పోదుగదా!’

ఆమె నల్లమందు డబ్బాకోసం వెదుకుతూంది, అప్పుడే అవలింతులు వస్తున్నాయి.

‘అంతా వానిలీల!’ హాఫిజ్ జీ హుక్కా పొగ గుప్పుగుప్పున వదులుతూ వేలుపైకి చూపించి ‘కాలం కాగిపోతూంది. చూస్తుండు ప్రళయం వస్తుంది’ అని చప్పున నోరుమూసుకొన్నారు. ప్రళయం వచ్చి పడ్తుందేమో అన్నట్లు.

“ఇదేం ప్రళయం కంటే తక్కువా” బామ్మ ముక్కుమీద వేలేసుకొని హావ్వు! ఆడపిల్లలు మొగుణ్ణి కోరుకుంటున్నారు! అన్నది.

హాఫిజ్ గారు ఉలిక్కిపడ్డారు. చేతినుంచి హుక్కాగొట్టం జారిపడింది, ప్రళయపు కొలిరాయి తమ మీదనే పడినట్లు జంకారు. ఇంకా ఆ దెబ్బకు కోలుకోకముందే బామ్మ రాష్ట్ర వినరడం సాగించింది.

“ఏద పోయిందా పౌరుషం.. మాటకు పొడుస్తాం చీరుస్తాం అని ఉరికారే! పడుచు పిల్లలు లేచిపోతున్నారు!! ఆ దేవుడు దయదలచడు ఇవన్నీ చూద్దానికి ఇంకా నూకలుంచాడు నేలమీద”

హాఫిజ్ గారు దిగుతో తలడ్కిల్లారు. మాట పెరిగడంచేదు. నిస్సహాయంగా చేతులుమాత్రం ఆడిస్తున్నారు.

బామ్మకు వాస్తవంగానే బతుకంటే విసుగు పుట్టింది. జగన్నాటకం సొంతం చూచింది. భర్తమీద పెత్తనం చలాయించింది. అత్తతో తన్నులు తిన్నది ఒక పడుచు కొడుక్కు పాదెట్టింది. ఇద్దరి కొడుకులకు బాసింగాలు కట్టింది. వాళ్ళ కొడుకులనూ తన చేతులతో పెళ్లికొడుకులను చేసింది. మగ్గురు అల్లుళ్ళకు స్వాగతం పలికింది. ముప్పై ఏళ్లయింది ముంజేతి గజలు చిట్టి పోయాయి. శీవితపు హాలాహాలం కూడా గ్రుక్కల కొద్ది మింగాల్ని వచ్చింది. ఇహ ఇప్పుడు వీధివాళ్లందరితోనూ “బామ్మ” అనిపించుకుంటూంది. ముసలి ముఖపు ముడుతలుచూచి దారే పోయేవాడు నిలిచిపోతాడు. నమస్కరిస్తాడు. వినముడై బామ్మ దీవెనలకోసం వేచి ఉంటాడు బామ్మ మనస్ఫూర్తిగా పీచిస్తే కోరిన కోరిక తీరుతుందంటారు. లోకులు.

వెండి తీగల్లాంటి వెంట్రుకల్లో దాగిన ముఖపు ముడుతల్లో అనుభవాల అంబరాలు కనిపిస్తాయి. ఆమె ముఖంలో అస్తమిస్తున్న సూర్యుని అందాలు కనిపిస్తాయి. ఇవాళికి ఆమె ఇంటివాళ్లకు సలసల కాగే పొలలా పరిణమించింది. మింగలేరు కక్కలేరు. ఆమె వాగుడుకు అంతా విసిగిపోయారు. మాట్లాడితే మాకాలంలో నైతేనా? అంటుంది. ప్రతిదానికి తప్పుపడుతుంది. మన పలు మనవరాళ్ళది కత్తీరక్తం అనుకుందాం.. స్వంతకొడుకులూ.. కూతుళ్ళకే

అమె అంటే గిట్టేదికాదు దేవుని దగ్గర ఈమె ఆయుర్దాయానికి సంబంధించిన లెక్కపత్రాలు ఎటువంటివి ఉన్నాయి? పోయినట్లున్నాయి! అందుకే ఇంకా బతుకుతుంది.

ఇది సూడండి-వీక్షతరాలనుంచి ఉప్పునీటి బావి వాళ్ళతో సంబంధాలు తెగిపోయాయా? ఇవ్వాళ బామ్మ మనమడు సలీం పెళ్ళాడై హాఫిజ్ గారి మనసు రాయి 'గజాలానే, పెళ్ళాడైనని కూర్చున్నాడు. ఉభయాల తల్లిదండ్రుల సంబంధం చేయడానికి సందర్భంగా ఒప్పుకుంటున్నారు.

ఈ విషయం బామ్మకు తెలిసింది. ఇహ తలదాడుతుంది. కేలుపెట్టి ఇల్లంతా ఒక్కటి చేసింది. తనను ముందు గోరీలోపడేసి రమ్మని కొడుకుని పట్టుకొని వీడ్చింది. అప్పుడు ఉప్పునీటి నూతి వాళ్ళపిల్లను కోడలుగా తెచ్చుకొమ్మంది.

బామ్మ కొడుకు ఈ మధ్యనే ప్రొఫెసర్ గా రిటైర్ అయి ఇంట్లో కూర్చున్నాడు. రిటైర్ అయింతరువాత కుటుంబాన్ని చక్కదిద్దాలనీ, పాత ఆచారాలు పట్టుకొని పేళ్ళాడాలనీ బుద్ధులు వుడుతాయి. కాని వీస్తున్న గాలికి ఆడ్డు కట్టలు కట్టలేం. ఈ విషయం దెబ్బయి అయిదేళ్ళ బామ్మకు అర్థంకాక పోవచ్చు కాని రిటైర్ అయిన ప్రొఫెసర్ అర్థంచేసుకోగలడు ఎదా.

బామ్మ నిరాశ చెందింది. హాఫిజ్ గారిని పిలిచింది. అమె వీధికంతటికి బామ్మ అతను కుటుంబంలో పనిత్ర విగ్రహంలాంటివారు. కొడుకులు, కూతుళ్లు, మనుమలు, మనుమరాండ్రు, మునిమనుమలు అంతాకూడా వారిసంతతి వందదాకా ఉంటుంది. వాళ్ళకే వీరంటేగిట్టదు. తమ పూర్వులు ఎవరో ఒంటెల మీద కుంకుమపూవుతెచ్చి వ్యాపారం చేశారట. వాళ్ళసంతతిగా చెప్పుకుంటారు వీళ్లు. ఏది చెప్పినా వినాల్సిందే. ఎవడు చూచాడు వాళ్ళరాక, ఎంకా రవం కాపాడుకోవాలని హాఫిజ్ గారి ఆరాటం. హాఫిజ్ గారి ఆజ్ఞలేబలం ఉంటే "గజాలాను" పూడ్చిపెట్టెవారు. అయితే గజాలా తన తండ్రీమాటే లెక్క చేయదు.

“అదేం చిన్న పిల్లా, మెడిసిన్ చదివింది. తన మంచిచెడు ఆలోచించుకో గలడు” అంటాడు హార్టీజ్ గారి అల్లుడు - గజాల తండ్రి. అల్లుని మాటలపై హార్టీజ్ తల తిరిగిపోయింది. ఏమిటి అడపిల్లలకూ మెదడుంటుందా? వారూ మంచి-చెడూ ఆలోచించగలరా? అప్పుడు ౭౨ అందుకొని బామ్మదగ్గరికి బయల్దేరారు.

అందరూ ఒకే పదవిలో ఉన్నారు. భయం దేనికి? అయినా బామ్మ ముళ్ళ పొదలా మీదపడింది. ఒకటి దగ్గు అటుపై విషం కక్కే బామ్మమాటలు. జవాబుకోసం పదాల అన్వేషణ. ఎడిగాలికి రెపరెపలాడే పతాకంలా ఉంది. హార్టీజ్ గారి స్థితి.

“నీ ఎత్తులన్నీ నాకు తెలుసు. అదే భూముల పగలీర్చుకోవాలనుకుంటున్నావు - కాని జ్ఞాపకం పెట్టుకో - నువ్వు కాటికి కాళ్ళుచాచే”

బామ్మవాయిం పూర్తి కానివ్వలేదు. అర్దుకుంది. సాగించింది.

“అరే వచ్చావయ్యా మొనగాడు గోరిగుర్తు తెచ్చేవాడు. బుద్ధిచెప్పుకో మనుమరాలుకు నీముఠాన్నే మసిపూస్తుంది ఏంలాభం గడ్డం తెల్లపడి?”

ఇదిగో .... నా .... నా .... నా మనుమరాలిని ఎమన్నా అంటే ....” అటువెనుక మాట పెట్టలేదు. సంజ్ఞతో వాక్యం పూర్తిచేశారు. వాదన మరి సాగలేదు. పూర్తిచేశారు. హార్టీజ్ గారికి బామ్మలాంటి ఎక్కిళ్ళతో తలపడ్డం తటస్థ పడలేదు.

“వచ్చాడయ్యా పెద్ద మొనగాడు - అందరికీ తెలుసు నీ మనుమరాలు జేషాలు. పెంచండి పాపాలు పడుచుదనం పొడుచుకొచ్చిందయ్యా మిండణ్ణి ఎన్నుకోవడానికి” ఊపిరి సలుపకున్నా గబగబా అనేసింది.

“అయితే నీ .... నీ .....” హార్టీజ్ కోపంతో వణికిపోయారు. చేయెత్తి ఏదో అందామనుకున్నాడు. ఇంతలో హుక్కా నేలపడి ముక్కలయింది.

“చాలావు చెప్పావు. నా తప్పులు ఎన్నుతావా ! శీలంకోసం పాజాటచ్చే దాన్ని”

ఆడదానితో వాదించి ఎవడునెగ్గాడు - హాఫీజ్ జీ నెగ్గడానికి ! - హాఫీజుగారి నరాల్లో రక్తం సలసలకాగింది. ఆ నోటిదురుసు ముసల్దానికి బుద్ధిచెప్పాలని పించింది. చాతనైతే చేతివ్రతతో దాదాలనిపించింది. ఆడదాని నోటికి ఎదుర్కోడానికి మగాడు ఉపయోగించే ఒకేఒక ఆయుధం అతని బలం - బలప్రయోగం కాని హాఫీజుగారిస్థితి ఎలాఉంది? కాలు చేయి కదల్చలేని అనిటి. అడుగు వేయాలంటే ఆసరకావాలి. నోటికి బలంలేదు. ఎక్కు వెలవెల పోతున్నాయి. పురుషునికి అంతకంటే అవమానకరం అయిన శిక్ష మరోటి ఉండదు.

ఈ గొడవ విన్నారు. ఇంటివాళ్లంతా పనులు ఎదులుకొని ఉరికివచ్చారు. ఆ మాటా, ఈ మాటా చెప్పి ఇద్దరినీ శాంత పరిచారు.

“ఏమిటిది పిల్లలా పోట్లాడుకొనే వయసామీది?”

“హాఫీజుజీ మా తాతగారితో సమానం” బామ్మ మనవరాలు జరీనాఅన్నది

“అనండి అనండి. ఇంకా అనండి. నీకే చాతనయితే నన్ను బతికి ఉండగానే పూడ్చివచ్చేదానివి” బామ్మ కోపం తారాస్థాయి నందుకుంది.

‘ఈకాలపు పోరల....హుం....మా కాలంలో....’ హాఫీజ్ జీ వెక్కిరిస్తూ అని ఆకాశం చూడసాగారు.

‘కాకుంటే మా కాలంతో నయితే....’ బామ్మ కోపంగా హాఫీజుజీని చూచింది. ఎవరో వెనక్కు నెట్టినట్లు పడిపోయింది. అలా పడడం దుఃఖతప్త బాష్పగాఢల్లోకి పడిపోయింది. లిప్తలో గతంమీద పడిపోయిన తెరతొంగింది. ఎదుట అంగణంలో మామిడి చెట్టు ఎసిపించింది. అది ఆమె నాటినమొక్క. ఈనాడు శాఖోపశాఖలయి ముంగిలి సొంతం ఆక్రమించింది.

ఈ మొక్కను బామ్మ నాన్న తెచ్చారు. మొక్కను చూచి పిల్లలంతా గుమిగూడారు. దాంతో అడుకుంటాడున్నారు. తమకు ఇచ్చెయ్యమన్నారు.

అది మంచిజాతి మామిడి మొక్క అందుకే నాన్న ఆందరినీ అదిలించారు. బామ్మకు ఇచ్చాడు. బామ్మ అప్పటికి పసిపిల్ల. బామ్మ గునపం తీసుకొని తవ్వతుంటే హాపిజుగారు వచ్చి పక్కన కూర్చున్నారు. బామ్మ హాపిజును రజ్జుభయ్యా అని పిలిచేది. ఆమెకు ప్రాయంలో ఉన్న రజ్జు అగుపడ్డాడు. తనదేయి పట్టుకొని లాక్కొని పోతున్నాడు. బావుల్లో ముంచుతున్నాడు. అయినా ఆ విషయం తల్లికి ఎన్నడూ చెప్పలేదు. ఆమెకు భయం. ఆప్పుడు ఆమె ఎయసెంతో గుర్తులేదుకాని చేతిలో పిల్లలతో ఉరకడం మానేసి నెమ్మది నడక సాగించింది. అయినా ఆత్మపగలంతా ఆమె దగ్గరే ఉంచుకునేది. కుట్టు నేర్పే నెపంతో తనపిల్లల బట్టలు కుట్టించుకునేది. కుట్టు తప్పు పడితే సూది గుచ్చేది. అయినా నవ్వుతుండేది.

రజ్జు బామ్మతగ్గర్నుంచి గునపం లాక్కోపోయాడు. ఆమె విదిలించింది రజ్జుకు ఆశ్చర్యం కలిగింది. అతను బావగా బామ్మను చూచాడు. ఒక బాష్ప బిందువు ముక్కుమీద జారి, ముక్కెరలో ముత్యంలా మెరిసింది. రజ్జు మనసుకు బానిసఅయ్యే ఎయసులో ఉన్నాడు. మెదడు మాట మనసు విననిప్రాయం అది.

ఉప్పునీటిబావి వాళ్ళతో సంబంధం కుదరదు. ఈ విషయం ఆమెకు బాగా తెలుసు. అయినా రజ్జుతో చింతకాయలు తెప్పించుకునేది. తల్లి ఎంత తని ఒరుస్తుంది? రజ్జుతో గట్టిగా చెప్పేసింది. “పిల్ల పెద్దది అవుతుంది, కలపడానికి రావద్దని”

రజ్జు ఆమాట విన్నాడు. కాళ్ళు వేళ్ళాడ బడ్డాయి. కాళ్ళు విరిగినట్లు బల్లమీదినుంచి లేచలేకపోయాడు. ఇహ అక్కడ అతనికి మిగిలించేమిటి? నాలుగు చేతులు కలిపి మామిడిమొక్క నాటిన్నాడు. కన్నీటితో మొక్కను తడుపుతూ “కావాలనుకుంటే జీవితాంతం నీతో గడపాలవిఉంది” అన్నాడు. తరవాత చేతుల మట్టి దులుపుకుంటూ వెళ్ళిపోయేప్పుడు ‘ఆలోచించుకో’ అన్నాడు.

‘అయితే వెళ్ళు’ అనేపదాలు ఆమె గుండె తోతుల్ని పెళలించుకొని

బయట వచ్చాయి కాని పెదవిని కదిలించలేక పోయాయి. తరవాత ఆమె ఆలోచించనేలేదు, అదపిల్లలకు ఆలోచన ఏమిటి?

ఒకనాడు వీధిలో బాజాలు మోగాయి. వీధివాళ్ళంతా చొమ్మపెళ్ళి ఊరేగింపు చూడకూడారు. రజ్జు కూడా వీధిలోకి ఎచ్చాడు మతాబుల వెలుగు చూడ్డానికి. ఒకడు చిచ్చుబుడ్డికి నిప్పంటించాడు. చిచ్చుబుడ్డి కిలకిల నవ్వుతూ ఆకాశానికి ఎగిసింది. నవ్వుల దివ్వెలు నలువైపులా వెలిగాయి. ఇంతలో ఊడిపడ్డ నక్షత్రాల్లా నలువైపులా గాఢాందకారం ఆలముకుంది. నలువైపులా చీకట్లు నడయాడాయి. అతడు ఆడుగు ముందుకు వేశాడు. కాలిపోయిన చిచ్చుబుడ్డిని అందుకోవాలనుకున్నాడు. చేతికి చురుక్కుమని తాకింది. వేలుపట్టుకొని చాలినేపు ఉన్నరుమంటూ ఉండిపోయాడు.

ఆరొజు బామ్మ ఆలోచనలకు అంతులేదు. కన్నీరు కాలువలు కట్టింది. అప్పగింతలప్పుడు తల్లిని పట్టుకొని భోరున ఏడ్చేసింది ‘అమ్మా నేను నిజంగా మామిడి చెట్టును ఎదిలి పోతున్నానా?’ అంటూ ఏడ్చింది.

నాటినుంచి రజ్జు అమ్మాయిల జోలికి పోవడం మానేశాడు. అమ్మాయిలను చూస్తే అగ్నితణాలు గుర్తుకువచ్చేవి పసి పిల్లలకు పరిచయంలేని ముఖం కనిపిస్తే భయపడ్డట్టు అడ పిల్లల్ను చూస్తే అతనికి బుగులుగా ఉండేది.

అనంతరం అతడు ఖరాన్ను హాఫజు - కంతోపాఠం - చేయడంవల్ల హాఫిజు అనే దిరుదం పొందాడు. తరవాత ‘గులిస్తాన్’ బోస్తాన్, చదివారు. అతనికి చదువు చెప్పే మౌలానా తాహరలీ అతని జ్ఞానకళక్తిని అతిగా మెచ్చుకునేవారు. హాఫిజు పాఠంగాని, మాటగాని మరిచిపోడు అనేవాడు గురువు.

“మరిచిపోలేనా? అనుకుంటే అనేకం మరచి పోగలను.” అని బెదిరి వట్లా గురువుగారి ముఖం చూస్తూ ఉండిపోయేవారు హాఫిజుగారు.

తరవాత వీధిపెద్దలయి అనేకుల అదృష్టాలను నిమిషాల్లో తేల్చేశాడు— తగాదల్లో తీర్పులు ఇచ్చి.

ఒక శుభవేళ వీధిలో నన్నాయి మోగింది. వీధిలో అడావుడి కనిపించింది. వారు దాసింగం సరిరించుకుంటూ గుర్రం ఎక్కారు. ఒకడు చిచ్చుబుడ్డి అంటించాడు. హాఫీజు గారి వేలు చురుక్కునుంది. ఆ నిప్పు బట్టలో పడింది. అంటుకుంది. వారు గుర్రంమించి పడిపోయారు. ఉక్కిరి బిక్కిరి అయినారు. కాని కొండపల్లి దొమ్మలాంటి పదుపు అప్యాయతతో మంటలు ఆరిపోయాయి. జీవితంలో ఆనందం ప్రవేశించింది - హాయిగా గడిచిపోతూంది

వేసవి పగలు కొడుకులు కూతుళ్ళతో మామిడి పళ్ళ తినడానికి కూర్చునే వారు. బామ్మనుంచి ఎచ్చిన మామిడి పళ్ళ హాఫీజుగారి పళ్ళ పులిపించేవి, పులుపు దనం నరసరాల్లో వ్యాపించేది. ఆ చెట్టుపళ్ళ ఇంత పులుపుదేలాయి!

బామ్మ ఏండ్లకు పుట్టింటికి వచ్చేది

‘అమ్మా ఎలలు ఎస్తాయా! చాల ఎలల్లో ఈ మామిడి చెట్టుకనిపిస్తుంది. నేను కనిపిస్తాను నేనే మామిడి చెట్టుకు నిప్పంటిస్తున్నట్లు కలగంటాను.’

కలల పృథ్వాంతం విని అంతా దిగ్గునలేచి కూర్చుంటారు’ నువ్వేగదనే ఈ చెట్టును పసిపిల్లను సాకినట్టు సాకాపు’ అంటుంది అమ్మ.

“ఆరోజంతా గుండె దడదడలాడుతుంది పిల్లలమీద కోపం తీర్చుకుంటాను. వాళ్ళతో పోట్లాడుతాను. అయినా వాళ్లు మాట్లాడరు, పాపం చూస్తూ ఉండిపోతారు.

భర్త పోయింతరవాత ఈ ఇంటికే వచ్చేసింది అప్పుడు అమాంతంగా తన పెత్తనం గుర్తుకువచ్చింది. ఉప్పు నీటి నూతివాళ్ళ పాతవైరాన్ని గురించి పిల్లల బుర్రలకు ఎక్కించింది. వాళ్ళపిల్లనే తనకు జీవితంలో అనేక ఇక్కట్లు ఎచ్చాయని నూరి పోసింది.

ఇటు రజ్జా హాఫీజు అయినాడు వీధిపెద్ద అయినాడు. తాత అయినాడు. అన్ని దశలుదాటి వీధి వాళ్ళకు హాఫీజు అయ్యాడు. పిల్లలకు ఖురాన్ చదివించే వారు. ఎవరో ఒకతల్లివచ్చి భీవనలు కోరేది. వారి ఆయువుకూడా ఆనందంగా కొనసాగుతూంది. మంచంమీద కూర్చొని, జపమాల తిప్పుతూ సర్వజగత్తునూ

దూషిస్తారు. పార్శ్వన సార్వభౌమ కావాలంటే మనస్ఫూర్తి కావాలి. ఎందుకో తెలియదు కాని వారెన్నడూ మనస్ఫూర్తిగా ప్రార్థించినట్లులేదు. నమాజు చేసేప్పుడు పరద్యానం, సుస్కరించేవద్దో అన్యమనస్కత వార్ధక్యంలోనూ ఎదల్లేదు రాత్రులకు రాత్రులు జాగరంచేసి ప్రాయశ్చిత్తం చేసుకుంటారు. గంటలతరబడి సాష్టాంఘి ముక్కు నేలకు రాస్తారు. జీవితంలోని సుఖాలన్నీ అనుభవించారు. అయినా ఏమీటి మనస్తాపం! జీవితాంతం ఒకదోసేడు చల్లపిపీళ్ళకోసం నిరీక్షించినట్లు తల్లడిల్లిపోతారు జపమాల నేలక్కడారు.

“ముసలివాళ్ళను చాలమందిని చూచాను కాని మామగారివలె ముక్కు మీద కోపం ఉండేవాళ్ళను మాత్రం చూడలేదు” పెద్దకోడలు అజిజా అంటుంది

“ఊరుకో - పెద్దమనిషి - ఏమిటిది?” కొడుకు వారిస్తాడు.

ఇంతలో గజాలా పెద్దగా నవ్వేస్తుంది. ఆ నవ్వువిని వారినరాల్లో చిచ్చు రగులుతుంది. “దేచూ ఒకప్పుడు పడుచు వాళ్ళమే - కాని మీవలె కుక్కల్లా తిరిగిలేదు, మనుషుల్లా ప్రవర్తించాం .... .” మరేదో అనబోయారు కాని మరకు ఇచ్చిన బిస ఎడిసిపోయింది. దగ్గుతెరవచ్చి సతమతం అయినారు “భగవంతుడు ఎల్లరినూ రక్షించుగాక” అన్నారు సంపూర్ణ విశ్వాసంతో.

అలా ఏదో మత్తులో ఉభయుల మధ్య కొన్ని గంటలు జారిపోయాయి. వారి మనో నేత్రాల్లో మరెన్ని దృశ్యాలు కనిపించాయో!

“అయితే వెళ్ళనా .... .” అమాంతంగా అన్నాడు - ఏదో స్వప్న జగత్తునుంచి బయట పడినట్లు.

“ఎక్కడికి వెళ్లతావు కూర్చో .... .” అనడం అన్నది కాని చామ్రు గుర్తించింది. అది ఈ నాడు అనాల్సిన మాట కాదని.

“ఏమిటి నేనన్నది. .... ?” చెయ్యి నొసట పెట్టుకొని ఆలోచించసాగింది. ఆలోచనా తరంగాలు వచ్చి వచ్చి మామిడిచెట్టును తాకి ఆగి పోయాయి .... .

“ఇంకా అనేదేమున్నది. .... !” హాజీజీ వడకే చేతుల్తో కర్ర అందుకొని లేవబోయారు.

ఇప్పుడు నువ్వు, నేనూ అంటే వినేదెవడు ....” అంటూ చప్పున అగిపోయింది - నొప్పితో తల్లడిల్లెవానికి మందుగుర్తుకు వచ్చినట్లు.

“నేననేదేమంటే చేసేయ్యండి అవెవరిపెళ్ళి - కవీసం అర్థంలేని ప్రార్థనలు చేయరు - మనసయినా నిర్మలంగా ఉంటుంది”

హాజీజీ అన్నారు.

మొంగ సొమ్ము

కొంతకాలం గుసగుసలు - బరుగు పొరుగుల గుట్టు గుండెలో దాచుకోలేక గుబగుబలాడారు.

పొరుగున కొత్తవారు ఏదై కొత్తవారైనా, ఏదైతానా వెంటతెస్తారు. వీడు తరాలవారి పథలు బయటబడ్డాయి, ఆడవాళ్లు అరాటం చెప్పలేం - రాత్రిళ్లు నిద్దరుండవు - పిల్లలు నిముషానికి ఒక వార్త తెస్తుంటారు.

“ఛాయ మార్కెట్టునుంచి కొన్నిరివోందాలు తెచ్చింది”

“ఛాయ మిద్దెపీడ బట్టలు ఆరేస్తుంది”

“ఛాయ వెండిసెమ్మలు నరసమ్మకు అమ్ముతూంది”

కొత్త పొరుగుల ప్రతి పదిలిలో రహస్యాలు దాగి ఉంటాయి. వాళ్ళ ప్రతిమాటలో అనేక అర్థాలు పనిపిస్తాయి. వారి ప్రతి ప్రవర్తనా వీధిసాంతాన్ని కదలిస్తుంది.

కాని ఛాయ, ఆమె తల్లి అతిగుట్టగా ఉంటున్నారు. వారి విషయానేమీ బయటికి రావడంలేదు.

ఛాయ తండ్రి అమాంతంగా చనిపోతే సంసారం నెత్తిన దేసుకొని ఇక్కడికి వచ్చారనీ, ఉద్యోగం వెదుక్కుంటామనీ చెప్పుకున్నారు. ఆయితే ఆమాట ఎవరూ నమ్మలేదు. ఇద్దరు ఆడవాళ్లు - పంటరిగా - ఉపాధి వెతుక్కోవడానికి ప్రయత్నించడం మామూలు నేరమా? అంత తేలిగ్గా ఎలా పదిలేయడం!

పీడిలోని మగాళ్లకు ఛాయకు మగదిక్కులేదని తెలిసిపోయింది. వారందరికీ ఆమె మీద అమాంతంగా సానుభూతి పుట్టుకొచ్చింది. దాంతో ఆడవాళ్ళంతా అప్రమత్తయ్యారు.

నాకు చాలాసార్లు ఎరిగించింది చాయ - పట్టికీలోనుంచొసి. తల దుప్పి
 కుంటుంది. ఆమె వెంట్రుకలు చాలబొడవు. అక్కణ్ణుంచే నన్ను చూస్తుంది.
 ననుస్కరించి మాట్లాడాలను కుంటుంది. అప్పుడు నాకున్న పేలెడుజుట్టు గుర్తుకు
 వస్తుంది. మాట్లాడలేను అంటే కాదు ఏమంది - వానిదిగ్గర? కంగు పచ్చదే
 కాని ఆకర్షణలేదు కిట్ట పదాబుల్లాఉంటాయి. ఎప్పుడూ విరిగిపోయిన హార్మోన్
 వియం మీద శర్వరంలేని కాగం అలాపిస్తుంటుంది. ఇంగ్లీషునవల చదువుతుం
 టుంది - డిక్షనరీ సాయంతో అంత ఓడికననులు చూస్తే నాకు ఎట్టమంట
 ముఖ్యంగా కాలేజీకి వెళ్ళేప్పుడు ఆమె కాటుక ఎంటిచూపు నాగుండెలోకి
 దూసుకు పోతుంది.

ఆ తల్లి కూతుళ్ళతో పరిచయం కలిగించుకోవడం ఏమో గానీ పట్టించు
 కునేవాళ్ళకారు వీధివాళ్ళ అంటేకాదు వాళ్ళంటే వీళ్ళకు గిట్టదు - మంట కూడా
 అందుకు మూడు కారణాలు వారి సంపద - స్వేచ్ఛ - సౌందర్యం.

వాస్తవానికి ఆ తల్లికూతుళ్ళున్నట్ట అమూడిట్లో ఏదీలేదు. పాపం చాయతల్లి
 రెక్కలు ముక్కులుచేసుకొని అప్పుడాయచేస్తుంది వాటిని మార్కెట్లో అమ్ము
 తుంది. దాంతోనూ పొట్ట నిండకుంటే చాయ పొరుగింట్లో ఉంగరం అమ్ముతుంది -
 కడియాలు కుదువపెద్దుంది.

వీధిలోని ఆడవాళ్ళంతా ఆనేర తర్జనభర్జనల తరువాత నిర్ణయించిందే
 మనగా అదంతా దొంగపొమ్మని. ఈ నిర్ణయం అనేకమంది ఆరాటాన్ని
 తగ్గించింది. అందులో ఏదో మహారహస్యం ఉందని నిరీక్షించినవారికి నిరాశ
 కలిగింది. వాళ్ళకు ఆనిర్ణయంలో నమ్మకంకలగలేదు. ఎందుకంటారా అంతటితో
 ఆ విధ ముగసిందిగా ! విధ ముగిడయం చాలమందికి ఇష్టం ఉండదు. అయినా
 ఏం చేయగలరు ? కొత్తగా వచ్చిన పొరుగులమీద కుక్కల్లా మొరగ్గలరు.

ఆ రోజు ఒక నిర్ణయానికి వచ్చారు - చాయ తెచ్చిన వస్తువులు కొనరాదని
 మా అమ్మ మరో అడుగు ముందుకు పేస్తేంది. ఎప్పుడో ఒకప్పుడు పోలీసులు
 విరుచుకు పడ్డారినీ - దొంగసొమ్ము కొన్న వీధివాళ్ళందరినీ పట్టుకపోతారని !

వనులు ముగించుకున్న అమ్మలక్కలు మధ్యాహ్నం మా ఇంట్లో కూడు తారు. అప్పుడు వారికి ఛాయ, ఛాయతల్లిని గురించిన ముచ్చట్లవంటే ఆసక్తి కరిమైన విషయం మరొకటి కవిపించదు. ఏమిటిది? ఎందుకిలా జరుగుతుంది? అనేకపుష్పాలు వికపిస్తే వాతావరణం సురభిశమౌతుంది. అనేక చుక్కల వెలుగుకు ఆకాశం వెలుగుతోంది. అనేక మంది ఆడవాళ్లు కూడుతే ద్వేషానల జ్వాలలు రగుల్తాయి

గుసగుసలు, కర్కశదృక్కులు. మగమహారాయల హవభావాలు ఛాయను కుంగబీశాయి, వెండిగిన్నే వయ్యద మాటునదాచి, బిచ్చుఃత్తైవలె ఇంటింకీ తిరిగేది. వాడపిల్లలు గారడివానిచుట్టుపలె ఆమె చుట్టూ గుమిగూడేవారు. దర్వాజాల్లో నుంచున్న ఆడవాళ్లు ఆమెను చూచి తలుపులు మూసుకొని గునిసేవారు. “వెండిగిన్నెలు మీ ఇంట్లో ఉండగలవు - మేం వాటిని కొనగలమా?” అని.

తరవాత ఛాయతల్లి దుకానాలకు తిరిగింది. ఇహ మా ఇళ్ళకు వాళ్ళరాక పోకలు తగ్గాయి. క్రమ క్రమంగా నగలు, వెండి సామగ్రి హరించింది. పాత చీరలు పాత హర్మోనియం తీసుకొని తిరిగారు. తరవాత రోజులు తరబడి బయటికి వచ్చేవారు కారు.

తన్నులుపడి తిట్లు తిట్టినవార్ని మరో తన్ను తన్నొచ్చు.... ఒకే దెబ్బకు పకిపోయినవాణ్ణి లేవనెత్తక తప్పదు. ఛాయ ఇంటిపామ్మిలో పిల్లి లేవకపోవడం. వారి వేడి నిట్టూర్పులు ఆందరి గుండెలు కరిగించాయి. తల్లీ కూతుళ్ళ శవాలు ఆ ఇంట్లో కుళ్ళాలనుకున్నారా ఎవరన్నా? అలా జరుగుతే ఆ పీడసాంతం వాడవాళ్ళకు కొట్టదూ !

తమ ప్రాముఖ్యాన్ని గుర్తింపజేసుకున్న వీధి వనితలు మళ్ళీ ఛాయను తమ ఇళ్ళకు రానిచ్చారు. వాళ్ళంతా ఛాయకు సాయపడాలనీ చిత్తశుద్ధితోనే అలా చేశారనుకొండి, అయితే పదిరూపాయాల సరకు ఒక్కరూయికే కొన్నారు - అదీ ఏదో దానధర్మం చేసినట్లే !

ఒకనాడు కాలేజీకి వెళ్ళడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాను. గుమ్మంలో నుంచున్నాను, రిక్షాపిలుస్తున్నాను. ఛాయ కిటికీలో నుంచి చూచింది. నా దగ్గరికి వచ్చింది.

ఆమె కళ్ళలో కన్నీరు నిండనుంది నలువైపులా భయం భయంగా చూస్తుంది. ఆమె చేతిలో చిన్న పాలరాతి తాజుమహల్ ఉంది. ఎంతటా ఆ చిన్న తాజుమహల్ నీడ వదులుతుంది. మార్గశీర్ష చలిలో చిన్న పుష్పావళి పీచివల్లు ఎడకి పోతుంది ఛాయ.

జట్టపట్టుకొని మార్కెట్టుకు వెళ్ళేరామయ్య భార్యను భయం భయంగా చూచింది. ఆమె పెళ్ళిపోయేవరకూ చూచి చిన్న తాజుమహల్ నా చేతిలో ఉండింది. - చూడమన్నట్లు. నాకు అమ్మ చెప్పిననీతులు గుర్తుకు వచ్చాయి, అయినా ఎలా కాదనడం?

“ఇదిమీకు ఎలా వచ్చింది” మెల్లగా అడిగాను.

ఆమె నేలమీద ఏదో వెదికినట్లు చూచింది. తరువాత తనచేతులు రాచుకుంది. తరువాత ఆమె విశాల నేత్రాలు నన్ను చూచాయి నా గుండెలో గుచ్చుకున్నాయి.

“తాజ్, చాలా మంది అమ్మాయిల దగ్గరికి ఎలాగో వచ్చేస్తుంది. నా దగ్గరికి వచ్చేసింది-ఆయితే అది దొంగ సొమ్ముకాదని నమ్మండి. అవును-తాజ్-మహల్ ను ఎవడు దొంగిలించగలడు?

ఆ రోజు తొలినారి ఛాయను ధ్యానంగా చూచాను. వికారంగా లేదు ఆమె కోసం ఒక తాజ్ మహల్ : ట్టించవచ్చు.

“అవును-ఎందుకీ ‘తాజ్ ను అమ్ముతున్నారు?’

“ఇది అమ్ముడు పోయేవస్తువు కాదు కాబట్టి”

ఆమె “తాజు”ను తన చేతిలోకి తీసుకొని, తల్లి తన వంటరి బిడ్డను తుడిచినట్లు, తుడిచింది. ఇహ ఇప్పుడిది ఆటబొమ్మ అంతే బొమ్మల దుకాణాల్లో మీరు చూచి ఉంటారు ఇలాంటివి వరసలుగా పెట్టిఉంటాయి. అయిదు రూపాయల కొకటి అమ్ముతారు.

పీడితోని అడవిల్లల గుంపు నావైపు వస్తూంది. ఛాయ చెదరు చూపులు చూచింది. చప్పున ఆమె చేతిలో రెండు బావాయాలు పెట్టాను “తాడో”ను టిసెన్ తీసికెళ్ళే వద్దాలో దాచేశాను.

అలా ఛాయలు అంత ఉదార హృదయంతో సాయం చేసినందుకు నా కెంతో గర్వంగా ఉంది-ఆరోజంతా-రెండుబావాయాలు ఆమెకు దానం చేశా చుకున్నాను. ఎవరైనా ఛాయ కష్టాల్ను గురించి ప్రస్తావితే నేనిచ్చిన రెండు బావాయాలు నాకు చప్పున గుర్తొస్తాయి-కాని నాకేజుల్ మీద ఉన్న చిన్న ‘తాడో’ గుర్తుకురాదు.

ఆ చిన్ని తాడో వెనుక సిరాతో ఏదోరాసి ఉంది. ఛాయ దాన్ని దాచడానికి యత్నించింది-కాని చెరపలేక పోయింది. జారిన దాప్పబిందువులా, ఒక సిరా ముక్క-అక్కడ చెదిరిపోయింది. తాడో నా పేజుల్ మీద ఉంది. రాత్రికి లాంపు వెలిగిస్తాను చదువుకోడానికి అప్పుడు దాని సేద గోడమీద మహా సౌధంలా విరాజిల్లుతుంది. వీన్ని తయారు చేయడానికి, వీన్ని ప్రేమ కానుకగా అందించ దానికి ఎన్ని కొంచలు ములచారో? ఎన్ని పూల రేకులు పజ్రపు గుండెకు గాట్లుపెట్టాయో! రాజామహల్ అరుపు రుపునాఎన్ని స్వప్నదీపాలు వెలిగాయో! విడిపోయిన షాహజహా! ఎన్ని ఎన్నటి బీషాహులు జరుపుకున్నాడో!

ఛాయ మరోసారి నాదగ్గరికి వచ్చింది.

ఆ రోజు జాగ్రత్తపడి వచ్చింది-అయినా కనుకొనుల్లో చెమ్మా, చెదరిన వెంట్రుకలు ఆమె భావను వ్యత్రవరుస్తూనే ఉన్నాయి. ఎవరో లోపలికి బలవంతంగా నెట్టినట్లు చెడుబగూ గదిలో ప్రవేశించింది. ఆమె చేతిలో ఒక బట్టల ప్యాకెట్ ఉంది. అది చేతిలోంచి జారిపోకుండా గట్టిగా పట్టుకుంది. గదిలో ప్రవేశించి వెళ్ళు అడిస్తూ నుంచుంది. నాతో మాట్లాడే దైర్యం లేనట్లు-నుంచుంది. ఎలా చెప్పాలో తెలపక తడబడుతూంది.

నేను ఆమె చెప్పే కుండానే గ్రహించాను-ఏదో పనికిరాని వస్తువు తెచ్చింది అమ్మడానికని దాన్ని కొనాలి. ఈ లోగా ఎవరైనా వస్తే ఛాయ వెళ్ళిపోతుంది. అమ్మలేదు అమ్మేరావచ్చు గద్దించి వెళ్ళగొట్టచ్చు.

ఈ చాయకు మేమే దొరికినట్లున్నాం దోచుకోవడానికి రూపాయి, అర్థా ఇచ్చి వదిలించు కోవడం మంచిది. అన్నాయి.

“అచ్చా! ఒక రూపాయి ఇస్తే గడుస్తుందా?”

‘నాకు మీ రూపాయి అక్కరలేదు’ అమె ఫ్లెషిలో దుఃఖపు జీరలున్నాయి. అమె కన్నుల్లో దిగంతవ్యాధిమైన ఎడారులు కనిపించాయి. వాటిల్లో ఆడగు పెట్టాలంటే ఇంకాను.

‘అయితే ఆ ప్యాకెట్ లో ఏముంది?’ త్వరగా వదిలించు కోవాలని అడిగాను.

అమె కష్టాలు గట్టెక్కినట్లు ఒక నిట్టూర్పు విడిచింది. పేకట్ విడిచింది. అందులోంచి చిరిగిన ఒక ఉర్దూనపుల ‘దార్ ఇన్నాన్ మురగయా’ (మానవత చచ్చిపోయింది), ఒక పెన్ను, ఒక బనారస్ పట్టుచీర తీసింది.

“ఇది దొంగసాముకాదు. ఇవన్నీనావి”

నేను నిర్దయగా పుస్తకం అందు కున్నాను. పాత పుస్తకాన్ని అంటు కోవడం అంటే గిట్టదునాకు అయినా అతి శ్రద్ధగా చూడాల్సి వచ్చింది. పుస్తకానికి అట్టలేదు. తొలి పుటమీద ‘నాచాయకు, అస్లమ్, అని రాసి ఉంది. పుస్తకం పక్కన పెట్టి చీర అందుకున్నాను. సరైన జారిపడి పోయింది.

“కాస్తజాగ్రత్తగా పరిశీలించండి” నా నిర్లక్ష్యాన్ని ఓర్చలేక పోయింది.

ఆది ఎరుపు జరిచీర. రంగు వెలసిపోయింది. ఇలాంటి చీరలు సాధారణంగా హిందూ పెద్దపులు ధరిస్తారు.

“ఈ చీర మీదేనా?”

“అవును. కాని ఎన్నడూ కట్టలేదు” చప్పున వివరించింది

“అలాగా ! అయితే పెళ్ళినాడు కట్టుకుంటారేమో !” ఆమె సిగ్గుతో తల వంచుకుంది. ఎంటనే దొట్టు చెరిపేసింది. అప్పుడు ఆమె ముఖంమీద చీకట్లు మరీ పెరిగాయి.

“చీర అమ్మదానికి తెచ్చాను”

అయితే ఇందులో ఏదో ఐకటి కొనక తప్పదన్నట్లు తలమీద చేతులు పెట్టుకొని కూర్చున్నాను. చాయకు. సాయపడ్డానికి నా దగ్గర అంతదబ్బులేదు. కాదనీ మాత్రం ఎలా అనడం ?

“ఏమిటిలా చిరాగ్గా ఉన్నారీవాళ్ళ ?” ఆమె నా దగ్గరకు జరిగింది.

“అవును చిరాకేమరి నిన్నటినుంచి కాలేజీకి వెళ్ళలేదు” చిరాకుకు ఏదో కారణం ఉండాలిదా అని అన్నాను.

“మీరు కాలేజీ మానేశారా ?” ఆమె చీర తీసి పక్కకు పెట్టింది. “మీరు కాలేజీకి వెళ్తుంటే నాకు చాల సంతోషంగా ఉంటుంది. నాకూ మీలాగే కాలేజీకి వెళ్ళాలని ఉంటుంది.

జవాబుకోసం చాలసేపు ఎదిరిచూచి బలవంతంగా నాతలపైకెత్తి “మీరు ఓజు కట్టలేక పోయారా ?” అని అడిగింది.

“అవును” నేను కృతజ్ఞతా దృక్పథంతో చూచాను. అవును నేను విచారంగా ఉండడానికి ఇలాంటిదీ కారణం కావచ్చు ననుకున్నాను.

ఆమె మళ్ళీవెళ్ళి అడించింది. ఆమె కనుల ఎడార్లలో మబ్బులు కమ్ముకో సాగేయి. నామాట పూర్తిగా నమ్మింది పాపం “మీరు విచారించకండి - నెనేదో ఏర్పాటు చేస్తాను” అన్నది.

“నిజం !” ఆశ్చర్యంగా అడిగాను.

ఇంత తొందరగా విముక్తి లభిస్తుందనుకోలేదు. ఎంతో కృతజ్ఞత నటిస్తూ ఆమెవస్తువులుఆమెకు అందించాను. నన్ను ఓదారుస్తూ వెళ్ళిపోయింది.

అయిదారురోజులు గడిచాయి. చాయ వచ్చింది. నాముందు నిలచింది! నేను జంకాను. చూస్తే ఆమె చేతిలో కవరుంది. ఏముందబ్బా కవర్లో ....

ఆమెకూడా నావలెనే బెదిరిపోతుంది - ముఖంలో రక్తపుచుక్కలేదు. దాగా అలసినట్లుంది. అలసట కొట్టవచ్చినట్లు కనిపిస్తోంది.

“మీరు చాలబాధ పడుతున్నారు.....” అని నా చేయి అందుకుంది. ఆమె చేయి చల్లగా ఉంది. నా చేతిని వెనక్కు లాక్కుంటున్నాను - ఆ కవరు చేతిలో పెట్టుందని తెలుసు నాకు. అయినా బలవంతంగా కవరు నా చేతిలో పెట్టింది.

“ఇందులో మీ కిజాంది”

నేను అదరిపడ్డాను నేనిచ్చిన రూపాయలు చాయ నాముఖాన విస్ఫిరి కొట్టినట్లునిపించింది.

ఆమె వీధివాళ్ళందరి వ్యర్థ ద్వేషానికి జవాబు చెప్పుతున్నట్లు నుంచుంది.

ఇంత ప్రేమను, ఆత్మీయతను ఎలా భరించడం !

“అయితే ఆ చీర అమ్మేశారా ?”

“అవును దానికి తగినంత డబ్బురాలేదు” ఆమె కుర్చీలో కూలబడి తల వెనక్కు ఆనించింది.

“నా రక్తం ఆమ్మాను”

“ఏమిటి?” నేను ఎగిరి గంతేశాను. పక్కనే బాబు పేలినట్లునిపించింది. కొన్ని క్షణాలు మెదడు మొద్దుబారిపోయింది. మళ్ళీ చైతన్యం కలుగుతున్నప్పుడు మెల్లగా ఎవో మాటలు వినిపించాయి.

“ఆస్పత్రి వాళ్లు సంతోషంగా రక్తంకొనేస్తారు. వాళ్ళకు ఇది దొంగసొమ్ము అనే అనుమానంరాదు”

సతీ సావిత్రి

ఆడపిల్లలు “ఆవారాలు” ఎందుకు అవుతారో అర్థంకాదు .. ఎంత ఆలోచించినా. ఆడదాపి కదలాడే ఎడదను కాపాడే కమల ముకురం ఉండదా పీళ్ళ దగ్గర?

దేవునితోడు నాకైతే వాళ్లు కాకమ్మ కథలో కనిపించే గంధర్వాంగ వల్లా కనిపిస్తాను. ఏమిటి పరస్పరుషుల్లో తళ్లు కలపడం - ప్రేమలేఖలురాయడం. .... ఇంకా .... ఇంకా .... అబ్బా ! సిగ్గేస్తుందబ్బా ! విన్నమాటలుకాదు కంటితో కన్న కథ చెప్పతాను.

ఇంకా నేను ఏదో క్లాసులోనే ఉన్నాను. పాఠాల్లో కాదు కాని ఆమ్మా అక్క చెప్పేది నరకాన్ని గురించి. అబ్బో ఎడికి పోయేదాన్ని, ఎంత ఏడ్చేదాన్నో - వన్నమించిన వారుండేవారుకారు. పన్నేందేళ్ళన్నా లేవు - మాటంటే పడదు - మూతిముడుచుకూర్చుంటుంది. అనేది బామ్మ. అవును అర్థంలేని ఆలోచనలు. నా గుండె అంత - ఏం చేయమంటారు ?

మరిస్తాని.... ఏమీటీ చెప్పదల్చుకున్న కథ.... ? ఆ జ్ఞాపకం వచ్చింది- నేను ఏదో క్లాసులో ఉన్నప్పుడు ఒక అప్పరసను చూచాను షీలా మెట్రీక్ లో ఉంది. అబ్బా మెట్రీక్ చదివేవాళ్ళటెక్కు క్రింది క్లాసులవాళ్లు వాళ్ళను విజంగానే అప్పరలనుకుంటారు నేనైతే షీలాకంటే అందమైన అమ్మాయిని చూశేదబ్బా! రానా అంటుంది. సజ్జా ! షీలా నీ కాలిగోటికి కొరగాదని. సీరాజు ఏమంటాడంటే నాకళ్లుచేయడానికి దేవుడు పాపం చాల కష్టపడ్డాట లక్షసార్లు స్కెచ్లు వేసిచెరిపి ఉంటాడంటాడు. మరి నవాజు .... నవాజు .... ఆతనికి సిగ్గేలేదు. వాడి కళ్ళు ఎప్పుడూ నా .... నా మీదే ఛ ఏమిటిది. నా కథ వివిపిస్తున్నానా మీకు !

ఏమోనబ్బా బాగా చదువుతారు - అందంగానూ ఉంటారు .... వాళ్ళ చేష్టలు చూస్తేనే చిరు. షీలావిషయమే చూడరాదా-ఎప్పుడూ ఫస్టుడివిజన్ లో

ఘోసపుటంది. స్కూలు వార్షికోత్సవం అవుతుందా పది పది ప్రైజులు కొట్టేస్తుంది. డాన్స్‌లో ఫస్టు, డ్రామాలో ఫస్టు, రన్నింగ్‌లో ఫస్టు, ఆమె పరుగు వేగం ఒకనాడు గ్రహించాను. ఆమె చేతిలో గులాబీ కవరుంది. ఉరుకుతూంది. ఆప్రెస్ ఆమెను అడ్డగించాడు - నిండు క్లాసులో. అప్పుడు చూడాలి ఆమెగతి! ఏమైందనుకున్నారు - బిల్కి చచ్చిపోయింది. ఇహ ఆప్రెస్ ఏంచేశాడో తెలుసా? ఉత్తరం తెరిచాడు. టీచర్స్‌రూములో గట్టిగా చదివాడు. అమ్మాయిలంతా కిటికీల్లోంచి తొంగి తొంగి చూడ్డం. టీచర్లు గద్దిస్తే ఊరుకుంటున్నారా - పగలపడి నవ్వుతున్నారు. అది నవ్వడానికి ఉరువులేని కాలం. ఎందుకు నవ్వాలేమిటి? నవ్వడమే పని. ఏమీ లేదనుకొండి - అమ్మా అక్క ఎలకతోక జడిచాలు - లేదా తొంబ హెడ్‌మిస్ట్రెస్ టీక్కు టీక్కు నడక! ఏదైతేనేం నవ్వడం - అది నవ్వుల కాలం.

రెండోరోజు స్కూలుకెళ్లుతే షీలా భుక్ర, మాకరితే చిన్నపిల్లలు కూడా గుటుకులు మింగుతూ చెప్పుకుంటున్నారు - షీలామీద మహమూద్ పడిచస్తాడని ఈ విషయాల్లో అబ్బాయిలంత మొద్దులుకారు - అమ్మాయిలు, అబ్బోవాళ్ళు చాల తెలివైనవాళ్లు' బొమ్మలాటలోనే గ్రహిస్తారు. ఏ బొమ్మంటే ఏ బొమ్మపడి చస్తుందో, ఆహా - షీలా అదృష్టమే అదృష్టం. ఏమంటారా? మహమూద్ కు మోటార్ సైకిలుంది మహమూద్ అంటే బళ్ళో ఆడపిల్లరందరికీ ప్రాణం. సాదిఖ్ అక్కను స్కూలుకు తెచ్చేవాడు మోటార్ సైకిల్ మీద. ఇహ మా ఆషా అత్త ఉంది. అబద్ధం ఎందుకు చెప్పాలి కాని వరుసకు బావల్ని నలుగురై దుగురిని ఎంచుకుంది. వారిమీద పడిచస్తానని ఆఫర్ ఇచ్చింది.

అబ్బో! మా అమ్మమ్మకు వలపు వాసన మైక్లదూరంనుంచే వస్తుంది. వాసనబట్టి మొరుగుడు సాగిస్తుంది. ఇహ మా అమ్మ! వయసులో ఉన్న ఆడ పిల్లలంటే ప్రైంబాంబుకంటే తక్కువగా భావించదు. ఆయినా ఆషా అత్త ఆటలు చూస్తూ ఊరుకునేవాళ్లు - పెదవి కదిలేదికాదు, ఎందుకంటారా ఆమె వయసు మా చిన్నమ్మకంటే ఎక్కువ. చిన్నమ్మ కూతురు రాహత్ నా క్లాస్ మేటు పరే అమ్మ అన్నదే విజం అనుకుందాం. ఆషా అత్త నల్లది - అందవికారి.

అయితేమాత్రం-వరుస వాళ్లు మా ఇంటి గడపేతోక్కడం మానేయడం ఎందుక? ఇహ నసీం పిన్ని ఉంది పెళ్ళికోసం నిరీక్షిస్తూనే మెట్రిక్ పాస్ అయింది. ఎఫ్ ఏ అయింది, బి.ఎ. అయింది. ఎం.ఏ దాకా వచ్చేసింది. బామ్మ ఎరునికోసం కట్టించి నపెట్టి బట్టల ఫేషన్ మారిపోయింది. జలతారు మాసిపోయింది ఆమ్మ, బామ్మ పొరుగున జరిగే పెళ్ళిని గురించి ముచ్చటపడతే, నసీం పిన్ని కాలేజీ కథలు వందలు చెబుతుంది. ఒక అమ్మాయి అబ్బాయిని ప్రేమించింది. కట్నం గిట్నం లేవు-క్షణంలో పెళ్ళి జరిగిపోయింది. మొదలు మొదలు ఇలాంటి కథలు వినేదా బామ్మ-బీరాలు తీసేది. తుదకు నసీం పిన్నిని తనదారి చూచుకొమ్మంది. అయినా పప్పులు ఉడకలేదు. కాలేజీలో నసీంను అంతా “అక్కా” అని పిలువసాగారు

ఇంతకూ ఏమిటబ్బా నేను చెప్పవచ్చింది? ఆ గుర్తుకు వచ్చింది. స్కూలు విషయంగదా! ఆ మోటార్ సైకిల్ అబ్బాయి పీలా కళ్లమీదపడి చచ్చే వాడు. అలా అనుకునేవారు స్కూల్లో అంతా. ఆరోజుల్లోనే ఆమాంతంగా నాకు నా కనుల వెలుగును గురించి ధ్యాస కలిగింది. రానాకు నా-శ్శంఠె చాల ఇష్టం. నా కనుచూపుచాలా విలువైందని అర్థమయింది. అబ్బి ఎంతభయం నాకు? ప్రతివాడూ దోచుకునేవాడే అనిపించేది. రాత్రిళ్లు దడుచుకొని లేచేవాన్ని ఎవరో నా పక్కన ఉన్నాడని భయం! వెనక కళ్లు - వాటివెలుగు ఎక్కవవు తుంది. స్కూలుకు వెళ్తుంటానా దారినడిచేవాళ్ళంతా తిరిగి చూసేవాళ్లు ఇహ టీచర్లు బుగ్గలు నిమరుతూ వెళ్ళేవారు, నా వళ్లు మందేది.

దీన్నిమీరు కథ అని చెబుతుంటారు. అవునా! మీకెలాంటి అపోహలు కలుగుతాయో చెప్పనా? చందమామలాంటి నా ముఖంతో నేడేదో చాల లాభ పడ్డానని. మట్టి అలాంటిదేమీ లేదు. నన్నేం పీలా అనుకున్నారా మీరు రాత్రికి రాత్రే లేచి పోవడానికి! బాల్యం నుంచే నాప్రణాళికవేరు. ఒక ఆదర్శ పురుషుణ్ణి గురించి కలలు కంటున్నాను, ఇహ ఈనేలమీద నడిచేవాళ్ళూ పురుగుల్లాంటి జనం, కోరికలు మింగిన కొంచెపు యువకులూ నా-శ్శకు అనుతారా? పూర్వకాలంలోనైతే నావలె అసదృశ చాతుర్యం కలిగి,

అసమాన రూప సౌందర్యం గల రాజకుమారి జన్మిస్తే భగవంతుడు ఆమెకోసం దూరదేశాల్నుంచి చంద్రునిలాంటి రాజకుమారుణ్ణి పంపేవాడట. అట్టి సుందర రాజకుమారుడు ఏడు ప్రశ్నలకు సమాధానంచెప్పేవాడు, ఏడు సముద్రాలు దాటేవాడు. ఏడు పర్వతాలు ఎక్కేవాడు అప్పుడు రాజకుమారి దగ్గరికి వచ్చే డాడు ఆమె ఏంచేసేది తన హృదయ కమలంలో అతణ్ణి దాచేసేది. అందుకే నాకాలేజీ మిత్రులతోను, వరుసకు సోదరులతోనూ థంకా బజాయించి చెప్పాను నేను అలాంటి ఇలాంటి అమ్మాయిని కానని. నా చాయలకు వచ్చిచూడండి, నేనెలాంటి బట్టలు కట్టినా, ఎంత మేకిప్ చేసినా, నాకళ్లు ఎన్ని వెలుగులు విరజిమ్మినా, నా బుగ్గలో ఎన్ని గులాబీలు విరిసినా....నా....నా చ ఈ మగాళ్ళ చూపులు ఎంత చెడ్డవి! మగాళ్లా! వాళ్ళకు గుణపాఠం చెప్పడం వాదగ్గర నేర్చుకోండి. ఎంతోమందికి బుద్ధి చెప్పాను. ఎంతోమంది బుర్రలు సరిచేశాను, అయినా ఏడి నన్ను అదిరించేవాడు? నా విలువ ననుగొన్నవాడు?

నిన్నంటే నిన్నటి మాటబల్బీస్లేదూ వెధవముండ. అది ఒక వెధవ బట్టల దుకాణముందు నుంచుంది. దానిపక్కన వాడులేదూ కళ్లు నెత్తికెక్కిన ఆహమద్ వాడున్నాడు. ఆ ఏడుపుముఖం ముండ ఒక చీమిడిముక్కు పోరణ్ణి ఎత్తుకుంది. ఆ పుండాకోరు వేషంలోకూడ తనను ఫిలింహీరోయిన్ అనుకుంటుంది హూ. ఆందరూ అనుకునేదేమంటే ఏ సివీతారా బల్బీస్ అందంతో పోటీ పడలేదని నా కళ్ళకేమో దావికంటే వికారి కనిపించందే! ఆహమద్ ఉన్నాడే వాడు నన్ను గుటతలు మింగుతూ చూస్తున్నాడు. అప్పుడు బల్బీస్ నామీద ప్రేమ ఒరికటోసింది. 'అరే సజ్జా ఎంత మారిపోయావ్ సురేందర్ నిన్ను వదిలేశాడని తెలిసి చాల బాధపడ్డాననుకో. అరే నువ్వు మాపాపను చూశావా? మాటలు నేర్చింది. నిన్న ఏమందో విన్నావా "మమ్మీ నాపెళ్లి చేసెయ్" అంటూంది. తగవత పెళ్ళాం మొగుడు నవ్వుకుంటూ వెళ్లి పోయారు జనానికి ఈ నవ్వుల బజానా ఎక్కడ దొరికిందో!

సురేందర్ నన్ను వదిలేశాడమ్మా బల్బీస్ కు ఎందుకు బాధ? ఏమనుకుంటుందని? నేను ముగ్గురు చీమిడికారే పిల్లల్ను ఎత్తుకొని నా సౌందర్యం వది

పించుకోవాలనా! నేనేంచేకానో తెలుసా సురేందర్ ముఖాన ఊహను. నన్ను వలచేవారు తక్కువ ఉన్నారనా! నేనేమిటో దానికి తెలీదు. ఒక్క కులుకు కులికానో వేలమంది చావడానికి సంసిద్ధం. అయినా నాకు అహమద్ను గురించి ఆశ్చర్యం వలుగుతుంది! ఎంతరసీకుడు ఎలా పాడైనాడు, అతనికి “అడదాని ఆర్మీ” అని పేరుపెట్టాడు సిరాజ్. వేలమంది అడవాళ్ళలో అడదాని అత్మను వెదుకుతున్నానంటాట! వెర్రివాడు!!

సిరాజుతో వెళ్ళినప్పుడు అహమద్ కనిపించేవాడు ఎవతో అంగ్లో ఇండియన్తో - సినిమాలోనో - స్టబ్బులోనో - నేను అడిగేదాన్ని అత్మ లభించిందాఅని. అతడు నిట్టూర్చి ‘అత్మదాకానా సజీవశరీరాలే దొరకడంలేదు’ అనేవాడు అహమద్ ఈ వాగుడుంది చూచారూ, నాకూ నచ్చదు. ఏమనుకుంటాడు మొనగాడు. నన్ను లెక్కచేయడు. నేను సజీవశరీరాన్ని కాను నాకు అత్మలేదా కొందరు మొగళ్లు తాము మొనగాళ్ళమనుకుంటారు.

సిరాజ్ కూడా అలాంటివాడే. మా దగ్గరికి వచ్చేవాడు. గంటలతరబడి కూర్చునేవాడు. భోజనభాజనాలూ జరిగేవి. కావి, నాప్రాముఖ్యత గమనించేవాడుకాదు. నేను ఇంట్లో ఉన్నట్లే అవిపించేదికాదు. రాగానే పాపల దగ్గర కూర్చునేవాడు. అటలాడేవాడు అరే నన్ను చూడడే! నా కన్నుల్లో అకర్షణలేదా నా నవ్వు గారడీ చేయదా నాకువాడి ముఖం చూస్తే అసహ్యం కలిగింది. అంటే ఏమనుకుంటున్నారు? నేను వాణ్ణిలెక్కచేసే దాన్ననా! ఛ తప్పు అయినా మీరెలా చెప్పడం సాక్ష్యానికి సిరాజును ఏడినుంచితేను, నేను దిక్కరిస్తే పెళ్ళాం పిల్లల్ని తీసికొని అమెరికా వెళ్ళిపోయాడు. కాదు లండన్ అనుకొండి. అతని పెళ్ళానికి నేనంటే భయం, మొగుణ్ణి ఏసుకొని ఏక్కడికో ఎగిరిపోయింది, ఛ ఈ అడ జాతిఉంది చూచారు వీనికున్నంత స్వార్థం మరెవరికీ లేదేమో! మొత్తం జీవితపు కోరికలన్నీ ఒకే పురుషుడు చెల్లించాలంటారు. ఇహ మగళ్లు మురిసిపోతారు, అత్మలభించిందని వాళ్ళ సంబరం,

అ ఏమిటీ చెబుతుంటివి? ఆ జ్ఞాపకం వచ్చింది, షిలాముండ కథకదా! ఛీ ఛీ అడదానికి సిగ్గుండాలి, సిగ్గులేనిపోరి. దొంగచాటుగా మహమూద్ను

కలుసుకునెది, తల్లితో చెప్పేసింది, మహమూద్ లేకుంటే తాను చచ్చిపోతానని ఎంతదైర్యం అమాట విన్నానూ, అడపిల్లలమంతా వడకిపోయాం. గొంతులు ఆరిపోయాయి అరచేతులు చెమటతో తడిసిపోయాయి,

ఒకసారి నవ్వులాట కన్నాను పెళ్ళాడనని మగాని మోచేతికింది నీళ్లుతాగడం నా కిష్టంలేదని, అంతే అన్నది నవ్వులాటకే. మా అమ్మ ఏడ్చిఏడ్చి సుడిబడ్డది. అమ్మమ్మకు నా మాటలు విషంలాతోచాయి. మీకు చాతనైతే ప్రపంచంలో ఉన్న ముసలి వాళ్ళందరినీ పరీక్షించండి. నవ్వుమీద 'కంట్రోల్' ఉన్నముసలిది మా అమ్మమాత్రమే అని తేల్చుకుంటారు. ఇప్పుడు చచ్చిందట లేండి. నా చెల్లెళ్ళు ప్రతి తద్దినానికి ఆమె పేరుమీద బిర్యానీ తింటుంటారు.

సిరాజు తనమిత్రుడు నవాజు రొమాన్సునుగురించి వినిపిస్తున్నాడండి. మీరే చెప్పండి నవ్వు ఏలా ఆగుతుంది? సరిపోయింది. ఇహ ఇప్పుడు నవాజు కథ చెప్పాలిగావాఁలు. సరే వినండి. అతడు రసికుడు గొప్పవాడి బిడ్డ. వలపుల పందేలు అతని హాబీ. కావి ఒకటి నిజం. అంత అందగాణ్ణి నేను చూడలేదు. అతడు సూదంటురాయంటే నమ్మండి. అమ్మాయిలు అతడంటే ప్రాణాలు అర్పించేవారు. అయితే అతనికో నియమం ఉంది. ఏడాదికి ఇద్దరితో మాత్రమే వలపులాడుతాడు అందును గురించి సిరాజు రుచికరంగా చెబుతాడు. ఒకదాని ముద్దతు అయిపోకముందే నవాజు మిత్రులు బయల్దేర్తారట. బావుల్లో ఎలలుపేసి వెదకుతారట. అందరూ సంప్రదించి ఒక అమ్మాయిని నిర్ణయిస్తారట. ముందు మిత్రులు పరీక్షిస్తారట. ఆ తరువాత నవాజు ప్రేయరాలు అవుతుంది. ఆర్నెల్లు నవాజు కథలు వింటుంటే నాకు ఒకటేనవ్వు. వేయిరూపాయల ఉంగరంతో అతని పాతితోషికాలు ప్రారంభం అవుతాయని సిరాజు చెబుతాడు.

పేయా! ఖర్మ ఇక్కడ వెండి ఉంగరమేగతిలేదు. నాన్న సంపాదన అడ, మగపిల్లల చదువులకే సరిపోయేది. మగపిల్లల్ను చదివించడం రూపాయలు వడ్డికి నడవడంలాంటిదని నాన్న అభిప్రాయం. తరవాత వడ్డిసహితంగా ఎనూ లవుతాయి. సిరాజు మాటల్లో స్వారస్యం ఉంది! గంటలు విన్నా గుండెవిండదు. కాని అమ్మమ్మకు నా ఆనందం అంటే వైరం.

“ఒసే! ఏమిటే సిరాజు నీకు తవ్వి తలకెత్తేది? మూతిలో మూతిపెట్టి ముచ్చట్లాడుతూ గంటలు కూర్చుంటావు” చూశారా చేయని నేరానికి మోసిన శిక్ష !

షీలాకథ ప్రచారమయిన నాటినుంచి అమ్మ నన్ను దయ్యంలా చూచేది. ఇంతకూ చెప్పుతున్నది. షీలా కథ! అబ్బ! దాని ధైర్యాన్ని మెచ్చుకోవాలి. తండ్రి గదిలో పెట్టాశాట్ట. రెండో అంతస్తునుండి దూకిందట. పారిపోయిందట. వలపువెంట ఏదో మనోబలం ఉంటుందని ఆనాడు నాకు అర్థం అయింది. కాకుంటే రెండో అంతస్తునుంచే దూకిన మసీది బతికి బయట పడడంఏమిటి. అమాంతంగా షీలా స్కూల్లో హిరోయిన్ అయిపోయింది. ఆమెతో మాట్లాడిన విషయమూ, ఆటలాడిన విషయమూ, తిట్లుతిన్న విషయమూ అమ్మాయిలంతా బహు గర్వంతో చెప్పుకొసాగారు, ఈ ఆడపిల్లల మనస్తత్వమే విచిత్రం. పుట్టింటిని ఇట్టేమరిచిపోతారు. ముఖమెరుగని మగాని వెంట బుర్రున లేచి పోతారు !

ఎక్కడిదాకానో ఎందుకు మా కుటుంబంలోనే ఒకళ్ళను మించినవాళ్ళొ కళ్ళున్నారు. మా కుటుంబం అంటారా-ఉన్నతం అయింది. ఖ్యాతిగలది. కుటుంబం పెద్దదే అనుకొండి - నాకేం ఒరగపెట్టిందని ! కుటుంబంలోని లొసుగులు దాచుకుంటే దాగుతాయా ? ఇంకా నేను ఓణివేసుకొవడమే ఎరుగను మా సజీఖా అక్క తన పసందుపెళ్లి చేసుకుంది. ఇహ షమీమా పిన్నివిషయం ఏంచెప్పను? స్వయంగా ఆమె తండ్రి ఉత్తరాలు పట్టేశాడు. ఇలాంటి కుటుంబమండీ మాది. ఇహ నేను చేసిన తప్పు చెప్పొద్దూ - ఏంలేదండీ-సిరాజ్ తో సినిమాకెళ్ళాను. ఇహ చూడండి ఏదో ఆపదముంచుకు వచ్చినట్లే విరుచుకు పడ్డారు.

నేనేం తక్కువ తిన్నదాన్నా ! సిరాజ్ కు, పాపం నేనంటే వణుకు. నా సాహసానికి అదిరిపోయేవాడు. నేను ఆతని వెంట సినిమాలు చూచాను, హోటళ్ళకు వెళ్ళాను, గంటల తరబడి అతనిగదిలో కూర్చున్నాను. ఇదంతా ఎందుకు చేశానంటారు? అతడంటే నాకు భయంలేదని నిరూపించడానికే ! అంతే కాదు నాకు ఏ యువకుడన్నా భయంలేదు. అది సిరాజ్ కు తలవంపులయింది.

అలిగాడు "సజ్జా నే నంటే భయంలేదా?" అన్నాడు. తరవాత నా నవ్వులో గర్వంలేదు ఎగిరిపోయింది. నా కన్నుల కాంతి కరిగిపోతుంది. చూచాడు. నివ్వెర పోయాడు. కన్నీరు నింపుకున్నాడు. నన్ను చీనురాలిని చూచినట్లు చూచాడు. నిజం చెప్పాలంటే నేను అతని కన్నీటిలో కొట్టుకుపోయాను.

ACCORDING TO

నేనెందుకని పనికొస్తాను? నాతో జరిగే పనేమిటి? ఇంటికి కాలేజీకి తిరగడం - అంతే నా పని. సిరాజ్ కు విజయగర్వం రాకూడదనుకున్నాను, నేను మరచాను. అతడు మరచిందే! జీవితాంతపు బంధం ఏర్పరచుకుందామనుకున్నాడు. ఎక్కణ్ణిచో ఒక ఉంగరం కొనితెచ్చాడు. ఆ ఉంగరంలో ఇరుక్కొని నా జీవితాంతపు స్వేచ్ఛను పోగొట్టుకుంటా ననుకున్నాడు. తన గెలుపును చూచుకొని పొంగిపోదామనుకున్నాడు. సిరాజ్ అంటే నాకు అసహ్యత ఏర్పడింది.

అక్కడ

BH A

7-00

షీలా ఆ మహామూడ్ అంటే ఎలా పడి చచ్చిందబ్బా! బతుకంతా వాడితోనే ఉండడానికి ఒప్పుకుంది - ఎరించింది. ఏమోనబ్బా ఈ ఆడ పిల్లల్ని గురించి ఆలోచిస్తే ఆశ్చర్యం వేస్తుంది. వాళ నంటే ఏంలాభం? ఈ మగాళ్లున్నారే వాళ్ళది అసలు తప్పు. ఈ మగాళ్ళదగ్గర ఏదోగారడి ఉంది. అందాకా ఎందుకూ నవాజ్ సంగతి చూడరాదూ! ఒకనాడు నన్ను సిరాజ్ గదిలోచూచాడు. ఇహ నా విషయం నేను అతన్ని చూస్తూనే ఉండిపోయా, అప్పుడు నాకు ఆర్థం అయింది అతని నవ్వులో ఆకర్షణఉందని. అమ్మాయిలు అతనుతెచ్చే ఉంగరాలక్కాదు. అతని చిరునవ్వుకు కట్టుబడిపోతారని. నా కళ్ళలో ఎలాంటి కాంతి ఉందో....? నాబుగ్గల్లో గులాబీల ఎలాంటి పరిమళం ఉందో.....? ఏమో.... ఏమో.... నాకేమీ గుర్తులేదు. నవాజ్ నాకు నగలు తెచ్చాడు. విలువైన చీరలు తెచ్చాడు. అవన్నీ ఎప్పుడు గుర్తుకు వచ్చాయంటారు నాకు? సురేందర్ ఇంట్లోంచి నూలు చీర కట్టుకొని బయటపడి, రాత్రిసాంతం రోడ్డు మీద చలికి ఎణికిన్నాడు! అప్పుడలా ఎందుకు చేశానంటారు? మా ఇంటివాళ్ళను

ఏడిపించడానికి, ఎందుకూ వాళ్లు నేనంటే నిప్పులు పోసుకుంటారు? నా మీద వారికి నమ్మకం ఎందుకుండ కూడదు?

ఆసాయంత్రం కాస్త అలస్యంగా ఇంటికి వచ్చానండీ ఇహ మా అమ్మమ్మ ఎంటికాలిమీద లేచింది. మా అమ్మ తలబాదుకుంటుంది ఒక్కోక్కప్పుడు నా కేసునిపించేదంటే మా అమ్మకు ఒక పోకిరి కూతురు ఉండాలిందని నవాజ్ అనేది నిజం అనిపిస్తుంది - లోకం మనకు ఎన్నడూ అనుకూలం కాదు - అలాంటప్పుడు స్వేచ్ఛగా తిరిగి చచ్చాం.

రొమాన్స్ దట్టించిన ఇంగ్లీషులిలిం చూడాలని మంచి మంచి చీరలుకట్టి సింగారించుకొని అబ్బాయి వెంట అలా అలా విహరించాలని పిస్తుంది. సిరాజ్ అనే మాటనిజం-అణిగి ఉండే ఆడవాళ్ళనే ఇంకా అడగదొక్కుతారు ఆడవాళ్ళు తమను గురించి తాము ఆలోచించుకోండి పరులకేం పట్టింది? స్వేచ్ఛా సుమారు పశ్చిమంలో పెట్టి హాజరు పరుస్తారా? నేను అదే ఆలోచించాను. నా విషయం నేనే చూచుకోవాలి ఏమి లోకంలోని అమ్మాయిలంతా ఈ మగాళ్ళకోసమే జీవించాలా? వాళ్ళకోసమే చచ్చి పడితెడు బూడిద కావాలా? నాకు సీతలు, సావిత్రులు, మరియమ్మలంటే ఆసక్త్యం వాళ్ళంతా మగాళ్ళకోసం చచ్చారు. మట్టిలో కలిసి పోయారు! అత్త అత్తఅంటారు.....అదేమిటో నాకు ఇంత వరకూ ఆర్థం కాలేదు.

జీవితం జీవితమే - దాన్ని బాష్పబిందువు చేసుకొంటావో నవాజ్ ఎలా నవ్వులగని చేసుకొంటావో..... నా కోరికల్లో నవాజు తీర్చవిదంటూలేదు. జీవితంలో మళ్ళీ ఆనందతరంగాలు ఆందకపోవచ్చు కాని అందిన అనందాలు పరిహారం కోరవుగా! నవాజుప్రేమ సూర్యకాంతివలె నమ్మకమైందనుకున్నాను, కాని అమాంతంగా కటిక చీకటి అయిపోయింది - కాళరాత్రి అయింది. నవాజు ప్రేమ, కేలండర్ లా మారిపోయింది.

మా వాళ్లకు చాతనైతే నన్ను నమిలి మింగేవాళ్లు. నాకేంతెలును మగ వాళ్లకు మరుపెక్కువని - అన్నీ ఇట్టే మరుస్తారని. నేను అమాయకను! ఆడ పిల్లను!! నేనేమన్నా గడ్డుగ్గాయనా? పది మందిని పాడుచేశానా!

ఛ! అసలు నా ఆదృష్టం బాపుండలేదు, నారాత వంకర. ఎంత మగ్గాళ్ళకు దూరంగా ఉంచామనుకుంటానో అంతగా అవతరిస్తుంటారు. మా ఇంటిపక్కన లలితఉంది. ఆమె చేయనిదంటూ లేదు. చివరకు బొంబాయి వెళ్ళింది. తల్లి ఆయింది. కూతురుతో దిగింది. విచిత్రం విన్నారా? తెచ్చిన కూతురును ఆమెకు చెల్లెల్లన్నారు. అలాంటిదంటే లలిత. ఆమె ఇవ్వాల మొగునితో సంసారం చేస్తూంది. పాపం మొగుడు పిల్లలాంటివాడు. ఎటు ఉరకమంటే అటు ఉరుకుతాడు.

రాత్రింబగళ్లు మా అమ్మ ఒహలే సాపించడం ఇహ ఎవడూ. ఊయ దానికి కూడా మా ఇంటికి రాదని. ఇంటి వాళ్ల సాపెనలు పడలేక లలితను శరణుపేదాను. లలిత అన్న సురేందర్. అతడు నన్ను శరణుపేదాడు. బావుంది కాదూ! 'సజ్జ' ఈ జనం మనను ఊరికే బద్దాం చేస్తారు. ఈమగ్గాళ్ల మాయలు ఎవరూ గమనించరు" అంటుంది లలిత. నిజం. ఆమె అనేది అక్షరాలా నిజం.

సురేందర్ ఒక వింతమనిషి. ఒక స్పోటకం మచ్చల అమ్మాయంటే చచ్చేవాడు. అబ్బ! అది అందరికాకరి. ఇహ ఆమె తెక్కువిన్నారా? కన్నెత్తి చూచేదికాదు. సురేందర్ విరహం భరించలేకపోయాడు. యోగి ఆయినాడు యోగి. అందమైన అమ్మాయి కనిపిస్తే చాలు తనప్రేయసిని ఆమెలో చూచేవాడు ఆ అమ్మాయి ప్రస్తావన రాగానే 'గాజర్ హల్వా' గుర్తుకు వచ్చేది. మరిఆమెలో ఉన్న మాధుర్యం ఏమోగాని విరహవిషాన్నికూడా అమృతంగా భావించేవాడు. అతని విరహాగ్నిలోనేను దగ్ధం కాసాగాను. అలాఅవి సురేందర్ అంటే నాకు సానుభూతి ఉందనుకునేరు. బొత్తిగాలేదు. అసలు విషయం ఏమంటే మా వాళ్ళమీద పంతం నెగ్గించుకోవాలని! నాకు పెళ్లికాకుండా చూచేవారున్నారే వారిమీద పగతీర్చుకోవాలని పంతంఒకనాడు మానాన్న నన్ను కొట్టడానికేవచ్చాడు. ఇహ ఆరోజు నిర్ణయించుకున్నాను ఆ ఇంట్లో ఉండరాదని. అమ్మాయిలు పోకిర్లు అవుతారని ప్రేమికులవెంట లేచిపోతారనీ అపవాదలు వేస్తుంది లోకం. ఆ ప్రేమికులు పాడుకాను - నాకేమీ తెలియదు. వట్టి అమాయకురాలిని. నేను

ఇంటినుంచి బయటవడానా! అప్పుడు నావెంట ఎవరున్నారు చెప్పండి. వంటరి దాన్నేగా! ఒక్కరినేగా బయటపడింది!

ఆరాత్రి ఏమిటో అంతా విచిత్రంగా జరిగిపోయింది. కలలోనై లేచాను సురేందర్ ఇంటికిచేరాను. అతడు నన్ను చూచాడు. స్వప్నోపోయాడు నాలంటి గర్విష్టి అందరికై అర్ధరాత్రి శరణుకోరి తన ఇంటికి వెస్తుందని అతడు కలనైనా అనుకొని ఉండడు. ఏంచేయను తప్పేమైనా నాదా? మా నాన్నది. సురేందర్ కారులో తమ ఊరికి తీసుకెళ్ళాడు వారం తరువాత కలలోంచి మేల్కొన్నాను. నెలదాకా గదిదాటి బయటికి రాలేదు. ఆ తరువాత లోకంలో మిగిలిందేమి!

తన ప్రియురాలి ముఖంలోలా నాముఖంలోనూ స్పృహకపు మచ్చలుండాలనుకున్నాడు సురేందర్. నేను తనకు వండిపెట్టాలనుకున్నాడు. గాజర్ హల్వాలో బాగా తీపి నింపాలనుకున్నాడు. ఉదయం ఊరు మేల్కొంటే మొగుళ్లు పెళ్ళాలను నాదడంతో ప్రారంభం అయ్యేది. సురేందర్ కన్నీటితో ఆ దృశ్యాలు చూచేవాడు. వింత జీవితాల! ప్రేమించుకోవడం - ద్వేషించుకోవడం! ప్రేమ - ద్వేషం - ద్వేషం - ప్రేమ! సురేందర్ కు నేనంటే ప్రాణం ఉణం విడిచి ఉండేవాడుకాదు. కానినాకు మనశ్శాంతి ఏది? ప్రతి అలికిడికి ఉలికిపడేదాన్ని. సురేందర్ నన్ను వకీలుదగ్గరికి తీసుకెళ్లాడు. మా నాన్నకు వ్యతిరేకంగా కోర్టులో చెప్పాల్సిన సాక్ష్యాన్ని అతడు బట్టిపెట్టించాడు. బయటికి వెళ్లాలంటే భయం - నాన్న ఎసిపిస్తాడని! ఎవరో బలవంతగా ఇంటికి లాక్కో పోతారని బుగులు! ఒకనాడు అహమ్మద్ చెప్పాడు - నాన్న నామీద ఎలాంటి కేసు పెట్టలేదని. వాళ్ళకు నన్ను ఇంటికి తీసుకెళ్ళాలనీ లేదట. నాకు అగ్గిలో దూకినట్లనిపించింది ఈ అపమానం సహించడం ఏలా? కిర్సనాయిలు పోసుకుని నిప్పంటించు కోవాలనిపించింది. ఇటు ఆ స్పృహకపు మచ్చలది నా జీవితంలో హాలాహలం నింపింది. ఆ ముండ ఏదోమందు పెట్టింది. కాకుంటే ఎందుకు దావిమీద అలాపడిచస్తాడు. అలాంటి ముండలు ఏదైనా చేయగలరు. 'గాజర్ హల్వా వండిపెట్టేదట ఏమిటాగొప్ప? అదేం అమృతమా? రోజూ

మిఠాయి దుకాణంనుంచి తెప్పించిపెద్దానన్నానందీ అబీ తప్ప. అయ్యగారు అలిగారు. అంతే ఆదారం తెగిపోయింది. ఆ బంధం విడిపోయింది. నేను మాత్రం వీడితో బతుకంతా పడిఉండడానికి కంఠం కట్టుకున్నానా నెనేవాడి! ముఖాన ఊర్దామనుకున్నాను. ఎందుకంటారా చింపిరి చీరలకోసం వాడివెంట విరాగివి అయిందేమిరాఅనుకోరూ లోకం. నాస్కూలు పిల్లలు కలిసినపుడు నవ్వేవాళ్లు నాబట్టలు చూచి ఎగతాళి చేసేవాళ్లు. ఒక స్నేహితురాలు ఇంటికే వచ్చేసింది. ఈ పిసినారిగాణ్ణి కట్టుకోవడానికేనా కలలు వన్నావు అన్నది. ఇహ ప్రళయమే వచ్చేసింది.

అబ్బి ఎంత పోకిరితనం పెరిగిపోయిందబ్బా షీలానూ ఆమె మిండణ్ణి రైల్వో పట్టుకున్నారట! హవ్వ ఎంత అన్యాయం! ఎంతదైర్యమండీ ఈఆడ పిల్లలకు! అబ్బో ఎంత సాహసం దానికి! కోర్టులో వాగ్మూలం ఇచ్చిందట! ఆ వకీళ్లు ఎవ్వి ప్రశ్నలు వేసిఉంటారు? ఛ ఎమోనబ్బా నాకైతే ఎంటికీ ముళ్లు వస్తున్నాయి. ఎటువీనయి వన్నంలో కాలం గడుపుతే బావుండుననిపిస్తుంది. అలా కాకుంటే నాలాంటి శీలవంతులకు రక్షణచేదండీ నా కళ్లలో వెలుగు ముఖంలోని వర్చస్సు, ఏంచేయమంటారు చెప్పండి. చూసినవాడల్లా గుటవలు మింగడమేనాయ్.

ఒట్టు నిజం చెబుతున్నాను షీలావలె లేచి పోవానె ఆలోచన నాకు డ్డంపాటు కూడా రాలేదు. నమ్మండి అంటే నాకు సతీసావిత్రి కావాలనే కాంక్ష ఉందనుకునేరు! బొత్తిగా లేదు, మగవాని అదుపు ఆజల్లో పడిఉండడం నాకు అసహ్యం. మగాడు సాధించిన విజయం ఏమిటి? పెళ్ళాం! వెళ్ళామేనండీ అది ఆడదాని నిర్విప్లూరం అనిపిస్తుందినాకు, మగానికి వానిసగా పడుండడమే ఆడదాని బ్రతుకా?

ఆడదానికి స్వాతంత్ర్యం అక్కరలేదా? ఆమెకు స్వేచ్ఛవద్దా? నా ఏదలో కదలాడే గుండెలేదా? నా గుండెలోతుల్లో ఉన్న ముత్యాలు వెలికి తీయగల పురుషుణ్ణి వెదుక్కోవడం తప్పా? నేరమా! ఆ అన్వేషణలోనే ఇంతదూరం వచ్చాను. కాని ప్రతిప్రీతికపురుషుని అశ్రయం వెదుక్కుంటుంది. ప్రతిపురుషుడు

తన భార్యను తన సొత్తుగానే భావిస్తాడు. గర్విస్తాడు. ఇది తలచుకుంటే బాధ కలుగుతుంది.

సురేశ్ పాపం మంచి యుపకుడు. అతనిభార్య అతన్ని ఆటలాడిస్తుంది. వచ్చిన జీతం సొంతం లాక్కుంటుంది. తాగి వస్తే ఇంట్లోనుంచి గెంటేస్తుంది. మరో ఆడదాన్ని కన్నెత్తిచూస్తే పుట్టింటికి వెళ్లిపోతుంది. సురేశ్ ను సంతోష పెట్టడానికి ఎన్నెన్నిచేశానని ! ఎందుకు చేశావు అంటారు. ఏంలేదు - ఆడదాని సాహచర్యం గొప్పది - అందుకు పెళ్ళాంటనే గుడి బండే అక్కరలేదని విరూపింఛదానికి మేమిద్దరం స్వేచ్ఛగా ఎగిరే పక్షుల్లా ఎందుకుండలేం? ఆతణ్ణి నా ఇంటికి పిలిచేదాన్ని. తాగించేదాన్ని. రోజూ సినిమా చూపించేదాన్ని. మంచి హోటల్లో భోజనాలు చేసేవాళ్ళం. రోజంతా రమ్మి ఆడేవాళ్ళం. ఒకనాడు అతడు ఓడిపోసాగాడు. రూపాయిలు అయిపోయాయి. గడియారం వంతు వచ్చింది. అబీ అయిపోయింది. ఉంగరం లాక్కోపోయాను. అతనికి చప్పున కోపం వచ్చింది. “ఈ ఉంగరం సీత గుర్తు. దీన్ని పణం పెట్టలేను. దీన్ని నీవు తాకకు” అన్నాడు.

అమాంతంగా ఆ ఉంగరంలో నాకు పాముపడగ కనిపించింది. ఈ మగాళ్లు తమను గురించి ఎన్ని గొప్పలు చెప్పుకున్నా ఆడదాన్ని దగ్గరికివస్తే పాత చింతకాయ పచ్చడేకావాలి. అదికేకుంటే వాళ్ల కడుపు నిండదు.

నా మనసు పరితపించింది. గడచినకాలం గిర్రున తిరిగిరావాలనిపించింది, మళ్ళీ నేను పుట్టాలి. అమ్మమ్మ కోప్పడాలి. కన్నీరు దిగమింగాలి. లోకాన్ని చూడకుండా కళ్లుమూసుకోవాలి. నాగుండెను తన గుండెలో దాచుకోగల పురుషుణ్ణి చేయిపట్టుకోవాలి. అలాంటి వాడికోసం రెండో అంతస్సునుంచి దూకగలను. జీవితాంతం పొయ్యిముందు కూర్చోని కళ్లుపోగొట్టుకోగలను. అతనికి “గాజర్ హల్వా” వండిపెట్టగలను అలాంటి వానికి ఆత్మార్పణం చేసికోగలను.

తన పాతివ్రత్యం నిరూపించడానికి శకుకంతల పన్నేండేళ్లు తపస్సు చేసింది. పునీత సీతకోసం భూదేవి తన హృదయ కవాటాలు తెరిచింది - సీతను

తనలో తానుకొని సీత పాతివ్రత్య ప్రకాశాన్ని సూర్యునిలా సర్వదా వెలిగించ
డానికి, నేనూ క్రమక్రమంగా ధామిలోకి కూరుకు పోతున్నాను. నా కనుల
ఖజానాలు ఖాళీ అయినాయి. నా బుగ్గల్లోని గులాబీలు వాడిపోయాయి - వీడి
ఆరాకు మారుడు నన్ను వెదుక్కుంటూ రాడేమి ? ఏమతో తొత్తుముండ పెళాం
రూపం ఛరించి అతన్ని చెరపెట్టలేదు? నేను నా జీవిత హావన కుండంలో
కోరికలు అహతి చేశానని ఎవరికి తెలుసు? నేనూ వికసించని కుసుమంలా
పవిత్ర హృదయం కలదాన్నే అని ఎవరు గ్రహిస్తారు? గమనిస్తారు ?

ఓ సావిత్రి ! ఓ సీతా ! ఓ మరియుమ్మా ! మీకు నా కథ వినిపించ
బోవడం లేదు.

ఆడపిల్లలు “అవారాలు” ఎందుకు అవుతారో నాకు అర్థంకాదు. ఆడదాని
కదలాడే ఎడదను కాపాడే కనుల ముకురం ఉండడా పీళ్ల దగ్గర ?

ఆఁ ఏమిటి నేను చెప్పింది ..? ఆఁ ఏమిటి నేను చెపుతున్నది ?

శ్యామల

డిసంబర్ నెల చలి. అమాంతంగా వాన చుట్టుకుంది. అలాంటప్పుడు ఏ రిపోర్టరూ మంచిరిపోర్టు రాయలేడు. పైగా శ్యామలాదేవి ఇంకాగేతే తెరువలేదు.

నేను ఆ కవయిత్రిని అంతకుముందు చూడలేదు. ఆమె తన కవితకంటే అందం అయిందని అనుకుంటారు. అందుకే చలిలోనూ వానలోనూ గేటు ముందు నుంచున్నాను.

అప్పటికీ రాత్రి తొమ్మిదిమాత్రం అయింది. అయినా ఇంట్లో చీకటి ఉంది. ఇల్లుసొంతం మౌనంగాఉంది. వర్షం పడుతున్నప్పుడు, పిడుగుల రోద వినిపించినప్పుడు కవులు కలపరంగా కడులుతుంటారని విన్నాను. కాని శ్యామలాదేవి ఏమో కలల్లో కరిగిపోతూందేమో!

శ్యామలాదేవి ఇంటర్యూచూచి జాయంట్ ఎడిటర్ చేస్తానన్నారు ఎడిటర్. జాయంట్ ఎడిటర్ అవుతానన్న ఆశతో మరోసారి గేటు చప్పుడు చేశాను. చప్పున పోర్షిక్ లోని లైటు వెలిగింది. ఒక స్త్రీ తలుపు తెరిచింది. తల బయటికి పెట్టింది.

“ఎవరది? ఇప్పుడెందుకొచ్చారు? ఉదయంరండి” చిరాకుగా అన్నది.

‘నేనండీ - నేను ‘ఉహ’ పత్రిక ఆఫీసునుండి.....’

“అవును బాబూ. కావచ్చు. ఎవరివైనా ఒక తల్లికి బిడ్డవేగా అలాంటప్పుడు ఈవానలో ప్రాణాలు ఎందుకు తీసుకుంటావ్!”

అది నాభవిష్యత్తుకు సంబంధించిన సమస్య. అదృష్ట ద్వారంముందు నుంచున్నాను. అది తెరుచుకుంది. అందులో ఒక మర్యాద తెలియని ఆడది మంచి వెధవవాగుడు వాగుతూంది. ఎలా ఉంటుందంటారు. విషంలాతోచదూ!

నాకు శ్యామలాదేవిమీద కోపం వచ్చింది. ఇంటర్వ్యూకు టైమ్ ఇచ్చింది. ఇప్పుడే అనిరూపద ఏమిటి, రిపోర్టర్ లు అం ఆమెను శిక్షించలేదనా ఏమిటి భీమా!

చూడండి ఇవ్వాళ వారి ఇంటర్వ్యూ చేయడం అత్యవసరం. కొద్ది సమయం వారికినా ఇది చాలముఖ్యమైన పనిఅని వారికి నచ్చచెప్పగలను .... ఇంకా ....'

“అచ్చా....అచ్చా” ఆమె చేయించాచి నా మాటను అపేసింది.

‘రండి.... లోపలికిరండి. రేపు ఉదయం శ్యామలాదేవి ఇంటర్వ్యూ రాదు సరిగదా - ఒక మంచి రిపోర్టరును కోల్పోయిన వార్త తప్పక వస్తుంది. రండి లోపకి రండి.’

ఎంత స్వచ్ఛంగా ఉండి పనిమర్చిపి భాష! ఒక మంచి కళాకారుడు ఎన్నుకునే ప్రతిదాంట్లోనూ అందం తొంగి చూస్తుంటుంది. నేను గదిలో అడుగుపెట్టాను. హేటు మీంచి కారే నీటి ధారల్లోంచి ఆమెను చూచాను. ఎందుకో పాత పుస్తకం గుర్తుకు వచ్చింది. డ్యుమునిండిన పుస్తకం - పాత పుస్తకాల దుకాణంలోపడి చచ్చిపోయిననీ పుస్తకం-పిల్లలు చించిన పుస్తకం-చదివే వాళ్ళ చేతి చెమటకు తడిసిన పుస్తకం.

శ్యామలాదేవి అందమైన కవితరాస్తుంది. ఇలాంటి అందవికారం అయి పాతపుస్తకం లాంటి ముఖం ఉన్నదాన్ని పనికి పెట్టుకుంది.

గదిలో విలువైన ఎస్తువులు ఉన్నాయి. అయిన చిందర వందరగ పడి ఉన్నాయి. బిల్లమీది తివాచీమీద కుర్చీమీద ఎక్కడ చూచినా పుస్తకాలు పడిఉన్నాయి. పాత కాపీలు పడిఉన్నాయి. కాగితాల గుట్టలు పడిఉన్నాయి. గోడలకు చాల పటాలున్నాయి. దంపతులపటం ఒకటుంది. అందులోని వరుపు ముఖంమీద ముసుగుంది. వరుడు కెమెరాను తొలిసారి చూచినట్లు కళ్లు వెళ్ళబెట్టాడు. ఒక అందమైన అమ్మాయిపటం ఉంది. అది పెద్దగా ఉంది. ఆమె ముఖంలోని కొంత దనపు కిరణాలుఈ గదిలోని బొదాసీన్యపు చీకటిని

పాఠదోలుతున్నాయి, ఒక యువకుని పటంఉంది. అతడు ఒక్క పల్చగా ఉన్నాడు. రెండు చేతుల్తో తలపట్టుకొని కూర్చున్నాడు. ఏదో ఆలోచనలో మునిగినట్లున్నాడు. అందమైన ఒక కాశ్మీర దృశ్యపు పెయింటింగ్ ఉంది. అందులో ఒక వేటకాడు వెళ్ళిపోతున్నాడు. ఎడ్డుసనుంచున్న యువతి చేయి త్రి పీడ్కోలా ఇస్తుంది.

వేసు గదిలో ఆడుగు పెట్టగానే ఆమె స్తూలుమీంచి ఒకసీసా, అగ్గిపెట్టె తీసింది. అప్పుడు ఆమె నన్ను చూచిన చూపు ఎలా ఉందంటే నేను ఆమెను మాట్ చేస్తానేమో అని భయపడ్డట్లుంది. ఆమె ఎడకే చేతుల్తో అగ్గిపెట్టె సీసా బల్లకింద దాస్తుంటే అది పెట్రోలుసీసా అనే విషయం నా ముక్కు కనిపెట్టేసింది

ఆమె లోనికి వెళ్ళిపోయింది. శ్యామలాదేవికి చెప్పడానికేమో? చాల నమయం గడిచింది. ఈ లోగా తడిసిన హేటు తీశాను. బూట్లువిప్పి ఒక పక్కన పెట్టాను. ఎన్నో సిగరెట్లు కాలేచేశాను. గదిలో ఉన్నవాటినిన్నిటినీ పరిశీలించాను. దిండుకింద ఒక ఉత్తరం కనిపించింది. అది రంజన్ శ్యామలా దేవికి రాసింది. అదీ చదివేశాను. రంజన్ శ్యామలాదేవి భర్త. కాని ఆ ఉత్తరంలో అలా లేదు. ఆమె అతని ప్రేయసి అని ఉంది. ఆమె మందిరంలో సింహాసనం మీద కూర్చున్నదేవి. ఆమెను కన్నెత్తిచూడడం రంజన్ కు జీవితం లాగా ఉంది, మృత్యువు లానూఉంది.

తివాచీని ఒక పక్కకు జరిపి, తడిసిన బట్టలు ముడుచుకుని కూర్చుం దామంటే దానికిందినుంచి కొన్ని కాగితాలు ఊడిపడ్డాయి అందులో మాఎడిటర్ గారి ఉత్తరం కనిపింపింది. అది వారు శ్యామలా దేవికి రాశారు. ఒకమంచి కవిత పంపమని ప్రార్థించిన లేఖఅది.

శ్యామలాదేవి కవితలో దుఃఖం మెరుపులా కనిపిస్తుంది. ఆమె ఒక సుందర యువకుని ప్రియమైన భార్య. ఆమె జీవితం అందాలరాశి అని విన్నాను అయినా ఆమె కవితలో ఎంటరితనం, ఉదాసీనతా చోటు చేసుకుంటాయి. శ్యామలాదేవి ఏకాగ్రంగా రాయగలుగుతే అజరామరమైన అతిసుందర కవిత

కవించగలదని మా ఎడిటర్ గారి ఆధిప్త్యం. వచ్చేపుడు వారు నాకు అమాటా చెప్పారు. ఎవయిత్రితో అందును గురించి ముచ్చటించ వలసిందని ఆదేశించారు

పదిహేను నిమిషాలు గడిచాయి. ఎవరూ రాలేదు, నాకు విసుగుపట్టింది తలుపు తట్టామనుకుంటుండగానే అప్పటి అడది కప్పులో వేడి కాఫీ తీసుకొని ప్రవేశించింది.

“మిమ్మల్ని చాలసేపు ఎక్కంలో నుంచోపెట్టాను. ఇదిగో అందుకీ పరిహారం” అని కాఫీ కప్పు అందించింది.

“మితజ్ఞతలు” అని కప్పు బల్లమీద పెట్టాను. “శ్యామలాదేవికి చెప్పారా? అని అడిగాను.

“శ్యామలాదేవి... ఆవును నేనే శ్యామలాదేవిని” అమె విబ్బరంగా అన్నది.

అది విన్నాను-నాకు పణుకు వచ్చింది. చేతులు వత్తుకున్నాను. బట్టలు చించుకునేంత వనిచేశాను, కాఫీ కప్పు పవిత్ర గ్రంథమా అన్నట్లు అందు కున్నాను. నిప్పును అంటుకున్నట్లు వదిలేశాను, నమస్కరించడం, క్షమాపణ కొరడం కూడా మరచాను. నన్ను చూచుకుంటే నాకే నవ్వువచ్చింది. నాలో నేను నవ్వుకున్నాను. నాకు నేను నాటకంలో హాస్యపాత్రలా కనిపించాను.

శ్యామలాదేవిది విశాల హృదయం, ఆమెను చూస్తూనుంచున్నాను. ఆమె నిరాడంబరతకు ముగ్ధుణ్ణి అయ్యాను. తెల్లని మామూలు చీర, నగలులేనీమెడ, అలంకరణ లేని వదనం అతి సాధరణంగా ఉంది. వయసు 30,35 ఉంటుందేమో! అయినా వదనంలో బాల్యపు అమాయకత కనిపిస్తుంది. జీవితపు ఓటమి గుండెలో దాగదు. కామిలా రోగంలా ముఖం మీద తాండవం ఆడుతుంటుంది శ్యామలాదేవి వదనంలో అలాంటి ‘కామిల’ కనిపించింది. అది ఆమె కవితను గుండె లోతుల్లో నొక్కివేస్తుందేమో అనిపిస్తుంది. ఆమె అంత అందం అయిందేమీ కాదు అయినా జనం అలా ఎందుకనుకుంటారు?

“మీరు ఇంటర్వ్యూ చేయడానికి ఎవ్వరు కదూ! నా జీవిత విషయాలు కూడా అడుగుతారనుకుంటా”

“అవును” నేను అబద్ధంచెప్పేశాను. నేను వచ్చింది సాహిత్యవిషయాలు చర్చించడానికి.

“అలాగా?” ఆమెలో : షాదచ్చాయలు గోచరించాయి. అరచేయి గద్దె వకు ఆనించి ఆలోచించింది.

“శ్యామల జీవితాన్ని గురించి ఇప్పుడేవినండి. రేపు ఈ సుందరకావ్యం మీద ఎవరి దృష్టి పడక పోవచ్చు” ఆమెలో అశాంతి, ఆవేదన గోచరించాయి.

“శ్యామల ఒక ఆటోగ్రాఫ్ పుస్తకం. అది జీర్ణం అయిపోయింది. దానిలోని రాతలు చెరిగిపోతున్నాయి - చదువరావు. మెల్లగా, మెల్లగా చెపుతుంది

కొందరు స్త్రీలు జలతారు అట్టగల పుస్తకాలు అవుతారు. అవి ఆదరణీయుల ఆస్తి అవుంది. వాటిని అద్దాల అలమారులో దాచిపెడ్తారు. వాటిని ప్రేమగల చేతులతో విష్ఫుతారు. చదువుతారు. కొందరు స్త్రీలు మరొకరకం పుస్తకాలు అవుతారు. పాఠకుడు దాని శీర్షిక చూస్తాడు, విసిరివేస్తాడు. పనికిమాలిన వారు వీటిని చదివి కాలక్షేపంచేయాలనుకుంటారు. సంచార గ్రంథాలయం వాటిని ఊరూరా తిప్పుతుంది. రెండుపైసలకు ఒకవి చొప్పున చేతులు మారుతుంది. చివరకు పచారీ దుకానానికి వెళ్లిపోతుంది. అక్కడవాడు పొట్లాలు వేస్తాడు. అంతటితో పుస్తక జీవితం ముగుస్తుంది.

ఆమె నిట్టూర్పు విడిచింది.

“పుస్తకాలకూ జీవితం ఉంటుందా?” నాకు నవ్వువస్తుంది. “పుస్తకాలు స్త్రీలుగా మారిపోతున్నాయి”

“అయితే పుస్తకాలకూ స్త్రీలకూ ఏదో వ్యత్యాసం ఉందనుకుంటున్నారు. రెండూ ఒకలాంటివే రెంటిలో దేనినీ చదవకుండా కొనడానికి ఇష్టపడరు. అంతే కాదు చదివిన కథల్ను వినడానికి ఎవరూ ఇచ్చగించరు.

మాట్లాడేప్పుడు ఆమెలో ఆందంవెల్లివిరుస్తుంది. గేయాల్లో ఈమె భాషాసౌందర్యం తొణికిసలాడుతుంటుంది.

“మీరూ జలతారు అట్టగల వుస్తకమే కదా!” అడిగాను-అంతదైర్యం ఎలా వచ్చిందో!

“నేను ... నేనా?” తొలిసారిగా అంతర్దర్శనం అయినట్లు చూచుకుంది. తరువాత నన్ను చూచింది. ఆమె చూపుల్లో దాదాసీన్యం కనిపించింది.

“నేను ఆటోగ్రాఫ్ వుస్తకాన్ని దాని సాదాపుటలమీద జనం అభిప్రాయాలు రాశారు సంతకాలు చేశారు. వెక్లిపోయారు” ఆమెకళ్ళలో నీళ్ళు నిండుకున్నాయి. దుముత దానికి సిద్ధంగా ఉన్నాయి. నేను భయపడ్డాను. నా రిపోర్టు పుట్టి మునిగిందనుకున్నాను.

నేను మిమ్మల్ని మీ పూర్వ జీవితాన్ని గురించి అడిగాను ఆడవాళ్ళ పూర్వజీవితం రోమాంచలంగా ఉంటుందని నా ఉద్దేశం.

“అవును అదే చెపుతున్నాను. ఇంకా నాకు పద్నాలుగేళ్ళు నిండకముందే విధవను అయినాను”

‘విధవ....’ నేను ఉలిక్కి పడ్డాను. నా మనోనేత్రంలో శ్యామలాదేవి భర్తరంజన్ కనిపించాడు. అతడు తరచుగా మా ఆఫీసుకు వస్తుంటాడు. ఆమె నన్ను చూడ్డంలేదు. నా అవస్థచూడ్డంలేదు. శూన్యంలోకి చూస్తూంది.

“విరల్ నేను చిన్న నాటి నుంచి కలిసి ఆడుకున్నాం. కలిసి పెరిగాం. నేను అతని భార్యను అయినాను. అతడు అలిగాడు. విరల్ చనిపోయాడంటే నమ్మకం కలిగేది కాదు. దాగుడు మూతల్లో దాక్కున్నాడనిపించేది. ఆనాడే నాముఖమీద ముద్రవేశారు ‘ఆరిష్టము’ అని.

“సరే అదంతా రాయకండి. ఇకవై ఏళ్ళ వయసులో మెట్రిక్ పాసే నానని రాయండి. అది మాత్రం ఎలా? నాకు చదువుమీద ధ్యాసపడింది కిట్టిపెళ్ళి

తరవాత. కాకుంటే ఒక మహాకవినాకు చదువుమీద ధ్యాస కలిగించాడని రాయండి. అతనే నన్ను శ్యామలాదేవిని చేశాడు. అవును అది మాత్రం ఎందుకు? రాశాలా? కొట్టేయండి, అక్కరలేదు.

అమె సోఫాకు తలవంచి ఇంటి కప్పును చూస్తూంది. నిమిషాలు గడుస్తున్నాయి.

నేను కలంపట్టుకుని కూర్చున్నాను.

“వింత జీవితం గడిపాను” తన లోతాను గునుగుకుంది.

‘ఈ దరినుంచి ఆదరిదాకా నావెంట ఎవరూ లేరు. నేను వంటరినికాను. ఏ ఆడదయినా ఆలా జీవించగలదా?’ తను సంభాషించుకొని నన్ను అడిగింది. అమె పెదవులు అదరుతున్నాయి ఎంత విగ్రహించినా కన్నీరు చెంపలమీంచి జారుతోంది

నేను జవాబు చెప్పలేదు. ఇదంతా నానెత్తిన పేసుకొని పిగ్గుతో క్రుంగి పోయాను.

ఇహ ఇలా చెప్పడం సాధ్యపడదు. రాసేస్తాను ఏమంటారు? మీరు మాత్రం ఇక్కడే కూర్చోవాలి. ఈ పని ఇవ్వాలే చెయ్యాలి.” అన్నది గొంతు సరరించుకుంటూ.

‘సరే అలాగేకానివ్వండి’ నేను అన్ని షరతులకూ సిద్ధంగా ఉన్నాను. నేను కలంమూసి జేబులో పెట్టుకుంటే పద్నాలుగు సంవత్సరాల జేబు జీవితం నుంచి విముక్తి కలిగినట్లు నిట్టూర్చింది.

నేను పైలు కట్టేశాను. సిగరెట్టు ముట్టించాను.

“రంజన్ గారు ఇంట్లోలేరా”?

“లేరు, బయటికి వెళ్ళారు. రేపు వస్తారు.”

“ఈ పోటో మీ పెళ్ళినాటిది అనుకుంటూ, అవునా”?

అవును అప్పటికి నాకు పద్నాలుగేళ్లు. అయినా పసిపిల్లలా ప్రవర్తించేదాన్ని. నేను వెళవను అవుతే మా అమ్మ సైతం నన్ను మృత్యువును చూసినట్లు చూసేది. పగలంతా ఒక మూలకు కూలబడేదాన్ని. ఏంచేయాలో అర్థం అయ్యేది కాదు. ఆరోచనలకు అంతు ఉండేది కాదు. ఒకనాడు ఉదాసీనంగా ఉన్న నన్ను రత్నం చూశాడు “ఎన్నాళ్లయింది నువ్వు నవ్వక....” అన్నాడు. నన్ను ఎవరో కుదిపినట్లునిపించింది,

మనం మనకోసం నవ్వుతాం, మనకోసం ఏడుస్తాం. అవిషయం పరులకు ఎందుకు? అయినా జీవితంలో ఒకరోజు వస్తుంది అనాడుతెలుస్తుంది మన జీవితానికి పియత్తులు, నవ్వుల లెక్కలు మరొకని దగ్గర ఉన్నాయని. అది తెలిసినాడు ఎలా ఉంటుంది? కుదిపినట్లుంటుంది కదిపినట్లుంటుంది విద్యుల్లతను అంటు కున్నట్లుంటుంది. అప్పుడు మనం సూర్యునిలా వెలుగుతున్నామనీ, భూమి మన చుట్టేగుండ్రంగా పరిభ్రమిస్తుందని అనుకుంటాం రత్నం మాజాదాయి కొడుకు. నాకంటే అయిదారేళ్లు పెద్ద. ఎంసకు మేం అన్నా చెల్లెళ్ళం. చిన్ననాటి పోట్లాటలు ఇంకా మరపురాని రోజులు. అతని పెళ్ళాం ముందే అతని జుట్టుపట్టుకొని లాగేదాన్ని. అతడు నాముఖాన మసిపూసేవాడు అతడు మసిపూసినా నేను నవ్వేదాన్ని. నాలుక బయట పెట్టి వెక్కిరించేదాన్ని.

నేను వెక్కిరించానా? అతడు నాజుట్టుపట్టుకోడానికి వచ్చేవాడుకాదు. ఎంచేతంటే అదితెలుసుకొని ముందే నేనుకేలు వెట్టేదాన్ని. ఏదైనా మనం అనుకున్నట్లు కాకుంటే సిగ్గువేస్తుంది. ఎవరో నోటిముందటి ముద్దలాక్కున్నట్లు అనిపిస్తుంది.

నేను తిరిగి చూచాను - పెళ్ళాం రత్నం జుట్టుపట్టుకొని ఊపుతూంది - ఇద్దరూ విరగబడి నవ్వుతున్నారు. నాకేమైందో తెలియదు - ఉరికానూ - రత్నాన్ని విడిపించాను - జారిపోయిన వదిన పయ్యద సవరించాను.

“ఎందుకలా సతాయిస్తావు రత్నాన్ని?” అన్నాను. ఎవరూ మాట్లాలేదు. ఇద్దరూ ప్రతి మల్లా నుంచున్నారు. రత్నం తలవంచుకున్నాడు. చొక్కాకు

అంటిన దుమ్ము దుబువు కుంటున్నాడు. పదిన రెప్పవచ్చడంలేదు. సన్నే-
చూస్తుంది. నాకేదో బుగులయింది. తలపంచుకున్నాను-ముఖం దాచుకున్నాను.
మళ్ళీ ఎవరో నోటి ముందరి ముద్ద లాక్కుంటున్నట్లు అనిపించింది.

నా కాళ్ళు బలవంతంగా నన్నుగద్దెపైపు లాక్కెత్తుంటే పదిన చూపుల
అగ్గిరకాలు దోపిలో పరుచుకున్నట్లు అనిపించింది. రాజ్యం శత్రువశమైన
రాజులా నేను మంచంలో పడిపోయాను. నాకు తెలియకుండానే కన్నీరు దుమి
కింది. అడ పిల్లలు పెళ్ళాలు కాగానే ఇలా ఎందుకవుతారు? రత్నానికి తలనొప్పి
లేచిందను కొండి-పెళ్ళానికెందుకు భాద?

చూడండి-ఒకేచోటఉంటే పశువులతో కూడా అనుబంధం కలుగుతుంది-
ఏమంటారు అలాంటిది రత్నం నా చిన్ననాటి తోటివాడు. రత్నం నాసావా-
సకాడు-ముద్దుల అన్న నేను విధవను అయినప్పుడు మాపిన్ని చాల దుఃఖిం
చింది. మా అమ్మను తిట్టి, సాపించింది. నాకు పెళ్ళి చేసి దానిలో తోళావంది.
కాస్త ఓపిక పడతే రత్నానికి చేసుకునేవాన్ని అన్నది. వారిద్దరూ ఎంత ప్రేమిం
చుకునేవారు!

వారిద్దరూ ఎంత ప్రేమించుకునేవారు! నేను కళ్ళమూసుకున్నాను. ఆలో-
చించాను-ఒకడు ఒకే ఒకడున్నాడు నాకన్నీరు తుడిచేవాడు. అలాంటి నాడు నాకు
అన్యాయం జరుగుతే సహించగలడా? అతడు నాముందుంటే నేను మనిషినే
అనిపించేది నాప్రాముఖ్యం కనిపించేది. కాంతి కిరణం అద్దం మీద పడి చమక్కు
మంటుందేలా!

“అదిగో అదీ రత్నంపటం” అని ఆలోచనలు ముసలిన ఒక యువకుని
పటం చూపింది.

పటంలో ఏముంది? రత్నం అంశ మాత్రంగా కూడలేదు. అతన్ని
ఒక్క సారి చూస్తే జీవితాంతం మరచి పోలేరు. అసలు అతన్ని మరచిపో-
వడం అసంభవం. రత్నంతో మాట్లాడుతుంటే కలల రోకంలో విహరించినట్లుం
టుంది. మన చుట్టూ పట్ల ఉన్నవారు కల్పనాపోగత్తులోని పాత్రల్లా కనిపిస్తారు.

లో...లో అన్నంటిపి మించిన వాస్తవం రత్నం. అతడు మన ముందుంటే మనం ఏమీ ఆలోచించలేం, అతడు గారడీ-అవిశ్వాసి. కాని అతడు తన భార్య ఒడిలోంచి తన బిడ్డనులాబుకున్నప్పుడు నేను అతణ్ణి గుర్తించ లేనంతగా మారిపోయేవాడు. అప్పుడు వింత-విడ్డూరిం, క్షణంలో ఒకవ్యక్తి ఒక వలపుకథలో పాత్ర అవుతాడు-మరుక్షణంలో చంద్రునిలో పోయి కూర్చుంటాడు. తెగిపడిన తారలా మనసునుంచి రాలిపోతాడు. ఎన్నీరు జల జల రాయింది.

కన్నీటి పల్లె రత్నాన్ని నా కంటినుంచి రాయిస్తున్నప్పుడు రత్నం భార్య ఆపడానికి చాల ప్రయత్నించింది. ఆరోజుల్లో రత్నం నాతో మాట్లాడడం మానేశాడు. ఎడిటర్ గారు! ఎందుకో నాకు అర్థంకాదు-భార్యలు భర్తల్ని పండిన మామిడి పళ్ళను కుంటారు-అలాగెవ్వవాలిందో దొంగలు విరుచుకు పడ్డారని భయపడ్డారు.

“అప్పునందీ ఆడవాళ్ళకు అనుమానాలు మెండు” నేను విన్నవించుకున్నాను.

“ఆంతేకాదు విదవల కోరికలు ఆక్రమసంతానం లాంటివి ఆమె నా మాట విన్నట్లులేదు.

జనం పేలేత్తిచూపే కోరికల గొంతు సులిమెయ్యడం మంచిది. నేను వెళ్ళిపోతానని తెలిసింది. రత్నం జబ్బునపడ్డాడు. అతని బాధ చూడలేక పోయాను. మామగారి సేవతోజీవితం గడుపుదామని నిశ్చయించుకున్నాను. ఏ మాట కామాటే-ఎదిన వారించింది-ఎద్దంది, రత్నం అది విన్నాడు. కోపంగా ఉరికి పచ్చాడు ‘లలితా! ఆమెను, ఆమెను ఆపకు. మామ గారింట్లో మనకన్నా తన వారు దొరుకుతారు’ అన్నాడు.

రత్నం అన్నదానికి నేను ఏమీ అనుకోలేదు. నాజీవితం తెల్లకాగితం లాంటిది. ఇష్టం వచ్చిన అభిప్రాయాలు రాసుకుంటారు. ఎడిటర్ గారు! గుండెలో

అనుమానాల అగ్గిరగులు తుంటే చేకిలో ప్రేమ పుష్పాలు వాడి పోకుండా ఉంటాయా?

“అవునండీ, నిజమేనండీ” అన్నాను. నాకు తెలుసు నేను ఉన్నాననే విషయం ఆమెకు అనవసరం అని,

“అప్పుడు మామగారి ఇంటికి వెళ్ళిపోయాను”

“అయితే మీరు కత్నంను మరచి పోయారా” ? అడిగాను.

“అవును” అమె నిట్టూర్పు దిగమింగుతూ అన్నది, మరచి పోవడం అంత పెద్దవిషయమేమీకాదు. నగల దుకాణంలో ఉన్న వ్రజాల ఉంగరం ఊహ మాత్రంగా ఎంతకాలం ధరించగలం ?

“అయితే మామగారింట్లో ఆనందంగా ఉండి పోయారన్నమాట.

ఉంటాననుకోలేదు. ఎంతాతంటే మా అత్తస్వభావం మంచిదికాదు జగదాల మారి, మా ఇంటికివచ్చినప్పుడు పోట్లాడి వెళ్ళిపోయేది. పాపం మా మామ మంచివాడు. ఈమెతో పడలేక మొత్తుకునేవాడు.

“తన పిల్లల్ని కూడా బాడేడేమో!”

“ఎక్కడి పిల్లలు - ఒక్కతే కూతురుకుట్టి” ఎంతో ఆప్యాయంగా అన్నది,

పన్నెండు, పదమూడేళ్ళుంటాయి. ఎంత మంచిదనుకున్నారు ? మతా వాగా వెలుగుతుండేది. పూలలా నవ్వుతుండేది, అలాంటి అమ్మాయిని మీరు చూచి ఉండరు, చూచిన వాడల్లా ముగ్ధుడు అయ్యేవాడు. ఆమె నామనసులో కాపురం పెట్టింది. ఇంతకాలం ఆమెకు దూరంగా ఎలా ఉండగలిగానో అర్థం కాదు. అంత మంచి బిడ్డనుకని అత్తకొంతమెత్తపడింది వేయిసార్లు దెబ్బలు కొద్దే ఒక్కసారి ప్రేమగా పిలిచేది.

“అవును తల్లలైతే ఆడవాళ్ళ గుండె మెత్తపడుతుంది” నేను అన్నాను. కొత్త సిగరెట్టు వెలిగిస్తూ.

మెత్తదనంలేదు. మన్నులేదు మోసం చేయడంలో మొనగల్గె, కడుపు
పట్టుకొని పైన పైన కూడ పెట్టేది. కుండలో డబ్బు, బంగారం ఉంచి పొయ్యి
దగ్గర పాతిపెట్టింది. కుట్టిపెళ్ళిని గురించిన ఆలోచన ఆమెను కుంగ బీసింది.

“అలాంటిది మిమ్మల్ని ఎలా సహించింది” ?

“అది నిజమేకాని అత్తచాల దూరదృష్టి గలది. వయసులో ఉన్న విభవ
ఇష్టం ఎచ్చినట్లు తిరిగిందనుకోండి. నిప్పులు ఎవరిమీద కురుస్తాయి? పెళ్ళికాని
పిల్లలమీదనెగా! కంటి భవిష్యత్తును తీర్చిదిద్దాలంటే నన్నుపోషించడం అవసరం
అయిపోయింది. కుట్టి ఎప్పుడూ నాచుట్టు తిరుగుతుండేది. ఆమె నామనసులో
భీతం వేసింది, ఆమెను పొంది రక్షాన్ని మరచాను. నా గుండెలో బల్లెములై
గుచ్చుకున్న అతని పట్ల వైన పదాలు మరిచిపోయాను. కుట్టి స్కూలుకు
వెళితే ఆమె ఎస్తువులు సర్దేవాన్ని ఆమెకోసం బొమ్మలు తయారు చేసేదాన్ని
ప్రూకులు ఉట్టేదాన్ని సూటర్లు అల్లేదాన్ని ఆయినా పొద్దుగడిచేదికాదు, అంత
చిన్న వయసులో పిల్లలు చదువుకు అంటుకుపోవడం నాకేం బాగనిపించేదికాదు
కుట్టిసాయంత్రం ఇంటికి వచ్చేది హోంవర్క్ స్వయంగా చేసుకునేది. నా
కాళ్ళమీద ఎదుకొని మొక్కజొన్న కంకులు తినేది. రిజల్టు వచ్చింది. కుట్టి
ఫెయిలయింది. నా గుండెలో ఎవరో తుపాకి దట్టించినట్లయింది. ఏడ్చిఏడ్చి
పిచ్చిదాన్ని అయినాను. నన్నుచూచి కుట్టి ఏడ్చింది ఇవ్వాల రేపు చదువు
కున్న అమ్మాయిలకు ఆదరంఉంది. మామ దగ్గర డబ్బేముందవి బంగారం
లాంటి పిల్లవాణ్ణి తేవడానికి. గుణాన్ని చూచే చేసుకుంటాడని పెళ్ళిచేయాలని
నిశ్చయించారు.

“అదేమిటి?” ఆశ్చర్యంగా అడిగాను.

మీకు ఇదికూడా తెలియదా? బాల్య వివాహాల వలన ఎన్నో ప్రయోజ
నాలున్నాయి. పిల్లచిన్నదయితే ఆమె ప్రవర్తన చూడరు. పిల్లవాడు చిన్నవా
డయితే ఎలాంటి పిల్లనయినా కట్టబెట్టవచ్చు.”

“అయితే కుట్టిపెళ్ళి అయింది.

“అవును ఎంత అపాయంగా రత్నాన్ని పెళ్ళికొడుకును చేశానో, అంత అపాయంగా కుట్టిని పెళ్ళికూతుర్ను లేశాను. కుట్టి వెళ్ళిపోతే నా సర్వస్వం దొంగలు దోచుకున్నట్లు అనిపించింది. ఎడిటర్ గారూ! ఎంత బుద్ధిహీనురాలిని నేను ఒకేసారి విశ్లేషణతో సమాగమనం చేస్తే సరిపోయేది, ఇహ ఇప్పుడు సగంకాలిన నాదేహాన్ని చిత్రీకరించి తెస్తున్నారు.

కుట్టి భర్తరంజన్ మంచివాడు,

‘ఏమిటి రంజన్ కుట్టికి మొగుడా?’ నేను కూర్చున్న చోట విచార లేక పోయాను.

‘అవును....’ నీబ్బరంగా అన్నది. ‘మంచి కుర్రాడు కుట్టి అత్తవారింట్లో వీడుస్తే మోటర్ సైకిల్ మీద నాదగ్గరికి తెచ్చేవాడు..’

‘మేమిద్దరమూ మీ కోసం వీడుస్తున్నాం’ అనేవాడు

‘అది విని ముగ్గురమూ నవ్వాం. అతను బాగా చదువుకున్నవాడు, కాతే జీరో చదువు చెప్పాడు. అందుకే కుట్టి అంటే అంత ఇష్టం. నా విషయంలో చాల శ్రద్ధతీసుకునేవాడు. నావంటరితనం చూశ్శేక పోయేవాడు. ప్రతి ఆదివారం ఇంటికి వచ్చేవాడు. నాతో మెట్రిక్ పరీక్ష ఇప్పిస్తానన్నాడు. బస్టికి తీసికెళ్ళాడు. అతడు మంచి కవి అతని ఆందమైన గేయాలు విని నేను ఏడ్చేదాన్ని. నేను పటికి బెల్లపు గడ్డను కాస్త తడి తగుల్రే చాలు కరిగిపోతాను.

ఊరికి ఆవల, చేలపక్కన, చింతచెట్టుకింద మేము చదువుకునేవాళ్ళం. కుట్టి సీతాకోక చిలుకల్ని పట్టడానికి వెళ్ళిపోయేది. మేమిద్దరం చెరకు తింటూ ‘షేక్స్పియర్ “హామెట్” చదివేవాళ్ళం. అప్పుడప్పుడు అతడు ‘ఒడిసీ’ వినిపించేవాడు ‘పెనూలెప్, సహనం చూస్తే నాకు వీడుపువచ్చేది. నా కన్నీరుచూచి అతను కళ్ళుతుడుచుకునేవాడు. రాత్రిళ్లు చాలసేపు మేళికతో ఉండి కవిత రాసేవాడు మరుసటిరోజు పొలాల ప్రక్కన కూర్చున్నప్పుడు తనకొత్తకవిత నా పదముల వద్ద పెట్టి పోయేవాడు. మేమిద్దరం అలా మిన్న కుండడం చూసి కుట్టి నల్వేది.

నా పేరుతో ప్రచురించబడిన రంజన్ కవితలుగల పత్రికలు చూపాడు అది చూచి నేను విడచుకున్నాను. నేను అనాథను పేరూ ఊరు తెలియని ఆడదాన్ని ఎవరికన్నా తెలిస్తే? అతను నన్నుచాల ప్రభ్యాతిపాలు చేశాడు! అ మాట అంటే సద్వేషాడు”

“మిమ్మల్ని గురించి నా అభిప్రాయం అదే”

“అభిప్రాయం! నేను అదిరి పడ్డాను.” నన్ను గురించి మీకూ అభిప్రాయం ఉంది.” అని ఏడ్చేశాను. ఏమిటిది నా జీవితపు అన్ని పుటల మీదా పరుల అభిప్రాయాలు రాసేస్తున్నారు!

‘ఒకరోజు ముగ్గురం ఇంటికి తిరిగి వస్తే అత్తకు చాల కోపం వచ్చింది. రంజన్ను కూడా రత్నం అనుకుంటున్నావా అన్నది

ఇవాళ మళ్ళీ విషం పూసిన బాణం నాగుండెలో దిగింది. ఇన్ని స్మృతుల సమాధులున్న గుండెల ఆడదానికి అది ఎంత బాధాకరమో మీకు తెలియదు.’

అమె కళ్ళను కొంగుతో తుడుచుకుంది. గదిలో గంభీరమైన నిశ్శబ్దం ఆవహించింది. నేను ఊపిరి బిగపట్టి కూర్చున్నాను. ఎన్నో రకపు తలపులు తలచుకుందో కొంత సేపు అలాగే ఉండి పోయింది. తరువాత మెల్లగా చెప్పింది.

“మరుసటి రోజు నన్ను పొగడుతూ వచ్చిన సంపాదక లేఖలు చూచాను రంజన్ రాసిన కవితలన్నీ కుట్టివడిలో వేశాను. నేటి నుంచి కవితలునీవి పేరు నాది, అన్నాను. రంజన్ను కోప్పడ్డాను. ‘ఇహ మీరిద్దరూ పట్నం వెళ్లిపోండి. మళ్ళీ ఇటు ముఖం చూపించ వద్దు తెలిసిందా?’ అన్నాను.

“అది విన్నాడు అతడు ఆలిగాడు ‘ఇంత రాతి గుండె దానీవని అనుకోలేదు, అన్నాడు’

వెళ్లిపోయేప్పుడు వాస్తవంగానే కోపంతో పెదివి కొరికేస్తున్నాడు.

“నేనేను విఫల కామనల స్వప్నాల మధ్య నున్నాను. నన్ను గురించిన ఆధిప్త్యాలున్నీ మున్నెన్నో విన్నట్లే ఉంటాయి. కాని కుట్టి పట్నం పోయి చాలా సుఖపడింది. ఆమె బి ఏ పాసేంది. ఆమె గొప్ప కవయిత్రి అయింది. ఆమెకు పట్నంలో గొప్ప ఆదరాభిమానాలు ఉన్నాయని విన్నాను. రంజ వంటే ఆమెకు చాలా ఇష్టం. ప్రతినారం నాకు ఉత్తరం రాస్తుంది. దాన్నిండా రంజర ప్రేమకు సంబంధించిన ముచ్చట్లే ఉంటాయి. గతవారం మీ సంపాదకుని ఒక లేఖ నాకు వచ్చింది. మీ ఎడిటర్ చాలా కఠినుడు”

‘ఏమి? ఏమైంది?, ఆమె మాట్లాడలేదు. కాని ఆమె ముఖంలో ఆవేదన చూచి నాకే సిగ్గునిపించింది.

“మీగీతాల్లో వేదన చూచి మీరు రుచికరమైన బాధాకవితరాయ గలరని విస్తుంది. ప్రయత్నించగూడదూ అని రాశారు. కుట్టికి మీసంపాదకుడు’ ఆ ఉత్తరం చదివి రంజన్ చాలా బాధపడ్డాట. శ్యామలాదేవి ఊళ్ళో నవ్వుతూ ఉన్నన్నాళ్ళు నా కలా ప్రశాంతంగా ఉంటుంది. బ్రాజిడీ రాయలేను అన్నట్టి అసలా ఉత్తరం ఆతడు చించేసేవాడేనట. కుట్టి లాక్కొని రహస్యంగా నాకు వచ్చింది”

“నిజం”! నేను నిస్సహాయునిలా కేక పెట్టాను. ఆమె జారిపడనున్న బాష్పబిందువులా వడకింది.

‘అయితే మీరు కుట్టికి ఏంరాశారు’

‘ఏమీలేదు’ ఆమె పంటితో పెదవిని కొరుకుతూ న్నది.

‘ఆ ఉత్తరానికి జవాబుగా ఇక్కడికే వచ్చేలాను. నేను ఇక్కడికి రావడం కుట్టికి ఏమాత్రం ఇష్టంలేదు. ఇంకా ఆమె పసిపిల్ల కాదుగా ఊరికే నవ్వుతూ ఉండిపోవడానికి! అయినా నేను ఆమెను సమాధాన పరచగలను. ఇక్కడే రంజన్ ముందే అసమాప్తంగా ఏదైనా ప్రమాదం జరుగుతే రంజన్ చాలా బాధ పడ్డాడు. కుట్టి కోరిక తప్పక పూర్తి అవుతుంది.’

నాకభయం అయింది. శ్యామల దాచిపెట్టిన సీసా అగ్గిపెట్టె చూడ సాగాను. పదాలు గొంతులో ఇరుక్కున్నాయి. బయటపడ్డంలేదు. నేను చకి తుణ్ణయి కూర్చున్నాను - ప్రతిమలా. ఆమె మెల్లగా కళ్ళతెరిచింది. నేన్ను చూచింది. ఉలికి పడ్డది. చప్పున లేచింది. నుంచుంది.

‘క్షమించండి. అనవసరంగా మీ సమయం వ్యర్థపరచాను. లోకం శ్యామలాదేవి అని పిలిచేవారి ఇంటర్వ్యూకోసం వచ్చారు మీరు’ అని లోనికి వెళ్ళిపోయింది.

నేను విశేషతుణ్ణయినాను. మొత్తంమీద కదలడానికి సిద్ధపడ్డాను. అదే సమయంలో జరితారు బైండు పుస్తకంలాంటి అందమైన అడది గదిలో ప్రవేశించింది. ఆమె ధరించిన అందమైన బట్టలు వలపుకవితలు సంకలనంలా ఉన్నాయి.

“క్షమించండి - ఆలస్యం అయింది. నా కవితా శిల్పాన్ని గురించి అదగ దలచుకున్నారు కదూ” అన్నది. ఆమె ధ్వనిలో ఒక మహాకళాకారిణికి ఉండే దర్పంఉంది. సోయగం వలకబోస్తూ సోఫాలో కూర్చుంది.

‘అవును విజయే - కాని ఇప్పటికే ఆలస్యం అయింది’ అని లేచి మంచున్నాను.

శాలువ

సర్వర్కు ఎలా చెప్పడం? ఎలా సమాధాన పర్చడం? తల్లికి అడి సాధ్యం కాలేదు. ఆమె ఓడిపోయింది - కాదు - మాతృహృదయం ఓడి పోయింది. ఆమె వార్ధక్యపు బరువుకు ఓంగిపోయింది. శక్తి ఉడిగింది. వగి లిన ట్రంకుపెట్టెకు తాళుకట్టి వసారాలో పెట్టేరోజు వచ్చేసింది. సర్వర్ పురి కొనతో కట్టిన వర్కచుట్ట పెట్టెపైద పెట్టాడు. వల్లెం, పాందాన్, లోటా వక్కన పెట్టేశాడు. ఆమెకో బురఖాపుంది. అది పాతబడ్డది. చిరుగులు పడ్డాయి. దాన్ని బాగుచేసింది కోడలు. తెచ్చి అందించింది. బురఖా అవసరం అయిన వయసుకాదు ఆమెది. పరువం దొర్లిపోయింది. వదనంలో వర్చస్సులేదు

ఆమె వేసుకునే 'సలీంషా-హి' చెప్పులు అరిగిపోయాయి. విరిగి పోయాయి. వాటినే వేసుకుంటుంది. అవి సగం కాళ్ళకే వస్తాయి. ఆచెప్పుల్లో 'సటర్ పటర్' మంటూ ఇల్లంతా తిరిగుతూంది. ఆమె చెదిరిన స్మృతులను కూడగడ్తూంది. సర్దాల్సిన పస్తువులను గురించి ఆలోచిస్తూంది. ప్రయాణానికి ముందు ఒకరకపు భయం అవహిస్తుంది. అలాంటి బుగులు పట్టుకుంది ఆమెకు

ఆమె గదిదాటింది. అంతే మనుమడు తోఫీర్, అతని చెల్లెలు 'జమాల్' గదిలో ప్రవేశించారు. సర్వే ప్రారంభించారు. అక్కడ ఉన్నదల్లా విరిగిన సామగ్రికుప్ప - దానిమీద సాలీని గూళ్లు! ఆ కుప్పకు ఈ ముసలమ్మ కావలా! ధన రాసులకు కాపుంటుందంటారే సర్పం. అలా కాపుంటుందా కుప్పకు మనసలకు బామ్మను సతాయించాలని సరదా. తమలపాకు తొడిమపడుంది. దాన్ని అందుకు జమాల్.

'బేటా! ఏమిటి తీశావు? అది నాకు అక్కరకు వచ్చేది' అనేసింది. అంత దూరంనుంచి కనిపిస్తుందా ఏమన్నా. ఏదో అనాలని అనేసింది.

'తమలపాకు తొడిమ.....' తొడిమ చూపుతూ అన్నది జమాల్

“ఏదీ చూస్తూ” అంటుంది ఆరచేతిలో వేసికొని కంటి దగ్గరగా పెట్టుకొని చూస్తుంది. అప్పుడు గాని నమ్మకం కుదరదు ఆమెకు. అయినా ఊరుకోదు. ‘ఏమిటా వెధవ అలవాటు ప్రతీది అందుకుంటావు’ అని గునుస్తుంది.

ఈ పిల్లలు ఆమె మెడమీది కత్తిలా తయారయ్యారు. తలప్రాణం తోకకు తెస్తున్నారు. మనవలంటే ఆమెకేం ద్వేషంలేదు. డబ్బుదగ్గరున్న దోషం అది. ఉన్నవారి గుండెలు ఎప్పుడూ ఓడదడ లాడుతుంటాయి, వారికి సర్వత్రా దొంగలే కనిపిస్తారు.

నలుగురు కొడుకులు, ఒక కూతురూ పాకిస్తాన్ వెళ్లిపోయారు. మిగిలిన వాడు చిన్నకొడుకు ‘సర్వర్’ క్లార్కు ఉద్యోగం వెలగ పెడున్నాడు. ఇది పాత కొంప. తండ్రి తాతల సొత్తు. ఈ కొంపలో దీపం పెట్టడానికి ఉన్నాడు సర్వర్ కొంప చాల పాతది. అమ్మ నడుంలాగే వంగింది. దానికి పళ్లులేవు. రాలి పోయాయి. అత్తకింద సంసారం చేయడం సర్వర్ పెళ్ళానికి గిట్టదు. అత్తేమో ఇల్లుఎదలనని కూర్చుంది. కోడలు మెడమీద అంకుశంలా నిలిచింది.

అది పాతకొంప. కొంపలా లేదు. గోడులా ఉంది. అందులోకి కోడళ్లు ఎచ్చారు. వారికి పిల్లలు పలిగారు. ఆమె వెనక్కు జరుగుతూ పోయింది. ఇప్పుడామె ఉన్నది ఇల్లుకాదు. కొట్టికి. కప్పు కురుస్తుంది. అయినా దాన్నే పట్టుకొని కూర్చుంది. ఎక్కడెక్కడి నుంచో తెస్తుంది. ఏవేవో తెస్తుంది. అక్కడ దాస్తుంది. అవన్నీ వెధవ సామాన్లు. పారేయాలైనవి అని కోడళ్లు అభిప్రాయము.

అక్కడ విరిగిన ముక్కలున్నాయి. చియం పట్టిన తుక్కుంది. రంగు రంగుల గాజు ముక్కలున్నాయి. కత్తిరించిన ఖట్టల ముక్కలున్నాయి. పాత బొమ్మలున్నాయి. ఆ బొమ్మలు ఆమె బిడ్డలవి. బిడ్డలకూ అవి పనికి రావివ్వాలి వీటన్నింటినీ సందుకల్లో పెట్టి దాచింది. జాగ్రత్తగా కట్టిపెట్టింది. పురాతన స్మృతులను భద్రపరచుకున్నంత పదిలంగా భద్రపరిచింది.

వాటిల్లో ఒక జరి చొక్కా ఉంది. అది ఆమె తండ్రి పెండ్లికి కుట్టిం-
చింది. కొన్ని పింగాణి రికాబీల ముక్కలున్నాయి. ఆరికాబీలు వాళ్ళవైపు
పుట్టింటినుంచి ఆరణంగా తెచ్చినవి. వాటిల్లో ఆమె తండ్రి దొంత ఉంది. అతని
తాతకు సంబంధించిన చరిత్రాత్మకమైన శాటువా ఉంది.

ఆమె జీవితపు అన్ని పోరాటాల్లోనూ ఓడిపోయింది ఇప్పుడు దరికేని
జీవన సముద్రంలో మున్నగు వేస్తూంది అలాంటప్పుడు ఆ శాటువ మీద అభి-
మానం ఏర్పడింది. అది సంద్రంలో దీవిలా ఉపకరిస్తూంది. -ముజగకుండా
కాపాడుతూంది. ఆమె ఉన్నది చీకటి కొట్టిది. అందులో ఈ శాటువ వేయి
క్యాండల్స్ బల్బుగా వెలుగు విస్తూంది. ఆ వెలుగుతో ఆమె కఠినాతి కఠినం
అయిన మార్గాన్నయినా పయనించ గలదు.

శాటువలో బట్టేంటేదు. అది అప్పుడంటా ముక్కలయింది. అయినా జరి
ఉంది అందులోంచి కొన్ని సేర్ల వెండి రాగలదు. ఈవిషయం, ఒక నొసనాడు
సర్వర్ భార్య భర్తతో చెప్పింది.

మర్నాడు ముసలమ్మ గదివదిలి వెళ్ళింది. ఆమె మేనల్లుడు జబ్బుగా
ఉన్నాడు. చూచిరావడానికి వెళ్ళింది పెళ్ళాం మొగుడూ లికారు. శాటువ జాగ్ర-
త్తగా తీశారు. దానిస్థానంలో పెళ్ళాం తన పాతదుప్పటి ఉంచింది, జాగ్రత్తగా
పెట్టె మూసింది. పెట్టెమీది మూటలు మళ్ళీమామూలుగా సర్దింది. దాని మీద
మూటలు, నల్లమందు డబ్బా, మందుల సీసాలు వగైరా అన్నీ ఉన్నవి ఉన్నట్లు
ఏట్టటు చేశారు. దుమ్ముకు తప్ప దేవికి స్థాన చలనం లిగినట్లు కనిపించదు.

అన్నిటినీ దింపి, పెట్టెతెరిచి, శాటువను చూచుకొనేంత శక్తిలేదు
ముసలమ్మకు. కాబట్టి కోడలుపెట్టిన పాత దుప్పటనే శాటువ అనుకుంటూ బతు-
కు లాగుతూంది. దాన్ని కాపాడానికి రాత్రిళ్లు నిద్రపోదు. కోడలు మీదికీ ఎంటి
కాలిమీద లేస్తుంది. కొడుకుల లెక్కలేదామెకు. ఏమిటీ పైస పైసకు పరి-
తపిస్తాడు? తానో శాటువ అమ్మతే సామాజ్యాన్ని కొనేయగలదు శాటువ
ఆమె సర్వస్వం, దాన్ని కాపాడానికి రంగు రంగుల కలలు వాకిటి దాకా వచి

విలిచి పోతాయి. ఏ మాత్రం కన్నుమలిగినా శాయ ఉండదు. అదిపోతే ఆమె ఆందిమైన బాల్యం పోతుంది సాగనైన కౌమార్యం పోతుంది. వివాహ జీవితపు మాధుర్యం పోతుంది. ఈ ముసలి తనపు ముక్కిళ్ళో.... ఇన్నిటి కోసం ఏడడానికి కన్నీరేడి? ఏడ మిగిలింది? ఎక్కడఉంది? అందుకోసమే అయిదు గురు బిడ్డల్ను మరిచింది. వారి సంతానాన్ని మరిచింది. అక్కణ్ణుంచి వచ్చే ప్రతి ఉత్తరంలోనూ తల్లికోసం పరితాపమే ఉంటుంది. వారికేంతెలుసు దేనికోసం తల్లి ఈ ఇంటిని అంటి పెట్టుకొనిఉందో? చిన్నకొడుకు మీద పడి చచ్చిపోయాడంటారు. అయినా స్వదేశం ఎదల్లేదను కుంటారు కాని ఈ కొట్టిడిని నరకంలో పారేయండి. అక్కడా ఆమె హాయిగా ఉండగలదు. అక్కడా ఆమె సందుగను ఆనుకొని జపమాల తిప్పగలదు, అక్కరకు రెండు మూడు సార్లు తప్ప ఆకాశం ముఖం చూడదామె—అది హిందూస్తాన్ ఆకాశం అయితేనేం? పాకిస్తాన్ ఆకాశం అయితేనేం?

ఆప్పుడప్పుడు జమాల్ ముసలిమ్మ కొంగు పట్టుకొని “అవ్వా! మా ముతాత శాయ చూపెట్టవా?” అని గీమాలుతుంది.

“చూపిస్తారే” అని తప్పుకొనేది. ఆమెకు పెద్దతెరవడం ఇష్టంలేదు. సామాను పరచడం అంటే భయం ఎంచేతంటే మనసు సామాను మీద పడ్డారు. ఒకరు రంగుల అద్దాలు లాక్కొని ఉరుకుతారు. ఇంకొకరు మట్టిబొమ్మ అందుకుని మాయం అవుతారు. ఇలా దానం చేయడం మొదలు పెద్ద ఇన్నింటిని ఎలా కూడబెట్ట కలగేది? ఆ కూడ బెట్టడంలో ఉన్న ఎవ్వం ఏమిటో ఆమెకే తెలియాలి ఇందుకోసం ఆమె అన్ని సుఖాల్ను ఎదులుకుంది.

ఇహ మిగిలిన రోజులు ఇలాగే వెళ్ళ బుచ్చాలనుకుంది. ఇంతలో పెద్ద కొడుకునుంచి ఉత్తరం వచ్చింది. మన ఎరాలు పెళ్ళి నిశ్చయం అయింది. ఆమె ఇప్పుడు రాలేకుంటే ఎప్పటికీ రాలేదని తాళాడు కొడుకు ఆ మూటల కింద ముసల్లి బంగారు ఇటుకలు దాచిఉందని కొడుకుల నమ్మకం. ముసల్లి గుటుక్కు మంటే సర్వర్ అదృష్టం పండుతుందని వాళ్ళమంట.

ముసలమ్మకు కొట్టిడిలో సంపద ప్రాణంలా ప్రియమైందేగాని ప్రాణం మాత్రం కాదుగా! ఎవడికి తెలుసు ఆమాతంగా కళ్ళమూస్తే పాకిస్తాన్ లో బిడ్డలు పిలుస్తూనే ఉండిపోతారు. అందుకే అమె పాకిస్తాన్ వెళ్ళడానికి అంగీకరించింది. దాంతో సర్వర్ అదృష్టం పండింది. పాన్ పోర్టు తయారుచేయించాడు. వెంటవెళ్ళడానికి ఒక మి|తుణ్ణి వెదికివెలికి తీశాడు. కోడలు గబ గబా ముసలమ్మ సామాను బయట వెట్టింది. కోడలుకు ప్రేమ అమాంతంగా పుట్టుకవచ్చింది మంచినేతివని వనస్పతిలో ఖర్చురకాయలు వేపి పెట్టింది.

శాయన ఆతి విలువయింది దాన్ని వెంట తీసికెళ్ళడం బాగనిపించలేదు అక్కడ కొడుకులు ఆమాటా ఈమాటా చెప్పి లాగేసుకున్నా లాగేసుకోవచ్చు అందుకే పెట్టెలో వట్టినన్ని పెట్టుకుంది, కొట్టిడికి తాళం పెట్టింది. తాళాన్ని చూస్తే అమె రక్తం వరదలు వచ్చాయి. అమె జీవితపు జయాపజయాలు మూట కట్టి అందులో దాచుకుంది, అందుకే అమెగుండె పొంగింది. కోడలుమీదపడి ఏడ్చింది.

‘ఈ కొట్టిడి నీకు అప్పగిస్తున్నాను నా తరవాత ఇదంతా నీదే’ ఈమాట అమె బాగా ఆలోచించే ఆన్నది. ఎంచేతంటే కోడలుకు నమ్మకం కలగాలని అమె తొందర పడొద్దని!

‘అవ్వా మా ముత్తాత శాయన ఏ పెట్టెలో దాచిపోతున్నావు?’ తోఖీర్ అడిగాడు.

‘వెధవ, వెళ్ళేప్పుడు సతాయిస్తాడు’ అని కొడుకును నాలుగు బాదింది. తల్లి. తాను కొట్లోని ఏ వస్తువూ అంటుకోనని ప్రమాణంచేసి చెప్పింది ముసలమ్మకు

రైల్వో కూర్చుంటే ఆమెప్రాణం హాయిగా ఉంది. గదికి ఆలీగడ్ తాళం వేసి వచ్చింది. అది చాలలావుపాటిది. ఎంతా మూణ్ణేల్లేగా అమకుంది. సంచీలో తాళంచేయి చూచుకుంది.

బొంబాయి చేరారు, వారంరోజులు హోటల్లో ఉండాల్సి వచ్చింది. ఆఖరుకు అల్లా అల్లా అని అవ్వ ఓడలో కూర్చుంది. సర్వర్ స్నేహితుడు వెంట ఉన్నాడు. అతడు జేబులోంచి ఒక కార్డుతీశాడు, అది ఆమె మనవడు తోఫీర్ రాసింది. మంచి ఉర్దూలో రాశాడు. సర్వర్ మిత్రుడు చదివి విని పిస్తున్నాడు

ప్రాణ సమానురాలైన నాన్నమ్మకు,

పాదాభివందనములు ఇక్కడ మేమంతా క్షేమం. మీ క్షేమం తెలియ సరచపలెను. ఇంకను విశేషములేమనగా మా ముత్తాతగారి శాలువ ఎక్కడను వినిపించలేదు. నేనూ జమాల్ గదిసాంతం గాలించాం, శాలువ ఎక్కడ దాచిన విషయం తిరుగు బాటలో తెలియజేయవలసింది.

మీ సేవకుడు

తోఫీర్ మిర్జా - అయిదవ తరగతి (అలీఫ్)

స్వదస్తూరితో రాసినది

సర్వర్ మిత్రుడు ఉత్తరం వినిపించాడు, చూస్తే ముసలమ్మ శాలువ పెదకడానికి ఎక్కడికో వెళ్ళిపోయింది. ఆశ్చర్యంతో ఆమె వోరు తెరిచేవుంది. శాలువను పట్టుకొని వ్రేలాడుతున్నట్లు పిడికీళ్లు బగించి ఉన్నాయి.

స రస్వ తి

ఈ చొరస్తా మీదనే నా గౌరవ మర్యాదలూ, వలపూ ముక్కలు ముక్కలయి పోయాయి. ఆ ముక్కల్ను వెదకిడంలో నా వేళ్లు రక్త సిక్తములు అయినాయి.

ఆ పాత స్మృతులు నా మెదడును రక్తపంకిలం చేస్తున్నాయి. నా జీవితపు వెలుగుల దొంతరను ఎంచుతున్నాను—ఎకనామిక్స్ నోట్సు రాస్తున్నాను.

అనాడు నా కుడిచిన్ను అదే పనిగా ఆదురుతూంది. నూర్యుడు ఎన్నడూ లేనంతగా వెలిగిపోతున్నాడు—కప్పులో గూళ్ళు పెట్టుకున్న పిచ్చుకలు కిచ కిచ మవి సందేశాలు ఇస్తున్నాయి పిచ్చుకతో నాకు చిక్కనిస్నేహం, అది నా చిరిగిన బట్టల్ను చూచి నవ్వదు—అవహేళన చేయదు. అందువల్ల అలాంటి స్నేహం నాకు అపచాల గడ్డురొజులు అతి కష్టంగా కాలం గడుస్తుంది. అందుకే ఆరొజుల్లో మంచి ఆలోచనలు వచ్చేవి. నేను బి.ఎ పాసానాను. అప్పుడు నాజీతం పెరుగుతుంది అంత డబ్బు ఎలా కర్చుచేయడం అలాంటి ఆలోచనలు వచ్చేవి.

ఈ రోగా పిచ్చుక కిచ కిచ మన్నది. స్వాగతం పలికింది. రాస్తున్న నోట్ బుక్కు మూశాను తలపైకెత్తి చూచాను. గద్దవ మీద ఏదో వేడిగా పడ్డది. చేత్తో తాకి చూచాను—పిట్టరెట్టవేసింది.

చేపలు వేపుతున్నారని నాముక్కు వసి పట్టింది. చేపలు రుచి కరములు అవి వేగుచున్నాయి. అయినా నాకు అందుబాటు లేవు. నేనూ మొండివాన్ని వేన్నీళ్ల నెపంతో వంటింట్లో దూరాను. చలి కాగుడని పొయ్యి ఊదడం సాగించాను. మా పిన్ని తెలివైంది. వెంటనే వారించింది. వాకిట్లో కర్రలు వదిలినాయి—వాటిని కొట్టచుని ఆజ్ఞాపించింది. బొగ్గును పాలిల్లో మంచి తీయండి.

అయినా మాపిన్ని లాంటి రంగురాదు. నేను కట్టలు కొట్టడంలో పడిపోయాను. చాల చురుగ్గా పనిచేస్తున్నాను. దగ్గు ఎచ్చింది. లెక్కచేయలేదు. చేతులకు దొబ్బలు ఎచ్చాయి. చూచుకోలేదు. క్షణంలో కర్రలు చీల్చిపారేశాను. చేపల వేళ్ళు వాసన అంతపనిచేయించింది. ఇహ నీరసించిపోయాను. వంటింటికిరకు పెళ్ళేదెక్కం లేకపోయింది. అయినా నా కెందుకో ఒక ఆశ చెలరేగింది-పిన్ని నా కివ్వాలి చేపలు పెడుతుందని!

నా ఆలోచనలకు అంతులేదు. అదిసాగుతూనే ఉన్నాయి వయసు ముప్పైఅయిదే. అయినా కంటిచూపు పోయింది వెంట్రుకల నలుపుపోయింది మెరిసే వళ్ళు రాలేయి. చూస్తేచాలు జనం జోకర్నుచూచినట్లు నవ్వుతారు. మరి ఈ మనషి నవ్వాలంటేచో? అబ్బాచాలా బొమ్మలు కావలసి ఎస్తాయి

ఇంతలో చడ్చుట్లు వినిపించాయి-అనేక ఇంజన్లు షంటింగ్ చేస్తున్నట్లు యుద్ధం జరుగుతున్నట్లు - బాంబులు పేలుతున్నట్లు, నా గది తలుపు విరుగుతునట్లుపిపించింది. నేను ఆదిరిపడ్డాను. లేచి నుంచున్నాను అమాంతంగా నా కంటి వెలుగు తిరిగి వచ్చింది. మనసు ఒక చోట నిలిచింది. చూపుకు పిన్ని ఎవిపించింది. ఆమెకు ఉన్నదే ఒక్కపన్ను అది బల్లెంలా ఉంది. ఆమె శరీరం భారమైంది. అంత బరువుమోస్తూ అంగ లారుస్తూ వస్తూంది.

నన్ను కొట్టేప్పుడు పిన్ని తన బంటి పన్ను ఎన్నడూ ఉపయోగించలేదు. అయినా ఈ పన్నే గుచ్చుకున్నట్లని పించేది నాకు. అనేక సార్లు మొక్కుకున్నాను-పిన్ని పన్నుపోతే మొత్తం అణాది “బర్ఫీ” తింటానని! అబ్బో! పిడతల దండులా పిన్ని నా మీద దాడి చేసింది.

“అరే! విరల్ది కొత్తగద బద్దలు కొట్టావు. అంత పెద్ద గద కవిపించలేదూ-కళ్ళు బతికి పోయాయా?”

మళ్ళీ మామూలు కథే పిన్ని రొద్దాళించింది. ఇంట్లో చి వెళ్ళిపోమ్మంది. ఎప్పటిలానే నేనది విన నట్లు నటించాను. తరవాత కావలసిందే అయింది. పిన్ని నా సామాను ఒక్కొక్కటి తీసి వీధిలోకి విసిరివేసింది. నేను చొరస్తూ

కూర్చొని ప్రాణాల కంటే ప్రియం అయిన పుస్తకాలను గాయం తగిలిన బిడ్డల్ని దుఃఖంలో ఉన్న తల్లి ఓదార్చినట్లు ఓదారుస్తున్నాను. చుట్టూపక్క వాళ్లు కూడీ 'తమాషా' చూస్తున్నారు. నన్ను సతాయించడానికి పిల్లలు పుస్తకాలు తీసుకొని పరిగెత్తు తున్నారు. ఆడవాళ్లు నా స్థితి చూచి చకితలై చూస్తున్నారు. అమ్మాయిలు వడకుతున్న నా చేతులను అనుకరిస్తూ జనాన్ని నవ్విస్తున్నారు.

“సుందరం మామా పుస్తకం కావాలా?”

అరే మామా! మొదలు ఉరుకు. పిన్ని పొరక తెస్తుంది బాదడానికి”

నేను అదిరి పడ్డాను. దర్వాజా వైపు చూచాను. నాకు అతి ప్రియం— అయిన నవల 'కల్పన' కిటికీ లోంచి బయలు దేరింది ఒక అమ్మాయికి తాకింది. నేల కూలింది. ప్లేజిమీది హాస్యగాడు 'జోక్' విసిరి నట్లు అంతా ఫక్కున నవ్వాడు. అమ్మాయి ప్రాణాలు పైపైనే పోయాయి. ప్రాణాలు మళ్ళీ తెచ్చు కుంది. చూస్తే నన్ను డీ కొన్నది.

‘క్షమించు తాత’

అమ్మాయిని తీవ్రంగా చూచాను. అద్దంలో చూచి నట్లు చూచాను ఆ చూపులో అనేక అర్థాలున్నాయి. ముప్పైఆయిదేళ్ళ మనిషీ నీకు తాత కాలేడు. నా వెంట్రుకలు నెరిశాయి—నా కళ్ళు ఎప్పుడూ నీరు కారుస్తుంటాయి—పిన్ని కోపానికి నేను గడ గడ లాడుతుంటాను. అన్నీ విజమే కాని వీటన్నింటికీ యవ్వనంతో ఏమి సంబంధం? నేను చదువురాని మొద్దును కాను నా వద్ద మెట్రీక్ సర్టిఫికేటుంది. త్వరలో ఎఫ్ ఏ పాసవుతాను అని ఆ అమ్మాయికి విపరిచాలనుకున్నాను. నిజం నమ్మండి.

ఏం చెయ్యను? ఆ అమ్మాయి పిన్ని ఇంట్లోకి వెళ్ళింది.

నేను పుస్తకాలు. బట్టలు మూట కట్టు కున్నాను. మూట పట్టుకుని ఫుట్ పాత్ మీద కూర్చున్నాను. ఎలా కూర్చున్నానను కున్నారు—మయూర సింహ సనం మీద కూర్చున్నట్లు! గోడకు అనుకొని కూర్చున్నాను. పిన్ని పిలుపుకై

నిరీక్షించి సాగాను. ఎంచేతంటే పిన్నినా సామాను ఎప్పుడూ ఇలాగే పారేస్తూ ఉంది. మళ్ళీ ఎవరినైనా పంపుతుంది. నన్ను పిలిపడానికి ఆమె పిలిపి నంపడం భయం. అదీ నా నమ్మకం.

ఇప్పటి వాద ఆది కాదు. నా కుడి నన్ను అదిరింది. అది అబద్ధం ఎందుకు చెప్పింది? అభిమోసం ఎందుకు చేసింది?

కాస్త ఆగండి నన్ను పరిచయం చేసుకుంటాను. పోనీండి అక్కరలేదు మీరు నా మాట నమ్మరు పిన్ని చెప్పిందే నమ్ముతారు. ఆమె మా చెల్లెలు పెళ్ళి కోసం మా నాన్నకు ఎంది రూపాయలు అప్పు పెట్టింది. మా నాన్న మోసం చేశాడు. పెళ్ళాన్న తోడుచేసుకొని చచ్చాడు.

పాపం పిన్ని ఏడ్చింది. మొత్తుకుంది. తల బాదుకుంది. అలాంటి సమయంలో నేను కనిపించానామెకు. నేనెలా ఉన్నానయా అంటే 'ట్రీమ్' గా ఉన్నాను. పాంటూ, షర్టా వేసుకున్నాను, కాళ్ళకు కొత్త చెప్పులున్నాయి. తీవ్రంగా సిగరెట్టు కాలుస్తున్నాను. మీరు నమ్మరు నాకు తెలుసు. కావాలంటే పిన్నినే అడగండి. అనాడు ఆమెకు నన్ను గురించి కొన్ని విషయాలు తెలిశాయి. అవి ఏవి? నేను అంట్లుతోముకుంటూ మెట్రీక్ పాసయ్యాను. నేను స్కూల్లో టీచర్ గా ఉన్నాను. నెలకు ఇరవై అయిదు సంపాదిస్తున్నాను.

ఇంకేముంది - మా పిన్ని తలదాచుకుంది. మా అమ్మను నరకం నుంచి తప్పించమంది. తనకు నెలకు పది చొప్పున అప్పు తీర్చమంది. అప్పు తీర్చకుంటే మా అమ్మ నరకంలోనే ఉండిపోతుందని బెదిరించింది, ఇహ మా అమ్మ జీవితం అనే నరకాన్ని మృత్యువు అనే స్వర్గం కోసం నిరీక్షించుతూ గడిపింది. ఇంకా ఆమెను నరకంలో ఉంచడం ఇష్టంలేదు. నెలకు పదిచ్చి మా అమ్మకు స్వర్గం కొనిపెట్టడానికి అంగీకరించాను.

నాకు పదిహేనే మిగిలాయి పదిహేనుతో ఖతకడం అసంభవం అంటే పిన్నికి పదిరూపాయలు అందడం లేదని అర్థం. అందుకే ఆమె నా కుటుంబానికి

మరో ఉపకారం తలపెట్టింది, నా పిల్లలనుంచి ఇరవై వసూలు చెయ్యొచ్చును కుంది. నన్ను పోషించే దాత్యత ఎహించింది

తరవాత ఏమైంది? నా స్థితి చూచి వీధివాళ్ళ జారి పడ్డారు దూరంగా వెళ్లిపోయారు. మరోవీధికి పారిపోయారు మా పిన్ని బాగా బలిసి పోయింది కదలేదు. నన్ను వెదకడానికి రాలేదు అన్నారు, అయినా నేను పిన్ని ఇల్లు వదలేదు. ఎదిలికంటే పిన్ని ఇంట్లోకి సరస్వతి తచ్చిబుందేదికాదు.

పిన్ని చిన్నిచిన్ని మోసాలు చేయడంలో మొనగత్తె. కూరగాయలు అమ్మడానికి పస్తారా - వాళ్ళబుట్టలోంచి టమాటాలు కొట్టేస్తుంది, పాలల్లో నీళ్ళపోపి అమ్ముతుంది. సరుకులు అమ్మేవాళ్ళతో తగాదా పడుతుంది. ఆమె భర్త లక్ష రూపాయల ఆస్తి సహితంగా ఆమెను ఎదలి చనిపోయారు. ఒక కొడుకు యూరొపు వెళ్ళాడు. భారతదేశపు బాట మరిచాడు. అక్కడ పిన్నికి కోడలుందని కోడలుకు పిల్లలున్నారనీ వినికిడి

కొడుకు రాదని తెలుసుకుంది. పిన్ని మరిది విఠల్ను ఇంటికి తెచ్చుకుంది. విఠల్ను సొంత సంతానంలా సాకింది. ఇప్పుడు కదిరే వన్నులా సహిస్తుంది. డబ్బుసొంతం అతనికి దోచిపెట్టింది అతనికి మానం అంటేనూ. ఎంటరి తనం అంటేనూ ఇష్టం రోజంతా మత్తులోమునిగి గదిలో పడి ఉంటాడు. అప్పుడప్పుడూ అతని కాళ్ళకు సత్తువ వస్తుంది. లేచి నుంచో గలుగుతాడు. అలాంటప్పుడు పిన్ని మెత్తని దొంగలో తంటాడు. ఈ మాట పిన్ని ఎవరికి చెప్పదు. దాచిపెట్టుంది. నాకూ సరస్వతికి కూడా ఆబద్ధాలు చెప్పతుంది. విఠల్ కొట్టాడనే విషయం దాచి ఉంచుతుంది,

నేను ఆ విషయాలు మీకు చెప్పాలను కోవడం లేదు. నా విషయంలో మీకు చెప్పాలని-అదీ నేను జన్మతః ఎవినని. నాకు అందమైన పిన్ని బాగని పిస్తాయి. రంగు రంగు కలలు పిస్తాయి మంచి మంచి ఆలోచనలు పిస్తాయి. నేను మెట్రిక్ పాసైనాను. అందుకే నన్ను బుస్తం బండారం అంటారు. నా దగ్గర “కల్పన” నవల ఉంది. ‘కల్పన’ నాకు చాల ఇష్టం. ఆ నవలా

కలయిత నా ఎదిలో చేరిపోయాడు. ఆ నవలా నాయక అందరితై-అమాయకు
రాలు అమాంతంగా ఆకాశం నుంచి దిగివచ్చిన అప్పరలా అనిపిస్తుంది.

ఉలికి పడ్డాను. లేచి నుంచున్నాను. తరవాత కూర్చున్నాను. కన్నీరు
తడుచుకున్నాను. చూస్తే పిన్ని ఇంట్లోంచి ఆ అమ్మయే వస్తోంది. అదే 'కల్పన'
నాయి. ఆకాశం నుంచి దిగి వస్తోంది. నా పైపే.

'పిన్ని వస్తోంది' అంటే నాంతం పంటితో చించుతూ అన్నది కవిని
అవుతే ఎంత బావుందేది? జీవితంలో ఒక్క ఒకే ఒక కవిత రాయ గలిగినా
దాని శీర్షిక ఇప్పుడే రాసేవాట్ట!

అనందంతో గుండె గంతులు వేసింది. అమాంతంగా లేచాను. కాళ్ళు
ఊగిన లాదాయి. పడిపోయాను. మూట విచ్చుకుంది. మళ్ళీ బాటన పోయే
పిల్లలు ఎం పకా నవ్వారు.

మళ్ళీ ఇంట్లో చేరాను. గదిలో సామాను పద్దుతున్నాను. పిన్ని కేకలు
పెడుతోంది. 'మరో పక్కటి మనిషి పెరిగింది. ఉంచుకో పద్దుకుంటే పిచ్చి
ముంద ఎక్కడెక్కడ చూపులు ఎలుపుతూ తిరుగుతుందో! నా ఎంకావికేం మచ్చ
తెస్తుందో! నా ముఖాన మసి వాస్తుందో! పిచ్చిముంద దాని ముఖం చెక్కి
పారేస్తా'

ఇప్పుడు అర్థం అయింది. కుడికన్ను ఎందుకు అదిరిందో!

పిన్ననాకు పాసిపోయిన అన్నం, పప్పు పెట్టేది. అదే అమృతంలా
ఉండేది. అందమైన కలలు వచ్చేవి. ఆకాశంలో ఎగిరేవాణ్ణి. నా బలహీనత
మరిచాను. పేదరికం మరచాను. పిన్నినాకు మరోగదిచ్చింది. అందులో
కూర్చుంటాను. ఆ గది సగంలో పడకలున్నాయి. మధ్యన నా చాప ఉంది.
ఒక మూలకు పుస్తకాలున్నాయి. చూరులో పిచ్చకల బృందం ఉంది. ఆపిచ్చు
కలు నాకు బంధువులు. ఆది ఎడతెగవి బంధం. పడకలకింద తేళ్ళ బస్తీలు
వీర్పరచుకున్నాయి. అవీ నాకు పొరుగులే. వాటి అలవాట్లు పిన్ని అలవాట్లు

లాంటివి. రాత్రిళ్లు నేను మొత్తకునేవాణ్ణి - సరస్వతి నిద్రలేవాల్సివచ్చేది. ఉర్ల రసం అంటించేది. సిరా రాసేది. ఏది రాసినా ఆమె తాకితే తేలు విషం అమృతం అయిపోయేది. అమెలో ఏదో ఆ ఆకర్షణ ఉంది. అలాచూస్తే ఇలా తనది చేసుకుంటుంది. ఇహ నా విషయం చెబుతావినండీ. పొద్దుతిరుగుడు పూపులా నా చూపు ఆమెనే అంటి వుంటుంది.

ఆమెకు పూరింటే చాల ఇష్టం. రంగు రంగుల బట్టలు, నగలు, అందమైన ఆడవాళ్లు, టీవిగల మగాళ్ళ మీదినుంచి ఆమెచూపు ఆదరిదు. అవిడా నాలాంటిదే. పేదరికం ఏమిటో తెలీదు. పేదవాళ్ళకోరికలు అక్రమ సంతానం లాంటివి వాటిని ఎవడూ పట్టించుకోడు. నేడలు తమ కోరికలు తాబేలుతలలా దాచుకోవాల్సిందే. వెళ్ళబెట్టలేరు - రాదు అయినా ఆమె తెలివైంది, నేనుఆమె ముందు మూర్ఖుణ్ణి అయినాను. అవిడ మెట్రిక్ సాన్ కాలేదు. అయినా నాకు తెలివి చెప్పేది. సరే నేనైతే మొద్దునే. పిన్ని నన్ను గాడిదగా నిరూపించింది. అందుకు అవిడ దగ్గర ఆనేక ఆఘాతాన్నాయి స్కూల్లో పిల్లలునన్ను అట లాడిస్తారు. రాత్రికి మున్నా, షబ్బో చదువుకోవడానివి ఎస్తారు. వాళ్లు సతా యిస్తారు సరస్వతే అడ్డుతగుల్తుంది. నన్ను కాపాడుతుంది ఈ చెరవలకు చదువు చెప్పొద్దు అంటుంది. కాని ఎలా? జీతంసొంతం పిన్ని తన్నుకపోతుంది ఈ రెండు రూపాయలే నా స్వంతం.

ఒక్కోసారి పిన్ని వితల్ను సంతోష పెట్టడానికి నా “కల్పన” లాక్కుంటానని బెదిరించేది. అది విని నేను ఏదేవువాణ్ణి, ఆ పుస్తకం నాకు ప్రాణం అంటాంటిది దుఃఖం దిగమింగడానికీ, ఆనందం అనుభవించడానికీ నాధనం. దులోవే సరస్వతికి అందమైన విషయాలు వివరిస్తాను అని అంటుంది ఆమె నవ్వుతుంది. అలాంటి పుస్తకం లాక్కుంటానంటే ఏడ్చు రాక ఏమవుతుంది? నేను ఏడుస్తానా? నన్ను చూస్తాడు-చాగుతున్న వితల్ నవ్వుతాడు. విన్నారా-నా కన్నీరు ఈ ఇంటిలో వెలుగులు పెంపుతుంది. ఏమంటారా? వితల్ నవ్వుతాడుగా! అది పిన్నికన్న ఒక్క పన్నూ బయట పడుతుంది. సరస్వతి నవ్వుడం తప్పనీసరి. అలాంటప్పుడు ఏదైనా మన్నిస్తుంది. అది గ్రహిస్తుంది

సరస్వతీ. ఆన్నంలోకి ఆవకాయ వేయమని సిఫార్సు చేస్తుంది. ఇంత బెల్లం గడ్డవడేయిస్తుంది. సరస్వతి నా “వల్చన” నాయక ఆమె కోరికలన్నీ తీర్చాలనిపిస్తుంది. ఆమెకు “ఖలాఖండ్” తినిపించాలనిపిస్తుంది, మంచి మంచి బట్టలు కొని పెట్టాలనిపిస్తుంది. కారులో షికార్లు చేయించాలనిపిస్తుంది. ఇవి ఏమంత పెద్ద కోరికలు చెప్పండి. అయినా ఈ విషయాలు ముచ్చటిస్తే పాపాలు చేసినవాడు స్వర్గనుభావాలు కోరినట్లు చూస్తుంది సరస్వతి.

‘కారులో కూర్చుంటే కళ్ళు తిరగవా? మీ పుస్తకాల్లో ఏం రాసి ఉంది అని వింతగా అడుగుతుంది. ఆమె మాటలు వింటుంటే నాకు ఎకనామిక్స్ గుర్తుకు వస్తుంది. ఇందుకు కారణం అందులో వెదుకుతాను.

‘ఇంత చదివారు_మీకేదో పెద్ద ఉద్యోగమే దొరుకుతుంది. కారు కొంటారుగా’ అంటుంది ఆమాయకంగా.

ఒకపేమిటి పది కార్లు కొందామనుకుంటాను!

ఆ రోజు నా సంతోషానికి అంతు లేదు, ఎంతో కష్టపడి దాచి పెట్టిన పావలా తవ్వి బయటికి తీశాను స్కూలుకు వెళ్ళేప్పుడు నేల మీద కాళ్ళు నిలవడం లేదు. కార్లు, టాంగాలు, సైకిళ్ళు అన్నింటిపైగా ఎగిరిపోతున్నాను. వీధుల్లో ఆనందం వెల్లివిరుస్తూంది. నాలుక పెళ్ళపెట్టి ఒక చిన్నపిల్లవాణ్ణి దడిపించాను. ఒక అమ్మాయి నా చిరునవ్వు చూచి నన్ను వెక్కిరించింది. ఆ రోజు నాకు చాల కవితలు గుర్తుకు వచ్చాయి. గునిశాను కూనిరాగాలు తీశాను. అణా మిషనులో వేశాను. బరువు చూచు కున్నాను. చిన్న టిక్కెట్టు వచ్చింది. ‘అద్భుతపు తాళం చెవి మీ చెతిలో ఉంది’ టిక్కెట్టు మీద ఉంది. పిడికిలి తెరిచాను. మూడణాలున్నాయి మల్లెపూలు కొన్నాను. సరస్వతికి ఇలాంటి బహుమానమే ఇవ్వాలి పూలు అందంగ ఉన్నాయి. పూలలాగే సరస్వతి నాజుకుగా ఉంది.

పిన్ని దుకాణానికి లావుపాటి ప్రియ వస్తుంటారు_బట్టలు కుట్టించుకోవడానికి సరస్వతి వారి కొలతలు తీసుకుంటుంది. వాళ్ళకు అదోలా చూస్తుంది,

బట్టలు కుత్తున్నప్పుడు పిన్నితో అంటుంది. “ఎంత సుఖం ఉందో-ఇంత ఊరింది-ఏనుగు అయింది” అని ఆ మాట వింటుంది పిన్ని. ఆమె ఏనుగులాంటి జేహాన్ని దాచుకొని ఐంటి పంటిని బయట పెడేస్తుంది. పిన్ని ఎందుకలా నవ్వు తుంటే అంటే దానికి ఆర్థం ఉంది. సరస్వతి నంతోషంగా ఉండాలని పిన్ని సంకల్పం. ఎంచేత-జారా బట్టలు కుచ్చిన డబ్బంతా పిన్ని బొక్కసంలోకి పోతుంది. దిక్కులేని సరస్వతి పిన్ని పాలబద్ధప్పుడు సరస్వతి తనకూ ఎలాంటి సంబంధమూ లేదని చెప్పుకుంది. ఏదో పుణ్యమని ఇంత తిండి పడేస్తున్నానంది. సరస్వతి కుట్టుపని చూచి పెన్నెల విసనకర్రలా కూడా ముగ్ధులవుతే సరస్వతి పిన్నికి సాజెత్తు మేనకొడలు అయిపోయింది. ‘లేడీస్ ట్రైలరింగ్ ఫర్వే’ అని బోర్డు తగిలించింది. ఇప్పుడు సరస్వతి ముందు ఎప్పుడూ రంగు రంగుల బట్టలు పడుంటాయి. ఆమె సదామిషను మీద వంగి ఉంటుంది.

ఇంటికి చేరుకున్నాను. సరస్వతికి పూలు సమర్పించాలి. ఎలా సమర్పించాలో అర్థం కాలేదు. దోవ పాడుగునా ఎన్నో ఆలోచిస్తు వచ్చాను. ఆమెను చూచాను అన్నీ మరచాను. మాటలు మోసం చేశాయి. పలుకు బయట పడ్డం లేదు. మౌనంగా. ఎడకే చేతుల్తో, పూలు మిషను మీద ఉంచాను. రెండుమూడు రాలి పడ్డాయి. ఐకటి ఆమె వడిలోకి దొర్లింది. మరొక లేత మొగ్గ నుండికింద పడి ముక్కలు ముక్కలయింది. ఈ ప్రమాదం నన్ను నిశ్చేష్టుణ్ణి చేసింది. ఆమె మిషను ఆపింది, నన్ను చూచింది. ఆ చూపులో గౌరవం ఉంది.

“పూరెందుక్కొన్నారు. ఆ డబ్బుతో ఖైరం చేయించుకోక పోయారా,

‘సరూ! ఎందుకలా అంటావు? ఖైరం కూడా అవుతుంది’ మాసిన గడ్డాన్ని చేత్తో రుద్దాను ‘అంతేకాదు. నీకోసం ఒకచీర కొనాలనే ప్లానూఉంది. ఎంత? మరొక ఏడాది. ఎఫ్.ఏ. పాసవుతాను. ఆ తరువాత బి. ఏ. ఇహ ఎమ్.ఏ. కావడం ఎంతసేపు? ఆప్పుడు నువ్వు రాణివి’ నా జీవిత ప్రకాశిత సొంతం గబగబా ఆమె చెవుల్లో గుమ్మరిస్తుండగానే పిన్ని ఎచ్చేసింది.

‘వచ్చాడయ్యా చదువులదొర! దాన్ని పని చేయనీ. అని సరస్వతివి ఉద్దేశించి “మొనగాడినవి నరుకుతున్నాడు. వట్టి అబద్ధాలకోరు. మూడేళ్లయింది

ఎఫ్ ఏ లో ఫెయిల్యూచూ ఓష్టం లేకుండా తిండి దొరుకుతుంటే తల ఎందుకు బద్దలు చేసుకుంటాడు" అని తనలో తాను నవ్వింది. సరస్వతి నవ్వలేదు. మల్లెమొగ్గ అందుకుంది. తల్లో పెట్టుకుంది.

"పూలు నచ్చలేదా? నా చ్వనిలో ప్రాణంలేదు.

ఆమె నవ్వింది. ఒక పూవుతో నన్ను కొట్టింది. పూవు విసిరింది. దాని తాకిడికి నా కోరికల కవాటాలు తెరచుకున్నాయి - విచ్చుకున్నాయి. నా హృదయ నా ఆనందభారంతో క్రుంగసాగింది. కోరికలు తీరడంలోనూ భరించరాని వ్యవస్థల పుందని అప్పుడు నాకు అనిపించింది.

నా చీరటిగదిలో చుట్టూన వెన్నెల పరచుకుంది. చూరులోని విచ్చుకలకూ తెలిసిందే విషయం. ఆపీ నన్ను అభినందిస్తున్నాయి. వెంటనే 'కల్పన' తెరిచాను. ఇలాంటి సమయాల్లో హీరో ఏంచేస్తాడు? షబ్బూ, మున్నూ ఇచ్చే రెండు రూపాయలకీజు దాచకవ్వం కావడంలేదు. అందం అయిన బహుమతి ఏమిటది? అర్థంకావడం లేదు. విన్నటి సాయంత్రం కంటిముందు కదిలింది. ఒక శ్రీ పట్టబ్బవుజు కుట్టించుకోవడానికి వచ్చింది. సరస్వతి పట్టబట్టమీద తన తెల్లని షేర్సు తిప్పుతూంది. ఎంతబావుంది చీసమీద గుండ్రని అద్దాలు కుద్దే ఎంతో బావుంటుంది. చాల రీదు కావచ్చు"

ఆనాటి సాయంత్రం అదే నల్లని బ్లౌజ్ తనముందు పరచుకొని కూర్చుంది సరస్వతి. నేను అద్దాలు దానిమీద గుమ్మరించాను

'ఎంత బావున్నాయి! ఎవరివి?' ఆమె కళ్లు అల్లల్లార్చి అడిగింది. ఆమె కన్నుల్లో అద్దాలమెరుపు నిండిపోయింది.

'నేనే తెచ్చాను - నీకోసం' నేను ఎగిరి గంతేసి అన్నాను. నా తల నిక్కింది. తలవంచి చూస్తే తీపాలు మలిగాయి.

కిణకణలాదే విప్పుకణిరల్లు ఏరినట్లు ఏరి పక్కకు పెట్టింది. ఇంత డబ్బు ఎందుకు బర్చుపెట్టారు? వీటితో నేనేం చేసుకుంటాను?' అన్నది

నల్లని పట్టు బట్టవజ్మీద అద్దాలు కట్టుకో. చుక్కలునిండిన ఆకాశం కప్పుకున్నట్లుంటావు. నీవు నేలమీద నిలిచిన సరస్వతిలాకాక కాళిదాసు శకుంతలవు అవుతావు'

పిన్ని కన్నుకొట్టినపుడు పిల్లలు చూచేట్టు చూసింది, అద్దాలన్నీ ఏరి ఒక పొట్లం కట్టింది. లేచి వెళ్ళిపోయింది.

సాయంకాలం ఇంటికి వచ్చాను పిన్ని లేదు బయటపోయింది సరస్వతి కనిపించలేదు పొయ్యిమీది కుండ కనిపించింది, కూర ఉడుకుతుంది కూర నన్ను పిలిచింది కాస్తరుచి చూడమన్నది ఇంకా నేను మూతతీయనే లేదు సరస్వతి పూడి పడ్డది. అద్దాల ఆనందం ఆమె ముఖంలో ఇంకా కనిపిస్తునేఉంది ఆమె ఎగురుతుంది. గంతులు వేస్తుంది, గుండ్రంగా తిరుగుతూ వెన్ను ఢిక్కొన్నది

‘మీకు సుబ్రమణ్యం కలిశాడా.’ ఆమె ఆనందంతో ఉక్కిరి బిక్కిరి అవుతుంది

‘సుబ్రమణ్యం! ఎవడా సుబ్రమణ్యం?’ నేను గుర్తుతెచ్చుకోవడానికి తంటాలు పడుతున్నాను ,

‘వెండి బంగారం వ్యాపారం చేయడూ అతనే ఇవ్వాలి పిన్ని దగ్గరికి వచ్చాడు” నేను దొంగనై, నా నుండి వెండి బంగారు రాసులను దాచినట్లు సిగ్గుతో తన శరీరాన్ని చింపుల చీరతో దాచుకొవడానికి ప్రయత్నిస్తుంది.

‘ఏమి! మీరు అతన్ని చూశ్శాదా? ఇహ మేం అతని కార్లో కూర్చొని వెళ్ళిపోతాం”

అది విన్నాను నేను కొయ్యబొమ్మ నై నాను చేతులు పైతం వడకలేదు, వేళ్ళనందున బీడీ పడిపోలేదు.

ఆమె అటూ ఇటూ చూచింది. నా దగ్గరికి వచ్చింది. ‘వారు ఏడు చీరలు తెస్తున్నారు. ఏడు నగలు’ వేళ్ళు చూపించి చెప్పింది. తరవాత నవ్వింది. పొట్ట చెక్కలయ్యేట్లు నవ్వింది. తరవాత గిర గిరా తిరిగింది. కట్టెల్లో పడబోయింది.

కున్న పట్టుకుంది. నిలబొక్కుకుంది. “క్షమించు బాబా....” ఓదీ గట్టిగా డమ్ములాగుబాదును తున్నాను. అనుకోగానే ఓదీ చేయడారి పడిపోయింది.

అమె రుసులు అనందాశ్రువుల్లో ఓలలాడు తున్నాయి. అటుచూస్తే ఎవరో “అల్లుడి”ను కిటికీ లోంచి విసిరారు అది వచ్చి నా ముఖానికి తగిలింది. అప్పుడు నేను ఏడవడానికి, నవ్వడానికి ప్రయత్నించాను. ఏదీ చేయలేక పోయాను.

ఏదో విధంగా గదిలోకి చేరాను. నా ముందు ఏ పుస్తకం ఉన్నదీ తెలియదు. ఏంబదున్న తున్నానో అర్థం కాదు. అమాంశంగా చుల్లెపూల పరిమళం వచ్చింది. ఉలిక్కిపడి చూచాను. అమె చేతుల్లో పూలున్నాయి పూలలా పరిమళం వ్యాపింపజేస్తూ వచ్చింది.

అమె నా చేతిలోంచి పుస్తకం లాక్కూంది. నేను వెళ్ళిపోతానంటే మీకు దుఃఖంగా ఉంది కదూ!’ అన్నది.

‘సరే ఎవైనా చూచి ముచ్చట్లు చెప్పు. చూతాం నీ అదృష్టం ఎలా ఉందో?’

నా మౌనాన్ని చూసింది. విసిగింది “మాట్లాడరాదూ?” అన్నది.

‘ఏం మాట్లాడను?’ అదే ఆలోచిస్తున్నాను.

‘అబ్బా! నాకు ఎలాంటి రుగులు బావుంటాయో చెప్పండి. డబ్బుకు లెక్క చేయకు అన్నాడు సుబ్రమణ్యం. వారితో చెప్పి మీకూ ఒక కొత్తచొక్కా కుట్టిస్తా’

‘నాకు తేలు కరిచినట్లుంది’ అన్నాను.

‘హయ్యోరామా! ఎక్కడ?’ అని కాళ్ళూ చేతులూ చూచింది.

“ఎక్కడో తెలియడం లేదు. ఇదిగో ఈ చేయి ఇదిగో ఇక్కడ ..” శరీరం సొంతం పరుగులు పెడుతున్న బాధను ఒక చోట సీలపడానికి ప్రయత్నించాను.

“ఆగండి ఉల్లిగర్త కసం తెస్తాను” అని ఉరికింది-చీర కుచ్చెళ్లు పట్టుకొని.

రెండో రోజు తెరిచిన మొలకలనోయి లాంటి నల్లని కారు ఎచ్చింది. సుబ్రహ్మణ్యం దిగాడు. భారమైన దేహం, పెరుగుతున్న బొర్ర, ముఖాన ముడుతలు అన్నింటిలోనూ ఒకటివి ఉంది అతని నూటు నుంచి బూటువాకా అన్నీ మెరుస్తున్నాయి. అతను తల తల మెరిసే బంగారు ముద్దలా ఉన్నాడు. అణచి దువ్విన అతని తెల్లని వెంట్రుకల అందాన్ని చూచి నల్లని వెంట్రుకలు సిగ్గుపడేట్లున్నాయి. అతను నా గదిలో అడుగు పెడితే సువాసనల వాన కురిసి నట్లయింది. లోపలికి ఎచ్చి మసిషి ముడుచుకు పోయాడు. అతని ముఖం మొత్తం సీసా ఆముదం తాగినట్లయింది.

అతని మొదటి అడుగు ‘ఎల్పన’ మీద పడింది తరువాత నా దిండును తొక్కాడు. తరువాత రాత్రి బాబతు మల్లెఛాయను తొక్కాడు. అన్నీ అతని బూట్ల అడుగులకింద నలిగి పోతున్నాయి. నేను ఒక మూలకు సక్కి ఎడకు తున్నాను-నా మీదా ఒక అడుగువేసి వెళ్ళి పోతాడా అనిపించింది.

ఇల్లంతా తలక్రిందులు అవుతుంది. పిన్ని పయ్యదలాక్కొని మెటికలు విరవాలని ఉబలాట పడుతూంది. మడమల మీద రేచికా వాడి బుజాలదాకా ఆమె చేతులు పోలేదు. సరస్వతి పయ్యద సొంతం పంటిరో పట్టుకొని, తలవంచి తన ముందున్న చీరలను ఆశ్చర్యంగా చూస్తూంది.

“బాగాచూడు” సుబ్రహ్మణ్యం చీరల్ను సరస్వతి ముందు పరిచేశాడు.

“పిచ్చిదానా! కలలోనైతం ఇలాంటి చీరలు చూచి ఉండవు. అచ్చం ఆమీరులు కట్టేచీరలు” అన్న పిన్నిచూచి ‘నిజంపిన్ని-వీ తోడు-అయిదు ఎందల రూపాయాల చీరలు’ అన్నాడు.

ఆ మాట విని సరస్వతి పంటికందు పయ్యద ఊడిపోయింది. చూపులో సుబ్రహ్మణ్యాన్ని కొలిచింది. ఆరువారే సిగ్గుపడ్డది చిరునవ్వింది. తేలుకొండిని పట్టినట్లు చీరలు తాకింది.

‘అయితేనాకు తెలిదనా! మీరు నాసినరుకు ఎందుకు తెస్తారు?’ పిన్ని పన్ను అనిందింతో ఊగిసలాడింది “అయినా ఈ పిచ్చిదానికి కట్టడం వచ్చా ఏమన్నానా? రెండు రోజుల్లో చించేస్తుంది.

‘నేనుమాత్రం రెండురోజుల్లో డీన్ సరిచేయనూ! సుబ్రహ్మణ్యం తల నిక్కించి గర్వంగా అన్నాడు.

‘కౌడకా! ఈ పేద ముసలిదాన్ని మాత్రం మరువకు. చంద్రునిలాంటి పురుషుని ఇష్టపూర్వకంగా. నాడ వాళ్ళంతా ఆడిపోసుకుంటారు. పదిహేనేళ్ళ పిల్లను యాదై ఏండ్ల వాడికి అంటగట్టేదని”

‘సరేసరే ఇహ వాగలు. రేపు చెక్కబుక్కు తెచ్చినప్పుడు జ్ఞాపకంచేయి’ అనేకాడు సుబ్రహ్మణ్యం అయిష్టంగా.

‘పిన్ని చీరలునుండరానికి కూడా చూపించు’ అని సరస్వతి చీరలను నావైపు నెట్టింది. సుబ్రహ్మణ్యానికి అది నచ్చలేదు. నేనూ కళకళ వడ్డాను. ఏంచేయాలో ఖోదపడలేదు. ఇదంతా మామూలుగా కనిపించాలని ఒక చిరునవ్వు నవ్వాను. ఎడకే నాచేతులు చీరలకోసం కదలనేలేదు. సుబ్రహ్మణ్యం చీరలు లాగేశాడు. ‘ఇస్త్రీ చెడిపోతుంది. మురికి చేతులతో ముట్టవద్దు’ అన్నాడు.

సరస్వతి లేచి వెళ్లిపోయింది. తిరిగి వచ్చేప్పుడు పొరుగింటివారి విరిగిన కుర్చీ తెచ్చింది. కుర్చీ గది మధ్యలో వేసింది. సరిగ్గా నా ముందు కూర్చుంది. పయటి కొంగు పంటితో చించుతూంది.

“కూర్చోండి” అని పిన్నితన చెంగుతో కుర్చీమీది దుమ్ముదులిపింది. అది సొంతం సుబ్రహ్మణ్యం సూటుమీద సవారి చేసింది.

“ఉహ్” సుబ్రహ్మణ్యం మరికొంత అముదం నాకాడు. దస్తీతో

దుమ్ము దురిపాడు. రెండు చేయిల్లో చేతులు పెట్టుకొని, నలవిత్తి మిడుకుతున్నాడు. పిదప తన కాళ్ళకింది నేల తలకిందులవుతున్నట్లు

“అద్దాలు” ఊపిరి బిగపట్టి చూచాడు సరస్వతి చేతిలో అద్దాలు మెరుస్తున్నాయి - అవి నేను తెచ్చినవి.

“ఇవేం ముక్కలు?” అతను సరస్వతి చేతిని తన కంటి ముందుకు తీసుకున్నాడు.

‘ఇవి బట్టమీద కుత్తే అద్దాలు బీసికి నల్లబట్ట కావాలి’ వాడి తీవ్ర దృఢత్వముచూచి బెదిరి వెనక్కు జరిగింది సరస్వతి

‘వెనక అద్దాలు ఈ పల్లెవేషాలు మానెయ్యి’ అతడు సరస్వతి చేతిని నెట్టాడు. అద్దాలన్నీ ఎగిరి నేలమీద పడ్డాయి. నేను చేయి ముక్కలుగా విరిగి పోయాననిపించింది. ఒక ముక్క నా రొదమీద పడింది. అందులో సరస్వతి ఆనందంతో ఊక్కిరి బిక్కిరి అవుతూంది. ఇవ్వాళ ఆమె ముఖం మల్లెపూలలా లేదు - గులాబి మొగ్గలా ఉంది.

సరస్వతి తొలగిపోయింది. సుబ్రహ్మణ్యం కనిపించాడు. అతని ట్రైమీడి ఉన్న రంగురంగుల పట్టును గద్ద తన్నుకు పోతూంది. కాలర్ లో ఒకవాడిన పట్టెగులాబీ మొగ్గఉంచి, అతని ముక్కు ఎండిన పిద. అవాసన భరించలేక పోయింది. ‘అయితే మళ్ళీ ఎల్లండి వస్తా’నని వెళ్ళిపోయాడు.

అద్దంలోకి పిన్ని వెచ్చేసింది. ఉన్నబిడ్డ పెన్ను ఫిరంగిలాఉంది. ముఖం చేటంత ఆయింది. నవ్వుడం పల్ల మెడికింది మాంసగ్రంథుల సంఖ్య పెరిగిపోయింది. ‘పాము చచ్చింది. కర్ర విరిగిపోయింది. రేపు అయిదువందల రూపాయలు అందురాయి” అన్నది

పిన్నికూడా తొలగిపోతే వికారి అయిన ముసలివాడు అద్దంలో మిగిలి పోయాడు. అతని ముఖమీద బిచ్చగాని చాయలున్నాయి. రోడ్డుపక్కన

కూర్చున్నాడు. అంతా ఆతన్ని తప్పుకొని వెళ్తున్నారు. 'క్షమించువాడా' అని సాగిపోతున్నారు.

పెళ్ళి ఏర్పాట్లు - బట్టలు కుట్టడం ఇంటికి వెళ్లవేయడం అదావుదీగ ఉంది సరస్వతి నన్నుస్కూలుకు వెళ్ళనీయలేదు. ఆనందంతో అమె గుండె ఉబ్బొంగుతూంది. ఎప్పుడూ ఏదోఒకటి మరుస్తూంది. గోరింటాకు కోసం ఉర్రుమంటుంది కంసారి దగ్గరికి పరిగెత్త మంటుంది.

“నేనంటే నీకెంత ఇష్టం! నా కోసం ఎంత షష్టపడుతున్నావు”, అంటుంది కృతజ్ఞతా దృక్పథంలో చూస్తుంది. చాలు ఆ చూపుల నీడలో అలసట మరచాను. దుఃఖం మింగేశాను.

“పిన్నిలా లావెక్కుతానేమో నని భయంగా ఉంది” ఎరుపు చీరమీద పూలు కుడ్డా అన్నది

‘ఛ నువ్వెప్పుడూ లావు కావు’ నేల మీద కూర్చొని తెగినచెప్పుకు మేకు దిగేస్తూ అన్నాను.

“పనివాళ్ళే అన్నిపనులూ చేస్తారాయె-రోజుంతా నేనేం చేయను?”

‘అబ్బ! ఎంత వేడిగా ఉంది!’ అని ముఖం మీది చెమట తుడుచుకున్నాను

రెండోరోజు సుబ్రమణ్యం ఉత్తరం తెచ్చాడు నొకరు. నొకరు పిన్ని ఇంటి వెళ్లువాయ్ తాగనన్నాడు. సుబ్రమణ్యం దస్తురి మహాచెడ్డది. ఒక్కొక్క అక్షరం గుఱించుకొని చదవాల్సివచ్చింది.

పిన్ని ఇంట్లో పెళ్ళిచేయడం అతనికి ఇష్టించేదట. రేపు సాయంత్రం సరస్వతిని కారులో తీసికెల్లాట్ట అక్కడే అతని బంగళాలో పెళ్ళి జరుగుతుందట.

కాలానికి కరుణలేదు. ఉదయానికి హృదయంలేదు. సాయంకాలాసిది చచ్చుగుండె ఎందరు విప్పవించుకున్నా చెవిసిపెట్టదు. నా విన్నపాలు-ప్రార్థనలు ఆ సాయంత్రానికి అందినట్లులేదు-ఉరికి వచ్చేసింది.

సరస్వతి పెళ్ళికూతురు అయింది. ఆమెను చూచాను. నా కళ్ళను నేనే నమ్మలేక పోయాను. నావి మనక కళ్ళ వాటికి ఇంత వెలుగు ఎలావచ్చింది నా గుండె గుండెలోనే ఉంది. నేను మామూలు మనిషిలా ఉన్నాను. ఇంటికి చాలా మంది వచ్చారు. అల్లరిగా ఉంది. ఏమీ అర్థం కావడం లేదు.

వచ్చిన వాళ్ళ వధువును చూచారు. వెళ్ళిపోయారు. నన్ను ఉరికిరిచడానికి ఎవరూలేదు. అలసినట్లు కూలబడ్డాను. నన్నుచూచింది. సరస్వతి నవ్వింది.

“ఏమిటి ఆలోచిస్తున్నారో...”

‘అదే....నువ్వు వెళ్ళిపోతావు గదా అని’

“ఆఁ” సరస్వతి ఉలికి పడ్డది. అప్పుడే నిద్ర లేచినట్లు నలువైపులా పంకించింది. తన బట్టలను చూచుకుంది. ‘ఏమి? నిజం! మిమ్మల్ని వదలి వెళ్ళిపోతానా?’ అది సంతోషసమయం. అయినా ఎక్కెక్కీ ఏడ్చింది. నేనూ కన్నీటి కోసం తపించాను. కాని ఎడారిలో మబ్బుముక్కలేడ!!

సరస్వతిని పిన్ని ఓదార్చింది. ఇతర స్త్రీలు వీడవరాదన్నారు విఠల్ కూడ వచ్చాడు, అయినా ఆగలేదు నగలు ఒక్కొక్కటే తీసి విసరుతూంది,

‘సరే. ఇహ బుద్ధితెచ్చుకో. ఆతడు ఎచ్చేషేళ అయింది’

“ఎవరూ....?” ఆమె పిచ్చిదానిలా గుమ్మంవైపు చూచింది, ‘నాకు భయంగా ఉంది. కార్లో కూర్చుంటే కళ్ళ తిరుగుతాయి. నేను పోను’ అనేసింది,

అది విన్నాను. లేచాను. ఎక్కడికీ వెళ్ళడం? ముందు కటిక చీకటి బుద్ధికి సంబంధించిన దీపాలన్నీ ఆరిపోయాయి. మండుతున్న జ్వాలల్లోంచి బయట పడినట్లు సరస్వతిని తప్పుకొని బయటపడ్డాను. ఒక్కొక్కమెట్టు దిగాను. దర్వాజాలోకి వచ్చాను.

“సుబ్రమణ్యం వస్తున్నాడు....” ఎవడో రోడ్డుమీదనుంచి అరచాడు.

‘ఎక్కడికి వెళ్తున్నారు? వెళ్ళొద్దు .....’ సరస్వతి అరుస్తూంది.

నేను మాట్లాళ్ళేదు. ఫుట్ పాత్ దాటాను చొరస్తావైపు సాగాను,

“వెళ్ళొద్దు....వెళ్ళొద్దు” ఆమె వేగంగా మెట్లుదిగి ఉరికి ఎస్తూంది-నన్ను ఫిరంగుల గుళ్ళనుంచి రక్షించడానికన్నట్లు - బయట హంతకుల వీరవిహారం పిన్నట్లు ఉరికి ఎస్తూంది-

“వెళ్ళొద్దు....ఓ” వాతావరణంలో ఒక ఫిరంగి పేలింది,

తరవాత ఆకాశంలో ఎరుపు వలయాలు ఏర్పడాయి. మలిగాయి. చెరిగాయి వందే కళ్ళమొసలి నోరు తెరచుకొని దుమికింది. చిన్నారి మల్లెమొగ్గ కేక పెట్టింది....

భయంకర స్వప్నంనుంచి బయటపడ్డట్లు అంతా ఆచేతనంగా ఉంది. మౌనంగా ఉంది నిశ్శబ్దంగా ఉంది.

పిన్ని సరస్వతి బంగారు నగలను ఒకచోట పోగుచేసింది. సుబ్రహ్మణ్యం వాటిమీద వంగి విరిగిన అవయవాల్లో ఇరుకున్న గాజాలనూ, ఉంగరాలనూ, గొలుసులనూ, గుర్తిస్తున్నాడు. పిన్ని నా ‘కల్పన’ ను వీధిలోకి విసరుతే జాగ్రత్తగా దావిగాయాయి సవరించినట్లు అతి జాగ్రత్తగా నగలు తొలగిస్తున్నాను.

ని రీ డ్ ణ

ముందు అందరూ నన్ను రాజీని చేశారు. తరవాత నేను దొంగ నయినాను.

నా కళ్ళకు గుడ్డకట్టారు. నేను చేతులతో వెదుకుతూ తిరుగుతున్నాను. ఎవరిదో ఎరుగవి చూపులు నాచేయిపట్టుకొని నడుస్తున్నాయి. నేను బెదిరాను కట్టిన గుడ్డవిప్పిపారేశాను. చుట్టుపక్కలా ఎవరాలేరు. పిల్లలందరూ నన్ను పదిలేశారు. చామ్రుల దుప్పట్లలో చేశారు. పేదరాళి పెద్దమ్మ కథల్లో మునిగి పోయారు.

నేను నంటరిగా నుంచున్నాను. ముందు చామ్రును నిద్రపుతునా? నేను నిద్రపోదునా? అని ఆలోచిస్తున్నాను.

అప్పుడు ఉరికి వచ్చాడు. ఎక్కజ్జేంచి వచ్చాడో తెలీదు. బరువుతో పొగిపోతున్నాడు. పూలతో నిండిన బుట్టనాకు అందించాడు. వెళ్ళిపోయాడు వెళుతూవెళుతూ నిలిచాడు.

‘ఇక్కడేఉండు ఇప్పుడే ఎస్తాను’ అన్నాడు.

నా నోట మాట రాలేదు. బుట్టనూ చూడలేదు ఎంత నిర్దయుడు మొగ్గల్ని తెంచాడు! ఇవి వికసించడానికి ఇంకా చాలరోజులుకావాలి.

ఇదేమిటి? జీవితాంతం ఇక్కడే నుంచోని ఉంటానా? షబ్బూ, మున్నీ, సారా అంతా నన్ను పదిలేశారు. అత్తవారిండ్లకు వెళ్ళిపోయారు. అటు అమ్మ కేరలు-ఏమోనమ్మా మే మెరగం-మనిషి జాడ పడనీయరు. మేంరాము మమ్ములను ఎవరూ పిలవద్దు! బావుంది. ఏమిటీ బలవంతం! ఎప్పుడూ గదిలోనే కూర్చోవాలా? ఏమిటో ఈ పేరంటాలు-గీరంటాలు. గుర్తించగలడా ఎవడైనా? వెదకడానికి వస్తే వెళ్ళిపోవాల్సిందే.

ఇవ్వాళ తేదీ ఎంత? ఓ చిన్నకోడలా ఇవ్వాళ 'గుడ్డూ' జన్మదినం. ఈ కాలపు పిల్లల తెలివి తెల్లవారినట్లే ఉంది. ఏదీ గుర్తుండదు. కాస్త తేజీలు వారాలు గుర్తుంచుకోండి, మేం కొండలాంటి జీవితాన్ని దాటేశాం. మేం ఏదీ మరువలేదు. ఇప్పుడు ముసలిదాన్ని అయినా అయినా ప్రతి ఒక్కటి గుర్తు ఉంటుంది.

ఏమే పిల్లలూ కాస్త రొద తగ్గించండి. గుమ్మంలోకి ఎవరోచ్చారో చూడండి. ఇప్పుడు నాకేమీ వినరావడంలేదు - గుమ్మందాకా ఎవరో వస్తున్నట్లు మళ్ళీ పోతున్నట్లు అనిపిస్తుంది.

చాలు కొడకా! చాలించు. ముసలితనానికి మందెక్కడ? చావును తప్పించ గలవా? నన్ను వంటరిగా ఉండనీ! ఎదులు ఇక్కణ్ణించి. అవును ఇప్పుడు అల్లాను ఎందుకు స్మరిస్తాను! నా కష్టాలు గట్టెక్కించే అల్లాను పిలుస్తాను - అతడు నా కనుల వెలుగు లాక్కొని వెళ్లిపోతాడు. నా కళ్ళమంకువి - మొండివి ఇంత ముసలి తనంలో కళ్ళలో ఈ వెలుగేమిటి? గుండె పడిపోయింది. కాళ్ళ చేతులు మాట వినడంలేదు. అయినా కళ్ళల్లో జ్యోతులు వెలుగుతునే ఉన్నాయి. కంటికి, కంటి వెలుగుకూ వార్ధక్యం లేదా?

పిల్లలూ! నా ప్రాణం దేవిమీదా లేదు. నేను డబ్బు దాచుకోలేదు - మూట కట్టలేదు. నా పూరిబుట్టఉంది చూచారా? దాన్ని జాగ్రత్త పరచండి. పిల్లలు తావకుండా కాపాడండి. పిల్లలకు తెలివి ఉండదు.

ఎవడై నా ఇలాంటి మొగ్గులను తెంపుతాడా?

పరుల ఇల్లు

‘ఇళ్ళన్నీ ఒకేరకంగా ఉన్నాయి. నేను పరుల ఇంట్లో ప్రవేశించలేదుకదా

నన్ను ఆస్పత్రినుంచి ఇంటికి తీసికెళ్ళేప్పుడు తేప తేప నాకు అదే ఆలోచనవచ్చింది.

కారు ప్రమాదంలో బలమైన గాయం తగిలించన్నారు డాక్టర్లు. అంతా అబద్ధం. గాయంతగుల్లే బాధపెట్టాలిగా నాకేమి బాధలేందే.

వాళ్లంతా ఆదోలా చూస్తున్నారు నన్ను. నాకు కాపలా కాస్తున్నారు. నేను పారిపోతానేమో అన్నట్లు చుట్టి వేళారు.

నేను అనుకున్నంతా అయింది.

నన్ను పరుల ఇంట్లో వదిలి వెళ్ళారు. నన్నుపట్టి మంచంలో పడుకో బెట్టారు. ఎవరో ఆడది పెద్దగా ఏడుస్తోంది. “హయ్యో! ఏమాయే!! ఇతడు నా హామిద్ ఎలా అవుతాడు? ఎందుకిలా అయింది” అని మొత్తుకుంటుంది.

‘అమ్మా! ఆ దుప్పటి కప్పుకున్నదెవరు? నాన్న మంచంమీద ఎందుకు పడుకున్నాడు”? ఒక పిల్లవాడు అడుగుతున్నాడు

ఇహ ఎలాంటి ఆనుమూనం లేదు. పొరపాటున మరో ఇంటికి వచ్చేశాను.

పొరపాటున మరొకరి ఇంటిలో దూరుతే ఏమౌతుంది. అని నేను ఎప్పుడూ ఆలోచిస్తుండేవాణ్ణి. ఏమౌతుంది ఇంట్లోవాళ్లు వస్తారు. నన్ను తరుముతారు. నేను పారిపోతాను

కాని ఇక్కడ అలాలేదే! నాలుగువేపులా మనుషులున్నారు. నన్ను పట్టుకుని కూర్చున్నారు.

‘ఎదినా ఊరుకో, ఏమిటా ఏడుపు’ అని ఎవరో వారిస్తున్నారు. మీరు ఇంతగోలచేస్తే అతడు ఇప్పుడే పిచ్చివాడయిపోతాడు. మీరంతా శాంతంగా ఉండాలి. అతణ్ణి మరిపించాలి. అతని ఛాయాన ఇంటివైపు మళ్ళేట్లు చేయాలి”

“మరిపించండి - మరిపించండి” ఏమిటిది? ఎందుకు అంటున్నారు పీళ్ళంతా ఇలా? అంటే నేను పరాయి ఇంటికి వచ్చినట్లేగా! ఎవడా వెధవ - పిరికిపాద - పెళ్ళాం పిల్లల్ని సాదలేక పారిపోయాడు? నన్నెందుకు ఇలా ఎదుకోబెడుతున్నారు? అందరూ దొంగల్లా ఉన్నారు - దోపిడీదార్లు. నన్ను దోచుకుంటున్నారు. అవును. నాతాళం చెవులేవి? తాళంచెవులివ్వండి - నాతాళంచెవులు!

ఏమిటి వెధవ ఇల్లు - ఈ గదిలో వెలుగేలేదు? ఏమిటి - ఇవ్వాలి ఇంకా సూర్యుడు రాలేదా? సూర్యుణ్ణి మరొకరి ఇంట్లో చెరపెట్టారేమో! ఉహూ! ఇది రాత్రిలాఉంది. రాత్రి అవుతే చంద్రుడుండాలిగా! చుక్కలుండాలి.

చందమామ రావే

జాబిల్లి రావే

ఓహో! వచ్చిందెవరు? సూర్యుడుగారా! రాండి, రాండి. ఇహ సూర్యుడు రావలసిందే. సూర్యుడులేని పగలు! ఏమిటది? ప్రళయం కాదూ!

సూర్యుడు రాకుంటే నేను గడ్డం ఎలా గీక్కుంటున్నాను. టీ ఎలా తాగుతాను? చీకటిగదిలో షేవ్ చేసుకొను వస్తుందా? చీ మెడకోసుకోను. అదేమిటి డాక్టర్ నన్ను షేవ్ చేసుకోవద్దంటాడు? ఏమీ, నా కేమైంది? కారు ప్రమాదంలో చేతులుకూడా విరిగాయనుకుంటున్నారా? వెత్రివాళ్లు.

నాకు షేవ్ సామాను ఎలా దొరుకుతుంది? తాళంచెవులు పోయినాయే! అన్నీ పోయినాయి. అంతా మాయం అయింది దొంగలు దొంగలు నాసొత్తంతా దోచుకున్నారు. పారి పోయారు. ఇది ఇల్లుకాదు. దొంగల బస్తీ. ఏమిటలా చూస్తారు - అందరూ నన్ను - వింతగా - విచిత్రంగా. ఏమిటా గుసగుసలు. వాడెవడు? అన్నంతెచ్చే ఫజ్లా. వాడూ నన్ను చూచి నవ్వుతున్నాడు వెధవ,

సాపం వీళ్ళంతా పిచ్చివాళ్ళలా ఉన్నారు. కారు ప్రమాదంలో కాపిచ్చు-
అంతా కార్లో వెళ్తున్నారు ఎక్కడికో-అమాంతంగా - అబ్బ! ఏమీటి నాతల
ఇలా బద్దలవుతుందేమీ? అవును. నిజమే ఎవరో రాయితో కొట్టాడు నన్ను.
నేనేం చేయాలి? నేనూ మళ్ళీ రాయితోనే కొట్టాలి. అందరినీ కొట్టాలి. ఎసి
తీర్చుకోవాలి. కాని ఇప్పుడెలా? ఈ పరువు మెత్తగా ఉంది. హాయిగా ఉంది.
లేవాలనిపించడంలేదు. ఎవడా మనిషి - కిటికీలో కూర్చున్నాడు. నన్నే చూస్తు
న్నాడు. ఎందుకలా చూస్తాడు నన్ను? భయంకరంగా ఉన్నాడు. నాకు భయంగా
ఉంది. ఎలా లేస్తానుమరి, వాడే “చూశావా పక్షేళాం” అంటున్నాడు. వాడెవడు
నన్ను పట్టడానికి?

“అరే వెదవా! పో ఇక్కణించి వెళ్లు. నన్ను వదులు” కేకవెట్టాను.

నా కేకలు విన్నారు. ఒక స్త్రీ గదిలోకి వచ్చింది. ఆమె లావుగా ఉంది.
బొద్దుగా ఉంది. ఆమెపేరు “నిమ్మో”.

అవును ఆమెపేరు నాకేలా తెలిసింది? విచిత్రమే. ఇందులో ఒక నాటకం
ఉంది. ఆమె నాభార్యట!! ఛ. చూస్తేనే ఆసహ్యంగా ఉంది. దాని ముఖం అదీ,
అబ్బే! ‘చూడు. నిన్ను నాకాలితోకూడా తాకను ఆ, అని చెప్పేళాను ముందే
అయినా నాగదిలోకి వస్తుంది. ఒక్కసారికాదు. అనేకసార్లు. అంతేకాదు. కోప్పడు
తుంది. మెదలకుండా పడుకొమ్మంటుంది. హుకుం జారీ చేస్తుంది. వచ్చేజన్మలో
నాలాంటి వాడి పెళ్ళాం కావడం ఖాయం.

ఆమె గదిలోకి వచ్చింది. “ఎవరు వచ్చారు? ఎందుకా కేకలు?” అని
అడిగింది.

“ఎవరువాడు? ఎందుకు ఎప్పుడూ నన్ను కొరకొర చూస్తుంటాడు?”
అడిగాను కిటికీలో కూర్చున్నవాణ్ణి చూపి.

“యా! అల్లా! వామీద దయదలచు” అని నొసలు బాదుకుంది.

“వాడు మనిషా? వాణ్ణిచూచి దడుపేమి? అదిపోటు! ఏమిటి మిమ్ముల్నే
మీరు మరచారా?”

కాదు కావడానికి వీల్లేదు. వాడు “నేను” ఎలా అవుతాను? తప్పు ‘వాడు’ ‘నేను’ అవుతే మరి నేనెవరు? కాదు ఏదో గొడవ అయింది. మా ఇద్దరిలో ‘అసలు నేను’ ఎవరు? అరే! నిజం మనిషి మరొకడని తెలుస్తే! ఇంకేముంది- వీల్లేదు-నేను దాక్కోవాలి. ఏదీ నాదుప్పటి. ఇహ ఎవరన్నా మొత్తుకోనీ-పరిచిన ఆహా! పరిచినే పరికను.

మరోగదిలోనుంచి ఎవరో అంటున్నారు. అవును. అతను పతికేది నాపేరే! ఏమంటున్నాడు?

“వాడికి పిచ్చెక్కిలేదు. మీరు వాడికి చికిత్స చేయించరు. వాడు బాగు కావడం మీకు ఇష్టంలేదు. బాగవుతే మీ మీదపెత్తనం చెలాయిస్తాడని భయం.

ఇంత ఆస్తి! బ్యాంకులో డబ్బు!! ఏడువందల పెన్షన్ !!!

ఎవడువాడు? ‘నిమ్మో’ మొగుడు కావచ్చు. భాయం వాడే. పిచ్చెక్కినట్లుంది. అంతా కలిసి నన్ను పిచ్చివాణ్ణి చేయాలను కుంటున్నారు. కుట్ర చేస్తున్నారు. ‘నన్ను’ రెండు ముక్కలు చేశారు. వ్రేలాడ తీశారు. ఇదీ కుట్రలో బాగమే. నన్ను అస్పత్రినుంచి ఎత్తుకొని వచ్చారు. నన్ను దొంగిలించారు. వీళ్ల దొంగలు.

ఎవరది ఎవరు నా దుప్పటి గుంజేది. నేనిక్కడ లేను పైన ఉన్నాను- గోడకు. కిటికీలోంచి తొంగి చూస్తున్నాను.

అబ్బా నిమ్మో మళ్ళీ వచ్చింది. ఆమె చేతిలో ద్రాక్షపళ్ల పొట్లంటింది. వెంటకొందరు జనం ఉన్నారు. వింత చూడ్డానికి వచ్చినట్లున్నారు. వాళ్ళకు నన్ను చూపించాలనుకుంది. తీసుకు వచ్చింది.

ప్రేమగా ద్రాక్షపండు నానోటిలో పెట్టింది. ‘హమిద్! కాస్త తెలివి తెచ్చుకోండి. చూడండి ఎవరోచ్చారో? మీ పిన్ని వచ్చింది. నిషాతా, అబ్దుల్ వచ్చారు. వీళ్ళనూ మరచారా! అడిగింది.

ఒక పెద్దమనిషి నా దగ్గరకు వచ్చాడు, కూర్చున్నాడు. అడిగాడు 'ఎలా ఉంద'ని

"అచ్చా అచ్చా అర్థమైంది. మీరు ఆస్పత్రి మనుషులు ఇంజక్షన్ ఇవ్వడానికి వచ్చారు," అని లేచాను, నారజ్ఞతాకు పక్కనున్న గ్లాసు ఆడున్నాను. "వెళ్ళండి ఇక్కడినుంచి కదలకుంటే కాళ్ళు విరక్కొద్దాను" అని అరచాను.

నిమ్మో ఏడుస్తోంది. ఆమెను ఒక తన్నుతన్నాను. "ఏమిటీ నటన! నన్ను గారడిని చేయాలనుకున్నావు. అందరికీ అటచూపాలనుకున్నావు. ఏమనుకున్నావో-నీ అట పట్టించగలను"

ఇహ ఇక్కడ ఉండలేను. వెళ్ళిపోవాలి. వారిపోవాలి. ఎంతబావుంటుంది వీళ్ళకు కవిపించను. కాళీమంచం కనిపిస్తుంది. వాళ్ళు ఏడుస్తారు- నా ఆప్టికోసం- వెన్సన్ కోసరం విలసిస్తారు! వాహ్! వాహ్! చాలా బావుంటుంది. సరదాగా ఉంటుంది. మజాగా ఉంటుంది.

హయ్యో! ఎలా? ఈ రెండో "నేను" ఉన్నాడు. వాడు పథకం పాడు చేశాడు! పెదవి! వాడునాకు కాపలా! అసలునేను రెండు ముక్కలు ఎందుకయి వట్లు? ముక్కలయిన మవిషి ఏంచేయగలడు?

అ రోజు ఇద్దరు పిల్లల్ని గదిలోకి పంపించారు.

ఒకడు పదిపదకొండేళ్ళ పిల్లవాడు. వాడికి బెదురు. భయం, అనుమానం. నా చేతినిచూస్తున్నాడు - రాయి ఉండేమోనని భయం. వాడు "పప్పు". ఇంకో అమ్మా మున్నీ, అందంగా ఉంది, చేతిలో బొమ్మ ఉంది, కీ ఇస్తే కదులుతుంది- పలుకుతుంది.

.చూ చూ ఆవో ఆవో" అంటూంది బొమ్మ.

మున్నీని నేను పిలవలేదు. "పప్పు" వారిస్తున్నాడు, అయినా ఉరికి వచ్చింది. నామీద పడ్డది. ఆమె బంగారు వెంట్రుకలు వా గుండెమీద ఫరచుకున్నాయి.

“నాన్నా! నానా! మీకు దెబ్బ ఎలా తగిలిందీ? పళ్ళూ ఉన్నాడు చూశారా వాడికి మీరంటే భయం! నాన్నా మీరు మమ్ముల్ని కొట్టరుగా” మున్నీ రెండు చిన్ని చేతుల్తో నా చెంపలు పట్టుకొని అడిగింది- మెల్లగా-నన్నగా!

“మాకొక విమానం తెచ్చివ్వండి అందులో కూర్చుందాం. ఎగిరిపోదాం- దూరం-చాలదూరం.... వెళ్ళిపోదాం- నాన్నా”

అమాంతంగా మేమిద్దరం విమానంలో పడ్డాం. ఎగిరిపోతూంది విమానం. పోతూంది.... పోతుంది.

బొమ్మ మావెంట ఎలా వస్తుంది? వెధవది నేలమీద పడుండేది?

“టాటా.... టాటా ఆగండి. మీరెక్కడికి?” కొత్త ఇంటి వానిని వారించాను.

“ఆగండి.... ఎక్కడికి వెళ్ళడం?”

వెధవలు మళ్ళీ పట్టేశారు!

“మీ ఆరోగ్యం బావుండలేదు. అంతవేగంగా పరిగెత్తకండి” “నిమ్మో” చెనుకనుంచి నన్ను పట్టుకుంది.

‘మున్నీ దిగు. మీనాన్న బుజం ఎక్కే సరదా మానుకో .... వాటి ఆరోగ్యం అంత బావుండలేదు”

“విడువండి .... వదలండి .... మేం విమానంలో డిల్లీ పోతున్నాం. దూరం.... చాలదూరం వెళ్తున్నాం.... టాటా”

మున్నీని బలవంతంగా దింపారు. నేను నాగదిలోకి వచ్చి పడుకోవాల్సి వచ్చింది.

నిమ్మో నాదగ్గర కూర్చుంటుంది. “భగవంతుని దయ మీరు పిల్లల్ని మరిచిపోలేదు” గారాబంగా అంటుంది. “నిజం. మీరు పిల్లల్ని మరిచిపోతే మాగతేం కాను”

“ఏం. నీకేమి అవుతుంది?” నేను దూరంగా జరిగి కూర్చుంటాను.

“బావుంది. నేనేం సంపాదించగలను? మీ పెన్షన్ వస్తుంటే గడుస్తుంది. ఏదో కొద్దిగా ఆస్తి ఉంది. ఇమ్మియాజ్ తల్లి బాగా సుఖపడ్డది. వెళ్ళిపోయింది. మీరు నన్ను చేసుకున్నారు. పిల్లల్ని తీసుకొని నేను ఎక్కడికి వెళ్ళను?”

ఇది నిజంగా పిచ్చిదే. దానికి పిచ్చెక్కింది. ఇప్పుడే ఏడ్చింది. మళ్ళీ నవ్వుతూంది.

“ఇదిగో! దీనిమీద సంతకం చేయండి”

ఏమిటిది? జాగ్రత్తగా చూశాను. నన్ను బానిసను చేసే కాగితం కాదు కదా! నేను రెండుగా విడిపోయాననే ఖరారునామా కాదు కదా! నాలో ఒకభాగం కిటికీ లోంచి తోంగిచూస్తుంది. మరోభాగం ఈ దుర్మార్గుల చేతికి చిక్కింది.

“ఏమిటి చూస్తారు? సంతకం చేయండి” నిమ్మో నిప్పులమీద నుంచున్నట్లుంది. ఆమెకు తొందరగా ఉంది. ఆతాటంగా ఉంది.

నేను కాగితాన్ని చూచాను దీక్షగా చూచాను. ఒకవేయి ఏదోవేలమాట. ఇది డబ్బునుగురించింది. ఇంతే! డబ్బేగా! సంతకం పెట్టేశాను.

“అమ్మా! నాన్న సంతకం చేయడమూ మరచారనుకో అప్పుడు ఏమి అవుతుంది” దగ్గరనుంచున్న పప్పు అడుగుతున్నాడు. పప్పు పక్కని ఫజ్లా ఫజ్లా పక్కన షమ్మీ, ఇంకెవరో ఆమ్మీ టమ్మీ అంతా ఉన్నారు.

“అయ్యో కలంపట్టటం మరిచిందనుకో-ఇగపైన చీతికేడ వచ్చును?”

ఫజ్లాగారు పాకురు పళ్ళతో ఇగిలించారు.

“ముయ్-నోర్ముయ్” నేను వాడిమీద వంటికాలితో లేచాను. “వచ్చాడయ్యా మహా డబ్బులంగారడీ చూడ్డానికి! ఎందుకుబే-అదే నన్ను చూచి నవ్వుతావ్. ఆ ఇక్కడేం కోతులు అడుగుతున్నాయో? నా తలకు కొమ్ములు వచ్చాయో?”

నా మాట విన్నారు. అంతా భక్తున నవ్వారు.

అప్పుడు నాకు నిజంగానే అనుమానం కలిగింది. అవును నాముఖంలో ఏదోమార్పు వచ్చింది. కాకుంటే వాళ్ళందరూ ఎందుకు నవ్వుతారు? ఆ తెలిసింది. నేను విడిపోయానుగా- రెండుగా అందుకే అలా చూస్తున్నారు అంతా అంతేకాదు నేను కిటికీలో కూర్చున్నానుగా. అనేనూ నమ్మి ఆశ్చర్యంగా చూస్తున్నాను. ఏమిటి వెళ్ళవడేషాలు! ఇహమానెయ్యాలి.

నిన్న ఏం జరిగింది? ఈగను చంపాలనుకున్నాను. ఎర్ర అందుకున్నాను ఇల్లంతా ఉరికాసు. దాంతో బల్బులన్నీ పగిలిపోయాయి. అద్దాల బీరువా తల కిందులైంది. జనమంతా కూడారు. 'తమాషా' చూడ్డానికి, ఏమిటిది - జనం ఇంతగా వచ్చేరాదు? పట్నంలో సినిమాహాళ్ళన్నీ మూసేశారా?

నిన్న పగలు మార్తెనింగ్ హల్లో మాట్టిపో ఆడింది! అందంగా ఉంది ఆమ్మాయి షమ్మి-హీరోయిన్ నల్లగా పొడుగ్గా ఉన్నాడు యువకుడు హీరో, వాళ్ళు 'రోమాంటిక్ మూవ్' లో ఉన్నారు. ఎలపు ఒలరబోస్తున్నారు. ఇది చాటు ఏడుపు! పీళ్ళది రొంగ ఏడుపు!! అయినా వింత ఏముంది? ఇది అన్ని భారతీయ పిచ్చిర్లలో ఉండేది. అదిగో పాట ప్రారంభం- 'తూ మేరా చాంద్ .... మై తెరీ చాంద్' అది పాట. పాటేగా. అపాట నిజంగా విసిపిస్తే నేను పిచ్చివాణ్ణి అవుతాను.

"ఆపండి. ఆపండి" అరిచాన్నేను.

నా అరుపువిని అర్ధాంతరంగానే ఆగిపోయింది సీను.

హీరో పళ్ళగు లంకించుకున్నాడు. హీరోయిన్ నాకళ్ళకు చుట్టేసింది. "నాన్నా ఉమించు" ఆమె ఉత్తుత్త కన్నీరు కారుస్తుంది.

నేను చేయిచాపి సినిమాలో హీరోయిన్ తండ్రిలా "నన్ను ఉమించు ఆర్థంతేవి మీదామాలో కేను వేషం వేయలేను" అన్నాను.

ఇంతలో చూ చూ వచ్చింది. ఆమె వడినిండా కాగితం ముక్కలున్నాయి.

“నాన్నా! చూడండి ఎన్ని నోట్లు తెచ్చానో!” అని పడిలో కాగితాలన్నీ గుమ్మరించింది. అవి విజంగానే నోట్లు అయిపోయాయి — చిన్న చిన్న నోట్లు — బుల్లి బుల్లి నోట్లు!

“ఈ నోటుతో కేకులు కొంటా.... ఈ నోటుతో విమానం... ఈ నోటుతో నాన్నకు సిగరెట్లు.... ఒక్కొక్క నోటుతీసి మహా ఇల్లాలలా లెక్క పెట్టండి.

“ఈనోటుతో నాన్న....”

“హూత్ పిచ్చిదానా! నోటుతో నాన్నను కొంటారా ఎక్కడన్నా! పప్పు అంటాడు.

“అవును, కొనవచ్చు” చూచూ, చాల నిబ్బరంగా అంటుంది.

“పినాన్నా! నువ్వూ మా అందర్నీ ఒక్కనోటిచ్చి కొన్నావుకదా!”

“అవును అలాగే కొన్నాను. మీరంతా నా బావినలు. నేను అల్లాపిస్తున్నాను. ఇలారండి ఇక్కడ నుంచొండి”

“పప్పు వట్టిమొద్దు” మున్నీ అంటుంది.

“దబ్బంటే అన్నీ కొనవచ్చుంటుంది అమ్మ”

అయితే నాలో రెండోభాగం ఉందే దాన్ని కొంటాను. భలే అయిడియా! మున్నీదగ్గరున్న రూపాయలన్నీ లాక్కున్నాను.

“వెళ్ళండి వెళ్లి పొండి. ఈ రూపాయలన్నీనావి”

“కాదు నావి” మున్నీ ఏడుపు సాగించింది “నా రూపాయలు నాన్న తీసుకున్నారు. ఇప్పించు”

“ఈ కాగితాలు పంచేసుకుంటారు? ఇచ్చేయ్యరాదూ” నిమ్మోలోనికి వచ్చేసింది.

“ఇవ్వను. ఈ రూపాయలతో నా రెండోభాగం కొనుక్కుంటాను, ఎప్పుడూ సగంగా ఉండాలనా నీ ఉద్దేశం. ఎప్పుడూ నేను రెండుగా ఉండాలనా నీ నాటకం”

నా గర్దింపు విని నిమ్మో నిలిచిపోయింది. బొమ్మలా.

“పిల్లలూ నడవండి బయటికి. మీనాన్నకు మళ్ళి వచ్చేట్లుంది”

నిమ్మో గదితలుపులు వేసింది. వెళ్ళిపోయింది.

ఇవ్వాళ పేపర్లో వార్తవచ్చింది- రాబర్ట్ కెన్నడీని ఎవరో కాలేజీకారట- హత్యచేశారట!

నేను నా శత్రువులందరినీ లెక్కపెట్టి కాలేజీస్తాను. కాని నాపిప్తోలేడి? వాడు ఎవడు? కెన్నడీని చంపినవాడు అరువుతీసుకున్నాడు! ఏమిటి? నాపిస్టోలు. అలాకాకుంటే ఈ దుర్మార్గుల్ని బతకనిచ్చేవాళ్ళా! ముఖ్యంగా నిమ్మో, ఫజ్లా, ఇమ్మియాజ్ పీళ్ళకు షూట్ చేసేవాణ్ణి- కార్చిపారేసేవాణ్ణి. ఓహో! ఆనాడు సూర్యుడు పూర్తిగా వెలుగుతాడు. జనం గుండెలిచ్చి నవ్వుతారు.

తప్.తప్.తప్. నాచేతికి బిందూకు వచ్చింది. ఇదిగో పేలుస్తున్నాను. కాలుస్తున్నాను. నాగురి సరిగ్గా తాకుతూంది. ఒక్కొక్కడూ ఒరుగుతున్నాడు. ఛన్ ధన్ ధన్. అంతా పడిపోతున్నారు. నిమ్మో, ఫజ్లా- నన్ను ఈ ఇంట్లోకి బలవంతంగా నెట్టిన దాక్షరు, నన్నుచూచి ప్రతినెలా నవ్వే పెన్సన్ ఆఫీసు క్లార్కు- అంతా పడిపోయారు. అహ్లాహ. బావుంది. ఖుషీగా ఉంది. ఇహ మజాఉడాయించు- కబాబులు తిను-

ఏమిటివాళ ఇంత ఆకలి. ఆకలి. ఆకలి. దహించుకు పోతుంది. ఏదాది నుంచి తిండిలేదు. ఇవ్వాళ కబాబులు తింటాను- మిర్చిమసాలా దట్టించినవి తింటాను, కబాబులు దొరక్కుంటే ఇమ్మియాజ్ ను కాల్చుకు తినేస్తాను.

“కబాబులు కావాలి, త్వరగా కవాబ్ వాంచెడ్”

కబాబులు రాలేదు. ఇమ్మియాజ్ వచ్చాడు.

ఇతడూ ఈకుటుంబ సభ్యుడే. ఈ తుమార శేఖరుడు వా పంఠానమేనన ఇతనితల్లి- మహామాత- ఎప్పటికీ నాకు జ్ఞాపకం చేస్తుంటుంది. గత జన్మలో

కూడా మేమిద్దరం శత్రువులమేమో! ఎందుకంటారా? ఇప్పటికీ ఇమ్మియాజ్ నన్ను ద్వేషదృష్టితో చూస్తాడు. అతని చూపులో అసభ్యత కనిపిస్తుంది. నేను అతన్ని చూస్తే “బిడ్డా! చూసుకుందాంలే” అనాలనిపిస్తుంది.

ఏమిటి వీడి పెక్కు? ఎవడి అస్తి చూసుకుని వీడి నిక్కు! సిగరెట్టు పొగ ముఖంమీద ఊదుతుంటాడు. తల్లి కొడుకులకు ఎప్పుడూ డబ్బునుగురించి తగాదాలే: వాడు రావడం రాత్రికొ అర్ధరాత్రికో! ఆరావడమూ తాగి తూలుతూ పిలుస్తాడు. వాడేమనుకుంటాడు - నేను నారాకంపు గుర్తించలేనా? వాడితల్లి ధైర్యానికి గుండె నిబ్బరావీకి ఆశ్చర్యం వేస్తుంది. ఎంతదైర్యం ఆమెకు? ఆపే భవను నాకొడుకును చేసింది.

ఇప్పుడంటారా నేను ముసలివాణ్ణి అయిపోయాను. నేనూ చూచాను లోకాన్ని. ఇమ్మియాజ్ ను తాగి చెంపదెబ్బలు కొట్టాలనిపిస్తుంది. వాడి నిజపు తండ్రి గుర్తుపచ్చేదాకా బాదాలనిపిస్తుంది. కాని ఆమ్మో వాడు ఎలా ఉన్నాడు దుంగలా. వాడి శరీరం ఎలాఉంది? ఇనుపముక్కలా! అందుకే వాడంటే భయం ఏమిచేయలేను. ఆతండ్రి దురదృష్టవంతుడు - వాడి ముఖాన ఇలాంటి సంతానం రాసిపెట్టాడు దేవుడు!

ఇవ్వాలా అంటే, గదిలోకి వెచ్చాడ - రాగానే హుక్కుం జారీచేశాడు.

“త్వరగా తయారుకండి. ఇవ్వాల 7వ తేదీ పెన్సన్ లేవడానికి నావెంట రావాలి”

పెన్సన్ తెచ్చుకోవడానికి బయటికి వెళ్ళడమంటే నాకు భలే సరదా. ఎంచే తంటారా? పీదుల్లో స్వేచ్ఛగా తిరగొచ్చు పెన్సన్ డబ్బు - అంతమొత్తం - నా జేబులో ఉంటే ఎంత ఖుషీ! కాని ఇమ్మియాజ్ ఉండనివ్వడు. ఆడబ్బుతో అయిన్ క్రీమ్ తెచ్చిపెట్టాడు - నన్ను ఇంటికి తెచ్చి విడిచేస్తాడు. తరవాత తల్లి అతనిమీద కేకలు వేస్తుంది.

7వ తేదీ విచిత్రం అయింది. ఆరోజు నేను అందరికీ కావాలి. నిమ్మో న్నను అవిడవాన్నంటుంది. తానే నన్ను పెన్సనుకోసం తీసికెళ్తానంటుంది. ఇమ్మి యాజ్ నామీద తన అధికారం ఉద్ధరించాడు. తానే తీసికెనంలాటాడు.

ఇవ్వాలి నేను ఇచ్చియాజ్ ను విడిచించాలనుకున్నాను. అతని మాట విని నల్ల 'నాకు కవాబులు కావాలి. ఏవి? త్వరగా తే. అకలి మండిపోతూంది.' అన్నాను.

ఇచ్చియాజ్ అతిప్రేమతో అన్నాడు.

"మీరు బట్టలు మార్చుకొండి. ఇవ్వాలి పెన్లనుడబ్బు సొంతం కవాబులకే చెప్పిస్తాను, మీకే తినిపిస్తాను"

ఇచ్చియాజ్ ఎంతమంచివాడైనాడు! ఎంత ప్రేమగా మాట్లాడుతున్నాడు! ఇన్ను గద్దించడంలేదు. దెబ్బలుకొట్టి బట్టలు కట్టించడంలేదు! అబ్బ! ఇచ్చియాజ్ ఎంతమంచివాడు.

యాఅల్లా! కవాబులు ఎంతమండి పోతున్నాయి! ఏడువందలకు పైట కవాబులు. ఎద్దు, నాకొద్దు, తీసెయండి. నేను కవాబులు తినను, ఇచ్చియాజ్ వెంట బజారుకు వెళ్ళను. ఎందుకు వెళ్ళాలి నేను పెన్లను తేవడానికి? నాకేంపని? దుప్పటి కప్పుకొని పడుకుంటాను. మళ్ళీ కళ్ళు తెరచి ఆంటే. ఇహకదలను.

మనం బట్టలు మార్చడం- బయటికి వెళ్ళడం ప్రళయంలాంటివి. ఇల్లు సొంతం కదులుంది ఒకడు గడ్డం గీయిస్తాడు. ఒకడు ముఖం కడిగిస్తాడు. చూడండి ఇచ్చియాజ్ స్వయంగా ఇస్తారేచేసి తెస్తున్నాడు బట్టలు. ఇలాంటినన్ను చూచి లోకం ఏమనుకుంటుంది?

లోకం....లోకులు.... ఏమిటి వారంటే అంతభయం. ఈ ఇంటివాళ్ళెందుకు ఆలా జడుస్తారు! ఏరి ఆలోకులు- ఏరి ఆ జనం? వారు నాక్కనిపిస్తే బావుణ్ణు కదలన్నీ చెప్పేసేవాణ్ణి, నిమోగా లేనప్పుడు ఇచ్చియాజ్ మారుతాళం చెవితో ఆల్మారీ తెరిచి నగలు ఎత్తుకుపోయాడు. హమ్మి అందినకాడికి అందుకుని ఆ కుర్రాడితో లేచిపోతుంది. నేను తెరచాటునుంచి అన్నీ చూస్తుంటాను. ఒకనాడు పళ్ళు గిన్నెలోని ఎముకల ఏరుకొని తింటున్నాడు. నేను వాణ్ణి అదిరించాను. అదిచూచి అంతా ఆశ్చర్యపోయారు. అసలు నేను వంటింట్లోకి ఎలా వచ్చానా అని- వస్తే అక్కడ ఎంతసేపునుంచి నుంచున్నానో అని.

ఫజ్లాకిన్నాదే- వాడిది అతి తెలివి. నాకోసం భోజనం తెస్తాడు. స్నానం మీద పెట్టాడు. తానే తినేస్తాడు. ఒరనాడు వాడు వెళ్ళిపోయాడు. నిమ్మోతో అంటున్నాడు నాకు. భోజనం పెట్టానని. నేను చాటుగా విన్నాను “కాదు. అబద్ధం. నేను తినలేదు నాకు ఆరలిగా ఉంది. నాకు అన్నం కావాలి” అని వంటింట్లోకి వెళ్ళి ఆరచాను.

“ఇదేంబర్మ! ఇప్పుడే ఫజ్లా అన్నం పెట్టాడు మళ్ళీ ఆరలి అని ఊడి పడ్డాడు!” నిమ్మో షమ్మీతో అన్నది.

‘ఎక్కువ తింటే మీ ఆరోగ్యం పాడవుతుంది. వెళ్లండి గదిలో పడుకొండి’ షమ్మీ నన్ను గదిపైవు నెట్టుతూంది.

“నాకు ఆరలిగా ఉంది. అన్నంపెట్టండి. కావాలంటే ఫజ్లాను ఆడగండి నేను తినలేదు”

ఫజ్లా మాట్లాడడు. నిమ్మోను చూస్తాడు వప్పుతాడు.

“అయినా మీరిక్కడికి ఎందుకువచ్చారు టేబుల్ పాడుచేస్తారు, నడవండి గదిలోకి, అక్కడికే పంపిస్తాను” నిమ్మోనన్ను లాక్కెళ్ళింది. గదిలోపడేసింది. బయటనుంచి గొళ్ళెం పెట్టింది.

‘నాన్నను కొట్టకండి....కొట్టకండి’ మున్నీ అరుస్తూంది—వీడుస్తూంది.

“నోర్ముచ్....వచ్చింది....వెద్ద-నాన్న కూతురు” నిమ్మో మున్నీని బాదుతూంది. మున్నీ వీడుస్తూంది.

‘తలుపు తియ్యండి’ నేను తలుపుకు తలబాదుతూ ఆరచాను.

తలుపు తెరుచుకుంది,

‘చూచూను చంపేశారా?’ నా నొసటిరక్తం తుడుచుకుంటూ దూరాను.

మున్నీ మూలకు నుంచుంది. ఎక్కెక్కీ వీడుస్తూంది. మున్నీ చేతులు చాచింది. నేను చేతులు దాచాను. ఇద్దరం ఒకరిమీద ఒకరం పడిపోయాం.

నన్ను గదిలో ఉంచడానికి నిమ్మో ఒక ఉపాయం చేసింది ఆమె రక రకాల వ్యక్తులను నా దగ్గరికి పంపుతుంది. నేను వారితో మాట్లాడితే ఉల్లాసంగా ఉంటానని ఆమె ఉద్దేశం.

మొన్న ఒక పిచ్చివాడొచ్చాడు. అతనిది నకిలీగడ్డం. అది మాటిమాటికి గాలిలో ఎగురుతుంది. అది ఊడుతుందేమోనని భయం. గుట్టరట్టవుతుందని నకిలీగడ్డం పట్టుకొని కూర్చుంటాడు. నన్ను చూచాడు. అంతే గట్టిగా కావిలించు కున్నాడు. కలకాలపు మిత్రునిలా.

‘చెప్పిమిత్రమా! ఎలావున్నావు? ఆరోగ్యం బాగుంటుందా?’ అతను అడిగాడు.

‘నీకీత చెప్పవలసింది! ఆ నకిలీగడ్డం అమ్ముతావా?’

అమాట విన్నాడు వెనకడుగు వేశాడు. నేను లాగి కూర్చోపెట్టాను. కాసేపు పిచ్చివాడితో మాట్లాడ్డాం తప్పేం. సరదాగా ఉంటుంది అనుకున్నాను.

అతడు దూరం జరిగాడు. స్వయంమీద కూర్చున్నాడు.

“చాలాసార్లు అనుకున్నాను నిన్ను చూడాలని, నీవు గుర్తిస్తావోలేదో అని భయం. అందుకే రాలేదు” గడ్డం సర్దుకుంటూ అన్నాడు.

‘అవునుసావం! నీకు మెదడు జబ్బుగామరి. వ్చ చాలా మారిపోయావు’

‘అబ్బే అదేంలేదు. ఏంలేదే. లేందే. అన్నాడు. నన్నుచూచి నవ్వు తున్నాడు. ఎందుకలా నవ్వుతాడు? పిచ్చివాళ్లు అంతేనట. ఎదుటివాణ్ణి పిచ్చివాడను కుంటాడట! వాడు పిచ్చివాడు. నన్ను పిచ్చివాడనుకుంటునట్లున్నాడు.

‘మిత్రమా! నన్నుచూస్తే చాల బాధగా ఉంది. ఏంచేస్తాం - జబ్బు అలాంటిది.’

‘నాకు నీ నకిలీ గడ్డం ముద్దొస్తుంది. ఈ ఒక్కనాటికి అరువియ్యరాదూ, చూచూతో దొంగల ఆట ఆడుకుంటాం’

అతడు నామాట విన్నాడు. డర్వాజావైపు నడిచాడు. కొంతదూరంవెళ్లి నిలిచాడు, 'మిత్రమా! కాస్త తెలివిగా మాట్లాడు. ఎదిన నీ చికిత్సకోసం ఏర్పాటేమీ చేయలేదని విన్నాను. నీ పెన్నను సొంతం షీల్డకే అర్కిస్తావా! విన్ను గురించి జాగ్రత్తపడవా ?

షీల్డ్ పెన్నమాట! నా రెండోదాగం కూడా మాయం అయినట్లుంది. మిగిలింది నేనేనాపేరు పెన్ననో. నేను మరణించిపోయాను-పెన్నన్ను అన్నట్లు చూస్తున్నారంతా వెళ్ళవ పెన్ననో! వెస్పిరి పారెయ్యాలనిపిస్తుంది అవును. పారేస్తాను నిజమే. తరవాత నన్నెవడైనా లెక్క పెట్టాడా ఈ ఇంట్లో? నన్ను కొనేవాడుంటాడా? ఏమంటారు ?

ఆ పిచ్చి వెళ్ళవను ఎప్పుడు ఎదిరించుకున్నానో గుర్తులేదు. ఫజ్లా చెప్పిందేమంటే-నేను వాడి గడ్డం గుంజడానికి ప్రయత్నించానట వాడు బెదిలి పారిపోయాడట.

వాడు తలతిరిగిన పిచ్చివాడు. వాడితో ఇంకెలా ప్రవర్తించాలంటారు?

అచ్చా అలాంటి మరో పెద్దమనిషీ ఎచ్చాడు. మామూలు నాటకమంతా ఆడాడు. కలకాలంగా పరిచయం ఉన్నట్లు మాట్లాడాడు. ఏవో పాతకతలన్నీ చెప్పాడు. అన్నీ అద్దం వాటిలో ఒక్కటి నిజంలేదు. కనుమరుగుచేసి నా పార్కర్ పెన్ను తన జేబులో వేసుకున్నాడు. నా సిగరెట్లన్నీ కాలేళాడు. పైగా తన అనుగ్రహం సొంతం పలకబోశాడు. నిమోను ఓదారుస్తున్నట్టు. నా జబ్బును గురించి ఆమె గుండె బద్దలు చేసుకునేట్టుండిట. ఆందుకేనట ఆ ఓడార్పు, అందుకే సమయం దొరకడం లేదట-నన్ను చూడ్డానికి. ఇంకానినండి. ఆస్పత్రి నుంచి ఈ వంతెనకి ఆయనే తెచ్చాట్ట! ఆమాట విన్నావా ఇహనేను ఎళం తప్పాను.

"అచ్చా! నువ్వేనా నాయనా ఈ పరాయి కొంపలో నన్ను తోసింది-నరకంలో నన్నునెట్టింది! ఏం నాయనా నన్ను ఇలా సతాయిస్తే నీకేమొచ్చింది

"ఇంకా ఏమీరాలేదు, కాని వస్తుంది" అని తలతిరిపాడు-చిరునవ్వాడు.

“అదా సంగతి, అయితే ఇప్పుడే పోలీసును పిలుస్తాను. నీ వ్యవహారం క్లెయిన్ అని తెలిపోను డయల్ డయల్ చేశాను. హలో....హలో.

“నా ఫోను నా కిచ్చేయండి” చూ, చూ, వచ్చి తన చిన్ని ఫోను లాక్కండి “చెప్పండి ఎవరికి ఫోన్ చేయాలో-నేను చేసి పెట్టాగా” అంటుంది.

“పోలీస్ స్టేషన్! చూ, చూ, పోలీస్ ను అర్జంటుగా పిలువ్ - దొంగ పారిపోతాడు” నేను అరురతతో అన్నాను.

“హలో” చూ, చూ, తెలిపోను చెవికి తాకించి, గంభీరంగా కూర్చున్నది” అంటుంటూ రండి- మా నాన్నను సతాయిస్తున్నారు, అన్నం పెట్టడంలేదు.” అంటుంది.

కాస్సేపు ఆలా గడిచింది. ఆ ఆట విసుగొచ్చింది.

“ఫోను ఆట అయిపోయింది. ఇహ దొంగను పట్టుకుందాం,” అని బైల్దేరాం దొంగను వెదకటానికి.

“ఉస్స్ మెల్లగా నడవండి” చూ, చూ, చేయి నోటికి అడ్డం పెట్టు కుంటుంది.

మే మిద్దరం మోకాళ్లమీద దేకుతున్నాం. మంచాలకింద వెదకు తున్నాం. నా తల కోడుకు తగిలింది. చప్పుడువిని ఎవడో మంచంకింద దాక్కున్నాడు.

“దొంగ దొంగ ” నేను దొంగ కాలు పట్టుకున్నాను. అరచాను “నాపిస్తోలు తెండి, దొంగను పట్టుకున్నాను.

“దొంగను పట్టేశాం, దొంగను పట్టేశాం” చూ, చూ, చప్పట్లు కొద్దూ కేకలు పెట్టింది.

ఇతణ్ణ వదలండి: వదలండి, పిల్లలు వస్తారు. గొడవ చేయకండి, నిమ్మో మంచంమీంచి లేచి అంటుంది. ఆప్పుడు నేను ధ్యానంగా చూచాను - ఎవడి

దొంగ అని. వాడే ఇందాక నాతో మాట్లాడినవాడు! మా గొడవ విన్నారు. ఇల్లంతా గదిలో కూడింది-షమ్మీ, ఫజ్లా, పప్పు, ఇమ్మియాజీ. అంతా ఆశ్చర్యంగా ఒకసారి నన్ను ఒకసారి ఆ వ్యక్తిని చూస్తున్నారు. తరవాత అంతా తలలు వంచుకున్నారు. గదినుంచి వెళ్ళిపోయారు.

పిరికిపందలు! దొంగను శిక్షించేదైర్యంకూడా లేదు అనుకున్నాను.

ఆయనేం పిచ్చివాడుకాడు. అంతా నాటకం తనను మరిచారు, నన్ను కాపుండటం మరువలేదు. అంటూ నిమ్మో రాత్రిసాంతం గునుస్తునే ఉండి.

ఒకనాడు విచిత్రం జరిగింది.

రాత్రి గడిచింది. జనం మేల్కొన్నారు. నా గదిలోకి వెలుగువచ్చింది. కాని ఎండలేదు. రేయిదొంగ సూర్యుణ్ణి దొంగిలించలేదుగదా అని అనుమానం. నాకు ఆందోళనగా ఉంది. ఆతురతగా ఉంది. తెలిఫోనుతో గదిలోకి చూచూచూ పిచ్చింది. ఈ వార్త వినిపించాను:-

“రేయిదొంగ సూర్యుణ్ణి దొంగలించాడు”

చూచూచూ పాపం చాల బాధపడ్డది, “ఎక్కడికి తీసికెళ్ళాడు?” అని గంభీరంగా అడిగింది. ఈ ఇంట్లో ఆ పిల్లను మించిన తెలివిమంతులు ఉన్నట్లు కనిపించలేదు.

“ఎలా తెలుస్తుంది? చూస్తున్నావుగా చీకటి చీకటి ఉంది. ఇహ నానంపద సాంతం పోయినట్లే! సూర్యుడులేడు. ఉదయం ఎలా అవుతుంది? నేను లేడం ఎలా?” నాకు దుఃఖం పొంగింది. ఏడుపుసాగించాను చూచూచూ చూచింది. బొమ్మలు పారేసింది. అలవాటుచొప్పున నా గుండెమీద వాలింది. బంగారు వెంట్రుకలు పరిచింది. “ఏడవకండి నన్నా! నేనొక సూర్యుణ్ణి కొనితెస్తాను. నా దగ్గర రెండుపైసలున్నాయి” అన్నది.

“పిచ్చిదానా! సూర్యుడు బజార్లో దొరుకుతాడా?” అని పాప పెర్రెదనానికి నవ్వాను.

“అయితే మీదగ్గరికి ఏలావచ్చేవాడు?” అట్లు పెద్దవిచేసి ప్రశ్నించింది.

అదిగో - కొత్తనమస్య - అవును - సూర్యుడు నాదగ్గరకు ఎందుకు వచ్చేవాడు? వాడూ నా పెన్షన్ గురించి విన్నాడా? అయితే వాడికి నా రెండో భాగాన్ని గురించికూడా తెలియాలి.

“వాడెవడు?” చూ, చూను అడిగాను - వేలితోపైకి చూపించి.

“ఎవరు? ఆతనా? అతను” చాలాసేపు తల ఎత్తిచూచింది. ఆలోచించింది.
“వారు నాన్నగారు” అన్నది.

నేను చాలసంతోషించాను - చూరొకడు కాలేదని - “ఎవరినాన్న?” అడిగాను.

“మానాన్న” రెండు చిన్నిచేతులు గుండెమీద పెట్టుకొని అన్నది. “వారు మీరే” అని.

“నేనా?” చూచారా ఇంతింత పిల్లలకుకూడా తెలిసి పోయింది - నేను రెండు భాగాలు అయినానని.

“చూ, చూ, నీకు తెలుసా నన్ను అక్కడ ఎవరు తగిలించారో” అటూఇటూ చూచి స్వేచ్ఛగా అడిగాడు.

“అమ్మ” అమెకూడా అంతజాగ్రత్తపడి చెవిలో అన్నిది. ‘ఒకనాడు అమ్మ మిమ్మల్ని అద్దంలో కట్టి - తాడుతో అక్కడ తగిలించింది’

అద్దంలో కట్టి? తాడు తగిలించి? అంటే ఏమర్థం? నన్ను చంపినట్లేగా - అంటే ఉరితీసినట్లు, నేను చచ్చిపోయాను. ఈ మంచంలో ఎలా పడుకుంటాను? నేను చచ్చిపోయాను - నాకీలోకంలో స్థావంలేదు. నాకీలోకంతో సంబంధంలేదు.

నేను మౌనంగానుంచున్నాను - గోడనుచూస్తూ. నిమ్మో ప్రవేశించింది. నేను దొంగను పట్టానా? అనాటినుంచి నామీద కోపంగా ఉంది. ఇప్పుడుమాత్రం అలాలేదు. ధ్వనిలో కాస్త చక్కెర కలుపుకుని వచ్చింది. ముందు నన్ను గోడ దగ్గరనుంచి తదిలించడానికి ప్రయత్నించింది. తరవాత ఓటమిని అంగీకరించి

నాదగ్గరికి వచ్చి కూర్చుంది. ఆమె సంప్రదించడానికి వచ్చింది- నన్ను- అతి ముఖ్య విషయాల్లో! ఆమె నా పెన్షన్ను తన పెన్షన్ అంటున్నది. తన పిల్లలు నా పిల్లలు అంటుంది.

ఆమెకు ముప్పైవేలు కావాలి. అందుకు ఇల్లు అమ్మాలనుకుంటూంది. బ్యాంకులో ఉన్నదబ్బు తన దగ్గర ఉంచుకోవాలనుకుంటూంది. ఎంచేతంటే షమ్మి పెండ్లికావాలి. ఇప్టియాజ్ కు వాడి వాటా ఇచ్చి పంపించెయ్యాలి.

నాకు పెన్షన్, బ్యాంకు అనే మాటలంటే బోరు. అయినావిన్నాను. భవిష్యత్తును గురించి ఆలోచించినట్లు నటించాను. అప్పుడు ఆమెను కోప్పడ్డాను. “నోర్ముయ్ నువ్వు చెప్పింది ఏదీ వినను. నువ్వు నన్ను చంపేశావు. మెడకు తాడు కట్టావు ఉరితీశావు”

ఆమె ఆది విన్నది. నా కాళ్ళమీద పడ్డది. ‘హమిద్ అనాటి రాత్రి విషయం మరిచిపో. నన్ను మన్నించు. ఇహ ఎప్పుడూ అలా చేయను. నీకు ద్రోహం తలపెట్టను’

“బాబుంది. ఎందుకు క్షమించాలి? అని ఆమెను బాదసాగాను. నువ్వు నా సూర్యుని దొంగిలించావు. కాకుంటే లోకంలో ఇంతచీకటి ఉంటుందా? నాపిస్తోలు దాచి పెట్టావు- దొంగను కాల్చకుండా. ఈ ఇంట్లో మూల మూలకు దొంగలున్నారు. అదిసీకు తెలుసా? ఎవరినని చూడమంటావు నన్ను. ఇది ఇల్లేనా? ఫిలిం స్టూడియో కాదుకదా? ఇక్కడ రొమాంటిక్ ఫిల్ములు షూట్ చేస్తున్నట్లున్నారు. ఉహూ! నేను ఈ ఉత్పత్తి నాటకాల్లో వేషాలు వేయలేను.”

అమాంతంగా నాదృష్టి గోడకు తగిలించిన నాపటంమీద పడింది.

“నన్నెవరు ఉరితీశారు? నువ్వు నన్ను ముక్కలుగా చేశావు. ఎలాముఖం చూపించను- నలుగురికి”

నాచేతికి అందిందల్లా అందుకుంటున్నాను. నిశ్చయం కొడుతున్నాను. ఆమె అరుస్తూంది. కేళలు పెడుతుంది. నన్ను పట్టుకోడానికి వస్తున్నారు. వాళ్ళనూ

దాచేస్తున్నాను. “ఇవ్వాలి అందరినీ చంపేస్తాను. షూర్ చేసేస్తాను.” అని అరుస్తూ పెద్ద బండ అందుకున్నాను. కేకలు పెద్దా ఇల్లంతా తిరుగుతున్నాను.

“చూడండి. ఈమనిషి ఏంచేస్తున్నాడో” అని నిమ్మో కేకలేసి వీధివాళ్ళను పిలుస్తుంది. “ఇవ్వాలి ఈ ఆస్తి సొంతం నాపేర అయిపోవాలి”

‘సరే, అయితే నాన్నను నావెంటతీసికెళ్తా’ ఇమ్మియాజ్ గదిలోంచి బయటపడి తగాదాకు తలపడ్డాడు.

వారిని ముట్టుకున్నావో మాటదక్కదు. వచ్చాడు అయ్యమీద అనురాగం ఒలికించేవాడు. ఆయనను వెంటతీసికెళ్లి వీధువందల పెన్షన్ కాజేయాలనుకుంటున్నావీ. నాకు చిన్నచిన్న పిల్లలున్నారు. ఉన్నది ఒకే ఆధారం. వారిని ఇంటి నుంచి తీసికెళ్ళే అధికారం ఎవరికీ లేదు’ నిమ్మో చేతులు ఊపుతూ అరుస్తుంది.

వాళ్లు గట్టిగా అరుస్తున్నారు. ఆ కేరల్లో నాకేమీ వినిపించలేదు, నేను రాయి పారేశాను. నీజంగా ఇమ్మియాజ్ నన్ను ఈ పరాయి ఇంటినుంచి తీసికెళ్తాడా? ఈవిషయం నా రెండోభాగానికి తెలియరాదు, వాణ్ణి ఇక్కడే ఎదిలేపి పోతాను. వాడే తలపడ్తాడు ఈ దుర్మార్గుల్లో.

చూఁచూఁ ‘రా మనం పారిపోదాం’

చూఁచూఁ వణికిపోతూంది. ఆమెను ఎత్తుకున్నాను. బుజ్జంమీద కూర్చుండపెట్టుకున్నాను.

“ఎక్కడికి? వెళ్తాం” చూఁచూఁ తన బొమ్మనూ. బొమ్మకు స్నానం పోసే బకెట్టునూ విసిరేసి నాబుజ్జం ఎక్కింది.

‘దూరం- చాలదూరం. అదిగో సూర్యుని దగ్గరికి’

నేను గేటు తెరిచాను. బయటికి వచ్చాను వాళ్లు పోట్లాటల్లో ఉన్నారు. ఆస్తివిభాగాన్ని గురించి తన్నుకుంటున్నారు. ఎవరూ నన్ను చూశేదు,

వాళ్ళెందుకు పోట్లాడుకుంటున్నారు, వాళ్ళవాడు ఎవడన్నా చచ్చాడా? సూర్యుడు చచ్చినట్లున్నాడు. కాదు నా పెన్సన్ చచ్చిపోయిందా?

“నాన్నా! మీ పెన్సన్ కోసం- అన్న అమ్మను కొద్దున్నాడు” చూచూఁ అంటున్నది.

‘పెన్సన్ కోసం... ఇప్పుడేంచేయాలి.... ఇమ్మియాజ్ నన్నుకొట్టడేమో!’

నాన్నా! మీరు మీ పెన్షన్ను ఆ ఏవ్లో పారేయకూడదూ ... అప్పుడే తగాదాలూ ఉండవు” చూచూఁ నాకు సలహా ఇచ్చింది .. చప్పట్లు కొద్దాంది.” నాన్నా చూడండి....సూర్యుడు దొరికాడు. ఆనదిలో దాక్కున్నాడు’

అరె నిజంగా సూర్యుడు వాడినెవరూ దొంగిలించలేదు. నన్నుచూచాడు, అదిగో దాక్కుంటున్నాడు- నీళ్ళలో. దిగిపోతున్నాడు’

‘నాన్నా! త్వరగా నడవండి. అమ్మఉన్నాంది- పట్టుకోవడానికి.

చూచూఁ నా బుజంమీద కూర్చొని నలువైపుల సమాచారాలు అందిస్తూంది. నేను మరింత వేగంగా ఉరుకుతున్నాను. అయినా నిమ్మోకు దొరక్కుండా ఎక్కడికి పోవడం? ఎక్కడ దాక్కోవడం?

ఎదుటనీరు.... జలం.... అంతట నీరే.... జలం వ్యాపించి ఉంది.

చూచూఁ పదడు నీళ్ళల్లో దాక్కుందాం చూశాం మనసు ఎవడు పట్టగలడో!

చప్పటి కథ

“కథారచయితలు అబద్ధాలు ఎక్కువ రాస్తారు. అయినా మనిషి వాటిని మరువలేడు.” సుందరం అన్నాడు. అతని వెంట్రుకలు చిందరవందరగా ఉన్నాయి. చేతిలో సగంకాలిన షీటీఉంది, దాన్ని ఆర్పి నలిపి జేబులో వేసుకున్నాడు. అతడు గదిని చూచాడు. గదిలో ఉన్న ఫర్నిచర్ చూచాడు.

“ఈ గదిలో ఇదే గదిలో కూర్చుని ఎన్ని ఆలోచించానో? ఏమేమి చేశానో? ఎట్టుపెట్టుకుని చెప్పతున్నాను-ఒక్కటి గుర్తుచేడు. దరిద్రం చాలచెడ్డది. బహుభాషాతరం అయింది. చితకాలనే ఆశ ఉండదు, చస్తేబావుండుననిపిస్తుంది”

‘కాపిచ్చు’ నేను పట్టవిరుచుకుంటూ నిర్లక్ష్యంగా ‘అవును మేం కథలు రాసేవాళ్ళం. అబద్ధాలు రాయక తప్పదు. ఉదాహరణకు నీ కథ రాయాలనుకో. నీవు ప్రాశస్త్యమంగా ప్రేమించావు. ఇప్పుడు మరచావు అంటే ఎవడు నమ్ముతాడు? అలా రాశాననుకో అది చప్పచప్పని కథ అవుతుంది. ఎవడు చదువుతాడు? అన్నాను.

సుందరాన్నిచూస్తే శాంత కోపగిస్తుంది. అతని చిరిగిన బట్టలు, దగ్గు, ఊయడం అపై వదినా. వదినా అని పిలవడం చూస్తే ఆమె అసహ్యించుకుంటుంది. అందుకే అతన్నీ త్వరగా పంపేయాలని నాప్రయత్నం.

సుందరం దగ్గాడు దగ్గుతో ఊపిరి నలపలేదు. షీటీముక్క తీశాడు.

“ఏంచేయను? శ్రీ హృదయం నాకెలా వస్తుంది? నేను మగాజ్జి మగాళ్ళ ను స్వార్థపరులు అంటుంది రాజా. అన్నీ మరువగలరంటుంది. అమె అనేది నిజం”

నేను సుందరాన్ని చూచాను. నావి కథాకారుల చూపులు. అన్నింటిలో అబద్ధాల అందాలు మేళవింపడం నాపని. అందుకే నాకీగదిలో-ఇవ్వాల-ఇప్పుడు-అకవెలుగు కనిపిస్తుంది-నాప్రేమికుల నేత్రాల్లో కనిపించే కాంతిలాంటిది. ఒనాడు సుగంధపుష్పపరిమళ పరివ్యాప్తమైంది. ఈనాడు అది యస్తమైంది.

సుందరాన్ని ధ్యానగా చూచాను. కథా కారుని దృష్టితో కాదు వాస్తవిక దృష్టితో. అతడు నాకు ఇసుకలో కూరుకుపోయిన నావలా కనిపించాడు. ఆ నావ నాకు మళ్ళీ ఎందుకు జ్ఞాపకం వచ్చింది? అది చాలా కాలం నాటిమాట. మేఘస్సు పొకలో ఎక్కడో అటుగి పడిఉన్న పడవ ఇవ్వాలి వెలికి వచ్చింది.

నేను, శాంత, సుందరం, రాజా సాయంకాలాల్లో పచారుకని ఏటి వడ్డుకు వెళ్ళేవాళ్ళం. అక్కడికి ఏటికి దూరంగా - ఇసుకలో ఒక నావ కూరుకొని ఉండేది. ఎస్తూపోతూ సుందరం దాన్ని కాలితో కదలించడానికి ప్రయత్నించేవాడు. ఒక్కసారి దానికి ఆనుకొని కూర్చునేవాడు. నావమీద పేరిన ఇసుకలో వేలితో రాజా తనపేరు రాసేది.

“పాపం పడవ - ఎన్నాళ్ళయిందో నీటిముఖం చూడ -” అనేది రాజా.

“ఆరే రచయితా! నీ కేమవిపిస్తుంది ఇసుకలో ఇరికిపోయిన పడవను చూసి? ఎలపు తలపులు గుర్తుకువస్తాయా? ఎలపుల వగలు గుర్తుకు వస్తాయా? ఫలించని ప్రేమగా దరిచేరని నావ గుర్తుకు వస్తుందా? ఎలపులనావ నీటినే చేరక ఇసుకలో ఇరుక్కపోవడం గుర్తుకు వస్తుందా?”

“వాహ్వా! కవిత బావుంది!” అని కిలకిలా నవ్వేశారు రాజా, శాంత.

“అందుకే ఇక్కడ కూర్చొని విలపిస్తారు” శాంత సుందరాన్ని ఆడిగింది.

“కాదు-కాదు తానూ నదిలో కొట్టుకొపోవాలని ఆలోచిస్తున్నారు” రాజా పట్టచీర కొంగు మెలిపెట్టా! లిప్స్టిక్ చెదరకుండా పెదవి కదలించి అంటుంది.

దాంతో అంతా నవ్వేస్తారు. కాదు సుందరానికి నవ్వుస్తుంది. ఆమాట ఎందుకు చెప్పానంటే సుందరం నవ్వడు. అతనికి నవ్వురాదు. సుందరం పరమలోభి. పైస కర్చుచేయాలన్నా పదిసార్లు ఆలోచిస్తాడు. నవ్వువిషయం రోనూ అంతే. ఎృథాగా కర్చుచేయడు, అతడు బాల్యాన్ని కూడా తూచి తూచి కర్చుచేశాడు. అందుకే పాతికేళ్ల వచ్చినా అతనిముఖంలో పసితనం కనిపిస్తుంది.

అతనికి అరవై ఏళ్లు వచ్చినా, ఇరవై ఏళ్ళవానిలా తుమ్మెద రెక్కలాంటి వెంట్రుకలో భాసిస్తాడు. ఎంచాతంటే వాళ్ళతాత రిస్టివాచి అతని ముంజేతికుండి ఇప్పటికీ సరియైన సమయం చూపుతూంది.

నాకు నావగుర్తుకు వచ్చింది. వెంటనే అడిగాను: “సుందరం నీకు ఆనావ గుర్తుందా?” అని.

కాని సుందరం ఎవరూ. ఎవరూ కాదు. నా ప్రశ్నలోని లోతులు కొలువలే పోయాడు. బంతిపూలు నలుపుతున్న మా బేబీని చూస్తున్నాడు, బేబీని పూలు నలపొద్దను. నలపడం, కూల్చడం అలవాటు చేయకు” అన్నాడు.

“సుందరం! అమ్మయ్యారకు అవన్నీ అలవాటే!” అన్నాను.

మళ్ళీ నాకు ఇసుకలో దిగిపోయిన విరిగిన నావ గుర్తుకువచ్చింది. అది నావ కాదు. రెమ్మలువిచ్చి వెదజల్లిన బంతిపూవు. పల్లవితుంచి పారేసిని గీతం.

సుందరం ఏదో ఆలోచించాడు - లోతుగా. బీడిముక్క వెలిగించు కున్నాడు. పొగలో దాగిపోయాడు. రచయితగా నేను అనుకున్నాను జ్యోతి వెలిగిందని. కాని సుందరంతో ఎలా చెప్పను? ధోరణి మార్చడానికి శాంతను పిలచాను.

“చూడు చాలకాలం తరవాత నీ మరిది వచ్చాడు. పకోడీలు కావాలంటున్నాడు ” అని “ ఏం సుందరం నీకు పకోడీలు ఇష్టకదూ!” అని అడిగాను

“కాదు కాదు” సుందరం దగ్గుతూ చేతి సైగతో వారింపాడు. “నేను ఉప్పుతినను” అన్నాడు.

“ఉప్పుతినవా! నువ్వు ఉప్పుమాత్రమే తినేవాడివే! అలాంటి వంటి విండా విషం వ్యాపిస్తుందంటారు”

“ఎవరివంట్లో? తిన్నవాని వంట్లోనా? తినీపించినవాని వంట్లోనా?” ఉలికిపడి అడిగాడు సుందరం! ఉలికిపడి అడిగాడు.

సుందరంను గురించి ఏమిటి ఇలా మాట్లాడుతున్నాను? అతను పదేళ్ళ క్రితం మా ఇంట్లోవ్యక్తి - నాకు రెండో ప్రాణం. అందుకే శాంతం అతడంటే ఇష్టం. ఆ రోజుల్లో ఈ ఇల్లు ఎంతో సందడిగా ఉండేది ఎంతో అందంగా ఉండేది. రాజా ఉండే ఎదుటి ఇంటి కిటికీలు ఎప్పుడూ తెరిచి ఉండేవి. సుందరం చాల్కనీలో చదువుతుండేవాడు. ఎదుటి ఇంట్లోనిలిచి రాజా పెక్కిరించేది - కాక్కిరించేది!

ఇప్పుడు? చాలకాలం నుంచి ఆ కిటికీలు మూసి ఉన్నాయి. తలుపులకు వేసిన రంగుమీద పదేళ్ళ కన్నీటిదారల గుర్తులు కనిపిస్తున్నాయి. కప్పుమీద గడ్డి మొలచింది గడ్డినీలంరంగు పూలుపూసింది. గతపు చీకట్లను చీల్చుకుని నా హృదయంలోంచి వ్యాపించిన వెలుగులా ఉన్నాయి గడ్డిపూలు. రాజా ఇంటి కిటికీలు మూసిఉన్నాయి. అవి నాకు మూసిన కళ్ళలా కనిపిస్తున్నాయి. నిరీక్షణలో విసిగివేసారి మూసుకున్న కనురెప్పల్లా కనిపిస్తున్నాయి. వెలుగు పలిగి పోయినట్లుంది. కప్పుమీద ఒక పిచ్చుక కూర్చుంది. బిత్తరపోయి కివకిచ మంటూంది. నావలెనే దానికీ అమాంతంగా మారిపోయిన వాతావరణం గుర్తుకు వచ్చినట్లుంది!

రాజా తల్లి ఏది? ఆమె కప్పుమీద వాలిన కాకుల్తోమా, పిచ్చుకల్తోను పోట్లాడేది. రాజా ఎప్పుడూ సింగారించుకుని కూర్చుంటే అందును గురించి రాజా తల్లి భర్తతో పోట్లాడేది. రాజా తండ్రి ఏడి? తన చిలకముక్కు కదులుతుండగా, రాజా వక్షం వహించి, ఎప్పుడూ భార్యతో పోట్లాడు తుండేవాడు.

రాజా నగలన్నా మంచిబట్టలన్నా పడిచచ్చేది. ఏది రాజా మేకప్ చేసుకుని, పట్టుచీరలు కట్టుకుని, గంతులేస్తూ మెట్లు దిగేది - ఎక్కేది. కనిపించిన దాన్నల్లా కదలించడం, ఊపటం, బద్దలు కొట్టటం అమె స్వభావం. మాగదిలోకివస్తే సుడిగాలి వచ్చినట్లుండేది. కుర్చీలను పక్కకు నెట్టేది. రేడియోను ఒకపక్కకు తిప్పేది. కిటికీ తలుపులు తెరిచేది. శాంత పోటు అందుకుంటే ప్రేం విరిగిపోయేది. సుందరంతో మాట్లాడితే పోట్లాటకు సిద్ధం అయ్యేది. కాఫీ తాగుతూ చేతిలోవి గ్లాసు వదిలేసేది.

“శాంతా! చూడు నాకర్క. దేన్ని తాకినా పగిలిపోతుంది కేదా విరిగి పోతుంది” అంటుంది రాజా! నిమిషంలో సగంకూడా ఉండవచ్చు. మరుక్షణం బేసితో అడుతూ పూలకుండి వొర్లిస్తుంది. శాంతా జడ కొంతగా విప్పేస్తుంది సంత్రాలు తింటుంది. పొట్టు సుందరం మీదికి విసరుతుంది.

“ముత్యాలు పెదజల్లుతున్నాను. ఏరుకో అమెరికా వెళ్ళడానికి పనికి వస్తాయి” అంటుంది.

తన తెల్లని చొక్కామీద పొట్టుపచ్చే మండి పడ్డాడు సుందరం “ఎన్ని సార్లు చెప్పాను - నా కిలాంటిహాస్యం నచ్చనది” అంటాడు. సుందరం ఎట్టి దెరుకు మసిషి - రాజావంటి అందమైన అమ్మాయిని గూడా “మీరు” అని తప్పు పిలిచేవాడు కాదు.

“నాకేమో నీ తెల్లచొక్కా బాగనిపించదు - వీంచేయమంటావ్? పైన పైన కూడదెట్టి అమెరికా వెళ్ళాలనుకుంటున్నావ్. చూస్తూ ఎలాపోతావో?” అనేది.

తరవాత రసం ఉన్నచేతుల్లో సుందరంను ఊపి “సుందరం! ఇహచెప్పు దసరా ఎన్నాళ్ళుంది?” అని అడిగేది.

చొక్కాకు మరకలు అంటుతే సుందరం చుండిపడేవాడు. అతనికి ఉన్నది ఒకే షర్టు. దాన్ని రాత్రిపూట ఉతుక్కుంటాడు. గంజి పెడ్తాడు. ఇస్తరీ చేసు కుంటాడు. మల్లెపూవులాంటి చొక్కా తొడుక్కునీ మాసిపోతుందేమోనని తప్పుకుని, తప్పుకుని తిరుగుతాడు. పరిస్థితులు అతన్ని అలా తయారు చేశాయి. తలిదండ్రులు బాల్యంలోనే పోయారు. ఆపనీ, ఈపనీ చేసి జీవించాడు. వారి, వీరి దయతో ఎఫ్. ఏ. వరకు చదివాడు. లోకం అతన్ని చెంపదెబ్బలు కొట్టింది. కాన్ని గుఱపాలాలు నేర్పింది. లోకానికి పాఠం నేర్పేళక్తి డబ్బుకు మాత్రమే ఉందని గ్రహించాడు అందుకే అతడు డబ్బు సంపాదించడానికే జీవిస్తున్నాడు. అతనికి గుమాస్తాగిరి అంటే పడదు, పేదవాళ్ళంటే అసహ్యం అందుకే అతడు అమెరికా వెళ్ళాలనుకున్నాడు. అక్కడ చదవాలని అతని అభిలాష. అందుకు

అతడు ఏపని చేయడానికి వెనుకాడేవాడు. ట్యూషన్లు చెప్పేవాడు. గుమాస్తాగా చేసేవాడు. పత్రికల్లో పనిచేసేవాడు. శాంతకు సహాయం చేసేవాడు. పిల్లలకు చదువు చెప్పేవాడు. బజారునుంచి సరుకులు తెచ్చేవాడు. నీళ్లు తోడేవాడు. శాంత ఆతనికి అన్నం పెట్టేది. అందుకే సుందరాన్ని నేను “తమ్ముడూ” అనేవాణ్ణి, అతన్ని నేను “తమ్ముడు” అనుకుంటే అనేక లాభాలున్నాయి. సుందరం నన్ను అన్న అనుకుంటాడు. మా ఇంటిని తన ఇలు అనుకుంటాడు. చాకిరి సొంతం చేస్తాడు. ట్యూషన్ చెప్పుకుంటే ఎవరూ ముప్పైకి తక్కువ తీసుకోరు. నీళ్లు తోడే మనిషిని పెట్టే కనీసం పది ఇవ్వలి. సరుకులు తేలడానికి కుర్రానికి అయిదివ్వాలి. సరే ఇవన్నీ ఎందుకు? నేను జన్మతః కళాకారుణ్ణి. సుందరానికి నా విషయంలో ఉన్న అభిమాన్నాన్ని గురించి మాత్రమే చెప్పాలి. కాని అతని బలహీనతలు, అతని రహస్యాలు మీకు విప్పి చెప్పక్కర్లేదుగా! అన్నింటినీ మించిన అతని ఒక రహస్యం నాకు మాత్రమే తెలుసు. అతడు ఆమెరికా వెళ్లడానికి ఏడుపేలు బ్యాంకులో భద్రపరచాడు. పాస్ బుక్ అల్మారీలో పుస్తకాలకింద దాచిపెట్టాడు. ఈ ఏడుపేలు అతని భవిష్యత్తుకు పునాది. మనసుకు దైర్యం. శరీరానికి ఆరోగ్యం. ఒక్క బీడీ మూడుసార్లు కాలుస్తాడు. ఒక్కచొక్కా ఎడాది తొడుగుతాడు. నాసాతబూట్లు నెలలకొద్దీ వాడుతాడు. రాజాకు, శాంతాకు పట్టుచీరలు. శృంగార సామగ్రి కొంటుంటే చూచి పెళ్లి అంత కరీదైంది అయినందుకు విచారిస్తాడు.

ఆడపిల్లల కర్చుకు అంతులేదు. రాజా తండ్రి బట్టల దుకాణంలో గుమస్తా. అయినా తన ఒకేకూతురు కోర్కెలు చచ్చుకుంటూ తీర్చేవాడు. రాజాకు ఫిల్ములు చూడడం సరదా. సినిమా నటుల్లా ఆలంకరించుకోవడం సరదా ఆమె రకరకాల బట్టలు కట్టుంది. నవ్వుతుంది. తుళ్లుతుంది. కనిపించిన వస్తువు నల్లా కదిలిస్తుంది. చిందర వందర చేస్తుంది.

శాంత రాజాతో పోట్లాడుంది. రాజా పిచ్చిపనులన్నీ చెపుతూ తిరుగు తుంది. కాని రాజాదగ్గర ఒకమందుంది. శాంతను సినిమాకు తీసికెళ్తుంది. మాటలు చెపుతుంది. మనసు మారుస్తుంది.

రాజాఅంటే సుందరానికి పడదు'

రాజాను పెళ్ళిచేసుకున్నవాడి బ్యాంక్ బాలెన్సు ఎలా ఉంటుందంటారు? అవి అడిగాడు సుందరం అంటుతోముతా శాంతను.

"ఏమిటి సుందరం- బెర్రివాళ్ళలా మళ్ళాచావే- రాజాను పెళ్ళాడిన వాడికి బ్యాంక్ బాలెన్సేమిటి?" అన్నది శాంత.

సుందరం బూడిద దులుపుకొని అల్మారీపై పు దృష్టి సారించాడు,

రాజా అప్పుడప్పుడు పకోడీలు తెచ్చేది. "ఇదిగో సుందరింకోసం తెచ్చాను. వట్టి పిసినారి. ఇలాంటివేం తింటాడు?" అనేది. రాజాకు మిఠాయిలు పడవు కారపు వస్తువులే తినేది. ఉప్పుటి వస్తువులంటే అమెకు మరీ ఇష్టం. అమెను చూచాడు. సుందరమూ మిఠాయి తినడం మానేశాడు. చామెలోకూడా ఉప్పు వేసుకోసాగాడు.

ఒకనాడు శాంత ఎచ్చింది. సుందరానికి బాగా తినిపించింది. వెళ్ళిపోయింది.

"వదినా! ఎప్పుడూ రాజాయే నాకోసం ఏదోఒకటి తెస్తుంటే ఏంబావుంటుంది చెప్పు" సుందరం శాంతతో అన్నాడు.

శాంత సుందరానికి జవాబివ్వలేదు.

'విన్నారా మీ మరిది ఏమంటున్నాడో రాజాకోసం ఏదైనా కొంటాడట' అని నాతోఅన్నది శాంత.

నా చేతిలో పేపరు బారి పడిపోయింది. నాలోని కథాకారుడు ఎగిరిపోయాడు. 'నిజం?' అన్నాను.

"అవును" అన్నది సుందరం. రెప్ప ఆర్చకుండా రాజాఇంటి కిటికీలు చూస్తున్నాడు. కిటికీలకు నీలంరంగు చీటీ తెరలున్నాయి. అవి గాలికి ఎగురుతున్నాయి.

‘అన్నింటినీ బద్దలు కొట్టాలనిపిస్తుంది. అప్పుడు తేలుస్తుందీ ఆనలు తోన ఏమున్నది?’ అంటుంది రాజా తెర్ర పెనుచనుంచి.

‘ఏమి ఇవ్వడం మంచిది? దాని పరీదు ఎంత ఉండాలి?’ సుందరంనన్ను అడిగాడు చూపుతిప్పి.

ఇదొక సమస్య! బహుమతి చొగ్గానూ ఉండాలి. రాజాకు నచ్చేట్టు ఉండాలి. శాంత, సుందరం పలికి ఆరోజంతా ఆలోచించారు. చీరలు, ఉంగరం, సినిమాకెళ్ళడం శాంత ప్రతివాదించింది. కాని వాటి పరీదు విని సుందరం అదిరిపోయాడు.

‘ఎదినా! నాకు సాధ్యం అయ్యేది ఏదైనా చెప్పు ఫోటో ఫ్రేం అవుతే ఎలా ఉంటుంది. అందులో రాజా ఫోటో మాత్రమే కాక మరో ఫోటో పెట్టకలగాలి.’

సమస్య పరిష్కారం అయింది. తరవాత రోజులు గడిచాయి. వారం అయింది. వారాలు గడిచాయి. నెల అయింది. రాజా సుందరానికి ఊరగాయలు, అప్పడాలు. పకోడీలు తెచ్చి పెడుతూనే ఉంది. సుందరం ఉరికడు పరికడు మాటల సందర్భంలో ముచ్చట రానేవచ్చేది.

“ప్రేములు ప్రియమవుతున్నట్లున్నాయి”

రాజా ఆ ఫ్రేంలో తనదికాక మరెవరిఫోటో పెట్టుంది.

ఇలాంటివి మాటల సందర్భంలో దొడ్లైవి.

ఒకనాడు శాంత రాజాతో కూడా చెప్పేసింది. ఆమె అగ్గి అయింది “వెదవ ఏమనుకుంటాడు? వాడి ఫోటో పెద్దాననుకుంటాడా ఫ్రేంలో? వాణ్ణి ముక్కలుముక్కలు చేయాలనిపిస్తుంది. అమెరికా వెళ్ళడానికి కూడ బెట్టిన డబ్బంతా కర్చుపెట్టాలనిపిస్తుంది. వాణ్ణి ఏడిపిస్తుంటే నాకు సరదాగా ఉంటుంది” అన్నది.

రాజా సుందరాన్ని గంటలకొద్ది సతాయించేది. ఇద్దరూ ఎంతోసేపు పోట్లాడేవాళ్లు. కాని అనాటినుంచి రాజా గంభీరంగా ఉండిపోయింది. నవ్వడం, తుళ్ళడం నిలిచిపోయాయి. కొన్నాళ్ళపాటు సుందరానికి విముక్తి లభించినట్లయింది.

ఒకనాడు సుందరం ఇ స్తరీ చేసిన తెల్లని చొక్కా తొడిగడు. సుందరం చూపులు రాజామీద పడ్డాయి. రాజా మాట్లాడలేడు. చొక్కాను గురించి పట్టించుకోలేదు. శాంత దగ్గరికి చేరింది. కూరలు తరగసాగింది.

‘మీరు ఈమధ్య బొత్తిగా కనిపించడంలేదు’ అన్నాడు సుందరం.

అమాటవిని ఇద్దరూ నవ్వారు.

అందిమైన రాజా ఎళ్లు నవ్వాయి. అమె చెవికిఉన్న లోలాకులు నవ్వాయి. అమె చేతికి ఉన్నగాజులు గలగలమని నవ్వాయి.

‘నేను చెప్పనా- ఈమధ్య రాజా ఎక్కడుంటుందో? అని శాంత అంటే రాజా సిగ్గుపడిపోయింది.

‘వదినా! ఏమిటది?’ అని వారించింది.

“బాబూ! ఈమధ్య రాజా ఒకరి మనసులో కూర్చుంది’ శాంత వాక్యం పూర్తికాకుండానే రాజా రెండు చేతుల్తో ముఖం దాచుకుంది. అలవ్ చూపింది. శాంతమీద కోపగించింది. ‘అబద్ధాలు చెప్పడం ఎప్పటినుంచి నేర్చావు?’ అన్నది.

అనాటి రాత్రి ఏదో అలికిడికి మెలుకువ వచ్చింది. చూస్తే సుందరం దొర్లకొని తిరగడుతున్నాడు. తెల్లవారి సుందరం బీడీసాంతం ఒకేనారి కాలేళాడు. బేబీకి లెక్కలు చెప్పలేకపోయాడు. పాలకూర తెమ్మంటే పొట్లకాయలు తెచ్చాడు. రూపాయి ఇచ్చి చిల్లర తీసుకోవడం మరిచిపోయాడు.

గంటలో శాంత తిట్లన్ని మరిచాడు.

“వదినా! ఇవ్వాల రాజా రాలేదేం?” అని అడిగాడు.

“రాజా ఇక్కడికి రావాలంటే సిగ్గుపడుతూంది. ఇహ నువ్వేకూడా ఆమెతో పరాచికాలు మానెయ్యి - ఎవరన్నా చూస్తే ఏమనుకుంటారు! పెళ్ళి అయింతర్వాత మీ ఇష్టం”

శాంత వంటింట్లో గిన్నెలు సర్దింది. నేను పేపరు చాలసార్లు చదివేశాను. సుందరం మాత్రం బూడిదచేతుల్తో పల్లెం పట్టుకుని అలాగే కూర్చున్నాడు. అతడు చప్పున లేచాడు. పల్లెం పడేశాడు. బూడిద చేతుల్తో నన్ను పట్టుకొని ఏడ్చేశాడు నేను చకితుణ్ణయినాను. ఎందుకు ఏడుస్తున్నాడో అర్థంకాలేదు నేను నా పల్లెలో మానవ ప్రకృతిని అనేక కోణాలుంచి పరిశీలించాను. హీరో వలపుటగ్గిలో మండుతాడు. అప్పుడు సూర్యచంద్రులు చేష్టలు ఉడుగుతారు. వాతావరణం ఉదాసీనం అవుతుంది. ఆకాశం ఎన్నీరు కారుస్తానని శపథం చేస్తుంది. కాని సుందరం విషయంలో అలా జరగలేదు. నా సహితంగా ప్రకృతిసాంతం ఊపిరి బిగవట్టి చూడసాగింది. అందువల్ల అతనిని ఓదార్చినవారు లేరు. అతడే తెములుకున్నాడు, అన్నాడు.

“నేను రాజా ప్రాణం తీయలేను. వదిన నాకూ ఆమెకూ పెళ్లెందుకు నిశ్చయించింది? నేను ఇంత సంతోషం భరించలేను. పిచ్చివాన్నయిపోతాను”

మళ్ళీ ఏడ్చు సాగించాడు.

నాకేమీ అర్థంకాలేదు. అతని ఈ సంబంధాన్ని శాంత ఎలా అతికించింది? ఈ పిసినారి వెధవంటే రాజాకు పడేదెకాదు. ఆమెకు సుందరం విషయంలో ఉన్నది ద్వేషమా? ప్రేమా? నేను ఊహకారుణ్ణి, కథలల్లుతాను. కాని ఈ ఇంట్లో ఇన్ని వలపుకోరికలు వికసించాయని ఎరుగను. ఇక్కడ ప్రేమ పరీమళాలు గుబాళించాయని గమనించలేదు. నేను ద్వేషపు ముళ్లుమాత్రం ఏరుతున్నాను. రాజా సుందరాన్ని ద్వేషిస్తుందనుకున్నాను. సుందరం ఆమెకోసం అంత ఓరీదైన చీరలు ఏడనుంచి తెస్తాడూ? ఆమె ఫేషన్లు, వృధాకర్చులు ఎలా భరిస్తాడు? వలచిన ఆడది అంత త్యాగం చేయగలదా? అలాంటి రాజాను తలచుకొని ఆశ్చర్యపోయాను.

సుందరం ఏడుస్తూనే ఉన్నాడు.

శాంతను విషయం అడిగాను ఆమె కిలకిలా నవ్వింది. “మీ దోస్తుకు చెప్పండి- మొదట ముఖం కడుక్కోమని. రాజా పీజ్జీ పెళ్ళాడుతుందని నెనెప్పుడన్నాను? రాజా తండ్రి ఆమెకోసం బంగారంలాంటి వరుణ్ణి చూశాడు. చాల పెద్ద వ్యాపారం ఉందట వాళ్ళకు.

శాంత నవ్వుతూంటే నాకు ఏడుపు వచ్చింది.

సుందరం రాత్రికి ఆలస్యంగా వచ్చాడు. ఇంకా రాత్రి ఏమిటి? ఓటమి పురుషుడున్న అతని ముఖంలో విజయ చిహ్నాలైన వేల దీపాలు వెలుగుతున్నాయి, అతడు కొన్ని ప్యాకెట్లు, బండల్స్ తెచ్చాడు. వాటిలో చీరలున్నాయి. చెప్పలున్నాయి. షేకప్ సామగ్రి ఉంది. ఇంకేమేమి ఉన్నాయోగాని వాటితో టేబుల్ విండిపోయింది. అతడు సంతోషంతో ఊగిపోతున్నాడు.

“వదినా! ఇవన్నీ రాజాకు పసందు అవుతాయిగా” ఏదో మామూలు సామాను. ఇకనుండి రాజా తన ఇష్టప్రకారం కొంటుంది. సంతోషంలో మాట తడబడుతూ అన్నాడు.

“కాని నువ్వు ఇంత డబ్బు ఎలా కర్చుచేశావు?” శాంత అడిగింది. ఆమెకు ఆశ్చర్యంగా ఉంది.

“నా రాజామొండు డబ్బొకలెక్కా వదినా! రాజా చిరునవ్వుకోసం నా ప్రాణాలిస్తాను. నేను ఆమెరికా ఎందుకు వెళ్ళాను- రాజాకోసం! నేను ఆమెరికా వెళ్తే రాజా ఇక్కడ మహారాణిలా ఉంటుంది.”

శాంతకు ఎందుకో భయం అవుతూంది.

సుందరం తెచ్చిన బహుమతులన్నీ చాటుగా శాంత, రాజాకు అందించింది.

ఇహ మా ఇద్దరి మనసు మనసులో లేదు, నాబుర్ర బొత్తిగా ప్రవేశించడం లేదు. తరువాతి అధ్యాయం ఎలా ప్రారంభించాలో అర్థం కావడంలేదు. సుందరానికి జీవితం ప్రసాదించాలా? హాలాహలం ప్రసాదించాలా?

రాజా మా ఇంటికి రావడం మానేసింది. ఆమెకు విలువైన బట్టలతోనూ, నగలతోనూ సత్కరించాంది. ఆమె తండ్రి రెండువేలు అప్పుతెచ్చాడు. పెళ్ళికి సంబంధించిన ఏర్పాట్లు ప్రారంభం అయినాయి. ఆయింటి రూపమే మారిపోయింది. పెండ్లిఏర్పాట్ల సందడితో వెలిగిపోతూంది. సుందరం ఆనందానికి అంతులేకుండా ఉంది. పెళ్ళికి ఏమేమి చేయాలని శాంతను అడుగుతున్నాడు.

“రాజా తండ్రికి నన్ను గురించిన వివరాలన్నీ తెలుసునా? ఆఫీసువాళ్ల నా పిననారితనం గురించి చెప్పలేదుకదా!” సుందరం నన్ను అడిగాడు.

“అవును. నిన్ను గురించి అన్నీ తెలుసువారికి” అన్నాన్నేను. నేను నాకొత్త కథ ముగింపును గురించి ఆలోచిస్తున్నాను.

“నిజం?” సుందరం లేచి కూర్చున్నాడు ‘అయినా....’ అని నసిగాడు.

నా కథకు చివరి పేరా రాస్తూ ‘అందుకే వాళ్ల మరో వరుణ్ణి ఎన్నుకున్నారు’ అన్నాను.

సుందరం ముఖ కవళికలు వింతగా మారాయి. దావుబతుకులు నా అధీనంలో ఉంటే నాకు నేనే ఉరిశిక్ష వేసుకునేవాణ్ణి, భగవంతుడు బతికి ఉన్నవాడికి కాలి చచ్చే శిక్ష విధిస్తే నాకు అది తప్పదు. ఆరోజు ఆక్షణంలో ఎన్నెన్ని చూశాను! పిడుగులు కురిసేది చూశాను. తనువునుండి ప్రాణం ఎగిరిపోవడం చూశాను. మొక్కనుండి పూలు రాలడం చూశాను: ఎన్నెన్ని చూచాను ఆక్షణంలో!

అనాడూ సుందరం ఇదే గదిలో కూర్చున్నాడు. పట్టపగలు కటికచీకట్లు పర్చుకున్నాయి. పిడుపు నాగొంతులో ఉబుకుతూంది, సుందరాన్ని చూచాను.

అతని బాధ భరించరాకుండా ఉంది. అతని గొంతు పిసికి భవబంధాలనుండి విముక్తుణ్ణి చేయాలనిపించింది.

మూడోరోజు ఆస్పత్రికి వెళ్ళేప్పుడు నా కాళ్లు వణికాయి. నర్సులను చూస్తుంటే భయం ముంచుకొస్తుంది. ఏనర్సు ఏవార్త చెప్తుందో?

గుమ్మంలో సుందరమే కనిపించాడు. చాలా మామూలుగా ఉన్నాడు. ఏమీ జరగనట్లే ఉన్నాడు. నన్ను చూచాడు. పక్కమంచపు రోగిని గురించి ప్రస్తావించాడు. ప్రక్కరోగికి మూత్రపిండాల జబ్బు, పాపం చాలా బాధపడుతున్నాడు.

నాకు నిరాశ ఎదురయింది. సుందరాన్ని కదానాయకుణ్ణి చేయరాదని నిశ్చయించుకున్నాను. ఏమిటిది? ప్రేమించేవాళ్లు ఇలాగే ఉంటారా?

సుందరం ఆస్పత్రినుంచి వచ్చిన రాత్రి పడుకున్నాడు. ఉదయం చూస్తే మంచం కాళీగా ఉంది. అతడు లేడు. మాయం అయినాడు. నాకు భయం అయింది. ఏణికిపోయాను. ఎందుకంటే వలపు వధిలో చివరి అధ్యాయం రాయడానికి బయలుదేరాడా అని, మధ్యాహ్నం వరకూ అంతటా వెదికాం. అతని ఏడు పేల రూపాయలు నాపేరా రాసిన పత్రంకోసం ఇల్లంతా గాలించాం. పత్రిక దొరకలేదు. ఆల్మార్సిలో పుస్తకాల కింద పడిఉన్న పాస్ బుక్ నన్ను చూచి నవ్వుతూంది.

రాత్రికి శాంత వినిపించిన వార్త ఏమంటే రాజాకూడా ఇంటినుంచి మాయం అయిందని. రాజాను సుందరం లేవదీసుకు పోయాడని రాజా తల్లి అనుమానం. పోలీసులు రిపోర్టు చేయమంటుంది. రాజా తండ్రికి అది ఇష్టంలేదు. కూతురు ఇష్టంప్రకారమే వాళ్ళిద్దరికీ పెళ్లి చేయాలని అతని అభిమతం.

తెల్లవారి లేచి చూస్తే సుందరం కనిపించాడు. పంపు దగ్గర ముఖం కడుగుతున్నాడు నాగుండెకు పోటులాంటిది వచ్చింది. అవును ఏడుపేల రూపాయలు పోగొట్టుకున్నవ్యభ! తరవాత రాజా శాంతకు చెప్పిందేమంటే తాను స్వయంగా సుందరాన్ని బలవంతం చేసిందని, తనను కాదనలేక సుందరం తన

వెంట వచ్చాడని. జరిగిందేమంటే వాళ్ళద్దరూ వెళ్ళారు. ఒక హోటల్లో గది తీసుకున్నారు. తనను పెళ్ళాడే రాజా వష్టాలు పడల్సి నస్తుందని సుందరం చెప్పాడు. రాజా కనీసం ఒక కొత్తచీర తేగల భర్తకావాలె నన్నాడు. ఆమె పెదవుల వెలుగు నిలిపేవాడూ, ముఖకాంతిని రక్షించగలవాడు భర్తగా ఉండాలని బోధించాడు. అతడు తన పేదరికాన్ని గురించి విషరించాడు. అమెరికా వెళ్ళడం తన జీవితలక్ష్యం అన్నాడు రాజాను పెళ్ళాడితే తానేమీ చేయలే నన్నాడు.

రాజా తిరిగి వచ్చేసింది. సుందరాన్ని మరింత ద్వేషించసాగింది పూర్వం లాగే మా ఇంటికి వస్తూంది. సుందరం జరిగిందంతా మరచాడు, మామూలుగా మాట్లాడుతున్నాడు. రాత్రింబవళ్ళు తివిస్తున్నాడు— అమెరికా వెళ్ళాలని, పీనాసి తనం ఎక్కువయింది. బీడీ మానేశాడు.

రాజా అతనికోసం ఏమీ తెచ్చిపెట్టడంలేదు. సుందరం పకోడీలు మానేశాడు. ఉప్పుతినడం మానేశాడు. చప్పని కూరలు తింటున్నాడు.

రాజాపెళ్ళి జరిగిపోయింది, కొన్ని నెలల తరువాత పుట్టింటికి వచ్చింది. అప్పుడు సుందరానికి ఊరగాయ గుర్తుకు వచ్చింది.

“వదినా! రాజాను పిలవండి. ఇప్పుడీహా ఆమె ముఖాన తిలకం తీర్చి ఉంటుంది. ఎందరి విలువగల చీరలు కత్తుంటుంది.” అన్నాడు సుందరం.

రాజా అత్తగారివాళ్ళ మోసం చేశారని శాంత చెప్పింది. వాళ్ళిపెళ్ళి సరకులు ఆరువుతెచ్చారట, రాజా మొగునికి చిన్న దుకానం ఉందట. పుట్టింటినుంచి అయిదువేలు తెమ్మని రాజాను పంపించారట. పాపం తండ్రి బాధ చెప్పలేం.

భోజన సమయంలో శాంత ఉప్పువేసిన కూర సుందరానికి వేసింది. ఇద్దరికీ పోరు జరిగింది.

“నా కూరలో ఉప్పెందుకు వేశావ్?”

“నాకేంతెలుసు— ఉప్పునీకు విషమని?”

“అవును, ఉప్పునాకు అమృతమనా మీరనుకునేది?”

“కాక, అమృతాన్ని మించిందే” శాంత తక్కువ తిన్నదేంకాదు ‘రాజా పకోడీలు తెచ్చిపెట్టినప్పడూ, ఊరగాయలు తినిపించినప్పడూ ఉప్పు నీకు అమృతాన్ని మించిందే’

“ప్పటికి రాజా వచ్చేసింది.

‘నన్నింకా మీరు మరవనట్లున్నారు’ అన్నది.

ఎవడూ మాట్లాక్కేదు. అంతా మౌనం. వహించారు

‘నీపేరు-నీపేరెవడు తలచాడు? వదిన విషాన్ని గురించి మాట్లాడు తూంది’ సుందరం మెల్లగా అన్నాడు.

రాజాను చూచాను. రెండుమూడు నెలల్లోనే మారిపోయింది సాచా నూలు చీర కట్టుకుంది. పెదవుల మీద వెలుగులేదు ముఖాన కాంతిలేదు. అమెను చూచి నిండుగా ఉండిన ఇల్లు అమాంతంగా రిక్తం అయినట్లు అనిపించింది. నేను సుందరాన్ని చూచాను. రాజాను చూడకుండానాకి నర్వ ప్రయత్నాలు చేస్తు న్నాడు.

‘ఏమిటాలోచిస్తున్నావు సుందరం? వదిన నీకు ఊరగాయలు పెట్టడం లేదా?’ రాజా అడిగింది.

సుందరం అమెరికా వెళ్ళకముందే ఇంగ్లీషు వాడై పోయాడు. ఊరగాయ లెక్కడ తింటాడు? ఉప్పుకూడా వదిలేశాడు’ శాంత సాగదీసింది.

“ఉప్పు వదిలాడా? అయితే నన్నూ మరుస్తాడు” రాజా నవ్వింది. “అప్పగింతలప్పుడు ఓదార్చడానికి కూడా రాలేదు కృతఘ్నుడు. వదినా, నిజం ఈ మగవాళ్ళవి రాతిగుండెలు! ఇతనితో కాక అమ్మాయితో ఇంతస్నేహం చేసి ఉంటే ఎంత ఏడ్చేదో ఇప్పుడు”

“ఏం చేయనురాజా! శ్రీ హృదయం నాకేలావస్తుంది? నేను చుగ్గళ్ళ,” సుందరం సిగ్గుపడిపోయాడు.

“బొట్టెందుకు పెట్టుకోలేదు?” శాంత అడిగింది.

“పెట్టుకున్నాను. రాలిపోయినట్లుంది.” పేలితో నొసలు చూచుకుంటూ అన్నది.

అది విన్నాడు సుందరం. లేచాడు అబ్బూరి తెరిచాడు. పుస్తకాలు వెదక సాగాడు.

“సుందరం రారాదూ _ _ ఇలా కూర్చో! నా బొట్టు నీ పుస్తకాల్లో ఉందని వెదకుతున్నావా?” రాజా అన్నది.

“అవును, నీ బొట్టు ఇందులోనే ఉంది. నీ పెంకికి బహుమతి ఇవ్వలేక పోయాను” అంటూ తన బ్యాంక్ పాస్ బుక్కు తెచ్చి రాజాకు అందించాడు.

“ఎనమిదివేలు!!!” రాజా కళ్లు తిరిగాయి. శాంత ఉల్కి పడ్డది.

“ఇంత కఠినశిక్ష విధించకు సుందరం” రాజా చేతులు వదలుతున్నాయి.

“నీ పెదవులకు లిప్స్టిక్ లేదు. నొసలు బొట్టులేదు” ఆలిగినట్లు అన్నాడు సుందరం.

సుందరం అమెరికా వెళ్ళలేదు. మద్రాసుకు బదిలీ అయింది. అతడు ఉత్తరాలు రాయలేదు. ఉద్యోగంకూడా ఊడిందని విన్నాను. వాడు నా తమ్ముడు కాదు. భవిష్యత్తుకోసం డబ్బుదాచుకోలేని బుద్ధిహీనుడైన మిత్రుడు. అలాంటి వాడు నాకెందుకు గుర్తుకొస్తాడు!

సుందరం డబ్బుతో రాజాభర్తకు కలిసివచ్చింది. అప్పుడప్పుడూ కారుతో రాజా మా ఇంటికి వచ్చేది. అమె లిప్స్టిక్ పెదవులు ఎంతో బావుంటాయి అమె కూర్చుంటే గదిసాంతం వెలిగేది, అమె పట్టుకుంటే గ్లాసు పగిలేది. శాంత బాల్కనీనుంచి అమె కారును తాకే కుర్రాళ్ళను కోప్పడాల్సివచ్చేది అమె తన ఇరుగు పొరుగుల్లో చెప్పేది. రాజా తన స్నేహితురాలినీ వాళ్లు చాలా చనికులనీ.

నేను సుందరం కథరాయలేదు. మంచిదయింది. రాస్తే ఉప్పచప్పగా ఉండేది పదేళ్లు గడిచి పోయాయి. ఇవాళ సుందరం వచ్చాడు. ఏదో గారడీ

ఒరిగినట్లు సుందరం వెండ్రుకలు తెల్లబడ్డాయి. పళ్ల ఊడిపోయాయి. అతన్ని చూస్తుంటే కొంటె పిల్లవాడు తెంపి, నలిపి పారజేసిన పూవులా కనిపించాడు. బిగిలిన బీడీముక్క జేబులోవేసుకున్నాడు. గోడకు ఉన్నపటం చూచాడు. అందులో రాజా, ఆమె పిల్లలు ఉన్నారు.

“ఎవరు! మీ పొరుగింటి రాజాయేనా! అవుతే ఇప్పటికీ ఆమె సిపిస్టిక్ వాడుతూంది. కరీదైన చీరలు అలంకరించుకుంటూంది. అచ్చా! కారుకూడా! ఉందా! వావుంది చాలా బావుంది?” అన్నాడు సుందరం.

అతని చేతులు వడకుతున్నాయి. జేబులోనుంచి బీడీముక్క తీశాడు. నోట్లోపెట్టుకున్నాడు. భవిష్యత్తును గురించి ఆలోచించినట్లున్నాడు. బీడీముక్క నోట్లోనుంచి తీశాడు. మళ్ళీజేబులో వేసుకున్నాడు. అతడునావైపుచూచాడు. చాలా గర్వంగా చూచాడు. అమెరికావెళ్ళివచ్చినట్లు చూచాడు. అక్కడినుంచి ఏదో డిగ్రీ తెచ్చినట్లు చూచాడు. గొప్ప సూటులో ఉండి మెరిసిపోతున్నట్లు చూచాడు. అన్నాడు.

“మనీషి తన గతాన్ని ఎన్నడూ మరువలేడనే కథాకారులు ఎంత అబద్ధంకోరులు.”

ఎంకిమ్మ

“ఎంకిమ్మా! ఇంతముసలిదానివి ఎలా ఆయినావు?”

ఇది ఈనాడు రాజా నన్నడిగిన ప్రశ్న. నా గదిలో పడుకొని వంటరిగా ఆలోచిస్తున్నాను - అవును నేను ఇంత ముసలిదాన్ని ఎలా ఆయాసము.

యవ్వనం చెప్పకుండా ఎలా జారిపోయింది? వార్ధక్యం ఎలా నాదరి చేరింది? ఏమో నాకేమీ జ్ఞాపకం రావడంలేదు.

బయట వాన జోరుగా పడ్తుంది. పక్కింటి అమ్మాయి కిటికీలోంచి చూస్తూ గునుస్తుంది - “కన్నయ్య నీ కోసం ఎన్నిబాధలు సహించాను....”

బయట చాల గొడవగా ఉంది. బాలకృష్ణ పిల్లలూ, కీట్టు పిల్లలూ అరుస్తున్నారు - అల్లరిచేస్తున్నారు. కీట్టు పెళ్ళాంవనిత మొగుసతో పోట్లాడాడుతూంది. ఆయినా కీట్టుకాస్త నవ్వుతూ మాట్లాడాడా వనిత అన్నీ మరుస్తుంది. వాడి ఒక్క చిరునవ్వుచాలు - లోకంలోని సుఖాలన్నింటినీ మరుస్తుంది. మరుస్తుంది. లోకం లోని ఆడవాళ్ళందరూ తనకంటే తక్కువే నన్నట్లు భావిస్తుంది.

మనకు తల్లిదండ్రులంటే గౌరవం, భర్త అంటే గర్వం. పిల్లలంటే పాతస్వల్పం. భగవంతుడు ఎక్కణ్ణుంచి తెచ్చిపెట్టాడో ఇవన్నీ? అన్ని కాస్తాల్లోనూ ఈ విషయాలే చెప్పబడినాయి. ఎవరికీ గుండెలున్నాయి - వాటిని అతిప్రమించడానికి? గుండెలున్న ఆడది ముండ అవుతుంది - రాజా అవుతుంది - స్త్రీ జాతికి తలవంపులుతెచ్చే రూపం ధరిస్తుంది. లోకానికి స్త్రీమీద చచ్చేసానుభూతి. సతీ సావిత్రి ఆయి నావలె నరకంలో మగ్గి మసికావాలంటుంది. ఏమిటీ పాపిష్టి ఆలోచనలు? ఎందుకిలాంటి ఎంకర టింకర ఊహలొస్తాయినాకు? కాటికి కాళ్ళు చాపి కూర్చున్నాను. అరవై ఏళ్ళొచ్చాయి. ఇప్పటికీ ఎందుకీ జీవితాళ? నేనేదో త్యాగాలు చేశాననుకోవడం! ఇవీ ఒక భ్రమ! ఎంతోకాలం గడిచింది, నాకు

చావు దగ్గర పడింది. ఇప్పుడెందుకు కంటపడింది రాజా నాకు? అవును ఆమె నా మనసును మలినంచేసింది. నిజం.

నాకు గడచిన కథలు గుర్తొస్తున్నాయి. గతం నాముందు నిలిచింది. అదిగో కనిపిస్తుంది.

వాన జోరుగా పడుతుంది. పిల్లలు బడి మానేశారు. ఇంట్లో గొడవచేస్తున్నారు. ఎర్రం తెగిన ప్రేమబంధాల్ను గుర్తుచేస్తుందంటారు. మానిన గాయాల్ని పచ్చి చేస్తుందంటారు. ఏమో! నాకెన్నడూ తెలియదు - ప్రేమ దేన్నంటారో! ఒకే వ్యక్తిని జీవిత సర్వస్వం అనుకుని జీవితం సొంతం ఎలా లాగుతారో? అన్ని కథల్లోనూ, సినిమాల్లోనూ ఈ విషయమే చెప్పుతుంటారు. ఏమిటో నాకు ఒక్క ముఖమూ గుర్తులేదు. నన్ను ప్రేషించినవాడు, రోకంలో అన్నింటినీ మించి నన్ను కోరినవాడు ఉంటే, చావు దగ్గరపడిన ఈ వయస్సులో తరిచుకునే దాన్ని.

మా తెలుగువాళ్ళలో కూతుళ్ళు పెద్దవాళ్ళయి ఇంట్లోనే ఉండిపోతారేమోనని తల్లులు భయపడుతుంటారు. పుట్టింటనుంచి మెట్టినింటికి వెళ్ళేప్పుడు కూతురు మనసులో మరోరూపం ఉండరాదని జాగ్రత్తపడ్తారు. మా నాన్నా అలాగే తొందరపడ్డాడు. అందుకే వర్షాన్నిచూస్తే ఎవరూ గుర్తుకురారు - పుట్టిల్లు జ్ఞాపకం వస్తుంది. పల్లెవదిలాను. మావారితో పట్నం. వచ్చాను. అప్పటినుంచీ వానచూస్తే పుట్టిల్లు గుర్తుకువస్తుంది. పట్నంవాళ్ళకు వానపీడలా కనిపిస్తుంది. వర్షం విలువ పల్లెవారికీతెలుసు - పంటలు పండించడం వాళ్ళకు తెలుసు. వాన వారికి ప్రాణంలాంటిది.

ఊళ్ళో మా ఇల్లేపెద్దది. అంతకంటే పెద్దఇల్లు ఆ ఊళ్ళోలేదు. మల్లేశం బాబాయి ఊళ్ళోకి ఒక బోగం రాజాను తెచ్చారు. ఆమెకోసం బాబాయి మా ఇంటిముందే మరో ఇల్లు కట్టాడు. అది మా ఇంటికంటే పెద్దది. మా బాబాయి దబ్బున్నవాడు. వారికి తాటివనాలున్నాయి - పొలాలున్నాయి. పశువునున్నాయి.

అందువల్ల ఎవరూ నోరు మెదపలేదు. పెద్దమానుషులు నీళ్లు మింగి ఊరుకున్నారు. మాటమాట్లాడలేదు. మా చిన్నమ్మ నలుగురుపిల్లలతల్లి. ఆమెను ఇంట్లో వదిలారు. బోగందాని ఇంట్లో మకాం పెట్టారు.

నాకు అప్పుడు పదకొండేళ్లు, సిగ్గు మొగ్గులు వేస్తున్న వయసు. పెళ్లికొడుకు" అనే మాటవంటి వంట్లో రక్తిం సొంతం ఎదనంలో చేరేది. మారేడ్ల ఇళ్లలో ఈ వయసు పిల్లల్ని ఇళ్లలో ఉంచుకోరు. మానాన్న అదివరకే ఇద్దరు కూతుళ్లకు చెరి ఇరవై వేలు పెట్టి మొగుళ్లను కొన్నాడు. నాకూ మంచి వరుణ్ణి తేవాలని డబ్బుకూడ పెట్టున్నాడు. అమ్మా, నాన్నా రోజూ గుడికి వెళ్ళేవారు. పంటలు బాగా పండాలని ప్రార్థించేవారు. తునికి ఆకు వ్యాపారం బాగా జరగాలని లాభాలు రావాలనే మొక్కేవారం. ఇదంతా దేవికోసం? నా పెళ్లికోసం.

నాకివన్నీ ఏమీ తెలియవు. నేను వుస్తూం తెరిచి కూర్చునేదాన్ని. నామనసులో మాత్రం పెళ్లిని గురించిన ఆలోచనలు పరిభ్రమిస్తుండేవి. పెళ్ళంటే తొందర, ఏదో ఆతురత. త్వరకా జరిగిపోవాలనే రభస. ఇవన్నీ ఎందుకు కలిగాయంటే అమ్మ నన్ను చదువుకోవడానికి పంపేది. అందువలన ఆలోచనలు రాసాగాయి. అమ్మానాన్నా ఉన్నప్పుడు నన్ను గదిలోకి ఎందుకు రానివ్వరు? ఇది ఆర్థం అయ్యేదికాదు.

నేను వెళ్ళేది చదువుకవి. నేను ఏం చూసేదాన్నో ఎవరికి తెలుసు?

మల్లేశం బాబాయి ఇల్లు నేను చదువుకునే గదిముందు ఉంది. వారిద్దరిగతీ నాకు కనిపిస్తుండేది. బాబాయి, రాజా చిలకాగోరింకల్లా కనిపించేవారు. వారిని చూస్తే నాకు నిప్పులో పెట్టినట్లుండేది. కొలిమిలో కాలున్న ఇనుప సలాకలా అనిపించేది. కాస్త దెబ్బతగులే విరిగి ముక్కలై పోతాననిపించేది. ఇహ చదువుమీద ధ్యాస ఎక్కడ? వుస్తూం పారేసి పెళ్లికొడుకును గురించి ఆలోచించేదాన్ని లోకం మరిచేదాన్ని.

రాజా చక్కగా అలంకరించుకునేది. సరిగ్గా ఆమెలా అలంకరించు కోవాలనే ఉబలాటం నాకు. రాజా ఏరంగుల చీరలు కత్తుందో అలాంటి చీరలే ప్రజ్ఞాలనిపించేది. రాజా ఎంత అందమైంది. ఎప్పుడూ కిలకిలలాడుతుంటుంది. కూనిరాగం తీస్తుంటుంది. మా ఇంట్లో ఎవరూ అంత సంతోషంకా ఉండడం చూడలేదు. మా అక్కలు అత్తగారి ఇంటినించి వచ్చేప్పుడు నిట్టూర్పులు విడుస్తూ వచ్చేవారు-వెళ్ళేప్పుడు కళ్ళుతుడుచుకుంటూ వెళ్ళేవారు.

రాజా నవ్వుతుంది. తుళ్ళుతుంది. పాడుతుంది. ఇంట్లోఉండే సంసారస్త్రీలు ఎందుకలా నవ్వలేరు? ఎందుకలా ఆనందంగా ఉండలేరు? అమ్మను అడుగుదామనుకున్నాను ఈ ప్రశ్న. కాని మింగేశాను. నోటమాట రాలేదు. నాకు తెలుసు- అమ్మ ఇలాంటి ప్రశ్నలు సహించదు. అగ్గి బుగ్గిలవుతుంది. మెడలు వంగేపని చెప్తుంది- ఇహ మళ్ళి అలాంటి ఆలోచన రాకుండా!

బాబాయి రాజాకు తన చేత్తో తినిపించేవాడు. నేను చూస్తూ ఉండిపోయే దాన్ని. ఒకసారి పూలచెండు స్వహస్తాల్తో రాజా తనలో సింగారించడం చూచాను. అప్పుడు నా గుండెలో నల్లనాగులు బుసలు కొట్టాయి. కిందికి దిగి వస్తే చుక్కమ్మ చిన్నమ్మ మాటలు గుర్తుకు వచ్చాయి- 'ఎయసులో విర్రవీగు తారు ముండలు. ముసలితనం వస్తే ముష్టెత్తుకోవల్సిందే. చచ్చేపుడు కుక్క చావు చావాల్సిందే.'

చుక్కమ్మ చిన్నమ్మ వరుగురు పిల్లల్లో ఇంట్లో పడిఉంది. రాత్రింబవళ్లు విసుక్రాయి ముందో పొయ్యిముందో పడిఉంటుంది. ముఖంనిండా దుమ్ము, బూడిద. చిరిగిన చీర కట్టుకుంటుంది. అయినా వాటిని లెక్కచేయదు. గేదెపాలు పితుకుతుంది. వాకిట్లో ఊడిచి చల్లుతుంది. ముగ్గులు వేస్తుంది. పిల్లల బట్టలు ఉతుకుతుంది.

అమ్మఅంటుంది చుక్కమ్మ చిన్నమ్మ అత్తవారింటికి వచ్చిన కొత్తలో ఆమెను మించిన అందకత్తె ఆ ఊళ్లోనే ఉండేదికాదని- కాని ఇవ్వాల ఆమెను

చూస్తే ముఖాన ముడతలు పడ్డాయి. మల్లేశం బాబయికి ఏదో మంత్రం పచ్చేలా గుంది ఆనపించేదినాకు. కాకుంటే అంత అందం ఆయిన చిన్నమ్మను ఇంతవికారంగా చేసి, బోగంముండ రాజాను అప్పరసను చేస్తాడా? బాబాయి రాజాను వికారిని చేస్తాడేమో, కాని ఇప్పుడైతే అప్పరలాగుంది. అంత అందంగా ఉండి అంత నవ్వుముఖంతో ఉండే అడదాన్ని మళ్ళీనేను చూడలేను. బహుశా అడది అంత నవ్వుముఖంతో ఉండడేమో!

రాజా గుడ్డిదై - బిచ్చక తైలయి - చేతులో చిప్పతో బిచ్చానికి రావాలివిపిచేది. అది నన్ను బిచ్చం అడుగుతుంది. నేను ఈసుగా చూస్తాను - అప్పుడంటాను - 'మా చిన్నమ్మను ఏడిపించి జీవితాంతం నవ్వాలనుకున్నావు కదూ' అని

'చూడ్డానికి బాగానే ఉంది చుప్పనాతి - చేతులతో గోతి తవ్వుకుంటూంది, అన్నది అమ్మ ఒకసారి - రాజాను చూచి నా కేందుకో అమ్మమాట నయించలేదు. బంగళాలోకి పోయి చూడమందామనుకున్నాను. అనలేక పోయాను. రాజా తన గొయ్యి తవ్వుకుంటున్నది అనుకుంటే - సుఖం దేన్నంటారు? ఆనందం దేన్నంటారు?.... ఇహ ఆలోచించ దలచలేదు. పొగకమ్మిన పిడకలపొయ్యి ఊదుతున్న చుక్కమ్మ చిన్నమ్మ కనిపించింది.

కొన్ని నెలలు గడిచాయి. ఒకనాడు రాజా తనిపించింది. అకాశం నీల్పు కొని వచ్చిన తటిత్తులా ఉలిది. అలంకరించుకొని నుంచున్న రాజా అంతదూరంగా ఉండే నామీద పిడుగు పడ్డట్టయింది, ఆమె విషయంలో కూడబెట్టుకున్న ఆసహ్యం అమాంతంగా మాయం అయింది.

రాజా వంటరిగా ఉంటుంది అంత బంగళాలో. ఆమె అంటే ఊరివాళ్ళందరికీ ఆసహ్యం. పనివాళ్ళకూడా బోగందాని ఇంట్లో పనిచేయమన్నారు. అందుకే ఆమె తన నౌకర్లను వెంటతెచ్చుకుంది. ఆమె ఇంటి గడప ఎవరూ తొక్కివారు కారు.

ఆరోజు ఆమెను వంటరిగాచూచి నాకు చాల బాధఅయింది. రాజా సైగ చేసింది. నన్ను పిలిచింది. నాకు విధి దొరికినట్టయింది. నిక్షేపం లభించినట్ట

యింది. రాజాను దగ్గరినుంచి చూడాలి. ఆమెను తాకాలి. ఇది కలకాలంగా మనసులో అణగిఉన్న కోరిక. ఆమాంతంగా మెట్లుదిగాను, కిందకు ఉరికాను. అక్కడ మాఅమ్మ చుక్కమ్మ చిన్నమ్మ కన్నీరు తుడుస్తూంది.

“అమ్మా! .. ఆరాజా..... రేదూ .. ”

‘నోర్మ్యుయ్’ అమ్మలాగి లంపకాయ వేసింది. కళ్లు చీకట్లు కమ్మాయి. కన్నీరు దుమికింది. నోటమాటరాలేదు.

‘కన్నెపిల్లలు తోగంముండపేరు తలుస్తారా? మళ్ళీ అటు చూచావో కళ్లు పెరికేస్తా-ఏమనుకున్నావో. పో పొయ్యి ఆటించు’ అమ్మ గద్దించింది.

నేను బెదిరాను గోడకరుచుకొని నుంచున్నాను. అమ్మ నన్ను పాపకుండంలో పడకుండా కాపాడింది. నేను రాజా దగ్గరికి వెళ్లిఉంటే.... అది నన్ను అంటుంటే.... ఆమ్మో! ఇంకేమన్నా ఉందా? నేను వికసించని ముకురం లాంటిదాన్ని, పవిత్రను. రాజాంటే ఎంతో బొన్నత్యంలో ఉన్నాను. నామనసులో చెడు ఆలోచనలు ఉన్నాయి- కావచ్చు- ఎవడుచూచాడు వాటిని?

‘చుక్కమ్మక్కా. ఓపికపట్ట. ఆ పాపిష్టిది ఈ భూమ్మీదే అనుభవిస్తుంది’ అమ్మ చిన్నమ్మను ఓదార్చింది.

‘అక్కా! ఆ ముండలు మందుపెడ్తారు. ఇహ మనిషికి ధ్యాసేఉండదు. పిచ్చివాడయి పోతాడు’ అని గునిసింది చిన్నమ్మ కన్నీరు తుడుచుకుంటూ.

నేను గోంగూర ఏరుతూ చుక్కమ్మ చిన్నమ్మ తన మొగుని తప్పేందుకు పట్టదు? పిచ్చివాణ్ణి చేసేమందు రాజాదగ్గర ఉంటే చుక్కమ్మ చిన్నమ్మ దగ్గర ఎందుకుండదు? అని అలోచించాను. ఈమాట అమ్మను అడుగుదామనుకున్నాను. ఆమ్మో! ఇంకేముంది.. ఆగ్గిమీగ గుగ్గిలం అయిపోదూ?

“అక్కా! దేవుడు కల్పించిన బంధాలు తెగి పోతాయా? ఏదో నాలుగు రోజులు ఎగురుతారు. ముసలితనంలోనన్నా నామొగుడు నావాడు కాకపోతాడా?

అన్నది చుక్కమ్మ చిన్నమ్మ గర్వంగా- కన్నీరు తుడుచుకుంటూనే. అతడు వాత కూలబడ్డది.

“ఏం వయసులో ఎందుకు కాగూడదు?” చిన్నమ్మను అడుగుదామని మాట నోటిదాకా వచ్చింది. మింగేశాను.

చిన్నమ్మ ఎంత ఆమాయకురాలు పాపం! ఎవరో వేదాంతం ఆమె బుర్రకు ఎక్కించారు. ఆ సంతృప్తితో జీవితం వెళ్ళబుచ్చుతుంది. మల్లేశం బాబాయి దోగందాన్ని తెచ్చుకున్నప్పుడూ చిన్నమ్మ సెదవి కదపలేదట. బాబాయిని పల్లెత్తు మాట అనలేదట. బాబాయి, చిన్నమ్మ పెళ్ళిబట్టలూ, నగలూ దోగందానికి అర్పించేశాడు. చిన్నమ్మ అభ్యంతరం చెప్పలేదట. రెడ్డలో వదుపు తరపువారు వరుణ్ణి అన్నీ ఇచ్చి కొనేస్తారు. అది నిజమే. ఎవరుచెప్పాలి చిన్నాయనకు ఈ విషయాలు?

ఇవాళ్టికి యాబై ఏళ్లు గడిచిపోయాయి- అయినా ఇప్పుడు జరిగినట్లే అనిపిస్తుంది.

చనిపోయేముందు మనోనేత్రం తెరుచుకుంటుందంటారు. అదేగావా(లు). నాకు మృత్యువు దగ్గర పడుతున్నట్లుంది. నేను ముసలిదాన్ని అయినాను. అవును రాజా వాస్తవం చెప్పింది. రాజామాత్రం తన యవ్వనాన్ని తాళ్ళతో కట్టిఉంచ గలిగిందా!

వీమిటీ వెధవ ఆలోచనలు! వీటిని దూరం నేట్టాలి. మరోపక్కకు తిరిగి పండుకుంటాను. భగవంతుని ధ్యానిస్తాను. నాకు ముగ్గురు కొడుకులు. వాళ్ళేనాకు తలగొరివి పెట్టేవాళ్లు. వాళ్లు గొర్తుకు వస్తున్నాడు. వాళ్ళకు నామీద కోపం. నాచావు కబురుకూడా వాళ్ళకు తెలియకపోవచ్చు. నా అల్లుడు కూతురు ముఖం చూడనివ్వడు. నా దబ్బంతా కొడుకులకే పెట్టానని అతనికి కోపం. అవును కొడుకులకే అంతా దోచిపెట్టాను. ఎందుకలా చేశామళ్ళి అల్లునికి ఎందు కివ్వలేదు? వాళ్ళేం సుఖపెట్టున్నారు నన్ను? అందరికీ నేనంటే కోపమే! అలాంటప్పుడు కూతురుకు ఎందుకు ఇవ్వలేదు?

మా అమ్మ మంకుడి. నోటిదురుసు. ఆమె అంటే అంతా వడకేవారు. మా నాన్నే అనేవారు. ఈ గయ్యాళితో ఎలాకావురం చేశానా! అని, ఇప్పుడు నా భర్త తన పిల్లలతో అదేమాట అంటున్నాడు. పిల్లలకూ ఆశ్చర్యమే ఈ పిచ్చి ముండ కడుపున ఇంత తెలివైనవాళ్లు ఎలాపుట్టారా? అని.

ముసలితనంలో తల్లలంతా పిచ్చిముండలు అయిపోతారేమో!

నేను బెర్రెదానిలా అత్తవారి కడపలో అడుగు పెట్టినరోజులు గుర్తున్నాయి. మావారు మంచివారు. వారి పాదాలపద్ద పదిజన్మలు ఎత్తడానికైనా సిద్ధమే నేనంటే వారు పడిచస్తారు తన చేతితో నాకు తినిపించగలరు. జీవితాంతం పట్టుపరుషల్లో పెట్టి పూజించగలరు. కాని మా అత్తవారిల్లు ఒక దొడ్డి. ఉన్నవి మూడు గదులు-ఉండేది. పదిహేను, ఇరవై మంది! రాత్రింబవళ్లు ఆరు ప్షలు- కేకలు! రాత్రి వంటిగంటకుగాని పడుకునే అవకాశం లభించదు. మా వారికి నాతలలో పూలు అలంకరించాలని ఉన్నా ఎలాసాధ్యం? ఏమూలచూచినా తమ్ములు, చెల్లెళ్లు- పెళ్లికానివారు అయినా నేను కోరిన చీరలు తెచ్చేవారు పూలదండలు తెచ్చేవారు. వాటిని గదిలో మూలకు దాచిపెట్టేదాన్ని. కుటుంబం పెద్దది. పనినుంచి విరామంలేదు. కనీసం తలదువ్వుకునే సమయం దొరికేది కాదు: బొట్టుపెట్టుకోడానికి అద్దంముందు నుంచుంటే “ఏమిటా అద్దంముందు నుంచోడం-బోగందానిలా. నడువ్ వాకిలి ఊడువు” అని అరిచేది అత్తగారు.

అయినా మనసులోని కోర్కెలు అణగలేదు. అందరూ విద్రపోయిం తరువాత రాజావలె సింగరించుకునే దాన్ని. అచ్చం అలాంటిచీర కట్టేదాన్ని. ఆరోజులు మరలిరావు. రమ పుట్టింది. అకోర్కెలు కూడా తగ్గసాగేయి. రమ మా అత్తలాంటిది. ఒక్క నిమిషం అలా కూర్చోనిచ్చేదికాదు. బోగం ముండ లకు పిల్లలుండరు. అందుకే సుకపడ్తారు ముండలనుకునేదాన్ని. కాని వార్ధక్యంలో అడుక్క తినాల్సి వస్తుంది. ఆలోచన మాత్రంతో వళ్లు జలుమనేది. వెంటనే రమను, రత్నంను గుండెలకు హత్తుకునేదాన్ని. నేనెంత అదృష్టవంతురాలిని! భగవంతుడు నాకు అన్నీ ప్రసాదించాడు!

అయిదేళ్లు గడిచాయి. ముగ్గురు పిల్లలతో పుట్టింటికి వెళ్ళాను. నన్ను ఎవరూ గుర్తించలేదు. నా ముగ్గురు పిల్లలు, మా అత్త కలిసి నా రక్తం సొంతం పీల్చేశారు. నా రూపమే చెడిపోయింది. వికారంగా తయారయ్యాను. మా అమ్మ ఇంటింటికివెళ్లి మా అత్తింటి కసామితనం వర్ణించేది. మా అమ్మ మాటలు విన్న చుక్కమ్మ చిన్నమ్మ “గొంతుకోసినా మొగునికి మేలేకలగాలి. మనబిడ్డ విలాసం కోసం పోయిందా ఆత్మవారింటికి? ఆత్మవారింట్లో ఉండడానికే, పిల్లలు కనడానికే కష్టాలు పడాలి మరి, పడక తప్పతుందా” అన్నది. ఆ అనడమూ మహాగర్వంగా అన్నది.

మల్లేశం చిన్నాయన పని తీరిపోయింది. రాజా ఆతన్ని వదిలేసింది. మరోసేటును పట్టింది. సేటు ఆమెకు కారుకూడా కొనిచ్చాడు. రాజ్యం గెలిచి వచ్చిన మొనగానిలా ఇంటికి చేరాడు బాబాయి. చిన్నమ్మంటే మండిపడ్డాడు. తిట్లు చీదరింపులు లెక్కలేదు. పళ్ళాలు విసరేస్తాడు. గిన్నెలు తంతాడు చిన్నమ్మ పలకదు ఉలికదు ముసుగు వేసుకొని తప్పుకుంటుంది. మూలమూల లకు నక్కుతుంది. అయినా ఆమెకు మనసులో ఉల్లాసంగానే ఉంది. అనందం గానే ఉంది. మొగుడు నావాడు ఎక్కడికి వెల్తాడు. ఎచ్చాడు మళ్ళీ తనదగ్గరికే. అదీ ఆమె సంబరం.

మల్లేశం బాబాయిని చూచి నాకు ఆశ్చర్యం అయింది. అతను జన్మలో తిరిగి వస్తాడనుకోలేదు. మళ్ళీ చిన్నమ్మకు ముఖం చూపిస్తాడనుకోలేదు.

మొగుడు ఎచ్చాడనే సంతోషంలో చిన్నమ్మ గుడికివెళ్లింది. నేనూ వెంట వెళ్ళాను పూజ చేశాను. తిరిగి చూస్తే ఒకదేవత కనిపించింది. అప్ప రసలా ఉంది. అంత అందంగా ఉంది. ఆమె చిరునవ్వు నవ్వింది. నన్ను చూచింది. నేను బెదిరాను. వెనక్కు జరిగాను. అది రాజా !! సతీసావిత్రిలా ఉంది. కొంగు తలమీదవేసుకుంది. చూపు వాల్చుకుంది. గుడికి వచ్చింది, దానికి ఏంతక్కువని వచ్చింది ఏం కోరడానికి వచ్చింది? వార్ధక్యపు వ్యవస్థకుం దేమో! సంతానం లేదనేవెలితి కన్పిస్తుందేమో! చూస్తే అలా అనిపించడంలేదు. ఆమె వయసు పెరిగినట్లులేదు. తగ్గినట్లుంది. వికసించిన పుష్పంలా ఉంది.

పదనంలో యశ్వనపు మిన మిశ్రణన్నాయి. ఏయ్యారం ఉంది. సోయగం ఉంది. దేవుడు ఆమెను చూసి తననే మరుస్తాడేమో! అడిగిన వరాలు ఇచ్చేస్తాడేమో! అనేట్లుంది ఆమె. అయినా నాగుండెలో అగ్గిరగిలంది. దేవుడు దీన్ని ఎన్నడు శిక్షిస్తాడు. దీని చిరునవ్వుకు చివర ఎక్కడ? అను కున్నాను.

రాజా పూజ ముగించింది. నావక్కనుంచేసాగి పోయింది. అక్కడ పూలు విరుచు కుప్పెట్లయింది. రాజా ఎలా ఉంది. ఎంత చక్కని జీవితం గడుతుంది అనుకున్నాను. ఇది పాపపు అలోచన. నాకు తెలుసు. ఎందుకిలాంటి అలోచనలు ఎస్తాయి అర్థంకాదు. వెంటనే దేవునిముందు మోకరిల్లాను. ఆ అలోచనలను అవలకు నెట్టాను.

ఆతరవాత అత్తవారింటికి వెళ్లి నప్పుడు వాస్తవంగా నాఅద్భుతం పండింది. వారికి మద్రాసులో ఫిలిం కంపెనీలో ఉద్యోగం అయింది. అత్త, ఆడబిడ్డల పోరు పెదిలింది. నాఇల్లు ఒంటి ఏర్పడింది. దానికి నేను యజమానురాలిని అయినాను. బాల్యంనుంచి అదేవి పెట్టుకున్నాను కోర్కెల్ను. ఇహతీర్చుకోవచ్చు. కాని పిల్లలు పెద్దవాళ్ళవుతున్నారు. రమ స్కూలు పైనల్ కు వచ్చేసింది. నేను చక్కని బట్టలు కట్టుకొని, పూలు తురుముకొని వారికోసం ఎదిరిచూసేదాన్ని. రమను చదువుకొమ్మని పైకి పంపేదాన్ని. పాపం ఆమెకేం తెలుసు తండ్రి వచ్చినప్పుడు ఆమెకు ఏదోఒక పని ఎందుకు అప్పగిస్తామో! అయినా వారికి గడియ విరామం ఉండేది కాదు, హాయిగా కూర్చోని మాట్లాడుకోవడం పడేదేకాదు, వారికి రమపెళ్లిని గురించి ఫిరరు పట్టుకుంది. వారు సాయంత్రం వేరే ఆఫీసులో పని చేసేవారు. రత్నం హైస్కూలు ఫాసై నాడు. ఇహ నేను మంచి మంచి చీరలన్నీ రమ పెళ్లికొసం దాస్తున్నాను. నాకూ వయసు ఉడుగు తూంది. నలుగురు పిల్లల్ను చదివించడం మాటలుకాదు. బాధ్యతలు పెరిగాయి. దాంతో వారికి చిరాకు ఎక్కువైంది. అన్నిటికీ నాదే బాధ్యత అయినట్లు అరుస్తుండేవారు బాధ్యతల భారం నన్ను ఈంగదీసింది. నాగుండె నీరసంగా ఉందన్నారు డాక్టర్లు. మంచి ఆహారం తీసుకోవాలన్నారు. విశ్రాంతి కావాలన్నారు. నిజమే కాని నలుగురి పిల్లల తల్లికి అవి సాధ్యమా?

రాజా ఆ సేతును వదిలేసిందట. ఎక్కడుంచో ఒక పిల్లను తెచ్చిందట. పెంచిందట. ఊరినుంచి ఎచ్చిప ఒకతను చెప్పాడు. అప్పుడు విర్రవీగింది. ఇహ అనుభవిస్తుంది అనుకున్నాను. భర్త, సంతానంలేక జీవితం ఎలా గడుస్తుంది. ఇల్లా. సంసారం ప్రాణాలు తోడేస్తాయి. నిజమే కాని. అందులో ఎంత ఆనందం ఉంది, ప్రేమఉంది! మమకారం ఉంది! రత్నం పెరీక్షలో మంచి మార్కులు తెచ్చుకుంటే పొంగి పోయేదాన్ని. వారికి కోపంవచ్చి అన్నం ఎదిలి వెళ్లి పోతే రాత్రంతా కుమిలి కుమిలి ఏడ్చేదాన్ని. వారికాళ్లుపట్టుకునేదాన్ని. క్షమాపణ కోరేదాన్ని అప్పుడు వారు నవ్వేవారు. నామనసులో మల్లెలు కురిసేవి.

భర్తను ఉన్నత స్థానంలో ఉంచడం మా అచారం. అది మా సంస్కారం వారి పాదాల పద్మపడి ఉండడంలోనే మా ఆనందం ఉంది. వారు అనేకసార్లు పోట్లాడారు. అయినా ఎన్నడూ వారిని విడిచి పోవాలనిపించలేదు. భర్త, పిల్లలు వారే నా జీవితం - సర్వశ్వం. అదేనాకు గర్వం, అందుకే నాగుండెను ముక్కలు చేసి వారికి పంచేశాను.

నడుముల దాకా అప్పట్లో కూరుకుపోయి రమ పెళ్ళిచేశాం. వారు దిగులుతో కుంగి పోయారు. నెను వారిని ఓదార్చాను. రత్నం పెళ్ళికి కట్నం వస్తుండున్నాను. దాంతో అప్పులు తీర్చేయ వచ్చున్నాను. ఆడ పిల్లలు పరాయ ఇంటివారు - మగపిల్లలు మన ఇంటివారే ననుకున్నాను. నా ఆలోచనలు అబద్ధాలయినాయి. ఇంజనీరింగ్ పూర్తిచేయకుండానే రత్నం తన క్లాసుపిల్లను పెళ్ళాడాడు. పాదాభివందనం చేయడానికి వచ్చారు, కోడలు గడపలో అడుగు పెట్టింది.

ఆదిజరిగి ఇరవై ఏళ్లు అయిపోయింది. రత్నం ఈ ఇంటి బిడ్డదేనా అని ఆలోచిస్తాను. వాడి పటం ముందు కూర్చుంటే వాణ్ణి కన్ననాటినుంచి ఇంజనీర్ గా చేసేప్పటివరకు జరిగిన కథ విశ్వముందు గిరిగిర తిరుగుతుంది. దుఃఖం వస్తుంది. గుండెనిండి పోతుంది.

రత్నం అలా పెళ్ళిచేసుకొని వెళ్ళిపోయాడు. ఆదేభయం పట్టుకుంది. బాలకృష్ణ, కీట్టు అట్లాగే చేస్తారని పించింది. వారికి త్వర, తరగా పెళ్ళిళ్లు చేసే

శాను. వారికి వచ్చిన కట్నానికి ఇంట్లో స్థలంలేదు. వారి పిల్లలతో ఇల్లు నిండి పోయింది. ఇప్పుడేం కోరిక కోరాలి? కొడళ్ళకు ఇసుమంత పన్నం ఎలుగనీయ లేదు. వాళ్ళకోసం వేరువేరు గదులు ఏర్పరచాను. వాళ్ళ సిగల్లో నా కొడుకులు పూలుతురిమే అవకాశం కల్పించాను. అయినా కొడళ్ళకు నేనంటే పడదు. పిల్లల బుద్ధులు సంచలిస్తాయిగదా! ముసలితనం వెళ్ళిపో ఏదో అనిఉంటాను. అందుకేనేమో కొడుకులకూ, కొడళ్ళకూ నేనంటే చిరాకు. నేను పనిచేస్తుంటే కొడళ్ళు నవ్వుకుంటారు. ఏమిటి ముండకు ఇంకా పని చేయాలనే ఆసక్తి అనుకుంటారేమో!

ఎందుకో తెలియదు ఇల్లంటే నాకు చచ్చే మమకారం. పిల్లవాడు గ్లాసు బద్దలు కొట్టే నాగుండె బద్దలయ్యేది. కోవలు పడవ కాలుపెట్టే నాగుండె కాలేది. ఏమిటీ చిన్న చిన్నవాటికి గుండె కాల్చుకుంటావు అంటారు మావారు. వారికేంటెలును వాటిని కూర్చడానికి నేనెన్నో తిప్పలు పడ్డానో? ఈ ఇంటిలోని అయిదుగురు నా స్వేదబిందువులు ఉన్నాయని వారికి ఎలా చెప్పను? అందుకే ఏమూలన ఏం జరిగినా నాగుండె మూలన గునిపం పడుతుంది. అత్తలు కొడళ్ళను అరడి పెద్దారనడం మామూలు. ముసలితనంలో మా ఇల్లు గుల్లచేస్తుంటే మేం ఎంత యాతన పడ్తామో వాళ్ళకేం తెలుసు!

ఇప్పుడు నేను వంటరిని. గదిలో పడి ఉంటాను. చావు దరిచేరింది. నా మాట ఎవరికివ్వను? నేను వట్టుకున్న ఇంటిని గుర్రాల కొట్టం చేశారు. పల్లెత్తు మాటంటే కొడుకు చుర్రుమంటాడు, “ఎందుకలా సుధమీద విరుచుకు పడ్డావు. నీ ఇంటిలో ఉండలేం. వెళ్ళిపోతాం” అంటాడు. ఏం చెప్పను నాబాధ? ఎవరితో చెప్పకోను! ఈ మాట మావారిదాకా పోతుందేమోనని భయం. వారు నామీద ఎగరడానికి నెవంకోసం వెదుకుతుంటారు. ముసలిముండకు కోవంపస్తే కొడుకునూ ఏరునలేదు. కొడళ్ళనూ మందలించలేదు, భగవంతుడా! ఇంత ఆయువు ఎందుకిచ్చావు నాయనా!

పని లేనపుడు నా మనసుకు వెధవ ఆలోచనలు ఎస్తాయి, సుఖపడ్డ ఆడది లోకంలో ఎవతన్నా ఉందా? అనిపిస్తుంది. నావరకునేను కంటినిండా

నిద్రపోవటం నోచుకోలేదు. నా మనుమలు ఆడుగుతారు “నానమ్మా నీ‘మూట’ ఎక్కడుంది ? నాకెప్పుడిస్తావు ?” అని.

నా కన్నీరు దుముకుతుంది. ఎంత పిచ్చిదాన్ని నేను ? ఉన్నదంతా ఊడ్చిపెట్టాను. ఏమీ మిగిల్చుకోలేక పోయాను.

ఎందుకు ! ఏమిటిన్నీ గుర్తుకొస్తున్నాయి నాకు? కోడలుతో షూటింగు చూద్దానికి వెళ్ళాను. వెళ్ళకుండా ఉంటే పోవును, కోడలు బిడ్డను పట్టుకోవడానికి వెళ్ళాను. తారల్ని చూడడం అంటే నాకూ సరదా. నా కొడుకు పిచ్చిర్ తీస్తున్నాడు. ఇహనేను చాలా గర్వంగా వెళ్ళానక్కడికి. హుందాగా కూర్చున్నాం. అందం అయిన అనేకమంది ఆడపిల్లలు కనిపించారు. కాని ఒక అమ్మాయి సౌందర్యానికి ప్రతిరూపంలా ఉంది!

ఆమె హీరోయిన్ అని నా కోడలు చెప్పింది. పదివన్నెండు లక్షలు వుచ్చుకొని యాక్ట్ చేయడానికి బొంబాయినుంచి వచ్చిందట.

“ఏముందా రూపంలో? అంత డబ్బు ఎలా సంపాదిస్తుంది?” అని అడిగాను.

“దాని కులమే అలాంటిది” కోడలు చెవిలో చెప్పింది.

‘వీళ్ళ కేం తెలుసు సంపాదన, వీళ్ళకు నటననేర్పింది సంపాదిస్తుందంతా’

ఇంతలో ఒక అందమయినకారు వచ్చింది. అంతా లేచి నుంచున్నారు. ప్రొడ్యూసర్ స్వయంగా వెళ్లి తలుపు తెరిచాడు. మహారాణి దిగింది. వందల వందనాలకు చిరునవ్వుతూ, ఆమె కరీదైన చీర సింగారించింది. మందమైన మేకప్ వేసింది. అందరూ ఆమెను చూచి జరిగారు. దారి ఇచ్చారు. హీరోయిన్ తల్లి వస్తుందన్నారు.

ఆమె నా ముందునుంచి సాగింది.

నేను కేక పెట్టాను....‘రాజా! రాజా!’ అని.

రాజా నా పై పు తిరిగింది. గాగుల్స్ తీసింది. నన్ను ధ్యాసగా చూచింది,
జనుట సవరించుకుంది. చిరునవ్వు నవ్వింది.

‘నువ్వా ఎంతమాత్రం .... ఎంతమాత్రం నువ్వా! ఎంత ముసలిదానివి
అయినావు?’

*

*

*

గదిలో చీకటి. కూర్చున్నాను. ఆలోచిస్తున్నాను ఇంత ముసలిదాన్ని
ఎలా అయినాను. అని.

ఇక్కడ ఎంతటిగా పడితిన్నాను.

అ....లో....చి . స్తు....న్నాను.

స్కూటర్ వాలా

ఇంట్లో అబిదా వంటరిగా ఉంది. మున్నాను బుజానవేసుకుని అటూ, ఇటూ తిరుగుతూంది. అలోచ్చలు ఎస్తున్నాయి- అర్థంలేనివి. గోడమీద పిచ్చుక కనిపించింది. తాను పిచ్చుక అవుతే ఎంత బావుణ్ణు అనుకుంది. పిచ్చుకగా మారితే పక్క ఇంట్లో దూరవచ్చు-అక్కడ పాట పాడే వారిని చూడవచ్చు. ఇంతలో మరో అలోచన-మున్నావలె చిన్నపిల్ల అయిపోతే! మళ్ళీ జీవితం మొదలు. ఆమె మొదటిసారి అత్తవారిల్లు వదిలి వచ్చింది. అక్కడంతా అడాపుడి ఉండేది. వేరు ఇంట్లో వంటరితనం భరించరాకుండా ఉంది. వేరు కావరం పెట్టాలనే అనుకుంది. పెట్టింది సంతోషించాలి కదా? ఎందుకో భయం. ఏమిటా భయం.

కొత్తగా ఈ ఇంట్లో చేరారు. ఇంకా పనిమనిషి దొరకలేదు. మున్నా ఇంకా చిన్నవాడు. ఇంటిపని చేసుకోవటం గగనంగా ఉంటూంది.

మున్నా నిద్రపోయాడు. వాణ్ణి పడుకోబెట్టింది బాగా అలసిపోయింది మున్నాకు జ్వరం-దగ్గు. వాడు ఊపిరి నలుపుకోనివ్వలేదు.

మొహసిన్ ఆసుకు వెళ్ళేముందు మున్నాను అడిస్తాడు, అప్పుడు అబిదా 'వాస్తా' వండుతూంది. మున్నా నిద్రపోయింతరువాత చేయాలిసిన పనులన్నీ జ్ఞాపకం వచ్చాయి. ఎంచేటయాలి, మున్నా బట్టలు ఉతకాలి' ఇల్లుఊడవాలి. ఇంకా ఎన్నోపనులునాయి. అబిదా బాత్‌రూంలోకి వెళ్ళింది మున్నా బట్టలు అందుకుంది. కిటికీకిందినుంచి ఒక స్కూటర్ వాలా సాగిపోయాడు స్కూటర్ రొదకు మున్నాలేచాడు ఏడుపు సాగించాడు.

,'ఎవడో వెనవ పడుకున్న పిల్లవాణ్ణి లేపాడు.'

ఆమె మున్నాను బుజం మీద వేసుకుంది. ఇంత చిన్నబాబుతో వంటరిగా ఉండడం కష్టం. అవును అత్తగారు అన్నమాట నిజం.

బాబు నిద్రపోయాడు, పడుకోపెట్టింది. వంటింట్లో దూరింది పంటచేయ-
డానికి, ఒంటి గంటపరకు పనులన్నీ అయిపోయాయి. అబిదా అన్నం తినాలి-
అంటే మళ్ళీ ఒకస్కూటర్ రొదపెడ్తూ సాగిపోయింది. మున్నా నిద్రలోంచి
లేచాడు. మంటపట్టి ఏడుపు సాగించాడు. అబిదా పళ్ళుమండింది. తనకు ఒక
స్కూటరు దొరికితే బావుండుననుకుంది. పోయిన స్కూటరు వెంట పడాలని
పించింది. సినీమాలో హీరోలా స్కూటర్ వాలాతో యుద్ధం చేయాలనిపించింది.
ఏమిటా వెధవ రోడ్డుంతా ఎదిలి కిటికీ ఎక్కనుంచి తీసుకెళ్తాడు! పాడుపీడి.
అత్తవారి ఇల్లున్న పీడి ప్రశాంతంగా ఉండేది. మున్నా పట్టింది అక్కడ.
అందుకే వాడికి రొదపడదు. కాస్త అలికిడి అవుతే లేస్తాడు. ఇహ ఈ ఇల్లు
ఎలా ఉందంటే ఏ కిటికీ తెరచిగా వీధిరనిపిస్తుంది. రోడ్డు ఇరుకు, అమ్మకునే
వాళ్ళ అబద్ధాలు.

రెండు రోజుల్లోనే ఈవధివిషయం అబిదాకు తెలిసిపోయింది. పదిగంటలకు
అమ్మకునే వాళ్ళ వస్తారు పంటిగంటకు కూరగాయలవాడు. తొమ్మిదినుంచి
పదకొండుపరకు నలుగురు పకీర్లు వస్తారు. పెద్దకేకలుపెట్టే పకీరు రాత్రికి
సరిగ్గా మున్నాపడుకునే సమయానికి వస్తాడు. ఇదీవరస!

అటు స్కూటర్ వాలా ప్రాణంతోడేస్తున్నాడు. పదిగంటలకు మున్నా
పడుకుంటాడు. వాడు లేపి వెళ్ళిపోతాడు. ఇహ మధ్యాహ్నం-మున్నాకు పాలు
పట్టించి దాను పడుకోవాలనుకుంటుంద- మళ్ళీ స్కూటర్ రొద వినిపిస్తుంది.
స్కూటర్ సాగడం, ఆగటం బట్టి అది రెండుమూడు ఇండ్లకవల నీలుస్తుందని
గుర్తించింది అంటే అస్కూటర్ వాలా తన పొరుగువాడే. తనను సతాయించ
డానికే పూనుకొన్నట్లున్నాడు. పెద్ద హీరోలాగ రొదపెట్టిస్తూపోతాడు-వెధవ!
సరిగ్గా పంటిగంటకు ఉరికి వస్తాడు అక్షిసునుంచి- ఏఅక్షిసో-ఎలాబయట
ఎత్తాడో తెలియదు. మున్నా జబ్బున పడ్డా మొహసిన్ టైం కాందే అక్షిసునుండి
రాలేడు. వాహ్! నవాబులా ఉన్నాడు స్కూటర్ వాలా. తీరిగ్గా రెండుగంటలకుగావి
రదలడు ఒకోసారి రెండున్నరదాకా రదలడు. కొత్తపెండ్లికొడుకేమో! పెళ్లాం
కోసం తుఫానులా వేగంగా ఎగిరి వస్తాడు.

పెళ్లెన కొత్త రోజుల్లో మొహసిన్ కూడా అయిదింటిదాకా ఆగేవాడుకాడు. నాలుగింటికే వాలేవాడు. మున్నా పుట్టాడు. వలపు సొంతం ఒలికిపోయింది, ఇహ ఇప్పుడు పొద్దు పొడుస్తే ఇద్దరూ మున్నా అటల్లో మునిగిపోతారు. రాత్రి అవుతే మున్నాను నిద్రపుచ్చడంతో సరిపోతుంది. ఉదయం ఆఫీసుకు వెళ్ళే తయారీ. అబిదాను పలుకరించే సమయమే దొరకదు మొహసిన్ కు, మొహసిన్ మున్నాకు “టాటా” చెప్పి వెళ్ళిపోతాడు. కాని స్కూటర్ వాలా భార్య అతన్ని కదలనివ్వదేమో! ఇంకా రెండే అయింది. అప్పుడే ఆఫీసుకు వెళ్ళి ఏంచేస్తావు? అంటుందేమో! కాని శలవునాడు ప్రశాంతంగా ఉంటుంది. స్కూటర్ వాలా కొత్త వెళ్ళాన్ని వదిలి బయట అడుగు పెట్టను వెధవకు ‘అల్లా’ ఆరేడుగురు పిల్లల నిస్తే తెలుస్తుంది స్కూటర్ రొదంతే ఏమిటో!

అబిదా ధ్యాసలో స్కూటర్ వాలా నిలిచి పోయాడు. అతని అందమైన భార్య కళ్ళలో ఆడిసాగింది. మందంగా మేకప్ చేసుకొని. మంచి బట్టలు టెట్టి. దోచుతెర మంచంలో వయ్యారంగా ఎళ్ళవిరుస్తుందేమో! ఆమె వడ్డించి కూర్చుంటుంది. అతడు సమయానికి వస్తాడు. ఈ ధ్యాసల్లో అన్నీ మరస్తుంది అబిదా. భర్త సాయంకాలం వస్తాడు-ఎంట-చేయాలి-గుర్తుండదు. ఎప్పుడూ గడియారం చూస్తుంటుంది. ఎంటిగంట - స్కూటర్ చప్పుడు. స్కూటర్ వెళ్ళిపోవాలి. అప్పుడుగాని ఆమెకు స్థిమితంలేదు. స్కూటర్ వాలాను చూడాలని చాలాసార్లు అనుకుంది. అసలువాడు ఎలావుంటాడు? అంతమోనగాడా? కాని చూడలేక పోయింది. ఆమె ఇంటికిటికీలు చాలవీత్తు. తెరతొలిగిస్తేగాని వీధికినీపించదు! అవ్యపురుషుణ్ణి చూడానికి ఆమె కిటికీలోంచి తొంగిచూస్తుందా?

“ఈవాడలోని స్కూటర్ వాలా నాతల ప్రాణం తోకకు తెస్తున్నాడు” మున్నా పడుకుంటే చాలు రోదపెట్టి స్కూటర్ తెస్తాడు - మున్నాను లేపుతాడు” భర్తతో మొరపెట్టుకుంది.

“నువ్వు మున్నాను పడుకోపెట్టేది పొంచి చూస్తాదేమో!” మొహసిన్ ఆమెమాటను అంతగా పట్టించుకునే వాడుకాడు.

“హాస్యం అనుకుంటున్నారు - నిజం. రోజూ పదిగంటలకు వెళ్తాడు. పంటిగంటకు వస్తాడు. మళ్ళీ రెండూ, రెండున్నరకు వెళ్తాడు - సరిగ్గా మున్న సీడ్రపోయే సమయాల్లోనే”

“బావుంది. స్కూటర్ వాలా రాకపోకలు బాగా గుర్తుచుకొన్నావు - ఇహ వాడి ప్రైవేట్ సెక్రటరీ అయిపోరాదూ”? మొహసిన్ బూట్లు పాలిష్ చేసుకుంటూ నవ్విస్తాడు.

ఒక ఆపరిచితుని విషయంలో ఇన్నివిషయాలు తానుఎందుకు జ్ఞాపకం పెట్టుకుందో అబిదాకు అర్థం కాలేదు.

“మీరలాగే ఉంటుంది. ఆ వెళవ నాప్రాణాలు తోడేస్తున్నాడు. నాబాబు నిద్రకు శత్రువైనాడు”.

“అయితే ఏంచేయమంటావు? స్కూటర్ వాలా చాలా చెట్టవాడు. మా మున్నా నిద్రచెడగొడుతున్నాడు. అందువల్ల అతని స్కూటర్ లాక్కొండి, అని పోలీసుకు పిర్యాదు చేయనా”?

“మీరు అపహాస్యం చేస్తుండండి. నేనే ఏదోఏర్పాటు చూస్తాను” మూతి ముడిచి అన్నది అబిదా.

ఈవాడ విచిత్రం అయింది. ఇక్కడి వారంతా గయ్యాళిగంపలే. భర్తలు బయట పడగానే వాకిళ్ళలోకి వచ్చేస్తారు. జగడాలు మొదలవుతాయి. ఇహ తిట్లు సాపెన్లు ఎన్నడూ విననివి.

ఆ రోజు అబిదా గదిలోఉంది. ఇరుగు పొరుగుల మాటలు విని పిస్తున్నాయి.

పొరుగింటిది ఇరుగింటి దానితో అంటూంది. నా మున్నాకా తిరక్కొట్టావు కదూ! నీ ఇంటిమీదికి ఎక్కినవానికాలు విరుగుతుందని సాపించావు. నా మున్నా కాలు విరిగింది. అయిపోయిందనుకోకు - నిన్ను ఉరి తీయిస్తా”

“వందిముండ”

ఆబిదాకు సాపెనల మీద దొత్తిగా నమ్మకంలేదు. కాని ఇరుగు పొరుగు అమ్మలక్కల మాటలు విని ఆశ్చర్యపడింది. వాస్తవంగా సాపెనల్లో ఇంతవరకు ఉందా? అందుకేనేమో జనం సాపెనలంటే భయపడ్డారు! తానూ పరీక్షించాలనుకుంది. తన శత్రువును సాపించాలనుకుంది. శత్రువుల పట్టిక చూచుకుంది. అగ్రస్థానంలో ఆడబిడ్డ కనిపించింది - ఎర్రమిరియం! ఆమె వల్లనే తాను వేరే కాపురం పెట్టింది. సాపింతాచునుకుంది. దెనకాడింది ఆడబిడ్డకు చిన్నచిన్న పిల్లలున్నారు. తల్లిలేకుంటే కుమిలి కుమిలి చస్తావు. షమీమ్ గుర్తుకువచ్చింది. కాలేజీలో తన ప్రాణం తినేది. సాపింతాచునుకుంది! దయతీచింది. ఆమె భర్త గానిజటం, ఆమెకు పిల్లలు పుట్టిపోతున్నారు. అసలే సగం చచ్చింది. దాన్ని పంపి ఏ లాభం?

మరుసటిరోజు మొహసిన్ మిత్రులను రాత్రిభోజనానికి పిలిచాడు. వేరే కాపురం పెట్టింతటవాత తొలివెందు. వంటలోని తన ప్రావీణ్యం చూపించాలని ఆబిదాకూ ఉబలాటంగానే ఉంది. పొద్దున్నే లేచింది. మున్నాకు పాలుపట్టింది. పడుకోబెట్టింది. ఎంటింట్లోకి ఉరికింది. మధ్యాహ్నానికి సగంపని తెమిరింది. అయినా రాత్రి వంట ఏర్పాట్లు జరగలేదు. ఆబిదాకు స్కూటర్ వాలా గుర్తుకు వచ్చాడు. ఇహవస్తాడు వాడు మున్నాను లేపుతాడు. సాయంత్రండాకా ఎసనీ చేయలేదు. అలా అనుకోని ముందు ద్రాయింగ్ రూం శుభ్రం చేయడానికి బయల్దేరింది పొరక్కట్ట అందుకుంటుండగానే స్టూటర్ చప్పుడు వినవచ్చింది. ఎందుకో ఆమె సంతోషంతో గంతులు వేసింది. ముందు గదిలోకి పరిగెత్తింది. కాని ఆ స్కూటర్ తాను అనుకున్నదికాదు. మరొకటి ఇటురాలేదు. ఆటువెళ్లి పోయింది

ఒకటి అవుతూంది, ఇంకా ఏపనీ కాలేదు. తనకేమీ తోచడంలేదు. ఏమిటిది? వెర్రిదావిలా ఇల్లంతా తిరిగింది. మున్నా చెంపలమీద చేతులు వేసుకుని కోయిగా నిద్రపోతున్నాడు. ఆబిదా తిరుగుతూ, తిరుగుతూ ఎరండాలోకి వచ్చింది - స్కూటర్ రోద వినిపించింది - మున్నా ఎక్కెక్కో వీడుస్తున్నాడు.

“అల్లా, ఈ స్కూటర్ వాడి ప్రాణాలు కీయాలి. పీడి స్కూటర్ బస్సుకు గుడ్డుపోవారి స్కూటర్ ముక్కులు ముక్కులయి పోవాలి” తనకు తెలియకుండానే సాపెన్లు ఎచ్చాయి అడివా నోటునుంచి. మున్నాసు ఎత్తుకుంది. అయీ ఇటూ తిరుగుటాంది.

సామంత్రం అయింది మొహసిన్ మెట్టలు ఎచ్చారు. కేలు అరుపులు, నప్పులు, ఎసిమిడింటిదాకా కబుర్లు-గప్పులు. ఇటూ బోజనాల తగాదా. శ్యాం పంబిల్లోకి చూరాడు. పంబులన్నీ రుచిచూచి ఎచ్చాడు. ఇటూ తిండిని గురించిన తాపత్రయం. మున్నా నిద్రపోతే పెట్టింతునుటాంది అదిదా.

మున్నా నిద్రపోయాడు. భార్య భర్తలు పేటుల్ నర్దుతున్నారు. అదిదా పనిలోఉంది. అయినా ఆమె ధ్యాసంతా స్కూటర్ మీదే ఉంది. స్కూటర్ ఎస్తుంది. దాని రౌడ వినిపిస్తుంది.

బోజనాలు అవుతున్నాయి. శ్యాం, ఛైసర్, సాఫిట్ నానాగొడవ చేశారు. అదిదా తక్కువదేంకాదు. గచ్చిచే. చురుకైన జవాబులు ఇవ్వగలదు. కాని ఆమె ధ్యాససాంతం స్కూటర్ మీదనే ఉంది. ఎచ్చేదేక అయింది. రౌడవినిపిస్తుంది.

“మున్నాసు చూచిస్తా” అని అప్పుణ్ణుంచి బయర్దేరింది. గదిలోకి వచ్చింది. అదోలాఉంది. అటూ ఇటూ తిరిగింది. స్కూటర్ ఎస్తుంది. రౌడ వినిపిస్తుంది. మున్నా లేస్తాడు. అనుకుంటూంది.

బోజనం ముగిసింది, చాయ్ కూడా అయిపోయింది. నప్పులు, కవ్వెంపుల్లో ఆంతా అంసపోయారు. అయినా ఎవరికీ లేవబుద్ధికావడంలేదు. కూర్చునే ఉన్నారు.

ఏమిటి ఇవ్వాలి గడియారం ముందుకు ఉరుకుతుంది. పదిచూపిస్తుంది. స్కూటర్ బాలా ఇంకా రాలేదు? అదిదా ఆలోచనల్లో మునిగింది.

“ఇవ్వాలి వదినమూడ్ చాచుండలేదు” శ్యాం కడిలించాడు.

“ఏంలేదు” అని నవ్వింది. నప్పు చప్పుగా ఉంది. ఏమిటిది? నేనిలా ఎందుకున్నాను? నాకేమైంది? తనను తానే ప్రశ్నించుకుంది. ఒక్కసారి ఏమో

అనుమానాలు మనసును కలచివేస్తాయి, మనకే తెలియదు ఎందుకో? ఊరికే ఆలోచించాల్సివస్తుంది ఆలోచనలు ముందుకు సాగలేదు. గడియారం చూచింది ముట్ట ముందుకు సాగిపోతుంది. పదిన్నర అయింది.

“వదిన తేప తేప గడియారం చూస్తూంది వెళ్దాం. ఖదాహాదిక్” అన్నాడు ఖైసర్ శ్యాంతో

“అది నిజమే. కాని కోడి ఆరగలి, అది రశీదు వంపాలి. అప్పటి వరకూ లేచేదశలోలేను” అన్నాడు శ్యాం. సోఫామీద వెల్లకిలా పడిపోయాడు.

ఏమిటిది తేప తేప గడియారం చూస్తుంటే వీళ్లు ఏమనుకుంటారు? అబిదా సగ్గుపడి పోయింది. రాని వీవు తెచ్చుకొని మనసు నిండా నవ్వింది. వాళ్ల పరిహాసాల్లో చేరిపోయింది.

అమాంతంగా ఏడుపు వినిపించింది. అది అడదాని ఏడుపు తెలుస్తునేఉంది అబిదా భయంతో వడికి పోయింది. ముఖం వివర్ణం అయింది.

“ఏమిటి? ఏమైంది”? అందరూ ఉలికిపడి అడిగారు,

“వాడలో ఎవరో చచ్చాడు, వాడిభార్య ఏడుస్తూంది” అబిదా గంభీరంగా అన్నది.

మొహపిన్ కిటికీ దగ్గరికి వెళ్ళాడు. విన్నాడు. అన్నాడు. “కాదే”!

“తల్లి కొడుకును కొడుతున్నట్లున్నది. అలాగా జనంలా కనిపిస్తున్నారు వీధివాళ్లు?”

“అలాగా జనం అంటే బిడ్డల్నుకొద్దే తల్లునా మీ ఉద్దేశం”? శ్యాం మొహాసిన్ను అడిగాడు. “వదినకూడా మున్నాను కొడుతుందని విన్నాం” కొంటెగా అడిగాడు శ్యాం.

“మున్నానేముటి-మున్నాతండ్రివి కూడా” అన్నాడు సాదిఖ్. అంతా నవ్వారు.

అదిదా చిరాకుగా లేచింది. కిటికీ దగ్గరికి పోయి నుంచుంది.

“చావలేదా! అబ్బ! నాకు ప్రాణం పోయినంత పనియింది”.

“వదినగారూ! శలవియ్యండి. ఈ పీడిలోని ఎవరి చావుకై తాము సీరిక్షించు చున్నాడు”? సాదిఫ్ అడిగాడు.

మళ్ళీ నవ్వులు.

అదిదా నవ్వలేదు. తలవంచుకుంది. విగతాత్మకు పందనం చేస్తున్నట్లుంది. స్టూటర్ వాలా చావుకు తనదే బాధ్యత అనుకుంది. ఆస్పత్రీవాళ్లు శవాన్ని గుర్తించి ఉండరు. శవాల గదిలో పారేసి ఉంటారు. స్టూటర్ ముక్కలు రొడ్డుమీద చెల్లాచెదరై ఉంటాయి. అతని బాధ్యతల దువ్వకొవి. పూలు తురుముకొని పందిరి మంచంలో కూర్చొని ఉంటుంది. భర్త రాకకు ఎదిరి చూస్తుంటుంది. రాకుంటే పరిపతివిధాల ఆలోచిస్తుంది. ఎవతో రంగేలి ముండ భర్తదారి అర్థిందనుకుంటుంది. కాని ఆమెకు అదిదా.... అదిదా....

వాతావరణం.... గంభీరంగావుంది. మూగగా ఉంది. అది చూచారు మిత్రులు. లేచారు. వెళ్లిపోయారు.

పది, పదిహేను నిమిషాలు గడిచాయి. మొహసిన్ గదిలో ప్రవేశించాడు చూస్తే అదిదా దిండుమీద తలపెట్టుకొని ఏడుస్తుంది. ఎక్కెక్కె ఏడుస్తూంది.

అబ్బ! అదిదాజాన్? ఏమిటి? ఏమైందినీకు”? మొహసిన్ గాభరా పడిపోయాడు.

ఏడుస్తూనేఉంది. ఎక్కిళ్లు వస్తుండగా “మొహసిన్! నేను తప్పుచేశాను. పెద్దతప్పుచేశాను. ఒకని ప్రాణం తీశాను. అలా అనిపిస్తుందినాకు.” అన్నది.

“ఏమిటిపిచ్చి! ఎవరిప్రాణం తీశావు? ఎలాతీశావు? ఏమిటికథ? చెప్పు, త్వరగా చెప్పు. ఎందుకేడుస్తావు”?

ఆ స్త్రాటర్ వాలాలేడూ, రోజూ మన మున్నానులేవడూ! వాడు. వాణ్ణిబాగా తిట్టాను. సాపించాను. ఇవ్వక ఇంతవరకూ వాడు ఇంటికి రాలేదు. బస్సువాణ్ణి గుడ్డేసి వుంటుంది. వాడు చచ్చిఉంటాడు. అందుకే పాడెళ్ళాం ఏడుస్తుంది”.

“ఓస్ ఇంతేనా”? మొహసిన్ ఓదార్పుల చూపులు చూపాడు. ఆబిదాను పడుకోపెట్టి పీపు నిమిరసాగాడు.

“పిచ్చిదానా! నీ సాపెన్లు తుపాకి గుండ్లు అయినావనుకున్నావా? వెనక్కి పాటు! పడుకో, ఎప్పుడూ స్త్రాటర్ వాలా కలవరింత!

ఆబిదా ఆరాత్రి విద్రపోలేదు. ఆమెకు భయంకరం అయిన కలలు వచ్చాయి. హంతకులకు మనశ్శాంతి ఉండదంటారు. ఎవరిగొంతో నొక్కుతున్నట్లు కలగంటుంది. భయంతో పలపరిస్తుంది, అరుస్తుంది.

తెల్లవారింది. లేస్తే జబ్బునవడి లేచినట్లుంది. ఎళ్ళుమండిపోతూంది. జ్వరం మండిపోతూంది. ఈజ్వరం ఎల్లనే రాత్రి పలవరించింది అనుకున్నాడు మొహసిన్. ఆతడే ఇంటిపని సొంతం చేశాడు. అంతేకాదు అతడు తన తల్లి దగ్గరకు వెళ్ళాడు. ప్యమనిషిని ఏర్పాటు చేయమనిందని చెప్పాడు. అనుకుంటున్నాడు.

ఆబిదా మున్నాను పెట్టుకొని పడుకుంది. చప్పున ఎక్కడో ఏడుపు విని పించింది. అపును ఎవరో ఎదుస్తున్నారు. ఎవరో చనిపోయారు అని గ్రహించింది. లేచి కూర్చుంది, భయంతో వణికిపోసాగింది. నుంచుంది. నడిచింది. ఇంటి కిటికీలన్ని మూసింది. బాత్ రూంలోకి దూరింది. ఎవరో వెంటాడుతున్నట్లు గట్టిగా తలుపు మూసుకుంది. వణికిపోతూంది. తానే హంతకురాలని దృఢ పర్చుకుంది. పోలీసు వాళ్ళు వచ్చేస్తారని విశ్వయించుకుంది. సినిమాల్లో, నవలల్లో ఉండే హంతకులంతా ఆమె ఎక్కలో కదిలాడారు. బాత్ రూంలోనే ఎడ్డు సాగించింది. అరిచింది. “నేను హత్యచేయలేదు, చేయలేదు” అని బయటికి వచ్చేసింది. మున్నాను గట్టిగా కాపలించుకుంది.

జనం ఎంతదిగ్గరగా పడుతున్నారు! ఆడవాళ్లు వింటిస్తున్నారు. గుంటలు కడుగుతున్నాయి. సాగం వాడిపెళ్ళాంగడి ఏకావారి: తలలో పూలు... గోరింటాకు చేతులు... దోబుతెరి నుంచం! అక్కడు, ఇలా స్టూటర్ రొదదినరాడు. ఆదిరేనింటే ఎలా? ఎలా గడుస్తుంది రోజూ!

మళ్ళీ విచ్చింది.

కాలుకాలిన పిర్లలా తిరుగుతూంది.

పారిపోవాలనే అలోచన వచ్చింది.

పట్టుకున్నట్టు. పారిపోవాలి. హంతకులు అలాగే చేస్తారు. అయినా నేరం దాగదు. రక్తం వెంబడిస్తుంది. హంతకుని ఆత్మవెంటాడుతుంది.

హంతకి, తాను హత్యచేసింది.

మొహసిన్ తనను అశుభ్యించుకుంటాడు.

అత్తింటి వాళ్లు గుంటారు?

మున్నా హంతకి కొడుకు:

తనను దెల్లోపెత్తారు. రోడ్డుకు తిప్పారాదు!

ఉరిపంజం.... కంబం .. ఉరి!

అవిదా గడగడలాడింది.

ఆవతల ఏడుపులు. — పెదబొట్టలు ఎక్కువవుతున్నాయి. చావువార్త చాలమందికి తెలిసిపట్టుంది. జనం వస్తున్నారేమో! అడుగుతున్నారేమో ఎలా చచ్చాడని? కానీ ఏక్సిడెంటు అసలు కారణం ఎవడికీ తెలియదు. బస్సువాణ్ణి పట్టుకొని ఉంటారు.

అసలుకారణం తాను! తాను హంతకి!; ప్రాణాలు లేచిపోతున్నట్లనిపిస్తుంది.

అమాంతంగా మరో అలోచన— తన ఉరిశిక్ష రద్దయింది!

జ్వరం తగ్గినట్లుంది. చమటలు కక్కుతూంది.

ఎవరో బెల్ నొక్కరు, బెల్ మోగింది. అమె ఉలకిపడ్డది. లేచింది. ఇల్లంతా తిరగసాగింది.

“తలుపు తెరవండి” ఎవరో అరుస్తున్నారు.

పోలీసు వచ్చేసింది. అవును పోలీసే. ఒప్పుకోవాలి - తాను హంతకినని ఒప్పుకుంటే శిక్ష తగ్గుతుందంటారు. తలుపు తీస్తుంటే కాళ్ళూ, చేతులు వణుకుతున్నాయి. చెంపల మీద కన్నీటి చారలు కనిపిస్తున్నాయి.

బయట ఒక యువకుడు నుంచున్నాడు. అతని చంపన పిల్లవాడున్నాడు.

“క్షమించండి, శ్రమ కలిగిస్తున్నాను. నా మామగారు చనిపోయారు. నా భార్య సృహలేక పడిఉంది. రెండు, మూడు గంటలు కాస్త ఈ బాబును పట్టుకుంటారా? కాసిన్ని పాలు తాగించండి - షుక్రియా”!

ఆబిదాకు ఏమీ వినిపించలేదు, అర్థం కాలేదు. అయినా చేయి చాచింది. బాబును ఆందుకుంది.

చింపిరి తల, ఏడుపుతో ఎర్రవారిన కళ్లు, కన్నీడు నిండిన ముఖం, ఆబిదాను చూచి అతను అడిగాడు. ‘ఎమిటి? అలావున్నారు.? మీ వాళ్ళూ ఎవరైనా.... ?

ఆబిదా పెదవి కదలలేదు. తలుపు మూసింది.

ఇంతలో స్టూటర్ .... దాని రోద వినవచ్చింది.

ఆబిదా ఎగిరి గంతేసింది. పిల్లవాణ్ణి గట్టిగా కౌగిలించుకుంది.

“లేదు, ఎవరూ చావలేదు;

మా వాళ్ళెవరూ చావలేదు, చావలేదు” ఆబిదా అరచింది.

గొడ్రాలు

బేగం కళ్లు మూసుకుని ప్రార్థించింది. కళ్లు తెరిచి చూస్తే ప్రాద్దుక్రంగి పోయింది ముంగిలి కుభ్రంగా ఉంది. నిశ్శబ్దంగా ఉంది. నిరాశయంగా ఉంది? పూలకుండల్లో వసంతం విరిసింది. ముంగిట్లో నేరేడు చెట్టుంది. నల్లనేరేడు వాన కురిపిస్తోంది.

ఆమెకు చప్పున పాతరోజులు గుర్తుకు వచ్చాయి. అప్పుడు-ఆరోజుల్లో- తనపిల్లలు-కొంటెపిల్లలు-నేరేడుపళ్లు పచ్చి, పండు ఆనేది లేకుండా నమిలేవారు. పూలకుండ్లు ఇలా ఉండేవా? ఉండనిచ్చేవాళ్ళ! ముంగిల ఇంతకుభ్రంగా ఉండేదా కాగితం ముక్కలు, పూలరెమ్మలు, బురద అంటిన బంతులు - చెల్లాచెదురుగా ఉండేవి.

బేగం చాపచుట్టి పక్కనపెట్టింది. పనిరైతే కరీమన్ ను పిలిచింది. గుమ్మంలో ఎవరున్నారో చూడమంది. ఎప్పుడూ అంతేఆమె, రోజుకు యాదై సార్లు చూచి రమ్మంటుంది. మొదట్లో కరీమన్. కరీమన్ కూతురు షమ్మీ బేగంను పిచ్చిది అనుకున్నారు. క్రమంగా అలవాటయింది.

ముంగిట్లో వడియాలు ఎండపెట్టింది. కాకులు ఎత్తుకు పోతున్నాయి. బేగం చేతులెత్తి వాటిని అదిలించింది అయినా ఆవి కదలండే! వాటికి తెలిసి ఎచ్చినట్లుంది ఈ ఇంట్లో ఆశ్రయంలేని ముదుసళ్లు అల్లాడుతున్నారని!

బేగం చాపచుట్టి పక్కనపెట్టింది. పాందాన్ (పక్కాకులపెట్టె) తెరచి కూలబడ్డది. ఏంచేయడానికి తోచలేదు. అనవసరంగా షమ్మీని పిలిచింది. "బిడ్డా! షమ్మీ! చూడమ్మా గుమ్మంలోకి ఎవరోచ్చారో?" అంది.

ఉత్తరాలకోసం నిరీక్షించడం ఆమె జీవిత పరమావధి అయింది. ఏం తెలుసు? ఏ ఊణంలో ఏ కొడుక్కు తాను గుర్తుకువస్తుందో!

షమ్మి కూర్చున్నచోటు నుంచి కదలేదు. 'అమ్మా పోస్టువాడు వెళ్లి పోయడు. వకీలుగతి ఇంట్లో ఉత్తరాలు ఇస్తున్నాడు' అన్నది.

'బిడ్డా! కాస్త ఆడుగు-మనకేమన్నా ఉత్తరాలు వచ్చాయేమో!'

ఉత్తరాలువస్తే పోస్టువాడు ఇచ్చివెల్తాడు. ఊరికే ఎందుకు వెళ్లిపోతాడు అనుకుంది షమ్మి. కాని బేగం మాటకని లేచింది గేటుదాకా వెళ్లింది. కాస్తసేపు నుంచుంది, ఆ కాస్తసేపట్లో బేగం విశ్చయించుకుంది ఉత్తరం వచ్చిందని. పదిహేను, ఇరవై రోజులయింది-తప్పక ఉత్తరం వచ్చి ఉంటుంది అనుకుంది.

బేగం కళ్ళద్దాలు తగిలించుకుంది. చేయి చాచింది.

'ఉత్తరం రాలేదు.' షమ్మి చెప్పింది.

'అచ్చా,' నిరాశగా అన్నది బేగం. కళ్ళద్దాలు తీసేసింది. మంచంలో వాలిపోతూంది. భర్తకోసం నిరీక్షించ సాగింది, అతను డాక్టర్ దగ్గరికి వెళ్తాడు.

వయసులో పిల్లలతో సతమతం అయింది. భర్తకు గ్లాసుడు నీళ్లు ఇవ్వడానికి తీరికలేకుండా చేశారు పిల్లలు, కాని ఇప్పుడు మువలితనం వచ్చేసింది. ఇప్పుడు భర్త ఊణం విడిపోయినా చిరాకుగా ఉంటుంది కొత్తవెళ్లికూతుళ్ళలా పరితపించి పోతూంది.

కాని ఇవ్వాలి ఇంకా ఎదిరి చూడకముందే దగ్గువినవచ్చింది. హమీద్ గారు మందులు. ఇంజక్షన్ల డబ్బాలు పట్టుకొని వచ్చేశారు. అతడు చిక్కిపోయి ఉన్నాడు. నడుం వంగింది, చేతులు వణకుతున్నాయి. వారికి రక్తంపోటు, దమ్ము.

వయసులో పురుషులు విప్రవీగులారు. రంగురంగుల జీవితాన్ని రుచి చూస్తారు. వార్ధక్యం వస్తే జీవిత అల్లుడం ఎన్నికల్లో నిలవడం, క్షయించుకు

పోషకం లాంటి వ్యాసంగాలు వెతుక్కుంటారు. కానీ హమీద్ గారి వయసు భారంపురమాయింపులతోనూ, పిల్లల తగాదాలతోను గడిచిపోయింది. అప్పుడు వారికి పిత్రులను కూర్చుకునే సమయంగానీ, హబీంకుపోయే తీరికగానీ లేకపోయింది. ఇప్పుడు అరవై ఏళ్ల ముసలితో ప్రయాణం సాగిస్తున్నాడు. వాళ్ళిద్దరూ. వేరువేరు మంచాలలో కడుకొని రాత్రింబవళ్లు తమ క్షేమసమాచారాన్ని గురించి చర్చించుకుంటారు. ప్రార్థనలు చేస్తారు. తమ పిల్లలను గురించి ముచ్చటించుకుంటారు.

ఇవ్వాలకూడా హమీద్ గారు రాగానే అడిగారు ‘ఉత్తరం ఏమన్నా వచ్చిందా?’ అని.

బేగంకు రాలేదని చెప్పడానికి మనసొప్పలేదు. అయినా చెప్పాల్సి వచ్చింది. రాలేదనే మాటవినగానే మందులు స్టూలుమీద పెట్టారు. బూట్లు విప్పకుండానే మంచంలో కూలబడ్డారు. నడుం వాల్చారు. అనుకున్నారు-అప్పుచేసి అయినా “వజ్రా”కు డబ్బుపంపాల్సిందే. చాలాకోపం వచ్చినట్లుంది. అందుకే ఉత్తరం రాయడంలేదు-అని. వారు ఒక్కకు మల్లారు. ఉదాసీనంగా అన్నారు:- “అల్లాకే తెలియాలి ఏం అవసరం వచ్చిందో?”

బేగం కన్నీరు మింగి గోడను చూస్తూంది. గోడమీద కూనే పిట్ట కూర్చుని ఉంది. బాల్యంలో వాణిద్ దానివలె కూతవేయడానికి ప్రయత్నించే వాడు.

“అవును - పెద్దకోడలుకు మనతోటలోని మామిడిపళ్లు పంపించారా?”

“పంపించాను. పళ్లు పార్శ్విలు చేశాను. కానీ సాదిఖ్ మియాఁ ట్రాన్సిస్టర్ కావాలంటున్నాడు. అల్లుని కోరిక ఎలా కాదంటాం?”

హమీద్ గారు లేచికూర్చున్నారు. చాలసేపు ఆలోచించారు. అప్పుడన్నారు ‘ఇహనాకు మందులు, మాకులు వద్దు. సాదిఖ్ మియాఁ పురిమాయింపు పూర్తి చేద్దాం’

‘రాజా బాబుకోసం చిన్న చిన్న చొక్కాలు. బోపీలు కుట్టాను. అవికూడా దాంతో సంపిస్తాను’ చొక్కాలు, బోపీల మాటతోనే ఆమె ముఖంలో వెలుగులు కనిపించాయి.

పెళ్లి కాగానే పిల్లలు కొల్లలుగా కావాలనుకునే ఆడవాళ్లుంటారు కొందరు. బేగం అ నర్తానికి చెందింది. రొతిసారి ఆమె పెళ్లి కొడుకును చూచింది. పొంగి పోయింది. అబ్బ! పిల్లలు అందంగా ఉంటారు తండ్రిలా-పచ్చగా అనుకుంది. కళ్లుకూడా పెద్దగా ఉంటాయని మురిసిపోయింది. ఆమె అనుకున్నట్లు అవుతే రెండుడబ్బుల పిల్లలను పడేది. కాని ఏమైందో తెలిదు-ఏదోబిడ్డ తరువాత కాన్పు పెట్టిపోయింది.

కోడిపెట్టలా పిల్లలను ఎప్పుడూ తనలో దాచుకునేది. పిల్లలకోసం ఆమె ఎన్ని కష్టాలు పడ్డదో! అన్నింటికంటే ముందు అందమైన, విశాలమైన ఇల్లు కట్టాలనే కోరిక కలిగింది. హామీద్ గారి తల్లి దండ్రులు అద్దె ఇళ్ళలోనే కాలం గడిపారు. హామీద్ గారిని పట్టభద్రుని చేసేవరకే వారిపని తీరి పోయింది. కాని ఇవ్వాలి స్థితిచేరు. బేగం పిల్లలు పెరుగుతున్నారు - పెద్దవారు అవుతున్నారు. ఇప్పుడు బేగంకు మనుమలను మనమరాళ్లను సాదాలనే మక్కువ పట్టుకుంది. కోడళ్లతో పోట్లాడడానికి, అల్లుళ్లతో తిట్టుతినడానికి పెద్ద ఇల్లు కావాలనుకుంది. అందుకుగాను మగని చాటుగా కూడబెట్టసాగింది. నలుగురు కొడుకులను విదేశాలకు పంపడం, ముగ్గురు మంచి అల్లుళ్లను కరీదు చేయడం నవ్వులాటకాదు. భర్త సహపాదించే దానితో బేగం సంతృప్తిచెంది ఉంటే హామీద్ గారు కవిత్వపు పిచ్చిలో సడిపోయేవారు. కాని బార్యతగాదాలతో హామీద్ గారు ప్రమోషన్ల మెట్టెక్కడం కాదు గంతులేసి డహంబీరమీష్నర్ పదవిని అందుకున్నారు. అయినా బేగం పైన, పైనకు ప్రాణాలు విడిచేది. అవును ఆమెను పెద్దఇల్లు కట్టాలనే కోరిక వదలడంలేదు. ఎంతపెద్దఇల్లు? నలుగురు కొడుకులకు వేరేవేరే భాగాలు, ముగ్గురు అల్లుళ్లకు వేరువేరు గదులు-మనవలు ఆడుకోవడానికి పెద్దతోట-పనివాళ్లకు వేరే క్వార్టర్లు!

పెద్దకొడుకు రాషీద్ అందమైనవాడు. చురుకైనవాడు. దేగం మనసులో అనుకునేది-దుర్మార్గుడు ఏదేశంనించి 'లేడీని' తెస్తాడని. అందుం రాషీద్ కోసం తట్టిన బాగం పాశ్చాత్య పద్ధతిలో ఏర్పరచింది. తరవాతవాడు సాజిద్. వాడు ఎప్పుడూ తల్లిని అంటిపెట్టుకుని ఉంటాడు. కాస్సేపు తల్లి లేకుంటే ఎడ్చీ, ఏడ్చీ ప్రాణం మీదికి తెచ్చుకుంటాడు. అందువల్ల సాజిద్ పెళ్లాం పిల్లల్ని తన డగ్గర్నై ఉంచుకోవడానికి నిశ్చయించుకుంది. సాజిద్ కు చదువంటే ప్రాణం. వాడు ప్రొఫెసర్ అవుతాడనుకునేవారు. హామీద్ గారు, అందుకే దేగం వాడి గదిలో ఆనేక ఆల్బామ్స్, పెద్దలు ఏర్పాటు చేసింది. ఇహ వాజిద్ రోగిష్టి. వాడికి చదువుమీద లేదు. అటమీదలేదు. ఏడాది పొడుగూ ఏదో భయంకరం అయిన జబ్బుతో బాధపడుతుంటాడు. ఎప్పుడూ మంచంలోనే దేగంకు దిగులు-వాడెన్న దైనా చదువుతాడా అని తనపిల్లలు "దొరలు" కావాలనే అభిలాష దేగంకు.

అడపిల్లలను గురించి దేగం బాధపడేది. షాఫా, రాజా ఆందంబయిన వాళ్లు. తండ్రి డిప్యూటీ సీనియర్ కాకున్నా. ఎవరో మహారాజులు వాళ్ళను చేసుకుంటారు. కాని హాదియా అంత అందమైందీకాదు-స్వభావమూ మంచిదికాదు రాత్రొందివళ్లు అన్నల్లో పోట్లాడుతుంది. వాళ్ళ ఆటలు చెడగొడుతుంది. ఇదే ఆమె పని. ఇది పరాయణంల్లో ఎలా నెగ్గుతుందని దిగులుపడేది దేగం. తనకొడుకులు పరాయిదేశాల్లో ఉద్యోగాలు చేయరాదనీ, తన కూతుళ్ళను దూరప్రదేశాలకు ఇవ్వరాదని నిశ్చయించుకుంది.

పిల్లల పర్టీస్ తెలివి మీరుతుంది, తల బిరుసుతనం చూపుతూంది. షాఫా తండ్రిని వప్పించి మ్యూజిక్ స్టూల్లో చేరింది, హాదియాకు బొమ్మలు వేయడం సరదా. పిచ్చిదానిలా కాగితాలమీదికి పిట్టలనూ, చెట్లనూ దిండుతుంది సాజిద్, వాజిద్ కలిసి తండ్రి పెంచిన మామిడిచెట్లు, జానుచెట్లు కొట్టింజేశారు. తోటలో టన్నీన్ కోర్టు తయారు చేశారు.

హామీద్ గారు మండిపోయారు. కాని దేగంకు మనసులో సంతోషంగా ఉంది తన బిడ్డల పెంకితనంమీద. "కానివ్వండి వెధవలు - ఇల్లంతా వాళ్ళదేగా"

అన్నది ముసిముసిగా. హామిద్ గారు మాట్లాడేడు. విననకర అందుకున్నాడు విసురుకోవడానికి. వార్తకథంలో భార్యల వశం ఆయ్యే భర్తల వర్గానికి చెందిన వారు హామిద్ గారు..... ముఖ్యంగా పిల్లల తగాదాల విషయంలో వారి అసమర్థత వారికి తెలుసు. భార్యకున్న చాతుర్యమూ వారు గ్రహించారు.

సదారోగి వాహిద్ కు ఏదో మందు పడివచ్చింది టానిక్ సీసామీది బొమ్మలా బలం పెంచుకున్నాడు. స్టూలు క్రికెట్ టీమ్ తో డిల్లీ వెళ్తానని మొండికెత్తాడు. ఆమాట వింటూనే బేగం ప్రాణాలు లేచిపోయాయి. హామిద్ గారూ కాస్త బెదిరారు. అయినా అనుకున్నారు - భయం వదలడమే మంచిదని. “ఇంత భయపడేదానివి యూరోపుకు ఎలా పంపుతావు?” అడిగారు భార్యను. హామిద్ డిల్లీ వెళ్లగానే అందరికీ తెలుసు అయింది. ఒకడు కష్మీర్ వెళ్ళాడు. ఒకడు మద్రాసు వెళ్ళాడు. షాఫా కేరళ వెళ్ళింది.

తొలిసారి హామిద్ ఇంటి బయటకు అడుగుపెట్టినప్పుడు బేగంకు అన్నం నయించలేదు. రాత్రింబవళ్లు ఏడుస్తూ ఉండిపోయింది. వాహిద్ పద్మ పూహం లోకి దూరినట్లు నెత్తిన చేతులు పెట్టుకొని కూర్చుండి పొయింది. వారం తరవాత తిరిగి వచ్చి తల్లి పరిస్థితి చూచి అదిరిపోయాడు హామిద్. ఇహ తాను ఇల్లువదిలి వెళ్ళనని వట్టుపెట్టుకున్నాడు. కాని రాషిద్ డాక్టర్ అయినాడు. యూరోపు వెళ్ళాల్సి వచ్చింది - మూడేళ్ళ ఎరకు. బేగం ఎన్నాళ్ళని ఉపాసాలుంటుంది? ఎంతకని ఏడుస్తుంది? ఇంకా ఆరుగురు మంకువాళ్లున్నారు. పని దొంగలున్నారు! వాళ్ళతో షీఊం విశ్రాంతి దొరికేది కాదు. ఆపిల్లల తల్లికి ఎంత ఓర్పుకావాలి? ఎంతసహనం కావాలి? పిల్లలు పెద్దవాళ్లు అవుతుంటే తల్లిచేసే ప్రతి పనితోనూ ఏదో వంక కనిపిస్తుండేది. ఆడపిల్లలు మరిను. వారికి తల్లిచేసే ప్రతి పని అపహాస్యంగా ఉండేది. బేగం కూతుళ్లు నచ్చిన బట్టలు కట్టాల్సి వచ్చేది, వాళ్ళకు ఇష్టం అయిన సంటలు వండాల్సి వచ్చేది. ఒకనాడు మాజిద్ తండ్రిని గద్దించాడు - అహారం సరిగా తీసుకోవల్సిందని. బేగం గుండెలో వెన్నెల విరిసింది. పిల్లలు ఎంతపెద్ద వాళ్ళైయారు - తల్లి తండ్రులకే బుద్ధి చెప్పుతున్నాడు అనుకుంది.

బేగంకు ఇక్లేలోకం. మరోలోకం ఉందనే ఆలోచనలేదు. షాఫా మామ గారు వచ్చి ఆమెను పాకిస్తాన్ తీసికెళ్లినప్పుడుగాని ఇల్లుకాక మరోలోకం ఉందని బేగంకు తెలిసి రాలేదు. బేగం తనకూతురును అంత దూరం ఇచ్చేది కాదు. కాని రాసి ఉన్నాక ఏంచేయగలరు? షాఫా వెళ్లిపోతే ఏదీ, ఏదీ కళ్ళద్దాలు తెచ్చుకుంది. వెంట్రుకలు ఆమాంతంగా వెండి తీవరయి పోయాయి. మిగతా పిల్లలను వీధిదాటి ఇన్వైనవి నిశ్చయించుకుంది. షాఫాకూడా పాపం చాలా ఏడ్చింది. రోజూ తల్లికో ఉత్తరం రాసింది. ఆమె బిడ్డను కన్నది. తల్లికి తెలియ పరచడం మరిక పోయింది. రాషిద్ కు రేండేళ్లు తల్లి వంటలు గుర్తుకు వచ్చాయి. తండ్రి పదనమూ గుర్తుకు వచ్చింది. ఇహ విసిగిపోయి పెళ్ళిచేసు కున్నాడు. ఇల్లు కూర్చు కున్నాడు.

బేగం అవార్త వింటే గుండెమీద రాయి విసిరి నట్లయింది. హమిద్ గారి క్లెడ్ ప్రెషర్ పెరిగింది. రాషిద్ బాల్యంలో ముద్దుగా ఉండేవాడు. బేగంకు వాడంటే ముద్దు. వాడి అందం చూసి మురిసి పోయేది. నా కొడుకు విదేశాల నుంచి కోడలును తెస్తాడని మురిసి పోయేది. కాని ఇవ్వాలి వాస్తవంగా అది జరిగేప్పటికీ బేగం గుండెదడ పెరిగింది. తన చేతుల్తో కొడుకును పెండ్లి కొడుకును చేయాలని ముచ్చట పడింది. కట్నాన్ని గురించి తగాదా పడాలని తహతహ లాడింది.

అన్నను చూచారు తమ్ములు. వారూ పరాయి దేశాలకు జారుకున్నారు. బేగం చాల భాధపడింది. హాదీయా పెండ్లి ఆవీధివారితోనే కుదిరించింది. అయినా అప్పగింతలప్పుడు గుండెలు అవిసేట్లు ఏడ్చింది. ఏదో తదాస్తు దేవతలంటారే అలాగే జరిగింది. హాదీయా భర్త ఉండీ ఉండీ అమెరికా వెళ్తానని ఎగిరాడు. అంతా హాస్యం అనుకున్నారు. చూస్తూ చూస్తూనే అల్లుడు అమెరికా వెళ్లిపో యాడు. హాదీయా సప్తసముద్రాలు దాటిపోయినట్లు బేగం తల బాదుకొని ఏడ్చింది.

ఆడపిల్లలు అత్తవారి ఇళ్ళలోనే బావుంటారు. మగపిల్లలు ఎంతకాలం తల్లి దండ్రుల సొమ్ము తింటుంటారు? సంపాదించు కోవడానికి వెళ్లిపోతారు.

ఈ విషయాలు అనేక మంది చెప్పారు బేగంకు. అలా వినడంలోనే పడేళ్ల గడిచి పోయాయి.

బేగం పిట్టపిల్లల్ని సాకింది, రెక్కలొచ్చాయి, అవి ఎగిరి పోయాయి. ఎప్పుడో తీరిక ఉన్నప్పుడు వచ్చేవారు. మూడు, నాలుగు రోజులు అలా తొంగి చూచి వెళ్లిపోయేవారు. జీవితం అతి వేగవంతం అయింది. వాళ్ళకూ తీరికలేదు— ముసలి వాళ్ళతో సరదాగా ఉండడానికి! వాళ్ళకు అనేక సమస్యలు, సంపాదనలు, పెద్ద పెద్ద ఉద్యోగాల్లో ఉన్నారు. బాధ్యతలు బరువులు. అంతులేని పనులు. కోడళ్లు చదువుకున్నవాళ్లు, జగదాలమారి అత్తతో ఉండడం నచ్చదు. ఒక సుపుత్రునికి ఆ పాతబడిన ఇల్లు నచ్చేది కాదు. తండ్రి హుక్కా పీలుస్తాడు. ఆపాడువాసన, ఖంగు ఖంగుమని దగ్గడం, కఫం ఊయడం, తీవ్ర స్వభావంగల తల్లి, ఇవన్నీ వారికి నచ్చేవి కావు. అందుకే దూరంగా ఉండాలనుకునేవాళ్లు.

ఆవురు మంటున్న అంతపెద్ద ఇంట్లో ఒక్కతే బేగం బిక్కు, బిక్కుమంటూ గడుపుతూంది. భర్త వంటరి తనం ఆమె గుండెలో ముల్లులా కెలుకుతూంది. పాపం హామిద్ గారు రోగిష్టి. తల వత్తేవారులేరు. బెంపరేచర్ చూచే వాళ్ళులేరు. ఎందరినో బ్రతిమాలాల్సి వచ్చేది.

ఎప్పుడో ఒకసారి ఒక కోడలు తన కొడుకు జన్మదినం గురించి తెలియ పరచేది. అత్తా, మామలనుంచే బహుమతులు ఆశించేది. ఇహ ముసలి వాళ్ళకు వారాల కొద్దిపని, బహుమతులు సిద్ధం చేయడం. వాటిని సేక్ చేయడం.

“రాహిద్ చాలా మంకువాడు. ఒక్కోసారి ఎత్తుకొని నుంచునే ఉండాలని పట్టు పట్టేవాడు. కూర్చుంటే ఏడ్చేవాడు. రోజంతా నుంచునే ఉండాల్సి వచ్చేది”. అంటూ బేగం పాందాన్ తెరచి కూర్చున్నది— గతమంతా ఆమె ముందు ప్రత్యక్షంగా కనిపిస్తోంది. “మాజిద్ ఎంత తుంటరి! గోడలెక్కి ముంగిట్లో దూకేవాడు” అన్నది. హామిద్ గారి కండ్లు చెమ్మగిల్లాయి. మాజిద్

బాల్యం వారిముందు పరుచుకుంది. "మాజిడ్ మూడో పిల్లవాడు అచ్చం మాజిడ్ లాగే ఉంటాడని మాజిడ్ అత్తగారు అంటుంది". బేగం వక్కలు కత్తురిస్తూ గర్వంగా "బొమ్మలో వాడిముక్కు అచ్చం మాజిడ్ ముక్కులాగే ఉంది" అని మురిసి పోయింది. హామిద్ గారికి ఒకపని దొరికింది. పాత పోటోలు వెదుక సాగారు.

‘రాషిద్ కొడుకు రాజకుమారుడిలా ఉన్నాడు. ఏంత ముద్దొస్తున్నాడో!’ బేగంముఖం చేటంత ఆయింది.

‘తల్లి రంగురాదుగదా!’ హామిద్ అనుమానం వ్యక్తపరచాడు.

‘బావుంది వాడు నలాపెందుకు అవుతాడు? నాబిడ్డలు నలాపుకావడానికి వీల్లేదు’ గర్వంగా అన్నది బేగం.

‘నాబిడ్డలు హామిద్ గారి ధ్వనిలో అపహాస్యంఉంది’ మనబిడ్డలే మనకు కానప్పుడు వారి బిడ్డల్లో ఏమిసంబందం?’ అన్నాడు.

ఇంత కటువైన వాస్తవం అర్థం అయినా పిల్లల జ్ఞాపకాలు, వారి ముచ్చట్లుకాక జీవితంలో మిగిలించేమి? కోడళ్ళవద్దింపుల గాయాలు మానిపోతే చాలు కాళ్ళకు రెక్కలు వస్తాయి. మళ్ళి కొడుకుల దగ్గరికి ప్రయాణం. మనుషులతో అడుకోవాల్సినకునే లాలస! అప్పుచేసి రై రెక్కడం. అక్కడ వీరి పధ్యపు ఎంటలు, దగ్గు, టఫం వీటితో కోడలుకు విసుగు రెండోనాడో, మూడోనాడో మళ్ళీ రై రెక్కించడం. ఇదీవరస!

ఇద్దరు ముదుసళ్లు తమతమ మంచాల్లో పడిఉన్నారు. చీకట్లు పరచు కుంటున్నాయి. ఎవరు లేవాలి? దీపం వెలిగించాలి. బయట వీధిలో సాయం కాలపు సంచలనం వినిపిస్తుంది. వంటల వాసన వస్తుంది.

ఇంతలో ‘అజాల్’ ధ్వని వినవచ్చింది. ఇద్దరు నమాజు చేయడానికి లేచారు. బేగం అరుగు అంచున కూర్చోని కాళ్లుముఖం వదుక్కుంటుంది.

రజియా పచ్చింది. బేగం అన్నకూతురు రజియా. ఇప్పుడు బేగం అన్న కుటుంబపు తగాదాలు పరిష్కారం చేయడం పనిగా పట్టుకుంది. రజియా ఎప్పుడూ నవ్వుతూ, తుళ్లుతూ. వచ్చేది. ఇవ్వాల కన్నీటికుండ నెత్తిని వెట్టుకునిదిగింది. కనిపించగానే బేగంను చుట్టేసుకుంది. ఎక్కెక్క వేడింది. తెలసిందేమంటే రజియా భర్త మళ్ళి వెళ్ళివేసుకున్నాడు. ఎంతాతంతే రజియాకు పిల్లలు కలుగ లేదు.

వార్త విన్నది బేగం. ఒక్కసారి గట్టిగా ఊపిరి పీల్చుకుంది - దాంతో ఆమె ఏడుగురు పిల్లలూ మళ్ళి ఆమె పొట్టలోచేరి కిచకిచ మంటున్నట్లు అనిపించింది. బేగం కన్నీరు తుడుచుకుంది రజియాను ఓదార్చసాగింది.

‘ఏం పుట్టింది ముండాకొడుక్కు! నీకంటే అందమైంది దొరుకుతుందా వెధవకు! ఆ గాడిదకు నిన్ను మించి ప్రేమించేది ఏడనే దొరికేది?’ చేతులు ఆర్చుకుంటూ సాపించింది.

కాని ఆయనదిమాత్రం ఏం తప్పు “రజియా వెక్కిళ్లతో నేను గొడ్రాలిని. అల్లా నానొసట ఇలా రాశాడు. వారినని ఏంలాభం? వారికీ పిల్లలు కావాలని ఉంటుంది. ముసలి తనానికి బిడ్డలేగదా ఆశ్రయం” అన్నది.

“గొడ్రాలు” ఈ పదం బేగం గుండెమీద గునపంలా గుచ్చుకుని నర నరాల్లోకి చొచ్చుకుని ఉరికింది.

ఆమె ఆవురుమంటున్న ఇంటిని చూచింది.

దగ్గుతో ఊపిరి సలపక లేచి నీళ్లుతాగుతున్న హమీద్ గారిని చూచింది.

తాను గొడ్రాలే అనిపించింది బేగంకు అమాంతంగా! తన కడుపున ఒక్కడూ పుట్టలేదనుకుంది. ఇంటికి వెలుగునిచ్చే ఒక్కబిడ్డను కనలేదనుకుంది. తన దురదృష్టాన్ని తలచుకుంది. కన్నీరు రాలుస్తూ రజియాను కావలించుకొని బోరుమంది.

‘రజియా బిడ్డా బంగారుబొమ్మా.... ఓపికపట్టు’ అన్నది కాని మనసులో అనుకుంది

“నన్నుచూడు నేను గొడ్రాలికంటే కడహీనం”

బంగారు లేడి

మార్గారన్నీ అంతమైనాయి - ఇవ్వాలి. ఏపీడిలోకి దారిలేదు ఏదైనామూ తెరిచిలేదు. ఇదేమిటి - నేను తోవతప్పానా? ఏబాట? పడేళ్లు వరసగా నడిచివ బాట. ఏమైందినాకు? దారితప్పానా? బాటమరిచానా?

పెళ్ళి. పెళ్ళింటే సీతారాముల వనవాసమా? జీవితాంతం కష్టాలుపడ్డమా? చెరల్లోఉండడమా? ఏం లేదు నాలుగు మంత్రాలు చదివిం తరవాత విని ఇచ్చిన మాట. ఒక సమూహంముందు చేసిన వాగ్దానం. అందుకేనా సీత అన్ని ఇడ్డమం పాలైంది? మరి రాముడు? అతడు పురుషుడు. అతడూ మాటఇచ్చాడు. ప్రమాణం చేశాడు. కానీ సీతను తనదారికి అడ్డమయిన రాయిగా భావించాడు! సీత చుట్టూ మూడుగీతలు గీశాడు. అవి అతని నమ్మకం, ప్రేమ విశ్వాసానికి చిహ్నాలు. ఆ గీతలుగీశాడు. తన ఉద్యమపు బాటన సాగిపోయాడు! ఆమూడు గీతలమధ్య గృహిణి ఆనందానికి పట్టపగ్గాలుండవు. లోకంలోఉన్న సర్వ శక్తులూ ఆమె రక్షణకే అవతరించాయి. అనుకుంటుంది. పెళ్ళింటే అడదానికి పింఛం తగిలించిట్లు అవుతుందీ? ఆమెకుండిన అన్ని కళంకాలూ పవిత్రం అయి నట్లుగా భావిస్తుంది.

మూడుగీతలు కట్టేస్తాయ్యంటే నాకు నవ్వువస్తుంది. సీత బంగారులేడి వెంట పరుగెత్తలేదు. సరే మరెవడైనా గీతలుదూసి ఎచ్చేస్తాడు. దానికో అవసరపు కైమాక్కు! సీతపుసీత, పతిప్రత, పవిత్రస్త్రీ, బాగానేఉంది. బంగారులేడి వెంట ఆమె. మనసు ఉరకులు వేయడం ఏమిటి? అయితే కథచెప్పేవాళ్లు ఇలాంటి అతుకులు వేయాలి. అలాకాకుంటే సీత రాజప్రాసాదాలను వదిలి అడవులెందుకు పడుతుంది. ఇదొక మిషన్, ఒక ఆకర్షణ, వినేవాళ్లకు బావుంటుంది. మార్గాయాసం తెలియదు.

విజయే నాభయాణానికి అంతం ఏప్పుడు?

ఇవ్వాలి - రాత్రి నావెంట పడ్డది. వెన్నాడు తున్నది ఎప్పుడు నన్ను విడుస్తుందిది? వదులుతుందిది? ఇది భయంకరం అయిన చీకటి గుహ. ఎక్కడ ఓని అంతం. ఇది భయంకర గృహ, కీన్లోంచి బయటపడ్డం కష్టం. వగటి వెలుగు వస్తుందా? నేను-నా ఇంటిని-చూడగలనా?

నాఇంటికి వెళ్లేవాట తప్పిపోయింది, రోజూ ఉదయం ఎనిమిందింటికి నాకాళ్లు స్వతసిద్ధంగా స్కూలుపైపు నడిచేవి. అక్కడ చిన్నచిన్న పిల్లలకు సీతిపాలాలు చెప్పేవాన్ని. నావెంట నడిచేవాళ్లు రోజూ ఒకేరకం వాళ్లు-పాత వధకం వారి లారీ- పళ్లు. కూరగాయలు తీసికెళ్ళేటక్క - స్కూలుకువెళ్ళే పసిపాపల గుంపులు-ఆఫీసుకు వెళ్లేవారు-కాలేజీకి వెళ్లే అందమైన మహారాష్ట్ర పడుచు-ఆమె వెంటపడే ఎర్రనికుర్రాడు ఆ అమ్మాయి అడుగుల్లో అడుగుపెట్టి నడుస్తున్నాడు ఆరునెల్లుగా. వీరంతా నాతోటిబాటసారులు, ఈరోడ్డు నాజీవితంలో ఒకభాగం అయిపోయింది.

కాని ఏరీ వారంత ఇవ్వాలి? ఎవరూ నాకుఅండగా నిలువరేం? ఎవరూ నాకు బాటచూపరేం? నాచుట్టూ నల్లని మేఘాలు కమ్ముకుంటున్నాయి. దుమారం లేస్తున్నది. ఎటుచేయి చాచిన మూసిన కవాటాలు తగులుతున్నాయి. దేన్ని పట్టుకోవాలన్నా ఎవరో దాన్ని లాగేస్తున్నారు. నాబాటకున్న గుర్తులన్నీ చెరిగి పోయాయి-చులిగిపోయాయి. నావెంట రోజూవచ్చిన సహయాత్రికులేరీ? ఏటు పోయినారు? విచిత్రంగా మాయం అయినారు.

ఇల్లుచేరుకుని మహారాష్ట్ర అమ్మాయి అబ్బాయిల కథచెప్పాను. మాఇద్దరు పిల్లలకు అదిబోరు కొట్టేది. ఇవ్వాలి నాబిడ్డలు నాకోసం ఎంత నిరీక్షిస్తుంటారో! ఇవ్వాలి వరకు ఎన్నడూ పిల్లలను ఎదిరి రాత్రిళ్లు పేరేచోట పడుకోలేదు. మున్నూనేను తినిపి సైగావి తినదు. ఎన్నిపనులు నాకోసం ఎదిరిచూస్తున్నాయో. నేను ఇంటికి చేరుకోనందుకు ఖ్యాలిద్ కు కలుగుతుంది. అయినా పడుకునేప్పుడు అతనికి నేనులేవి కొరతకనిపిస్తుంది. నేను కాళ్లపత్తకుంటే వారికి నిదరాదు. ఇవ్వాలి ఇల్లునాకుదూరం అయింది-వాటికి విద్రదూరం అవుతుంది! నాఇల్లు నారాజ్యం. అందులో సీతలా రాజ్యం చేశాను. వంటింట్లో నేను వండిన

కూరఉంది. దండెంమీద మురికి బట్టలున్నాయి, టేబుల్ మీద మా పెక్టోఫోటో ఉంది. నేను సాచారణ క్లర్కుభార్యను. అయినా పటంలో ఎంత ఆనందంగా ఉన్నాను. నాకంటే విజయమైనట్టుంది. నేను ఒకరితోనం పుట్టాను. అతడు రెక్కల గుర్రం ఎక్కిన రాజకుమారునిలా వచ్చాను. అతనితోనం నా హృదయం. శరీరం, అందం, ఆనందం, పవిత్రత. ప్రేమ అన్నింటినీ అతనితోనం భద్ర వరచి ఉంచాను. కాని అతడు నాలోని మంచిని మాత్రమే ప్రేమిస్తాడని నాకేం తెలుసు! నన్ను సచ్చిప్రతిమలా భావిస్తాడు. నేనెన్నడూ తప్పుచేయనని అతని నమ్మకం! ఎన్నడూ నేరం చేయనని అతని విశ్వాసం!!

“నీకు ప్రేమతప్ప ఏమీ ఇవ్వలేను” అన్నారు. నేను పూవులా వికసించాను. ఎడలు జలదరించింది. ప్రేమను మించి నాకేమీ అక్కర లేదని అనిపించింది. అది నిజం అయింది, వాస్తవం అయింది, అతడు నావడి తనవిశ్వాసంతో నింపేశాడు. ఇహ నానుండి అన్నీ లాక్కుంటాడు. ఎన్నడన్నా మాట వస్తే “పెళ్లి తరవాత ఆడది చలిందదు. ఎంచేతంటే పెళ్లితరవాత ఆడదానికి కోరికలేమీ మిగలవు” అంటాడు.

“మంచి ధియరీ కనిపెట్టారు” అన్నాన్నేను. నాగుండె మందేది. “పెద్ద కోరిక భర్తను తనవైపు తిప్పుకోవడం ఎందుకు? మన సంగతే ఆలో.....”

“కావచ్చు, కానీ ఆడది పెళ్లి ఒప్పందాన్ని నీతిగా భావిస్తుంది. దాన్ని విలపడం తన కర్తవ్యంగా భావిస్తుంది. సరే మన సంగతే.....”

అది వారు హాస్యానికి అన్నమాటే. కాని నాకు గుండెలో బాకులా గుచ్చుకునేది. అయితే మా ఇద్దరి చుట్టరికం విధివిర్వహణ. అంతే వన్నమాట. అంతకుమించి ఏమీ లేదన్నమాట.

“ఈ విధివిర్వహణ భారంకూడా ఆడదాని మీదే మోపుతారు. మగవాళ్లు వాటిని గురించి పట్టించుకోరు. అన్య స్త్రీల వెంట ఉరుకులు పెడ్తారు. వాళ్ళ వెనుక మెళ్ళకొంది వెళ్లిపోతారు”.

“అది వేరేవిషయం” వారు చాల మెల్లగా అన్నారు. పెళ్ళికి ముందు అమ్మాయిల్లో అపూర్వమైన ఆకర్షణ ఉంటుంది. అది అబ్బాయిలను అటు లాగేస్తుంది. మగవాళ్ళ విధులను మరిపిస్తుంది.

“ఏమండీ, అలా అనకండి. అందరి ఆడవాళ్ళదగ్గర ఒక శక్తి ఉంటుంది. అది మగళ్ళను పిచ్చివాళ్ళను చేసేది” నేను గట్టిగానే అన్నాను.

“మంచిదండీ. వప్పుకుంటాం. మీలోకూడా ఆ మహత్తరం అయిన శక్తి ఉండింది. ఇద్దరు పిల్లలు కలిగారు. ఆ శక్తి చచ్చి పోయింది” హాస్యభోరణి లోనే అన్నారు.

ఇహ అనవసర ప్రసంగానికి జవాబులేమి ఇవ్వను? వారికి నన్ను వెక్కిరించే నెపం దొరికింది.

“నిన్ను చూచి ఎన్ని బాటలు మరచాను” అంటారు నన్ను వెక్కిరించడానికి.

“ఈ గొప్ప బట్టలు బ్రహ్మాండం అయిన సింగరం చూచి పిచ్చివాడు కానిదెవరు?” అంటాన్నేను అతుకుల చీర పొగచూరిన ముఖం చూపి.

ఖాలిడ్ నన్ను రెచ్చగొట్టకుంటే, అంత నమ్మకం అతనిలో వింపుకోకుంటే నేను ఇవాళ్ళ నా ఇల్లు మఠిచే దాన్నికాదు. బాట తప్పేదాన్నికాదు. అది నా ఇల్లు, అక్కడ అన్నీ మరచేదాన్ని. పిల్లల అల్లరి, వారి కోప తాపాలు. అన్నింటిలో మునిగి మాసిన చీరకట్టి స్కూలుకు వెళ్ళాలనే విషయం మరిచేదాన్ని. తెగిన చెప్పు కుట్టించుకోవలసి వచ్చేది

పార్టీ గల్లీ మలుపులో మహారాష్ట్ర అమ్మాయి కోసం ఎర్రని కుర్రాడు పెద్ద పాకెట్టు పట్టుకొని కనిపించి నప్పుడు మాసిన చీర, తెగిన చెప్పు గుర్తుకు వచ్చేవి. ఆ అమ్మాయి వయ్యారం వలికిస్తూ, వెలుగులు చిమ్మిస్తూ, చిరునవ్వుతూ వచ్చేది. అబ్బాయి స్కూటర్ వెనుక కూర్చునేది. వెళ్ళిపోయేది. ఎక్కడికో!

ఈ పిల్లలు నజ్రానాలు అందుకోవడానికి ఎంత చీకటి గుహల్లోకి వెళ్లిపోతారో?

కాని పెళ్లి చేసుకొని అడది ఎంత బెర్రిది అయిపోతుంది! ఖాలిద్ వలె భర్తలందరికీ పెద్ద నమ్మకం-తమ భార్యను ఎవరూ తన్నెత్తి చూడరని, ఇహ ఆమెకు దారి ఏది? పెళ్ళిలోని మంచిదనము కన్నా జీవితాంతం నజ్రానాలు అందుకుంటుంటే! ఆ మహారాష్ట్ర అమ్మాయి ఎంత కరీదైన బట్టలు వేస్తుంది! ఎలాంటి మేకప్ చేస్తుంది!

ఒక్కసారి నాకూ ఇంటికి వెళ్ళకూడదనిపిస్తుంది. సాయంత్రం స్కూల్లోనే ఉండి పాతాను. పిల్లలతో హోంవర్క్ చేయిస్తాను. స్నేహితురాలి ఇంటికి వెళ్తాను. కాసేపు కాలక్షేపం చేస్తాను. వెళ్ళేప్పుడు పూలు కొంటాను. కొప్పులో పెట్టుకుంటాను. ఆ రోజు బాగా షాపింగ్ చేస్తాను. చాలా రాత్రికి ఇంటికి బయలు దేర్తాను. నామనసులో గుబులు చేర్చుంది. వారు నన్ను అడుగుతారు-ఇంతసేపు ఎక్కడికి వెళ్ళావు, అని. పూలు ఎవరు కొనినెట్టారు? కొత్తచెప్పులు ఎలా వచ్చాయి, ఇలాంటి ప్రశ్నలడుగుతారవి గుబులు. గుబులు గుబులుగానే ఇంట్లో అడుగు పెట్టాను. వారు మాట్లాడరు. పేపరుమీంచి చూపు తిప్పరు. పిల్లలు అల్లరి వింటారు. చూపు మళ్ళించ కుండానే అంటారు. “మున్నా అమ్మతో చెప్పు ముందు మాకు చాయ్ చేసి పంపుమని”

“ఇవ్వాలి చాలి ఆలస్యం అయింది” అనేదాన్ని. అప్పుడన్నా నా తలలో పూలు చూస్తారని-వికసించిప ముఖం పరికిస్తారని-ఆతరువాత మండి పడతారని, కాని అదిఏదీ జరగదు. ఎంత నమ్మకం ఇతనికి నామీద! ఈ నమ్మకాన్ని నిలిపి ఉంచడానికి ఎన్ని తంటాలు పడ్డాను! ఎన్ని యత్నాలు చేశాను! ప్రతి నిమిషం నావిశ్వాసంవ్యక్త పరచాను. సర్వదా త్యాగాలకు సిద్ధపడ్డాను!

“ఇవ్వాలి టిఫిన్లో పచ్చి రొట్టెలు పెట్టేశాను. ఇహ నేనంటే నీకేం లక్ష్యం” అంటారొకనాడు.

తెల్లవారి జాగ్రత్తగా టిఫిన్ తయారు చేసేదాన్ని.

ఒక్కోనాడు నా మీద వారికి జాలి కలుగుతుంది.

“ఇవ్వాలి ఇంత పాడుచీర ఎందుకు కట్టుకున్నావు?” అంటారు.

ఇవ్వాలి నేను పాడుచీర కట్టుకున్నానా! వీదోనిన్న మంచి చీర కట్టుకున్నట్లు! ఏమిటీ ఎంత-ఇవ్వాలి వీరి చూపు నామీద పారింది. అలా అనుకునేదాన్ని. అంతే. చిరునవ్వి “ఏమిటీ తేడా? నన్ను చూచేవారెవరున్నారు మంచి బట్టలు కట్టుకోవడానికి” అన్నాను. “నేను మీ పెళ్ళాన్ని. మీరు నన్ను కట్టుకున్నారు. ఒక విధి నిర్వహిస్తున్నారు. మీ ముందు మాసిన చీర కట్టుకోక ఎర్రకుర్రాని బహుమతులు తెద్దానా?” అనానిపించేది.

మగాళ్ళందరికీ మంచి మంచి బహుమతులు కొనడం తెలుసు. కాని పెళ్ళి అయిందంటే చాలు-వీళ్ళ తెలివి మీద బండ పడుతుంది. ఇహ వారికి రంగులు గుర్తుండవు. మంచి బట్టలు తెలియవు. జార్జెట్ ఎలా ఉంటుందో తెలియదు. భార్య ఏదైనా అడుగుతే ప్రాణం మీదికి వస్తుంది. ఆమె భద్రంగా ఉంది అని ఆవిడ ముఖం చూడడం మానేస్తాడు.

ఆ ఎర్రకుర్రాడు - అబ్బి ఎంత చిలిపి, రోడ్డున నడిచే అడవాళ్ళందరినీ పరీక్షగా చూస్తాడు. ఎవరికి ఎలాంటి చీర సరిపోతుందా అన్నట్లుంటాయి అతని చూపులు. అహ ఆ మహారాష్ట్ర అమ్మాయి కోసం ఎన్ని దుకాణాలు గాలిస్తాడో! అందుకే ఆ అమ్మాయి అలా మెరిసిపోతుంటుంది. ఆమె వచ్చిందంటే పరిసరాలు వెలుగులు చిమ్ముతాయి.

ఒకనాడు ఫాలిద్ కు ఆ అమ్మాయి అబ్బాయి కథ వినిపించాను. వారు పార్సీ గల్లి దగ్గర ఎలా కలిసేది, అబ్బాయి ఎంత తపనతో నిరీక్షించేదీ అన్నీ వివరించాను.

ఆందమైన కన్యలంటే అలాగే పడిచస్తారు. బజారున నడిచే ప్రతి అడవాన్ని ఎవడు చూస్తాడు” నిర్లక్ష్యంగా అన్నాడు. నా మనసు మండింది.

“మీరెప్పుడూ ఇంతే, ఆ అమ్మాయి అందంగా ఉందా? దానిదొంద నా కంటే ఛాయ తక్కువ. ఇప్పటికీ ఎన్ని పెళ్లళ్లు చేసుకుందో? ఎందరు పిల్లలున్నారో? ఎవరికెదురు? మంట బట్టి అన్నమాటలివి.

“ఊరుకో, ఏమిటిమాటలు, ఆ కుర్రాడు వెధవ అనుకున్నావా పెళ్లాయి, పిల్లలున్న ఆడ వాళ్ళకు ఏయ్యదోచి పెట్టడానికి” అంటూ గడ్డం చేసుకో సాగాడు.

ఆ రోజు అతడు అలా అనకుంటే ఈ రోజు నేను ఇల్లు ఎందుకు మరిచే దాన్ని? నాపిల్లలు నాకోసం ఎదిరి చూడరా?

మగాళ్ల మాటలన్నీ ఇలాగే ఉంటాయి, ఈ విషయమే ఆలోచించండి. నలుపు మనసుగల ఎర్ర కుర్రాడు పెద్ద ఫాకెట్ పట్టుకొని నుంచున్నాడు. పాపం చిరాకు పడుతున్నాడు. ఆ అమ్మాయి రాలేదు.

నాచూపులు ఆ ఫాకెట్ను వెదుకు తున్నాయి-ఎలాంటి చీర ఉండవచ్చు అందులో? ఆ దుర్మార్గుడు ఏమనుకున్నాడో నాచేయి పట్టుకున్నాడు - స్కూటర్ మీద కూర్చోపెట్టుకున్నాడు. నాభర్త ఫాలిడ్ అనీ, నాకు ఇద్దరు బిడ్డలున్నారనీ లక్షదెదిరించాను. అతడు విననేలేదు. చెవులు లేనట్లు ఊరుకున్నాడు.

సాయంత్రం బస్టాండు దగ్గర నుంచున్నాను. చేతిలో పాకెట్ ఉంది. అది మణుగుల బరువు ఉన్నట్టనిపిస్తోంది. ఆ బరువుకు నడుం వంగిపోతుంది. వెంటనే ఈ పాకెట్ ఫాలిడ్ ముఖాన కొట్టాలనుకున్నాను. “నువ్వు నన్ను ఇద్దరు బిడ్డల తల్లిని చేసి నా చుట్టూ బర కట్టావుగా ....” అందామను తున్నాను.

వచ్చే బస్సుల సంబర్ధన్నీ చూచాను. నన్ను ఇంటికి చేర్చే బస్సు నలభరు కనిపించలేదు. ఏమిటి-ఈ బస్సులన్నీ కొత్త కొత్తగా కనిపిస్తాయి. నాతో ఏమీ సంబంధం లేనట్లే అందరినీ ఎక్కించుకొని వెళ్ళిపోతాయి!

ఏది ఆ గొండి? ఏది ఆ వీధి? నేనూ, నాపిల్లలు ఉండిన ఇల్లేది? నా వాళ్లు అనుకున్న వాళ్ళంతా ఏరి? ఎక్కడ దాగారు? ఎటు మాయం అయినారు? ఏడి నాఖాలిద్? ఎక్కడికి వెళ్ళాడు? ఎంతదూరం వెళ్ళాడు. నాగెలుపు గుర్తు అతని ముఖాన కొట్టాలను కున్నాను. ఇవ్వాల ఇహ పేడర్ చదువుతూ కూర్చోలేడు. అతన్ని హెచ్చరిస్తారు. నన్ను కాపాడు కొమ్మంటాను. అతని చూపుల కాపలా తొలగించ వద్దంటాను. నా కాళ్ళకు సంకెళ్లు వేయమంటాను. అలా అయితే పడుతూ, లేస్తూ, బస్సుల్లో ఎక్కుతూ, కార్లు స్కూటర్లనుండి తప్పుకుంటూ, వేలపురుషుని విరుపు చూపులను తిప్పి కొడుతూ, సాయంత్రం ఇల్లుచేరు కుంటాను.

ఇంటికి రాగానే నాకు పెద్దతృప్తి - ఎందుకు? నా ఖాలిద్ నామీద ఎగురు తాడు. తిత్తాడు. గద్దిస్తాడు, ఆ గద్దింపులు, తిట్లు, కటువైన మాటలు నాజీవితంలో కలిసి సోతాయి. విషానికి సహితం మనిషి అలవడ్తాడు. అలా ఖాలిద్ తో చీవాట్లు తినాలని నా తహ తహ.

ఎంతో ప్రయత్నించాను - నా అడుగులు మరోఇంటికి దారి తీస్తాయి. తలుపు తట్టాలను కుంటాను. లోన అంతా నిద్రించారేమో - ఎవరూ ఎదిరి చూడడం లేదేమో!

నా అడుగుల సవ్వడి విన్నాడు. ఒక పిల్లవాడు లేచి కూర్చున్నాడు. షణంలో ఒక పురుషకంఠం వివిపించింది - “మున్నా! తలుపు తీయవద్దు. ఆమె మీ అమ్మ కాదు. మీ అమ్మ వంటరిగా - ఇంతరాత్రిదాకా - వీధుల్లో తిరగడు. ఆది విసురు కావచ్చు. వెళ్ళిపోతుంది”

నేను వాయు తరంగంలా వెనక్కు తిరుగుతాను. నా ఇంటికోసం వెదుకు తాను. నా చుట్టూ మూడుగీతలు గీసిన రామునికి నా చుట్టూ బంగారు లేళ్లు ఉన్నాయని తెలుసు. ఇహ నేను ఒకానొక రావణుడు పన్నిన వలను చూచి ఉబలాట పడ్తాను.

కిషన్! ఓ కిషన్!

కిషన్! ఓకిషన్!! వింటున్నావా?

నెత్తిన తట్టడంది, నిచ్చెనమీద నుంచున్నాను. బరువు అవుతుంది. మెడ పంగిపోతుంది. రా త్వరగా-అందుకోతట్ట. ఎంతసేపైంది నేను నుంచానీ? చూడనైనా చూడవూడదా! అబ్బోనువ్వెందుకు అందుకుంటావు? మొనగానివి! మేమీవి!! మేమీననేగా-ఆడ కూలిలతో ఆ నవ్వులు-ఆ సరసాలు!

నీజం ఈ మగాళ్ళది వింతజాతి. నా విషయంకాదు వదిలేయి నేనెంత. ముందను, పేళ్ళను. వారంనుంచి ఏతోతుకొడుకూ రాలేదు. నా దగ్గరికి. అందుకే కూలికి ఎచ్చాను. ఏమన్నావు నేను కూలిచేయడానికి రాలేదా, నీపెంట ఎడడానికి ఎచ్చానా? సరే అంతే అనుకో. ఏం? నేను నిన్ను దూరంనుంచి కూడా చూడగూడదా? నీదగ్గర నుంచుంటే బాగనిపించడం లేదా?

కిషన్! ఓకిషన్! నువ్వెందుకు వింటావులే. నువ్వు ఎదుటవుంటే ఎన్ని సార్లు నీ నామం జపిస్తాను! ఏమంటావు నువ్వలేనప్పుడా? అవును. అప్పుడు విన్నెందుకు గుర్తు చేసుకోవాలి! నువ్వేమన్నా గుర్తుచేసుకుంటావా నన్ను? నీవు పట్టి అబద్ధాలకోరువు పిరికి పండవు. నిన్ను ఎందుకు జ్ఞాపకం చేసుకోవాలి నేను? అవును, వీధి పిరికిగుండె. ఆ విషయం నాకు నీ చిన్నతనం నుంచి తెలుసు. నిన్ను వీపుమీద కూర్చోపెట్టుకోవాలనుకునేదాన్ని. నీకుగుర్రాన్ని కావాలనుకునేదాన్ని. అప్పుడూ భయపడేవాడివి. నిన్నుపట్టుకుని ఈదటంనేర్చాను. అప్పుడూ నన్ను ఎదిలించుకుని పారిపోయేవాడివి. ఎప్పుడూ నీవు నాచేతికిచిక్కిలేదు. నాపాడు చేతులనుంచి తప్పుకోవాలనుకునేవాడివేమో!

అవును. నీకులం గొప్పది. మేం హరిజనులం. భగవంతుడే నిన్ను ఉన్నతుణ్ణి చేశాడు. నన్ను అడుక్కనెట్టాడు పాతాళంలోకి తోసేశాడు అందుకే నా చేతులు నిన్ను ఎన్నడూ అంటుకోవు.

ఇహ ఇప్పుడంటావా? సీకోపెళ్లాం ఉంది. ఆమెకు జడుస్తావు. భయ పడాల్సిందే-ఎందుకు పడవు-ఎంతై నాపెళ్లాంకదా! నువ్వు గౌరవం కలవాడివి. మర్యాదస్తుడవు. నీకు హౌదాఉంది, భార్యఉంది, బిడ్డలున్నారు. ఇల్లుంది సంసారం ఉంది. నువ్వుజంకాల్సిందే. వెరవపలసిందే నువ్వేంనాలాంటివాడివా? నాదగ్గరేముంది డబ్బుందా? గౌరవం ఉందా? మర్యాదఉందా? మొగుడున్నాడా? పిల్లలున్నారా?

కిషన్! ఓకిషన్!! కాస్తపైనున్న కూలీతో చెప్ప-నాతట్టఅందుకొమ్మవి, ఇంజనీరు చూస్తున్నాడు-నువ్వునేను మాట్లాడుకోవడం. చూడు ఎలా గుడ్లప్ప కించి చూస్తున్నాడో! మనం వలపుమాటలు మాట్లాడుకుంటున్నాం అనుకుంటు నట్లున్నాడు. ఇవి వలపు పలుకులా? వలపుమాటలు ఇలాగే ఉంటాయా, అయినా నేను ముండను వేశ్యను. నన్నెందుకు ప్రేమిస్తావు-కిషన్ నువ్వు!

అబద్ధం-అంతఅబద్ధం-నన్నెవ్వరూ ప్రేమించరు. అమ్మప్రేమించదు నాన్నప్రేమించదు అన్నదమ్ములు ప్రేమించరు. అక్కచెల్లెళ్లు ప్రేమించరు. ప్రేమించరు ఎందుకు ప్రేమిస్తారు? ద్వేషిస్తారు. అంతాద్వేషిస్తారు నన్ను. ఎందుకుద్వేషించరు? బంగారంలాంటి బతుకు పాడుచేసుకున్నాను. గుంతలో పడిపోయాను. నరకానికి వెళ్ళిపోయాను. కిషన్! ఇప్పుడు అలోచిస్తాను- నాకూ ఒక ఇల్లుంటే .... చిన్నచిన్న పాపలుంటే ....కోపిష్టి భర్తఉంటే ....? నాభర్తనన్ను రాత్రింబగళ్ళు తలబద్దలు కొట్టేవాడు. అప్పుడు....నేను....నడి వీధిలో తలెత్తుకుని తిరగగలిగేదాన్ని. ఎలా? నీభార్యవలె. అప్పుడు నాభర్తను మరోఅడది-నన్నెత్తిచూస్తే ....ఓదార్చేదాన్ని. దాని కళ్ళుపీకేసేదాన్ని. నాభర్త అణువుఅణువునా అధికారం స్థిరపరచుకునేదాన్ని. అతనిఆత్మలో, హృదయంలో, మనసులో నిండిపోయేదాన్ని, అక్కడే కూర్చునేదాన్ని. కదిలేదాన్ని కాదు. నేను అలా చేయలేదు. కాదు నోచుకోలేదు. ఒకపూవు. తనవారితో బంధం తెంచుకుంది. గాలికి కొట్టుకుపోయే ఒక తిరుగుబోతుతో బంధం కల్పించు కుంది. ఆ గాలిగానీ వెంటపరిగెత్తీ, పరిగెత్తీ ఆలసిపోయాను-వగరుస్తున్నాను.

కిషన్: నీవే నామనసు గుర్తించేవాడివి అనిపిస్తుంది. ఒకసారి నాకోసం మిఠాయి తెచ్చావు. ఒకసారి సారాయిసీస తెచ్చావు. ఇంకా ఏం తెచ్చావో గుర్తుందా, మరిచి పోయావా? నిజంగా మరిచిపోయావా? మరిచే ఉంటావు. కాని కిషన్ నేనెలా మరుస్తాను? మరువను మరువలేను. ఏం? జ్ఞాపకం పెట్టుకుంటే నీమళ్ళే పోయింది! ఏమిటి ఏడుస్తున్నావా? ఇహ పనిచేస్తాను. చకచకా పని చేస్తాను. నన్నేం చేయమంటావు చెప్పు. కిందఉన్న కూలీలు అట్లాఉన్నారు. మెల్లగా అందిస్తున్నారు తట్టలు. నేను నిచ్చెనమీద ఉన్నాను మధ్యన ఉన్నాను. కిందాలేను. పైనాలేను. నాకెప్పుడూ ఇలాంటి చోటే దొరుకుతుంది. ఎక్కడికి పోయినా అంతే! ఈ అడకూలీలు నంగనాచులు. ఇంటికిపోయి మొగునితో కాళ్ళ పత్తించుకోవాలి. అప్పుడు గాని పీళ్ళ అలసట దూరం కాదు. నాకు ఎన్నడూ అలసటలేదు-అలిపిరిలేదు. రాత్రింబవళ్ళు పీళ్ళకంటే నాలుగింతలు వష్టంచేస్తాను ఇలాంటి పిడుగులు వానలా కురుస్తాయి నామీద!!!

కిషన్: ఓకిషన్! నిజంగా చెప్ప-గుర్తులేదనీకు - నాకోసం ఏం తెచ్చావో? ఒక్కసారి చెప్ప, సీనోటితోచెప్ప. మళ్ళీ అడుగను. గుర్తులేదంటావు. సరే. అఎండిస పూలదండ నీకు తిరిగి ఇచ్చేస్తాను. నీభార్యకు ఇచ్చేయి. ఒకనాడు నీవు దండతెచ్చావు. నామెళ్ళోవేళావు. 'నిన్నేవెళ్ళిచేసుకుంటా. నన్నావు. ఆదండ మెళ్ళోవేసుకుంటే నా గుండెలోని మొగ్గలన్న విచ్చుకుంటాయి. నిజంగా పెళ్ళికూతురును ఆయినాననుకుంటాను. సందడి-సంబరం-వాద్యగాళ్ళు వస్తారు. నన్ను తీసుకుపోతారు అనుకుంటాను కాని ఆ రాత్రి నా కొనం మరో గ్రాహకుడు వస్తాడు. పూలదండ మెళ్ళోంచి తీస్తాను. దాచి పెడతాను. ఎన్నడూ నా గ్రాహకుల ముందు ఆ తండ వేసుకోలేదు. ఏమంటావు? నీవు నా గ్రాహకునివా? మత్తులో వచ్చావా మైకంలో ఏమేమో అన్నావా? కాదు-కిషన్-కాదు. నేనెన్నడూ నిన్ను గ్రాహకుడు అనుకోలేదు.

కిషన్! ఓ కిషన్!! జ్ఞాపకం వచ్చిందా? మనం ఇరుగు పొరుగు వాళ్ళం. చిన్నతనం నుంచీ ఎరిగిన వాళ్ళం. మన ఇళ్ళమధ్య గోడలు ఉండేవి. ఒకటి

ఇటుకది రాతిది, రెండవది మన కులాలది, ఇంకొకటి అంతస్తుల అంతరాలది. మరొకటి నా దురదృష్టపుది. అందుకే నా కేకలు నీకు వినరాలేదు.

కిషన్! ఓ కిషన్! ఆవును నేను ఏక్కువే మాట్లాడుతున్నాను. అయినా నీవు వినవు కదా? ఎమంటావు- ఈ అడకూలీలకు నేనంటేమంటా? నా రూపం అంటేమంటా? నా దర్పం అంటేమంటా? మండుకోనీ! ఉడుక్కోనీ! నేనంటే ఉడుక్కునేవాళ్ళూ ఉండాలిగా! వాళ్ళ పాపం పిచ్చివాళ్ళు. వాళ్ళ మొగళ్ళను మురిపిస్తూ ననుకుంటారు. వాళ్ళ ఆనందాన్ని దోచుకుంటానను కుంటారు. అయినా వాళ్ళకు గర్వమే. ఎం చేస్తుందీ ముండ అనుకుంటారు. నవ్వు కుంటారు- సరిగ్గా నీ భార్యలా.

నీ భార్య ఒకసారి నాతో అన్నది. నాతో అన్నదా? కాదు. నేనొకసారి పీఠిలో నుంచున్నాను. నీభార్య వెళ్తుంది-చెల్లెలుతో నన్ను చూచింది. బిగుసుకు పోయింది. ఆక్కడే విలిచింది. "నాభర్త సందుగొందులు తిరుగుతాడు! డబ్బుంటే అన్నీ కొనుక్కుంటాడు. అన్నికోర్కెలూ తీర్చుకుంటాడు. అయినా డస్సి పోయినపుడు ఇంటికే వస్తాడు- ఏ మంటావు-ఎంతయినా భర్తకదా!" అన్నది చెల్లెలితో. ఆమె అలా అన్నదీ అంటే నీకు నేనుకాక ఇంకా భోగం ముండలు ఉన్నట్లేగా! వాళ్ళ దగ్గరికి నీవు పోతున్నట్లేగా!

కిషన్! ఓ కిషన్! ఏండుకలా అదురు కుంటావు- 'పెళ్ళాం, అనగానే, మొనగానివరే-పెళ్ళాన్ని కొద్దావా! ఆవును ఆమె నీ వస్తువు. ఆమెమీద నీకు అన్ని అధికారాలూ ఉన్నాయి. ఆవును. పాపం, ఆమె నీ భార్య! ముండను కొట్టు నీతో ఉంటుందేమోచూడు!

ఆవును నేను అడ్డదిడ్డంగా మాట్లాడుతున్నాను. నా బుర్ర అలాంటిది. అదే అడ్డదిడ్డం అయింది. కాకుంటే ఇక్కడనుంచి ఎందుకు మొత్తకుంటాను?

కిషన్! ఓకిషన్! ఓ ఓ కిషన్! నీకు చెవుడుకాదు. నేనిలాగే మొత్తు కుంటుంటాను. నిన్ను పిలుస్తుంటే నాకేదో ఆనందగ కలుగుతుంది .... ఆనందం

.... ఆనందం ఆరే! ఎందుకా ఇంజనీరు అలా నవ్వుతున్నాడు. నా మాటలు వినేనా? బావుంది మాట్లాడుకోకుండా పని ఎలా సాగుతుంది? ఇంత బరువు ఎలా మోయగలం? నువ్వేం భయపడకు అఇంజనీరునుకూడా తృప్తి పరచగలను విన్నావా? నాకు ఆందరినీ సంతృప్తులను చేయడం చాతనవును. ఈ మగాళ్లు న్నాకు చూచావా కుక్కలు. ఎంగిల ఎముకకోసం ఉప్పిళ్ళూర్తారు! అవును నేనూ కుక్కనే ఆడకుక్కను. కాకుంటే ప్రతి మగాడి కాళ్ళమీదపడి చోటు అడుగుదునా?

కిషన్: నువ్వన్నది విజయం-నాకు ప్రేమించడం దాదు. ప్రేమ పచ్చి దారం లాంటిది, దాంతో మనసును ఎవడు కట్టిపెట్టగలడు? కాస్త దెబ్బతగుతే దారం తెగుతుంది. మనసు చెల్లాచెదరు అవుతుంది. దానికంటే దుఃఖిష్ట దారం గట్టిది. ఎంత తెంచినా తెగదు.

అలాగా! విజయం నేను చెప్పేది వినాలనిఉందా? వినగలవా?

నేనూ ప్రేమించాను! నేను ఒక మగాణ్ణి వలచాను. ఆతను నవ్వుతే నవ్వాను ఎదుస్తే ఏడ్చాను. వాడు చిన్నప్పట్టుంచీ నా కనుపాపల్లో కాపురం పెట్టాడు. ఇంకా చిన్నదాన్నే. ఆటలాడే వయసు. అప్పుడే ఆపద నెత్తిన వేసు కున్నాను. కన్నయ్యలా ఆతడు నన్ను వదలేదు. కలలోనూ, ఇలలోనూ నావెంట ఉండేవాడు. వెంటాడేవాడు. విడిచేవాడుకాదు. ఏమన్నావు? నువ్వెప్పుడు చూడేదా అతణ్ణి? కిషన్! నువ్వేం చూశావు? ఏమీ చూడలే. నా దగ్గరికి వస్తేనా వాడు- నువ్వు చూడ్డానికి! నేను దూరంగా చూచేదాన్ని. అలా చూచి జీవించాను మౌనంగా చూసేదాన్ని.

కిషన్: ఓకిషన్! ఇప్పుడైనా వింటున్నావా? లేక ఈ కూలిదాన్ని కళ్ల పుగించి చూస్తున్నావా?

అప్పుడు నా పెళ్లిని గురించిన ప్రస్తావన వచ్చింది. ఒక్కతండ్రి సంపాదన- నలుగురం తినేవాళ్లం. ఈ దరిద్రం నా తండ్రిని ఆశలమారిని

చేసింది. నన్ను పెళ్లాడేవాని నుంచి పాతికరూ పాయలకు ఆశపడ్డాడు మానాన్న. ఆ ఆశతో నన్ను పదారేండ్లు ఉంచేశాడు. ఏమంటావు? నా విషయంలో నీకు అన్నీ తెలుసుననా? ఏంతెలుసునీకు నువ్వనేదేమంటే నేను తిరుగుబోతును అయినానని-అందుకే నన్నెవడూ పెళ్లాడలేదని. అంతేగా నీకు తెలిసింది. కిషన్ నేను తిరుగుబోతును ఎందుకు అయినాను?

ఒక్క పురుషునికోసం లోకంలోని మగాళ్లందరినీ పరులనుకున్నాను, తరవాత అందరినీ నా మొగుళ్లుగా గుర్తించాను. ఎందుకలా చేశాను. నేను ఒకని భార్యను కావాలనుకున్నాను. అతడు నాకు అతిదూరంలో ఉన్నాడు. అందడు. అతనితో తిరగల్సినదాన్ని. అతని కొంగుకు నాకొంగు ముడిపడాల్సింది.

కిషన్! ఓకిషన్! నీకీమాటలు నచ్చవు. ఎందుకు? నా కథలన్నీ తెలుసు ననుకుంటావు!

అందుకే ఇదంతా నీకు వినిపిస్తున్నాను. ఇంత దురాన ఉండి అతని కోసం నేను ఎంత తపిస్తున్నానో నీకేంతెలుసు? మరి ఆతడెలాంటివాడు, లక్ష పాట్లు బడ్డాను. కనీసం నావైపు కన్నెత్తి చూడడు. నా కేకలు చెవిని పెట్టడు. అతని పెళ్లయింది. నేను వేశ్యను అయినాను. ఎందుకలా అయినాను? అంటావు నువ్వు. ఏంచేయను? నా అగ్గిలో నేను ఎంతకాలం కాలను? అతని విరహబాధ ఎంతకాలం సహించను? వేశ్యనై అతని ముందుకు వెళ్ళాను! ఏంచేయను? వేశ్యగానే అతనిముందుకు పోగలను అతడు నావెల చేతితో పెట్టాడు. అది అమూల్య సమయం. అది నీకు తెలియదు. అతడు నావెంట ఉన్నాడు ఆరాత్రిని లోకంలోని ధనరాసులన్నీ వెలకట్టలేదు. కిషన్! నీకు ఎన్నటికీ అర్థంకాదు. అతడు నాగ్రాహకుడు. అయినాడు. జన్మజన్మలకు అతని పత్నినై నాను నేను. అతని కోసంపుట్టాను, అతనికోసం చస్తాను. అలాంటి ఆడదాన్నినేను. అతడు సామూహిక గుడిసెలో అడుగుపెట్టాడు. అతని అడుగులకాంతి సర్వదా విరజిమ్ముతుంటుంది. అతడేమనుకొని ఉంటాడు? ఇది కొత్తగా వృత్తి సాగించింది. అందుకే

ఇన్ని మర్యాదలు చేస్తున్నదని. కాని అతనికేం తెలుసు. ఆ రాత్రంతా భగవంతుణ్ణి నేను ఎన్ని వరాలుకోరానో. ఉదయం కావద్దని. అతడు నాకు కొత్తవారై అతని భార్యవద్దకు వెళ్ళేరోజు రారాదు. ఇహనేను అతనికోసం నిరీక్షిస్తూ అందరు పురుషులకోసం కవాటాలు తెరుస్తాను.

కిషన్! ఇవ్వాలమాత్రం నామాది విన్నావా?

వెళ్ళి పోయావు.

అపరిచితులు

మతిమరుపు ఎక్కువ. ఇలా చూసిన మనుషుల్ను అలా మరిచి పోతుంది.

ఏమిటీ మతిమరుపు? అన్నలు అక్కల ముఖాలు కూడా మరిచిపోయింది తాను. నమ్మోకు ఇదోవిచారం. ఒకబావ. వాళ్ళే ఎక్కడయినా కలిశారను-తాను గుర్తుపట్టగలదా? మీ పెద్దన్న చాయ నలుపా? ఎరుపా? అంటే ఏమిటి చెప్పడం. అందుకే ఆమె పుట్టింటికి వెళ్ళడం మానేసింది. అది రజాకు చాల సంతోషం? తన విరహం భరించలేదని తన భార్య, పుట్టింటి వారు ముక్కుమీద పేలుపేసు కుంటారు - ఏమిటమ్మా ఇంతప్రేమలు - విచిత్రం - నమ్మో పుట్టింటినే మరిచి పోయింది అనుకుంటారు. తనతల్లిని కూడా గుర్తించని దశ వస్తుందని నమ్మోకు భయం.

అందును గురించి ఆలోచిస్తూ. ఆలోచిస్తూ ఆమె పాలిపోయింది. జబ్బున పడిన దానిలా కనిపిస్తోంది.

ఎంత వింతగా ఉంటుందో ఆలోచించండి-ఎప్పుడూ మీ వెంట ఉండే వాళ్ళనే మీరు గుర్తించలేరు.

మనిషిని ముఖాన్ని బట్టేగా గుర్తించడం. గుండె సంగతి గుర్తించిన వాడులేడు. ఆ విషయం ఎక్స్‌రేకూ తెలియదు. కార్డియోగ్రాఫి వింత యంత్రం అది గుండెలు కొలుస్తుందట. నమ్మోచాల సార్లు అనుకుంది-తన గుండెను కొలి పించాలని. తనకు ఏదో పెద్దజబ్బు రావాలి. భర్తతో చెప్పికార్డియోగ్రాఫి తీయించుకోవాలి. ఎందుకింతా అదుర్దా అంటే కంటికి ఎవరూ గుర్తుండడం లేదు. గుండె కూడా కన్నులా అయిందేమోనని ఆమె భయం! ఆమె కార్డియోగ్రాఫిను గురించి విన్నది. అది సినిమా తెరలా ఉంటుందని, దానిమీద గుండెలో దాగి నవి గీతలుగా వస్తాయని! ఎవరికి తెలుసు తన గుండెలో ఎంత రహస్యం ఉందో? అది కాస్తా భర్తకు కనిపిస్తే! ! !

అల్లాకే తెలియాలి ఈ బబ్బు ఎప్పుడు? ఎలా మొదలయిందో?

పెళ్ళికి ముందు ఆమె అందరినీ చప్పున గుర్తించ గలిగేది. స్కూల్లో చదివేప్పుడు తనతోటివాళ్ళు కనిపిస్తే చప్పున అటు పరుగెత్తేది. వాళ్ళను కలుసు కునేది. ముచ్చట్లు పెట్టేది పొరుగుంటి పిన్ని ఇంటికి వస్తే ఆమె పేరుచెప్పి సలాం చేసేది. ఆమెకు అయిదుగురు అన్నలు. అందరూ ఒక్కలాగే ఉంటారు. వాళ్ళ భార్యలు కూడా అప్పుడప్పుడు పొరపడేవారు. నిమ్మో ఎప్పుడూ పొర పడలేదు. అందరూ ఆమెకు బాగాగుర్తు. పెద్దప్పి సంతానం అంతా ఒక్కలాగే ఉంటారు. అక్కకే కష్టం వాళ్ళను గుర్తించడం. నిమ్మో పేరుపేరు వరసన గుర్తుంచుకునేది.

ఏమైందో తెలీదు. అమాంతంగా జరిగి పోయింది. మెదడులో మనుషు లను గుర్తుపట్టే భాగం చెడిపోయింది. రోగం వెళవడి. విచిత్రం అయింది. ఎవరితో చెప్పుకున్నా అపహాస్యం చేస్తారు. హేళన చేస్తారు.

ఒక్కోసారి రాజా డ్రాయింగ్ రూంలోంచి కేర పెత్తాడు “నమ్మో! ఇలారా! చూడు. ఎవరు వచ్చారో”? అని.

నమ్మో మీద పిడుగులు కురిసినట్లవుతుంది.

“అతడు” మళ్ళీ రాలేదు కదా! నేడు అతనినోట మళ్ళీ ఏమాట వచ్చునో? పెళ్ళికిముందు రాజాను వదల్లేదు కట్నీ. పెండ్లయింది. ఇప్పుడూ వదలదా? కట్నీవచ్చిందేమో!

నడిచేప్పుడు కాళ్ళు బరువవుతాయి, నెమ్మదిగా. జాగ్రత్తగా గదిలో అడుగు పెడుతుంది. ఆమెముందు ఒక కొత్తఅడది కనిపిస్తుంది. ఆమె వడకిపోతుంది. ఎవరామె? ఎలా గుర్తు తెచ్చుకోవడం? భయంతో గడగడలాడుతుంది. చమటలు పడ్తాయి. ముఖంలో రక్తం చిప్పిలు తున్నట్లు కనిపిస్తుంది.

“హామ్! గుండె అంత బలహీనం అవుతే ఎలా? సంతోషం కూడా భరించ లేకుంటే కష్టమే, వచ్చిన ఆమె నవుతూ అంటుంది. నమ్మో భయంతో

వణికి పోతుంది. ఎవరీమే? తాహర్ చెల్లెలా? ముమాని బేగం కాదుకదా! కాదు తన చిన్న ఆడ పడుచు. ఈమెను ఏమనాలి? సల్మా ఆనాలా? ఏమో ఏదీ తెలిసేది కాదు. విలవిలలాడుతుంది. వచ్చినామెను కొగలించు కొంటుంది. బోరున ఏడ్చేస్తుంది.

“ఏడవకమ్మా ఏడవకు. మూడునెలల పిల్లవాడికే ఇంత ఏడుస్తే ఎట్లా? జబ్బున పడ్తావు. చూస్తుండు అల్లా నీకు ఎందరు పిల్లల విస్తాడో-లెక్క పెట్టలేవు” వచ్చినామె ఓదార్పు.

ఆందరూ నవ్వుతారు. నమ్మో భయపడుతుంది. తనపిల్లలను కూడా మరచిపోతానేమోనని భయం. వారి ముఖాలుకూడా మరచిపోతానా? యాఅల్లా! ఇన్నిరూపాలు ఇలా ఒకేరకంగా ఎందుకుచేశావు? ఒక్కొక్కరిని వేరువేరుగా గుర్తుంచుకోవాలంటే అంతా కలగాపులగం అవుతుంది.

పెద్దక్క చిన్నక్క ఒకలాగేఉంటారు. పెద్దతేడా కవిపించదు. పెద్దక్క ఛాయ కొంత మెరుగు. అయితే చిన్నక్కకంటే లావు. పెద్దక్క బరువు మణుగులుంటుంది. అయినా నమ్మో ఇద్దరిని వేరువేరుగా గుర్తుంచుకోలేక పోతున్నది. ఆమెకు గుర్తున్నదల్లా పెద్దక్క గుండెగాయలు మాన్పగలదు. చీస్నొక్క ఎన్నటికి మానసి గాయాలు చేయగలదు. అక్కలను వారి మాటలను బట్టి గుర్తించగలదు. చేతలనుబట్టి గుర్తించగలదు. రూపాన్నిబట్టికాదు. ఒక్కోసారి చిన్నక్క ముక్కు పెద్దక్క ముఖానికి వచ్చేస్తుంది. పెద్దక్క కళ్లు చిన్నక్కకు వచ్చేస్తాయి. అప్పుడు భయపడిపోతుంది కళ్లు పెద్దక్కలా ఉన్నాయి. ఈమెను చిన్నక్క ఆనాలా? పెద్దక్క ఆనాలా?

ఆందరూ ఇన్నిరూపాలను వేరువేరుగా ఎలా గుర్తుంచుకుంటారో ఆ అల్లాకే తెలియాలి. ఇంతచిన్న మెదడులో అంతస్థలం ఎక్కడుంది? లైబ్రరీలో వలె ముఖాలన్నింటినీ భద్రపరచే ఏర్పాటు ఎలా సాధ్యమబ్బా!

తన మెదడు ఇంత చిన్నదని - ఇంత బలహీనం అయిందని రజాకు తెలిస్తే, అత్తవారి ఇల్లుసొంతం అంటుకుంటుంది. ఆడపడచులు మొదలే

తానంటే బొమలు ముడిపెడ్తారు. ఇహ అప్పుడు ఆటలాడిస్తారు. అసలు తన భర్త రజా! అతడెంత బాధపడ్తాడు. ఎంత విచారిస్తాడు? ఆందరూ ఏమంటారు. దేశంలో ఆడవాళ్లు కరువుపోయారా? దీన్ని కట్టుకున్నాడు. రజా! రజా అణువు అణువునా తాను నిండి పోయింది. రజాకు తానంటే ప్రాణం. భార్యను చూచి నపుడల్లా చిరునవ్వు మగవాళ్ళెంతమంది?

మగవాళ్లందరికీ అలవాటేనేమో! వాళ్ళ అలవాట్ల సామ్యమే వాళ్లను ఒకజాతిగా చేశాయేమో!

ఇదో ఇంకాదే గడబడంతా మొదలయ్యేది.

నమ్మో పెళ్లి నిశ్చయం అయింది. పెళ్లిసందడి వినిపించడంలేదు నమ్మోకు. ఆమెకు “ఆతడు” కనిపిస్తున్నాడు. మగవాడు అంటే “ఆతడు” కాక వేరే ఉంటాడని ఊహించలేక పోయింది. ఆలోచనలతో అలసిపోయింది ఓడిపోయింది. చుక్కాని వదిలేసింది. నావను నడివాగులో వదిలేసింది. మునిగినా దరిచేరినా లక్ష్యపెట్టలేదు.

ఆతడు కాదు ఇహ ఎవరై తేనేమి?

నిమ్మోవరుడు “ఆతడు” కాదు. అయినా అలాగే నవ్వుతాడు. అట్లాగే మాట్లాడ్తాడు. అదే విధంగా పొగుడుతాడు, నమ్మోను చూస్తాడు చిరునవ్వు నవ్వుతాడు.

మగవాళ్ళ అలవాట్లలో, ప్రేమలో తేడా లేదని నిమ్మో తేల్చుకుంది. అలాంటప్పుడు ‘ఆతని’ కోసం ఎందుకు ఏడ్చింది?

ఈ మాట తన స్నేహితురాలు ఆప్తాబ్ తో అన్నది. ఆప్తాబ్ గంభీరంగా అన్నది. అన్ని మరచిపోయానని చెప్పరాదు. మంచిదే అయింది, కాకుంటే ఆడదాని బతుకు దుర్భరం. జీవితాంతం అవే ఆలోచనలు, జ్ఞాపకాలు బిగపట్టు కొని బతకాల్సి వస్తుంది.

అబద్ధం అలా జరగడానికి వీలేదు. నేను అతణ్ణి ఎలా మరువను? మరువగలను?

ఆప్తాబ్ కు తానంటే మంట అనుకుంది నమ్మో. అవును అదికూడా ఆతడు అంటేనే పడిచచ్చేది.

‘ఆతడు’ ఇప్పటికీ తనకు రోజూ గుర్తుకు వస్తాడు, అయినా అతణ్ణి గురించిన ఊహ రాగానే రజా రూపం ఆ ఊహల్లో నిండిపోతుంది.

ఒకనాడు ఇంట్లో ఒక్కతేఉంది. రాబోయే పాపకు బట్టలు కుడ్తూంది. తలుపుతట్టిన చప్పుడు అయింది. ఈ వేశస్సుడు ఎవరబ్బా వచ్చారు అనుకుంది. భారమైన కడుపుతో లేచింది. వెళ్ళింది తలుపు తీసింది.

“మీరు.... మీరు.... ఎవరుమీరు?”

“ఆతడు మాట్లాడలేదు. చూచాడు తలవంచుకున్నాడు. వెళ్ళిపోయాడు.

అప్పుడు నిమ్మో అనుకుంది. ఇతడు అతడే. అచ్చం ఆతడిలాగే ఉన్నాడు. ఏమో! ఆతడు కాకనూపోవచ్చు. కాకుంటే తిరిగిపోయాడెందుకు నేనిలా తయారైనాను. ఆతడు తిరిగిపోక ఏంచేస్తాడు? అవును నేనతణ్ణి గుర్తించలేకపోయాను ఎందుకు? హయ్యో! నా కళ్ళకు ఏమైంది. ఏమిటది నేను అన్ని రూపాలూ మరిచిపోతానా?

అదిగో ఆరోజునుంచి నిమ్మో మనోఫలకం నుంచి రూపాలు - ముఖాలు మాయం కాసాగేయి. మాటలు గుర్తుంటున్నాయి, గుండెకు తగిలిన గాయాలు మాత్రం మానడంలేదు. తరవాత అన్నిముఖాలూ ఒకేతీరుగా కనిపిస్తున్నాయి.

ముఖాలు చూచి మిత్రులను శత్రువులను ఎలా గుర్తిస్తారు? తన చుట్టూ పట్టవాళ్ళపేర్లు బట్టి పెద్దుంది. జ్ఞాపకం ఉంచుకోడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. అయినా అనుమానమే ఆ పేరు అవ్వక్కిదేనా? కాదా?

నిమ్మోకు ఇతరుల జాపకమీద ఈర్ష్య కలుగుతుంది. చూడగానే మనిషిని ఎలాగ్రహిస్తారు? తాను వెర్రిదానిలా అటూఇటూ చూస్తూఉండిపోతుంది ఒకసారి ఆడపడుచునే గుర్తించలేదు. అమెకు కోపం పెచ్చింది. ‘వెదిన మనసులో ఒకే రూపం వెలిసింది. వేరేవాళ్లు ఎందుకు కనిపిస్తారు?’ అన్నది.

ఆడపడుచుకు తన అన్న తననుంచి దూరం అవుతున్నాడని మంట. ఆవిడకేంతెలుసు ప్రతి ఆడదాని గుండెనిండ భర్త మాత్రమే నిండి ఉంటాడని మనసులో ఉన్న మనిషికోసం వెదికేవారుంటారా? అయినా ఈ మాట ఆడ పడుచుకు ఎలాచెప్పుడం? ఆవిడకు కావలసింది వడ్డించడం ‘అబ్బో! మహారాణి అయింది నమ్మోదేగం. మేమెందుకు గుర్తుంటాం ఇంత వెలగల బట్టలు నగల్లోమునిగి మా పేదవాళ్లను గుర్తుంచుకుంటుందా?

‘నీదయగాని అలా అనకమ్మా’ ఎన్నీరు తుడచుకుంటూ అంటుంది.

నేను ఎవరినీ మరవడంలేదు. నా బుర్ర పనిచేయడంలేదు. నాకు ఏదో గాలిసోకింది, ఎవరో మంత్రించినట్లున్నారు. ఏదోగారడి జరిగింది. “అతడు” చేయించిఉండవచ్చు. అవును అతడే తరచుగా కలల్లో కవిపిస్తున్నాడు. నలు మూలలా అతడే కవిపిస్తున్నాడు. సముద్ర తరంగాల్లా ఒకసారి పొంగుతాడు లొంగుతాడు. ఇహ ఇప్పుడు రజా ఫోటోలోకూడ దాగి చిరునవ్వుతున్నాడు. అలాగే ఉండిపోతే మెల్లమెల్లగా పిలుస్తున్నట్లుకూడా వినిపిస్తుంది.

‘నమ్మో....నమ్మో....’ ఉలికిపడి చూస్తుంది. ఎదురుగా రాజాచిరునవ్వు తుంటాడు.

బెదిరిపోయి కేకవెత్తు ఇతడు “అతడా?” రజాయా?”

“అతడు రజా ఆవతారం ఏత్తాడేమో!

ఒకనాడు వదినను వెంటతీసుకుని షాజీ దగ్గరికి వెళ్ళింది. అయిదు రూపాయల ఫీసుపోయినా చిత్తశాంతి లభిస్తుంది అనుకుంది.

షాజీ అగ్గిలో ఆజ్యం పోశాడు.

అయిదు గురువారాలు దక్షిణలాగాడు.

ఎప్పుడో పెద్దలకు అపచారం చేశావు. శిక్ష అనుభవిస్తున్నావు. మన-
శ్శాంతి మాయం అయింది. నీవాళ్లు అనుకున్నవాళ్లుకూడా నీవాళ్లుకారు. నీకర్మకు
ఏడుపు రాసిపెట్టి ఉంది' అన్నాడు.

కావచ్చు తాను పెద్దలకు అపచారం చేసి ఉండవచ్చు. దేవప్రభువు
రేక్కల గుర్రం ఎక్కి భయంకర రూపంతో. రాజలాంఛనాలతో తనఇంటికి
వచ్చిఉంటాడు. తాను అతణ్ణి దొంగపకీరు అనుకొని ఉంటుంది. కసిరి కొట్టి
ఉంటుంది.

‘మీరు....మిరు....మీరెవరు’ అని ఉంటుంది.

దేవతలను రిక్తహస్తాలతో సంపరాదంటారు. అలా సంపినవారికి శిక్ష
అవుతుందట. రిక్తహస్తాలతోనే ఉండిపోవాల్సి వస్తుందట. అందుకే నేను
“నావాడు” అనుకునేవాడు కాకుండా పోయాడు!

షాజీ నాలుగు తాయెత్తులు ఇచ్చాడు. రజా పడుకునే మంచం కోళ్ళకింద
వెట్టెయ్యమన్నాడు. ఉదయమే మంత్రం రజా ముఖంమీద ఊదమన్నాడు.
ఆమె భర్త ముఖం ముందు ముఖం పెట్టుంది. భర్త మైమరుస్తాడు. నవ్వేస్తాడు.
ఆమె నవ్వేస్తుంది. ఇంకేముంది-మంత్రంపోయింది-తంత్రంపోయింది. అంతే
కాదు మంచం నాలుగుకోళ్ళ కింది తాయెత్తులు కాపాడ్యమూ కష్టంగానేఉంది.
ఎంచాతంటే నిమ్మో అత్తగాడు పనిమనిషితో ఇల్లు ఊడ్చిం చేప్పుడు మంచాలు
జరపకుండా ఊడవనివ్వడు. ఏమూల కాస్తకపవుడిన్నా కొంప మునిగినట్లు
చేస్తుంది. బయటి పారిశుద్ధ్యాన్ని గురించి ఇంతశ్రద్ధ చూపేవారు తమలోవల
చూచుకుంటే ఎంత మురికి ఉందో అర్థం అయ్యేది.

నిమ్మోను మరోభయం ఆవహించింది-తాను రజాను గుర్తించలేదేమో
నని! అదే జరుగుతే తనగతేంకాను? రజా తనకోసం సర్వం అర్పించడానికి
సిద్ధంగా ఉన్నాడు. తానుసంతోషిస్తే అతడు మురిసిపోతాడు. తాను చిన్నబుచ్చు

కొంటే విలవిలలాడాడు. ఇహ తాను అమాంతంగా రజాను గుర్తించలేక పోతేనో!!

రజారూపాన్ని గుండెల్లో కద్రపరచు కోవటానికి ఆనేర ప్రయత్నాలు సాగించింది. రజా ఆఫీసుకు బయల్దేరతాడు. స్కూటరు బయటికి తీస్తాడు. నిమ్మో అక్కడికి వెళ్తుంది. రజాను చూస్తూ ఉండిపోతుంది. రజాకు అర్థంకాదు. అడుగుతాడు. ఏం చెపుతుంది. రజాచిరునవ్వుతాడు. అయిదురూపాయల కాగితం అందిస్తాడు. “సల్మాతో సినిమాకు ప్రోగ్రాం అన్నమాట. వెళ్లు, అల్లా నీ నొసట ఆనందం రాసిపెట్టాడు” అంటాడు.

నిమ్మో నిరాశయంగా నోటును అందుకుంటుంది. గుండెదడదడలాడుతుంది. రజా అయిదు రూపాయలిచ్చాడు. ఎనీసం చిరునవ్వు లేకపోయానే అనుకుంటుంది. ఏం నవ్వుతుంది. గుండెలో దొంగ దోబోచులాడుతున్నాడు. రజా వెళ్ళి పోతుంటాడు. అతని ఎళ్ళనిండా చూస్తూ ఉండిపోతుంది. మరచిపోకుండా.

కుడిచెంపకు గాయపుమచ్చ. మెడమీద పుట్టుమచ్చ.

సాయంకాలం పనులన్నీ ఎదులుతుంది. వస్తుంది. కిటికీలో నుంచుంటుంది. రజారాకను ఎదిరిచూస్తూ. రజా వేసుకున్న బట్టలేమి? గుర్తు తెచ్చుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. రజా వేసుకుపోయింది నల్లప్యాంటా? తెల్లప్యాంటా? బట్టలే మనిషికి గుర్తులు. బట్టలనుబట్టి మనిషిని చప్పున గుర్తించవచ్చు.

రజా నల్లప్యాంటుతో ఆఫీసుకు వెళ్లాడనుకో. నల్లప్యాంటుతోనే తిరిగి వస్తాడుగా! అబ్బ! ఎంత సులభమార్గం దొరికింది - రజాను గుర్తించడానికి!

నిమ్మో గబగబా గదిలోకి వెళ్తుంది. రజా అల్మారి తెడుస్తుంది. హేంగర్లు చూస్తుంది. నల్లప్యాంటు ఎక్కడా కనిపించదు. మళ్ళీవచ్చేస్తుంది. కిటికీలో నుంచుంటుంది. ఆమెకు చాలాసంతోషంగా ఉంది-ఇవ్వాల రజాను వాకిట్లోనే గుర్తిస్తుంది. నల్లప్యాంటు....తెల్లషర్టు ..కుడిచెంపన గాయపుమచ్చ.... మెడమీద ... అల్లా! అసలు ఇవన్నీ మరిచిపోనుకదా! మరోపదివిముషాలు -

నిమ్మోలో ఆరాటం పెరుగుతున్నది. గాబరగా ఇల్లంతా తిరుగుతూంది-దుర్వార్త వినడానికి సిద్ధపడ్డట్లుంది ఆమెస్థితి.

వాకిట్లో స్కూటరు హారన్ వినిపిస్తుంది. ఉరుకుతుంది. వాకిట్లోనే రజాను కలుసుకుంటుంది. ఇద్దరూ కలిసి లోనికి వస్తారు. అప్పుడు రాజాకు ఎంత సంతోషమో! ఎన్నడో ఒకనాడు అత్త చెప్పిన పనిలో ఉండిపోతుంది, రాలేదు. ఆరోజు రజా “మూడ్” చెడిపోతుంది.

ఇవ్వాలా అలాగే పరిగెత్తింది దర్వాజాలోకి, తెరకిందినుంచి తెల్లపేంటు పరిచయంలేని కాళ్లు కనిపించాయి, నెమ్మదిగా వెనక్కు వచ్చేసింది.

“ఏమిటది? నన్నుచూచి ముఖం మాడ్చుకున్నావు”

రజా భయం విన్నది. తిరిగి చూచింది. అవును ... కుడిచెంపన....

‘ఓహో! మీరా! ఎవరో అనుకున్నా’ అలా అనుకుంటూనే ఉంది.

‘ఆయితే తమతో కొత్తగా పరిచయం చేసుకోవలసి వచ్చేట్లుంది’ రజా కొంటేగా నవ్వాడు. ఆమె ముడుచుకుపోయింది.

‘యోఅల్లా ఇప్పుడేమిటి చెయ్యటం? నేను రజాను గుర్తించలేదని అతనికి తెలిసిపోతే, ఏమో బాబూ’ అనుకుంది.

రాజా బట్టలు మార్చుకున్నాడు, బయటికి వచ్చాడు. నిమ్మోను అదో రకంగా చూచాడు.

‘ఏమిటి ఇవ్వాలి ఇలా ఉన్నావు? ముఖం జిడ్డుకారుతూంది. తలదువ్వు కోడానికికూడా సమయం దొరకలేదా? బట్టలుమార్చలేదు. ఇవ్వాలిరేపు చుడీదార్ పైజామా. షర్టు ఫేషను అయిందని వేయిసార్లు చెప్పాను. ఎప్పుడు చూచినా అదే వెధవచీర నువ్వు’ గునుస్తూ బాత్‌రూంకు వెళ్ళిపోయాడు.

మర్నాడు నిమ్మో చాలాజాగ్రత్తగా బట్టలుపేసుకుంది. సింగారించుకుంది. చుడీదార్ పైజామా బిగుతు షర్ట్ నాకేం బావుంటాయి? నవయువతులకు బాగుంటాయి, రజాకు నన్ను ఎన్నెన్ని వేషాల్లో చూడాలని ఉందో?

ఇంకా నిమ్మో అద్దం రగ్గలేకంది. రజా మాట విచిపించింది. ఉలిక్కి-
పడ్డది.

‘అరె రభీ వచ్చేసిందా-మా అదృష్టం పండించ....’

రజా మాటలు పూర్తికాలేదు.

నిమ్మో తిరిగి చూచింది.

రజా దెదిరి పోయాడు-ఎవరోలాగి లంపకాయ కొట్టినట్టయింది.

‘అరె. తోబ! నేను ఇవ్వాలనిన్ను మరచాను....నీవు....రభీలా కని
పించావు’

రజా నవ్వాడు.

నిమ్మో ఏదేసింది.

అవును రజా నన్ను గుర్తించాడు. అతడూ బలవంతపు బ్రాహ్మణార్థం
చేస్తున్నాడు. అంతాదగా...మోసం... షాజీ చెప్పింది కరెక్ట్. నీవు ఎవరిని నీ
వాదనుకుంటావో వాడు నీవాడు కాదు. ఇహ జీవితాంతం రజా అంటూనే
ఉంటాడు.

‘అరె రభీ వచ్చిందా-మా అదృష్టం పండించ....’

‘ఇవ్వాలనిన్ను మరచాను-నిమ్మో!

వి నో దం

“అమ్మా! రొట్టెముక్కెయ్యమ్మా! తల్లీ రొట్టెముక్కెయ్యమ్మా!”

మందే ఎండలో ముంగిలిలో నుంచాని ఉంది. శరీరం మీద ఎక్కడా తులమంత మాంసం లేదు. కంకాళానికి చర్మం తొడిగినట్లుంది.

అమ్మా, పాపం ఈ పిల్లకు ఓ రొట్టెముక్క పడెయ్యి. నిన్నసాయంత్రం నుంచి చూస్తున్నాను. వీధంతా అడుక్కుంటూ తిరుగుతూంది. ఎవరూ పెట్టినట్లు లేదు. ఆకలితో అలమటిస్తోంది.” ఆదిల్ తల్లితో అన్నాడు.

‘కదులు ఇక్కణ్ణుంచి ఇంకానుంచున్నావేం. అబ్బి ఎంతదైర్యం ముండకు- అడుక్కోడానికి వాకిట్లోకే వచ్చేసింది-దీని అబ్బిసొమ్ము దాచిపెట్టినట్లు’ అమ్మ కసిరికొట్టింది.

‘కిలో రెండున్నర గోధుమలు తెచ్చి, పిండి విసిరించి, రొట్టెలుచేసి పక్కిర్లకు పంచిపెట్టాం’ అమ్మమ్మ పడిపోయిన జపమాల వేడుకుతూ వ్యాఖ్యానించింది.

‘అమ్మా! రొట్టెముక్కెయ్యమ్మా! తల్లీ రొట్టెముక్కెయ్యమ్మా!’

‘పెళ్ళావా పక్కిరుముండా! చెప్పు అందుకొమ్మంటావా?’ అమ్మమ్మ జంం మానేసి భగ్గుమంది.

ఆదిల్ అమ్మాయి దొక్కను చూచాడు వెన్నుకు అంటుకుని ఉంది. ఆతనికి జాలి కలిగిందీ. ‘అమ్మా! దాన్ని పనికి పెట్టుకో. ఒక రొట్టెముక్క వెయ్యి పాపం ఆకలికి అలమటిస్తోంది’ అన్నాడు.

“ఆ, అలా అన్నావు బావుంది. విను ఒ పిల్లా! వనిచేస్తావా!” అమ్మ అడిగింది.

“పనిచెయ్యాలా? అంచే?” ఆ అమ్మాయికి ఏమీ అర్థం కాలేదు. కాసేపు ఊరుకుంది, మళ్ళీ గునిసింది ‘రొద్దైముక్కెయ్యమ్మా!’ అని.

“అవునే! రొద్దై పడేస్తాం-పనిచెయ్యాలి” అమ్మట చెడిపోయినబియ్యం గుర్తుకు వచ్చాయి. నిన్న వాటిని పారపోద్దాం అనుకుంది. మళ్ళీ అనుకుంది. ఎవడైనా పక్కరువస్తే వాడికిఇస్వడం నుంచింది-ఇంత పుణ్యమైనా సంపాదించు కోవచ్చు అనుకుంది.

‘అబ్బ ప్రాణం లేచివచ్చింది - పనిపిల్ల దొరికింది. పరీక్షలు దగ్గరికి వచ్చాయి అయినా రొద్దైలు చేయడం, ఇల్లు ఊడవడం తోనే సరిపోతుంది. పాపం ‘వచ్చా’ మైలుదూరం బడికి వెళ్ళాలి. బట్టలు ఉతికి, ఉతికినానదుం విరిగి పోతున్నది.’ ఉజాకు విశ్రాంతి లభించినట్లనిపించింది.

‘ఓ పిల్లా! నీకు రొద్దైలు చేయడం వచ్చా, పనిపిల్లఉంటే పనిసాంతం చెయ్యాలి. పుక్కెనికి జీతం ఎవడిస్తాడు?’

అమ్మాయి మాట్లాడలేదు. అమ్మను ఒకసారి చూచింది. ఆ చూపులోనే ఉంది నీ ప్రశ్నలకు జవాబు చెప్పడం వృథా అనే అర్థం. అయినా రొద్దై చేయడం ఎమిటి? అనుకుంది అమ్మాయి. రొద్దైచేయడానికి పొయ్యికావాలి. ఎక్కడో గాని ఒక పొయ్యిమండదు-అన్ని ఇండ్లలో పొయ్యిలు ఉంటాయా? అనుకుంది మనసులోనే.

“అచ్చా, నీకు మాంసం వేపటం వచ్చా!” ఇది అమ్మమ్మప్రశ్న. ఈ ఇంటర్వ్యూ బోర్డుకు తననే చైర్మన్ గా భావించు కుంటుంది అమ్మమ్మ.

‘అరె అమ్మమ్మా! దానిముందు మాంసం మాట అనకు. అది హిందువు అయిఉండవచ్చు”

“ఏమి? హిందువా?” అమ్మ ఉతికి పడింది ముండ ఒక గుడ్డ చుట్టుకొని వచ్చింది. బట్టలుంటే గుర్తించవచ్చు హిందువో. ‘ముస్లిమో! మంచిదైంది

అదిల్ చెప్పాడు - కాకుంటే అంతా అపవిత్రం చేసేది ముండ. ఏమే నువ్వు హిందువా?”

“హిందూ అంటే?” అమ్మాయి గొంతులోంచి బలహీనంగా వచ్చింది ప్రశ్న.

‘వీదుంపతెగ’ అమ్మ పెద్దగా నవ్వేసింది ఇంకా ఎలా చెప్పాలి తీనికి? నామెదడు తినేసేట్లుంది’ అన్నది.

అమ్మాయి వచ్చిందనే మాట విన్నాడు అన్న, చదువుతున్న డిప్లెక్టివ్ నవల దిందుకు కొట్టి బయటికి వచ్చాడు. ‘ఇదా ఎముకలు తప్ప ఏమీలేవు. పైగా చిన్నసిల్ల ఎందుకు పనికొస్తుంది’ అని “నీ అక్కడంటే పిచ్చుకురా పనికివస్తుంది’ అన్నాడు. అమ్మనుచూచి అమ్మా! ఇది చాలా చిన్నది. పనికిరాదు’ అన్నాడు.

‘అక్క ఏమిటి? అమ్మాయికి ఏమీఅర్థంకాలేదు. ఎండ మండిపోతూంది. వళ్లు తూలుతుంది. వాకిట్లో కూలబడ్డది.

‘శ్రీమతిగారు ఇక్కడే మకాం పెట్టడానికి వచ్చినట్లున్నారు’ ఉజ్రా నవ్వింది.

‘రొట్టెముక్కెయ్యండి’ తన విషయంలో జరుగుతున్న వ్యాఖ్యానా లన్నింటికి ఆమె జవాబు అది.

“చూడండి నంగనాచి పనిమాటఅంటే పలకదు-ఉలకదు. రొట్టెముక్క పడేస్తే పారిపోవాలనుకుంటూంది ముండ”

“ఏయ్ పిల్లా! ఇదివరకు ఎక్కడైనా పనిచేళావా?” అమ్మమ్మ పోలీసు వాళ్ళ ప్రశ్నింపు ప్రారంభించింది. అమ్మ చెవిలో “అమ్మాయి దొంగముండ కాదుకదా! రాత్రిళ్ళ తలుపు తెరిచి దొంగల్ని జొరపెట్టదుగదా!” అనుమానం వెలిబుచ్చింది.

అమ్మాయి దొంగలా ఇంట్లోకి తొంగిచూస్తునేఉంది. ఇంట్లో పొయ్యిలు మండుతున్నాయి. వంటల వాసన వాకిటిదాకా వస్తుంది'

‘నువ్వేమన్నాఅను నాకైతే అచ్చందొంగలాగే కనిపిస్తుంది. చూడుదాని దొంగచూపులు - ఇంటినంతా దొంగిలిం చేట్టున్నాయి’ ఉజ్రా ఎం. ఏ సై కాబజీ చదువుతూంది. ఆమెకు మనీషిచూపుల భాష ఆర్థం ఆవుతుంది.

‘నీ పేరేమి?

“రా.....రా.... రా..... టై.... టై..... టై....”

“చెవిటిదానిలా ఉందిముండ- నసుగుతుండేమి

మంచిదే, ఆ ముండ నసీబన్ నా కథలు ఊరంతా చాచేసింది వెధవ ముండ’ అనుకున్నాడు అన్న.

“ఇదిగో! నీకు ఏడురూపాయలు జీతంఇస్తా. రాత్రింబగళ్లు పనిచేయాలి- విన్నావా?” అమ్మ అన్నది.

‘అమ్మాయి! నీకేమన్నా పిచ్చిపట్టిందా! వేలెడులేదు-ముండ-ఏడురూపాయా లిస్తానంటావు! అయిదు రూపాయాలిస్తాం. నీఇష్టంవస్తే ఉండు. కాకుంటే దారి పట్టు’

అమ్మాయి తలఊపింది.

అది తెలియగానే వదినగాడు గదివదిలి బయటికి వచ్చేశారు. ,అయితేలే. పనిమొదలుపెట్టు ముందు పళ్లెలుకడుగు. శుభ్రంగా తుడిచిలోనపెట్టు. పాల సిసాలు వేడినీళ్ళతో కడగాలి. “ముందు తనపని చెప్పడం మంచిది. రోజూ అలాగే చేస్తుంది. తనపని తప్పుతుంది.అనుకుంది.

‘అమ్మా వాకిట్లో మొక్కలకు వీళ్లు పొయమనండి. వాకు పరీక్ష యదగ్గర పడుతున్నాయి-నేను పోయలేనమ్మా;’ ఉజ్రా పుస్తకం చదువుతూనే అన్నది.

‘మీ పనులన్నీ అయింతర్వాత ఇటువంపండి కాస్త కాళ్లు వత్తుతుంది. కలకలతో కాళ్లు కదలరాకుండా ఉన్నాయి. కాస్తనిద్రన్నా పడుతుంది’ అమ్మమ్మ అన్నది,

‘ఇది వండుతే నేనైతే తినను. గలీజుగా ఉంది’ అన్నగారు మరొకసారి ఆ ఎముకలపొగును కళ్ళతో వెతికాడు ఎక్కడన్నా మాంసం ఉందా అని. ‘దాని అక్కను తెమ్మనండి. ఇదేం పనికొస్తుంది’ అన్నాడు.

‘నీ ఇల్లెక్కడ? నివాసం ఎక్కడ.’

‘చల్, లే, లేచి వాకిలి ఊడ్చు’

‘పొగరుబోతున్నట్లుంది ముండ’ ఉజ్రా సైకాలజీ పుస్తకం చూస్తూనే అంది.

అమ్మా; దానికో రొట్టెముక్క వెయ్యి’ ఆదిల్ బజారుకువెళ్తు చెప్పి పోయాడు.

అమ్మమ్మ జపం పూర్తి చేసింది, జపమాల అక్కడ పెట్టింది. పాందాన్ అందుకొని ‘ఈవీధిలో నీకు తెలిసినవారు ఉంటే తీసుకురా. మాఇంట్లో ఏదన్నా పోతే ఏవరివి అనాలి అన్నది. అమ్మమ్మ జామీను అడిగింది.

‘ఇదిగో చూడు గాజుగ్గానులేమన్నా పగలగొట్టావా నీ జీతంనుంచికోస్తా అమ్మ ఒకవార్నింగ్ ఇచ్చింది.

‘చూశారా! అమ్మమాటవిన్నా విననక్కర్లే కూలబడ్డది’ ఉజ్రా చదువుతూ. చదువుతూనే అటు చూచింది.

‘దీనికి పనిచేయాలని ఎక్కడుంది? ఏదో ఇంత కడుపునిండితే పారిపోవా లని-లుచ్చాముండ’

‘లే, ఊడ్చు’

‘ముందు కప్పులు కడుగు’

‘అడక్కుండా ఏదైనా నోట్లో వేసుకునేవు ఖబర్దార్!’

‘చూడు, పనిఅంటే ప్రాణం రేచిపోతూంది. తెలిసిందా, ఇహ మీరంతా వినోదం చూస్తుండండి.’ ఉజ్రా సైకాలజీ పుస్తకం నేలకొట్టి లోపలికి వెళ్లింది. ఒకరొద్దై తెచ్చింది. అమ్మాయి తలమీద ఆడించసాగింది.

“ఇదిగో రొద్దై . లే . తిను”

అమ్మాయి కదలేదు.

ఉజ్రా వారినతల పైకెత్తాలని పట్టుకుంది. చకితురాలయింది. ఆమె సిగ్గుతో కుంగిపోయింది - వినోదం చూపించలేనందుకు.

రొద్దైకోసం పడిగాపులుకాసిన అమ్మాయి ఆకలినుంచి, అవసరాన్నించి విముక్తురాలయిపోయింది.

మనస్కారం

చిన్న తాళంచెవి! పేజుల్ సొరుగులో చిన్న డబ్బాలోవేపి దాచాను, అది ఏతాళావిదో తెలియదు. చాలసార్లు ప్రయత్నించాను. గుర్తుకు రాలేదు. ఎక్కజ్జేంచి వచ్చింది అది నా మందుల డబ్బాలోకి ఏమో! తెలియదు. ఆయినా అనుకున్నాను తాళంచెవి భద్రపరచడం మంచిది. ఎవరికితెలుసు ఏదోఒకతాళం దాంతో రావచ్చు. అందుకే ఉండనిన్నాను డబ్బాలో.

నా హృదయపేటికలో ఎన్నో రహస్యాలు, ఆశలు, ఆశయాలు కోరికలు ఉన్నాయి. ఆవన్నీ ఏదో తాళంచెవికోసం నిరీక్షిస్తున్నాయి. నాలో ఏముంది? ఈ నిషయం చాల కాలంగా ఆలోచిస్తున్నాను.

నేను చూస్తున్నాను చాలమందిని వారు నవ్వుతున్నారు, ఏడుస్తున్నారు. వాస్తవంగా ఆ నవ్వు, ఆ ఏడుపు వారిహృదయ కుహరాల్లోంచి ఉబికివస్తుందా? అంతఃస్మీరు వారిగుండెల్లో నిలచిఉందా?

నేను వారిగుండెల్లోకి ఏల తొంగిచూడలేను? వారి శరీరాలు చీల్చివారి ఆత్మను ఎందుకు పరికించలేను? అది నాఅశక్తత. దానిమీద నాకు కోపం వస్తుంది. చిరాకు కలుగుతుంది. ఒక్కోసారి అన్ని త్యజించాలనిపిస్తుంది. వైద్యవిద్య, అద్వైతప్రేమ మాతృవాత్సల్యం అన్నింటిని పదిలేయాలనిపిస్తుంది అసలు జీవితరహస్యం ఏమిటి? జీవితానికి అర్థం ఏమిటి? కొన్నివిషయాలు నమ్మశక్యంకావు. వాస్తవానికి అతిదూరంగా ఉంటాయి. అసలు వాస్తవంఏమిటి సత్యంఏమిటి? ఇదీ నా అన్వేషణ.

అద్వైతప్రేమలో అన్నీ మరుస్తాను అతని వాగ్దానాలు అతని కోరికలు అతని వలపులు అన్నీ మరిపిస్తాయి. ఒక్కోసారి ఆశ్చర్యం అనిపిస్తుంది. సర్వదా అద్వైత ఆలోచనల్లో మునిగి ఉంటాను. జీవితపు ప్రత్యంగంలోప్రత్యక్ష

వులో అతణ్ణి చూస్తాను. ఇది వాస్తవంగా సులభసాధ్యం కాదు. కాని చాల సులభంగా నాకు సంబంధించిన తాళాలన్నింటినీ అతనికి అప్పగించాను. ఆద్వైతు అమాయకుడంటుంది అమ్మ. జీవితం ఎల్లప్పుడూ ఇంత అందంగానూ, ఇంత రమ్యంగానూ ఉండదు అనే విషయం కూడ ఎరుగదు కాని నేను ఈ విషయాలు ఎన్నడూ ఆలోచించలేదు. నాకూ, ఆద్వైతుకూ ఉన్న పరిపును తూరం చేయడానికి ప్రయత్నించలేదు. అయినా అతని విషయంలో అనేక అనుమానాలు! ఇదంతా దగా మోసం. లోకం వింటా కుట్ర, కపటం నిండి ఉన్నాయి. దీనిలో నాకు ఎలాంటి సంబంధం లేదు. మానవ హృదయంలోకి తొంగి చూడడం చాతకానంతవరకు ఆద్వైతుతో సహితం నాకు ఎలాంటి సంబంధం లేదు. అతను తన ప్రేమ విషయంలో వేరకు వేరు చెప్పతాడు. నాకు నమ్మకం కలిగించాలని యత్నిస్తాడు. నాకు వేర అనుమానాలు కలుగుతాయి. నేను అనుమానాల్లో మునిగిపోతాను. ఉక్కిరి బిక్కిరి అవుతాను. ఆద్వైతు హృదయ పేటికలో నేను ఒక్కరైతే ఉన్నానని ఏమిటి నమ్మకం? అతని హృదయ కవాటాలు మూసి ఉన్నాయి. అదీ ఏదో ఒక తాళంచెవికొరకు నీరీక్షిస్తూ ఉండవచ్చు. ఆ తాళంచెవి ఏటేబిల్ సొరగులోనో నిద్రిస్తూ ఉండవచ్చు, కావచ్చు.

మెడికల్ కాలేజీ డాక్టర్ సూరి ఒకసారి డీసెన్స్ హాలులో అన్నారు “స్త్రీలు, పురుషులు ఉభయములు మానవులే. అయినా వారి రక్తంలోనూ ప్రకృతిలోనూ వ్యత్యాసాలు ఉన్నాయి. ఇక్కణ్ణుంచే మానవశరీరాన్ని గురించి రీసెర్చ్ విడిపోతుంది.”

మేమంతా హాల్లో కూర్చున్నాం. మాలో అమ్మాయిలూ ఉన్నారు. అమ్మాయిలూ ఉన్నాం. అందరమూ డాక్టర్ సూరి చెప్పే నోట్సు రాసుకొంటున్నాం

‘పురుషుని శరీరం కోసి చూస్తే.....’

నేను వడకిపోయాను.

నేను ఆద్వైతును డిపెక్టునుకు గురిచేయనా? అతని గుండె చీల్చి చూడనా? అరాత్రి అనేకసార్లు ఆద్వైతు శరీరాన్ని శస్త్రించేశాను. డాక్టర్ సూరి అనేక

గుర్తులు చూపాడు. వాటిన్నింటినీ పొడవైన గోళ్లుగల నావేళ్లతో వెదికి చూశాను అయినా నాకేమీ దొరకలేదు!

‘మనసు కనులు తెరుస్తే చిత్తశాంతి లభిస్తుంది.’

మా అమ్మమ్మ అంటుండగా విన్నాను.

మనసు కనులు!

నేనూ నా మనసుకనులు తెరుస్తాను. అలా చేస్తే అందరి మనసులూ చూడవచ్చేమో ఏమో! అద్వైత హృదయం చూడగలనేమో! చూస్తాను అందులో నేనున్నానో లేనో అవును. మగవాని వలపును నమ్మిందెవరు. వట్టిమాటల బూటకం కావచ్చు. అతని గుండెలో మరో గులాబిలాంటి కన్నెపిల్లఉండవచ్చు

మానవ హృదయ రహస్యాలు తెలుసుకోందే నేను డాక్టర్ను ఎలా అవుతాను? ఇతరుల బాధలు ఎలా తొలగించగలను? మానవుని దుఃఖం మందులతో దూరమయ్యేదా?

హృదయపేటికను తెరిచే తాళంచెవి ఎక్కడా దొరకలేదు. వెదక లేదని కాదు. అన్నీ కోణాలను గాలించాను. సాలీని గూళ్లు నిండిన చీకటి గదులను వెదికాను. ఒకరాత్రి నిద్రలో ఉన్నాను. ఉలికి పడ్డాను వెలుగు వాగులు కనిపించాయి. అవినన్ను ముంచెత్తాయి. రాత్రి బంగారు కీరజాలతో వెలిగిపోతూంది. ప్రతి వస్తువూనాముందు బృహత్తరంగా నిలిచింది. ప్రతీదీ శుభ్రంగాఉంది. శుచిగాఉంది. దిగంబరంగా. అందంగా కనిపించింది. తేను పడక మీంచి లేచాను. నలువైపులచూచాను. ప్రతి వస్తువులోని రోతులు కనిపిస్తున్నాయి, వాటిసత్యం గోచరిస్తూంది. దేనికి బట్టల కప్పులు లేవు. అన్నీ బహిరంగంగా కనిపిస్తున్నాయి, నా కనుల జ్యోతులు వేలరెట్లు వెలిగాయి. నాకు మహత్తరం అయిన శక్తి వచ్చింది. ఇప్పుడు ప్రతీదాన్ని పరీక్షించ గలుగుతున్నాను. రహస్యాలు తెలుసుకో గలుగుతున్నాను. ఈ గడియారపు రహస్యమేమి? దీని విరంతరపు కదలికకు కారణంఏమి?

నాపక్క పడకమీద అమ్మ పడుకుంది. మా అమ్మ పద్దెనిమిదేళ్లకే విధవ అయింది. ఆ తరువాత ఆమె పురుషుని ముఖం చూడలేదు. నన్ను పెంచి పెద్దదాన్ని చేయటంతోనే సరిపోయింది. రోజూ తెల్లవారుజామున లేస్తుంది అమ్మ పూజ చేస్తుంది. తరవాత ఒక ఎర్ర గులాబి అందుకుంటుంది. నాన్న పటంముందు ఉంచుతుంది. ఆలోచిస్తే ఒక్కోసారి ఆసిసిస్తుంది అమ్మకు ఇది ఆచారం అయిపోలేదుకదా అని. వాస్తవంగా అమ్మ నాన్న ప్రతిమను గుండెకు హత్తుకొని పడుకుంటుందా? పద్దెనిమిది సంవత్సరాల ప్రాయంలో అమ్మను వదిలి వెళ్ళిపోయాడు నాన్న. అమ్మ దుప్పటి కప్పుకొని పడుకుంది. దుప్పటితీసి ఆమె నిజ స్వరూపం చూతామనుకున్నాను. గుడ్డి వానికి కళ్లు వచ్చినట్లుంది నాస్థితి. రోజంతా కంటువైన సత్యాలను చూద్దానికి నా కళ్లలో జ్యోతులు వెలుగుతున్నాయి. నా చేతిలో గుండెలను విప్పగల తాళంచెవి ఉంది!

ఉహూ.. అమ్మ కప్పుకున్న దుప్పటి పట్టుకొని ఎదిలేశాను.

ప్రపథమంగా నేను చూడాలింది అద్వైత్ను. అతణ్ణి నా గుండెలో బంధించాను. తాళం వేశాను. తాళంచెవి ఒక పెట్టెలో ఉంచాను. ఆవును ఎందు కింకా! నా జీవితం అతనికి ఆర్పిస్తానని మాట ఇచ్చాను.

సిద్ధుకు అలాంటిమాట ఇవ్వలేదు. సిద్ధు భయంకరంగా ఉంటాడు. అవ కాళం వస్తే నమిలి మింగడానికి సిద్ధంగా ఉండే అడవి జంతువులా ఉంటాడు. అర్థంకాదు-కొందరిని చూడగానే భయపడిపోతాం. ఈభయం ఎందుకువస్తుంది? ఎక్కడనుంచి వస్తుందీ ఏమీ తెలియదు. ఆయోమయం. ఒకసారి క్లాసులో సిద్ధు పెన్ను తీసుకోవాల్సివచ్చింది. మర్నాడు పెక్కు అడగడానికి ఎచ్చాడు. బ్లవుట్ లో వెదికాను. కనిపించలేదు, “ఇంట్లో మరిచి వచ్చినట్లున్నాను. నిన్న నేను ఏ బ్లవుట్ పేసుకున్నానో గుర్తుందా? ఆవి అడిగాను.

సిద్ధు నన్ను మింగేసేటట్లు చూశాడు. “లేదు. జాపకం వెట్టుకుంటే జ్ఞాపకం కూడా కోల్పోతాను” అన్నాడు.

అప్పుడు ఒక అరోచన వచ్చింది-డబ్బాలో నేను దాచిన తాళంచెవి సిద్ధుది కాదుకదా అని. పాపం సిద్ధుకు మరిచే అలవాటు ఉన్నట్లుంది! అందుకే రోజూ ఒక కొత్త అమ్మాయితో తిరుగుతాడు. పాతవాళ్ళను గుర్తించడమే గగనం. ఒకసారి 'భైసర్' తో తిరుగుతాడు - మరోసారి రూపతో. 'సిద్ధు గడ్డంచూస్తే అమ్మోనాకు భయం' అంటుంది. అంజుమ్.

ఒకనాడు కాలేజీలో అడుగుపెట్టగానే ఆర్వేష్ ను చుట్టేశాను ఆదిగో సిద్ధు వస్తున్నాడు, ఆమ్మో! అతడంటే నాకుభయం' అన్నాను.

"నేను నీవెంట ఉన్నాను, నా చేయి పట్టుకొని ఆర్వేష్ న్నాడు' ఎవరిది దారి వారిది, అతనితో మనకేం పని' అని.

అన్నాడు ఆర్వేష్, అదినిజమే కాని నేను వాస్తవాన్ని చూడాలి. ఇవ్వాలి ఆర్వేష్ ను చూస్తాను-వా మనోనేత్రంతో. అప్పుడు తెలుస్తుంది-అసలు నేనున్నానా అతని గుండెలో? ఇహ కళ్లుమూసుకుంటాను. ఉదయం మొదలు ఆర్వేష్ ను చూస్తాను ఆనుకున్నాను.

అయితే ఆంథా గమ్మత్తు అయింది. వెలుగు వ్యాపిస్తే ఆంథా మాయం అయింది. నామనోనేత్రపు అసామాన్యమైన వెలుగులేదు. వెలుగు వల్లువ అంత రించింది. మళ్ళీనేను చిన్నచిన్న కళ్ళపిల్లనే. గాగుల్సు పెట్టుకొని కాలేజీకి వెళ్ళాను. వెళ్తుంటే నా వెనుక జనంగుంపులు-సైకిళ్ళమీద-కార్లలో-కాలినడకన-అందరూ గుండెలో వేనవేల రహస్యాలు బింధించి, ముఖాలమీద రంగురు పులుముకొని సాగుతున్నారు.

ఆస్పత్రి ఆవరణలో అడుగుపెట్టాను. గుమ్మానికి అడ్డంగా నుంచు న్నాడు సిద్ధు ఏదో మేగజైన్ చూస్తున్నాడు. ముఖంమీద ఊయాలనిపించింది. చప్పున లైబ్రరీవైపు తిరిగాను - మరో గుమ్మంలోంచి లోన ప్రవేశించడానికి.

ఒక్కోసారి మనకు ఆనుమానం కలుగుతుంది - ఎవరో వెంటాడు తున్నట్లు - ఎవరో మననే గుచ్చిగుచ్చి చూస్తున్నట్లు, వెనక్కు తిరిగిచూస్తే

ఎవరో ఒకరు ఎదురు పడ్డారు. ఇప్పుడూ అలాగే జరిగింది. నేను వెనక్కు తిరిగి చూస్తాను. ఆ ద్వేష్ పస్తున్నట్లు కనిపిస్తాడు ఎప్పుడు చూచినా ఆ ద్వేష్ కనిపిస్తాడు, ఎక్కడ చూచినా ఆ ద్వేష్ కనిపిస్తాడు. ఆ ద్వేష్, ఆ ద్వేష్ నా నాళాల్లో రక్తంగా ప్రవహిస్తున్నట్లు విపిస్తుంది. అవును చూడాలి. నా మనోనేత్రం తెరిచి ఆ ద్వేష్ను పరిశీలించాలి. ఏంటేదు- నా మనశ్శాంతికి. నా మనోనేత్రం వికసించిననాడు ఆ ద్వేష్ దగ్గరికి ఉరుకుతాను, ఒక మగవాని గుండెను చీల్చిచూస్తాను. అప్పుడు నేను లోకాన్ని చూడగలను. ప్రపంచ రహస్యాలను గుర్తించగలను. ప్రతి వస్తువుకోని నత్యాన్ని గమనించగలను.

ఆస్పత్రిలో డాక్టర్ బారి ప్రాక్టిసిల్స్ క్లాసు తీసుకుంటున్నారు.

“ఇహ చెప్పండి ఈ రోగానికి మూలకారణం ఏమి?” అని అడిగారు డాక్టర్ బారి.

మామిందు బిల్లమీద పద్నాలుగు, పదిహేనేళ్ళ పిల్లవాడు పడుకొని ఉన్నాడు. అమాయకంగా చూస్తున్నాడు. నేను సైతస్కోపు అతని రొమ్మున ఉంచాను. నాకు ఒక్క కుదుపు కుదిపినట్లయింది. నలుదిశలా వెలుగువాగులు వ్యాపిస్తున్నాయి. బంగారు కిరణాలు తళుకుతళుకు మంటున్నాయి? సర్వత్ర పరచుకున్న భరించరాని డెట్టాల్ వాసన ఘుమఘుమలాడే పరిమళంగా మారి పోయింది అన్ని బృహద్రూపంతో నా కనులముందు నిలిచి ఉన్నాయి.

నా మనోనేత్రం వికసించింది. ఆ కుర్రాణ్ణి చూస్తున్నాను. అతని గుండెలో జీవించాలనే కోరిక దివ్యేలా కదలాడుతున్నది. దావు అతని దరిచేరి నిలిచిఉన్నది.

“డాక్టర్! ఈ వ్యాధిపేరు బతకాలనే ఆశ-బతుకుమీద నమ్మకం. ఇతనికి నమ్మకం కలిగించండి వ్యాధి నయం అవుతుంది” అన్నాను. అక్కణ్ణుంచి పరిగెత్తాను- ఆ ద్వేష్ను వెదకడానికి. పిచ్చిదానివలె పరిగెత్తుతున్నాను. ఒక్క అంగలో అనేకమెట్లు ఎక్కుతున్నాను-కాదు-ఎగురుతున్నాను. హాల్లో సిద్ధు నుంచొని ఉన్నాడు. ఒక ఆంగ్లో ఇండియన్ అమ్మాయి నడుంమీద చేయి

వేశాడు- జన్మజన్మలకు ఆమెను వదలనని విశ్వాసం కలిస్తున్నాడా- అన్నంత గట్టిగా పట్టుకున్నాడు. సిద్ధు గడ్డానికి నల్లని వల తగిలించాడు. మెడపట్టి ఉన్న ఎర్రని సూటర్ వేసుకున్నాడు. నిమిషంలో వెయ్యోవంతులో ఆతని మనసు చూచాను- ఆతని హృదయం సూర్యునివలె ప్రకాశిస్తోంది. దాన్తో అంజుమ్ విలిచిఉంది. ఏ అంజుమ్? సిద్ధువైపు చూచి ఊయడానికిసైతం సిద్ధిపడని అంజుమ్ విలిచిఉంది.

ఓహో! ఎంతటి రహస్యాలు నాముందు బద్దలవుతున్నాయి! ఎంతటి వాస్తవాలు నాకు గోచరిస్తున్నాయి!! ఏడి అద్వైష్? ఎక్కడున్నాడు? అక్కడ ఉన్నాడా? అలా అస్పత్రి సొంతం తిరిగాను-కాదు-ఉరికాను.

‘ఏమైంది?.... ఏమైంది?’

నావెనుక అమ్మాయిలు, అబ్బాయిలు గుంపులు గుంపులుగా వస్తున్నాడు. గుంపు పెరుగుతుంది. గుంపులు పెరుగుతున్నాయి. నేను వెర్రెత్తిన దానిలా అద్వైష్ను వెదుకుతూ తిరుగుతున్నాను. మా ప్రణయం చాటుమాటుది కాదు. మెడికల్ కాలేజీ సొంతం మారుమోగింది, అయినా మేముమిత్రుల్లా కలుసు కున్నాం. కాని ఇవ్వాళ? ఎందుకీ వెర్రి? అద్వైష్ హృదయంలో దాగిన గుట్టును గుర్తించాలి.

‘ఇవ్వాళ అద్వైష్ అస్పత్రికి రాలేదు’

హేభగవాన్! ఇహ ఏంచేయను? ఇందరు వెంటాడుతున్నారు. ఎలావది లించుకోను? భయంతో టాయ్లెట్ రూములో దూరాను.

నాముందు పెద్ద అద్దంఉంది. అద్దంలో నేనున్నాను-ఎలా? సూర్యునివలె వెలుగుతున్నాను- భూమినుంచి ఆకాశంవరకూ ఎదిగాను. నాహృదయం ఎర్ర గులాబివలె వికసించింది-అదిగో దాని మధ్యలో ఉన్నాడు. “సిద్ధు”-నిర్లక్షంగా నిరామయంగా-భయంకరంగా”

అరాత్రి ఆతురతగా పేజుల్ పొరుగు తెరిచాను. మందులడబ్బా బయటికి తీశాను-చూచాను. తాళంచెవి అందులో లేదు ఎక్కడో పోయింది.

సూనా

పాసింజర్ బండి. ప్రయాణీకులు నిండిఉన్నారు. బరువు ఎక్కువ అయినట్లుంది. మెల్లగా నడుస్తుంది.

“అమ్మా బండి ఇంత మెల్లగా ఎందుకు నడుస్తోంది?”

ఒక పసిపిల్లవాడు తల్లిని అడిగాడు. ఆ తల్లి దుంగలా లావుగా ఉంది. బుగ్గలు బూరెల్లా ఉన్నాయి. పిల్లవాడు పలకరిస్తే బాదుతూంది, తిడుతూంది అయినా పసిబిడ్డను రెండు చేతులతో గట్టిగా కరిచి పట్టుకొని కూర్చుంది.

“వెధవ నోర్ముయ్. కనిపించటంలేదూ బండిలో ఎంతమంది ఉన్నారో” అని గద్దించింది.

తల్లి సమాధానం పిల్లవాణ్ణి ఓదార్చింది. వాడు గుమ్మంలో ఇరికిన ప్రయాణీకులను చూస్తున్నాడు.

అది నెలలో మొదటి వారం. పైగా ఆదివారం. అందువల్ల పట్నానికి పోయేకూలీలు, క్లార్కులు చిన్న చిన్న వ్యాపారస్తులతో పెట్టె నిండి పోయింది.

అప్పటికి రాత్రి పదకొండున్నర ఆయింది. బండి ఉదయం ఐదున్నరకు గాని హైదరాబాదు చేరదు. పాపం ఒంటికాయమీద కోడిలా నిల్చున్నజనం విసిగి వేసారుతున్నారు. ఇంకా ఐదున్నరగంటలు అలా నిల్చోవాలి. వారి చేతులు నొప్పులు పెడున్నాయి. మరికొందరు, చేతుల్లో సూటుకేసులు, హోల్డర్లు మూటా, ముళ్ళే పట్టుకొని నిల్చున్నారు. బండి ఒక్కసారి కుదిపిందంటే ఈ చివరినించి పోయి ఆ చివరికి పడున్నారు. ఒకడు ఒక అమ్మాయిమీద పడున్నాడు. మరొకని కర్ర ఇంకొకని కండ్లలో గుచ్చుకుంటూంది. కాని,

కొందరున్నారు. వారు వక్క స్టేషనులోనో, ఆ పైస్టేషనులోనో దిగిరి. వారు మహదానందంగా ఉన్నారు.

ఇద్దరు కొంటె కురాళ్ళు మహా ప్రమాదంగా నిల్చున్నారు. వారిలో ఒకడు బయటి హాండిల్ పట్టుకొని స్టాండు మీద వేలాడుతున్నాడు. వాడితల కిటికీలో చొచ్చుకొని ఉంది, రెండోవాడు కిటికీ నానుకొని లోన నిల్చున్నాడు. వాడితల కిటికీ బయట ఉంది. తలవీచిటి నడుముదాకా బయటికి వెళ్ళబెట్టాడు ఈ లోపలివాడు ఆ బయటి వాడితో సరసాలు! తిట్లు చీదరింపులు మహా సరదాగా ఉన్నారు ఇద్దరూ. చప్పున బయటివాడి చేయి హేండిల్ మీంచి జారి పోతుంది. మళ్ళీ పట్టేస్తాడు హేండిల్. ఇద్దరూ కలిసి ఘటయిన ఓలింగీతాలు పాడుతున్నారు. ఇంతలో పెట్టెలో కూర్చున్న ఆడది కనిపిస్తుంది. ఇహ వారు నవ్వు ఆపుకోలేరు. ఒకటే నవ్వుడు వక్కడ! వక్కడ!

ఐదుగురు లంబాడీ స్త్రీలు లాట్రీన్ వక్కన కూర్చొని ఒక మగాడితో పోట్లాడుతున్నారు. ఆ మగాడున్నాడే వాడు మొండి, మామగారి ఇంటినుంచి పెళ్ళాన్ని తెచ్చు కుంటున్నాడు. ఐదుగురు ఆడవాళ్ళు పోరుకు దిగిన మొగణ్ణి చూస్తే రాళ్ళుకూడా కన్నీరు కారుస్తాయి. అతడేదో. చెప్పాలనుకుంటాడు. వారు చెప్పవిస్తారా? అతని పెదవుల ఎడలిక మాత్రం కనిపిస్తుంది. పోరు పడలేక కిటికీలో తలపెట్టి నీలి నీలి ఆకాశాన్ని చూస్తున్నాడు. అతణ్ణి చూస్తుంటే అలా ఆకాశంలోకి ఎగిరిపోతే బాగుండును అన్నట్లు ఉంది.

నాకు డగ్గరలో ఒక ముసలవ్వ నిల్చుంది. ఆవిడ బక్కపల్చగా ఉంది. కళ్ళద్దాలున్నాయి. వాటిలోంచి కనిపించే కళ్ళల్లో ఆశాంతి కనిపిస్తుంది. ఆవిడ చూపులు నుంచున్నవారి బట్టల్ని రూపురేఖల్నే కాదు, దొక్కలోని తిండినికూడా వెతుకుతున్నట్లున్నాయి. ఆమె చేతిలో మూట ఉంది. మూటలో తన కొడుకు కోసం తీసికెళ్ళే బట్టలున్నాయి. ఆ మూటలో ఊళ్ళో కొడుకు మర్చిపోయిన పుస్తకాలు ఉన్నాయి. కోడలుకోసం తీసికెళ్ళే రెండు సేర్లు నువ్వులున్నాయి. అవిరెండుసేర్లమీద ఒక చటాకు ఎక్కువే ఉంటాయి. ఏది ఏమైనా ఎంత

భ్రష్టకారి కోడలు తగ్గించాలని తూచినా రెండు సేర్లకు తగ్గవు. ఆమె తెల్లని చేనేతచీర వట్టింది. ఆది ఒకేసారి వుతికీన చీర. దాన్ని ఆమెకొడుకు హైదరాబాదునుంచి, పోయిన బీపాషికి పంపించాడు. ఒక్కనెలమాత్రం హైదరాబాదులో ఉండాలని బయలు దేరింది. ఎందుకంటే ఉస్మాన్‌కున్న బ్రతె మరొకరికి పాలివ్వడు ఆమె దగ్గర పాడి ఎంత గొప్పగా ఉందంటే... అనగా, అనగా ఒకనాడు పావు సేరు పెరుగు... ఇవన్నీ ఆమె చెప్పతోంది అందరికీ. పెట్టెలోని వారందరూ వినేట్లు అరుస్తోంది

ఆమె తనను గురించి ఎంత వ్యాఖ్యానం చేసినా ఎవరూ పట్టించుకోలేదు మనస్సు చివుక్కుమన్న ముసలవ్వతన భూత భవిష్యద్వర్తమానాల్నా గురించి ప్రక్కన కూర్చున్నవారికి వివరించడం మొదలెట్టింది. పక్క నున్నవాళ్ళు మొట్టాడకపోయేసరికి నా వైపుతిరిగి "బిద్దా! ఎక్కడికి వెళుతున్నావు? అని అడిగింది. మీల మీల మెరిసే ఆమె చూపులు నా రూపురేఖల్నా నా చేతుల్లో ఉన్న వుస్తకాలను అతి అనుమాన దృష్టితో చూశాయి.

"ఎవరి దగ్గరికి? ఒంటరిగా వెస్తున్నావా? ఒక్క దానిచే? నీవెంట ఉన్న మొగాడు? నాకు తగిన మగాడికోసం పెట్టె అంతా కలయ చూసింది.

'ఎప్పుడూ ఒంటరిగానే ప్రయాణం చేస్తావా?' అవిడ ధ్వనిలో పోలీసు ఇన్‌స్పెక్టరు ప్రశ్నలు కన్పించాయి.

నాకెందుకో భయమయింది. మపాసా కథల వుస్తకం అందుకున్నాను. ఆమె ప్రశ్నల పట్టిక తయారయ్యేవరకు ఒకటి అరా కథన్నా చదువుకోవచ్చని

ఆ పరిసరాల్లో స్వచ్ఛమైన నేతి పరిమళం వ్యాపించింది. ఒక ఒక్క పల్చని మనిషి పన్నెండు నేతి డబ్బాల్నా కరచిపెట్టి కూర్చున్నాడు. అతని పట్టు వదిలే ఒకటి అరా ఆకాశంలోకి ఎగిరిపోతాయేమో అన్నట్టు వట్టుకున్నాడు. అంతకుముందే అతడు కళ్ళద్దాల ముసలమ్మతో తాను నెయ్యి అమ్మటానికి పోతున్నట్టు చెప్పాడు. ఆతర్వాత మంచి నేతి తయారింపుగురించి సవివరంగా

వ్యాఖ్యానించాడు. ఎంత ఎసెస్సుకావలసింది, ఎంతకొప్పు కావలసింది, ఎంత వనస్పతి కావాల్సిందీ వివరించాడు అతడు. మాట్లాడుతుంటే నోట్లొంచి తుంపర్ల వర్షం కురుస్తూంది. అతని చుట్టూ ఎండిన పొలంలా ఉంది.

నేతిమనిషి దగ్గరే కవి కూర్చున్నాడు అతని ముఖంలో ఆవలక్షణాల అంగరాగం కనిపిస్తోంది. కునికిపాట్లు సదా అతన్ని వీడవు. అతని ముఖం చూస్తే అపహేళనచేసిన సభనుంచి ఇప్పుడే దిగివచ్చినట్టు కనిపిస్తోంది. పాపం కవి కళ్ళద్వారా ముసలవ్వకు తననుగూర్చిన పరిచయం చేసికంటున్నప్పుడు పెట్టెలోని జనం ఎవ్వరు కవిని గుర్తించకుంటే, అతని ముఖం కందగడ్డ అయింది. నిరాశ చెందినకవి అకాశాన్ని చూశాడు. అతని చూడ్డం ఎలా ఉందంటే. అల్లా! ఇలాంటి అరసికులను నితిపాపు, ఇహ ఈ బండి గతేం! కవి, కావ్యరీతిలో నిరామయంగా ఉన్నాడు. అతని చేతిలో రంగులు వేసిన ఒక కట్టెపిట్ట ఉంది. దాని ముక్కు ప్రయాణీకుల తోపిడికి విరిగిపోయింది. అది గాత అతని దగ్గర పాలరాతి బుద్ధవిగ్రహంకూడాఉంది. ఆ రెండు అతడు తన చెల్లెలి కొడుక్కు తీసుక వెళుతున్నాడు ఆ పిల్లవాడు ఇంకారెండునెల్లవాడే అయినా అతని చెల్లెలు ప్రతిఉత్తరంలో రాస్తుంటుంది. తన కొడుకు మామ కోసం పలవరిస్తున్నాడని!

కళ్ళద్వారా ముసలవ్వ ప్రశ్నల వర్షానికి విరామమిచ్చినప్పుడు ఈ కవి పుంగవుడు, ముక్కు విరిగిన పిట్టకు ఉహలోకంలో ముక్కు ఆమరుస్తుంటాడు. ఆ తరువాత బుద్ధ విగ్రహం మీద పడిన దుమ్మును దులుపుతుంటాడు.

ఈలోగా నేను “నైట్ అవుట్” అనే కథలోంచి బయట పడితే, ముసలవ్వ లవుడ్ స్పీకర్ లాంటి ద్వనితో ప్రకటన చేస్తోంది.

ఇది బోగంముండ.

ఆ మాటవిని నా చేతిలోంచి పుస్తకం జారి పడింది. నేను నివ్వెర పోయాను. కాని ఆమె చూస్తున్నది నల్లగా ఉన్న ఒక యువతివైపు. ఆమె లాట్రీన్ దగ్గర కూర్చున్న ఐదుగురు అడవాళ్ళప్రక్కన కూలబడ్డది. ఆమె

మోకాలిమీద తలపెట్టి ఒక నడివయసు కుర్రాడు జోగుతున్నాడు. అతని తల మీద ఆవిడ చేయి నిమురుతోంది. మగాడి మెళ్ళో ఒకతాడు ఉంది. వాడి చెవులో సగంకాల్చిన చుట్టఉంది.

‘జీవిపేరు సూనా. ఇది మాఊరిదగ్గరే ఉంటుంది ఇది అంటే మగాళ్ళంతా పడి చస్తారు. అందుకే నా కొడుకును ఊరినుంచి పంపించేశాను. ముసలవ్వ సూనాకు తన కొడుక్కు జరిగిన ప్రణయాన్ని గురించి నేతివాడికి వినిపించసాగింది. ఆ నేతివాడు కళ్ళుమూసుకొని కొప్పునుగురించి, నూనెను గురించి కలలు కంటున్నట్టున్నాడు.

నేను సూనాను చూశాను. ఆవిడ అందాన్ని చూస్తే ఆనేకమంది మగాళ్ళను పిడికెక్కిలో పట్టగలదనిపిస్తోంది. తెలంగాణంలో అందంఉందని అంగీకరిస్తే, సూనా కంటే అందమైన అమ్మాయి గురించి ఆలోచించటం సాధ్యపడదు. ఒక శిల్పి నల్లరాతితో మలచిన విగ్రహంలా ఉంది ఆవిడ. అమె చూపుర్లో భయం ఆ పెట్టెలోఉన్న ప్రతివాడు తనను తన్నటానికి వస్తాడా అన్నట్టున్నాయి అమె చూపులు.

‘నీ మొగుడికి జబ్బా?’ విద్వత్ల, విద్వను తనబళ్ళో కూర్చోపెట్టుకుంటూ అడిగింది.

‘అవును’ కాదన్నట్టుగానే అంగీకారం తెలిపింది సూనా.

సరిగ్గా అదే సమయంలో మగాడు తలపైకెత్తాడు. ఉబ్బి, ఎర్రగా ఉన్న అతని కళ్ళల్లో పకుత్వం పరవళ్ళు తొక్కుతున్నది. జీవితంతం గొద్దలిపట్టి చెట్లను పడగొట్టిన వాడిలాగున్నాడు, మెలివేళిన అతని మీసాల్లో ఏదోఆధికారం తొంగిచూస్తున్నది. అతను కనుబొమ్మ ముడివేసి చూడడంతో ఆమె ఆకాశం నుంచి అమాంతంగా ఊడిపడ్డట్టుయింది.

‘కల్లు ఎక్కడ?’ కల్లు వాసన కలధ్వనితో సూనాను అడిగాడు ఆవిడ బెదిరి అటూ, ఇటూ చూసింది, తర్వాత అతని గడ్డం పట్టుకొని గారాబంగా ‘చూడు; నువ్వు కల్లంతా ప్లేషనులోనే తాగవుగా’.

‘ఏ - ? అవును తాగుతే ఏ!’ అతను సూనా చేతిని పట్టుకొని గట్టిగా విదిలించాడు. తరువాత జుట్టుపట్టుకొని గోడకేసి కొట్టాడు. ఐనా సూనాకు కోపం రాలేదు. అతని చేయిపట్టుకొని నమ్రంగా ‘సరేతెస్తా, ఇప్పుడే తెస్తాగా’.

అందరూ అటే చూశారు. ‘ఈ పెధవను ఎత్తి అవతల పారేయాలని పిస్తుంది., ఒక క్లార్కు అతని తోటివాడితో అన్నాడు.వాళ్ళిద్దరికీ పెళ్ళికాలేదు. అక్కచెళ్ళెల్ల పల్లన్‌న్ను వదిలించుకొనే దాక వాళ్ళ పెళ్ళి కాదని వాళ్ళు ముసలవ్వ తోటి చెప్పారు.

రెండోవాడు కాండ్రించి ఊశాడు. గాలి వడికి అది వచ్చి వాడిమొఖానే పడింది.

‘కాస్త ఊరుకో అందరు మననే చూస్తున్నారు’. సూనా మెల్లిగా అంది. మొగడి పిడికిలి అలాగే విల్చిపోయింది. ఆమెమీద దెబ్బ పడలేదు. వాడు నిప్పు అంటుకున్నట్టు. బెదిరి పోయాడు’ బెదిరి జనాన్ని చూశాడు. ‘యచ్చా. అబద్ధం చెపుతవులే. చూడు ఇవాళ్ళ నీ తోళ్ళ వయస్సా’ అన్నాడు. తర్వాత సూనా మోకాలు మీదికి వంగిపోయాడు.

‘ఇది భోగం ముండ’ ముసల్ది క్లార్కునుచూసి మళ్ళీ ప్రకటించింది. ఆ వార్త పెట్టెలో అందరికీ అందింది.

సూనా భోగందే. ఆ విషయం నేను గ్రహించాను. కాని ఈమగాడెవడు? ఎందుకు వాడిమీద అలా పడి చస్తుంది.? ఈ నడివయసు వాడు కూలీగా కనిపిస్తున్నాడు. భోగందాన్ని ఉంచుకోదగ్గ ధనికుడైతేకాదు. వాడు రాళ్ళు పగల కొట్టే వాడిలా కనిపిస్తున్నాడు వాడి సంపాదన కల్లుముంతకు కూడా సరిపోదు.

చిన్న, చిన్న స్టేషనుల్లో జనం దిగిపోయారు. ఈ కాళరాత్రిని గడపాత్సిన ప్రయాణీకులు మాత్రం మిగిలిపోయారు ప్రయాణీకులందరి జీవితాల ప్రధాన వృత్తాంతాలను తెల్పుకున్న ముసలవ్వమూట తలక్రింద పెట్టుకుని

నిద్రపోయింది. లావుపాటి ఆడమనిషి బెంచిక్రింద వక్కపరిచి, పిల్లవాణ్ణి పడుకోబెట్టింది. తానేమో కిటికీలో తలపెట్టి ఉగుతుంది.

నేతిమనిషి, నేతిగిన్నెల పరిరక్షణ వదిలేసి ఒక బేంచిమీద తలా. మరో బేంచిమీద కాళ్ళపెట్టి, రైల్వేక్రాసింగ్ బ్రిడ్జిలా నిద్రపోతున్నాడు. నిద్రలో అతని పెదాలపై చిరునవ్వు కనిపిస్తుంది. బహుశా పెరుగుతున్న నేతిభరను కలలు కంటుండవచ్చును.

ఇద్దరు క్లార్కులు ఒక బేంచి నాక్రమించారు. వాళ్ళు పడుకున్నతీరు ఎలాగుందంటే ఒకడికాళ్ళే మరొకడి నెత్తికి తగులుతున్నాయి. కవి పుంగవుడు వాళ్ళు తెరచి తప్పును చూస్తున్నాడు. ఒక పద్యభాగంకోసం వెతుకుతున్నట్టు ఉన్నాడు. అతని ఒళ్ళోఉన్న బుద్ధుడు, కవి, కవిశారసాన్ని గ్రోలుతూ ఉగుతున్నాడు.

సూనా మేలికతోనే ఉంది. రైలు, స్టేషనులో ఆగినప్పుడు బెదిరి చూస్తూంది. ఆ చూపులు, వాళ్ల టీకెట్టులేని ప్రయాణీకులని తెలుపుతున్నాయి. కాచిగూడ స్టేషనులో టీకెట్టు ఇన్స్పెక్టర్ పోలీసును పిలుస్తాడు. వాళ్లిద్దరిని చావబాడి స్టేషను బయటికి నెట్టేస్తారను కున్నారు. కాని, ఇంకా కాచిగూడా స్టేషను రాకుండానే ఆ పని జరిగిపోయింది. కేకలు, అరుపులు వినపడి మేల్కొన్నాను. నేతివాడు సూనాను చావబాడు తున్నాడు. సూనా ఏడుస్తూ తన్నులు తప్పుకోవటానికి ప్రయత్నిస్తున్నది.

నేతిగిన్నెలు ఉన్నస్థలం ఖాళీగా ఉంది. సూనా మోకాలుమీద నెత్తిపెట్టి పడుకున్న మొగాడు మాయమైనాడు.

ఆందరు, కళ్ళుతుడుచుకొని చూసి, విషయం అర్థం చేసుకున్నారు. విచిత్రం ఏమంటే నేతివాడి దెబ్బలకు సూనా అరవడంలేదు. కన్నీరులేదు. ఆమె ఒళ్ళు పలుకుతోంది. పన్నెండు నేతిగిన్నెలు తనలో దాచుకున్నట్టు. పెదవి కదల్చటంలేదు. రేయిసాంతం సూనానుచూసి గురుకులు మింగిన ఇద్దరు క్లార్కులు నేతివాణ్ణి ఆపలేదు.

“స్టేషను రానీయి నీపవి పడ్తా.” అని నేతివాడు, దెబ్బలుకొట్టి, కొట్టి, అలిసి బేంచిమీద వచ్చి కూర్చున్నాడు. ఎండిపోయిన ఆతని శరీరం చమటతో, నెయ్యి పూనుకున్నట్టు మెరుస్తోంది.

ఒరటికాదు. రెండుకాదు. పన్నెండు డబ్బాలు నీ మిండడికి పట్టిచ్చావు!

ఓన్ని పోలీసులకు పట్టించండి. ముసలవ్వ బుగ్గలు నొక్కకొని సూనాను చూసింది. తన కొడుకును సూనా యెలా వల్లో వేసింది వినిపించ సాగింది.

ఇవ్వాళ పోలీసువాళ్ళ ఆదృష్టం పండింది. ఒరక్కార్కు చిరునవ్వి తన తోటివాడితో అన్నాడు. ఇద్దరూ కాళ్ళు ఊపసాగారు.

సూనా తలవంచుకొని కూర్చుంది. చేతుల్నుంచి కారే రక్తాన్ని గోడకు రాస్తుంది, ఒంటినుంచి కారే రక్తాన్ని చేతినించి తీసి కిటికి అవతల పారేస్తోంది, ఆమె ముఖంలో బాధకాని వేదనకాపి వ్యక్తం కావటంలేదు. ముసలవ్వ తిట్లుగాని సాపెనలుగాని ఆమెదాక చేరుతున్నట్టులేదు. ఆ మెమాకు చాలా దూరంగా వేల మైళ్ళ అవల పాతాళంలో పడిఉన్నట్టు, మనుషులు రాళ్ళు కొడుతున్నట్టు - అని పిస్తోంది.

తరువాతి స్టేషనులో రైలు అగకముందే నేతిమనిషి మాకు సూనాను అప్పగించి దిగిపోయాడు. ఇద్దరు క్లార్కులు, ముసలవ్వ, కవి, లావుమనిషి, కోటకట్టి సూనాచుట్టూ నుంచున్నారు. కాని, సూనా, నేతిమనిషి దిగడంగాని, జనం తనను చుట్టివేయడం గాని గమనించినట్టులేదు. ఆమె తల వంచుకొని కాళ్ళకు తగిలిన గాయాలను చూస్తూకూర్చుంది.

‘నువ్వో పిచ్చిదానివి వాడితోబాటు నువ్వెందుకు దిగిపోలేదు?, కవిగారు ప్రశ్నించాడు.

ఆమె తలెత్తి కవిని చూసింది— అంతకంటే తెలివైనవాణ్ణి తన జీవితంలో చూడలేదన్నట్టు.

“అలాచేస్తే, జనం నన్ను వదిలి వాణ్ణి పట్టుకోవటానికి పరుగెత్తుతారు.

‘ఇప్పుడు నీ ఎముకలు విరుగుతాయి.’

‘హూ, ఆమె విర్లక్ష్యంగా తలాడించింది సర్దుకొని కూర్చుంది.

‘మీకు తిండి లేకుంటే బిచ్చమెందుకెత్తుకోడు.’ కవిగారి ఆలోచన, మార్క్సిజం, ధనస్వామ్యం, జాగీర్దారీ విధానంగురించి ఆలోచిస్తున్నట్టున్నారు.

‘వాడు నెయ్యి అమ్మి, మొత్తం తాగేస్తాడు. తన కూతురుకు కూడ ఒక పైసి ఇవ్వడు. దానికికూడా నేనే డబ్బు పంపుతాను.’

‘వాడికి కూడా కూతురు? ఉందా?’ నేను ఆశ్చర్యంగా అడిగాను.

ఉంది. ముసలవ్వ చప్పునలేచి కిటికీతోంచి చూసింది, పోలీసులు వస్తున్నారేమోనని.

అయితే, దీన్ని ఉంచుకున్నవాడూ ఒకడున్నాడన్నమాట. లావాటి శ్రీ అసహ్యంగా అటుచూచి గర్వంగా తన బిడ్డను గుండెలకు హత్తుకుంది.

‘ఒసేయి, ఎందుకే వాడంటే అలా చస్తావ్. నీకు బంగారులో ఇల్లూ వాకిలీ ఉంది. వాడేమో వెళవ, ఫకీర్లకంటే దండగ. రాత్రింబవళ్ళు ఎముకలు ఇరగ తంతుంటాడు భోగంముండలకు మగాళ్ళు కరువనా, వాడితోటి తన్నులు తింటావు.’ ముసలవ్వ ఉపన్యాసం రైలుకంటే వేగంగా పరుగెత్తుతూంది.

సూనా కళ్ళలో తొలిసారి కన్నీటి జాలు వారింది. బాగా దట్టమైన ఆమె నల్లని పెదవులు, ముసల్దాని దెబ్బ సరిగ్గా గుండెల్లో తాకినట్టు వణికాయి. ఆమె అందర్నీ ధ్యానంగా చూసింది. అక్కడ ఎవర్లోనూ ఆమెకు మానవత్వం కనిపించినట్టులేదు. ‘అతడు నేవంటే పడిచస్తాడు. మగలు మాత్రం ఇలాచేయరా? అతడేం విటూడా. నా వయ్యారాలు సహించడానికి? అతడు ఎన్నడూ నన్ను. భోగం దానిలాగా చూడలేదు. నువ్వు చూస్తుండగానే ఎన్నడో ఒకనాడు పెళ్ళి చేసుకుంటాడు.

బాగుంది పిచ్చిముండ ఇదేం కామమ్మా వీసమంత ప్రేమకు వేయి తెన్నులు తింటుంది. వాడంటే పడిచస్తుంది. అని తలాడించింది ముసలవ్వ.

ఇహ ఈ కథలో రుచిలేదని నేతివాడి పెళ్ళాంమీద సానుభూతి కురిపించింది. నేతివాడి పెళ్ళానికి పక్షవాతం' నేతివాణ్ణి గురించి ముసలవ్వ ప్రార్థించడం మొదలు పెట్టింది.

నేతివాడు ఇద్దరు పోలీసుల్ని తెసుకొచ్చాడు. వాళ్లు తంతూ, గుద్దుతూ నూనాను తీసుకవెళ్ళారు. నేతివాడుగూడ వాళ్ళవెంట పోయాడు.

రైలు కదిలింది. రైలుకేదో ప్రమాదం జరిగినట్టు, చక్రాలైనవరో పట్టుకున్నట్టు, ముందుకు కదిలే శక్తికోల్పోయినట్టు మెల్లగా కదిలింది.

అందరూ ఒక నిట్టూర్పు విడిచారు. ఇంక ఈ వృత్తాంతాన్ని గురించి ఆలోచించడంకంటే నిద్రపోవడం మంచిదనీ, ఆ ప్రయత్నంలో పడిపోయారు. కవిమాత్రం నిద్రపోలేదు. నూనా కూర్చుండి వెళ్ళిపోయిన స్థలాన్ని చూస్తున్నాడు. అక్కడ రక్తపు మరకలున్నాయి. ఇప్పుడిప్పుడే అవి ఎండిపోతున్నాయి. ఉలిక్కిపడి అతడు తన పరిస్థితి చూసుకున్నాడు గ్రహించాడు. బుద్ధ విగ్రహం మీద పడిన దుమ్మును దులుప సాగాడు.

ఏదో ఒక భయంకర సంఘటన బుద్ధ విగ్రహాన్ని ఇప్పుడిప్పుడే తాతి విగ్రహంగా మార్చినట్టని పిస్తుంది. నేను కపిలవస్తు రాజకుమారుణ్ణి, అడిగాను.

‘ప్రేమకోసం. సత్యంకోసం అన్వేషిస్తూ తిరిగిన సిద్ధార్థ రాకుమారా! మీరు ఇక్కడిదాకా వచ్చి తాతి విగ్రహంగా ఎందుకు మారిపోయారు? ఇక ముందున్న మార్గం భయానకమైందా? నూనావలె ఆ మార్గంలో పయనించి శిలువ కేక్కలేరా!’

కేదారం

చంద్రు డెలాంటివాడు? భయపడే గుండెలాంటివాడు. ఆ విషయం తొలిసారి గ్రహించింది లాలా. వెన్నెల విదురపోదు. సదామేల్కొనే ఉంటుంది అదీ ఆనాడే తెలిసిందామెకు. ఆమె గుండెలమీద వడగళ్ల వాన దాడిచేసింది. ఆమె చూస్తుండగానే నీలందుప్పటిలాంటి పాత ఆకాశం రూపంమార్చుకుంది. కొత్త ఆకాశానికి రెండే రెండు రంగులున్నాయి. ఒకటి దుఃఖిత హృదయంలాంటి మసిపులుముకున్న నీలంరంగు. మరొకటి పెళ్ళికూతురు కళ్ళలోలాంటి అరుణిమ. కేదార రాగం ఈ రెండు రంగుల్తోనే ఏర్పడింది. ఈ రెండు రంగులే హృదయాకాశంలో వెలుగుచీకట్ల దోబూచులాటలు. ఈ రెండురంగులే ఆశకు విరాళకూ సంకేతాలు.

కళ పాటపాడుతూంది. లాలా వింటున్నది. ఆస్పరు అమెకు స్ఫురించింది. కళ వెన్నెలరాత్రిని చిత్రిస్తుందని వెన్నెలరాత్రిని చిత్రించడానికి ఆ రెండురంగులేకావాలి.

లాలా తరవాత ఆలోచించలేకపోయింది.

కళ కొలను ఒడ్డున కూర్చుంటుంది. ఆమె బుజాన తంబురా ఉంటుంది. పాట పాడుతుంటుంది. కాళ్ళ నీళ్ళలో ఆడిస్తుంటుంది. కళపాట శ్రావ్యంగా ఉంటుంది. అందులో ఆకర్షణఉంది. అది జనాన్ని లాక్కొనిపోతుంది. వారు మెల్లమెల్లగా అడుగులుపెట్టూ సాగిపోతుంటారు. వారి అడుగుల క్రిందినుంచి, వెన్నెల వెలుగులు పరచుకున్న నీరు మెల్లమెల్లగా కదలిపోతుంటుంది. ఇంతలో వారి బుజాలకు మెత్తమెత్త వి రెక్కలు మొలుస్తాయి. వారు రెక్కలు రెసరెసలాడిస్తారు, ఎగురుతారు, ఆకాశంలో విహరిస్తారు మబ్బులతో దోబూచులాడతారు.

నేటి వెన్నెల్లో మధురవేదనఉంది. ఉదాసీనం అయిన నవ్వుంది. ఈ ఉద్యానం పెరుగుతూంది - వామనునిలా అది ఆకాశాన్ని ఆంటుతూంది. పూలు

వికసించాయి. వాటి కళ్ళలో ఏదో నిరీక్షణ ఉంది లాలాకు నిరీక్షణ కనిపించింది అనంతమైన నిరీక్షణ!

ఆమె ఒక్క నీటిచుక్కకోసం లోపంసాంతం గలిస్తూంది. కేవలపెద్దూ తిరుగుతూంది ఆమె పెదవులు అత్తర్మామ పెదవుల్లా ఆరిపోయాయి. ఎండి పోయాయి. ఆమెకళ్ళలా వచ్చబడిపోయింది. కలలునైతం ఎట్టిపోయిన కనులు కలవర పడుతున్నాయి, తంజురాకు తలానించి పాడుతూంది - సాగిపోతూంది

“కై సే కహుమై సాజన్ బివా నీంద్నఆయే”

“ఏలా చెప్పుదునే ప్రియుడులేక విదురరాదని ఏల?”

కేదార రాగపు స్వరాలు నలువైపులా వ్యాపించాయి. తెల్లని వెలుగులు పరచాయి. అవి దుఃఖపు చీకట్లు పారదోలే వెలుగులు, ఆశల వెన్నెల వెలుగులు వెలుగుల నిరీక్షణల నీడలు.

లాలా జీవితంలో తొలిసారి వెన్నెల వెలుగులు చవిచూసింది. వారు వెన్నెల్లో విహారానికి వెళ్లారు - అత్తర్మామవెంట. అత్తర్మామ కవిగానే తెలుసు లాలాకు. ఆనాడే ఆమెకు తెలిసింది అతడు విఫలప్రేమికుడని. కవి అన్వేషణకు బయలుదేరితే చంద్రుడు ముందుబయలుదేర్తాడట. కాగడా పట్టు కొని దారిచూపుతాడట. అత్తర్మామ వెన్నెల్లో బయలుదేర్తాడు. గ్రామంగ్రామం వాడవాడలా తిరుగుతాడు. ఏదో వెదుకుతూ తిరుగుతాడు. అది సూర్యుని వెలుగుకు కనిపించడట. వెన్నెల్లోనే కనిపిస్తుందట. అత్తర్మామకూడా దేనికోసమో వెదుకుతాడని తెలిసి లాలా ఆశ్చర్యపడింది.

ఇవ్వాళ అత్తర్మామ దేనికోసమూ వెదుకుతున్నట్లులేదు. విరిసిన వెన్నెలను ఆనందిస్తూన్నట్లులేదు. వెళ్లిపోతున్నాడు. కొండమీదినుంచి దొర్లే రాయిలా కాలిబాట ఎదిలాడు. అడవులవైపు సాగిపోతున్నాడు. కొద్దిసేపటిలో అంతా తోటలోకూడాదు. ఆ కేదారం పాడుతూంది. వింటున్నారు.

స్వరం సుందరంగా ఉంది. రాగం రమ్యంగా ఉంది. సంగీతంవినే ఓపిక ప్రసాదించమని భగవంతుని ప్రార్థించింది.

అర్తమామ రాతి బెంచీమీద కూర్చున్నాడు. శిలా ప్రతిమలా మారి పోయాడు. తల్లి తన ముద్దులకొడుకు శవానికి అగ్గిపెట్టినట్లు సిగరెట్టుమీద సిగరెట్టు అంటిస్తున్నాడు

‘కళ’ను చూస్తే లోకంలోని కళలన్నీ కాలికి బుద్ధిచెప్పుతాయి. కొత్త కాట్టానిస్తు ఉబుసుపోకకు గీసిన స్కెచ్లా ఉంటుందామె. ఆమె ఎవరినో ప్రేమించిందట వెర్రిగా. ప్రేమ ఫలించలేదట. దేవదాసిగా మారిపోయిందట. గుళ్ళోని రాతిదేవుణ్ణి పలికించలేకపోయిందట. బయట వడిందట. విప్లవ కార్మిల్లో కలిసిందట. ఆలంకారిక ప్రేమనుంచి వాస్తవ ప్రేమవైపు ప్రయాణం సాగించిందట అన్వేషణలో అరిగిన బాటలు, మాసిన మార్గాలుబట్టి వయనించింది ఈళ్లు గాలించింది. దేవాలయాలు వెదికింది. కమ్యూనిస్టు పార్టీ కార్యాలయానికి కూడా చేరింది. సంగీతజ్ఞానం అర్జించింది. కాని ఆమె వెదుకుతున్నవాడెక్కడున్నాడు? ఆమె మనోమందిరంలో ఉన్నాడు. ఆమె తంబురా తీవల్లో ఉన్నాడు

కళ వదనంలో విరాళ నిట్టూరుస్తుంది. అయినా లాలా గెలిచింది. కళ వదనం వికసించింది. ఆమె కేదారం ఆందుకుంది. పాట మధురంగా సాగింది.

“కైసే కహామై సాజన్ బినా నీంద్ నాయే”

గానంలో కరిగిపోయింది లాలా. కళను అప్పుడు అర్థంచేసుకుందామె. కళకు పుట్టిన్నాటినుంచీ కంటికికునుకులేదు. బుజంమీద విచిత్రవీణ దాల్చుతుంది పాట పాడుతుంది. మనసులో వెలసినవాడికోసం వెదకుతుంది. ఊరూరూ, వాడవాడా తిరుగుతుంది. ఇది లాలా గ్రహించిన సత్యం.

ఆమె మనో మందిరంలో వెలసినవాడెవ్వడు? ఆమె మనసుకు ఒక రాయిలాంటిది తగిలింది. తరంగాలు వర్తులంగా దూరదూరం వ్యాపిస్తుపోయాయి చూపందినంత దూరం ఎవరికోసమో వెదికింది.

ఓహో! నేడు దళదళలు రంగులతో మెరిసి పోతున్నాయి. ఈ దృశ్యం ఇలాంటి దృశ్యంకోసమే ఆమె తన భావ ప్రపంచంలో అనేక రంగులను రంగరించింది. వేల రేఖాచిత్రాలు గీసింది. అంతలోనే కలపిన రంగులను కాలతన్నింది. నలువైపులా రంగులధారలు కురిశాయి కురిసిన చిత్తాని చక్కని రంగులు ఎటుసాగాలని తల్లడిల్లాయి. తల్లడిల్లి వెన్నెలవెలుగుల్లో కలిసిపోయాయి కరిగిపోయాయి. ఆకాశంనుంచి లేతనీలిమ మబ్బులా రాలుతూంది.

“ప్రియుడులేక నిదురరాదు”

తారలు కళ కన్నీటిచుక్కల్లా ఉన్నాయి. నిటారుగా ఎదిగినచెట్లు తల చెత్తి దేనికోసమో నిరీక్షిస్తున్నాయి. చెట్లమీది పిట్టలు ఊపిరి బిగపట్టిచూస్తున్నాయి

చంద్రుడు వేగంగా సాగుతున్నాడు. ఆ క్రో మామలా కొండమీంచి దొర్లిపోతున్నాడు. హమీదా అక్క నీళ్ళల్లో కాళ్లు చదిలిస్తూంది. నీటిలోని చందమామను దూరందూరం నెడ్తుంది. నీటిలోని చంద్రబింబం కళ కాళ్లు ముద్దుపెట్టుకోవడానికి వస్తున్నాడు. ఇంతలో ఒకవక్షి రయ్యమని వచ్చింది. చంద్రుని కాంతి పడుతున్న కళ పాదాలపై పు సాగింది. హమీదాఅక్క భయంతో గడగడలాడింది. అప్పుడే - అదిగో అప్పుడే కళ కన్నీటిచుక్క నీటిమీద రాలింది.

చంద్రుడు బెదిరిపోయాడు. చెదిరిపోయాడు. అమాంతంగా మంట లంటుకున్నట్లయింది. కొలను మీద బంగారు మలామ పరచుకుంది. ఆ పిట్ట కెవ్వన కేక పెట్టింది. ఎక్కడో దూరాన రైలు పెద్దగా అరచింది. ....ధక్ ధక్ మని సాగింది, అది గుండెల చప్పుడులా ఉంది.

వక్షి వేగంగా ఆకాశంలోకి దూసుకు పోయింది. లాలా తన చూపాని నంత దూరంచూచింది. వక్షి దూసుకుపోతూనే ఉంది. ఎందుకో ఆమెకు కొండ మీంచి దొర్లేరాయి గుర్తుకు వచ్చింది. చాలసేవటి వరకు లేచిపడుతున్న తరంగాల నీడలు కళముఖంమీద కదలాడుతూ కనిపించాయి. ఆమె వేళ్ళలో కంపనం కనిపించింది. తీవల్లో ప్రకంపనం వినిపించింది. తన స్వరం తనకే ఆశ్చర్యం

కలిగించేటట్లుంది. తనవ్రళ్ళలు తనకే తెలియని బికారీలా, పిలవాలనుకున్న వాడిపేరు తెలియక పరితపించే ప్రయాణీకునిలా, కళన్వరాలు కేకలయి నలు వైపులా ప్రతిధ్వనిస్తున్నాయి. కళ కన్నీరు చెప్పిన కథ, కొలనువద్ద చూచిన చోద్యం లోకానికి చాటాలని కేలపెట్టా వినురుగా ఎగురుతూంది చిన్నపక్షి. కళగానం ఆకేలల్లో కలిగిపోతూంది. నదిరేయిలాంటి ప్రళాంతత ఆవరించింది.

లాలాకు జాగరం చేసి అలసినట్లువిపించింది. కళలా తానూఎంతో దూరం నుంచి కాలినడకన ఎచ్చినట్లుంది. కాళ్ళ కొలని నీటిలో ఆడిస్తూ, తంబురాతలకు ఆవించుకుని సేదతీరు తున్నట్లువిపించింది.

చంద్రుని చుట్టుపట్ల నడయాడే నీడ కనిపించింది. ఎందుకో ఏడవాలను కుంది. కళ్ళకు ఏమయిందో తెలియదు-ఏడుపు వచ్చిందికాదు.

ఆరాత్రి ఆమె చాలా అలసిపోయింది. కాళ్ళ చెప్పినమాట వినలేదు. ఇంటిదాకా తీసికెళ్ళును బ్రతిమాలాల్సి వచ్చింది.

స్థాయి

పొగమంచును కళ్ళలో వాచుకొని ఆతిప్రళాంతంగా పాకుతూంది-రాత్రి.

వెన్నెల విరిసింది. ఆది లాలా కన్నుల్లో దాక్కుంటూంది. ఆమె కళ్ళలో మబ్బులున్నాయి. వాటిని కురిపించాలని చూస్తూంది. తన ఉదాసీనతను ఎడిగి వేయాలను కుంటూంది.

గ్రీష్మ, శిశిరాలు ఆలింగనం చేసుకుంటున్నాయి. కాలం కడు సుందరంగా ఉంది. ఆమ్మాయిలు కూనిరాగాలు తీస్తున్నారు. అబ్బాయిలు కవితలు ఆల్లుతున్నారు.

ఒక్క చలివినరుకు లాలా వడికిపోతూంది. దుప్పటి ముసుగుతన్ని ముడుచు కుంటూంది. అంతలో ఉక్కపోత, ముసుగు విసిరేస్తూంది. ఇవి ఆమె మనసులో ఉవ్వెత్తునలేచి పడుతున్న భావరంగాలు కావు, వాస్తవంగానే వాతావరణం అస్తవ్యస్తంగా ఉంది.

ఆమె వంటరిగా వసారాలో పడుకుంది. నిద్రలో ఉన్నాననే అనుకుంది. మేలికవచ్చి చూస్తే చంద్రుడు కనిపించాడు. అతడూ కలలు ఎరగనట్లున్నాడు. పాపం జాగారం చేస్తున్నాడు - తనలాగే. ఇవ్వాలి పౌర్ణమి. ఆయినా చంద్రుని ముఖంలో కాంతిలేదు. అక్తర్ మామ ముఖంలోలా ఏదో అన్వేషణ తని పిస్తోంది. అక్తిర్ మామను శానిటోరియంలో చేర్పించారు, అతని గదిలోకి చంద్రుడు తొంగి పైతం చూడడు. చీకట్లో ఊపిరి సలపడం లేదని మొత్తు కుంటూ ఉత్తరాలు తాళాడు తల్లికి.

అది విని లాలా ఏడ్చింది. ఇంటివాళ్ళంతా నవ్వారు. వెర్రిది అన్నారు. మామకు తగిన కోడలే అన్నారు.

అక్తర్ మామను గురించి కుటుంబంలో ఎవరికీ సానుభూతిలేదు. అతడు వెర్రివాడికింద జను.

వల్చని మబ్బులు చంద్రునికళ్ళకు మసకలు కప్పాయి. చంద్రునిముఖం వెలవెలపోతుంది. ఆయినా అందంగానే ఉన్నాడు:

లాలా నిద్రపోవాల్సిందే, కాని హమీదా అక్క నవ్వుల జలపాతాలు వినిపిస్తున్నాయి. చంద్రుని నిట్టూర్పుల్లా కవోష్ణవాయు తరంగాలు తాకు తున్నాయి. వరండాలో జనం ముచ్చట్లలో మురిసి పోతున్నారు. వారంతా కలిసి తన భవిష్యత్తుకు ప్రణాళిక సిద్ధం చేస్తున్నారు. అది ఇటుకా. మట్టితో కట్టిన అనాకార భవిష్యత్తు. తాను అర్థిస్తు. అది తనకు తగిన భవిష్యత్తు మాత్రంకాదు. వాళ్ళ పాప్లెవో వాళ్ళ పడరాదూ, ఇతరులను గురించి వీళ్ళకు ఎందుకింత చింత?

వరండాలోని వాగుడులో తనకు ఆసక్తిలేదు భయమూలేదు. తన మనసుకు తాను రాణి. తనమనసు గడుసుది. అది తాను చెప్పినట్లుగా విన్నేట్లులేదు. ఆమె ఆలోచించసాగింది. అందులో దుఃఖమూ, ఆనందమూ కలగలిశాయి.

ఆమె రంగురంగుల కలలు కంటూంది. కలలతో బెదిరిపోతుంది. భయం

అలలు అలలుగా ఆమెకు అల్లరల్లాలం చేస్తోంది. ఏదే తన మనసులోని చంద్రుడు? ఎక్కడికి పోయి క్రుంగారు?

ఆమె తళ్ళుతుడుచుకుంది, ఎక్కడో దూరంగా తళపాడుతూంది. తంబురా తలకానించిన తళ కనిపించింది. పాట వినిపించింది :-

‘ప్రియుడులేదు. నిదురరాదు’

ఆమె స్వరాల సరాగాలను ప్రతిభవిస్తోంది. కేకలుపెట్టిన పక్షిని చీకటి గదిలో కట్టివేసినట్లున్నారు. చంద్రుడు పాపం ఆ పక్షి దుఃఖం భరించలేక వెల వెల పోయాడు. వెన్నెల తనకళ్ళ అందియలు విప్పి పారేసి మౌనంగా, విరాగినిలా నుంచుంది - ఏదో అన్వేషిస్తున్నట్లు.

తన్నీరు ముఖాన్ని ఎడిగేసిం తరువాత, పరిస్థితులు ఎదుట నిలిచి వాటి ప్రాముఖ్యతను నచ్చచెప్పసాగేయి. మనసు వినడంలేదు. ఆమె మనసు ముకుదాడులేని ఆదోతులా తయారయింది. ఏ కారణం చెప్పినా, ఏ తత్త్వం చెప్పినా వినడంలేదు. దానికి గర్వం. తలబిరుసుదనం ఎచ్చేసింది. దానికి ముకుదాడు పేయడాన్ని గురించే వాళ్లు ఆలోచిస్తున్నది.

ఆ వరండా ఎంతదూరం. తనకు అక్కడ కూర్చున్నజనం తన ఉనికినే గమనించడంలేదు. వాళ్ళకూ తనకూ మధ్య శతాద్దాలదూరం. వాళ్ళంతా మహెంజోదారో శిథిలాల్లోంచి లేచివచ్చి వరండాలో కూర్చున్నట్లున్నారు. మల్లెపందిరి సందుల్లోంచి వాళ్ళ ముఖాలు కనిపిస్తున్నాయి. వాళ్లు చిలుంపట్టిన మెదళ్ళూ, యక యకలాడే ఎముకలూ, నరంలేనినాలుక గలవాళ్లు. వాళ్లు సమాధుల్లోంచి బయటపడి నజీవమైవ ఒక ఆమ్మాయి భవిష్యత్తును నిర్ణయించడానికి వచ్చారు. వీళ్ళే అత్తర్ మామ అదృష్టమూ నిర్ణయించారు. అతడు మౌనంగా వీళ్ళతీర్పువిన్నాడు. పలక లేదు - ఉరకలేదు, లేచినుంచున్నాడు. ఆనాటినుంచీ క్షణం విరామంలేకుండా తిరుగుతున్నాడు - ఏదో పోగొట్టుకున్నట్లు - ఎన్నడో దొరక్క పోదన్నట్లు.

అన్వేషణ అతని పని. ఎప్పుడూ పరధ్యానంగా ఉంటాడు. గజాలా అక్కమొగుడూ పిల్లలతో యాభైసార్లు అతని ముందునుంచి తిరిగినా గుర్తించడు. ఆమెను మందిరంలోని దేవతను చూచినట్లు, నీళ్ళలోని చంద్రబింబాన్ని చూచినట్లు చూస్తాడు.

లాలాకు వరండాలో వింతవింత ముఖాలు కనిపిస్తున్నాయి. వారిలో ఇమ్మియాజ్ సోదరుడు, హమీదా అక్క. తల్లితండ్రీ ఉన్నారు. వారిమధ్య లక్కడి తాత ఉన్నాడు. రెండు భాగాలుగా విడివడ్డ అతని గడ్డమూ కనిపిస్తుంది. బంగారు ఫ్రేమ్ ఉన్నవారి పటం పెద్ద గదిలో గోడకు ఉంది. తాత వంపాదించిందంతా కొడుకులు కర్పూరంలా కరిగించారు. వారు అర్జించిన కీర్తిప్రతిష్ఠలు లాలా అన్న దేశదేశాలు తిరిగి ఉద్యోగాలకోసం దేబరించడంలో పోగొట్టాడు. ఇంకా ఆ కీర్తిప్రతిష్ఠలు, తాతగారి పటంలా, ఫ్రేములో బిగింపబడి ఉన్నాయనే అపోహలో ఉన్నారంతా. వారు మణుగు బరువున్న కరవాలాన్ని పూవును అందుకున్నట్లు లాఘవంగా అందుకునేవారు. ఆ కరవాలంతోనే చివరి మొగల్ పాదుషాను వారు రక్షించారు. ఆ కరవాలంతోనే శత్రుమధ్యంలో దూకి, శత్రుసంహారంచేసి, తన శిరస్సును ఖండించుకున్నారు.

ఆకరవాలం ఇప్పటికీ అటుకుమీద ఉంది. ఒకసారి లాలా తనశక్తినంతా ఉపయోగించివాన్ని ఎత్తడానికి ప్రయత్నించి, చమట కక్కింది. అక్కడే ఘరో ఫ్రేమ్లో వరసకు బామ్మ కూర్చుంది. పెళ్లిళ్లు కుదర్చడమే ఆమె జీవిత సర్వస్వం. లళ్లు మూసుకొని కూరలో ఉప్పుపేసినట్లే ఆమె సంబంధాలు కుడి రేచేది. ఆమె చుట్టుపట్ల ఉన్న అబ్బాయిలకు అమ్మాయిలకు అంటకట్టింది. అంతే కాదు వాళ్ళ పిల్లలకూ, పిల్లలపిల్లలకూ కూర్చింది. అందువల్ల లాలా అత్తలకూ, పిన్నమ్మలకూ తేలిగ్గా జరిగిపోయింది.

లాలా ఈసారీని గూటిని తొలగించింది. అలా అనుకునేవరకు చంద్రుడు చిరునవ్వాడు, వెన్నెల వెలుగులు విరబోసి ప్రతివస్తువునూ చెమ్మగిల చేస్తున్నాయి - ఆమె మనసు యుక్తంగా.

కాలా మనోభంగమేద పాత సృష్టతులు చెడుర్పాయి. తాను కాదన్నది, అతను పుస్తకాల పురుగుడు ఎండలో మిరిసినట్లు బాధపడ్డాడు. చావుగొంతుతో ఏమేమో అన్నాడు. ఈ మధ్య అతడు ఇంగ్లండు వెళ్ళాట్ట పైచదువులకు. అదివిని తాను అదో రకంగా తిరిగింది. తానేం మామూలుస్త్రీయా? హూ.

మంచిదయింది. ఒకబరుపు విరగదయింది. ఆమెకు స్వవిషయంలో ఎక్కడలేని గర్వం. తాను ఎవరిముందూ తలవంచదు, అదీ ఆమె నమ్మకం.

బతుకడమూ, చావడమూ, తెలియని అమ్మాయిలంటే ఆమెకు జాలి. పుట్టగానే పెళ్ళిచింతలో పడిపోతారు. వయ్యారంగా స్కూలుకు. కాలేజీకి ఉరుకుతారు. ఒరినిచూచి ఒకరు మండిచస్తారు. ఎవరై నా కొత్తచీర కట్టుకున్నా ఏడుపే. ఒక అద్భాయిని తెచ్చుకున్నా మంటే. ఇహ అందరి గుండెలమీద పాములు పాకుతాయి. ఇహ పెళ్ళి, అబ్బో ఏం సిగ్గో! సిగ్గులు వలకపోస్తూ ప్రతిక తెచ్చిస్తారు, అబ్బి! ఎంత గర్వమయ్యాఅంటే వాళ్ళ తండ్రి శివధనస్సును దిరిచేషరతు పెట్టి ఒక రాముని తెచ్చి కట్టినంత! అయిపోయింది, అక్కడితో జీవితంలో ఫుల్ స్టాప్. తరవాత ఏముంది ? మామూలే. తగాదాలు. సంసారం చాలని అదాయం - చీ ఏమిటబ్బా - బతుకులు !!

‘సరే మేమింటే బ్రష్ పట్టుకొని రంగులు కలపడమే జీవితమా?’ హమిదా అక్క వెటరిస్తుంది. అవునండీ. వీళ్ళు మహిళా సమాజాలు ఏర్పరుస్తున్నారు. అక్కడేమిటమ్మా నేర్పేది అంటే తిరగబడ్డానికి చిట్కాలు. సంగీతం నేర్చుకుంటారు. మగాళ్ళమధ్య కూర్చుని చర్చలు సాగిస్తారు. తోట్లో ఒకటిరెండు మొక్కలు నాటేస్తారు. ఇహ ఇదేనమ్మా జీవితం’ ఇదీ వరస.

‘జీవితం అంటే బిందువులో దూకడం’

‘బావుంది - అది జీవితం ఎలా అవుతుంది చావుబావిలోకి ఉరికే మోటర్ సైకిల్ అవుతుంది.’ హమిదా అక్క అరుస్తుంది”.

‘నాకేదో భయంగా ఉంది.’ హమిదా అక్క అలోచనలో పడిపోతుంది’ నవ్వు కళవలె లక్ష్యంలేని మార్గాన పడవుకదా అని’

“కవిత్వమా! అది మీకేలా తెలుస్తుంది? అర్థంకావట్టూ అది. అదేం వంటావార్చా?” అని పెక్కిరింపుగా నవ్వుతే లాలాకు మంటల్లో దూకినట్లుంటుంది.

ఎవరూ దొరకలేదనుకోండి లాలా తల్లిదగ్గర ప్రారంభిస్తాడు “అర్థ్ గీర్థ్ అంటారు చూచారా అవి ఆడపిల్లల్ని నాశనంచేసి ఎదుర్తాయి. ప్రపంచంలో ఎంతమంది గొప్ప ఆర్థిస్తున్నారో వాళ్ళంతా తమ ఆర్థ్ను పిచ్చాసుపత్రులోనే పూర్తిచేశారు” అని విమర్శిస్తాడు.

“అల్లా! లాలాను కాపాడు” తల్లివాస్తవంగానే పదకిపోతుంది” వీమో నమ్మా లోకంలోని ఆడపిల్లలంతా ఇంటిపనులు చేసుకుంటారు. దీని వ్యవహారం అంతా తలకిందులు” అని వాపోతుంది.

“విన్నారా! ఇహ ఇప్పుడు రకదగ్గర సంగీతం నేరుస్తుంది” చిన్నపిల్ల వాడిలా చాడీలు చెపుతాడు.

లాలాకు అత్తర్ మామంటే అభిమానం అని తెలిసినంతరవాత మరీ పరాచికాలు పట్టించేవాడు, అత్తర్ మామ తిరిగి తిరిగి ఎప్పుడోగాని ఇల్లు చేరుకునే వాడు కాదు. అతడు వచ్చాడంటే లాలాకు చేతివిండాపని. మాటమాట, గజాలా, అక్కను పిలుస్తుంది. రోజంతా చాచ్ చేస్తుంటుంది. పెద్దబద్లు అలుతుంది. అత్తర్ మామ సిగరెట్లు అయిపోతే, పేకాటలో సర్వస్వం పోయినవాడిలా తలపట్టుకొని కూర్చుంటుంది. అప్పుడు ఆమె ఆరాటం చెప్పలేం. ఎక్కడుంచో సిగరెట్లస్తాకు తెప్పించిపెట్టాలి. అత్తర్ మామ విషయంలో లాలాకున్న సానుభూతి చూచి ఉడుక్కునేవాడు.

“అమ్మాయ్! నీ పరిచర్యలు నన్ను అవిటివాణ్ణి చేసేట్టున్నాయి. దారి నడిచే బాటసారిని కూర్చోమనడం శిక్షమ్మా” అనేవాడు.

అమాటలువిని లాలా గుండె పగిలేది. అత్తర్ మామను ఓదార్చే జవాబు ఇవ్వాలనుకుంటుంది, కాని నాలుక ఆరుకుపోతుంది. ఇక్కడ ఆమె తన జాతినే

అసహ్యించుకునేది, ప్రపంచంలోని ప్రతి అడదీ గజాలా అక్కలా కఠినరాయిగా కనిపించేది. గజాలా అక్క వికారమైన తన పిల్లలను అత్తర్ మామ వడిలో వేపి బేబీ ఇదిగో మీ ఆంకుల్" అంటుంది.

“ఈ ఆత్తర్ చాచాదంతా నాటకం. ఒక అడది జీవిత సర్వస్వాన్ని లాక్కోగలదంటే నేను నమ్మను.”

‘మీకెలా తెలుస్తుంది’ లాలా వ్యంగ్యంగా ‘అది మానవులకు తెలుస్తుంది’ అన్నది.

“అంటే వెన్నెల రాత్రిళ్ళలో గాలి తిరుగుడు తిరిగేవాడు, అన్నల సంపాదన తింటూ సోమరి అయ్యేవాడు లోకంలోని దౌర్భాగ్యాలన్ని ఏకత్రితం అయినవాడూ మానవుడని మీ అర్థం.’ అతను వెకిలిగా నవ్వుతుంటే ఇమ్మియాజ్ అన్నకూడా నవ్వుతాడు. ఇద్దరూ కలిసి లాలాను ఉడికించే నెపంతో బాగా ఉడికేవారు.

ఇమ్మియాజ్ అన్న అయిదేళ్లనుంచి బి.ఏ. చేస్తున్నాడు. అందుకే చెల్లెళ్ళ తెలివితేటలంటే అతనికి మంట.

‘చూడుబాబూ! ఇవన్నీ నవలల పాత పాట్లు సినిమా కథలు. నాకు తెలియక అడుగుతాను. మజ్నూ దారిలో నడిచేవాళ్లు వాయిదాల్లో చస్తే ఏంలాభం. ఆత్మహత్య చేసుకుంటే ఎవడుఆపాడు? ఏమంటావో? అతడు ఇమ్మియాజ్ ను అడిగేవాడు.

లాలా అసహ్యించు కునేది. కాని ఆ అసహ్యాన్ని ఎలా వ్యక్తపరచాలో అర్థంఅయ్యేదికాదు. ‘మాకు మామ అవుతే మీకు బాబాయి అవుతాడు’ ఎటూ పాలుపోకఏదో అనేది.

“అంటే వారితెలివితక్కువను గుర్తి చిమాట్లాడొద్దనా?”

‘అది మీకేం తెలుస్తుందిలే ఆర్టిస్టులే దాన్ని గ్రహించగలరు.’ ఇమ్మియాజ్ అందుకుంటాడు.

‘అవును ఎలాంటి ఆర్థిస్టులూ అంటే మరీతో గోతిరవ్వించి తాము ఒక మొక్క నాటేవాడు, కేదారరాగం అభ్యసించేవాడు.

‘ఇంకా ఎలాంటి వారూ అంటే ప్రేమోపహతులకు దొంగిలించిన డబ్బుతో కేప్‌స్టన్ సిగరెట్లు అందించేవాడు’ అని ఇమ్మియాజ్ అంటే చిన్న పిల్లలా నాటకంతో పెదవితడిసి అతడు యార్ కేప్‌స్టన్ సిగరెట్లు కాల్చాలని పిస్తుంది.’ అంటాడు.

‘అయితే లే’ ఇమ్మియాజ్ లేచినుంచొని ‘నరువ్ రోడ్ ఇన్‌స్పెక్షన్ చేతాం’ అంటాడు.

ఒకనాడు అర్తర్ మామ ఆరోగ్యం పూర్తిగా చెడిపోయింది. వారిని చూడ్డానికి ఎచ్చినవాళ్ళలో ఆతనూ ఉన్నాడు.

‘అర్తర్ చాచా ఫలక్ నమా నుంచి స్టేషను రోడ్డు ఎంతదూరం ఉందోచుప్’ అడిగాడు.

‘ఎలా తెలుస్తుంది?’ మామ నిర్లక్ష్యంగా అన్నాడు.

‘ఓహో, అయితే మీరింకా ఆరోడ్డు కొలవలేదన్నమాట!’ అని లాలాసు చూచి చిరునవ్వాడు. ఇమ్మియాజ్! నాకూ అడదాన్నికావాలని ఉంది. గజాలా అక్కను అవుతే ఎంతనాఉండేది! మొగువీచేతిలో చేయి వేసుకొని తిరిగేవాణ్ణి అప్పుడు మొగుడు మొనగాడికి పుట్టిన ముద్దుబిడ్డల్ను మరొకరి వళ్ళోపారెసి తిరిగేవాణ్ణి” అంటాడు.

“పాపం అడవాళ్లు ఎంతఅమాయకులు!” ఇమ్మియాజ్ బుర్రకుసి అదో రకంగాఅనేవాడు.

“అవును పాపం మరోఅడదాని గాయంమాన్పడానికి డబ్బు దొంగి లించాల్సివస్తుంది.

“ప్రేమాభిమానాల ప్రతిమలు” ఇమ్మియాజ్ నిట్టూర్చేవాడు.

‘నిజమేగాని కబ్బెబొమ్మలు....’ వెక్కిరించేవాడు.

అతనికి కళలంటే అసహ్యం. మహామహా చిత్రకారులనుకూడా రంగు ముద్దలకింద జమకర్తాడు. కవులంటే అతనికి లెక్కలేదు. రచయితలు అబద్ధాల కోరులు - ప్రేమికులు పిచ్చివాళ్లు - ఇవీ అతని అభిప్రాయాలు.

లాలా తన అదృష్టం ఆ అబ్బాయితో ముడిపెట్టుకుంది.

ఒకనాడు అతనిమీద ఒక ఆవద విరుచుకు పడింది. అతనికి ఒక పెన్సిల్ స్కెచ్ కావలసివచ్చింది. అతడు ఇమ్మియాజ్ పేర ఒకచిట్టిరాసి లాలా బల్లమీద ఉంచిపోయాడు. ఉత్తరం ఎంత రొమాంటిక్ గా రాశాడంటే అది ఇమ్మియాజ్ ను ఉద్దేశించింది కానేకాదు. అతనికి కావలసిన స్కెచ్ ఏమంటే ఒక వంటరిగాడు సముద్రపు ఒడ్డున ఉదాసీనంగా నుంచొని ఉండాలి. ఆబొమ్మ అతనికి నాయంకాలంవరకు కావాలి. అతనికి ఆ బొమ్మ ఎందుకు అవసరం పడిందో తెలియదు. కాని ఊళ్ళో ఎవరూ అంత తొందరగా వేసిఇవ్వడానికి ఒప్పుకున్నట్లు కనిపించదు. ఇమ్మియాజు ఊర్లోలేడు. పిక్నిక్ కు వెళ్లాడు. రెండుమూడు రోజులదాకారాదు. అది అతనికి తెలిసిందే. కాగా ఇమ్మియాజుకు బొమ్మదించడం అలాఉంచి గీత సైతం చక్కగా గీయరాదు.

మరి ఉత్తరం ఎవరికి రాసినట్లు?

లాలాకు పెద్దగా నవ్వువచ్చింది. తనను అర్థిస్తుగానే వప్పుకోడే అలాంటివాడికి అడక్కుండా బొమ్మగీసి పెట్టడం ఎందుకు? అనుకుంది. తనకు నెలలకొద్దీ ఏపనీ చేయడానికి ‘మూడ్’ రాదు. ఇప్పుడేమోతాను సంగీతం నేర్చుకోవడానికి కళ దగ్గరికి వెళ్లాలి.

నాలుగయింది. అయిదుకాలాని నిరీక్షించ సాగింది. అయిదింటికి అతడు ఎలా వస్తాడో చూడాలనుకుంది. ఎంత గీమాల్తాడో ననుకుంది. కాని అయిదు కాకముందే బొమ్మగీసి హమీదా అక్కకు అప్పగించింది.

‘ఇది ఎప్పుడో వేసినదొమ్మ. దొమ్మలు వెదుకుతుంటే దొరికింది. కాకుంటే ఇప్పుడు బైమేదీ వేయడానికి?’ అనిచెప్పి దొమ్మ అందించమని చెప్పింది. గబగబా తయారయి కళదగ్గరికి పరిగెత్తింది. ఇహ ఆతనికి బుద్ధి వస్తుందనుకుంది, చేసిన తప్పులన్నీ వప్పుకుంటాడనుకుంది. అతి వినయంగా కృతజ్ఞతలు తెలియపరుస్తాడనుకుంది.

కాని ఆమె అంచనాలు తలక్రిందులై నాయి. తెల్లవారి అతను వచ్చాడు. సిగ్గులేనివాడిలా కుర్చీలో కూలపడ్డాడు. ఆమె వేసిచ్చిన దొమ్మకు ఎగ్గులు పెడుతున్నాడు.

“చూశారా ఈ చిత్రం దొమ్మట! దొమ్మ! అబ్బ ఆ వంటరితనం చూస్తే భయంవేస్తోంది. సముద్రానికి ఒడ్డు ఎక్కడా రనిపించదే! ‘ఆర్టిస్టు’ అనిపించు కోవాలనే ఆదుర్దాలో మనుషులకు మతిపోతుందనుకుంటా. హమీదాఆక్క! మీరే న్యాయం చెప్పండి- వంటరిమనిషి తరంగాలు లెక్కిస్తూ సముద్రపువెడ్డున ఎంతకాలం కూర్చోగలడు?”

లాలాకే కలుపెడ్తూ అతనిముందునుంచే ఆనేకసార్లు వెళ్ళింది. గదిలో కూర్చోని పెద్దగా కేదారరాగం ఆలపించింది. ఆయినా అతను పట్టించుకొందే! చెవుల్లో సీసం పోసుకుంటున్నట్లు కూర్చున్నాడు. ఆమెకు విసుగు పుట్టింది. ఎదురుగావెళ్ళి చీవాట్లు పెడ్తామనుకుంది. చేతిలోని దొమ్మను లాక్కొని ముక్కులు ముక్కులుగా చించి పారేద్దామనుకుంది. ఆయినా మాట్లాడలేదు.

అనాడు లాలా అతన్ని గురించిన భాగట్టా సాంతం సేకరించింది, అతని అలవాట్లను గురించి అంచనా వేసింది. అతన్ని హేళన చేయడానికి సరల సామగ్రి సిద్ధంచేసిఉంచింది.

సాయంకాలం అయింది, అతడు రాలేదు. రోజూ వచ్చేవాడే. హమీదా పిల్లల్లో బంతికోసం పోట్లాడేవాడు. లాలాను గురించి తల్లికి లేనిపోనివి కల్పించి చెప్పేవాడు. నాన్నతో నీతులు చెప్పించుకునేవాడు ఆరోజు రాలేదు.

‘కై సేకహుఁ సాజన్ బినా నీంద్ నఆయే

బిరహ సతాయే”

పాటపాడుతూ ఊగుతూంది. ఇమ్మియాజ్ వచ్చాడు. హమీదా అక్కతో గుసగుస సాగించాడు. తన చాకచక్యాన్ని డబ్బుగా మార్చుకోవడానికి ఇమ్మియాజ్ ఎక్కడికో వెళ్లిపోతానంటున్నాడు. ఇదీ లాలా విన్నది - ఆమె అర్థంచేసుకున్నది.

‘ఎక్కడికి?’ ఆమె సుదూరప్రాంతాలకు తన చూపును ఉరికించింది. ఎదురుగా ఎత్తైన కొండలు కనిపించాయి. కొండల మీదినుంచి దొర్లిపడుతున్న రాళ్లు కనిపించాయి. ఒకరాయి విసురుగా వచ్చింది. ఆమె గుండెకు తాకింది. దాహం గొంతు ఆరిపోతూంది.

ఆదివింటే నవ్వాచ్చింది. నవ్వుకాకుంటే ఏమిటి? ఏముందక్కడ? నెత్తిగోక్కొనే ఇమ్మియాజ్ కూడా విరగబడి నవ్వాడు.

“ఎందుకా వెకిలి నవ్వు?.....” తీక్షణంగా అడిగింది లాలా.

‘ఎంలేదు పిచ్చాసువత్రి మనింటికి ఎంతదూరమా అని’

ఆమె మాట్లాడలేదు. మూతి ముడుచుకుంది. తంబూరా తీవలు సవరిస్తూంది.

ఇద్దరూ ఏదో కుట్ర పన్నినట్లున్నారు. అతను ఇమ్మియాజ్ గంభీర వదనాన్ని చూచాడు. ‘విన్నావాభాయి! పెద్దమామ అత్తర్ మామను శానిటోరియంలో చెర్పించాట్ట’ అన్నాడు ఇమ్మియాజ్ తో.

ఈ మాటమీద ఇద్దరూ బయటపడతారనుకుంది. ఇమ్మియాజ్ ఉన్నదంతా వెళ్లితక్కుతాడనుకుంది. కానీ ఇమ్మియాజు కిక్కురుమవలేదు. తెల్లముఖం వేసుకుని కూర్చున్నాడు.

‘ఒక్క అక్తర్ మామే కాదు - ఇంకెంతమంది వెళ్ళాలో కావితోరియంతు ఈ ఆడవాళ్లు జీయక్రీములు. నవ్వుతూ తుళ్లుతూ ఉండేజనాన్ని గోరీలోకి దింపేస్తారు’ అని గది తలుపులు మూసుకున్నారు.

ఏమిటీ కథలు వ్యవహార!

ఆమె తంబూర నేలకు కొట్టింది.

ఆకాశంలో చిక్కని చీకట్లు కమ్ముకున్నాయి. చంద్రుడు గోరీల గోతుల్లోకి వెళ్లిపోయాడు. ఎవరినో వెదకడానికి. వెన్నెల విరాగినిఅయి బుజంమీద విచిత్రవీణధరించి, ఎక్కడో మందిరపు చీకట్లో కూర్చోని రాగంఆలపిస్తుంది నాజన్ బినా నీంద్ న ఆయే - ప్రియుడులేక నిదురరాడు.

ఆకాశంలో చుక్కలు కన్నీటి చుక్కల్లా మిరిమిరి లాడాయి! కదిలాయి వణికాయి. ఒక బాష్పబిందువు రాలింది. ఆకాశంలో ఒక బంగారులేఖ మెరిసింది లిప్తపాటు నక్షత్ర మాలిక వెలిగింది ఆరిపోయింది.

రేయి నాంతం లాలా కలలుగన్నది. కలల్లో అక్తర్ మామను చూచింది అతడు చీకటి కొట్టోపడి కొట్టుకుంటున్నాడు, వెలుగుచుక్కకోసం వేచిఉన్నాడు చంద్రునికోసం వేయికనులతో నిరీక్షిస్తున్నాడు. చంద్రుడు రాడు. అతను ఏడ్చి ఏడ్చి సగం అయినాడూ.

హమీదా, గజాల ఆక్కను చూద్దానికి రోజూ అస్పత్రికి వెళ్ళేది. ఆమెకు భరించరాని కడుపునొప్పి. నొప్పిభరించలేక ఆమె పాషాణం తినడానికి ప్రయత్నించిందట.

చాలకాలం తరవాత - అరాత్రి-లాలాకు - ఆకాశంలో ఎవరికోసరమో కేకలువేస్తూ తిరిగేపక్షి కేక వినిపించింది. చెట్లమీది పక్షులు భయంతోకేకలు వేస్తున్నాయి. “ఉష్! నిశ్శబ్దం అరవకండి” అని దూరంనుంచి వినిపించే కేక కోసం చెవులను ఆర్పించి లాలా కనురెప్పలు వాల్చింది.

అంతరం

వేడి తగ్గింది. సాయంసంధ్య చీకటి ముసుగు వేసుకుంటున్నది. విసురు గాలి వీస్తోంది. వేగంగా వీస్తోంది. గాలి ఎడికి చెట్లు ఊగుతున్నాయి, కిటికీల తెరలు రెపరెప లాడుతున్నాయి. లాలా కురులు గాలికి ఎగురుతున్నాయి. ఆమె గుండె వేగం హేచ్చింది. అంతా కల్లోలంగాఉంది.

ఇంకా రేయి ఎదగలేదు. ఇప్పుడిప్పుడే వున్నమి వెన్నెల వీణారాగం ఆరిపిస్తూ అడవులవైపు పయనిస్తోంది. వాతావరణం గజిబిజిగాఉంది. కల్లోలంగా ఉంది. ఈరాత్రి ఏదోజరుగుతుంది అన్నట్లుంది.

ఇప్పటికీ లాలా నిద్రపోవాల్సింది. కాని ఇవ్వాలదుప్పటి వక్కకునెట్టి పరుపుమీద పడిఉంది. నిద్ర జోకొడుతుంది, కనురెప్పలు వాలుతున్నాయి. నరనరంలో నిద్రాతరంగాలు వ్యాపిస్తున్నాయి. కోపం ప్రతీకారానికి సంబంధించిన ఆలోచనలు మేనువాలాల్చాయి, ఒక్కకునుకు ఒకేకునుకు అంతే ఆమె నిద్రలో మునిగిపోతుంది.

చప్పున ఆమె హృదయకవాటాలను ఎవరో చప్పుడు చేశారు!

ఆమె ఉలిక్కిపడి లేచింది.

చూచింది.

ఎవరూలేరు

విరిసిన వెన్నెట్లో అంతా నిద్రిస్తున్నారు. అమ్మా - నాన్న, బల్లమీడ ఉన్న కూజాలు కూజాల మూతలకు కప్పిన అల్లకపు స్త్రీలు!

అంతటా ఆమెగుండె చప్పుళ్లు వివిపిస్తున్నాయి. లోకంసొంతం ఆమె ఎడద దడదడలతో నిండిపోయింది. ఏమీ వివిపించడంలేదు. వీ ఆలోచనా వెలుగు చూడడంలేదు. ఆర్తరమామ కొండమీదినుంచి దొర్లిపడుతున్నట్లుంది.

కళ మందిరంలోంచి బయటపడి మనుషుల గుంపులో దూరినట్లుంది. మబ్బు ముక్కలు దూదిపింజాల్లా ఎక్కడికో హడావుడిగా ఉరుకుతున్నాయి.

ఏదో జరిగింది. జరిగిపోయింది.

ప్రకృతిసాంతం అల్లకల్లోలంగా ఉంది. వరండాలో వెలిగేదీపం భగ్గు, భగ్గుమని కొట్టుకుంటూంది. చప్పున ఆరిపోయినట్లనిపిస్తుంది. ఇంతలో కళ్లు మిరిమిట్లు కొలిపేట్లు వెలుగుతుంది. అమె ముఖంలోని అంధకారాన్ని మాయం చేస్తుంది.

లాలా కళ్లు చీల్చుకొని నలువైపులా చూచింది. ఏమీలేదు. ఏదోవాగ్దానం తానిచ్చినమాట_తనను ప్రశ్నించడానికి వచ్చినట్లుంది. ఆడగడానికి వచ్చినట్లుంది

హూః ఆ ఆలోచనను దులిపేసింది. పిచ్చికాకుంటే వేనెవరికి మాట ఇచ్చాను? నేను వాగ్దానం చేస్తానా? రక్తంతాగే తోడేక్కడ? ఆమాయకం అయిన మేకలెక్కడ? ఈ రెండూ వాగ్దానాలు చేసుకుంటాయా? అసంభవం. అసాధ్యం.

అంతలోనే ఏదో భావన వచ్చింది. వెన్నల హద్దులకు ఆవలినుంచి ఎవరో పిలుస్తున్నారు. పిలుపు గాలిలా ఉంది. గాలి నవ్వడిలాఉంది. అమె లేచింది. వళ్లు విరుచుకుంది. ఆమ్మాయిలు కాళ్ళకు ఆందియలు వేసుకోవడం మానేశారు - మంచిదైంది. కాకుంటే గత వర్షకాలపు గీతాలకు ఇవే అడ్డం కులు అయినాయి. మనసునిండా మువ్వల చప్పుడే అయినాయి.

ఘట్ట!

ప్రకృతిసాంతం ఝల్లుమంది.

అమె ఉలిక్కిపడింది.

అమె చేతిగాజులు రెండు కలుసుకున్నాయి అమెను చూచాయి. కిలకిల నవ్వావి.

అమె లేచింది. తోటవైపు ఉరికింది నాలుగు అడుగుల్లో చంద్రుడు అంద సున్నాడన్నంత వేగంగా పరిగెత్తింది.

ఉరికింది అగిపోయింది. తోటలోని చల్లని మెట్లమీద కూర్చుంది. ప్రశాంతంగా కూర్చుంది.

చంద్రునివైపు పరుగులు తీసే మేఘశకలం వేగంగా సాగిపోయింది_ వెళ్లిపోయింది_ దొర్లిపోయేరాయిలా.

ఏమిటిది? ఎవరై నా అలకబూనారా?

అమె బెదిరి ఆలోచించింది. అది బెదురు ఆలోచన, భయభ్రాంతమయిన ఊహ!

లోకంసాంతం అదిరిపడింది. దూరాన రైలు కూసింది. గుండెలు అవి నేట్లు కూసింది. భూదేవి గుండె కుదిపింది_ కదిలింది_ ధక్....ధక్....ధక్. పిట్టలు బెదిరి గూళ్లకు తిరిగిరావి పిట్టపిల్లలతోసం ఆరిచాయి. మల్లెపందిరి కొన కొమ్మల్లో పూసిన పూలు గడగడలాడేయి.

అమె నేరెడు చెట్టుకు తల ఆనించింది. మెదడులో ముసిరే జ్ఞాపకాలను వట్టుకోవాలనుకుంది.

ఇంతకుముందే_ఈసాయంకాలమే హమీదా అక్కచెప్పింది_జనం తనను హంతకురాలిగా చూస్తారని_రోమును సాంతం తగలపెట్టిన నీరో చక్రవర్తిని చూసినట్లు చూస్తారని_రాముని వనవాసానికి పంపిన కైకను చూసినట్లు చూస్తారని.

హమీదాచాల బాధగా చెప్పింది_అతడు సన్యాసం స్వీకరించడానికి వెళ్లి పోయాడని. హమీదాకు అతనిమీద అనంతమైన సానుభూతి. పూలు తనకోసమే పూయించుకోవడం స్వార్థంకాదా! అమెకు అమాంతంగా కోపం వచ్చింది.

“లోకంలో ఉన్న దీపాలన్నింటినీ ఆర్పేయడం చళ అనిపించుకోదు” అన్నది.

లాలా ఆదివిన్నది. నిశ్శబ్దంగా కూర్చుంది. ఇంతలో కోపం పొంగింది. తనను గురించి ఈ జంతువుకు ఇలాంటి ఆలోచన ఎందుకు వచ్చింది? అనుకుంది. వెంటనే కలం కాగితం అందుకుంది. చేతులు నొప్పులు పెట్టేదాకా రాసింది. అప్పుడు లోకాన్ని చూచింది.

పడమట సంధ్యారాగం పరచుకుంది. కోపించిన కాంత చెక్కిలిలా ఆంగణంలో అరుణిమ నిండింది. మసీదునుంచి ప్రార్థనాస్వరం వినిపించింది. చప్పున తలమీద ముసుగు కప్పుకుంది. సంధ్యాసమయంలో ఎవరివిగురించి చెడుపలక రాదంటుంది అమ్మ. ఆమాట జరుగుతుందట. అందుకే రాయడం ఆపేసింది. అదిలింపులు, బెదిరింపులూ అన్నింటినీ పెదవిదాటి రానివ్వలేదు.

వేరేడుచెట్టుకు తల ఆనించి ఇవన్ని ఆలోచించింది. అప్పుడు ఆమె చుట్టూ వంటరితనపు కటికపొగ కమ్ముకున్నట్లనిపించింది. తాను వంటరిని అనే భావం తొలిసారి కలిగింది. ఎన్నోశతాబ్దాలుగా వంటరిగా అలాకూర్చున్నట్లనిపించింది. కాలానికీ, లోకానికీ దూరంగా ఎవరోతనను పిలుస్తారు. పిలిచీపిలిచీ అలసిపోతాడు. తిరిగి వెళ్లిపోతాడు. కాని తాను పలకదు.

భయం, భీతి ఆమెమీద దాడిచేశాయి. ఆమె బెదిరిపోయింది. జరగనున్న పరిణామాలు అల్లాకే తెలియాలి. ప్రకృతి అల్లకల్లోలం అవుతుంది. అందులో ఆమె వేడి నిట్టూర్పులు కలిసిపోతున్నాయి. ముత్యాల్లా మెరిపే కన్నీటిచుక్కలు ఆమె చెక్కిళ్ళమీద రాలుతున్నాయి.

ఈమధ్య సాయంకాలం కాగానే ఆమె గుండెల్లో వల్లని చీకట్లు పరచుకుంటున్నాయి. కాని రాత్రులలో అందాలు విరజిమ్మే రాత్రులలో ఆమె ఎన్నడూ కన్నీటిచుక్క రాల్చలేదు.

“ప్రియుడు లేక విదురరాడు....”

విచిత్రపీఠ బుజంమీదగల విరాగిణి వేళ్లు అతివేగంగా చలిస్తున్నాయి. తీవలమీద ఆమెవేళ్లు చిత్రవిచిత్రంగా కదలుతున్నాయి. ఆమె గానం అందరినీ ముగ్ధుల్ని చేస్తుంది. ఆమె రాగంలో మైమరచింది. స్వరం తప్పింది. మైకం కమ్ముతూంది. వినేవాళ్ళను మైకంలో ముంచుతూంది. రాళ్ళనుగా మారుస్తుంది. ఆమె రాగం ముగుస్తుంది. ఆమె స్వయంగా గీతం అవుతూంది.

లాలాకళ్లు చెమ్మగిల్లాయి. ఆమె చంద్రుణ్ణి చూచింది. చంద్రుడు ఊగుతున్నాడు, జాగ్రత్తగా కన్నీరు తుడుచుకుంది.

ఆమె నేరేడు చెట్టుకింద కూర్చుంది. కాళ్లు చాచింది. కొమ్మల్లోంచి చొచ్చుకొని వచ్చిన వెన్నెలను చూచింది. వాటికి స్థిరత్వంలేదు. కదలాడు తున్నాయి. కప్పలు ఎగిరివచ్చాయి. మెట్లమీద కప్పగంతులు వేస్తున్నాయి.

రాత్రిరాణిమీద ఏదోపక్షిరెక్కలు రెపరెపలాడేయి. చెట్టుసొంతం గడగడలాడింది. చెరనుండి విడివడ్డట్టు గాఠి ఉరికివచ్చింది. గాలులు, ఎందుకోవచ్చాయి. ఎవరినో వెదకుతున్నాయి. హాయిగా నిద్రిస్తున్న చెట్లు ఉలిక్కిపడ్డాయి. చిన్నచిన్న కొమ్మలు నిరాశ్రయాలయి చేతులుచాచుతున్నాయి. ఎవరినో పిలుస్తున్నాయి. పండుటాకులు కేకలు పెట్టూ నేలరాలుతున్నాయి. గాలివేగం హెచ్చింది. ఎండుటాకుల్ని దూరంగా తీసుకుపోయింది, తోటలోని పరిమళాలన్నీ ఒకేసారి వ్యాపించాయి. చంద్రుని కాంతి వెలిగింది.

ఈ దారిన ఎవరువస్తారు? వెలుగుతున్న చంద్రుని చూచి ఆమెకు ఏదో నీడజాడ గుర్తుకువచ్చింది. అదే.. అనీదే.. ఆమె మనసులో వెన్నెల విరియజేస్తున్నది. విరిసిపోతున్నది.

ఈ చీకటిలో కూడా ఏదోమంత్రం ఉంది.. రాత్రి చీకటిలో. ప్రకృతిని సొంతం నిద్రపుచ్చి, దుప్పటి కప్పి విహారానికి వెళ్ళవచ్చు. అంతుతెలియని సముద్రపు వడ్డున నుంచోవచ్చు. తరంగాలు లెక్కిస్తూ జీవితం గడిపేయవచ్చు ఈ చీకటికి భేదాలు లేవు. అది అన్నింటినీ చెరిపేస్తుంది.. ఈ వెన్నెల ఎక్కడెక్కడ వ్యాపిస్తూందో ఎవడికి తెలుసు?

కొందరు తమ నిద్రలో స్వప్నజగతును నిర్మించుకుంటారు. కాని ఏకదలికయో వారికి వాస్తవ జగతును చూపుతుంది.

ఎంతోదూరంగా వచ్చిన వాయుతరంగం ఆమె వెంట్రుకలను చెవుల మీదికి కదిలించింది. గాలి చెవిలో గుసగుసలాడింది. వీజ్జాపకాల రూపాలు గుర్తించగలవా? ఆత్మీయత, ప్రేమ, అనురాగం వీటిని వీమనసులో జోకాట్టి నిద్రపుచ్చావు. నీ పిరికిదనంవల్ల, కాని కొంచెం పిల్లల్లా అవి లేచి కూర్చుంటున్నాయి.

లాలా భయంతో వడకిపోయింది. తనదగ్గరున్న శాశంచెవులు చూసుకుంది. ఇవ్వాలంటేదాకా వాటిని వాడదలచలేదు. తన అదృష్టపు పేటిక తెరవదలచలేదు. అందులో ఎన్ని గెలుపులూ, ఎన్ని ఓటములు దాగిఉన్నాయో,

ఇవ్వాల తీర్పు జరిగిపోతుంది. ఈరోజే రాముడు శివశివస్సును విరిచాడు. అది తనకు బహుమానంగా అందుతుంది. కాని వద్దు తానొక పూలమాల కాదలచలేదు, కొన్నవాడు దాన్ని జేబులో వేసుకుని వెళ్లిపోతాడు. అతడు ఇంగ్లండు వెళ్లి ఉండడు. జీవితాంతం సముద్రపు వద్దనే గడిపేస్తాడు. చీకటి కొట్టోపడి వెలుగురేకకోసం ఏడుస్తాడు. ఒకరోజు వస్తుంది. అతనికోసంకూడా ఆకాశంలో దీపావళి వెలుగుతుంది.

ఇవ్వాల అంతా ప్రకాశంతంగా నిద్రిస్తున్నారు. అక్తర్ మామ చీకటి కొట్టోంచి పారిపోయాడని శావిత్రియం డాక్టరు తెలియపరచాడు. అతడు అసెం వైపు వెళ్లిపోయాట్ట! ఏదో వెదుకుతూ వెళ్లిపోయాట్ట, అది విని ఇంట్లో వాళ్ళంతా ఏడ్చారు. లాలామాత్రం పెద్దగా నవ్వింది. కిలకిలా నవ్వింది. ఇవ్వాల చంద్రుని విరాగిని అడుగడుగునా దీపాలు వెలిగించి ఉంటుంది.

ఆమె మనసుమీద వడగళ్ళదాడి జరిగింది. అక్తర్ మామకోసం ఏదే హమీదాకు 'అతడు' గుర్తుకు వచ్చాడు. అతణ్ణి కొండలమీంచి దొర్లకుండా కాపాడుకుంటుంది. పాపం! వంటరితనం ఎంతచెడ్డది! ఎవరో ఒకరు తనకోసం

నిరీక్షించడం ఎంత బావుంటుంది! అతడు ఇంకా నముద్రపు వద్దనే ఉండి-
తరంగాలు లెక్కిస్తుంటాడు. చంద్రోదయాన్ని ఎదిరిచూస్తుంటాడు. ప్రీతి క్షయ
క్రీములు. ఆమెకు అమాంతంగా గుర్తువచ్చింది.

అనుమానాల చీకట్లు దాడిచేశాయి-ఆమెమీద. ఏమిటిది ఇంత వెన్నెల! ఇహ
చంద్రుడు అస్తమించడులా ఉంది. ఇంతవెన్నెల, ఇంతవెలుగు, ఇంత పరీమళ
మైన రేయి ఉంటుందా?

ఒకచోట జీవితం పట్టపగటి ఎండలా మాడిపోతుంటుంది. ఒకటచో
అంధకార బదురం అవుతుంది. అక్కడ వెన్నెల కిరణం కూడా చొరరాదు. తన
మనసులో అనుమానాల అంధకారాలను కూర్చుకున్నప్పుడు చంద్ర కిరణం
గురించి ఆలోచించనైనా లేదు.

లాలా ఆలోచనల భారంతో అలసిపోయింది. ఇహ వెన్నెల కొన్ని
క్షణాలే ఉంటుంది. క్షణాల్లో వెన్నెలతోడుకూడా విడిపోతుంది. ఆమె తన ఆలో
చనలను దూరతీరాలకు ఉరికించింది-తాను బయటపడే మార్గాలను వెదికితెమ్మని.

ఆకాశంలో చుక్కలు మసకలవుతున్నాయి. అయినా చంద్రుడు వెలుగు
తున్నాడు. ఇహ తెల్లవారుతుంది. తన ఉత్తరం ఆనేక టపాలద్వారా పయ
నిస్తుంది. తన విరాకరణమీద లెక్కలేనన్ని చేతులు ముద్రలుపెస్తాయి. వాయు
తరంగాల్లో తన వార్త వ్యాపిస్తుంది. వినిపిస్తుంది. ఆమెకు వెన్నెల రాత్రులలో
కేకలువేసే పక్షి గుర్తుకువచ్చింది.

ఆమె పిల్లతెమ్మరలా లేచింది. శతాబ్దాలుగా వెలుగుకోసం పరితపించే
వారికోసం దీపాలు వెలిగించడానికి కదిలింది. పిల్లిలా కాళ్ళబలంతో కదిలింది.
ఉత్తరం తెచ్చింది. మల్లెమొక్క నాటడానికా అన్నట్లు గునపంతో గోయితిసింది.
ఎవరిగుండెలోనో రహస్యం దాచివచ్చినట్లు - ప్రకృతిసాంతం వెలిగించడానికి
మీటనొక్కినట్లు - ఉత్తరాన్ని గోతిలో పూడ్చింది.

చివరిసారి రాగం ఆలపించి, మకుటం అందుకొని వదిలేసివట్టు, ఆమె
రాగంలా కదిలి మంచం వైపు సాగింది.

